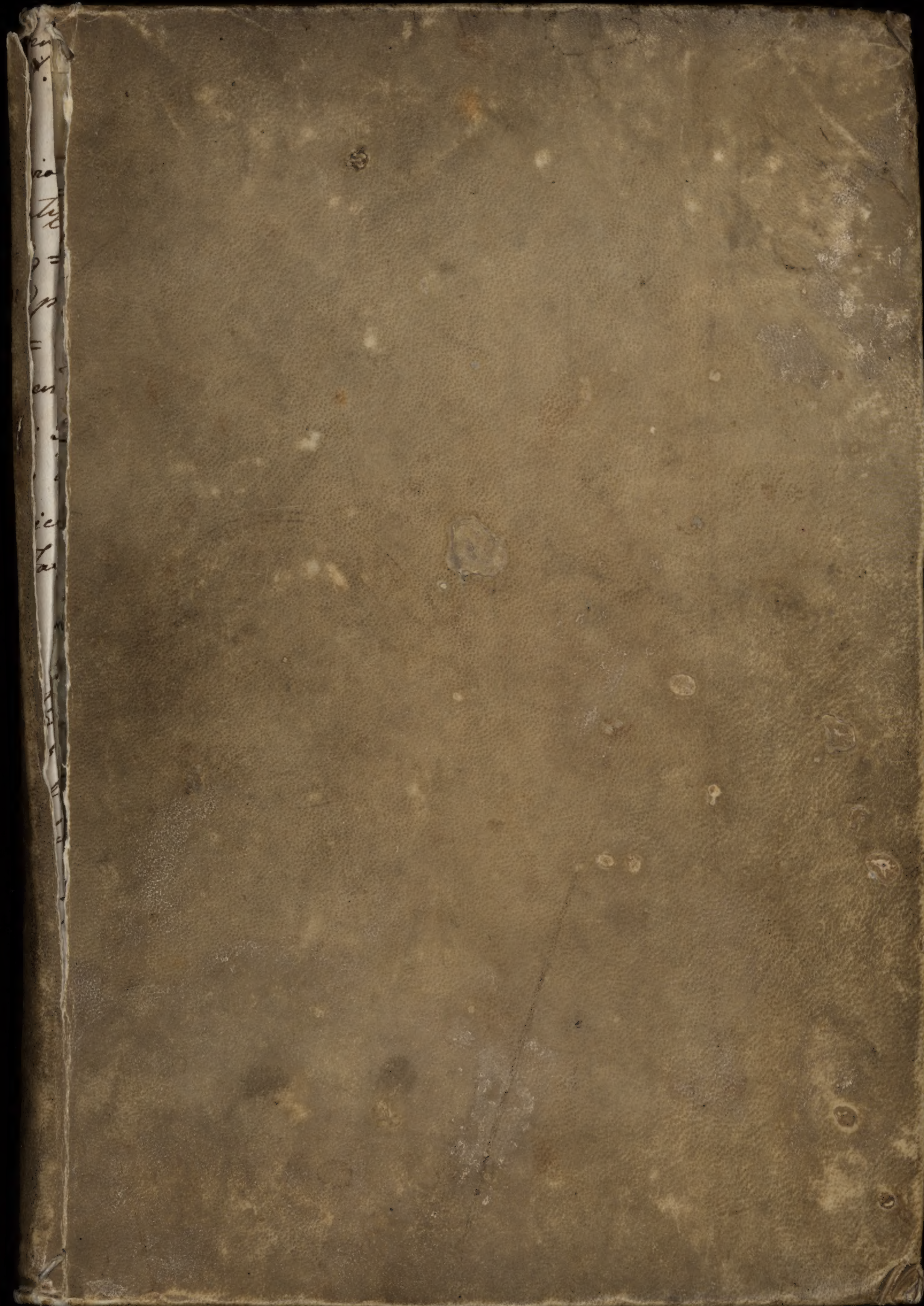

Toby Kilpatrick
2. VII. 1974

PRODIGIORVM AC OSTENTORVM CHRONICON,

Quæ præter naturæ ordinem, motum, ET OPERATIONEM, ET IN SVPERIOribus & his inferioribus mundi regionibus, ab exordio mundi usque ad hæc nostra tempora, acciderunt. Quod portentorum genus non temere euenire solet, sed humano generi exhibitum, seueritatem iramq; Dei aduersus scelera, atq; magnas in mundo uicissitudines portendit. Partim ex probatis fideq; dignis authoribus Græcis, atque Latinis: partim etiam ex multorum annorum propria obseruatione, summa fide, studio, ac sedulitate, adiectis etiam rerum omnium ueris imaginibus, conscriptum per

CONRADVM LYCOSTHENEM RVBEAQVENSEM.

Cum Cæsareæ Maiest. gratia & priuilegio.

BASILEAE, PER HENRICVM PETRI.

MAGNIFICIS,

Praeclaris, atque strennuis uiris, D. Bernhardo Maiero, Theodoro Brando, Magnificae ac Clariss. Reipub. Basiliensis Consulib. Gasparo Kruogio, ac Francisco Obenriedo Tribunis, atque totius Senatus ordini Amplissimo, Dominis ac Patribus suis colendissimis, Conradus Lycosthenes Rubeaquensis, Salutem ac pacem in Domino.

XTANT passim in Sacris literis pręclara diuinę erga humanum genus beneuolentiae simul, atque iracundiae testimonia, Patres clarissimi, quibus summus rerum omniū architectus, gubernator atque conseruator Deus, suum ad se populum uocat: atque diligētibus legem suam propositis praemijs benedictionē pollicetur, impijs autē atque cōtemptoribus suam iram, ultionem, atque maledictionem minatur. Vnde traditis iam legis diuinae tabulis, ait: Ego sum dominus Deus tuus fortis zelotes, uisitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam & quartam generationē eorum qui oderunt me, & faciens misericordiā in millia, his qui diligunt me, ac custodiunt praecepta mea. Quid igitur pijs dici potest, quod magis in his mundi iamdudum ad interitum inclinantis, calamitatibus magis consoletur, ac pusillanimes in fide magis erigat, quàm quòd sciāt se Deo summo patri curae esse, eiusdem beneuolentia, largaque liberalitate foueri atque defendi? Quid ē regione impijs, dici potest magis horrendum, quàm audire se à suprema illa maiestate odio haberi, cuius iram ac ultionē effugere nequeant? Apertè enim ait Dominus, dum uarij generis benedictiones pijs obuēturas enumerat, impijs etiam suas maledictiones non defuturas esse, dum in Leuitico ait: Si non audieritis me, nec feceritis mandata mea, sed contempseritis iudicia mea. Visitabo uos egestate ac ardore, qui conficiat oculos uestros, ac consumat animas uestras. Frustra feceritis sementem, quę ab hostibus deuorabitur. Ponam faciem meam contra uos, & corruetis in cōspectu hostiū uestrorum, & subijciemini his, qui odio uos prosequuti sunt. Sin autem nec sic obedieritis mihi, addam correptiones uestras septuplum, propter peccata uestra, & conteram superbiam duritiae uestrae, daboque uobis coelum ferreū ac terrā aeneam, consumetur incassum labor uester. Non proferet terra germen, non arbores fructū suum. Emittam in uos bestias agri, ut consumant uos & pecora uestra, ut desertę fiant uiae uestrae. Inducā super uos gladiū ultorem foederis mei, cumque cōfugeritis in urbes, mittā diram pestem in medium uestri. Cōfringam baculum panis uestri, & comedetis carnes filiorū uestrorum. Maledictus eris in ci-

uitate, Maledictus in agro, & Maledictæ reliquiæ tuæ. Maledictus fructus uetris tui, Maledictus fructus terræ tuæ, armenta boum tuorũ, ac greges ouium tuarum. Maledictus ingrediẽs & egrediens. Idẽ agit Spiritus sanctus uoce Prophetarũ, per quos timẽtibus Deum diuini numinis præsentiam, beneuolentiã, ac imbecillitate delinquẽtibus gratiam etiam pollicetur. Impijs uerò præsentissimã iusti Dei iram minatur, eandem maledictionẽ subinde repetens, utpote, apud Ieremiã cap. 11. cum clamat per Prophetã: Maledictus uir qui non audiuerit uerba pacti huius, quod præcepi patribus uestris in die qua eduxi eos de terra Aegypti. Ac Dauidẽ regium Prophetam, Psal. 118. Maledicti qui declinant à mãdatis tuis, atq; in alijs Psalmis, ubi subinde Dei immẽsa beneficia, ac liberationẽ Aegyptiacæ captiuitatis in memoriã reuocat: ex qua dum Moses Dei Propheta ac populi dux, Israẽlitas in terram promissionis educeret, Deus misericors ac iustus, ad confirmandas in pectoribus suorũ promissiones, signa etiam beneuolẽtiæ suæ adiecit, cum Manna ac pane cœlesti, carnibus ac uolatilibus famelicos: sitibundos uerò per Mosem baculo petrã percutientẽ seruauit, circumuẽtosq; ab hostibus, sicco pede per mare ducens ab hostium crudelitate liberauit. Pharaonẽ autem impium, sibi rebellem, atq; omnem admonitionem despicientem, induratũ, post diuersi generis plagas, cum omni exercitu suffocauit. Nihil dicam hoc loco de diluuio, quo longe ante propter iniquitatem totum mũdum, Noah tantum cum paucis seruato, suffocauit. Nihil de Sodoma, Adama, Seboim & Segor ciuitatibus, post eductum Lotum cum suis, cœlesti incendio penitus euersis. Nihil de alijs diuersi generis horrendis pœnis, quas, cum sacræ Veteris ac Noui testamenti, tum Gentilium multæ historiæ, in nullum alium finem suppeditant, quàm ut aliorum periculo moniti, omne detestantes peccatum, sanctitate & innocẽtia uitæ, diuinæ uindictæ occurramus. Sic angelus Dei ostẽdit Esdræ signa, quæ Babylonicũ excidium sint præcessura, ac inter cætera ait, Relucescet Sol noctu, & Luna ter in die, de ligno sanguis stillabit, & lapis dabit uocem suam, ac populi conuenient, & regnabit quem non sperant. Qui habitant in terra, ac uolatilia, commigrationem faciẽt, & mare Sodomiticum pisces eijciet, & dabit uocem noctu quam nouerant multi, ignis remittetur, ac bestiæ agrestes trãsmigrabunt, ac mulieres menstruatæ parient monstra, & in dulcibus aquis salsæ inuenientur. & reliqua quæ sequuntur quarto Esdræ cap. quinto. Quæ quidem licet mysticè interpretentur à quibusdam, nullus tamen piorum dubitabit, hæc horrenda maximarum mutationum ac calamitatum futurarum esse indicia atq; portenta. Sic etsi eius generis portentorum atq; prodigiorũ multa sunt, quæ naturaliter etiam eueniunt, quorumq; rationes adiunctis demonstrationibus ex Philosophorũ ac Astrol ogorũ præceptis reddi possunt, nihil tamen certius est quàm Deum naturæ ducem, ad declararionem nunc suæ maiestatis, nunc bonitatis, deinde iracundiæ etiam erga mundũ ingratum, significationes, ac inde efficacissima dolorum omnium initia esse, uelle. Nam quis naturaliũ rerum tam imperitus est, qui neget ecclypsim interposita terræ umbra, qua radij impediũtur naturaliter fieri? Attamẽ cõstat, dum Christus unica pro peccatis mortaliũ uictima, in cruce mactaretur, solẽ ecclypsim passum, ac amisisse suum splendorem à hora sexta usq; ad nonam, quo sanè tẽpore, naturaliter fieri non potuit cum tres integras horas duraret, Luna decima quarta ideoq; plena, atq; tũc in Oriente, cum Sol in Occidẽte esset. Vnde Dionysius

Nuncupatoria.

Areopagita, insignis Philosophus, cum eo tempore cum Apollophone Sophista preceptore suo, in Aegypto Heliopoli esset, uideretque solem contra naturam obscurari, dixisse fertur: Rerum diuinarum uidemus uicissitudines, Aut igitur Deus naturæ patitur, aut mundi machina dissoluetur. Hocque prodigio conuersus, uerum Deum (ut apud Suidam, ac ipsum quoque Dionysium in preclara illa ad Polycarpum epistola legimus) postea cognouit, ac concionante deinde Paulo Apostolo, solus e philosophis qui aderant, ut in Actis Apostolorum capite decimo septimo legimus, credidit. Non certe caruerunt illa significatione iræ Dei, ac future cladis gentis Iudaicæ, quemadmodum & tenebræ Aegyptiacæ futuram ultionem Aegyptiorum portendebāt: ac deinde mysterium habuerūt, quod erga lucem Solis Christi, qui Sol iustitiæ est, nihil aliud sit quàm tenebrarum horror, ac caligo mentis peruersæ. Fuit & hora tenebrarum, ut antea suis Christus dixerat, in qua cæcitas ac potestas tenebrarum prævalebat contra Dei immensa beneficia inter Iudæos, qui Christum lucis authorem cōdemnabant ad mortem. Idem dici potest de terremotu, qui ex inclusis in terræ cauernis uaporibus exitum quærentibus, naturaliter generatur, quem quę naturalium rerum periti, potentiæ Iouis atque Saturni (eo quòd hæc sidera multum uaporis excitent) ascribunt. Sed hoc tempore supernaturales rationes habuisse iracundiæ diuinæ non leue erga populum ingratum signum fuisse quis negabit? Terremotū enim ire diuinæ signum esse & scriptura diuina. 2. Regum cap. 22. manifestè exprimit, cum ait, Commota est & contremuit terra, fundamenta montium concussa sunt: ac subiungit statim causam, Quoniam iratus est eis dominus. Non condemnamus naturales rationes, ac plurimùm etiam Astrologie tribuimus, sed scimus naturam, ut in rebus salutaribus, sic etiam aduersis Dei ministrā esse, ut eius ministerio pijs prosit, obsit etiam impijs, pro affectuum diuersitate. Idem in monstris etiam diuersis contigit, in quorum cōsideratione, Medici quauis acutissimè de seminis natura in corpore, de eius ubertate, abundantia, defectu, coniunctionibus: item de formatione infantum, uel brutorum etiam animaliū cuiuscunque sint generis, in utero materno disputēt, uariasque ex naturalibus decretis adferant rationes, quibus probant geminos uniri atque coagulari, defectu nature nūc infantes mōstrosos, ac interdū nihil minus quàm hominē nasci. Negari tamen non potest, non minimū iræ ac maledictionis diuine signum esse, cum Deus potissimū cōiugibus pijs benedictionē promiserit. Psal. 128. ubi ait, Vxor timens dominū erit sicut uitis abundās in parietibus edium, ac filij tui sicuti oliuarū plante circa mensam tuam. Et omnes historie testātur magnarū in mundo uicissitudinū atque calamitatū preludia fuisse. Dicerem de alijs prodigiorū atque ostentorum tam cœlestiū, quàm terrestrium diuersis speciebus, uerùm cum hæc materia ob fœcunditatem prefationis leges excedat, ac proprium ea de re tractatum ipse scripserim, hæc in præsens tanquam gustum indicasse sufficiat. Ideò autem hæc mea collectanea, que ex infinitis authoribus Græcis simul atque Latinis, ueteribus atque recentioribus, ad uiginti iam annos congesta: ac quantum fieri potuit, secundum annorum mundi seriem ab Adamo usque ad nostra tempora digesta sunt, hoc tempore in lucem edere amicorum consilio placuit, ut unà cum uerbi Dei admonitionibus atque sacrarum literarum exemplis, extaret etiam ex alijs historijs per omnes ætates horrendum ultionis diuinæ erga impios speculum, an fortassis mundus, præsentissimis illis signis aliorum periculo edoctus,

 aliqua

aliqua ratione ad pœnitentiā moueri poſsit,pręſertim cum uidere ho die non multos eſſe,in tanta ſeculi noſtri felicitate,quo diu nobis abſcondita ueritas, Dei benignitate reuelata eſt, atque uerbum ſalutis ſonat in auribus noſtris, qui diuino numini gratias agant, pauciores qui amplectentur uero animo, maiorem autem partem, quæ aperte eam uiribus omnibus inſectatur, nulloſq; plane qui uera ducantur pœnitētia,licet ex uerbo diuino mūdi iamiam ruituri manifeſtiſsima ſigna in prōptu eſſe uideāt.Quo ſane nomine nos gētilibus multò,non dico inferiores,ſed ad impietatē magis pronos eſſe, turpiſsimum dictu eſt. Conſtat enim ex omnibus hiſtorijs, cum aliquid diri uel aduerſi contigerit,eos ſupplicationes publicas ad auertendam deorū iram in aliquot dies indixiſſe,ac in deorū tēplis ariſq;,diuerſis cæremonijs deos ſuos placaſſe,unde ſua auguria obſeruarunt.Ex cœlo, ex uolatilibus ſiue auibus. Tripudijs,ut ſi uitulus e ſacrificantium manibus proripuiſſet,aut inter ſacrificandum aliquid triſte oculis aut auribus occurriſſet,aut aliquid in eo defuiſſet,fœdi euentus eſſe,nemo dubitauit.Ex quadrupedibus diuerſis, ut ſi lupus in urbe uel caſtris,ſerpēs in domo,uel lepus in uia apparuiſſet.Diris,cuius generis erant offenſiones pedū,uoces incertis authoribus auditæ.Hominibus, ut ſi æthiops, uel inuſitatæ magnitudinis homines occurriſſent:quorum omnium interdum mentio in noſtris prodigijs fiet,ac potiſsimū in Romanorum rebus geſtis, ac gente præter alias omnium ſuperſtitioſiſsima, in quibus tamen hoc,in tanta tenebrarum mole laudandum eſt,quòd adhuc gentiles,ueri ac omnipotentis Dei cognitione orbati,diuinum tamen numē ſibi iratum non tantùm intellexerint, ſed placare etiam obſecrationibus publicis,& eo etiam cultu,quem dijs gratum eſſe ſibijpſis perſuadebant,placare uoluerint. Nec dubium ſane eſt multò grauiora facturos fuiſſe,ſi uerbi Dei lucerna,quę ſola animam rebus cœleſtibus illuminat, illis prædicatione Apoſtolica tum temporis accenſa fuiſſet.Non deſunt tamen nobis exempla ueteris eccleſiæ, in qua Chriſtiani,dum iram Dei pręſentem intuiti eſſent indictis ſupplicationibus publicis ac ieiunijs,exemplo Niniuitarum,placauerunt.Conſtat enim Theodoſium imperatorem, in dira tempeſtate letanias indixiſſe, pro impetranda aëris clementia. Supplicaſſe Chriſtianos,in diro Perſarum bello contra Ardeburum pro uictoria.Gregorium Pontificem ſub Mauritio imperatore inſtituiſſe ſolennes precationes tēpore peſtis.Stephanū tertium,Ioannē uigeſimū tertiū,atq; alios pōtifices flagranti ac deuoto animo cōtra alias Chriſtianorum calamitates. Quemadmodū & Cōſtantinopolitani in grauiſsimo terræmotu quo tota urbs ferè corruit. Quorū deinde ut aliorum piorum exemplo anteceſſores ueſtri ducti, apud nos in grauiſsimo illo terræmotu, qui in Lucæ Euangeliſtæ feſto factus eſt,præſentem Dei iram non tantum indictis publicis ſupplicationibus,ſed eleemoſynis etiam largiſsimis,quæ pio inſtituto in hunc uſque diem durant,diram numinis iram auertere uoluerunt. Vtinā hodie eſſent,qui in tam periculoſo ac deplorato tempore,in tantis Germanię cladibus,in tam labefactato hinc inde rerum publicarum,ac labantis eccleſię ſtatu,tam corruptis omnium moribus(quo Dei pręſentem iram præ oculis uidemus,ac eadem horrendis prodigijs atq; monſtris,mundo mox interituro multò maiora minatur)malefactorum pœnitentia ducti:innocentia, innouatione melioris uitæ,diuinum numen orationibus aſsiduis mitigaret. Veſtræ autem prudentiæ, uiri Ampliſſ. horrendas illas iræ diuinæ minationes contra peccatorum improbitatem,ac extremi diei uera prognoſtica inſcribere placuit, Partim quòd otij mei, ac priuatorum meorum ſtudiorum

(quibus

(quibus functus munere Ecclesiastico, interdum succisiuis horis, dum in florentissima uestra Academia docēdo, ac in optimè instituta Ecclesia uestra, uerbo Dei annunciando, operam dedi) & rationē officij aliqua ratione redderem: Partim quòd has meas lucubrationes (quas liberati à publicis occupationibus euoluere interdum licebit) ob rerum uarietatem argumentiq; raritatem, non ingratas uobis esse mihi persuaderem. Licet autem multa in his inueniantur, quæ rationem ac fidem hominum excedant, utpote boues, serpentes, canes loquutos: aliquando arbores ac montes, ab uno loco in aliū translatos: in sambucis uini botros inuētos: in arboribus fruges uisas: mulieres mutatas in uiros: arsisse mare, ac in eodem interdum nouas, atq; nunquā antea uisas insulas, aliaq; eius generis plura, quę apud multos sanè rerum imperitos parū fidei habebūt. Testis tamen erit mihi Deus, qui admirabilis est in operibus suis, ac ipsa etiam coram eodem conscientia salua, qua affirmare possum me nihil (quandoquidem prima secundum Ciceronem, ac potissima historię lex sit ueritas) confinxisse, sed cum non ab Adami primi nostri parentis tempore, à quo auspicatus sum historiam, uixerim: omnia tamen summa fide, ex probatis tantum atq; fide dignis authoribus, quorum Catalogum subneximus, qui ante me, sparsim tamen scripserūt, hausisse. Quibus deinde adieci ea quæ aut ipse oculis meis ætate nostra uidi, aut ab amicis indubitatæ tamen fidei, explorare potui. Licet adhuc dubiè procul inueniantur multa, quæ me fugiant, ac multis sint incognita. His tamen prudentiā uestrā hoc tempore contentam fore planè mihi persuadeo, donec aliquādo opus quod inchoatū est, diuini numinis gratia ornatius auctiusq; aliquando edi possit. Ego interim precibus assiduis æternum Patrem Domini Iesu Christi unici redemptoris ac intercessoris nostri, fatigabo, ut Spiritu suo sancto animos uestros gubernet, præclaram Rempub. ecclesiamq; uestram sanctissimā ab omnibus insidijs satanæ ac mundi defendat, sua benedictione augeat, ac in uera tranquillitate ad sui nominis gloriam conseruet. Valete. Ex florentissima uestra ciuitate, uero Musarum theatro. Anno M. D. LVII. Calendis Septemb. quo die olim apud nos concilium sub Eugenio quarto Pontifice ac Sigismundo Imperatore, inchoatum est.

FINIS.

Candi-

Candido Lectori S.

DVbium mihi non eſt amice Lector, te multa in his noſtris prodigijs inuenturũ, quæ nõ tam abſurda, quàm naturalibus rationib. omnino repugnantia uidebũtur. Attamẽ ne temerè rationis humanæ, in Dei operib. perſcrutandis iudiciũ interponas, moneo. Opera enim mirabilia Dei ſunt magna, ac incomprehẽſibilia, ut uir Dei Iobus facilè fatetur, quæ ſe ubique enarraturum, Dauid regius Propheta non tantum in nono Pſalmo cantat, ſed omnes pios etiam ut idem faciant, in centeſimo quinto ad hortatur, dum inquit, Mirabilium Dei mementote, quæ fecit prodigia ac iudicia oris eius. Vt autem non omnia prodigia, quæ ab hominum opinionib. magis quàm ex Dei nutu pendent, more ac ſuperſtitione Romanorum magni facienda, ſed contemnenda etiam: ita uera illa prodigia, quæ diuinæ iracundiæ ac uindictæ, certiſsima ſigna ſunt, ac quæ rei euẽtus per tot ſecula declarauit, uero ac pio animo ſunt obſeruanda & conſideranda. Ne autem in his noſtris collectaneis rei fidem aut authoritatem deſideres, omnium authorum ex quorum lucubrationibus iam dudum editis, mea collegi, adijcere placuit. Quorum deinde uigilijs nil adieci (ut Deus ac ſalua mihi conſcientia teſtis eſt) niſi quæ meo tempore aut ipſe uidi, aut à ſummis indubitatæq; fidei amicis accepi. Tuum erit ut pium noſtrum conatũ, quem ad immenſam Dei gloriam, humaniq; generis ſalutem promouendam plurimum facere mihi ipſi polliceor, æqui boniq; interpreteris. Vale.

CATALOGVS OMNIVM AVTOrum ex quorum ſcriptis lucubrationibus, ſequentia Prodigia, Portenta atq; Oſtenta deſumpta ſunt.

TESTAMENTI *Veteris.*

Amos, Daniel, Eſaias, Ezechiel, Hieremias, Ionas, Moyſes, Zacharias } Prophetę.

NOVI.

Matthæus, Marcus, Lucas, Ioannes } Euãgeliſtę.

GRAECI.

Aelianus de uaria hiſt.
Aetius Medicus.
Appianus Alexandrinus.
Ariſteas Proconeſius.
Ariſtoteles Stagyrita.
Armenias.
Calliphanes.
Crates Pargamenus.
Diodorus Siculus.
Dion Caſsius.
Dion Nicæus.
Dionyſius Eretrienſis.
Dionyſ. Halicarnaſſeus.
Egeſippus Iudęus, de rebus Iudaicis & bello Partico.
Euſebius Pãphilus Cæſarienſis.
Herodianus Alexãdrinus de uitis imperat.
Herodotus Halicarnaſſ.
Ioannes Rhetor.
Ioſephus Iudęus.
Iſigonus Nicenſis.
Lucius Piſo.
Memphodorus.
NicãderColophonius.
Nicephorus Calliſtus de rebus Eccleſiaſticis.
Oppianus Cilix.
Pauſanias Cæſarienſis de rebus in Grçcia memorabilibus.
Philo Iudæus.
Philoponus.
Plutarchus Cheronęus.
Polybius Megalopolytanus, de reb. Rom.
Procopius Gazęus.
Socrates & Sozomenus de reb. Eccleſiaſticis.
Steſichorus Himęræus.
Strabo Geographus.
Theophraſtus philoſophus.
Thucidides Athenienſis de bello Poloponneſiaco.
Traſimachus de ædificijs.

LATI-

LATINI VETERES.

Aelius Spartianus de imperatoribus.
Aeneas Syluius uel Pius Pontifex.
Agathius de bello Gothorum.
Albertus Magnus philosophus ac episcopus Ratisponensis.
Aloysius Cadamustris de nauigationib. suis.
Ammianus Marcellinus de uitis Cæsarum.
Antonius Nebrissensis.
Antoninus Floretinus.
Augustinus Niuus.
Aulus Gellius.
D. Aurelius Augustin.
Aurelius Cassiodorus.
Blondus Foroliuiensis.
Bonfinius de reb. Hung.
Beda presbyter.
Benedictus de Acolitis Cardinalis.
Berosus Chaldæus.
Chiarius Taurusicus de Venetorum & Genuensium bello.
Cōradus à Liechtenauu quem uocāt Abbatem Vrspergensem.
Cornelius Balbus.
Cornelius Tacitus.
Cōradus de Meydēberg mathem. & philosoph9.
Crispus Sallustius.
Etterlinus historicus.
Eutropius de rebus Romanorum gestis.
Fabius Pictor.
Felix Malleolus Tigurinus de nobilitate.
Flauius Blondus.
Franciscus Irenicus Ettelingiacensis.
Franciscus Petrarcha de remedijs fortunę.
Fulgentius Ruspensis in Africa episcopus.
Galfridus Arthurius Menemūtensis de rebus Britannicis.
Gildas Anglus de Anglorū rebus gestis.
Guellerinus.
Gulielm9 Tyrius de bello sacro.
Hadrianus Barlādus de rebus gestis ducū Brabantię.
Heliualdus.
Helmoldus presbyter de rebus Sclauorum.
Hermannus Cōtractus comes Veringensis et monachus Sātgallēsis.
Iacobus Bergomas author supplemēti Chronicorum.
Ioannes Bohemus de diuersarū gentiū morib.
Ioannes Iouianus Pontanus.
Ioannis Multiuallis, Eusebij continuator.
Ioannes Stella de uitis Pontificum.
Ioannes Thurotz de rebus Hungaricis.
Iornandes de rebus Geticis.
Iulius Capitolinus de imperatoribus.
Iulius Cæsar.
Iulius Obsequēs de prodigijs.
Iulius Solinus.
Iustinus Troi Pōpei abbreuiator.
Lābertus Schaffnaburgensis monachus.
Lucius Florus de rebus Romanorum.
Luibrādus de rebus per Europam gestis.
Macrobius.
M. Coccius Sabellicus.
M. Tullius Cicero.
Marlianus Patricius de antiq. Rom.
Martinus Barletus de uita Scandebergij.
Massæus.
Matthæus Palmerius Eusebij continuator.
Matthias à Michouia de Sarmatia atq; Europęa.
Matholus Senensis.
Merlinus Caledonius.
Messala Coruinus.
Michael Ricius de regibus diuersorum.
Odoritus de Foro Iulij, de diuersis ritibus ac conditionibus huius mundi, liber est manuscriptus.
Otho Frisingensis, episcopus.
Othobertus de prodigiosa saltatione Saxonica.
Paulus Orosius de rebus Romanorum.
Paulus Venetus.
Paulus Vuunefridus Caroli Magni diaconus, de gestis Longobardorum.
Petrus Martyr.
Platina de uitis Pontif.
Plinius Senior.
Plinius Iunior
Prosper Aquitanus
Quintus Curtius de rebus gestis Alexandri ni Magni.
Raphael Volateranus.
Regino Bruniensis monachus.
Robertus abbas Montensis Sigeberti continuator.

Robertus Gaguinus de regibus Francorum.
Saxo Grammaticus de rebus Danicis.
Siffridus presbyter.
Sigebertus Gemblacensis.
Solinus.
Suetonius Tranquillus de uitis imperatorum.
Tit. Liuius Patauinus.
Trebellius Pollio.
Turpinus Remēsius episcopus.
Valerius Maximus.
Vartomannus de rebus in Oriente factis.
Victor Vticensis episcopus de reb. Vandalicis.
Vincentius Belluacēsis speculorum author.
Vuindichinus Corbiensis monachus de rebus Saxonicis.

RECENTIORES *quorum multi etiam hodie uiuunt.*

Achilles Grassarus medicus de aliquot Cometis.
Albertus Cranzius.
Annonius de reb. Franciæ.
Casparus Bruschius poëta de episcopatibus ac Monasterijs Germanię.
Casparus Hedio.
Casparus Peucerus de diuinationibus.
Cœlius Rhodiginus de lectionibus antiquis.
Conradus Gesnerus de Animalibus.
Cornelius Grapheus de incendio templi Antuerpiensis.
Culmannus Geppingensis.
Eberhardus Schleusinger physicus Tigurinus.
Franciscus Massarius in 9. Plinij.
Franciscus Tarapha de Hispaniæ regibus.
Georg. Aemylius Māsfeldensis de ecclypsi Lunæ anni 1537.
Georgij Fabricij Chemnicensis de reb. Misniacis.
Gerhardus Nouiomagus Geldenhaurius de rebus Batauicis.
Gulielmus Turnerus de auibus.
Gybertus Lōgolius de uolatilibus.
Hector Boëtius Didonatus de nauigationibus ac Scotorū gestis.
Hieronymus Cardanus de subtilitate ac uarietate rerum.
Huldricus Mutius Hugouualdus de Germanorū origine & gestis.
Iacobus Mycillus de ruina ueteris arcis Heydelbergensis.
Iacobus Milichius in secundum lib. Plinij.
Iacobus Rueff de conceptu hominis.
Iacobus Stopelius Mēmungēsis medicus de aliquot cometis.
Iacobus Ziglerus Landauus.
Ioachimus Camerarius de Ostentis.
Ioachimus Vadianus de tribus orbis partibus.
Ioannes Annius Viterbiensis de regibus Hispanię.
Ioannes Auentinus de rebus Baiorum.
Ioannes Balęus de scriptoribus Anglicis.
Ioannes Baptista Egnatius, de exemplis uirorum illustrium Venetę urbis.
Ioannes Carion.
Ioānes Cuspinianus de Cæsaribus ac Consulibus Roma.
Ioannes Functius.
Ioānes Lucidus de emēdationibus tēporum.
Ioānes Maior de rebus Scotorum.
Ioannes Nauclerus.
Ioannes Petrus Valerianus de Hieroglyphicis.
Ioannes Sleidanus de rebus sub Carolo quinto Imperatore gestis.
Ioānes Virdungus Hassfurdensis medicus & Astrologus de aliquot Cometis.
Iobus Fincelius de miraculis sui temporis.
Iustinus Goblerus de gestis Lubecensium.
Lambertus Hortensius de Vltraiectinorum rebus gestis.
Lilius de reb. Anglicis.
Lucilius Veronius Alsatinus de rebus memorabilibus.
Lucius Marinęus Siculus de Hispanię regib.
Ludouicus Lauatherus Tigurinus de Cometis.
Marcus Fritschius Laubacius de Meteoris.
Martinus Cromerus de gestis Polonorum.

Marti-

Martinus Lutherus de aliquot monstris.
Matthias Cornax medicus ac Physicus Viennensis de quinquenni gestatione uteri.
Michaelus Beutherus de rebus in suo Calendario obseruatis.
Nicolaus Baselius Naucleri Continuator.
Nicolaus Prugnerus Astrologus de Cometa anni 1533
Pamphilus Gengenbachius de Ostentis in Austria uisis.
Paulus Aemylius de rebus Francorum.
Paulus Eberus de rebus Iudaicis.
Paulus Fabritius Laubensis de Cometa anni 1556.
Paulus Iunius episcopus Nucerinus.
Petrus Appianus Mathematicus
Petrus Creuserus Astrologus de cometa anni 1527.
Philippus Melancthon.
Polydorus Vergilius de prodigijs & reb. Anglicis.
Rauisius Textor Niuernensis.
Ricius de regibus Hispaniç ac aliorum.
Robertus Barns de uitis pontificum.
Sebastianus Besselmeierus de obsidione Madeburgi.
Sebastianus Brandus.
Sebastianus Mūsterus.
Simon Porcius de cōflagratiōe agri Puteolani.
Sigismundus Baro ab Heberstein de rebus Moscobiticis
Theophrastus Paracelsus, de cometa anni 1531.
Vuernerius Norinbergēsis de cometa anni 1506
Vuolfgangus Drechslerus de rebus Turcarū ac Saracenorum.

HIS PRAETEREA adnumerabis.

Summam Anglicanam.
Annales Constantinopolitanas.
Annales Manuscriptas diuersorū ac nunquam editorum autorum.
Fasciculum Temporū.
Chronicō: Misniç, Norinbergēse, Poloniç, Brabantiç, Saxoniç, Teutonicorum ordinis.

CATALOGVS DOCTORVM VIRORVM, AC amicorum, qui ad absoluendam prodigiorum historiam, liberalissime, communicatis rerum imaginibus nos iuuarunt.

Caelius Secundus Curio.
Cōradus Gesnerus medicus Tigurinus
Culmannus Geppingensis.
Henricus Bullingerus.
Henricus Petri Typograp. & Senator Bas.
Huldrichus Merian ciuis ac Senator Basiliens.
Iacobus Zuuinger ciuis Episcopicellę.
Ioānes Heroldus Hechstettensis.
Ioannes Grell. ecclesię minister in agro Basiliensi.
Ioannes Oporinus Typograph. Basil.
Ioannes Sphyractes iurisconsultus.
Ludouicus Lauaterus Tigurinus.
Matthęus Han ciuis Bas.
Matthęus Ichthianderus minister ecclesię Euingen.
Nicolaus Geilerus ludi Basiliensis moderator.
Philippus Bechius medicus Basiliensis.
Theobaldus Lycosthenes Rubeaquensis, uerbi Dei in agro Bernensi Minister.

Rogo autem omnes uiros doctos, ac historię studiosos, cuiuscunque conditionis sint, primùm ut benignos ac ęquos lectores sese nobis exhibeant, si quid errati inuenerint, liberè admoneant, ac deinde si quid etiam eius argumenti prętere habeant, ut aut ipsi in posteritatis gratiam edant, aut mihi, ad hęc aliquādo magis exornanda (si modo certæ ac indubitatæ fidei sint) cōmunicent. Ego uicissim quod & mei officij erit, tanti beneficij, & gratum ac memorem futurum quacunque ratione declarabo.

Vt uideas quàm difficile ſit, res geſtas

AD CERTAM TEMPORVM OMNIVM RAtionem referre: diuerſitatem ſupputationum, ab Adamo uel condito potius mundo, uſq; ad Chriſti ſaluatoris glorioſam natiuitatem, ex diuerſis Chronographis adijcere placuit.

ALphonſus rex numerat 6984
Epiphanius epiſcopus contra Manichæos 5029
Paulus Oroſius 5049
Philo Ebręus, Auguſtinus lib. 2. de mirabilibus ſcripturæ 5195
Iſidorus 5196
Euſebius Cæſarienſis in Chronologia, Barpt. Platina, Vincentius, Ioannes Stumphius 5199
Abbas Vrſpergẽſis, Ioannes Nauclerus 5201
Albumaſar aſtronom9, quẽ pleriq; Neoterici putãt ſequendum eſſe in aſtris cõputandis. 5328
Auguſtinus 5353
Iornandes in ſuis annalibus, & Ioannes Cuſpinianus in Coſs. 5500
Suidas & aliqui Gręci 5600
Philaſtrius de hęreſibus 5801
Rabi Naaſſon in cyclo Paſchali 3707
Rabi Leuiben, cui Gerſon propé accedit, R. Abraham in Cabala 3754
Ebręorum plerique, & Chronica publicata 3760
Ioan. Caryon 3944
Hieronymus iuxta Ebr. ueritatem, Beda 3952
Hermannus Cõtractus 3952
Ioan. Picus Mirandulę princeps 3958
Ioan. Lucidus, multiq; Aſtronomi, Martinus Lutherus 3960
Alexander Sultetus 3960
Abbas Vrſpergenſis, Paul. Phrygio, Philip. Mel. Paulus Eberus, Ioãnes Functius, Chumãnus Flinsbachius, Michael Beuter9. 3962
Panthalion 3970
Theophilus Theologus ad Antolytum, Chriſtianę religionis calũniatorem 3974
Theod. Bibliander 9397
Carolus Bouillus 3989
Ioſephus hiſtoric9 Ebr. primarius 4103
Odiaton ſiue Eduicon, aſtrologus 4320
Aurel. Caſsiodor9. 4697
Scripturę ſanctæ calculo exactiore 3979

FINIS.

PRODIGIORVM atque ostentorum tam coelestium quàm terrestrium Chronicon: ab exordio mundi usq; ad nostra tempora.

An. mundi 1

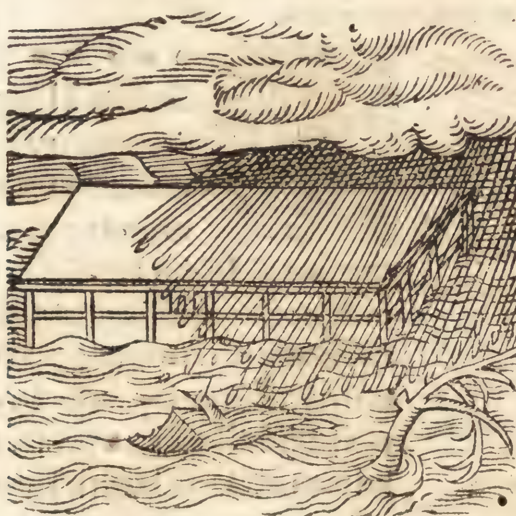
ONSTRVcto iam à Deo optimo maximo rerúmque omnium creatore, amplissimo absolutissimoq; totius mūdi uniuersitatis eorum theatro, in ipsis statim paradisi uoluptatib. serpēs callidissimus, atq; tetius humanæ salutis hostis, Euæ nō uno atq; altero uerbo tantū, sed iusto atq; distincto omnibus numeris sermone loquutus est: Imò nō simpliciter loquutus, sed tam astutè etiam percōtatus est, ut de diuino mādato iam dubitātem deceperit, Moises Geneseos 3. Vnde statim secuta est diuina propter inobedientiam ultio, quā Adam Dei, quam habebat, imaginem amisit, ac peccati uitium in omnes posteros suos cum morte, ac alijs peccati poenis transfudit. Ante Christum. 3959

30

CAin atque Abel fratres germani Adami, atque Euæ primorum parentū filij, cum quisq; de suis facultatibus Deo bonorū omnium datori sacrificium obtulisset, Cain agricola de fructibus terræ, Abel uerò ouiū pastor, de primogenitis gregis ac de adipibus eorū: Deus retributor bonorum, re- 3910

ſpiciens Abelis munus, per ignis flammam, quæ ſacrificium conſumpſit, ſuæ beneuolentiæ ſignum dedit. Vnde Cain ſtatim non tantum fratrẽ poſtea odio habuit, ſed ſtructis hinc inde inſidijs, demum in agro crudeliter occidit. Moiſes Geneſeos 3.

1656

VIſitauit Deus iniquitatem populi, ac diluuio totum ſubmerſit mundum, poſteaquã quadraginta diebus continuis magno cum impetu pluiſſet in terram. Quo tantũ ſeruatus eſt Noë cum uxore, filijs, ac filiorum uxoribus, qui in arca habuerunt ex mundis animalibus ſeptẽ utriuſq; ſexus: De animalibus immũdis duo. De uolatilibus cœli ſeptena, ut ſeruaretur ſemen in terra. Moiſes Gen. 7. 2307

1656

FInito iam diluuio, cum Deus Noë atq; filijs eius, fœcunditatem, atq; in omnia, quę terra progenerat, poteſtatem dediſſet, inſuper perpetuũ fœderis cum Noë et poſteris ſignum, ac mũdi poſt hac nunq; eodem pœnæ genere puniendi teſtimoniũ in cœlo eiuſq; nubibus cõſpiciẽdum propoſuit, arcum ſcilicet, cœleſtẽ uarijs coloribus depictum, quam philoſophi iridem uocant. 2307

1760 HIs tẽporibus uixit Ianus, qui primum poſt diluuiũ generale populũ literas, aſtrorũ curſus, atq; alias diſciplinas docuit, uitẽ plantauit, annũ ad ſolis curſum diſtinxit, ac 12. menſes, ad lunæ ordinauit motum. Cui adiungendũ putaui Marem eodẽ ſeculo 2297

culo Italiæ accolam, magni quidem nominis, si animum inspicias, uirũ, si corpus uerò, monstrosissimum, pubetenus scilicet hominẽ, reliqua uerò equum referentẽ. Hũc scribunt 120. annos uixisse, ac ter à morte reuixisse, ut autor est Ælianus lib. 9. cap. 16. de uaria hist. & Volaterranus lib. 17. Antropologię.

1790

NImbrotus postquã in campum Sinner uenisset, urbẽq; designasset, fundauit maximam turrim, ad altitudinẽ ac magnitunem mõtium, in signum atq; monumentũ, quòd primus in orbe terrarum fuisset popul9 Babylonicus, ac quasi regnũ omnium regnorũ, Vt Bero- 2173

 sus

ſus lib.4.memoriæ prodidit, ſed Deus ſuperbię atq; ambitionis hoſtis, turrim diuerſarũ linguarũ diuiſione diſsipauit. Vnde eius nomẽ Babel uocatũ eſt, q̃a ibi confuſum eſt labiũ uniuerſæ terrę. Et inde diſperſit ædificantes in omnes regiones terræ. Gen.10.

Poſt Babylonici ædificij diſsipationẽ linguarumq; confuſionẽ Deum optimum maximum diuerſi generis hominum monſtra ſtatim produxiſſe D. Aurelius Auguſtinus lib.16. Ciuitatis dei, cap.8. author eſt: Vnde reperiri dicuntur in Africa

Cynnaminij. CYnnaminij, à uicinis barbaris ſylueſtres appellati. Barbas habent admodũ magnas, greges ſylueſtriũ canum nutrientes præſidia uitę. Nã ab æſtiuo tropico, uſq; ad mediã hyemis Indici boues innumera multitudine eorũ patriã ingrediunt: cauſa incerta eſt, utrũ nè alias inſectãtes ſe feras fugiant, an paſtus penuria, an alio naturæ (quæ omnia miranda gignit) impulſu hominibus ignoto acti. His homines quum obſiſtere nequeant ſuis freti uiribus, ſe canibus tuẽtur: quibus in uenatiõe uſi boues ꝑmultos capiunt. Et hos quidẽ recẽtes edunt, hos ſaliunt ad futurũ uſum. Multa inſuper & alia animantia à canibus capta comedunt

Ilophagi. Spermathophagi. ILophagi Spermathophagiq;, quorũ hi quidẽ fructus, qui ęſtate ex arboribus decidũt, colligẽtes abſq; labore edunt: reliquo tẽpore herbã in umbroſis naſcentẽ locis decerpunt, quæ uitę ſubuenit in ægeſtate: Ilophagi uerò cum filijs, uxoribusq; ad loca campeſtria accedẽtes, arbores aſcẽdunt, ac teneras ramorũ ſummitates auferunt: tantã ex continuo uſu ramos aſcendendi peritiã habentes

NEuri, qui Scithicis utuntur moribus, qui sibi ipsis persua- dent, deierantes se quotannis ad dies aliquot lupos fieri, & rursus in pristinum habitum & formam redire. Neuri.

Anthropophagi.

ANthropophagi humanæ carnis comestores, qui reliquos omnes moribus agrestioribus superãtes, nec iudicijs nec legibus utunt, sed pro arbi trio ac naturę ductu uiuunt.

Arimphæi.

ARimphæi sub excelsorum montium radicibus habitantes, qui ab ipso natali calui sunt, mares pariter & fœminę, simis quoq; naribus, et ingenti mẽto, proprio quodam oris sono. Scy thicam gestantes uestem, atque ex arboribus tantùm uictitantes. Quorum meminit & Ammianus Marcellinus, à iusticia ac morũ placiditate eos commendans.

Pedibus inuersis populi.

IN Scythia qui sub ipsis septẽtrionibus ætatẽ agunt, populi sin gularis uelocitatis, uestigia pedum habentes retrò porrecta, non ut cæterorum hominum prospectantia. Gell. lib. 9. cap. 4.

ITẽ quidã homines sine capitibus, oculos, nares, atq; ora in pe ctore ac uentre quasi habentes.

Scipodes

Scipodes. Monomeri.

SCipodes & Monomeri gentes, qui unum tãtum pedẽ habentes, non flectentes poplitem, mirabilis celeritatis. Hi Plinio teste per æstiuum tempus, in terra supini iacentes, pedum se umbra protegunt.

Cathaini.

CAthaini inter Gedrosiam, atq; Indum fluuium, Scythicum genus hominũ, qui aiunt se solos hominum duobus luminibus cernere, cæteros mortales aũt aut cæcos esse, aut altero oculo captos. Candidum genus hominum, paruis oculis, natura imberbes, uerę pietatis omnino expertes, solem & lunam adorant, fusiles statuas, nonnulli bouem.

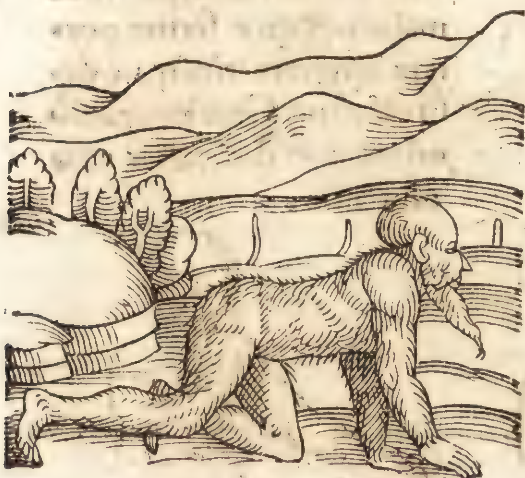

Satyri. SAtyri: animalia quadrupedia subsolanis Indorum mõtibus, pernicissima, humana effigie, pedibus caprinis, ac toto corpore uilloso, nihil habentes moris humani, gaudentes syluarũ latebris, & fugientes hominũ cõmertia. Veteres huiusmodi mõstra,

pro syl-

pro syluestribus dijs coluere, quẽadmodum Faunos, syluanosq́: Faunos ac satyros nemorũ Deos esse dicẽtes, Panas agrorũ, syluanos syluarũ, quanq̃ hæc à poëtis cõfundantur. Vnde Hierony. Vidi homunculũ, inquit, aduncis naribus, & fronte cornibus aspera, cui extrema corporis, in caprarũ pedes desinebant. Et præmisso signo crucis, cum quisnam esset, interogasset Antonius, respondisse fertur: Mortalis ego sum, unus ex accolis eremi, quos uano errore delusa gentilitas, satyrosq́ & incubos appellat.

CYnomolgi, siue Cynocephali, quorũ canina sunt capita, caninaq́ ora, q ipso latratu magis bestias, q̃ hoĩes sese ꝓfitent. *Cynomolgi.*

ANthapathitę, qui instar quadrupedum incedũt, per manus & pedes nullas certas sedes habitationis habentes. *Anthapathitæ*

PYgmæi statura cubitales, qui annũ octauũ uiuẽdo non excedũt, pugnare dicũtur cum gruibus, à quibus interdum uincũtur, interdum deuorantur, horum mulieres quinto anno pariunt, & senescũt octauo. Eos Plinius reponit in Indię mõtibus, Strabo uerò in extremitate Africæ. *Pygmæi.*

Astonij

Astonij. ASTonij populi sine ore, corpore toto hirsuto, ac auium ritu plumato, habitu tantum ac odore uiuentes, quem naribus trahunt. Nullus enim illis cibus, nullus potus, tantum habent radicum florumque uarios odores, & syluestriũ malorum, quæ secum portant longiore itinere, ne desit olfactus. Grauiore paulò odore non difficulter exanimantur.

Apothami. APothami in aquis morantes, qui una parte hominem, alia uerò caballum siue equum referunt: Sic etiam memorię tradiderunt mulieres esse capite plano sine crinibus, promissas autẽ barbas habentes.

Coromandę. COromandę, sine linguis ac uoce stridoris horrẽdi, hirtis corporibus, oculis glaucis, dentibus caninis,

Fanesij

FAneſiȷ in Oceano ſeptentrionali, aures hebentes tam grãdes, ut totum undiquaq; corpus contegant. *Faneſiȷ.*

Hymantopodes, quibus natura eſt ſerpendo ingredi. *Hymantopodes.*

SElenetidæ mulieres, quę contra naturam aliarum fœminarum oua pariunt, unde naſcentes homines, quinquennies decies nobis ſunt ampliores. Ex Herodoto Rauiſius textor Niuernenſis recitat. *Selenetidæ mulieres ouiparæ.*

AB orientis parte intima homines ſine naribus, facie plana, æquali totius corporis planicie. Aliȷ

B ſuperiore

ſuperiore labro orbati. Aliȷ quibus ora concreta, qui modico foramine calamis auenarum potum hauriunt.

IN geſtis præterea Alexandri Magni Macedonum regis legimus, in India eſſe homines ſex manibus, uſq; ad mortem nullã corporis infirmitatem ſentientes. item alios omnino nudos, piloſos & in fluminе morãtes. Inſuper alios manibus pedibusq; ſex digitos ha-

tes habentes. De quibus omnibus scribunt Calliphanes. Isigonus Nicensis, Aristeas Proconesius, Memphodorus, Aristoteles Armenius, Herodotus, Plinius, Aulus Gellius, D. Aurelius Augustinus, ac ex recentioribus Ioannes Boëmus in libris de diuersarum gentium ritibus ac moribus.

IN Stiria, ac Heluetiæ Vualesia hoĩes adeò strumosi, ut strumæ pondus sermonẽ impediat, ac fœminæ lactantes illos post tergum perinde atque saccum proijciant, ne infantibus ad potum inhiantibus sint impedimento. Mõsterus libr. 3. Cosmograph.

HVc referri possunt Lucumoriæ homines, qui ultra Olbi fluuium in montibus habitantes, singulis annis uigesimo septimo die Nouembris, quę apud Ruthenos sancto Gregorio sacrata est, moriuntur: ac uere in sequenti maxime ad 24. Aprilis, instar ranarum resurgere dicũtur ut à Sigismundo barone ab Heberstein ac Neuperg, in commentarijs suis rerum Moscobiticarum doctissimè memoriæ traditum est.

Animalia quadrupedia.

SIc etiam Deus omnipotens, cum sciret, quarum partium similitudine uel diuersitate contexeret pulchritudinem uniuersi, etiam diuersi generis monstrosa animalia, terrestria, ac aquatilia, non tam ad sui admirationem, quam peccati pœnam in mundum produxit. Cuius generis ex terrestribus esse possunt.

Bisontes.

BIsontes, q̃s quidã damas uocant, pro parte ceruis, ꝓ parte iumẽtis similes, oblongis aurib9, & latissima in frõte habẽtes cornua. Vri uel tauri syluestres similes quidẽ domesticis, sed sub mento prolixas barbas habẽtes. Ferox quidem animal, quod neque homini, neque aliis animalibus parcit: Cunque illi inter arbores

intentantur

intentantur inſidiiæ, atq; iaculis uulneratur, adeò inſæuit atq; furit, ut, conſpecto ſanguine ſuo, omnibus modis uulnus acceptum, in iaculatore uindicare contendat: quod ſi non cõtingat, impingendo in arbores ſeipſum interficiat.

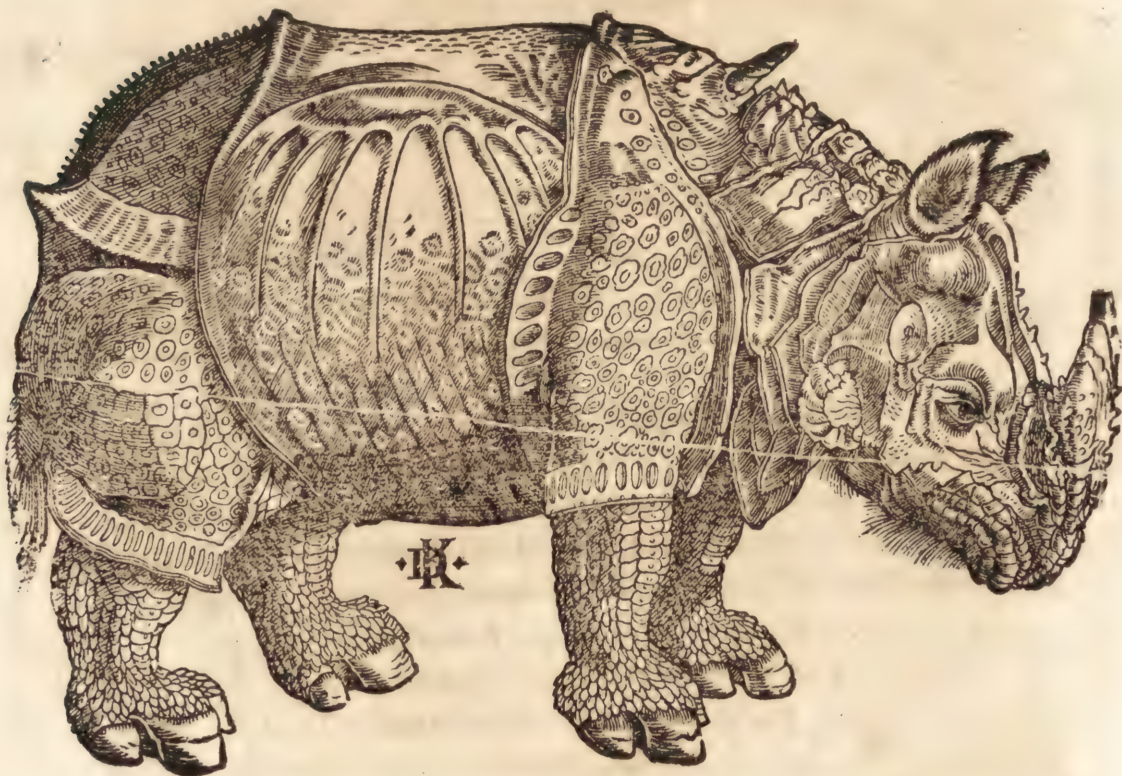
ALces maiores ceruis, griſei coloris, oblongo ac duro pilo, deformis ſtaturæ, quippe quæ latitudine tranſuerſę manus in poſteriori parte corporis humiliores ſunt, quàm anteriori, habent longa ſed infirma crura, ſunt obeſo corpore, ac debilis omnino naturæ. Mares cornua habent longitudine trium expanſarum palmarum, cum multis atq; robuſtis ramis, fœmellæ autem cornibus omnino carent. Ioannes Leporicida. *Alces.*

Elephanti. ELephanti, de quorum natura ac docilitate mira scribit Plinius ac alij.

Odonta. ODonta sua magnitudine elephantum excedens, tribus cornibus, capite equino atri coloris.

Rhinocerus

RHinoceros crudele animal, quod ſua magnitudine elephantem excellit, colore buxeo ſiue fermiculato teſtis clypeatis tectum, cruribus breuioribus, omniq́ꝫ ex parte armatis, acutum cornu in naribus habens, quo ſe defendit. *Rhinoceros.*

CAmelus bina ſub dorſo habens tubera, unum in pectore, cui incubat, cum genua inclinantur, papillas quatuor, caudam aſino ſimilem, genitale retrò, genua ſingula in ſingulis cruribus, pedes biſulcos. *Camelus.*

CAmelopardalis, quam Æthiopes Nabim uocãt, animal collo equino, pedibus bouinis camelino capite, maculis rutilum colorem diſtinguẽtibus, quæ Romæ miraculo poſtea uiſa eſt Circenſibus ludis dictatoris Cæſaris. *Camelopardalis.*

PAuyon in ſolitudinibus Indię, monſtroſum animal, magnitudine ferè elephanti, à cuius aſpectu tamen non abhorret, cum reliqua animalia ferat nequaquam: delectatur potiſsimũ pomis, ac alijs arborum frugibus: Salaciſsimũ animal eſt, ac aſpectis etiã *Pauyon.*

mulieribus

mulieribus facilè ad libidinem incitatur, magna corporis hirsuti mole ingreditur: planè horrẽdo capite, breuioribus auribus, cauda ferè uulpina, sed admodum parua ac plerunqꝫ erecta: pedes habet humanos, sed proceritati corporis nequaquam respondẽtes. A quibusdam, qui Indos se esse profitebãtur, anno 1551. in Germaniam ductum animal eius generis, per Sueuiam potissimũ magno adducẽtium lucro ab infinitis cõspectum, ac ab Augustano quodam pictore ac sculptore in hanc formam expressum est.

Panther. PAnther animal prorsus ferum, ac Pardo simile, uarij coloris, quod quidam lupum cauarum appellant. Dormit tribus diebus, ac post tertium diem lauat se, ac suo clamore simul ac suauitate odoris conuocat omnes feras, quibus omnibus amicũ est, pręter draconem ac aspidem, quorum aspectum ferre nequit.

Panthera. ITem Panthera, quæ & Pardalis diuersum animal à Panthero: est enim prorsus ferum ac maculosum, de quorum natura leges Plinium ac alios.

Tigris

Tigris, quorum copia India ac Hircania abundat, animal tremendæ uelocitatis: de quo præter Plinium ac alios multa etiam scribit Augustinus Aurelius & Strabo. *Tigris.*

Cercopitheci, q̃rum quidã fuit omnino formę raræ, magnitudine ac forma hominis, cruribus siquidẽ ac uirili membro, facie, si dicas hominẽ agrestẽ, q̃a totus pilo obsitus. Nullũ animal p̃seuerat plus stãdo illo, homine solo excepto: amat pueros ac mulieres nõ secus ac homines suæ regionis, conaturq́; cum uincula effugerit, palam cum his concumbere. Animal tamẽ ferum est, sed tãtæ industriæ, ut homines aliquos minus ingenio ualere dicas. *Cercopitheci*

Animalia, quorum pars anterior uulpem, cephos uocãt, posterior uerò simiam præsentat, nisi quòd pedes effingãt hu

manos, aures autē noctuæ, & intra consuetam aluū, aliam habent instar crumenæ, in qua catuli delitescūt donec ultrò prodire in lucem queant, & absq; tutela parentis cibum quęrere: Nec unquam exeunt crumenam, nisi cum sugere delectat, & eius notæ quamplurima. De quibus Aristoteles, Philoponus, Ælianus, Plinius, Solinus, Albertus Magnus, atq; ex neotericis Cōradus Gesnerus in animaliū historijs.

Reptilia.

Basiliscus. EX reptilibus Basiliscus, qui potissimum in solitudinibus Africæ habitabat, cādida in capite macula, uelut diademate quodam, ornatus. Acutissimum habet caput, os rude, oculos & colorē ad

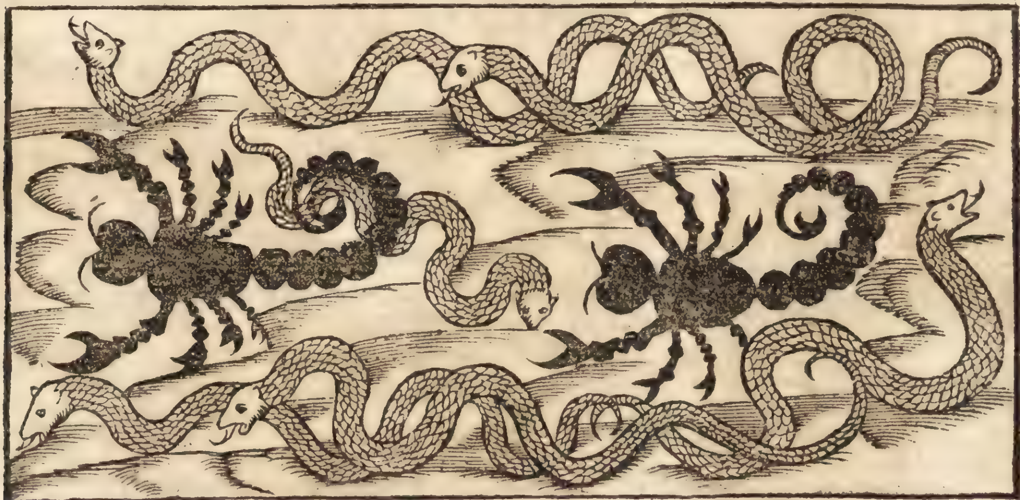

nigredinem uergētes. Palmum nō excedit, solo tamē halitu serpentē quamlibet magnū suffocat, tanta est ueneni acuitate. Eum si quis uel baculo attigerit, paulò pòst moritur. Hunc Plinius Regulum uocat. Sibilo omnes fugat serpētes. Nec flexu multiplici, nec ut reliquæ corpus impellit, sed celsus & erectus in medio incidēs. Necat frutices, rumpit saxa, non contactas modò, uerū & afflatas exurit herbas. De quo Plinius, Lucanus lib. 9. ac alij.

Salamandra. SAlamādra, quæ figurā habēs lacerti, nunq̄ nisi magnis imbribus ꝓuenit, à serenitate deficiēs. Huic tātus rigor, ut ignē tactu extinguat, nō alio modo quā glacies. Homines imꝓuidos necare potest. Nā si arbori irrepserit, omnia poma inficit ueneno, & eos, qui ederint, necat frigida ui, nihil aconito distans. Quinimo

mò ſi cōtacto ab ea ligno, uel pede cruſta panis incoquatur, idē ueneficiū eſt, uel ſi in puteum cadat. Eius uenenum ab ijs extinguitur, qui ueſcuntur illa.

PReſter ſerpēs peſtilētiſsimus, ut q eū, quē morſu lęſit, extēplo reddit immobilē ac mente alienū, mox pilis defluētib. cū prurituac uentris ſolutione abſumit. Quem præter cæteros egregie deſcribit Lucanus libro 9. *Preſter.*

SEps modicus quidem ſerpens, cuius tamen ictu læſus, ſtatim putreſcit, omniaq́ꝫ corporis mēbra ac oſſa diſſoluit, quē etiam Lucanus depingit in nono. *Seps.*

BOa, quæ in tantam excreſcit magnitudinem, ut in uentre occiſæ Claudij Cæſaris temporibus infans ſit repertus. *Boa.*

ATq́ꝫ alij mirę magnitudinis, multorūq́ꝫ capitū ſerpētes, atq́ꝫ dracones, quibus India atq́ꝫ Ægyptus potiſsimū abundāt, quorum Plin. Aëtius medicus, Nicander, Paulus Iouius atq́ꝫ hij, qui de Alexandri Magni rebus geſtis ſcripſerunt, meminerunt.

Aquatilia.

G
E
P
V
A
B
M
H
R
I
M F

F
O
Q
D
C
N
T
L
K
A
H R·MD

ORca piſcis magnitudinis mirę, infeſtus balęnis, cuius impetu Plin. ſcribit depreſſum quandoq; nauigiũ fuiſſe, & immerſum in oculis ſuis, quã in Oſtienſi portu debellauerit Claudius Imperator.

Alcete. ALcete inſtar montiũ prope Islandiam, quæ naues euertunt, ac tãtum ſono tubarum, aut miſsis in mare rotundis uaſis abſterrentur.

Physeteres. PHyſeteres, quorum Solinus poſt Plinium mentionem facit. hæc erecta ſubmergit iuſtæ magnitudinis naues, hauſtam aquam per frontis foramina in nimbi modum exufflans.

Loligo. LOligo, qui extra aquam ſeſe efferens uolitat, caput habet inter pedes, & uentrem, & cruorem nigrum inſtar atramenti. Cuius etiam Horatius meminit.

Lucerna. LVcerna piſcis eſt, qui lingua ignea per os exerta ſerenis noctibus lucet, Plinio teſte.

Hirci. HIrci in Cyrenaico, & Sardoo mari oberrantes cum Delphinis. Mares alba uitta frontem habent redimitam, fœminæ uerò ſunt criſtatæ, ut galli gallinacei. Rapaciſsimi ſunt, ut qui homines, nauigiaq; inuolent: ſpiritu graui & uehementi, quo odore ueluti inſtrumento ad cæterorum prædam utuntur. Vitulos marinos inſectantur maximè, quos proflatu, perinde ac iaculo expugnant.

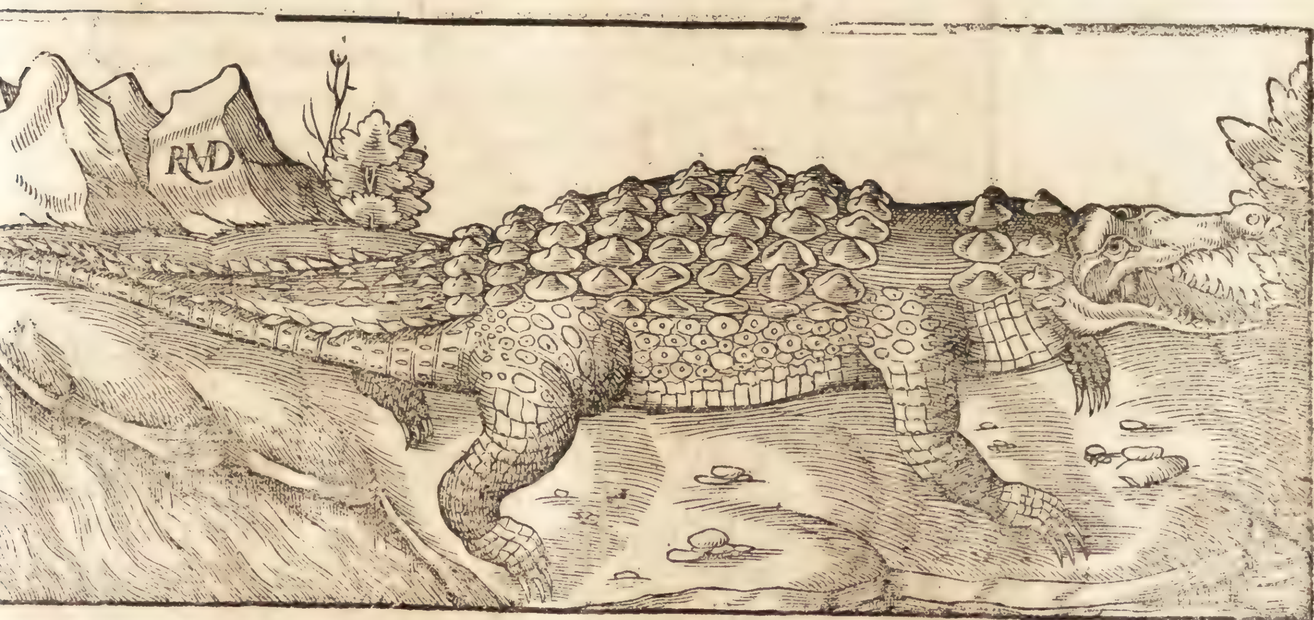
Scolopendra. SColopendra, quam Gaza Centipodem uertit, terreſtri fero ſimilis, quam ſi quis attigerit, excitabitur ei pruritus, perinde ac ſi contigiſſet urticam. Viſæ ſunt inuſitata magnitudine, capite caudaqúe extantibus per undas in modum triremium ferri, utentes pro remigio pedibus ſublatis, quos habent plurimos. Theophraſtes apud Plinium ſcribit, Oretieres populos à Scolopendris deletos. Porrò Scolopendræ, hamo deuorato, omnia intranea euomunt, donec hamum egerant, deinde reſorbent.

SVnt & alia monſtra marina, quorũ quædam dentibus truculẽtis, quędã cornibus & uiſu flãmineo horrẽdo ſunt aſpectu,

quorum

quorum oculi in circũferentia 16. uel 20. pedes continent. Caput est quadrangulũ, cum promissa barba. Posterior uerò pars multò exilior. De his Plinius, Oppianus, & alij.

HVc ptinẽt Crocodilus q̃drupes, q fit ex minimo maximus. Ex ouo eñ ad 22. cubitos excrescit. Quatuor mẽses hyemales nõ comedit. Elinguis est, uentre, dorso & cauda prȩlongus, squamis prædurus, ostrearum modo obtectus, audax in fugien- Crocodilus.

tes, in persequẽtes timidus. Sexagenis diebus oua parit sexagena, totidemq́ꝫ diebus fouet, dentes habet, & menses uiuit eodem ferè numero. insidiatur his, qui aquatum eunt. Hoc animal uenerantur Ægyptij, eiq́ꝫ sacros dies statuerunt. Et si contingat liberos ab eo rapi, parentes lætantur, tanq̃ se Deo placere existimantes, cui escam genuerunt. Cõtrà uerò Tentyri populi reijciunt, captumque arbore suspendunt, & multis prius affectum uerberibus, postmodum comedunt. Reperitur in Nilo. Vnde Plinius Crocodilum, inquit, habet Nilus, quadrupes malum. Oua parit humi: diem in sicco agit, totam noctem in flumine: oculos habet suillos, dentes prominentes atque serratos, inferiorem maxillam non mouet, sed superiorem inferiori admouet: ungues

Vngues habet robustos, pellemq́ circa tergũ impenetrabilẽ, inter aquas cæcus, sub dio perspicacissimus.

Hippodami.

HIppodami siue equi fluuiales binis ungulis, quales sũt bobus, dorso equi, & iuba & hinnitu, cauda obtorta, dentibus aprorum aduncis, & eius notę alia cũ piscibus cognationem & affinitatem habentia.

TRitones, Syrene, ac alia diuersi generis monstra, quorum copia mare non minus quàm ipsa terra abũdat. De quibus copiose leges Plinium lib. 9. Oppianum: ex recẽtioribus Frãciscum Massarum in commentarĳs Plinianis, ac reliquos.

Volatilia.

Gryphes.

ITa ex monstrosis, raris, mirabilibus, ac parum auspicatis auibus Gryphem habet India & Hyperborei montes quadrupedem uolucrem curuis unguibus, dorso nigrum: priori parte

purpureum

purpureum, alis albicantibus, ore aquilino, igneis oculis, difficilem captu, niſi rapiatur pullus & inuo lucer. Nidificat in altis mõtibus. Congreditur cuiuis ferè animali, equis infeſtus eſt maximè. Aurũ fodit apud Bactrianos in deſertis locis, & propè accedentes abigit. Nidos ex eo ſibi texit. Ad q̃d arripiendum numeroſæ hominum turmæ ſimul eunt magno ſuo periculo. Superat elephãtos & dracones, & omnia animalia præter Tygridem, quam propter leuitatem nequit arripere.

ONocrotalus autem eſt auis magno roſtro, inualido atq; prę lõgo, & à gutture uſq; ad pectus inſtar ſacculi, ante guttur ex parte inferiori ante pectus pendens receptaculum longum & Onocrotalus.

amplum, rubicũdum, foras prominens, radici linguæ eius annexum habẽs: in quo cibus receptus primũ emolitur: & inde ad ſtomachũ digerendus trãſmittitur. Alia cibi receptacula non habet, & ideo in aquis uiuere ſcribitur. Magnitudine ſua ſuperat cygnũ, cuius etiam colorem habet, ſed uocem tam abſonã, ut rudentẽ aſinum magis, quàm auem referat. Tu copioſius legas, quę Plinius, Albertus, Odoricus de foro Iulij, Mathæolus Senẽſis, Petrus Martyr, Antonius Nebriſſenſis, Conradus Geſnerus in auium hiſtoria lib. 3. de eo ſcribunt.

PAradiſea uel Apus auis magnitudine turdelę miræ ſæuitatis, alis prædita oblongis, teneris, uiſui peruijs, ac pennis (ſi modò pennæ dicendæ ſint potius quàm ſetæ. deplumes enim ſunt, in noſtra, quam damus, effigie non expreſſæ) duabus longis, an- Paradiſea uel Apus.

gust ,nigris, duritia cornea, cui pedes nulli. Perpetuo uolat, nec usq; quiescit, nisi in arbore aliqua (ab altera delongis illis setis ramo implicata pendens.) Nulla nauis tam uelox, aut tam procul à continente, quam nõ circumuolare possit. Huius descriptionem elegantissimam leges apud Cardanum de subtilitate lib. 10. ac Gesnerum auium historiæ lib. 3.

Phœnix.

PHœnicẽ unũ in toto orbe habet Arabia, aquilę magnitudine, auri fulgore circa collũ, cętera purpureũ, cauda cærulea, roseis pennis distincta, facie cristis ornata, & plumeo apice caput honestante. Quorundam est opinio, neminẽ extitisse, qui uiderit uescentem. Sacer est soli. Viuit annos 660. Senescẽs casia thurisq; surculis cõstruit nidum, quem odoribus replet, & accensis iam ignis flammis emoritur. Ex ossibus deinde, medullis ac cinere nascitur uermiculus, inde fit pullus, quę priori funeri iusta reddens, totum nidum defert in urbem quandã Panchaiæ soli sacrã, ibiq; in ara deponit. Plinius ait allatũ fuisse Phœnicem in urbẽ Romã Claudij principis censura, anno urbis 800.

AEgyptus pelicanũ auẽ, quę ubi pullos suos necatos uidet à serpẽtibus, latus sibi fodit rostro, & educto sanguine uitã restituit mortuis. Hieronymus, Pelicani, inquit, quum suos à serpẽte filios occisos inueniunt, lugent, seq; & sua latera percutiũt, & sanguine

guine excusso, corpora mortuorum sic reuiuiscunt. Volaterranus ait pelicanũ esse, quẽ Plinius plateam uocat.

INcendiariam auem Italia in ipsis incẽdijs natam ac Romanis adeò inauspicatã, ut harum gratia quandoque urbem lustratam memoriæ proditum sit. *Incendiaria auis.*

HArpyias aues rapacissimas, uultu uirgineo, manibus uncis, quas poetę Neptuni filias, qui ferè prodigiorum omnium pater est, fingunt. Et Virgilius describit in 6. Æneidos. *Harpyiæ.*

GAllinas lanigeras, quę in oppido Furch uersus orientem inueniuntur. ibi enim sunt gallinæ albæ instar niuis, non pennis sed lana tectę, ut pecus. Harum meminit Odoricus de foro Iulij. Item in ciuitate Quelinfu, in regno Mangi nomine, ubi inueniuntur gallinæ, quæ loco pẽnarum pilos habent, ut catti nigri scilicet coloris, quæ optima oua pariunt. De quibus M. Paulus Venetus 2.68. Hãc picturã mutuauimus ex li. 4. Gesneri de auibus. *Gallinæ lanatæ.*

IN Hebridibus clakis anseris genus nascitur, quod uulgo ex arboribus nasci creditum est. Quæ tamen de illis Hector Boëthius refert, nunc subijciam. Inquit enim de claki aue, uim procreandi potius mari, quàm arboribus inesse crediderim. Varijs em̃ modis, uerum semper in mari eam prouenire conspeximus. Etenim si lignum in id mare proijcias, temporis tractu primùm uermes, excauato ligno, nascũtur, qui sensim enatis capite, pedibus, atq; alis, plumas postremo edunt, demum anseribus magnitudine æquales: cũ ad iustã peruenerint quantitatem, cœlum petunt, auium reliquarum more delati per aëra, alarum auxilio, non secus ac remigibus. Id quod luce clarius anno à partu uirgineo millesimo quadringentesimo, nonagesimo, plurimis spectantibus in Buthquhania uisum est: nam cum in eam ad Pethclege castellum fluctibus, huiuscemodi quoddam lignum ingens delatum esset: rei nouitatem, qui primi conspexerant, admirantibus: ad loci illius dominum accurrentes rem ipsam nunciant: is adueniens trabe serra diuidi iubet: quo facto ingens confestim apparet multitudo uermium, alijs adhuc rudibus, alijs mẽbra quædam formata habentibus, partim etiam iam formatarum perfectè auium: inter quas quædã plumas habebant, aliæ adhuc erant implumes: itaq; rei miraculo stupentes, iubente domino, in tẽplum diui Andreæ, Tere (pagi cuiusdam nomen est) lignum comportauit, ubi & hodie manet undiq; sicut erat à uermibus perforatũ. Huius simile duobus subinde annis Taum ęstum appulsum, ad Bruthe castellum uisum est, cum multi accurrissent. Nec diuersum, quod duobus post annis rursum in Lethi portu Edinburgẽsi, spectãte toto populo, apparuit. ingens enim nauis, cui nomẽ atq; insigne Christophori

ſtophori erat, ubi apud Hebrides toto triennio in anchoris conſtitiſſet, huc reducta & in terrã ſubducta, plena omnia, qua mari merſa fuerat, exeſis trabibus, uermium partim quidem rudium, partim auis nondum perfectam formam habentium, partim etiam abſolutorum oſtendit. Cardanus de rerum uarietate: lib. 7. cap. 36. His ſimilia ſunt, quę Munſterus noſter ex probatis authoribus annotauit In Coſmographia de Scotia, ubi inquit,

IN Scotia inueniuntur arbores, quæ producunt fructum folijs conglomeratum, & is, cum oportuno tempore decidit in ſubiectam aquam, reuiuiſcit, conuerti turq; in auem uiuam, quam uocant anſerem arboreum. Creſcit & hæc arbor in inſula Pomonia, quæ haud procul abeſt à Scotia uerſus aquilonem. Veteres quoq; Coſmographi, præſertim Saxo grammaticus mentionẽ faciunt huius arboris, ne putes eſſe figmentum à nouis ſcriptoribus excogitatum. Scribit tamen Æneas Syluius de hac arbore in hunc modum. Audiueramus nos olim arborem eſſe in Scotia, quæ ſupra ripam fluminis enata fructus producere, anatum formã habentes, & eos quidem, cum maturitati proximi eſſent, ſponte ſua decidere, alios in terram, alios in aquam, & in terrã deiectos putreſcere, in aquã uerò demerſos, mox animatos enatare ſub aquis, & in aëre plumis, pennisq; uolare: De qua re cum auidius inueſtigaremus, dum eſſemus in Scotia apud Iacobum regem, hominẽ quadratum, & multa pinguedine grauem, didicimus miracula ſemper remotius fugere, famoſamq; arborem non in Scotia, ſed apud Orchades inſulas inueniri. Sebaſtianus Munſterus in libro 2. ſuæ Coſmographiæ de inſulis Britannicis. *Auſpres arbores.*

SIc miraculum etiam eſt, quod fertur de paſſere uitulino, qui iuxta Mexicũ inuenitur: ſic ape magna haud maior eſt, ſeu crabrone: pluma tamen ueſtitur, ut par eſt, tenuiſsima, roſtro longo & gracili, alitur rore, melle & florum ſuccis. Octobri menſe uno pede annixus ramuſculo, hæret uſq; ad Aprilem, loco tecto, atq; ita mortuus ueluti iacet: cum redeunt flores, reuiuiſcit, atque ea de cauſa paſſerem reſuſcitatum uocant. Hæc forſan aliquis fabuloſa arbitrabitur, ſed quod in urſis ſerpentibusq; multis ac muribus auellaneis, gliribusq; contingit, atque alijs pluribus anima- *Vitulinus paſſer.*

D 3 libus.

libus, quid uetat auiculæ non accidere posse, præsertim cum constat muscas mortuas reuiuiscere cinere, seu noua ob ignobilitatẽ anima inducta, cum ex sola putredine generari solita sit, seu (q̊d ueri similius est) cum non omnes neq; plures, sed ex plurimis uix una aut altera hyemis tẽpore restituatur, quod calore exiguo latitante ac penè extincto, nouo calore adueniente suscitetur. Vnde etiam muscæ magnæ uerno tẽpore apparent, quas certum est ob perfectionem non eo tẽpore genitas, & ut mortuas iacuisse, cum antea non fuerant uisæ: Quamobrem tenuis calor idem in auicula efficere poterit. Cardanus de rerum uarietate. libro 7. cap. 36. Hæc de diuersi generis monstris dixisse sufficiat: nunc ad temporum ordinem, ut incepimus, redeundum est.

Bubo. *Vespertilio.* NOstra regio habet ignauũ bubonem dirum mortalibus omen. præterea uespertilionẽ auẽ, quæ sola uolucrũ animal parit, habetq; pro pennis membranam. Pullos nutrit lacte, ubera

admouens infantes amplectitur, secumq; deportat, unicam habet coxendicem, culices amat in cibatu, sola uolucrum dentes habet, habet etiam mammas. De quibus omnibus Aristoteles, Plinius: ex neotericis autem Gulielmus Turnerus, Gilbertus Longolius, & Gesnerus noster in Tomo 2. historiæ animalium.

Zoroastes

An. mundi. Ante Christum.

1906 ZOroastes primus Bactrianorum rex, qui primus artes magicas inuenit, quadringentis ante bellum Troianum annis, hoc anno igne cœlesti absumptus est. Marcus Fritschius in Meteoris. 2057

2047 SOdoma, Gomorra, Adama, Seboim, & Segor, ciuitates propter peccata igni, sulphure, & pice cœlitus euersæ sunt, quo deinde loco poma uirentia, & formatos uuarum racemos inuenias, ut edendi quidem gignant cupiditatem: si carpas uerò in ciṡnerem fumumq́ue excitant, & quasi ardeant. Huius rei meminit etiam prẹter Mosem Geneseos 19. Orosius libro 1. cap. 36. Ex cuius uetustissimo, & in membranis scripto codice bibliothecæ Oschacensis, quod longè aliam capitum dispositionem habet, descripsimus. Sodomæ autem atq; aliarum ciuitatum extinctarum meminere etiam Cornelius Tacitus lib. 21. Solinus post Plinium, & alij quàm plurimi. 1916

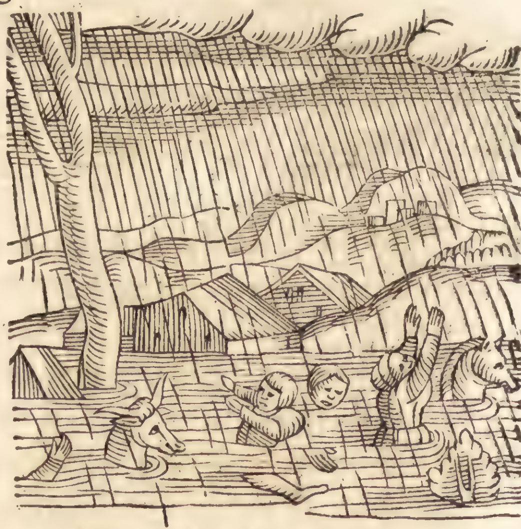
SOdoma posteaq; cum reliquis ciuitatibus cœlesti igne ad internitionem deleretur, uxor Lothi cõtra angeli iussum retrospiens, marito atq; filijs ex diro illo incendio liberatis, in salis statuam conuersa est. Moyses Gen. 19.

2073 ABraham cum iussu diui 1890
no iam filium Isaacum
deo sacrificium offerret, atq;
gladium ad filiũ mactãdum
iam stringeret, cœlitus ab an
gelo domini, ne faceret, inhi-
bitum est. Gene. 22.

2106 QVo tempore Phaëton 1857
in Italiã uenit, Italia tri-
bus locis arsit multis diebus,
circa Istros, Cimæos, & Ve-
suuios, uocataq; sunt à Iani-
genis loca illa Palesana, id est, regio conflagrata. Berosus.

2168 NIlus fluuius crebrioribus imbribus per totã Ægyptũ exun- 1798
dauit. Functius.

2210 MAre apud Atticã terrã exundauit, ac regionẽ illam aliquã- 1753
diu uexauit. Authores uocarunt diluuium Ogygis, qui eo
tempore regnauit: Eius meminit Orosius libro 1. cap. 7. Nec de-
sunt, qui falsò Noaht ascripserunt.

2222 CEcidit ignis de cœlo, & cũctas oues puerosq; Hiobi cõsum 1741
psit, mox filijs & filiabus eius uescẽtibus & bibẽtibus, in fra
tris primogeniti domo repẽte uentus horrẽdus irruens à regiõe
deserti, cõcussit suo impetu quatuor angulos domus, quæ corru-
ens omnes oppressit, uno tantum relicto, qui patri nuncium ad-
ferret. Hiobus 1. cap.

An. mundi. INgens terræmotus infeſtauit, ac terruit Babylonios ſub Spare Ante Chri-
2407 to 17. Aſſyriorū rege. Beroſus. In Iaſij Italici regis nuptijs ad= ſtum.
fuit Io Ægyptia, quæ ſola fœminarū uno plus Didone cent nas= 1556
rio uixit, & uniuerſum fermè orbē luſtrauit poſt uiri interitum.

2439

IN Theſ- 1524
ſalia dilu
uiū fuit nō
ſolū ex im-
bribus, ſed
quòd obtu-
ratis monti
bus caſu flu
mina imple
uerunt, &
ſubſequuto
terræmotu,
aptis oſtijs
montiū aquæ in alueos regreſſę ſunt. Vocant aūt authores dilu-
uium Deucalionis, cuius meminere Xenophon in æquiuocis, Eu
ſebius, Functius ac alij.

EOdem tēpore factum eſt dirum incendiū Græciæ ſub Phaë-
tonte rege poſt Theſſaliæ terræmotum.

Apparuit

2455 APparuit Moysi dominus, dum oues pasceret, in rubo arden 1510
ti, cui tamen ignis nequaquã nocebat, & loquutus est seruo suo, quem legatum ad Israël tas tum temporis misit, ut capite 3. Exodi legimus, & Actorum 7. fit mentio.

IN monte Synai dum Moyses cum domino sermonem misceret, cœperũt audiri tonitrua, & micare fulmina, fulgura, & nubes dẽsissima operire mõtem, clangorq́; buccinæ uehementius perstrepebat, ut timorẽ omnibus in castris habitantibus uehementissimum incuteret. mons Synai fumabat quasi fornax, audiebatur horrendus sonitus, & paulatim crescebat magis atque magis, & ablata iam omni tẽpestate, dominus decem præceptorum tabulas tradidit, Exodi decimo.

Exeunti

a. munoi. EXeunti populo ex Ægypto in terram promissionis, ducem, ac uiæ demonstratorem habuere per diem quidem columnã nubis, per noctem uerò columnam ignis, quasi facem lucentem. Exodi capite 7.8.9.10.& 13. Ante Christum.

2453 AAron dei altissimi iussu proiecit uirgam coram Pharaone, & seruis eius, quæ uersa est in colubrum. Et uirga Aaronis deuorauit uirgas magorum Pharaonis. Exodi 7. 1510

MOses uirga sua quum fluminis aquam percussisset, in sanguinem uersa est, pisces suffocati, aqua ipsa adeò cõputrefacta est, ut ex ea bibentes mirũ in modum sint afflicti. Exod. 7.

AAron extendens manũ sup aquas Ægypti, ac super fluuios eorum, riuos, paludes, ac omnes aquas, ac uersæ sunt in sanguinẽ aquę, ac cruore ligna, uasa, atq; saxa, per omnem Ægyptiorũ terram cõmaculata, atq; fœdata sunt. Exodi 7.

AAron cũ extendisset manũ suã sup aquas Ægypti, ascenderunt

An. mundi. ascenderunt ranæ, & operuerunt terram, sed ex iussu Pharaonis Ante Christum.
orante & deprecante Moyse, ranæ demortuæ sunt in domibus,
uillis, ac agris. Exodi 8.

2453 MOses extensa manu percussit terræ puluerem, ac facti sunt 1510
cinifes in hominibus ac iumentis per totam terram Ægypti. Exodi 8.

IMmisit Pharaoni dominus plagam muscarum diuersarum per omnes domus Ægyptiorum, quibus omnis Ægypti terra longè lateq; deuastata est: Et deprecante Pharaonis iussu Moyse, omnis muscarum pernicies à Pharaone, ei9 seruis totoq; populo ablata est. Exodi octauo.

VLtione diuina omnia animalia Pharaonis, utpote asini, equi, cameli, oues, boues, atq; eius notæ alia grauissima peste interiere per Ægyptum. De animalibus uerò filiorum Israël nul-
2454 lum omnino interfectum est. Exodi 9.

SParsit coram Pharaone 1509
ex manu cineres de camino, & pulueribus tota Ægypti terra repleta est, ac nõ tantum iumenta, sed homines etiã perniciosis ulceribus ac uesicarum doloribus uexati
2454 sunt. Exodi 9.

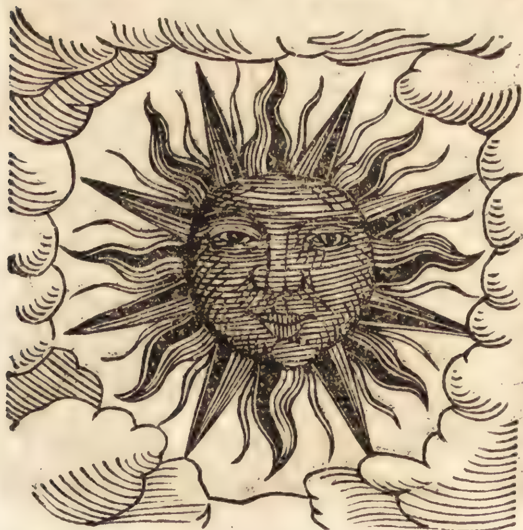
PRæterea extendit Moses 1509
uirgã super terrã Ægypti, & dominus induxit uentum urentem tota die illa, & nocte, & mane facto uentus

urens

2454 urens excitauit locustas. Quæ ascenderunt super uniuersam ter- 1509
ram Ægypti, sederunt in cunctis finibus regionis, tanta multitu-
dine nunquam uisæ. Operueruntq; uniuersam terram, deuastan
tes omnia. Deuorata est igitur omnis herba terræ, & quicquid po
morum in arboribus fuit. Nihil quoq; omnino uirens relictum
est in lignis, & herbis terræ, in cuncta Ægypto.

ITerum Mose manũ extendẽte in cœlum, factæ sunt tenebræ horribiles in uniuersa Ægypti terra; & adeò quidem, ut nemo tribus diebus nec fratrem uiderit, nec loco, quo quisq; erat, se mouerit. Vbicunque autẽ habitabant filij Israël, lux erat. Exodi 10.

CVm extendisset Moses manum super mare rubrum, abstulit illud dominus flante uento uehemẽti, & urente tota nocte & uertit in siccum: diuisa est aqua, & ingressi sunt filij Israël, per medium sicci maris. Erat enim aqua quasi murus à dextra eorum & leua. Per-

sequentesq́ue Ægyptij ingressi sunt post eos, & omnis equitatus Pharaonis per mediũ maris, in quo totus eius perijt exercitus. Exodi capite 14.

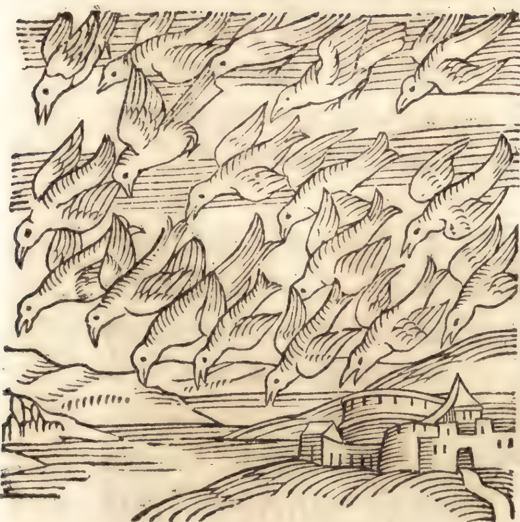
2490 POsteaquam populus Israëliticus cãtico Deum 1473
glorificans uenisset in Marath et Enim ac amaras, ad bibendumq; omnino inutiles aquas inuenisset, cũ Moses lignum misisset, in dulcedinem uersæ sunt. Exodi cap. 15.

TEmpore sitis Moses iussu diuino percussit bis uirga silicem, & statim egressæ sunt aquæ tam large, ut non tantum omni populo, sed iumentis etiam sufficerent. Quæ aqua cõtradictionis ob Israëlitarum rebellionem dicta est. Num. 20. Exodi 16.

IN Ægypto pluit Deus mannam ac panes de cœlo quemadmodum & carnes, coturnicesq; magna copia. De manna igitur collegerunt filij Israël iubente Mose, alius plus, alius uerò minus, ac

nus, ac mensi sunt ad mensuram gomor, nec qui plus collegerat, habuit amplius, nec qui minus parauerat, reperit minus, sed singuli iuxta id, quod edere poterat. Verum quicquid cōtra Mosis iussum in crastinum esset seruatum, uermibus scatere cœpit atque computriuit. Moses Exodi 16.

MIsit dominus murmuranti ac seditioso contra Mosem populo ignitos serpentes, quorū ictibus obierunt multi, sed qui æneum serpentem à Moyse erectum (qui Christi uenturi nobis mysterium repræsentabat) aspiciebant, sanabantur. Numeri 21.

CHore, Datan, & Abiron seditiosi contra dominum, cum tabernaculis, ac uniuersa substantia, cum multis diuina ultione terra absorpti sunt. Descenderuntque uiui in infernum operti humo. Numeri decimo sexto. Sed & ignis egressus à domino, interfecit ducentas,

quinquaginta uiros, qui offerebant incensum. Numeri 17.

2490 IN seditione præterea populi contra Moysem & Aaronem, 1473
postquam nubes tabernaculum operuisset, incendio grauissimo quatuordecim millia hominũ, & septingenti absumpti sunt, absq; his, qui cum Chore in seditione perierant. Numeri 17.

MOyse iussu diuino uirgam in cœlum extendente, audita sunt tonitrua & fulgura, in terram decidit grando ingens, cui ignis mixtus pariter ferebat super terram: Vnde tanta fuit tempestas, quanta antea nunquam apparuit in terra Ægypti, ex quo gens illa condita est. Et percussit grando per totam Ægyptum omnia, quæ fuere in agris, ab homine usq; ad iumẽtum. Extinxit omnes herbas regionis, nec etiam lignis per syluas pepercit, sed omnia in populi conuertit perniciem. Exodi capite nono.

2490 VIrga Aaronis inter cæteras principum ex duodecim tribubus uirgas in tabernaculo testimonij adeò floruit (cæteris omnibus exarescentibus) ut & 1473

gemmas

gemmæ turgentes, & inde mox flores; qui folijs dilatatis in amygdalas deformati sunt, in signum rebellionis filiorum Israël. Numeri decimoseptimo.

BAlaam filius Sephor, ad maledicendum populo Dei ueniens, redarguitur ab asina, quæ apertis uerbis loquebatur in hunc modum? QVID FECI TIBI? CVR PERCVTIS ME? ECCE IAM TERTIO: NONNE ANIMAL TVVM SVM, CVI SEMPER INSIDERE CONSVEVISTI? VSQVE IN PRAESENTEM DIEM: DIC QVID SIMILE VNQVAM FECERIM TIBI? Num. 22.

2492 ADduxit dominus filios Israël per desertũ 40. annis & nõ sunt attrita uestimenta eorum, nec calciamẽta uetustate consumpta. Deut. 29. 1471

2493 IOsue primo ducatus sui anno, die decimo primi mensis, posteaquam filios Israël in terram promissionis ducere decreuisset, a- 1470

E 5 perto

perto Iordanis alueo, adeò fluuius intumescebat, ut instar montis superior pars ascēderet, inferior uero descēderet in mare mortuum. Iosuæ capite tertio. Hermannus Contractus, & Functius in Chronicis.

2495 POst sex dierum circuitus filiorum Israël, ac septem buccinarum clangoribus corruerunt muri Hiericho, oppidi munitissimi, ita ut unusquisque populi Israëlis absq; impedimentis potuerit peruenire ad locum, qui cōtra se erat, cœperūtq; ciuitatem, ac interfecerunt omnia, quæ erant in ea, à uiro usq; ad mulierem, imò boues etiam, oues atque asinos. Iosuæ cap 6. 1468

IOsue dux populi Israëlitici post Moysem, cū quinque reges oppugnātes Gabaon uinceret armis, sed cōtra Gabaon non motus est, nec luna contra uallem Aialon, sed stetit sol in medio cœli, ac nō festinauit ad occasum uni9 diei spacio. Nec fuit antea & postea tam longa dies, obediente dño uoci Iosuę, ac pugnāte pro Israël. Iosue 10.

2503 IOsue cum pugnaret contra quinq; reges, qui ueneRāt ad destruendū Gabaonitas, misit dominus super illos lapides magnos de cœlo, & multò plures de lapidibus mortui sunt grandinis, quàm quos gladio percusserunt filij Israël. Et tunc apud uocem Iosuæ stetit sol per spacium 1460

per spacium unius diei, ut posset delere funditus inimicos suos. Iosuæ decimo.

2616 Sysara cum numeroso exercitu contra Barachum pugnante, subita procella tonitruis, & fragore cœli confestim orta milites Sysaræ diuerberat: Secuta grando ingens tantaque cœli intemperies, ut Palæstini præ nimio torpore tela abijcererent, quum nullus penè sensus huius rei ad Iudæos perueniret, uel quia à tergo tempestas illa è cœlo deiecta esset, uel (quod magis credibile est) quòd ita præsens numen euenire uoluit: Estque res eò facilius in prodigium uersa, quo magis eiusmodi tempestas à locorum natura abhorrebat. Cœlesti itaque ui potius, quàm pugnantiũ uirtute Palæstinæ sunt copiæ deletæ. Multi in acie occubuerunt, sed plures omnino in fuga, Sysara ubi res perditas uidit, in Aberis cuiusdam Cynæi domum est fuga delatus. Iudicum quarto. Sabellicus libro quinto, Ennæadis primo, folio sexagesimo quinto. 1347

2719 Amphiaraus uates dum apud Thebas præliaretur, terræ hiatu cũ curru (cui insedebat) absorptus est. Properti. li. 2. Nõ Amphiaree pro sunt tibi fata quadrigæ. Itẽ lib. 3. Tu quoque ut auratos gereres Eriphyla la 1244

certos, Delapsis nusquam est Amphiaratus equis. Ouidius lib. tertio de Ponto quoque meminit. Plutarch. in Paral. Fuit autem unus ex Argonautarũ uatibus, quorum enumerationem habes apud Cœlium lib. 29. cap. 15.

2751 HOc anno mirabile quiddam contigit iu Nili fluminis exun- 1212
datione. Amenophis quartus Ægypti Larthes Sestoris filius ob impietatem, quòd in Nili exundatione spiculum in medios uortices extorserat, excæcatus est, qui rursum tamen post undecimum annum oraculo monitus, ut locio mulieris, quæ unum tantum cognouisset uirum, oculos lauaret, lauit, uisumq; recepit. Herod. 2. & Funccius in Chronicis.

2781 PRotei Ægyptij sacerdotis temporibus fuit diluuium, quod 1182
Pharaonicum uocant, in quo insula Pharos Ægyptijs aquis omnino tecta est. Huius meminit Horatius Flaccus in Oda: Iam satis terris &c. Prothei uerò Herodotus libro secundo: Diodorus libro secundo antiquitatum, & Functius.

Dido cum

2782 DIdo cum rem diuinam faceret, uinum in pateram infusum 1181
repente in atrum sanguinem conuerti non sine magno ter-
rore uisum est. Qua de re Virgil. horrēdum dictu, latices nigres-
cere sacros, uisaq; in obscœnum se uertere uina cruorem &c.

2798 FVlgure à sinistra parte 1165
cœlo sereno, Ascanio
Æneæ filio, contra Mezen-
cium belligeranti, emicante
contra hostes uictoria poti-
tus est. Dionysius lib. 2.

2881 PAulo ante initium belli 1082
Peloponnesiaci ingens
cometes post solis occasum
enituit, & continuos 75. di-
es exarsit: mox tanta uento-
rum coorta uis, ut fragmen
à monte auulsum in subli-
me abripuerint: quod ubi
ad urbē Thraciæ Ægospo-
tamos decidisset, è cœlo præcipitatum fuisse creditum est. Non
ita multò pòst bellū Peloponnesiacū exarsit, q̄d totos 28. durauit
annos, et toti Grecię exitiale fuit. In fine belli ad illū Thracię locū
Athenienses

Athenienſes nauali prælio uicti à Lacedæmonijs, Lyſandro duce, cum claſſe imperium Græciæ amiſerunt. Caſparus Beucerus de Meteorolo. fol. 252.

3040 HElias Thesbites circa torrentem Canith, qui eſt contra Jor- 923
danem, habitās bis in die à coruis cœli uolatilibus, carnes ac panem, quibus ſuſtentabatur, accepit, quo tempore ſuper terram ad tres integros annos ac ſex menſes nunquam pluit. 3. Regum 18.

3042

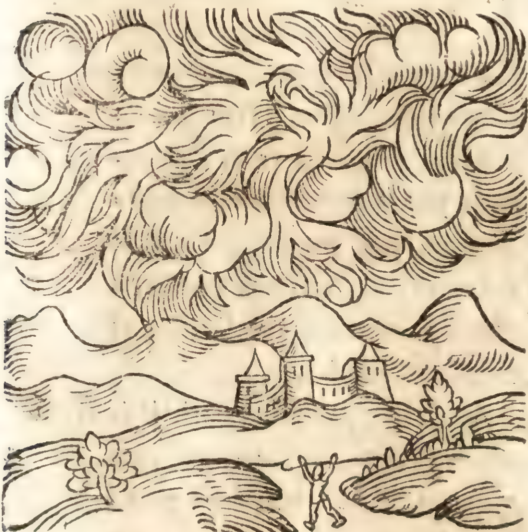

HElias in conſpectu re- 925
gis Achab & eius ꝓphetarū, quorum numero 450. erant, bouē, ſtructo ex duodecim lapidibus altari, domino mactans, atq; inſuper lignorum ſtruem ponēs, inuocato nomine diuino, alta uoce clamauit. Domine deus Abrahā, ac Iſaac ac Iſraël, & ego ſeruus tuus, exaudi quæſo, & declara huic populo aliquo ſigno, quod tu uerus ſis deus. Quo dicto, cecidit dñi ignis de cœlo, ac uorauit holocauſtū, ligna ac lapides, imò

Imò puluerem quoq; & aquam, quę erat in aquæductu lambẽs. 3.Reg.18.

3049 AD Heliæ preces duos quinquagenarios ignis de cœlo con- 912
ſumpſit, quinquaginta uiros ſimiliter in unoquoq;. 4. Re. 1.

3050 TAndem diuiſit pallio aquas Iordanis, ac curru igneo recep- 913
tus eſt in cœlum. 4. Regum 2.

3055 REmulus filius Tiberini regis fulmine percuſſus eſt, de quo 908
Ouidius lib. 14. Remulus maturior annis, Fulmineo periijt
imitator fulminis ictu. (interijt. Eutrop. li. 1.
Alladius Siluius 12. Latinorũ rex, ob impietatẽ fulmine tactus

3108 REgio circa Hiericho cum propter aquarum putredinẽ fuiſ- 855
ſet omnino ſterilis, Eliſei uerbo ſanatæ non tantũ ſunt à primo fonte regionis aquæ, ſed omnis etiam ager, fertilitatem, fecũditatemq; accepit. 4. Regum 3.

ELiſæo in Bethel aſcendente, deriſo propter caluitiem à pueris, euocati ex ſaltu urſi, ex eis 42. pueros propter contemptam atque irreuerenter tractatã ſenectutem tanti uiri immaniter dilaniarunt. 4. Re. 3.

Prophetarum

3109 PRophetarum filij cum ad fluuium Iordanis ligna cederent, ad 854
erigenda in terra, quæ nimis angusta erat, habitacula, postq; laborantiū uni ferrum securis cecidisset in Iordanis aquam, Helisei beneficio instar ligni, contra ferri naturam ita natauit super aquam, ut manu sit facile extractum. 4. Reg. 6.

3149

OCcasione Ionę prophetæ mare mirum in modum commotum: quo proiecto, tempestas desijt, piscis autem marinus eum deglutiuit, in cuius uentre incolumis uixit, ac post triduum sanus eiectus Niniuitis prędicauit pœnitentiam. Ionę primo & secundo. 814

3157 AMos propheta uidit ignem, uastum pelagū atq; agros consumentē, præterea dominum stantem super muro regulari, habentem in manu regulam, atq; dicentem: En ego ponam regulam inter meos Israelitas, quam non amplius transcendam, ut Isaacidarum sacella uastentur, & Israelitarum sacraria desolentur, consurgamq; gladio in Ieroboami domum. Reliqua lege Amos 6. 806

3185

ESaias propheta eo anno, quo rex Ozias mortuus est, uidit in nubibus cœli dominum sedentem super solium excelsum & eleuatum, & ea, quę sub ipso erant, replebāt templum: Seraphim stabant super illud, sex alæ uni, & sex alæ alteri: duabus uelabant pedes eius, duabus uero uolabant, & clamabant alter ad alterum, sanctus, sanctus, 778

ctus, sanctus dominus deus exercituum &c. Et commota sunt su perliminaria cardinum à uoce clamantis, & domus repleta est fumo: Reliqua lege Esaiæ cap. 6.

3194

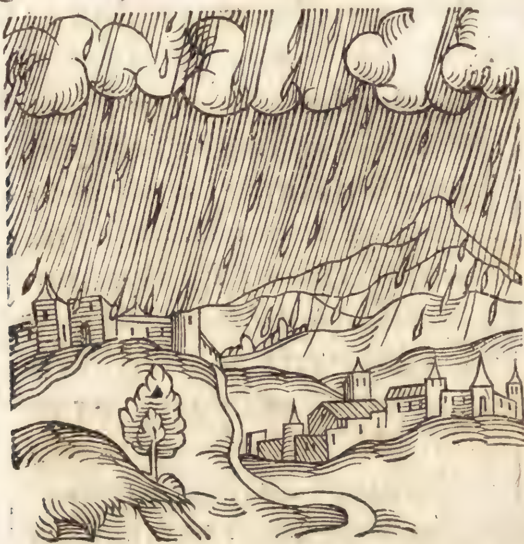
ROmulus & Remus Rheæ sylviæ uestalis ex Marte filij, cum ab Amulio exponerentur, ac abijcerentur in Tyberim, aqua in siccum eiecit, ad quorum uagitum lupa, uoracissimũ aliàs animal, accurrẽs, uberibus suis aluit, donec à Faustulo pastore inuenti, ac Accæ Laurentiæ uxori traditi sunt, à qua inter seruos ac pastores educati, non tantum urbis conditores, sed totius etiam imperij Romani primi authores fuerunt. Testes sunt Fabius Pictor, Dionysius Halicar. Liuius, Plinius, Plutarchus, ac alij Romanæ historiæ scriptores. 769

3211

ALcmene Amphitryonis corpus, cũ ad sepulturam efferreretur, repente euanuit, lapisq; pro cadauere inuẽtus. Sabellicus lib. 1. cap. 8. de insigni uitæ exitu. Exemplorum prophana. §. 3. Hoc autem de Cleomede Aristipaleo scribit. Plutarchus in Romulo. 754

3213 ROmulus & Remus fratres germani, eo loco, ubi expositi & reperti erant, atq; à Lupa enutriti, Romam urbem condunt. Romulus præsagio 12. uulturũ uictor factus, occiso Remo summam imperij obtinet. Hæc inciderunt in annum ante Christum natum septingentesimum & tricesimum, quando scilicet Romulus rerum potitus est Romæ. Roma uerò initiũ sumpsit anno ante restitutam salutem, teste Eutropio, septingẽtesimo & quinquagesimo 730

gesimo tertio, post captũ uero Iliũ quadringentes. triceſi. primo.

3226 737

PArens conditorq́ urbis Romulus, cum iam Fidenas oppidũ cepiſſet, coloniamq́ Romanorũ feciſſet, guttæ ſanguinis è cœlo magna omnium admiratione ceciderunt. Statim peſtis urbẽ inuaſit, quæ hominibus abſq́ ulla ægrotatione mortẽ inferret ſubitã: ſterilitas quoq́ agrorũ & frumẽtorum omnium, pręcipuè tamen annonę ſuma inopia ſequuta eſt. Romulus expiationibus ciuitates expurgauit, quas lõgo deinceps tẽpore ad port. ã Ferentinã obſeruatas, memoriæ traditum eſt. Liuius li. 1. Dec. 1. Plut. in Romulo ac Iulius obſequẽs Prodig. ca. 1.

EO tẽpore cum à Spartanis Meſſana caperetur, prodigijs Deus futura præmõſtrauit. A Dianæ enim ſimulacro, quod cũ ipſum ęneum fuit, laxatus clypeus decidit. Et Ariſtodemus, cum uictimas Ioui Ithomatæ eſſet immolaturus, arietes ultrò ad aram ũi cornua illi ſerunt, atq́ ex plaga periere. Aliud item tertiò euenit. Canes in unum congregati, totam noctem ulularunt: tãdem frequentes ad Lacedæmoniorum caſtra excurrerũt. Ariſtodemũ & hęc perturbarunt, & tale præterea ſomnium per quietem oblatum. Viderat in ſomnis, cum armatus iam ad pugnã eſſet exiturus, ſacrificiorum inteſtina ad menſam iacere: filiam item apparuiſſe ei nigra ueſte indutam, & oſtendiſſe pectus, ac uentrem reſecta. Denuò poſt hæc uiſam abieciſſe à menſa ſacrificia, & arma patri detraxiſſe, & horum loco iniecto pallio candido, aureã coronam impoſuiſſe. Dum iam & ob alia conſternatur Ariſtodemus, & uitæ finem ſibi à ſomno denunciari arbitratur, (nã Meſſenij illuſtrium uirorum funera, cum efferenda ſunt, coronarunt, & candidis pallijs texerunt.) Pauſanias libro 4. Meſſanæ autem captæ meminit Funccius etiam, ac Euſebius, cuius tamen ſuppu-

tationem

tationem ut mendoſam non ſumus ſequuti.

3230 IN Peluſiaca obſidione milites nulla alia re quàm murium im- 733
probitate, & infeſtatione diſcedere coacti ſunt. Mures enim omnibus neruis nocte una improuiſo incurſu abroſis, totum pene exercitum ſcutis & arcubus ſpoliarunt: teſtes ſunt Herodotus lib. 2. & ex eodem Sabellicus lib. 3. Æneadis 2.

SEnacherib rege Aſſyriorum urbem Hieroſolymam obſidente ſub rege Ezechia, miſit deus de cœlo angelum, qui deleuit omnem exercitum fortitudine pollētem & principem exercitus regis Aſſyriorū, qui magna cum ignominia ad ſua reuerſus eſt. 2. Paralipomenon 32.

3232 AD petitionem Hezechiæ, ſol retroceſsit per decem lineas in horologio Achaz 4. Regum 20. Eſaias 38. Funccius. 735

3343 PResfter filius Hippomenis, quum deos detestaretur, fulminatus est. Sabellicus. 720

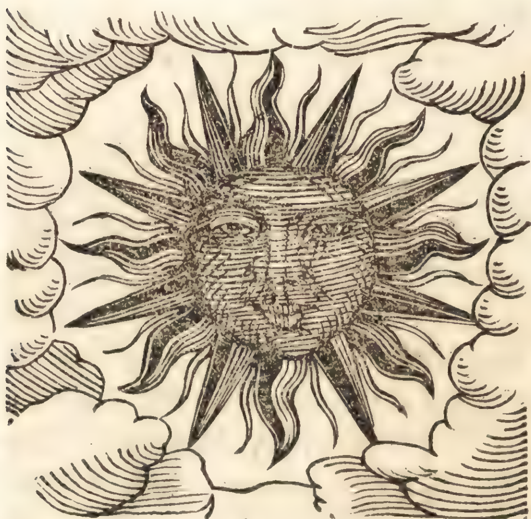
3245 VEientes cū in Romanum agrum excursiones facerent, quibus Fidenates auxilium tulisse dicebantur, mira eo anno siccitate laboratū, ut non cœlestes modo aquæ defuerint, sed terræ ingenito humore penè amisso, uix ad perennes fluuios sufficerent. Exaruerunt torridi fontes, pecorumq; siti morientium passim strages edita, pleraque scabie assumpta, uulgariq; attactu in homines morbi, primoq; in agrestes & seruitia, mox & ciuitatem corripuit tetra lues, orta ex ea clade multiplex superstitio, ita ut non minus animi affecti essent, quàm corpora. Passim omnibus sacellis uicisq; peregrina & insueta sacra fieri, multiq; sacrificuli tota urbe existere. Id patres indignè ferentes, negocium ædilibus dedere, ut diligenter aduerterent, ne alio ullo in urbe ritu quàm primo sacra fierēt. Sabellicus Æneadis lib.5.fol.383. b. 718

3248 ROmulus Romanæ conditor urbis cum apud Capręam paludem exercitum lustraret, nymbo & turbine in cœlum sublatus est, & in deorum numerū, ut fabulosa credidit antiquitas, non sine suorum admiratione receptus, ut est apud Liuium libro 715

primo

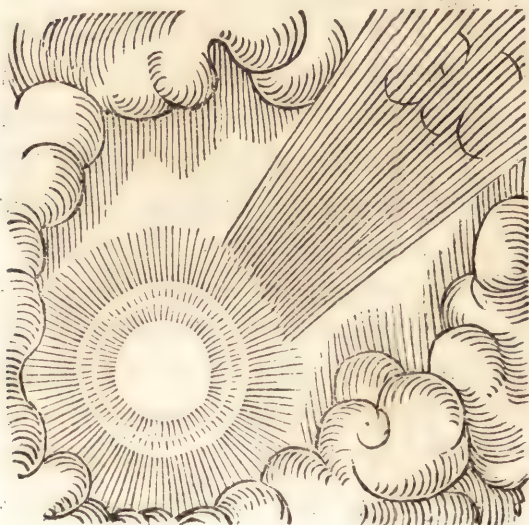
primo. Dec.1. Plutarchum in Romulo & Numa, Florum libro primo, capite primo. Augustinum lib. tertio, capite decimo quinto Ciuitatis. Pliniū capite secundo de uiris illust. Messalam Coruin. de progenie Augusti. Marlianū. Patriitum lib.6. Topographiæ cap. nono. Sabellicum libro tertio Ennead.2. & libro 1. Ouid. lib.2. Fast. Est locus antiqui. &c. & alios.

EOdem anno facta est etiam solis eclipsis teste Dionysio Halicarnass. lib. 2. historiæ Romanorum.

3258 ANnum iam octauum regnante Numa, morbus pestifer Italiam occupans, Romã quoq; inuasit: mœrentibus uerò cunctis, peltam æneã è cœlo in Numę manus decidisse memoriæ proditum est: quæ in urbis salutem à superis missa celebratur. ad cuius figurã cum Numæ instinctu undecim à Veturio Mamurio insigni artifice fabricatę essent, Salij Martis sacerdotes ad earum custodiam à rege instituti sunt. Liuius. Plutarch. Obsequens. Pestis grauissima urbem & Italiam inuasit. 705

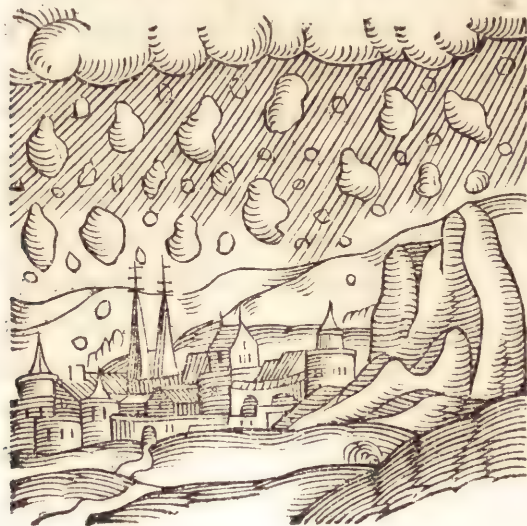
3271 ARistæo Athenis prætore anno 4. Olympiadis uicesimæ primæ, ingẽs cometes hyeme cœlo sereno & frigore intensissimo, uesperi ab occasu solis conspectus est, cuius splendor tertiam cœli partem occupauit. Ab occasu equinoctiali uersus austrũ processit, & cum ad cingulũ Orionis puenisset, extinctus est. Hyemis il- 692

3368 lius reliqua pars, fuit admodũ sicca, & abundans flatibus septen- 595
trionalibus. Postea cum contrarij uenti simul spirarent, aquilo in sinu Corinthiaco fluctus concitauit, extra sinũ uerò Auster obluctans, cum fluctus intra sinum cogeret, post aliquot terręmotus, quibus Achaiæ urbes Helice & Bura corruerũt, accidit etiam diluuium, quod magnã Achaiæ uastitatẽ attulit. Anno secundo pòst Lacedæmonij à Thebanis ad Leuctra Beotiæ uicti, fractiq́ꝫ uno prælio nunquam amplius pristinam recuperarunt potentiam. Casparus Beucerus de Meteorologia fol. 253.

3315

Vidit Ieremias propheta in cœli nubibus ingentem uirgã, atq́ꝫ ad cædẽdum iam paratã: ollã ꝑterea succẽsam, & faciẽ eius (ut scripturę sacræ uerbis utar) à facie aquilonis: et audiuit dñm dicentẽ: Vigilabo super uerbo meo, ut faciam illud, & ab aquilone pãdetur malũ super oẽs habitatores terræ, quia ecce ego conuocabo oẽs cogitationes regnorũ aquilonis, & uenient, ponentq́ꝫ unusquisq́ꝫ solium suum in introitu portarum Hierusalẽ. Reliqua uide apud Ieremiam cap. 1. 648

3322

IN monte Albano lapidibus pluit. q̃d cum credi uix posset, missis ad id uisendum prodigiũ, in cõspectu haud aliter, q̃ cum grandinẽ uenti glomeratã in terras agũt, crebri cecidere de cœlo lapides. Vox ex summi cacuminis luco audita est, quę monebat, ut patrio ritu sacra Albani facerẽt. Nouendiale igit̃ sacrũ publicè susceptũ est, 642

est, & solẽne mansit, ut quãdocunq; idem prodigiũ nunciaretur, feriæ per nouẽ dies agerent. Haud ita multo pòst graui pestilẽtia laboratum est. Hostilius dum Numã sacrificijs imitat̃, Ioui litare non potuit. Liuius & Iulius Obsequens.

3322

TVl. Hostilium L. Piso apud Pliniũ author est, fulmine suffocatũ, q̃d quædam parum ritè fecisset, & sacrificio Iouem ipsum cœlo deuocare uoluisset: author etiã Plutarchus in Numa Pompilio. Solinus cap. 2. Obsequens cap. 3. 639

3338

LVcumo Græci Demarathi filius, ac Aruntis frater, generosus adolescẽs, cum, parente apud Tarquinios defuncto, diuẽditis bonis omnibus, Romã migraret, Ianiculoq; iam appropinquaret, in carpento cum uxore sedenti, aquila è sublimi demissa, pileũ sustulit: atque mox super carpentum cum magno clangore uolitans, rursus uelut ministerio diuinitus missa, capiti aptè reposuit. quo uiso, Tanaquil augur iorum perita, eo prodigio regnũ ei portẽdi intellexit. Pecunia igit̃ & industria dignitatẽ, atq; etiã Anci regis familiaritatẽ cõsequutus, atq; ab eodẽ tutor liberis relictus, dũ Tarquinij Prisci nomẽ sibi uẽdicaret, post Anci mortẽ regnũ intercepit, atq; ita administrauit, quasi iure adeptus fuisset. Liuius, Dionysius, Fabius Pictor, Obsequens cap. 4. Plinius cap. 4. de uiris illust. 625

3349 EZechiel propheta uidit per uisionem tẽpestuosum spiritum 614
& nubem magnam à septentrione uenientem, ignemq́ collectum, splendore circundatum, ex quo existebat species electri, & idẽtidem forma quatuor animalium, in quorum ea erat facies, ut hominis formã haberent. Ea singula quaternos uultus habebãt, quaternasq́ alas: pedes rectos, pedum uestigijs uitulinorum similibus, in æris politi speciẽ corruscãtibus, alis suberant humanę manus, secundum 4. eorum quadrati partes, habebantq́ quatuor illa ita compositas facies atque alas, ut alæ essent inter sese

coniunctæ, nec ipsa conuerterentur inter eundum. Erant autem eorum facies ea figura, ut illa quatuor haberent dextra parte humanam, leoninamq́ faciem, sinistra bouinam, atque aquilinam. hic coniunctæ erant rotæ, quæ chrysoliti speciem præ se ferebãt, ea forma atque opere, quasi esset rotæ interposita rota. Habebãt etiam quatuor ipsę canthos, eosq́ altos et formidabiles, undiq́ oculorum plenos. Harum copiosiorem descriptionem leges apud Ezechielem cap. 1

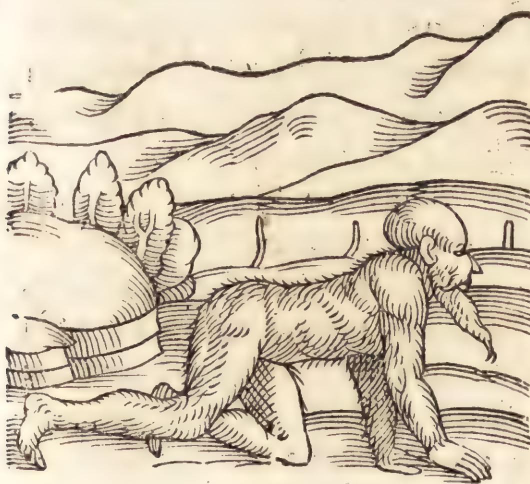
3355 SEruio Tullio puerulo dormienti caput ardere uisum est, quod 608
prodigium Tanaquil Prisci Tarquinij uxor auguriorum perita, regnum illi portendere dixit. Cum igitur eundem adoptasset, post Tarquinij fata dolo Romanorum rex factus est. Dionysius libro quarto. Liuius libro primo Dec. primæ. Pliniuus libro secundo, capite 110. & libro tricesimo sexto, capite uicesimo septimo. Cicero libro primo de Diuin. Flor. libro primo, capite sexto. Valerius Maximus libro primo, capite sexto. Plinius de uiris illustribus capite septimo.

Nabucadonosar

3365

NAbucadonosar Babylo- 598
niæ rex cum Sidrach,
Misach & Abdenago, qui sta
tuam erectam contra dei pre-
ceptum adorare nolebant, in
fornacem ardentem mittere
iussisset, lætabundis ac deum
collaudātibus, ignis adeò nō
nocuit, ut capillos etiā ac ue-
stimenta non attigerit, sed po
tius eos ex insperato, qui inie
cerant, inuaserit, penitusq; ab
sumpserit. Danielis 3.

3367 DAniel coniectus in lacum leonum fame laborantium, con- 596
tra omnem hominum expectationem, non tantum diuino
auxilio à septem leonum rabie seruatus, sed per dei angelū ac pro
phetam Habacuc sustentatus est. Qui autem Danielem intromi
serant in lacum, à leonibus in momento temporis coram eo deuo
rati sunt. Danielis 6. & ultimo.

3368

NAbuchodonosor Ma- 595
gnus, quartus Baby-
loniæ rex, è regno demū ob
insaniam pulsus, cum feris
atq; brutis animalibus in a-
gro egit, atq; communem
cum his uictum habuit. De-
cretum enim à deo, ut ros et
pluuiæ transirent super eū,
æstas, hyems, ac frigora. In-
horruit eius etiam pilus, ac
totam cutem operuit dēsis
uelaminibus, creuerūt ex pe
dore ungues ad similitudinē auium. Ac sic qui alios in exiliū eiece
rat multos, ipse à suis in exiliū act9 est. Qui delicatis cibis abusus,
bestijs cōpascuus factus: qui purpura indutus, horrido pilo tunc
obtectus, q balsamo ac preciosis unguētis inunctus, imbribus ac
rore cœlesti p septē cōtinuos annos abluit. Daniel. 5. Finito

3368 FInito bello Sabino, cum Tarquinius Priscus in monte Tarpeio ædem Iouis, quam in eodē bello uouerat, ædificare uellet, & iam exaugurare fana sacellaq; alia iuberet, ut libera à cęteris religionibus area esset, iamq; omnium sacellorum exaugurationes admitterent aues, in Termini tantum fano nequaquam addixere. quod prodigiū, firma, stabiliaq; cuncta portendere Romanis uisum est. Sequutū est & aliud prodigiū, magnitudinem imperij portendens. Nam posteaquam futuri ædificij fundamenta aperiret, caput hominis integra facie, recenti tamen tabo & sanguine aspersum, in imo repertū est. Cuius prodigij gratia aruspices interrogati, responderunt, hunc locum non imperij tantum Romani, sed totius etiam mundi caput fore: Liuius, Plinius iunior, & Iulius Obsequens cap. 5. 595

3375 TArquinio in Hetruriam secundum Romanis bellum moliente, magnū signum extitisse dicitur. Cum enī regnaret adhuc Romę Tarquinius, tēplumq; Iouis Capitolini ferè ad finem perduxisset, siue uaticinio admonitus, siue q̄d ei aliter uisum esset, currū supnè fictilē Thuscis quibusdā ex Veiorū gēte figulis fingendū mādarat. Nec ita multò post regno exactus est. Cum autem Thusci currum illum confectum in fornacem intulissent, aliud longè euenit, quā luto in ignem immisso, accidere consentaneū est. Condensari enim atq; coire expressa hu 588

miditate

miditate solet, tunc autem relaxatum est, & intumuit, eoq́ue magnitudinis cõcepto robore duriciaq́ꝫ increuit, ut uix sublato fornacis culmine, deiectisq́ꝫ parietibus, ullo modo efferri potuerit. Plura leges apud Plutarch. in uita Publicolæ. Eius belli meminit etiam Functius.

3380

FActa est solis eclipsis sub Astyage 8. Medorũ rege, quã Thales Milesius apud græcos lõgè ante futurã prædixit refert, ut Plin. li. 2. cap. 12. in quo tamẽ numeri Olympiadum nescio quo errore deprauati sunt. Nobiscum consentit Functius in Chronicis. 583

3383 QVotidie cœlestia prodigia Romę et in agris uisa sunt, minas ostẽtantia. 480

Mox Oppia uirgo Vestalis, quã tamen alij Popiniã, alij Populiã

3384 uocant, incesti damnata pœnas dedit. Anno sequenti, non segnior discordia domi, & bellum foris atrocius fuit: ab Æquis arma sumpta, & Veientes in agros Romanorum incursiones fecerunt. Liuius, Iulius obsequens. 481

3385

MOuẽte è Sardibus Xerxe, cõtra Græcos cum ingenti exercitu bello profecturus, sol mane defectũ passus est. Etenim equa in exercitu leporẽ peperit. Apparuit & cometa Ceratias dictus, quòd instar cornu incuruet. Maxima rerũ publicarũ, & omniũ statuũ orbis uicissitudo postea est subsequuta. neque enim sine subsequẽti incõmodo aliquo, huiusmodi signa conspiciunt, quibus deus semper suã iram minat. Marc. Frytschius in meteoris. In bello 482

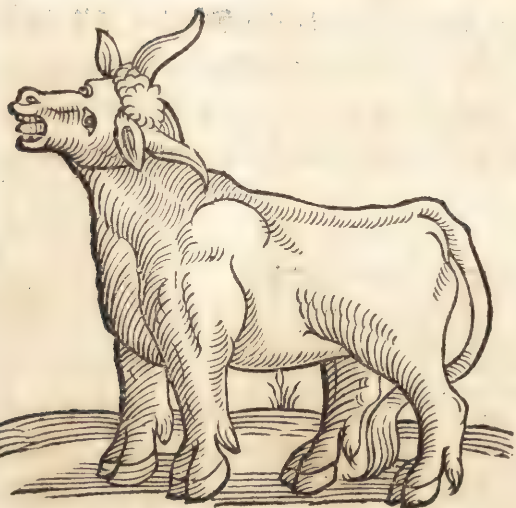
3386

IN bello cõtra Veientes, Manlij prætoriũ de cœlo tactum, laceratum fulmine tentorium, euersus foculus, arma fœdata, ambusta, ac in totum cõtrita: occisus eximius equus, quo in prælijs uti consueuerat. Interrogati igitur interpretes prodigiorum, responderunt, significare castrorũ oppugnationẽ, & clarissimorum uirorum interitum. Cum Hetruscis cruento prælio pugnatum. Q. Fabius, Marci frater, bis consul, & tunc legatus, lancea per pectus ictus interijt. Manlius consul in clade occubuit, & uallum Romanorum captum est. Liuius & Iulius obsequens cap. 12. 477

3406 HIppocrates cum tyrãnus Athenis esset hostiamq́ immolasset, ahena (ut imposita erant) plena & carne & aqua absque igne efferbuerunt, ita ut aqua redundaret. Quod portentum conspicatus Chilõ Lacedæmonius, qui forte aderat, suasit ei primũ ne uxorem fœcundam duceret domum, secundo loco, si uxorem haberet, eijceret, & siquidem ex illa filium sustulisset, abdicaret. uerba sunt Herodoti lib. 1. folio 11. in Clio. Factũ est autem Crœsi Lydorum regis temporibus. 557

3408 ARcesilao regnum tenente cãdidus coruus apparuit, de quo graue responsum ferebatur. Et mox ad Democratiam status ciuitatis recidit, Bessus cum ad Hesperidas decessisset, occisus est. Heraclides in Politijs regni eius meminit, & Herodotus libro quarto. 555

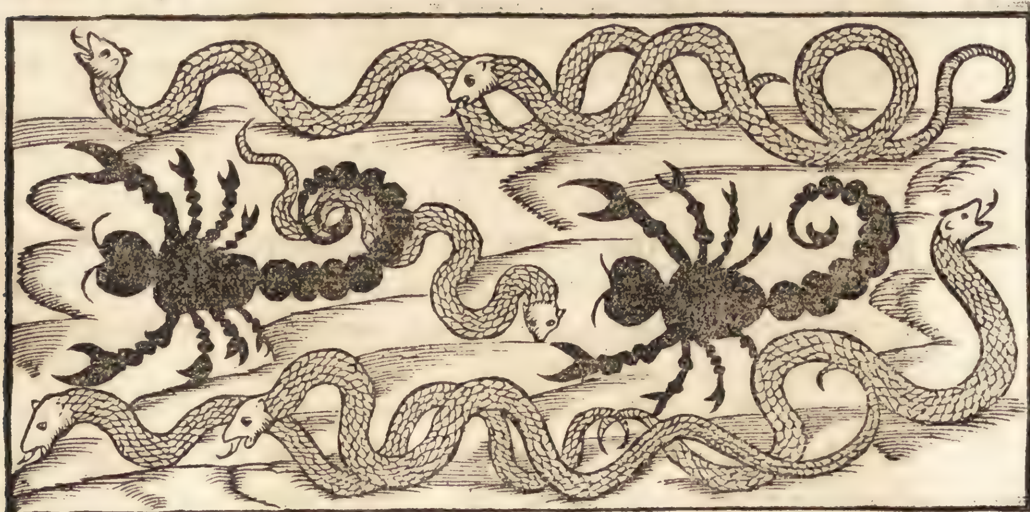
3411 BOs in Sabinis, Androno Coratio Latino, miranda magnitudine ac specie nata est: cuius gratia cum Aruspices interrogarentur, responsum est, eum populum summam imperij habiturum, qui prius bouem illam immolasset. Latinus igitur bouem in Auentinum egit, & causam sacerdoti Romano exposuit. Ille 552

uero astutus, dixit prius eũ uiuo flumine manus purgaare debere: at Latinus dũ ad Tyberis profluenta descendit, Romanus illo absẽte bouem immolauit: & sic imperium ciuibus, sibi uero gloriam facto consilioq; uindicauit. Liuius, Iulius Obsequẽs capite 6.

3416 CRœsus Lydorum rex 547 cum à Cyro debellaretur; semestris filius in crepũdijs articulatè loquutus fertur, magno & pernitioso prodigio regnum amittendum prædicente. Alex. ab Alex. libro 2. cap. 31. & lib. 3. cap. 15.

CHrœso Lydorum rege ratiocinante, omnia suburbana colubris impleta sunt, quos equi inter ambulandum, cum ad pascua irent, comedebant. Crœsus igitur statim misit suos ad conie-

ctores consulendos Telmissas, qui, ubi accepere respõsum, didicereq;, quid sibi uellet portentum, non tamen contigit, ut Crœso

 renunciarent.

renunciarent. Nam prius quã retro Sardis reueherent, Chrœsus est captus. Thelmisses ita cognouerant exercitum externum Chrœso illuc affuturũ, qui cum afforet, indigenas subigeret, q̊d dicerent colubrum terræ filium esse, equum hostem & aduenam. Herodotus lib. 1. fol. 16.

3420 DAniel propheta anno Balsasaris Babilonię regis primo uidit cœli uẽtos uasto mari ruentes, & quatuor ingentia animalia, ex mari existere inter se dissimilia. Eorum primum erat simile leoni, aquilinis alis, aliud animal secundum ursę simile, in ore habens tres costas inter dentes, deinde animal pardi simile in dorso habens quatuor alas, instar uolucris, quatuorq́ꝫ capita: quartũ animal erat terrificum, horribile, ac prępualidum, dentibus ferreis magnis, comedens ac comminuens, & reliquum pedibus conculcans, habens decem cornua. Harum omnium copiosiorem descriptionem leges Danielis cap. 7. 543

3422 AB eodẽ Balsasaris regis tertio anno, dum esset Susis in arce, quæ est in in Elamitide prouincia, uisus est aries stans ad fluuium Eulæum, habens duo cornua sublimia, quorum alterum altero sublimius erat, eum arietem cum nullum aliud animal impeteret, caprinus hircus cornu habens inter oculos eum inuasit, 541

inuasit, et uicit Plura lege in cap. 8. Danielis, & eius interpretes.

3424 BAlthasar rex cum lautū ad conuiuium optimates suos uocasset, in codemq́ uasa aurea atq́ argentea templi à Nabuchodonosere depr̨edata apposuisset, eadem hora apparuere digiti quasi manus hominis, scribentis contra candelabrum in superficie parictis aulæ regiæ. 539
Mane, Thecel, Phares. Quæ uerba cum ab ariolis neque legi neque interpretari possent ad id à rege uocatis, demum Daniel, præmissa concione de Nabuchodonoseris sacrilegio, ac Balthasaris filij fastus superbia ac impietate, breuiter ita interpretatus est: Mane, numerauit deus regnum tuum ac compleuit illud: Thecel, appensus es in statera, ac inuentus es minus habens: Phares, diuisum est regnum tuum, ac datum est Medis ac Persis. Eadē autem nocte interfectus est Batlhasar rex Chaldæus, cui Darius Medus successit, annos natus sexaginta duos. Danielis 5.

3440

CVm mox Cumarū ciuitas à Daunijs, Vmbris et alijs circūiectis gētibus oppugnaretur, (quo tempore quinquaginta peditū millia, duodeuiginti equitū uno tempore barbari in armis habuerunt,) cōstat Vulturnū & Clanium 523

amnes hostiū castra præterlabentes, retro cursum suum flexisse: eoq́ miraculo Cumanos in spem benè gerendæ rei erectos, in pugnam egredi ausos, fretosq́ locorum oportunitate, immensum profligasse exercitum. Dionysius Halicarnass. lib. 7. Dionysius Eretriensis, & Sabel. lib. 9. Æneadis 2.

3443

ANno Darij regis secundo die uigesima quarta mensis undecimi, quē Sabath uocant, Zacharias propheta uidit per uisionē propheticam noctu hominē rubro equo insidentem, eumq́ stantem inter myrtos, quæ erant in profundo, post quē erant equi rubri, uarij & albi, cui homo, qui stabat inter myrtos, apertis uerbis pronunciauit, Hi sunt, quos dominus misit ad peragrandam terram &c. Plura leges Zachariæ primo, & apud eius interpretes. 520

3449 TAges quidā dicitur in agro Tarquinensi, cum terra araretur, & sulcus altius esset impressus, extitisse uocē repēte, & eū affatū esse, qui arabat. Is, ut in libris est Hetruscorū, puerili aspectu, 514

sed senili

ſed ſenili prudentia, ubi ei bubulco uiſus eſt, extemplo rei miraculo totam eo Hetruriam excitauit. Scriptis tradita dein, quę ille dixerit, quæ aruſpicinæ rationem omnem continerent. Cicero de diuinatione.

3450 DArio Babylonem obſidenti uox è muris reddita eſt, urbem ipſam tunc à Perſis captum iri, quũ mula pareret. Quo pręſagio omnes capiendę urbis deſperatio iam ceperat, donec Zopiri Perſæ mula enixa eſt: Rauiſ. Text. 513

3454 TArquinius cum iam Signiã, Circeiosq́ colonos miſiſſet, pręſidia urbi terra mariq́ futura, prodigium horribile uiſum eſt. Anguis enim ex columna lignea elapſus, non tantum terrorem fugamq́ in regia fecit, ſed ipſius etiam regis animum ſubito pauore pculit, anxijsq́ curis uniuerſos impleuit. Aquilę etiam, quę regiæ incumbebant, nidum fecerunt, in quo pulli ſubito uulturũ incurſu diſcerpti ſunt: quod mali imminẽtis prodigium eſſe putabant. Mox cum Rutulis bellatum, Ardea obſeſſa, & poſt nefandum Tarquinij cum Lucretia facinus, reges ſunt exacti. Tarquinius autem dum Gabios, tanquam in regnum ſuum proficiſceretur, canis & ſerpẽs etiam uerbis expreſsis ſunt loquutę. Liuius, Iulius Obſequẽs capite ſeptimo. Alexander ab Alexan. libro tertio, capite decimo quinto. 509

3455 508

3457

SIlentio noctis ex ſylua Arſia ingens uox audita eſt, quæ Syluani credita eſt fuiſſe. Proclamauit autem in acie Romanorum contra Veientes, uno plus Hetruſcorum cecidiſſe, & uiciſſe bello Romanum. Liuius & Iulius Obſequens capite octauo. 506

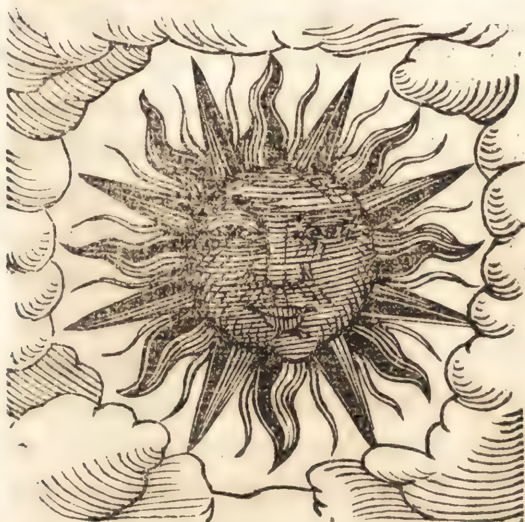
3463 HAstæ militares ad multam noctem in cœlo ardentes uisæ. Sequuta est tertia Sabinorum in Romanorũ agros irruptio, qua Posthumius cõsul magnam accepit ex sua indiligentia cladẽ: quam eius collega nisi mox uindicasset, male de repub. Romana actum esset. Duæ Romanorum coloniæ, Pometia & Cora, ad Aruncos defecerunt, & contra Aruncos bellatum. Liuius & Iulius Obsequens cap. 9. 500

3467 AVlus Posthumius dictator cum contra Latinos, qui in Romanos coniurauerant, ad lacum Regillum pugnaret, ac uictoria iam nutaret, duo iuuenes candidis equis insigni uirtute apparuerunt, pro Romanorum salute fortissimè dimicantes: quos dictator post uictoriam quæsitos ut dignis muneribus honoraret, non inuenit, Castorem & Pollucẽ ratus. Florus lib. 1. cap. 11. & Iulius Obsequens cap. 10. ex lib. 2. Liuij Decad. 1 496

Pizelus

3472 PIzelus Atheniensis in pugna Marathonia dum præliatur, uisum est monstrum, quod cum ipse quoq; ante se uideret, occidere uisus, luminibus captus perpetuo mansit. Herodotus. Meminit pugnæ Eusebius. 491

3473

EClipsis lunæ magna, de qua cũprimis mẽtionẽ facit Ptolomæus lib. 4. cap. 9. Athenięses, duce Calimacho, cõsilio Milciadis apud Marathonem, quò Hyppias Persarum exercitũ duxit, uicerũt, atq; ex Persis ea pugna 6300. ex Athenięsibus uerò (Herodoto ac Thucidide testantibus) 192. perierunt. 490

PRodigia multa Romæ audita, & uisa Quintilio Sulpitio Camerino, & Sp. Largio Ruffo cons. Liu. Dionys. Eutrop. li. 1.

IN muliebris fortunæ fano in uia Latina quarto ab urbe miliario constructo, quo in loco Coriolanus matris precibus adactus ab urbis excidio temperauit, fortunæ simulachrũ erat, quod non semel humanã uocem emisisse fertur. Alexander ab Alexan.
3483 libro 1. cap. 13.

LAodiceæ aduentu Xerxis platanus in oleam mutata est. Eo uerò è Sardibus exercitum mouẽte, sol mane defectum passus est. Pugnauit Leonides Lacedæmonius cum Persis ad Thermopylas, & primum nauale prælium ad Artemiscum cõmissum est, ut authores sunt: Herodotus libro septimo & octauo, & Dionysius libro nono. 479

3488 479

ACeratus propheta uidit ante delubrũ Mineruæ ſacra arma prolata è conclaui, quæ intus propoſita fuerant, quæ nefas erat cuiquam mortali contingere, quod oſtentum ijs, Delphis qui aderant, perrexit nunciatũ. Vbi barbari properantes ad fanum Mineruę puenere, ubi maiora, quã ſuperius, repręſentata ſunt. Martia enim arma ſua ſponte extra delubrum propoſita adparuerũt. Cum aũt Barbari ad ſacellũ Mineruę, q̃d eſt ante templũ, accederent, interea à cœlo fulmina in eos deciderũt & à Parnaſſo duo abſciſsi uertices magno cum fragore ſunt deuoluti, per multoſq́ eorum interceperunt. Atq́ ex ipſo ſacello Mineruæ uociferatio iubilatioq́ extiterũt, quibus omnibus pariter ingruentibus terror incuſſus eſt barbaris &c. Herodotus libro 8. Vraniæ.

CImon Atheniẽſis cum ſuos contra Cyprios aut Ægyptios pararet milites, & iam in littore maris conſtitiſſent copiæ, horrẽda illi ſpecies oblata eſt. Vidit enim canẽ quendam

dam lacessitam latrare, & inter latrãdum uera humana uoce uti. Astyphilus igitur Possidoniates uir uaticinij peritus, eiq; familiaris, mortem ait hanc sibi speciem præsagire. Sub hanc speciem

ecce & aliud ei, dum Libero patri sacrificaret, ꝓdigiũ uisum. Cũ enim uates de more uictimã cecidisset, id sanguinis, quod iam humi cõgelatum erat, formicarũ caterua paulatim corripientes, ad Cimonem deportabant, & circa pedis pollicẽ extẽdentes, diu huic rei intentę singulos latuere. Simul itaq; cũ Cimõ huic miro formicarũ studio mentem adhibuisset, aderat & sacerdos iecur uictimæ sine capite ei ostentans. Hæc cum sic obtigissent, enauigauit tamen Cimon, qui tanti apparatus militiam honeste detrectare non poterat. Sexaginta itaque nauibus in Ægyptum transmissis, ipse cum reliquis ea maria perlustrauit, regiam classem, in qua Phænissę & Ciciliæ naues erant, profligauit, circumiacẽtes deinde urbes subegit, & in Ægyptios omnem belli conuerterat molem. Plut. in Cimone.

3496 XErxes Persarum rex cum aduersus Græcos numerosum duceret exercitum, in castris equa leporem peperit, quo genere monstri tanti adparatus significatus est euentus. Nam qui mare classibus, terrã pedestri operuit exercitu, ut lepus fugacissimum animal, pauidus in suũ regnũ se recipere coactus est. Herodotus libro septimo musarum. Valerius Maximus libro primo, capite sexto. Sabel. libro secundo Æneid. rapsod. Alex. ab Alex. libro secundo, capite 31. 467

IDem Xerxes cũ montẽ Athon, qui Idę proximus est, ascẽdisset, priusq; Athenas deleret, in admirabile inter cœnã ꝓdigiũ incidit

incidit. uinum enim cum pateris in funderet, ſubito in ſanguinem conuerſum eſt, nec ſemel tantum, ſed iterum atque tertio. Qua de re magi conſulti monuerunt regem, ut ab incepto deſiſteret. Valerius Maximus libro 1. cap. 6.

3496 Themiſtocles cum nauali prælio contra Xerxem regem pugnaret, flammam magno lumine ab Euleuſine illuxiſſe, ſonitum quoque ac uocem toto Thriaſio agro ad mare uſque exauditam eſſe, uelut ex hominibus multis myſticum Iachum educentibus, ſcribũt. ex multitudine uerò uocũ referri à terra paulatim nebulam, ac in triremes rurſus reuerti, decideréque uiſam. Alij imagines & ſimulachra affirmarunt ab Ægina apparuiſſe armatorum hominum, manusq; pro Græcis attollentium, quos Æaridas eſſe coniecerant, à quibus ante pugnam precibus & uotis implorarant opem. Ac ſic Græci, Themiſtoclis atque Lycomedis Athenienſis Tetrarchi uirtute uictores contra barbaros facti Xerxem fugarunt. Authores ſunt eius rei Simonides, ac Plutarchus in Themiſtocle. 467

3499

LApis in Ægis fluuio de cœlo ruit & eodem anno Themistocles taurino sanguine sublatus, natus Socrates. Mox Artabanus Persarũ rex diẽ obijt, in cuius locũ Artaxerxes, q̃ Longimanus cognominatus est, suffectus. Hermannus Contractus. 464

3500 COelũ ardere uisum, & annus tam hominibus quàm pecori lõgè fuit pestilẽtissimus. Æqui Antiatum suscipientes exules, contra fœdera cũ Romanis facta, excursiones in Latinorum agros fecerunt: cõtra quos anno sequenti missus Q. Fabius Vibulanus, qui prius pacem cum ijs fecerat, strenuè pugnauit. Verùm cũ se ad Volscos attraxissent, et fides Antiatum laboraret, cũ ingenti exercitu iterum in Romanorum agros populãdi gratia ingressi, à Posthumio uicti atque fugati sunt. Liuius & Iulius Obsequens cap. 13. 463

3502 COelum iterum ardere uisum plurimo igni, portentaque alia aut obseruata oculis, aut uanas exterritis ostentauere species, quibus auertendis terroribus, in triduum feriæ indictæ: per quos omnia delubra pacem Deûm exposcentium uirorum, mulierumq́ turba implebant. Bellum gestũ est cum Æquis, cõtra q̃s Furius primũ parũ feliciter, Posthumius uerò prosperè pugnauit. Antiates milites ꝓpter serũ auxiliũ cũ ignominia sũt dimissi. 461

Anno

Anno uerò ſequenti, peſtis crudeliſsima Romæ graſſata eſt. Liuius & Iulius Obſequens cap. 14.

3503

ITerum cœlum ardere uiſum, & bos loquuta. Æquis omiſsis Latinis, Hernicisq́, properato itinere Romã properarunt, ut ob iuuẽtutis abſentiam urbem caperẽt. qui tamen à Lucretio mox circumuenti, ac magna ſtrage fugati ſunt. Volſcorum agri à Veturio uaſtati ſunt, quorum etiam nomen ferè eo anno deletũ eſt. Liuius & Obſequens. 460

ANno ab urbe condita 292. iuxta Oroſij ſupputationem,
3504 dum bellũ Punicum ſurrexiſſet ſecundum, multa prodigia præceſſerunt: 459

Romæ bos mugitum ſuũ in humanũ ſermonẽ conuertit: in Picæno lapides pluit: In Gallia lupam uigili gladium è uagina abſtulit. In Sicilia duo ſcuta ſudauerunt ſanguinem, & à metentibus cruentæ ſpicæ inuentæ ſunt.

APud Cerites aqua ſanguine commixta fluxit, cui prodigio poſt Valerium Maximum, & alios, ipſe etiam Auguſtinus lib. 4.

libro 4. de ciuitate Dei astipulatur, dum ait, Etiam tum natos infantes de uteris matrum quædam uerba clamasse: uolasse serpentes, fœminas & gallinas, ut homines in masculum sexum fuisse conuersas: Vincentius libro 6. cap. 40. Cuius tamen numeri sunt mendosi.

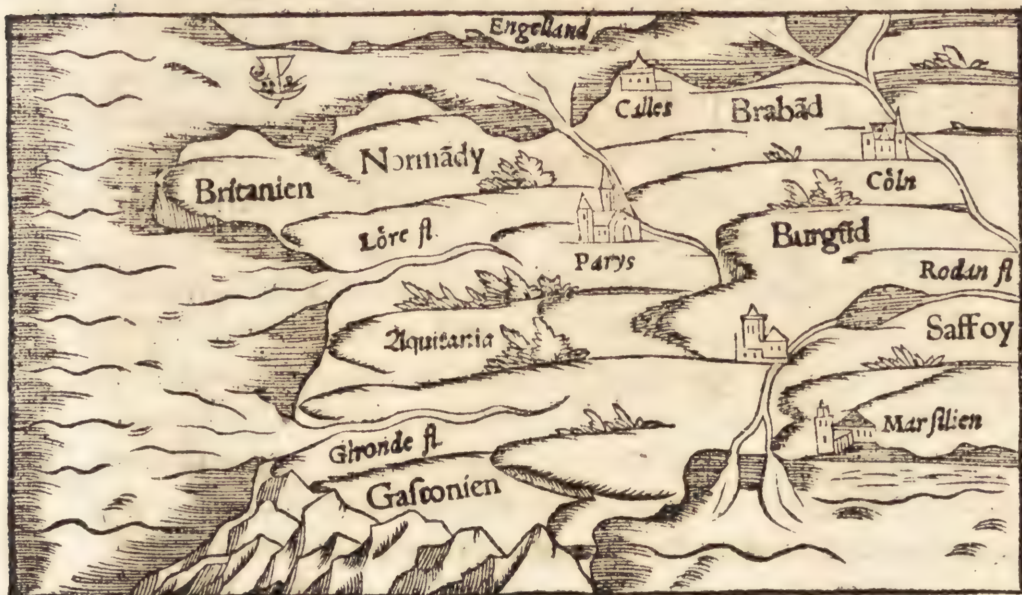
3505

TErra ingenti motu concussa, bos loquuta, & cœlũ iterũ ardere uisum, cui rei priore anno fides nõ fuerat data. uariæ spectrorum facies, horrendæq; uoces oculis & auribus hominum obuersatæ sunt. Carne pluit, quæ niuis instar è cœlo, frustis maioribus & minoribus demissa, ab omni genere auium interuolantium direpta, priusquàm terram attingeret, reliquũ uerò, q̃d intercidit, in urbe agrisq; sparsum iacuit multo tempore, nec colore mutato, nec odore, cõtra morem ueterascentium carnium. Id uates indigenæ interpretari non po- 458

tuerunt. Libri autem Sibyllini monuerunt, cauendum ab externo hoste, & ciuium seditionibus. Hoc autem anno lex Terentilla maximo conatu de Decẽuiris creandis tẽtata est, maximę́ꝙ subortæ inter patricios & plebeios dissensiões. Proximo 457
3506 autem anno exules Romani ac serui numero 4000. duce Appio Herdonio Sabino, Capitoliũ occuparũt, unde non absꝙ magna ciuium strage sunt expulsi. Liuius, Dionysius, Obsequens cap. 16.

3508 LVpi in Capitolio uisi, qui à canibus fugati sunt, cuius prodigij causa totum Capitolium est lustratum. Æqui, quibus superiore anno pax data erat, fracto foedere, duce Graccho Choelio Latinum agrum ac Tusculanum populati, in Algido castra locarũt: contra quos L. Minutius profectus infeliciter in castris obsessus ac demum à Quintio Cincinnato liberatus est. Æqui uicti, ac sub iugum missi sunt. Liuius Iulius Obsequens cap. 17. 455

Marcomirus

3527 MArcomirus Troianorũ exulum rex cum in Scythia à Gothis hinc inde uexaretur, ac de alijs sedibus quęrẽdis rationes iniret, facto gentilium more sacrificio, monitus est oraculo, ut adiret eum locum cum suis, ubi Rhenus in mare labitur, ibi accepturus optatã quietẽ. Atq; ut certior esset, superuenit maga quædam Alruna nomine, quæ ad idẽ illum est cohortata. Effecit autẽ mulier illa arte sua, ut noctu regi Marcomiro appareret spectrum quoddam cum tribus capitibus, nempe cum capite aquilæ, capite bufonis, ac capite leonis. Dixitq; aquila, genus tuum ô Marcomire opprimet me, ac conculcabit leonem, interficietq; bufonem, quibus significauit futurũ, quod posteri eius habituri essent dominium in Gallos, Romanos & Germanos. Relicta igitur Scythia, peruenit in Germaniam & occupauit illa loca, ubi hodie est Geldria & Hollãdia, uocatiq; à Saxonibus Neomagi, id est, noui affines, seu noui uicini. Annales Frãciæ, Munst. li. 2. Cos. et Func. 436

IN Italia terræmotus ingẽs factus Proculo Gegano Macerino et L. Menenio Lanato Cõsulib. Fames maxima inde subsequuta est, adeò q̃d multi inopia coacti sese in Tiberim præcipitauerĩt.

3531 TErręmotus M. Cornelio Maluginẽsi, L. Papyrio Crasso Cõsulibus, pestis consequuta. Ioan. Funccius. 432

3538 DVm regnaret quartũ annũ in Spartanis Archidamus Zeuxidami filius, terræmotu facto omniũ ante eam ætatẽ memorabiliũ maximo, ingẽtibus Lacędemonia tellus hiatibus soluta est. Cõcussis Taygetis mõtibus, quidã eorũ uertices patefacti, 425

uniuersa ciuitas diruta atq; cõfusa, domos singulas, præter 5. cũ ingẽti fragore, & ruina ꝓstrauit. Exercebãt tũc forté in medio portic9 puberes simul atq; adolescẽtes. Ante eam terræ concussionẽ leporẽ quendã in cõspectu eius aduenisse ferunt. Hunc adolescẽtes (ut erant) unctos ioco extra gymnasiũ insectatus fuisse, puberes uerò, q intus se cõtinuerant, ruina gymnasij obrutos oẽs ad unũ pariter perijsse, eaꝓpter eorũ sepulchrũ et nunc quoq; Sismatium appellatũ est. Plut. in Cimõe. Anno sequẽti maxima siccitate laboratũ est, Plato philosophorum Deus natus, Pericles obijt, postquã Atheniensibus præfuisset annis 40. Eusebius & Thucid. lib. 2.

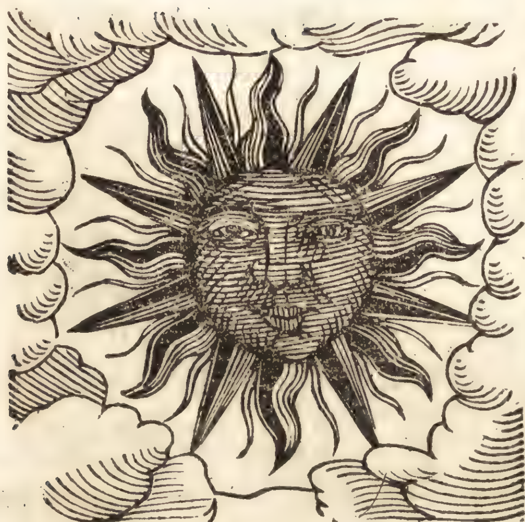

GRauissimo terremotu tota Sicilia cõcussa est, et insuper Ætna mõs eiectis ignib9 fauillisq; calidis agros & uillas uastauit, tunc etiã Athalãte ciuitas Locris adhęrens terræ contigua, repentino maris impetu obscissa, atq; in insulã desolata est. Atheniensium quoq; miserabiles reliquias pestis inuasit, diuq; depopulata est. Oros. lib. 2. & Vicent. li. 4. ca. 59. Euseb. cuius tamẽ supputationẽ hic nõ sequuti sumus. Cõtractus. & Ioan. Func.

3542 AThenienses à socijs persuasi, cum sexaginta nauiũ classem ad Siciliense bellũ iam cõparassent, proluuium ignis ex Ætna quãtum ante nullũ memoria hominũ manauit, corrupitq; aliquantulum Catinensis soli 421

Ætnæ

Ætnæ radicibus adiecti ter ad summũ uiolenta illa uis ignium ad id tẽpus extitisse dicit, ex quo Sicilia à Grecis ceperat habitari. solis facta est eclipsis. Exijtq; cum his sextus Peloponnesiaci belli annus. Sabel. li. 6. Ænead. 5. Darius Artaxerxes fil. Xerxis diem obijt, ut author est Thucidides in 4.

3552 CLitodemus oĩum, qt= 411
quot Atheniẽsium res paruas descripserunt, antiquissimus in Attica historia inquit, cũ Athenienses classem iam Siciliam uersus instruxissent, infinitam coruorum multitudinem prouolasse Delphos, & mutilasse has simulachri partes, aurumq; ab eo rostris detraxisse. Addit idem, hastam fregisse coruos, & noctuas, & quicquid ad imitationem fructuum autumnalium erat ad palmam effictum. Recẽsuit item Clitodemus alia complura signa, quæ prohibuerũt, in Siciliam Athenienses ne soluerent. Pausanias lib. 10.

3553

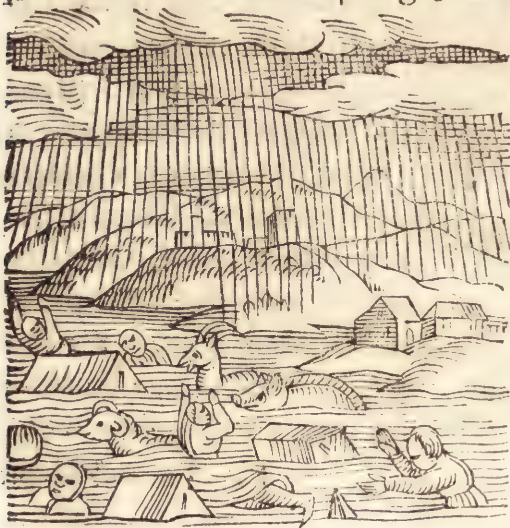
ANte cladem Athenien= 410
sium in Sicilia, quæ accidit Olympiade nonagesima secunda, Euclea Athenis prætore, cometa in Septentrionali parte cœli, sole circa Hybernias uersante conuersiones, uisus est. Caspa. Beucer. de meteorolo. Mox Syracusani ab Atheniensibus uicti, obsessi sunt: Lacedæmonij Syracusanis auxiliares copias misere. Athenien=

ses uicti ac Nicias cum alijs interfectus est. Thucidides libro 6. & Plutarchus in Nicia.

3554 STatim post bellum Corcyriense in ipsa hyeme, quæ sequuta est, perniciosa pestis Athenis orta est, quę per annũ deinceps, nihil remittens, ciuitatis opes uehemẽter afflixit. Mota est p̃terea plerisq; Gręcię locis terra, in Hiera noctu ignes extitere, interdiu fumus uelut ex camino quodam redditus est. Circa eandẽ regionem crebri fuerũt terrarũ motus, qui, Lacædemonijs in Isthmũ procedere cupientibus, & in Atticã iter instituentibus, fuerũt impedimẽto. In Euboea circa Orobias, partẽ terræ & urbis etiã cũ pnicie multorũ subitus pelagi ęstus inũdauit. Ad Athlantã quoq; 409

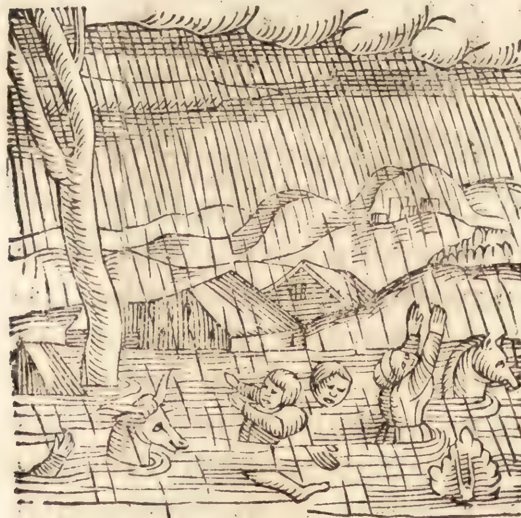
insulã apud Locros similis alluuio facta est, quę sine motu terræ haud quidẽ accidere potuisse creduntˀ. In Sicilia Chariada Atheniensiũ duce à Syracusanis in pugna interfecto, Laches, penes quẽ unum erat nauium potestãs, Mylas Mescenijs ademit, duabus ibi hostium cohortibus opp̃ssis. Sab. li. 6. Enne. 3. ex Thuc. & Plut q eius belli mentionẽ faciũt & Func.

3560 LYsandro cõtra Athenienses maritimo prælio dimicante, Castorem 403

store & Polluce in eius naue ex utraq; parte extitisse, à Pluta. memoriç proditũ est. Quidã & lapidis casum ad earũ rerũ euentum prodigio fuisse ferunt. Nã ut constãs multorum est opinio, mirç

magnitudinis saxũ ad Ægospotamos è cœlo delatũ esse. Quod post longã ætatem miraculi loco ostensum est; id præcipua religione prosequẽtib. Cherronesi incolis. Pluta. in uita Lysandri. Lysander Atheni. apud Ægos flumẽ nauali prçlio uicit, in quo omnes Athenarũ uires ceciderunt. Muri Athen. ad tybiç cantũ diruti. Tyranni triginta ad Remp. administrandam constituti sunt.

3569 LAcus in Albano nemore sine ullis cœlestib. aquis, causáue alia, quæ rẽ miraculo eximeret, in altitudinẽ insolitã creuit. Cum autẽ ab oraculo sciscitaret, quid ea res portẽderet? respõsum est, ut aquã eius lacus emissã per agros diffunderent. Sic eñ Veios, quos acri ac diutino bello uexabãt, in potestatẽ populi Rom. uenturos. Quod ubi factũ est, hostiũ urbe potiti sunt. 395

3570 Tarquinienses noui hostes exorti Romanorũ agros, q̃s multis simul bellis, Volscorũ ad Anxur, Æquorũ ad Lauicos, & ad hoc Veienti quoq;, Valisco, Capenatiq; bello occupatos uidebãt, depopulabant: cõtra q̃s tamen Aulus Posthum. & L. Iulius uoluntariorũ manu, pfecti, turpiter fugarũt. Liui. li. 5. dec. 1. Plut. in Camil. Cic. de diuin. Val. Max. li. 1. ca. 6. Iulius Obseq. ca. 18. 394

3571 VEijs iam post longam obsidionem expugnatis, cum Romani milites in urbis direptione, Deorum etiam statuas Romã 393

transferre conarentur, ac quidam seu spiritu diuino tactus, seu iuuenili ioco ad statuam Iunonis diceret, Vis ne Romam ire Iuno? posteaquam capite annuisset, se libenter ituram, magna omnium admiratione respondit. Vnde Romam in Auentinũ æternam sedem suam ducta est, quò uota dictatoris uocauerant, templumq́ ei à Camillo dedicatum est. Liuius lib. 5. Dec. 1. Lactant. lib. 2. cap. 8. Plutarch. Obsequens & alij.

3574 BRennus Gallorũ rex, cum magno exercitu ad Delphos properaret, ut diriperet omnia, Barbaris signa à deo celeriter 389

sunt exhibita, omnium quod scimus manifestissima. Omnis enim terra, quam tenebat Gallorum exercitus, uiolentis motibus maxima diei parte est quassata. Tonitrua item & fulgura continua coruscarunt, quæ & perterrefecerunt Gallos, & quo minus, quæ annunciabantur, auribus perciperent, uenerunt. Hæc autem cœlitus demissa prodigia, non in unum tantũ grassabant, sed in uicinos etiã, & cùm homines, tum arma incendebãt. Apparuere eis & heroũ spectra, Hyperochus, Laodorus, & Pyrrhus. Nõnulli & his annumerant, Phylacum, Delphorũ indigenã. Ceciderũt in acie cum alij Phocenses permulti, tum Aleximachus, qui in hac pugna præ reliquis Gręcis, flore ætatis, corporis robore, animiq́ fortitudine ad necem Barbaris inferendã alacerrimè est usus. Pausanias lib. 10.

3576 M. Ceditius homo de plebe, nunciauit Tribunis, se noctis silẽtio audisse uocẽ clariorẽ humana, quę Magistratib. dici 387

iuberet

iuberet, Gallos & Teutonas, atq; Germanos aduẽtare. id, ut fit, ꝓpter authoris humilitatẽ sprețũ est, et q̃d lõginqua tum eoq; ignotior gens erat, uerũ illis non sibi ꝓuidentibus, Roma tandẽ à Gallis exusta, duce Brẽno rege ipsorũ. Camillus autẽ, quẽ antea ex urbe eiecerat populus, hoc tẽpore, ut latè apud Liuiũ ac alios leges, boni uiri functus est officio. Nã omni ꝓrsus dissimulata iniuria, quã præter meritũ passus erat, collectis ex ipsa uicinia copijs, inopinato oppressit Gallos & Germanos in urbe, seruata ab obsidione arce, & ciuibus omnib. qui reliqui erãt. Cladem hãc passa est urbs tẽporib. Artaxerxis Mnemõis, & sub idẽ ferè tẽp9 à Lacedęmonijs Athenę captę, et deuastatę sunt. Alex. ab Alex. li. 3. ca. 15.

3585 MAgno terręmotu Helice & Bura Pelopõnesi urbes absorptæ sunt. Euseb. Eutrop. lib. 1. Anno ꝑterito natus Aristot. præceptor eximius Alex. Magni. Gell. lib. 17. cap. 21. Euseb. Eutrop. Funcci. Mauseolus rex Cariæ hoc anno obijt. Cui ab uxore Artemisia sepulchrũ factũ est nomine Mauseolũ, quod postea inter septẽ orbis miracula à Plin. lib. 36. ca. 5. atq; alijs numeratũ est. 378

3596 INgẽs uniuersam Romã pestilentia corripuit, nata quidẽ, nõ ut assolet plus minusúe solito tẽpore ex turbata tẽperie, hoc est, ex intẽpestiua hyemis siccitate, aut ex repẽtino ueris calore, aut ex incõgruo humore æstatis, uel ex autũni pinguis indigesta illecebra, uel expirata de Calabrię saltib, corrũpente aura, quę repẽtinos salutarũ infirmitatũ solet adferre trãscursus, sed grauis diuturnaq; incidit, quæ in nullo sexu erat dispar, in nulla ætate dissimilis, quæ cũctos ꝑ bienniũ iugiter tabe cõfecit, ut etiã, quos nulla non egit in mortẽ, turpi macie exinanitos, afflictosq; dimiserit. Mar. Fritsch. 367

3605

ROmæ in medio foro, siue motu terræ, siue qua ui alia, terra specu uastissimo collapsa est, quam terræ uoraginem nemo neq; terræ cõiectu, neq; ulla quauis materia explere potuit. Inficiebant autẽ ex editis inde uaporib. pestilẽtissimis multorũ hoĩm corpora, q̃ cũ remedia oĩa respueręt, rebus iã desꝑatis, deorũ monitu, Mar. Cur. strenui demũ equitis aĩmoso facinore liberati sunt. 358

sunt. Posteaq̃ em̃ se pro salute patriæ in specum armatus præcipitasset, pestis statim post multorũ funera sedata est. Liuius lib. 7. Dec. 1. Orosius lib. 3. cap. 5. Obsequens cap. 20.

3606 Dion Syracusanus quũ exul in Dionysiũ iuniorẽ Siciliæ tyrãnum bellũ moueret, sues sine auribus natas ferũt. Tũ Dionys. suis uiribus diffisus, hosti principatũ cessit, in exiliũ concedẽs. Ita significatum fuisse in hoĩm mẽtibus inhæsit, ut breui tẽpore ciuiũ aures ab auditiõe tyrãnidis uacuæ essent. Polyd. Vergil. lib. 3. prod. 357

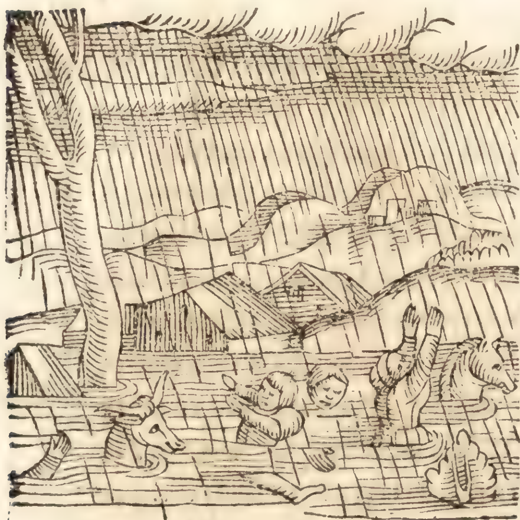
3609 Cometes, in q̃ tubę effigies in hastam mutata est, hoc anno apparuit. Plin. lib. 2. cap. 25. Fit hic annus alter, quo conceptũ Alexand. Magnũ constat, q̃d eque mirari potest. Nã ea nocte, qua cõceptus est Alexãder, ferunt per quietẽ uisũ esse Philippo, q̃d reginæ Olimpiadis utero sigillũ impressisset, cui leonis effigies insculpta erat, significari hoc somnio interpretati sunt, Olimpiadem reginã grauidã è Philippo potentissimum regẽ pariturã esse. Eo anno Illyrici uicti sunt, atq; mox bellum sacrum ortum, de q̃ Iustinus lib. 8. Diodorus Sicul. de gestis Philippi regis. 354

3614 Philippi Macedonũ regis tẽporibus quũ multi direptis hinc inde tẽplorũ bonis ditescerẽt, essentq́;, qui iã Apollinis tẽplũ aperuissent, atq; locum circa focũ ac tripodẽ (ubi thesaurus erat) excauare cœpissent, magnis terræ tremoribus factis, Phocenses ualde sũt pterriti, planeq́; ita deis animaduersionem in sacrilegos prę mõstrantib. à furto destiterunt. Ac Philon, qui facinoris tam impij dux ac autor fuerat, breui pœnas meritas exoluit: sed enim pecuniæ sacræ interuersæ, licet crimen totum Phocensibus ascriberetur. Diod. Siculus de gestis Philippi anno 14. fol. 35. 349

3615 Chasma ingẽti incẽdio decidit in terras. Plin. lib. 2. ca. 27. Ochus Ægyptũ, Cyprũ, & Phœniciã recuperauit: Sidoneq́; proditione accepit. Orosius & Diodorus. 348

Valeri-

3617 VAlerius Coruinus tribunus militum sub duce Camillo reliquias Senonum persequēte, aduersus Gallum prouocatorem solus cum processisset, coruus ab ortu solus galeæ eius insedit, & inter pugnandū ora oculosq; Galli reuerberauit. Vnde quoque, hoste uicto, Valerius Coruinus dictus est. Liuius lib. 7. dec. 1. Plinius de uiris illustribus cap. 29. Obsequens cap. 21. 346

3619 CArthaginenses cum magno impetu in Græcos atrocissimos hostes irruissent, & armis iam gliscentibus res geri cœpta esset, subito ex montibus stupenda tonitrua sonuere, fulguraq; cœlo cadentia pugnantium strinxere oculos, inde imber uento permixtus à uertice Græcis illatus, Carthaginensium ora occupat, Et iam præ nimio cœli strepitu ducum imperiū exaudiri nō poterat. Degrauari interim imbribus uestes, arcusq; & cętera instrumenta inutilia fieri, sed nihil æquè Pænorum animos turbauit, quàm quòd transeuntiū studio refractis Crinisij aggeribus, uorticosus & uiolentus amnis cœpit omnia circa loca inundare, ut iam alijs alij auxilio esse non possent. Postremo lectissima cohors à Timoleonte in hostem sua sponte turbatum immittitur, tum uerò Carthaginensiū multitudo cœno & aq̄s fœde colluctata in fugā auertit. Multi ipsa planitie sunt opp̄ssi, alij ui aquarū & fluminis uerticib. absorpti perierūt. Decē barbarorū milia eo p̄lio desiderata, et in his tria Cartha. opib. et dignitate inter suos lōgè principū. Nullo ad id tēpus p̄lio Carthag. tot uiros una pugna amiserant. 344

amiſerant. Nam cæteris bellis mercenario milite plurimũ uſi fuerant, uincereq́;, non uinci conſueuerãt. Caſtris Timoleon, potitus quinq; millia hoſtiũ cœpit, mille thoraces, ſcutorum decem millia, auriq́; & argenti maius omnino põdus, quàm pro numero hoſtium credi poſsit. Punica ſpolia Corinthum miſſa, ſolenniq́; titulo dedicata. Sabel. lib. 3. Ænead. 4. ex Plut. Timoleonte & Diodoro Siculo in uita Philippi.

3621 TImoleonte in Delphum traijciente, facta re diuina, cum in tẽ 342
plum Apollinis atq; in adytum ueniſſet, miraculum ſibi euenit. Nam uitta quædam coronis, & trophæis inſignis de ſuſpenſis donarijs defluxit, & caput eius, ut à deo coronatus ad res gerendas præmitti uideretur, coronauit. Cum itaq; naues decem haberet, Corinthias ſeptem, Corcyreas duas, unam Leucadam, iter ingreſſus eſt. Cui noctu pelagus aſcẽdenti, & ſequundis uentis mare percurrenti, repente cœlum ſcindi uiſum eſt, & ſupra nauẽ multum, lucidiſsimumq́; ignẽ effundi. Deinde cum lampas quali in myſticis ſacrificijs utuntur, eleuaretur, & curſu Italiam uerſus dirigeretur, quo nautæ maximè intenti erãt, in terram ueluti fulmen irruit. Plutarch. in Timoleonte.

QVum Dionyſius iunior ſuo principatu pulſus eſt, accidit prodigium, ut uno die in portu dulceſceret mare. Rauiſius Textor. Hoc autem anno Dionyſius Timoleonti ſe dedidit. Siciliam reliquit atq; Corinthum nauigans uitam miſerrimè traduxit. Timoleon autem Syracuſanis libertatem reſtituit. Plutarch. Diodorus, Iuſtinus lib. 21.

3623

ALexander cum exercitum ad urbẽ Thebanorum adduceret, ſigna ꝓdigiaq́; dij ipſis miſerunt, pronũciantes tantam, quantam nũquam antea, cladẽ. Nam palus Oncheſti ſonitum horribilem cõtinuumq́; edidit, ita ut portus & ſtationes contremiſcerent. Fons item, qui ſecundum Iſmenũ, ipſaq́; mœnia eſt, 340

nomine

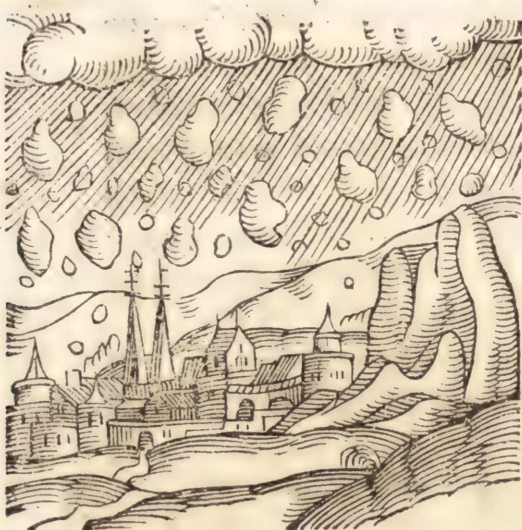
nomine Dirce, cum reliquo omni tempore pura dulciq; lympha fluxisset, repente prę ter spem omnium sanguine impleta est, qua de re Thebani deos Macedonibus exitium minitari credebant. Tum in ciuitate in delubro Cereris, aranea iuxta faciem imaginis, suam artem exercuit, consuetamq; telam duxit. Simulachrum etiam Mineruæ Alalcomeneidis cognominatæ, spontanea flamma combustũ est, nullo igni subiecto, atq; alia innumerabilia eiusmodi contigerunt. Ælianus lib. 12. de uaria hist.

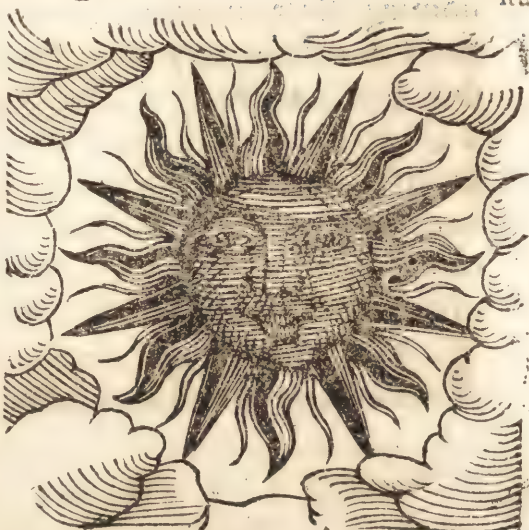
LYcomacho Athenis prętore anno 4. Olympiadis centesimę nonæ, cometa uisus est iuxta circulum Æquinoctialẽ. Hunc

sequutus est uentus horribilis propè Corinthum, & paulò post Athenienses Demosthenis suasu cum Philippo Macedone congressi ad Chęroneam cęsi sunt, amissis duobus millibus ciuium, desijtq; cum hac clade Græcorum potentia & libertas. Casparus Peucerus de meteorol.

3622 CVm Iunoni Monetæ in eo urbis loco, ubi Manlij domus fuit, ædes dedicaretur, prodigium ex templo dedicationem se- 341
quutum, simile uetusto mõtis Albani prodigio. Lapidibus enim pluit & nox interdiu uisa est intendi. Feriæ proinde sunt indictæ, nec tantum à Romanis tribubus supplicatum, sed à finitimis etiam populis. Iudicia eo anno populi in fœneratores facta, quibus

est ab ædibus dicta dies. Proximo uerò anno bellum cum Samnitibus ortū est, gente tum opibus & armis ualidissima: quod bellum mox aliud cum Pyrrho rege, & cum Pœnis grauissmum peperit. Liuius & Iulius Obsequens cap. 22. Plin. lib. 16. cap. 4.

3628

QVo tempore ex Macedonia cum Alexandro abijt Seleucus, Pellę cum rem sacram Ioui faceret, ligna aræ imposita, sponte sua ad simulachrum se conuerterunt, & sine igne incensa arserūt. Pausanias lib. 1. 335

IN Abisari regione, Alexandri Magni temporibus constat dracones nutritos, unū cubitorū 80. 140. alterū, ut à legatis eò à rege missis certo relatum est. Author est autē eius rei Onesicritus mirabiliū rerum scriptor. Quod si ueritati non consentaneū uideatur, non mirū uidebitur

debitur, si leges in Aphrica, Regulo bellante, serpẽtem centenum pedum ac uicenum ad Bagradam fluuium à Romanis militibus balistis expugnatum esse, cuius corium postea in Aphricam missum est. De q̃ infra suo loco ex Tuberone, Liu. & alijs authorib.

ALexander autẽ rex Thebas captas disrupit, Asiam cum exercitu traijciẽs, ad Granicũ Persas collatis signis superauit, omnes regiones Ciliciam usq; obtinuit. Darius uero ad Issam uictus, mater & uxor eius cum duabus filijs captæ, ab Alexandro summo honore habitæ.

3629 ALexander Macedoniæ rex omniũ bellicosissimus dum in India prçliatur, cõcussis armis, uisus est barbaris lumẽ infundere & mõstrum ante se gerere. Alexan. ab Alex. lib. 1. cap. 20. Eius expeditionis meminit Contractus. 334

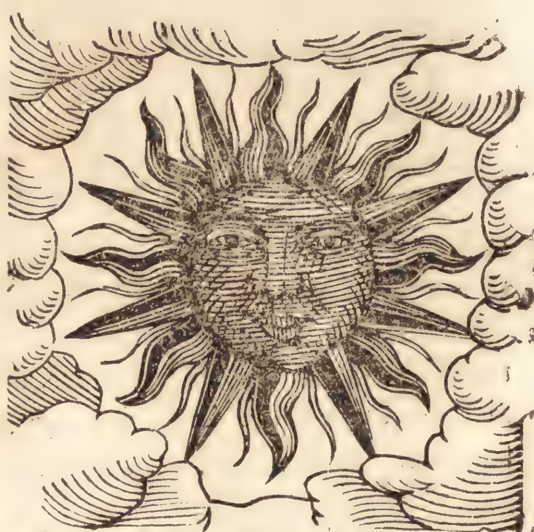
3630 IN tẽplo Cereris Thesmophorç signa sunt uisa, contraria illis, quæ ante Leuctricam pugnã apparebãt. Tũc enim supra templi fores aranei candidam telam texebant, atram uero sub Alexandri & Macedonum irruptionem. Dicitur & in agro Atheniensium cineribus pluisse anno priusquàm, bello illato, Sylla eos multis calamitatibus affecit. Eiectos itaque nunc ab Alexandro Thebanos & Athenas profugientes, Cassander postea Antipatri F. reduxit. Pausanias lib. 9. 333

ALexāder Macedo cum in Syria, Ægypto alisq́ regionibus sibi ob locorū difficultatē insuetis, hinc inde cum exercitu castra mutaret, interdiu exinsperato demissi imbres soluere metum, ac humectantibus arenis, siccitatem insolitam extinxerunt. Quibus in se condensatis, ac suaues spiritus, ac purior impēdebat aër. Inde dum ductores confusas amisissent metas, iamq́ errare cœpissent, dispersis ex ignoratione comitibus, coruos qui præuolātes eis iter mōstrarent, ac tardius subsequentes præstolarentur, apparuisse constat. Et quod longe mirabilius est, tradit Clisthenes noctu palantes cantu ac uocibus ad sequenda comitum uestigia reuocasse. Plut. in Alex.

3631 ALexandro corona capiti imposita sacrificanti, cum pro ritu sacrificij libasset, auis quædam ex eo genere, quæ prædæ assuescūt, aram præteruolās, cum lapis, quem forte unguibus ferebat excidisset, caput eius percussit. Arrianus lib. 2. de rebus gestis Alexandri Magni. 332

FVit per eos dies ingēs Lunæ defectio. Quapropter Alexāder lunæ ac soli, & item Telluri, à quibus eclipsin generari ferūt,

sacrificium

sacrificium instituit. Quam quidem rem Aristander contemplatus, Macedonibus, atque Alexandro prosperam fore, eoque mense cum Dario pugnandum, extaque uictoriam Alexandro promittere asseuerauit. Arrianus lib. 3. de rebus gestis Alex. Magni.

ALexandro Magno Tyrios debellante, in ipsa urbis oppugnatione dira ostenta extiterũt. In urbe quippe riui sanguinis, follibus flare incipientibus, per ignem fluxere: & milites in castris quũ panẽ fregisset, sanguinis guttæ subito emicuere. Quo prodigio territus Alexander ab Aristandro uate est cõfirmatus, qui ad Tyrios id pertinere ostendit, quãdo cruor intus non foris fusus esset. Sabel. lib. 4. Ennead. 4. Polydorus lib. 5.

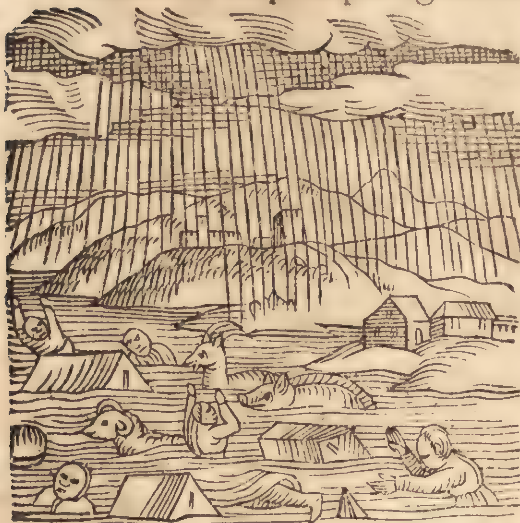

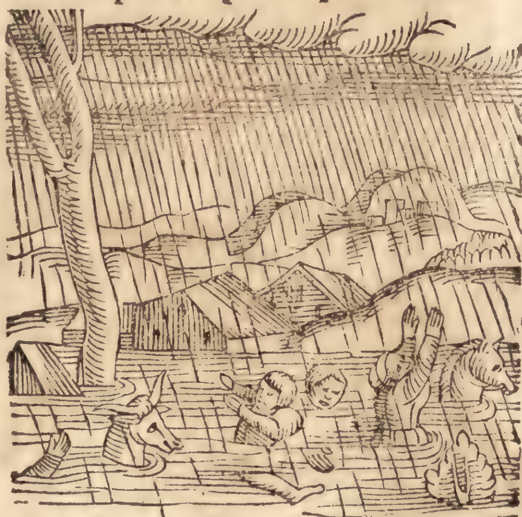
3633

ALexandro ex Media Babylonē petenti, corui sublimi uolatu se mutuo incessētes quosdā afflictos ac penè discerptos, in illius conspectu ad terram demisere. Apollodoro quoque Babylonis præfecto pro rege immolanti, sine capite iecur extitit, & ignotus quidā diademate & stola insignis, in regio solio ex improuiso resedit, iussum à Serapide se id facere prædicans, qui augurū iussu cōfestim neci est deditus. His Alexander prodigijs territus, iuxta deos hominesq; suspectos habere cœpit, atq; omniū maximè Antipatrū, cuius filiū Cassandrum capillis arreptum parieti afflixerat, quod barbaros intuitus regem adorantes, ut adolescens nuper domo profectus cachinno non abstinuisset. Sabel. lib. 6. Enneadis 4. 329

CVm autē castra secus torrentē quendā posita essent, circiter secūdam noctis uigiliā improuisis imbribus auctus torrēs, tanto sese impetu per agros effudit, ut pueros plerosq; ac fœmi-

nas (quæ ægrè agmen sequebanť) cum regia suppellectile, ac sarcinis, iumētisq; (quæ supererāt) correptos abstraxerit: ijs quoq;, q in castris erāt, magna armorū parte amissa, difficulter seruatis. Pleriq; etiam dum proficiscerenť, aquarū copiā nacti, calore ac siti

stimu-

stimulãte, simul inopiæ futuræ metu immodico potu distẽti, animã efflauerunt. Arrianus lib. 6. de rebus gestis Alexãdri Magni.

CVm Alexãder Magnus in Cabazã regionẽ exercitum duceret, iã biduũ nubilo cœlo fœdamq; tempestatẽ interminante, iter egerat, cũ tertia dies multo nubilior orta, totã cœli faciẽ horrẽdo atrore fulgoribus intermicantibus uestijt, sequutus fragor cadentiũ fulminũ, fœdaq; tẽpestate militũ oculos & mentẽ perstrin

gens, tum densa grãdo præcipiti casu superessusa ita exercitũ afflixit, ut eo, quo quisq; fuerat, loco deprehensus, humi procũberet cõtegens se armis. Quidã arborũ stipitibus hærebãt, obrigescẽtibus interim mẽbris, multi codẽ habitu, q̃ hæserãt arborib. inter se obuersi exanimes repti sunt. Fuisset eo saltu pars maxima exercitus cõsumpta, nisi exhortãdo singulos circuisset, ægrè humo attol

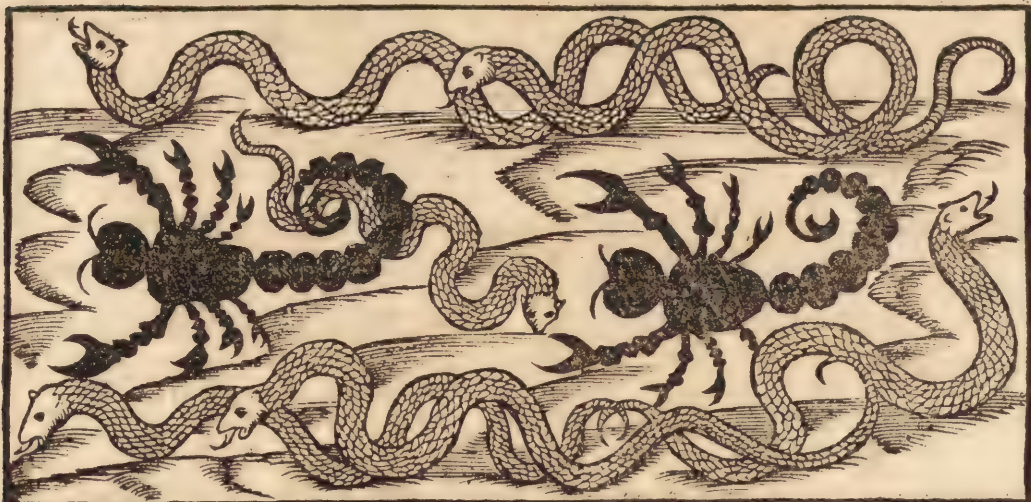
lẽs corpora torpore defixa, deerantq; uires ad cõtinuandũ iter, nisi toto saltu iussu regis ignes confestim excitati essent, quibus refectus miles paulatim gressum remolitus est, signaq; obseruauit. Sab. lib. 6. Ennead. 4.

ALexãder Mag. cum ad Oxum amnẽ castra posuisset, & tabernaculũ suum militare statuis circũdedisset, fontẽ manãtis olei, q̊d dictu mirum, scaturisse apud Alex. ab Alex. lib. 1. cap. 12. legimus.

ALexander Magnus cũ magno exercitu in Indiã penetrans, posteaquam flumẽ traijcere uellet, atq; quartam iam partem enãtasset, subito horrendum prodigium oblatum est. Hippodami eñ equi fluuiales inter profundos aquarum gurgites emersi apparuerunt, raptosq; in uertice uidente exercitu absorpserunt. Vnde iratus rex in duces, qui exercitũ in periculum duxerant, centũ ac quinquaginta ex his, in flumen mitti iussit, quos propulsos hyppodami iusta pœna affecerunt.

MVnitis castris Alexandri Magni iuxta stagnũ, militibusq; qeti nocturnę deditis, ad primos radiãtis lunæ ortus, subi-

tò arrectis caudarũ aculeis, scorpiones consuetã petentes aquationem, ad castra innumeri confluxere. Hæc prodigia insequuta est immensa uis cerastarũ, serpentumq; uarijs distinctorũ coloribus. Nam quidam rubentibus squamis erant, quidam nigri, & candidi coloris, quidam auri fulgore consimiles inspiciebantur. Sibilabat

bilabat tota regio, non paruum Macedonibus inferens metum. Sed illi frontem caſtrorum denſauerant clypeis, & in manibus longas habebant haſtas, quarum ſpiculis malas beſtias configebant, & ignibus plures necabantur. Quæ res eos propé duas horas ſollicitos tenuit. Pota autem aqua minores abire cœperunt, & ſerpentes maiores, cum ingenti exercitus gaudio, latebras petierunt. Tum ad horã noctis tertiã, Macedonibus aliquã ſperantibus requiem, binorum ternorumq; capitum criſtati ſerpentes aduenerunt columnarum groſsitudine aliquanto pro-

ceriores, qui ad potandam aquam ex uicinis montium ſpeluncis proceſſerant, oribus ſquamiſque ſuis humum atterentes. Quorum pectora cum triſulcis linguis fauces exertabant, ſcintillantibus ueneno oculis, quorum halitus quoque peſtifer erat. Cum

his hora amplius una Macedones pugnauerunt, triginta ſeruis, & uiginti militibus amiſsis. Poſt diſceſſum ſerpentum, cancri inmodicæ multitudinis, crocodilorum pellibus contexti ad caſtra uenerunt, Quæ prodigia duricia thoracis, uel loricæ ferrum reſpuebant. Multi ignibus uſti, multi ſe in ſtagnum receperunt. Cumq;

Cumq́ caſtrenſes putarent adeſſe finem inqetudinis, en ſuperuenerunt albi leones, taurorum magnis comparãdi corporib9, nec minus ſera nocte apri ingẽtes, lynces,

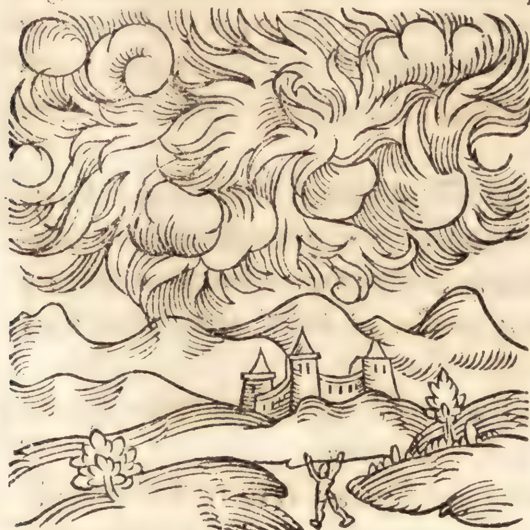
Tygrides

Tigrides & horribiles pantheri miscebãt prælia, illisq; fugatis, uespertilionum genus columbinis corporibus æqualẽ infestabat exercitum. Vna præterea noui generis bestia, maior elephãte

comparuit, tribus armata in fronte cornibus, equo simile habẽs caput, atri coloris. Hanc Indi appellant Odonta. Hæc potata aqua intuens castra subito in milites impetum dedit, ne ignis quidem oppositi tardabatur ardoribus. Ad quam supprimendam triginta sex milites fuerunt occisi, atque tres & quinquaginta falcati inutiles facti, uixq; tandem defixa uenabulis occubuit. Venerũt & mures Indici in castra uulturibus similes, quorum morsibus uulnerata quadrupedia statim expirabant. Vincentius libro quinto, capite uigesimo quarto.

AB eodem Alexandro in Ægypto uisæ sunt nubes ardentes de cœlo tam quam faces descendere, quarũ incensu totus campus ardeat. Vincentius libro 5. cap. 55.

Bucephalus

BVcephalus Alexandri Magni Macedonum regis equus, forma fuit ac natura præter cæteros equos insigni, magnitudine, quę mediocrem excederet, spiritu alto ac generoso, colore nigro, taurino (ut Arrianus in quinto de rebus Alexãdri, ac A. Gellius in 5. noctium Atticarum cap. 2. memoriæ tradiderunt) capite albam maculam habente, ornatus regia ephippia nullum omnino præter Alexandrum sessorẽ admittebat. De qua mira præterea leges apud Plutarchum in uita Alexandri, Strabonem libro 15. Curtium libro 9. & alios.

3647 ABderitas regionem suam nullam aliam ob causam deseruisse, patriumq́ solum reliquisse literarum monumentis traditum est, quàm ob murium ranarumq́ mulitudinem, à quibus tota regio longè lateq́ mirum in modum infestabatur. Sabellicus libro 7. Ennead. 4. 315

3663 IN Vmbrię quadã spelunca duo millia armatorũ fumo igniq́ consumpti. T. Liuius lib. 10. & Funccius. 299

3667 TErra de cœlo pluit, & in exercitu Appij Claudij plerique fulminibus icti sunt. Infestis eo anno armis cum Samnitibus pugnatum est. Pestis mirum in modum per totam Italiã, & in urbe potissimum, 295

potissimũ grassata est. Galli à Fabio uicti, ac in fugam uersi sunt. Fuluius in Hetruria feliciter cõtra Thuscos pugnauit. Titus Liuius, & Iulius Obsequens. Sabellicus lib. 7. Ennead. 2.

3677

Illa tempestate, qua Lysimachus intulit Heracliensibus bellum in Hellesponti & Chersonesi regionibus, terra adeò horrendè mota est, ut Lysimachia urbs altero & uigesimo anno ab eo, q̃ cõdita fuerat, magna ex parte conciderit. Fuitq; prodigium illud Lysimacho, et eius stirpi post paulò interiturę, ac malorum omnium, quæ deinceps sequuta sunt. Em̃uero Agathocles regis filius, haud longo interiecto tẽpore, ab Arsinoe nouerca ueneno sublatus est. Sabel. lib. 8. Ennead. 4. 286

3685 GAlli sub duce Brenno cum niterentur Parnassum montem in Græcia conscendere, & dispoliare Delphicum templum per excitatum à dæmonibus terræmotum, cecidit in exercitum ipsorum portio montis, quæ multos interemit, deinde insequuta est horrenda tempestas, tonitrua, fulmina & grando, unde bona pars exercitus prostrata est, ut cogerentur abstinere à 278

ſacrilegio alij, Brennus quoque dux grauiter læſus, & dolorem uulneris ferre non potens, ex impacientia ſibijpſi pugione mortem conſciuit. Cõſimile euenit Xerxi quarto Perſarum regi. Hic enim directurus Græciam, cum magnam uim hominum in eam tranſtuliſſet, contendiſſetq; Apollinis templum ſpoliare, in maximum uenit periculum. nam deuoluebant ex monte in eius exercitum duo ſaxa, cadebantq; ignita ſpicula cum horrendis tonitruis è cœlo, unde, qui conſcenderant montem, ceu inſani præcipitabantur de monte, interieruntq; tunc machinatione dæmonis, ut Trogus ſcribit, quatuor millia hominum. Delphici liberati ex illa mortalitate laudauerunt Apollinem deum ſuum: uſque adeò diabolus apud infideles poteſt aëris tẽpeſtates, quo uult, uertere, quò illos in errore & falſa ſuperſtitione contineat. Hæc Munſterus & Auentinus.

3686

PYrrhus cum in Latio militaret, in ſacrificijs cor ſiliens in extis defuit: unde, cum magnas calamitates & fortunæ minas futuras prædictum eſſet, Pyrrhus ſtatim poſt multiplices clades Italia pulſus eſt. Alexand. libro quinto, capite 25. 278

3690 INter alia prodigia, fulmine eſt etiam deiectum Iouis in Capitolio ſignum, cuius caput per aruſpices inuentum eſt. 274

3691 Pyrrhus contra Romanos bellum ſuſcepit, qui à Curio uictus, & Tarentum fugatus eſt. Mox Tarentini iterum noua aduerſus Romanos arma mouerunt, Carthaginenſium auxilia per legatos poſcentes, quos tamen iterum uicerunt Romani. 273

Plurimis

3691 PLurimis locis scaturiens è fontibus cruor fluxit. De nubibus guttatim in speciem pluuiæ lacte dimisso, ut ipsis uisum est, terras ut imbres irrigauerūt. Vincentius libro sexto, capite 55. ex Orosio. 272

3696 IN Græcia cum decem & sex messores quēdam è socijs aquatum misissent, reperit is apud fontem serpētem, qui complexus aquilam, arctissimis eam spiris implicitam suffocabat, ille, ut falce messoria armatus erat, audacter progressus, ferro serpentem dissecuit, aquilam liberam abire permisit, cúmque hausta in urnam aqua redisset, socijs singulis poculum ministrauit: mox cum & ipse quoque bibere uellet, præsto adfuit aquila, quæ poculum ab ore dispulit eiectum procul: dumqúe messor factum miratur, & aquilā, quā probè nouerat, increpat, eamq; apud socios ingrati animi ream agere meditat̄, uidet eos & hic & illic concidentes uitam exhalare, unde simul & aquam, quā illi biberant, ueneno infectam, & se periculo subductum intellexit, beneficiumq; in uolucrē optimè collocatum, manifestissimè cognouit. Historiam latè descripsit Crates Pergamenus philosophus, Stesichorus uero Græco carmine prosequutus est, eius autem meminit Pierius Valerius libro decimo nono Hieroglyphic. 277

3696 OBscœna prodigia, & 267

dira Romæ uisa sunt. ædes enim Salutis ictu fulminis dissoluta, pars muri sub eodem loco de cœlo tacta. lupi tres ante lucem ingressi urbem, semesum cadauer intulerunt, sparsumque membratim in foro ipsi strepitu hominum exterriti reliquerunt. Apud Formias multis ictibus fulminum mœnia undique ambusta, & dissoluta sunt. apud agrum Calenum repentè flamma scisso hiatu terræ eructa, tribus diebus & tribus noctibus exæstuans, quinque agri iugera, exhausto penitus succo hubertatis, in cinerem extorruit, ita ut non fruges solum, sed etiam arbores cum imis stipitibus absumpserit. Hoc anno Picentes noui hostes facti, Romana in se arma exciuere. Liuius, Obsequēs, Orosius, Vincentius libro sexto, capite uigesimo tertio.

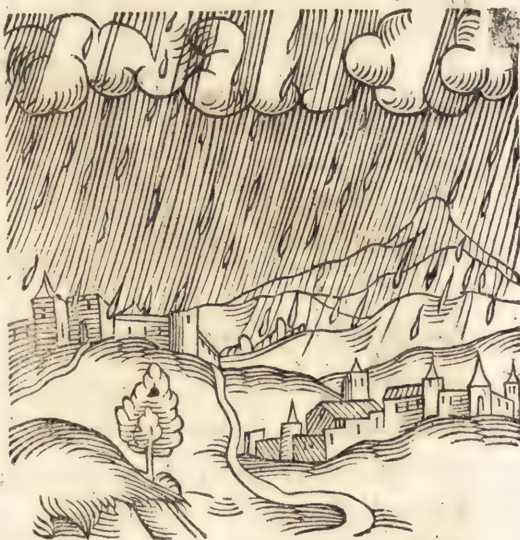
3697 SEmpronius consul cum aduersus Picentes exercitum duxisset, & iam directè intra iactum teli utraque acies consisteret, 268
repentè cum horrendo fragore terra ita contremuit, ut stupore miraculi utrunque pauefactum agmen hebesceret. uerùm mox in certamen

certamen progressi, bellum adeo atrox fuit, ut meritò dicatur humanum tantorum hominum sanguinem susce pturam, etiam cum gemitu horrisono tunc terram tremuisse: in quo tamen prælio Romani, quorum pauci euaserãt, uicerũt. Liuius & Iulius Obsequens cap. 26.

3698 DE nubibus in specie pluuiæ lac descendit. 265
Fũccius in chronicis. Salentinis à Romanis bellum indictũ, qui & ipsi armis uicti, in deditionem uenere. Captiq; sunt cum ciuitate simul Brundusitij, & de ijs triumphatum est. Eutropius libro 2. cap. 2. Florus libro 1. titulo 20. Salentini Picentibus additi. Plura uide in Cuspiniano in cõsules Aurelij Cassiodori.

3700 INter multa alia prodigia, sanguis è terra, lac de cœlo manare uisum est. nam & plurimis locis scaturiens è fontibus cruor fluxit, & de nubibus guttatim in speciẽ pluuiæ lacte demisso, diri terram imbres irrigauerunt. Eo tempore Carthaginenses, dato aduersum Romanos auxilio Tarentinis, cum à Senatu per legatos arguerentur, turpissimam rupti fœderis labem præsumptam accumulauere periurio. Sequu- 263

tum est quoq; libertinorum Volscienſium aduersus dominos conspirantiũ nefandum scelus, qui tamen mox duce Fabio Gurgite pœnas dederũt. Pestilentia etiam crudelissima hoc anno urbem inuasit. Liuius & Iulius Obsequens capite uigesimo septimo.

3704 ROmæ columna ante Iouis ędem, ui turbinis est decussa cum aureo signo. Quo uiso ex aruspicum responso omnes magistratus se primo quoque die authoritate abdicarunt. Eo anno exercitus Romanorum ingens in Siciliam missus, multos ad defectionẽ compulit. Vastata est interea & Italiæ ora ab altera Carthaginensium classe, cum interim Africa ab omni hostili iniuria immunis esset. Liuius & Iulius Obsequens capite uigesimo octauo. 260

3707 ATtilius Regulus dux à Romanis contra Carthaginenses factus posteaq; hostes atrocissimè uicisset, atque longè lateq; per illorum agros seuagatus esset, demum ad Bagradam flumen ueniens in nouum & memorabile certamen incidit. Stabulabat loco flumini proximo serpens inusitatę magnitudinis, quẽ cum 257

infesto occursu ex aquatoribus quosdam necasset, nec aliorum impune quisquam illi occurreret, consul balistis, & catapultis uelut molem quandam grauissimam expugnauit. Eius exuuiæ 120. pedum longitudine & maxillæ usque ad Numantinum bellum in publico pependisse dicuntur. Sunt huius rei authores, Gellius Tuberonem sequutus, Liuius, Plinius, & alij pleriq;, quo magis miror Polybiũ, qui id bellum diligentissimè scripsit, totum locum silentio præterijsse. Nec multi inde dies intercessere, quibus Attilius Tunes oppidum quindecim millibus passuum

à Car-

à Carthagine ui cœpit, ubi castra fecit Romanorum Consul, inde aduersus Carthaginem uelut ex arce quadam decursurus. Sabellicus libro nono Enneadis quartæ, ex Liuio uel potius Floriep tome libro octauo decadis secundæ.

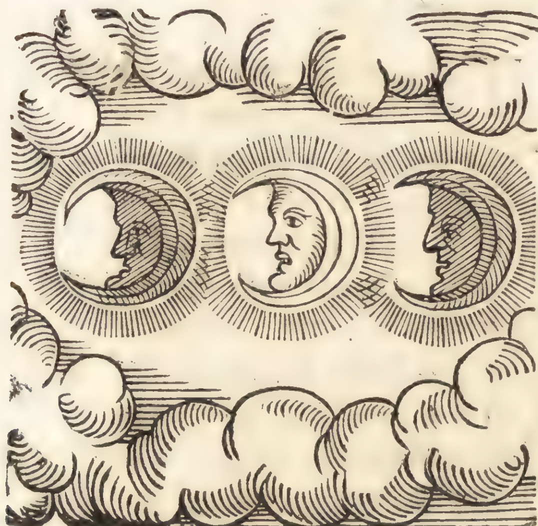
3724 239

Tyberis insolitis auctus imbribus, omnia Romæ ædificia in plano posita deleuit, & quæ segnior redundatio tenuit, madefacta dissoluit, & quæ rursus torrens inuenit, impulsa deiecit. Hanc aquarum cladem grauior ignis sequuta est uastatio. Is enim plurimas ciuitatis partes peruagatus, tantum opus uno cõsumpsit incendio, quantum plurimæ & peregrinæ uictoriæ conferre non potuerunt. Orosius libro 4. cap. 6. cuius tamen numeri in annorum supputatione sunt deprauatissimi. Romani eo anno cum Pœnis pacem facientes Phaliscis bellum inferunt, ut authores sunt Polybius libro primo, et Eutropius, licet Orosius diuersum sentiat.

3729 IN Piceno flumē sanguine fluxit. In Thuscia cœlum arsit. Arimini tres lunæ uisæ. Eutropius & Cuspinianus in cōmentarijs in Cassiodorum. Eo anno Carthaginenses Corsos, ac Sardos in Romanos incitarunt. 234

3742

CAria & Rhodus ita terræmotu cōcussę sunt, ut Colossus solis, quē Chares Lindius Lysippi discipulus, duodecim annorum spacio 300. talētis p̄cio ex apparatu Demetrij regis fecerat, rueret. Eusebius, Orosius, Vincentius libro 6. capite 40. Munsterus, quorum tamen supputationes sunt diuersæ. 221

EO anno Demetrius Macedonū rex fatis cōcessit. Cuius Philippus in ordine 37. successit. Obijt & Ptol. Euergetes posteaꝙ regnasset in Ægypto annos 26. cui successit Ptol. Philopater. Victi sunt etiam Iudæi & 60. millia armatorū ex numero eorum cæsa sunt. Eusebius, Funccius.

C. Fla. & Fuluius Cons. cum in Insubres copias agerent, fluuius, qui per agrum Picenum illabitur cruore fluxisse uisus est: Augures uerò, cum malis auspicijs Consules creatos affirmarent, è uestigio illos per literas reuocauerunt.

Liuius, Plutarch. in Marcello, Volat. lib. 16. Anthro. Romani cõtra Gallos profecti, ut Polyb. in 2. scribit, contra Insubres, quorũ quinquaginta circiter millia erant, fortiter strenueq; pugnarunt. Vide Cuspinianum in suis in Cassiodorum commentarijs, ubi de anni ab urbe condita 530. consulibus scribit.

IN Piceno flumen sanguine effluxit, apud Thuscos cœlum ardere uisum. Arimini nocte multa lux clara effulsit, tres lunæ distantibus cœli regionibus exortæ.

3744 Magno terræmotu Caria 220
& Rhodus insulæ adeò concussę sunt, ut labentibus uulgò tectis, ingens quoque colossus corruerit. Eodem anno Flaminius aduersus Gallos conflixit, & uicit. Anno uero proximo Claudius Marcellus iterum profligauit, capto Viridomaro rege, & inter multa In-

subrium

ſubrium, quos ad deditionẽ coegerat, oppida, Mediolanumq́uoque urbem florentiſsimam cœpit. Liuius & Iulius Obſequens. licet hæc alij in annum mundi 3720. & 3742. referant.

3747 SAgunti eo tempore, quo Hannibalis excidium paſſa eſt, in- 216
ter magna & aſsidua prodigia infantem quoque ex matris utero penè editũ, in ipſam matris aluum reuertiſſe legimus, quod prodigium, quaſi diuinatio futuri eſſet, teterrimum bellum, & fatale excidium, ac imminens fatum haud dubiè oſtendit. Alex. ab Alexand. lib. 2. cap. 31.

3749 HAnnibale Italiam deuastãte, Spei templum, quod in foro olitorio erat, fulmine tactum est, quod prodigium perniciem Italiæ & imminens excidium, quo terra mariq; imperium agebatur, & fluctuabat, haud dubiè designauit. Alexan. ab Alex. lib. 2. cap. 4. ex Liuij lib. 1. Dec. 3. 215

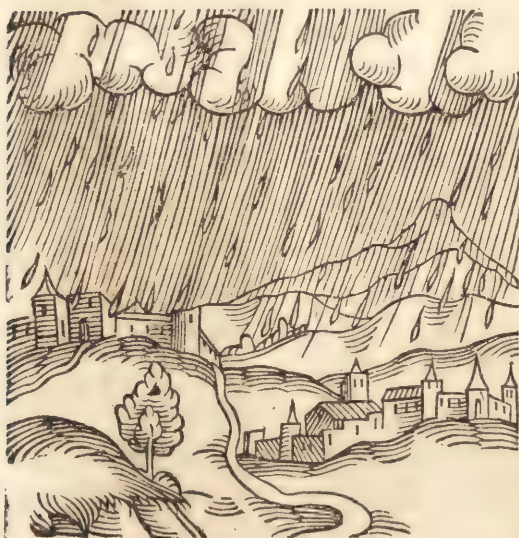

FLamminio cõtra Hannibalem fortiter ad lacum Trasimenũ pugnante, cum iam milites prælia cõsererent, terræmotus factus est, qui multarum urbium magnas partes prostrauit, uertit cursu rapido amnes, montiumq; ardua loca lapsu ingẽti proruit. Quæ prodigia etsi magnopere sæuirent, nemo tamen pugnantium illa per tumultũ atq; furentium armorum crepitum sensit. Liuius lib. 2. dec. 3. Plut. in Fabio Maximo, Florus lib. 2. & alij.

C. Flamminius pugnaturus ad Thrasimenum contra Hannibalem, cum equo delapsus esset, nihil eo prodigio inhibitus signiferis signa moueri sua sede posse negantibus, malum, ni cõtinuo ea effodissent, minatus est, uerum huius temeritatis pœnas satis dedit, cum in eadem clade 15. Romanorum millia cæsa 6000. capta, 20000. fugata sint. Liuius libro secundo de bello Punico. Cicero de diuin. libro primo. Valerius Maximus libro primo, capite sexto.

Hannibal

HAnnibal post conflictum cum Romanis ad Trasimenum ex hybernis cum exercitu profectus, posteaquam in Hetruriam ire pergeret, consilio eius gentis sibi, aut ui, aut uoluntate

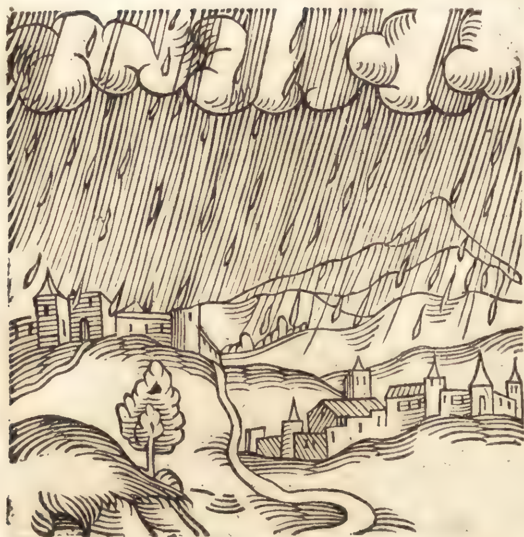

adiungendæ, & iam in summum Apennini iugum uenisset, tempestas subito coorta ducem & exercitũ itinere auertit. Ventus enim imbri mixtus ex aduerso spirans primo agmen in uestigio tenuit, quum autem arma uis uentorum adimeret militi aut corpus turbine rotatum humi affligeret, sed quum ne deiectis quidẽ reciprocandi spiritus facultas esset, uentis ex aduerso flantibus,

parũper procellę auersę consederunt: sequutus mox ingens cœli strepitus, interq́; horrẽdos aëris fragores crebra coruscatio. Capti itaque aurib. & oculis metu torpere primò cũcti, mox deiecto ad terram imbre, conati sunt ibidem metari castra. Cæterum cum nihil omnino statui posset, omnia uento proscindente, ancipitesq́; adhuc consilij starẽt, tam densę uis grandinis, quæ ui frigoris in montium uerticibus concreuerat,

stantes

stantes inuasit, ut omisso opere ad terram procumberent milites, magis tegminibus suis obruti, quam recti. Obriguere interim iacentium membra immensa ui frigoris adeò, ut, illa cœli intẽperie remittẽte, ex miserabili strage sese ægerrimè attollerent. Postremo cum crebro conatu paulatim moueri cœpissent, perrariq; ignes accensi essent, refecti animo eo, quo deprǽhensi fuerant, loco esse perseuerarunt Biduum inde inuitis omnibus, & uelut obsessis, castra in Apennino habita, multiq; interim mortales, multaq; iumenta frigore consumpta sunt, & in his septem elephanti, ex ijs qui ex prælio ad Trebiam commisso supererant, Sabel. lib. 2. Enneadis 5.

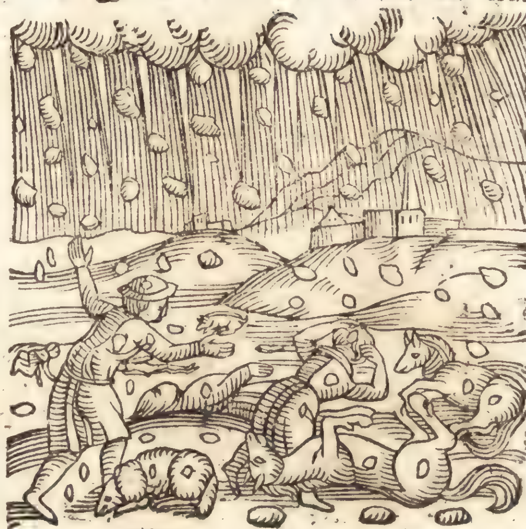

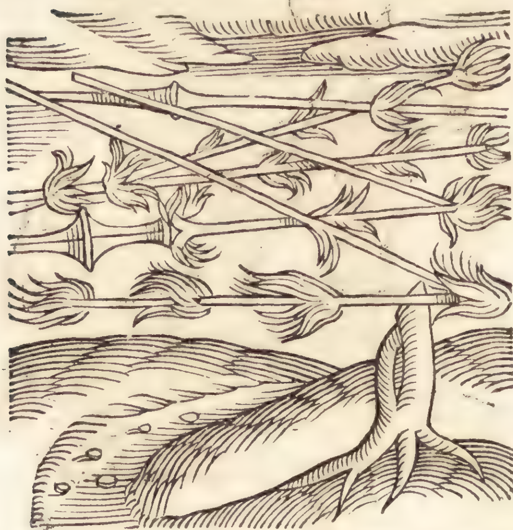
3749 ROmæ in foro Olitorio infans semestris triumphũ exclamauit. In foro Boario bos in tertiam contignationem suã sponte ascendit, atq; inde habitatorum tumultu territus, sese deiecit. 214

L Nauium

nauium species in cœlo uisæ. Lanuuij hasta se cōmouit. Coruus in ædem Iunonis deuolauit, atq; in ipso puluinario consedit. In agro Amiternino multis locis hominum species procul candida ueste uisæ. In Piceno lapidibus pluit. In Sardinia in muro circūeunti uigilias equiti, scipio, quem manu tenebat, & in Sicilia aliquot militibus spicula arserunt, litora crebris fulserunt ignibus:

milites fulminibus icti, solis circulus minui uisus est. Præneste ardentes lampades de cœlo ceciderunt. Arpis parma in cœlo, luna cum sole certare, & interdiu etiam duæ lunæ uisæ, Cærete aquæ sanguine

ſanguine mixtæ fluxerunt, fons Herculis ſparſis hinc inde macu lis cruẽtis manauit. Ancij metentibus cruentæ in corbẽ ſpicę ce-

ciderunt. Falerijs cœlum findi uiſum; ſortes ſua ſponte attenuatę. Mauors telum ſuum quaſſauit, ſignum Martis in Appia uia ad ſimulachra luporum ſudauit. Capuę cœlum ardere uiſum, capręlanatæ quibuſdam factæ: gallina in marem, gallus uerò in gallinã uerſus. Eodẽ anno Hãnibal Hetruriã inuaſit. Romani ad Thra-ſimenũ lacum cruento prælio uicti ſunt. Liu. & Iul. Obſeq. ca. 31.

3750

IN Auctino Romæ, & Ariciæ 214
simul lapidibus pluit, & multo cruore. ex frigidissimo fonte calidæ aquę manarũt. in uia Fornicata, quæ ad templum erat, homines aliquot de cœlo tacti, atq; exanimati. Sequuta est memorabilis illa clades ad Cannas, Apuliæ uicũ, in qua Paulus Æmilius occisus est, & quadraginta millia peditũ, cum duobus millibus equitum, & septingentis, & plusq; tria Romanorum millia capta. & Hannibal Campaniã occupauit. Liuius lib. 3. decad. 3. & Iulius Obseq. cap. 32.

3751

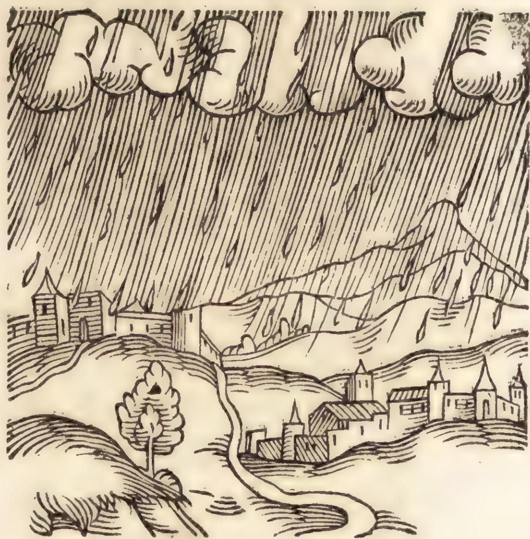
MAre arsit, ad Sinuessã 213
bos equuleũ peperit, (quod tamen mirũ nõ uidebit, cũ apud Ælianũ de uaria historia lib. 1. ca. 29. in pascuis Nicippi tyranni ouem

non

non agnum nec agnam, sed leonem peperisse memoriç proditũ sit, ac Nicippo, qui priuatam tũc uitam agebat, tyrannidẽ portendisse creditũ sit.) signa Lanuuÿ Iunonis Sospitæ cruore manauere, lapidib. circa id templum pluit: ob quem imbrem, nouendiale sacrũ fuit, cæteraq; ꝑdigia cum cura expiata. Eo anno in Gallÿs Posthumius cum omni exercitu deletus est. bellum Macedonicũ inchoatum, res in Hispania feliciter à Romanis gestæ. in Italia Campani cæsi ad Cumas, Pœni in Lucania fusi ac fugati, cædes Pœnorum quoq; ad Nolam facta est. Sardi à Manlio cæsi. Liuius libro 23. Obsequens & alÿ.

3751 IN Apulia uiridis palma ardere uisa est. Mantuæ stagnũ Mincio amne effusum cruentum apparuit. Romæ sanguine pluit 212

 in foro

in foro Boario. In uico Istrico tāta uis aquarum repente terra erupit, ut suo impetu dolia forte obiacentia prouoluerit. Atrium publicum in Capitolio de cœlo tactum, Ædes in Vulcani campo

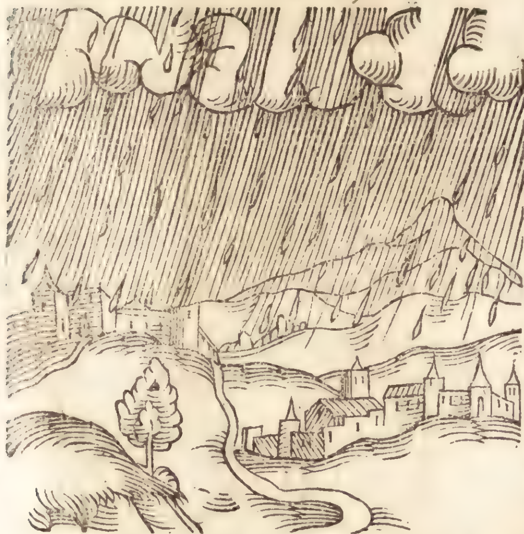

& alia loca publica priuataq; fulmine sunt icta. Hasta Martis sua sponte Præneste mota est. Bos in Sicilia loquutus. In Marucinis infans in utero matris io triumphe exclamauit. Spoleti ex muliere uir quidā est factus, q̄d ipsum nequis pro mendacio repudiet, preter Liuiū, qui ꝓdigij huius author est, Plin. Licinio Crasso, & C. Cassio cons. Casini puerū scribit sub parētibus ex uirgine fieri contigisse, qui in desertam sit insulā aruspicum iussu deportatus. Licinius Mutianus uisum à se Argis prodidit Aristontē, cui nomen

men fuisset Aristusæ, ac uirginem nupsisse, moxq́ barbam et uirilitatem adeptum duxisse uxorem. Smyrnæ quoq́ hoc ipsum aliquando accidisse idem author prodidit. Et à Plinio in Aphrica uisus, qui die nuptiarũ ex fœmina uir fuerat factus, L. quoq́ Cosѕitius appellatus. Nunciata sunt per id tẽpus pręter ea, quę diximus, & alia ꝓdigia. Adriæ ara in cœlo uisa, hominumq́ species circa eam in cãdida ueste. Affirmabãt quidã se armatas legiões uidere in Ianiculo, atq́ huiusmodi uoce ciuitatẽ ad arma cõcitarunt. Examẽ apũ in foro Romano uisum, quia id rarum, idcirco prodigij loco acceptum. Sab. lib. 3. Ennea. 5. ex Liuij lib. 4. dec. 3.

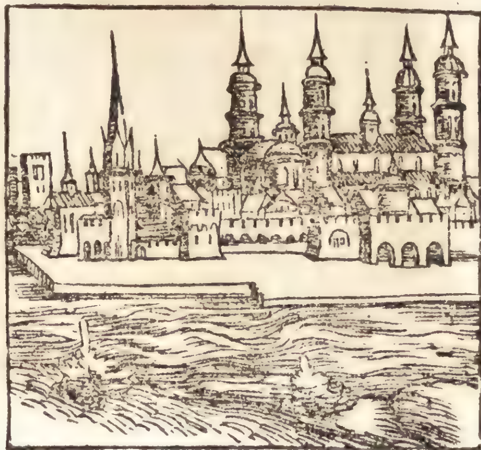
LAnuuij in æde Iunonis Sospitę corui nidum fecerunt. Calibus creta pluit. Tacta de cœlo, atriũ publicũ, nux in Sabinis, publicaq́ uia, murus ac porta Gabijs. qn & Romæ quoq́ in ipsa urbe secundũ apũ examẽ in foro uisum. legiones armatę in Ianiculo uisæ etiã, quæ tamẽ mox cũ ad arma cõcursum est, euanuerunt.

Eodem anno Hannibal magna militum copia ad Nolam profectus est: à cuius expugnatione à Marcello prohibitus, magnam suorum stragem uidit, & ex Campania fugatus est. Cassilinũ oppidum captum, Fabius Samnium depopulatus est, & multa oppida ui cepit. Syracusæ obsessæ: contra Philippum bellum susceptum, qui ad Apolloniã castris exutus est. res in Hispania prosperè à Scipionibus gestæ, & Saguntum recuperatum. Liuius & Obsequens.

3753 210

Titus Gracchus Consul cum Lucanis rem diuinã faceret, duo angues ex occulto prolapsi, repẽte hostię, quã immolauerat, adeso iocinore, in easdem latebras se receperũt: id cum aruspicum monitu sacrificiũ instauraret, atq; intẽtius exta reserata seruarent, iterũ ac tertio tradũt libato iocinore intactos angues abijsse. Aruspices igitur cum ad imperatorẽ id prodigiũ pertinere pręmonuissẽt & ab occultis hominibus caueret, pr ędixissent, nulla tamen prouidentia fatum imminens moueri potuit. Hospitis enim dolo præcipitatus paucorũ insidijs occisus est. Val. Max. lib. 1. cap. 6. Liuius lib. 5. decad. 3. Sabel. lib. 4. Ennead. 5.

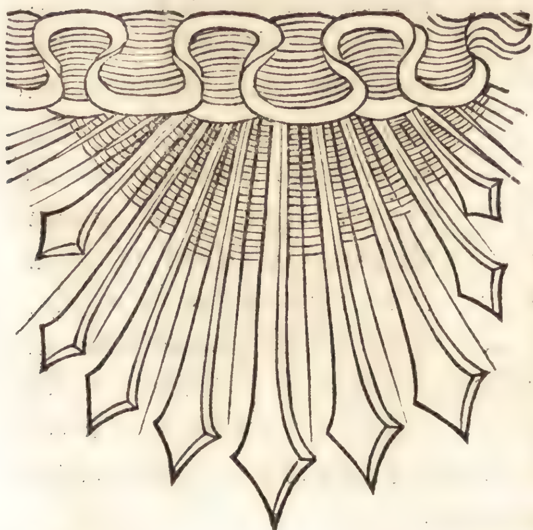
Murus

MVrus ac portæ tactæ, Ariciæ Iouis ædes de cœlo icta fulmine: nauium longarũ species in flumine Tarracinæ, quæ tamen nullæ erant, uisę: in Iouis Vicillini templo, quod in Cossano agro est, arma concrepuerunt, & flumen Amiterni cruentum fluxit. Siphax Numidarum rex contra Masinissam regem pro Carthaginensibus pugnãs uictus est. In Brutijs ex duodecim populis, qui anno priore ad Pœnos desciuerant, Consentini & Thurini in fidem populi Romani redierunt. Liuius & Iulius Obsequens.

3754

TEmpestates fœdæ coortę, in Albano monte biduum cõtinenter lapidibus pluit. tacta de cœlo multa, duæ in Capitolio ædes, uallum in castris, multisq; locis supra Suessulam, & duo uigiles exanimati: murus, turresq;, & quędam alia Cumis fulminibus icta, & penitus decussa. Reate saxũ ingẽs uolitare uisum: sol rubere solito magis, sanguineoque colori similis apparuit. 209

Hannibal

Hannibal proditione Tarentum cepit, excepta arce. Samniorum agri à Romanis depopulati sunt. Romani bis cruentas clades acceperunt ab Hannibale. Capua à Romanis obſeſſa, & capta. Publius & Gneus Scipiones in Hiſpania ab hoſtibus circunuenti, & occiſi ſunt. L. Martius eques Romanus cũ in Hiſpania militaret, orationemq́ ad milites haberet, felicis euentus flamma concionanti à capite, ſine ipſius ſenſu cum magna circumaſtantium

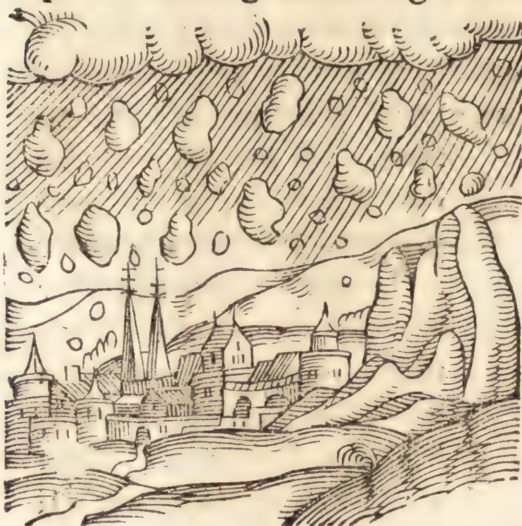

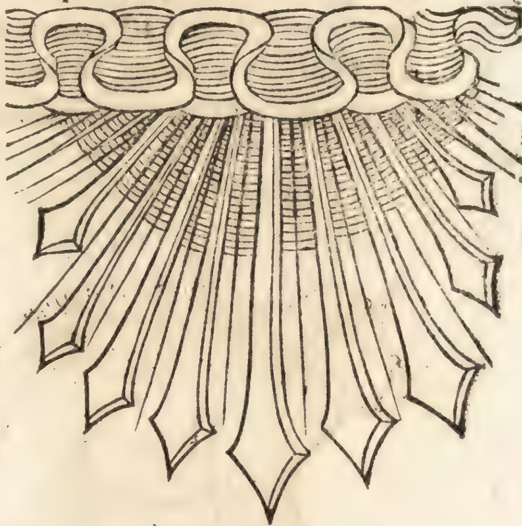
pauore fuſa eſt: cuius aſpectu milites priſtinam recuperare fortitudinem admoniti, ſeptem & triginta hoſtium millibus cæſis, magnoq́ numero in poteſtatem redacto, bina caſtra Punicis opibus referta cœperunt. Hiſpania aliquandiu quieta reddita. Marcellus captis Syracuſis, magna cum gloria Romam reuerſus eſt. Liuius lib. 5. decad. 3. Cicero lib. 2. de diuinatione, Valerius Maximus lib. 1. cap. 6. Iulius Obſequens capite 35. Frontinus lib. 2. cap. 10. Stratag.

In æde

3755 IN æde Concordiæ Victoria, quæ in culmine erat, fulmine icta, 208
decussaque ad Victorias, quæ in æde fixæ erant, hæsit, neque inde procidit. Anagniæ & Fregellis murus portæque urbis de cœlo ta-

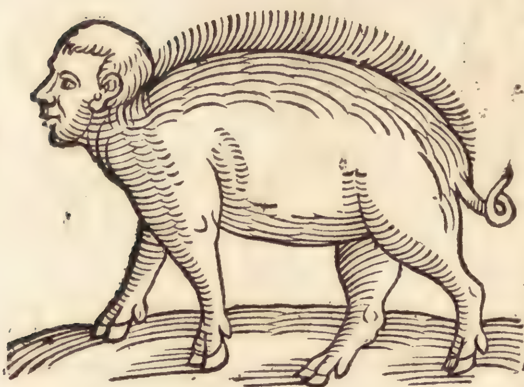

ctæ. in foro Sudertano sanguinis riui per totum diem fluxere. Ereti lapidibus pluit, Reate mula peperit. Eodem anno incendium perniciosum Romæ Campanorũ malicia ortũ. Marcellus in Cãpania Salapiã recuperauit. Romana classis ad Sacriportũ infeliciter pugnauit. Scipio in Hispania nouã Carthaginẽ expugnauit. Marcellus Hãnibalis exercitum fudit, & magna pars Siciliæ capta est. Tusculi agnus cum ubere lactãti natus: Iouis ædis culmen fulmine ictum, ac propè omni tecto nudatum, iisdẽ fermè diebus

Anagniæ terra ante portam icta, diem noctemq; sine ullo ignis alimento arsit, aues ad compitum Anagninum in luco Dianæ nidos in arboribus reliquerũt. Tarracinę in mari haud procul portu, angues miræ magnitudinis lasciuientiũ piscium more exultarunt. Tarquinijs porcus cum ore & capite humano genitus. In agro Capenate ad lucum Feroniæ quatuor signa sanguine multo diẽ ac noctem sudarunt. Liuius, Iulius Obsequens cap. 37. Sabel. lib. 4. Enneadis 5. Mox Valerius Messala agrum Uticẽsem depopulatus est, & lex post longas contentiones de reficiendis cõsulibus lata.

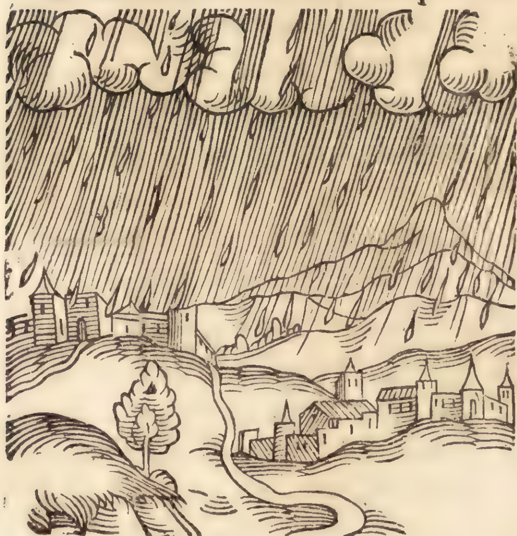
3757 IN Albano monte tacta de cœlo sunt signum Iouis, arbórque templo propinqua, Hostię lacus, Capuæ murus, Fortunæ ædes, & Sinuessæ murus cum porta. Albana aqua cruore fluxit. 206

Romæ

Romæ intra cellam ædis Fortis Fortunæ de capite ſignum, quod in corona erat, in manus ſponte ſua prolapſum. Priuerni bos lo-

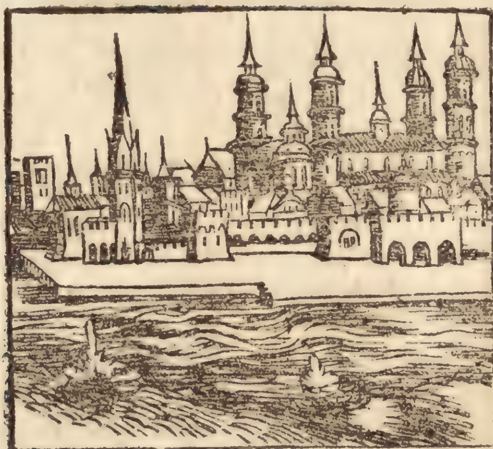

quutus, uultur frequenti foro in tabernã deuolauit. Sinueſſæ natus infans, ambiguo inter marem ac fœminã ſexu. Lacte pluit: puer cum elephanti capite natus. Marcellus cum Hannibale congreſſus, primò infeliciter, dehinc ſecunda pugna dimicauit, hoſtemq; in fugam uertit. Fabius Tarentũ recupe-

rauit. Scipio in Hispania res prosperè gessit. Liuius, Plutarchus in Marcell. Obsequens capite 38.

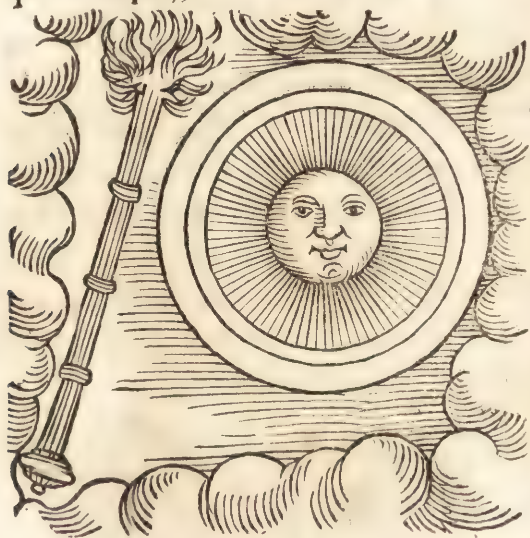

3758 CApuæ duæ ædes, Fortunæ scilicet & Martis, sepulchra aliquot de cœlo tacta. mures in æde Iouis aurum roserunt. Cassini examen apum ingens in foro cõsedit. Hostiæ murus, portaq́ue de cœlo icta. Cæræ uultur in ædẽ Iouis uolauit. Vulsinijs sanguine lacus manauit. Pestilentia grauis incidit urbem, agrosq́ue, quæ tamen magis in longos morbos, quàm in perniciales euasit. Marcellus cum studio niteretur, ut Pœnorum exercitum aut in Italia prosterneret, aut Italia pelleret, in solenni sacrificio, quo uoluntates Deorum explorare cupiebat, in prima hostia, quæ ante foculum decidit, iecur sine capite inuentum est: proxima iecinoris duplex caput habuit. quibus inspectis, Aruspex non placere sibi exta respondit, quoniam prima trunca, secunda nimis læta apparuissent. 205

apparuissent. Ita monitus Marcellus, ne quid temerè niteretur, in sequenti nocte speculandi gratia cum paucis ingressus, ab hostibus in Brutijs circumuentus, dum improuidè contra Hannibalem pugnaret, lancea trāsfixus occubuit. Crispinus grauiter uulneratus, etiam interijt: id quod nūquam antea acciderat, ut duo Consules sine memorando prælio interfecti, uelut orbam Rempublicam reliquerint. Liuius lib. 7. decad. 3. Valerius Maximus libro primo, capite 6. Plinius cap. 45. de uiris illustribus. Obse-
3759 quens cap. 39.

Timoleon Corinthius, 204
adsumptus à ciuibus suis ad curam Syracusanæ Reipublicæ, dum è Corintho conductis triremibus soluisset, continenti nocte fax ardēs in cœlo nauiganti ei p̄luxit, donec in Italiā cum omnib. suis copijs peruenit. Diod. Sicul. de Philippi Macedo. regis rebus gestis, anno eius 16. Apud quem tamen consulū nomina deprauata esse suspicor. Propterea in cōputatione annorū consultò Func. sequutus sum.

3759

VEijs de cœlo lapidauit, 205
Minturnis sanguinis riuus in porta fluxit. Iouis templum & lucus Maricæ, item Atellę murus & porta de cœlo tacta. Capuæ lupus nocte portam ingressus, uigilem laniauit. in Armilustra lapidibus pluit. Frusinone infans natus quadrimo par. In Auētino Iunonis reginæ ædes de cœlo tacta. Apud Metaurū fluuium Hasdrubal cum omni exercitu à Romanis deletus est: in qua clade quinquaginta sex hostiū millia à Romanis cęsa sunt, capta quinq; millia & quadringenti: ciuium Romanorum, qui capti erant apud hostes, quatuor millia recepta. Liuius & Iulius Obsequens cap. 40.

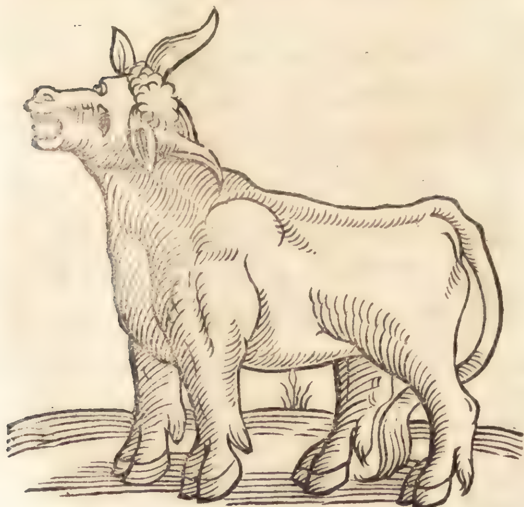

3760 TArracinæ Iouis, & Satrici matris Matutæ templum de cœlo 204
tactum. in æde Iouis ex foribus duo angues prolapsi: spicæ cruentæ à metentibus uisæ. Ceræ porcus biceps, & agnus mas, idemq; fœmina natus. Albæ duo soles uisi. Fregellis nocturno

tempore

tempore lux oborta, bos in agro Romano loquutus, in circo Flaminio ara Neptuni multo sudore manauit. ædes Cereris, Salutis & Quirini, de cœlo tactæ. Lucani in ditionem populi Romani sine certamine redierunt. Brutiorum urbes sese Romanis dedide-

runt. Masinissa rex à Romanis in amicitiam receptus est. Astapa urbs à Romanis oppugnata. Scipio rebellantes Hispanos in deditionem coegit. Liuius, Obsequens. Sabel. lib. 5. Ennead. 5.

3761 CRebrò de cœlo lapidatũ est, lectis igitur Sibyllinis, inuentũ 203
est, tũc demũ hostẽ alienigenã, q terrę Italię bellũ intulisset, pelli Italia posse, si Idæa mater ex Pessinunte Romã aduceretur. Eodem anno cum Hannibale in Brutijs frustra bellatũ est, pesti-

lentia utrunq; exercitũ molestãte. In Hispania noui motus exorti. in Italia Locri à Romanis recipiunt. Liuius & Obseq. cap. 42.

3762 DVo soles uisi, & nocte interluxit. fax Setię ab ortu solis in occidentē porrigi uisa. Tarracinæ porta, Anagniæ uerò por- 202

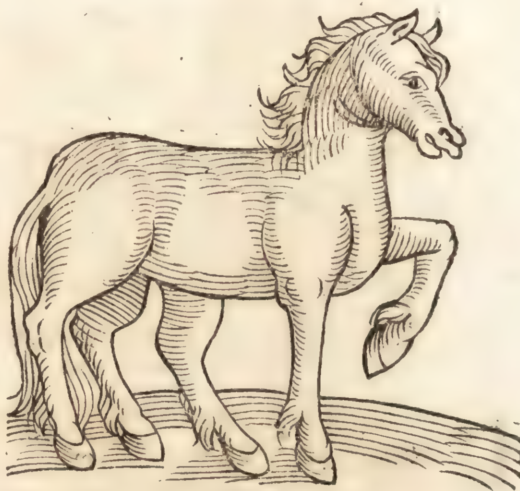
ta & murus multis locis de cœlo tactus. in æde Iunonis Sospitæ Lanuuij, cum horrendo fragore strepitus editus. Scipio ex Sicilia in Africam traiecit, & euastatis agris, Hannonem iuniorem occidit. Sempronius aduersus Hannibalem, primò infeliciter, deinde uerò prosperè pugnauit, cæsis quatuor Pœnorum millibus. Liuius & Obsequens cap. 43.

3763 AVrum in Capitolio corui non rostris tantum lacerarunt, sed comederunt etiam. Mures Antij coronam auream arro- 201

serunt

ferunt. Circa Capuam locustarũ uis ingens omnem agrum compleuit. equuleus Reate quinq; pedibus natus. Anagniæ sparsi pri

mùm ignes in cœlo, deinde fax ardens in cœlo uisa. Frusinone arcus solem tenui linea amplexus est. Arpini terra campestri agro in ingentem sinum consedit. Consulum alteri primam hostiam immolanti, caput iocinori defuit. in Africa per Scipionem iuxta Vticam Pœnorum castra sunt combusta.

Romani multas in Brutijs ad se deficientes ciuitates receperunt, Hãnibalemq; in agro Crotoniensi cæciderunt. Magonem Hannibalis fratrem cruento prælio uicerũt. Syphacis regis fœdifragi castra incendio ac flammis expugnarunt, ipsumq; regẽ ceperunt. Circa, regia urbs à Masinissa rege capta est. Liuius & Iulius Obsequens cap. 44.

3764 CVmis solis orbis minui uisus, lapidib9 pluit. In Veliterno agro terra ingentibus cauernis consedit, arboresq; in profundũ haustæ. Ariciæ forum, & circa taberne, Frusinone item murus aliquot locis, & porta urbis de cœlo tacta. in Palatio 200

in Palatio lapidibus pluit, magna Tyberis facta inundatio. Claudius eo anno cõsul, perniciosa tempestate ingruente, naufragium

passus est. Insignis fuit hic quoque annus incendio ingenti, annonæ uilitate, & morte Q. Fabij Maximi, qui uiginti duos annos augur fuit. Hannibal magno exercitu Africam ingressus. Vermina Syphacis regis filius clade à Romanis profligatus est. Liuius & Obsequẽs cap. 45.

3765 198

FRumenta in arboribus nata. Plinius libro 18. capite 18. Plaut. ex Sarsina Vmbriæ Romæ moritur, q propter annonæ difficultatē ad molas manuarias pistori se locauerat. Eusebius.

IVxta Therã apparuit insula, quæ postea Hiera uocata est. Antiochus, Scopa superato, Syriæ urbes recepit et Iudæis fœdere cũiuctus est. Romani Græcis libertatem dederunt. Eusebius & Funccius.

3766

IN Lucanis cœlum arde- 197
re uiſum. Priuerni ſere-
no per diem ſol ſanguineus
fuit. Lanuuij in templo Iu-
nonis Soſpitę, nocte ſtrepi-
tus ingens exortus. Anima-
lium obſcœni fœtus pluri-
bus locis nunciati. In Sabi-
nis incertus infans natus,
maſculus an fœmina eſſet:
alter ſexdecim annorum,
iam item ambiguo ſexu in-
uentus. Fruſinone agnus
cum ſuillo capite.

Sinueſſæ

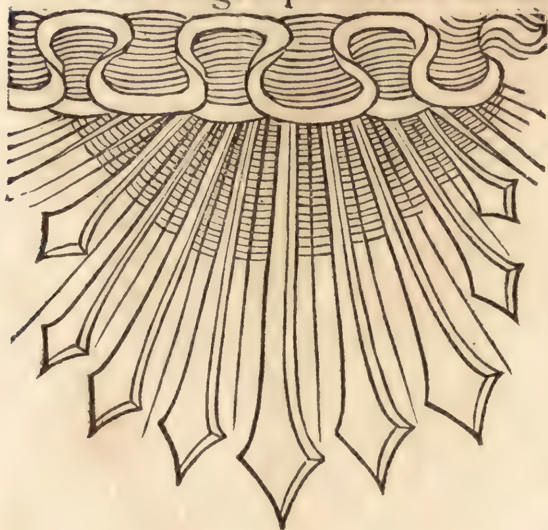
Sinuessæ porcus cum capite humano. In Lucanis in agro publico equuleus cum quinque pedibus. Fœda omnia, & deformia, errantisque in alienos fœtus naturæ uisa. Ante omnia tamen abominati semimares, iussique in mare extemplo deportari. Bellum Macedonicum cum Philippo exortum. Galli, Insubres, Cenomani & Boij, duce Hamilcare Pœno, irruptiones in agros proximos fecerunt, & oppida flammis ab incendio diripuerunt. Liuius lib. trigesimo primo, & Obsequens capite quadragesimo sexto, Sabellicus lib. 6. Ennead. 5.

3766 INter insulas Ceramnem & Cerasiam medio utriusque ripæ, & 197
maris spatio, ingens terræmotus factus est: in quo cum admiratione nauigantium repente in profundo cum calidis aquis insula e-

ſula emerſit. In Aſia quoqꝫ eodem die idem terræmotus Rhodum multasqꝫ alias ciuitates graui ruinarum labe concuſſit, quaſdam ſolidas omnino abſorbuit, quibus prodigijs territi homines à uatum Antiſtite intellexerunt orientis imperium Romanis ceſſurum, Macedonum autem regnum uacaturum Vincentius lib. 6. cap. 53. Eodem anno Antiochus Scopam ad Iordanem fluuium uicit Liuius lib. 4. decad. 3.

3767 SVeſſæ duæ portæ, quodqꝫ inter eas muri erat, de cœlo tactũ. 196
Formiani Iouis, apud Oſtienſes Iouis, Veliterni uerò Apollinis & Sangi tẽpla fulmine tacta. in Herculis æde capillus enatus,

N in Brutijs

in Brutijs equuleus cũ quinque pedibus, pulli gallinacei cum ternis pedibus nati. in Macdonia laurea in puppi nauis longæ enata. Orta est hoc anno in Macedonia atrox militum Romanorum seditio. C. Bebius Pãphilus apud Gallos & Insubres infeliciter pugnauit. Carthaginenses argẽtum in stipendium impositum, primũ Romam aduexerunt.

3768

DE cœlo tacta sunt, uia publica Veijs, forum & ædes Iouis Lanuuij, Herculis Ardeæ, Capuæ murus, turres, & ædes quæ Alba dicitur. cœlum Aretij ardere uisum, terra Velitris trium iugerum spacio cauerna ingenti desedit. Suessæ agnus cum duobus capitibus natus. Sinuessę porcus cum humano capite. solis orbis diminui uisus. Quorum prodigiorũ causa supplicatio unum diem habita, & Consules rebus diuinis operam dederunt. Eo autem anno Flaminius feliciter in faucibus Epiri, contra Philippum Macedoniæ regem pugnauit. Thessalia, quæ est uicina Macedonię, 105

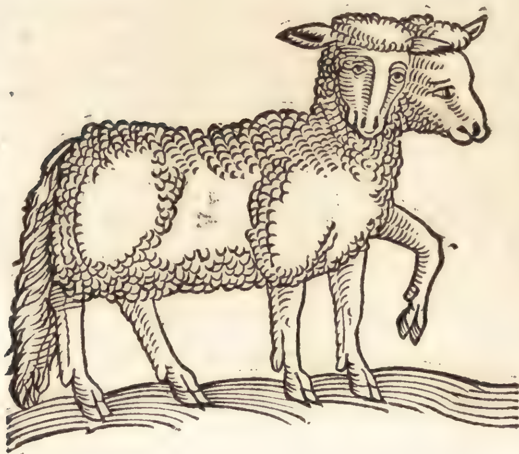

Macedonię, socijs Ætolis & Athamanibus, à Romanis uexata est. L. Quintius Flaminius consulis frater, nauali prælio Euboeam, ac maritimã oram omnẽ cepit. Achæi à Romanis in amicitiam recepti sunt, & cõiuratio seruorum de soluendis Carthaginensib. obsidibus, detecta atq; oppressa est. Liuius & Iulius Obsequẽs cap. 48.

3769 AEdes Vulcani Summa- 194
nique Romæ, & Fregellis murus ac porta de cœlo icta. Frusinone inter noctem lux orta. Asculo agnus biceps cum quinque pedibus natus. Formijs duo lupi oppidum ingressi, obuios aliquot laniauerunt. Romæ nõ in urbem modo, sed in Capitolium etiam penetrauit lupus. In Gallijs prospere est pugnatum. Insubres qui in armis contra Romanos erãt, à Cornelio sunt debellati. Minutius Genuam exercitu abducto, ab Liguribus orsus bellum, oppida Clastidium, Litubium, item Celelates, Cer-

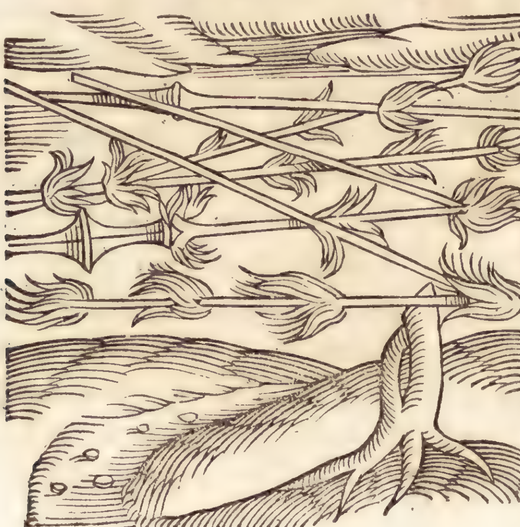

diceatesque in deditionem accepit, atque omnia cis Padum, præter Gallorum Boios, Iluates Ligurum, Romano imperio adiecit. Liuius & Iulius Obsequens capite 49.

3769 EO anno quo Mithridates Ponti rex, (qui Romanos bello uexauit postea) nasceretur. Cometa stupendæ magnitudinis uisus est, octoginta cõtinuis diebus. Cuius Vincentius libro sexto, capite centesimo meminit, proximo anno, Iudęi intollerabilia passi sunt, à Samaritanis, quæ latè describit Iosephus lib. 12. capite tertio. 194

3770 L. Iulius equestris in Sabinos proficiscens, fulmine unà cum equo exanimatus est. ædes Feronię in Capenate de cœlo tacta: ad Monetæ templum duarum hastarum spicula arserunt. lupus Esquilina porta ingressus, frequentissima parte urbis, cum in forum decurrisset, Thusco uico, atque inde Melio per portã Capenã propè intactus euasit. 193

ctus euasit. Hæc prodigia maioribus hostijs sunt procurata. Hannibal frustra in Africa bellum molitus, ob metum Romanorum profugus, ad Antiochum Syriæ regem, bellum cōtra Romanos gerentem fugit. Marcellus in Hetruria à Boijs est oppressus. Boij & Insubres à Romanis igni ferroque uastati. Philippus in Thessalia fusus & fugatus est. Liuius & Iulius Obsequens capite quinquagesimo.

3772 ROmani cum à Celtis prælio uincerentur, ac urbs ab eisdem 191
caperetur in Palatio lituum amissum ferunt (est autem lituus inflexus baculus quo ad inaugurandum sedentes cœli spacia designant.) Deinde eiectis barbaris in alto cinere intactum igni esse repertum, consumptis cæteris atque corruptis. Plutarchus in Romulo.

ROmæ in foro, comitio, & Capitolio, sanguinis guttæ uisæ sunt, terra aliquoties pluit, caput Vulcani arsit. Interamnæ lac fluxit, pueri ingenui Arimini sine oculis & naso nati. in Piceno infans absque manibus ac pedibus natus. in Adrianorum a-

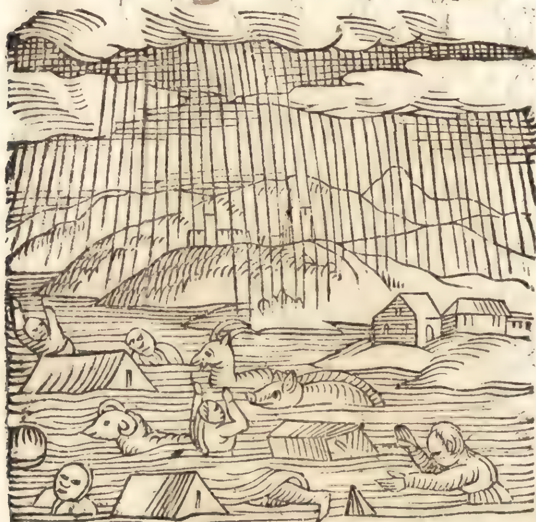

gro lapidibus pluit. Ea prodigia ex Pontificum decreto procurata, & sacrificium nouendiale factum. In Gallia Lucius Valerius Flaccus proconsul, circa Mediolanum, cum Gallis, Insubribus & Boijs, qui Dorulaco duce ad concitandos Insubres Padum transgressi erant, signis collatis depugnauit. Marcus Porcicus Cato ex Hispania triumphauit. T. Sempronius Boios primum ancipiti Marte, tandem uerò insigni strage cecidit. in Macedonia T. Quintius Romanorum præsidia è Græcia Brundusium deduxit. Liuius & Iulius Obsequens cap. 51.

3773 MAximi & grauissimi terræmotus fuerunt, aquæ ingentes. 190
unde & Tyberis loca urbis plana inundauit. Circa portam Flumentanam quædam ruinis sunt collapsa, porta Cœlimontana fulmine icta, murusque circa multis locis de cœlo tact9. Ariciæ, Lanuuij, & in Auentino lapidibus pluit. Capuæ uesparum in-

gens multitudo in forū aduolauit, & in Martis æde cōsedit, quæ cum cura collecta, & igni cremata est. Horum prodigiorum causa, nouēdiale sacrum factum, & urbs lustrata est. Minutius à Liguribus in extremum periculi adductus, uix Numidarum industria liberatus est. Antiochus Hannibale sollicitante bellum contra Romanos suscepit, & in Hispania res feliciter gestæ sunt. Liuius & Iulius Obsequens cap. 52.

3774 ROmæ dies duodequadraginta mota est terra, & ob eam rem ciuitas totidem per metum & sollicitudinem feriata est dies. Quadrigæ inauratæ in Capitolio positæ sunt, ac duodecim inaurata clypea à M. Tutio & Publio Iunio ædilibus. Atq; ex multa- 189

ticia pecunia fœneratoribus adempta. Incendio in foro Boario orto die nocteq; ædificia in Tyberim uersa arsere, tabernæq; omnes cum magni precij mercibus conflagrauerunt. Liuius libro 5. dec. 4. Sabel. lib. 6. Ennead. 5.

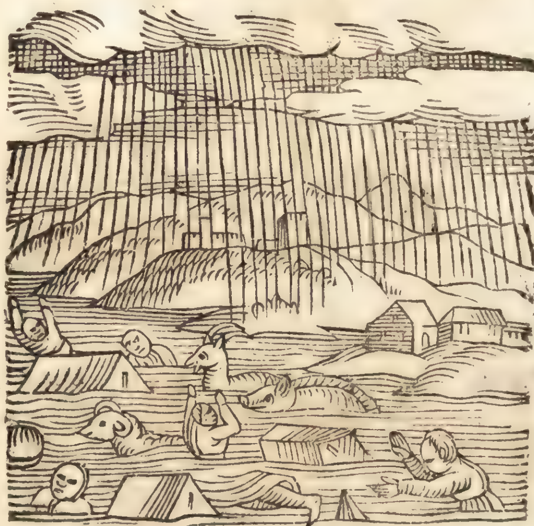

Capra

3774 CApra sex hœdos uno fœtu edidit in Piceno. Aretij puer na- 189
tus unimanus. Amiterni terra pluit. Formijs porta murusq́
de cœlo tacta. bos loquutus: Roma tibi caue. Cæterorum prodi-
giorum causa supplicatum est, bouem autem cum cura seruari,
aliq́ aruspices iusserunt. Tyberis infestiore quam prius impetu

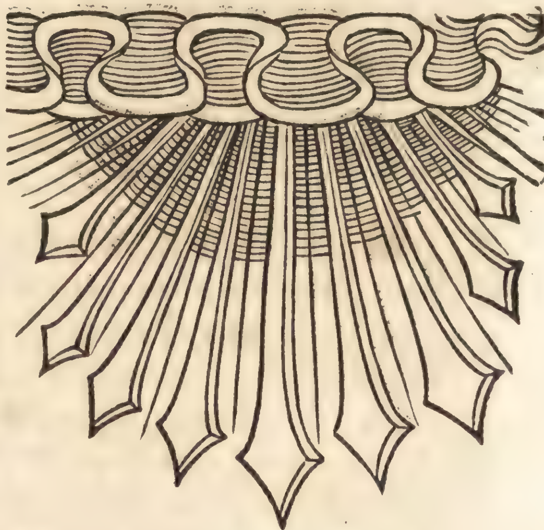

illatus urbi, duos pontes, ędificia multa, & maximè circa portam
Flumentanam euertit. saxum ingens sine imbribus, sine terrę mo-
tu, leuiori quam alioqui sentiretur labefactatum, in uicum iugari-
um ex Capitolio procidit, & multos oppressit. in agris passim
inundatis pecua ablata, uillarum strages facta est. Q. Minutius in
agro Pisano cum Liguribus signis collatis pugnauit, & nouem
hostium millia occidit, cæteros fusos fugatosq́ in castra compu-
lit. Boiorum regio longè lateq́ à Romanis uastata est. In
utraque Hispania res feliciter gestæ. contra Ve-
ctones & Toletanos prosperè pugna-
tū. Antiochus rex in Hellespon-
tum cum magno exercitu
irrupit. Liuius & Iu
lius Obsequēs
cap. 53.

3775

BOues duo domiti in Carinis per ſcalas peruenerũt in tegulas ædificij, quos aruſpices uiuos comburi, cineremq́ eorũ in Tyberim deijci iuſſerunt. Tarracinę & Amiterni aliquoties lapidibus pluit. Minturnis Iouis templum & tabernæ circa forum de cœlo tactæ. Vulturni in oſtio fluminis, duæ naues fulmine ictæ conflagrarunt. Eorum 188

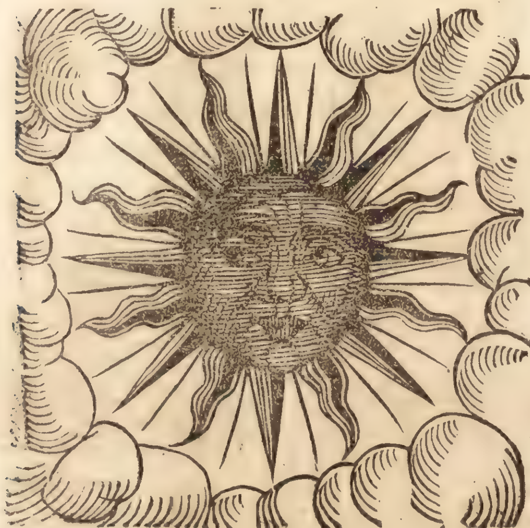

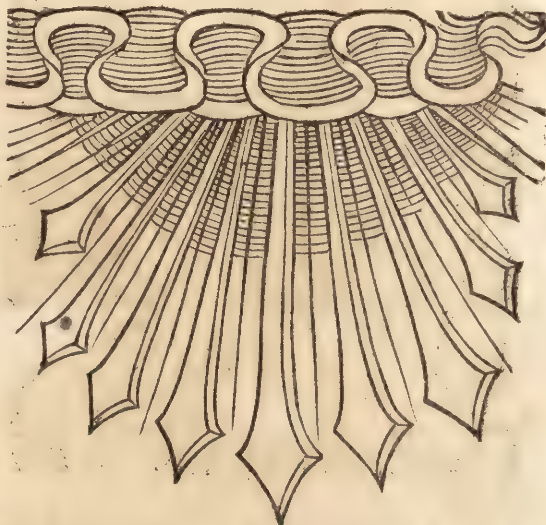
prodigiorum cauſa ieiunium Cereri eſt inſtitutum, Item nouendiale ſacrum, & in unum diem ſupplicatio facta. Eo anno contra Ligures, acerrimos hoſtes, proſpere à Q. Minutio eſt pugnatum, interfectis aliquot hoſtiũ millibus. Duobus fere poſt mẽſibus, P. Cornelius cũ Boiorũ exercitu ſignis collatis, duodetriginta hoſtiũ millia occidit 3040. cepit, ſigna militaria 124. eq̃s 1230.

Attilius

Attilius Naupactum expugnauit. nauali prælio cum Eumene & Antiochi regis præfectis prosperè est pugnatum. Liuius & Iulius Obsequens cap. 54.

3775 SOl quinto Idus Quintilis defecit. Marcus Fritschius. 188

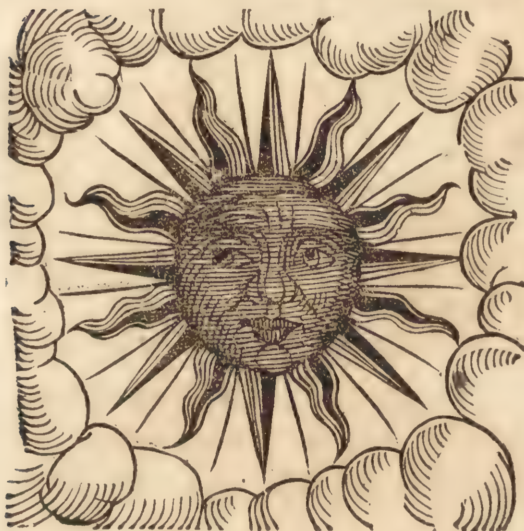

3777

IVnonis Lucinæ tēplum fulmine ictum, ita ut fastigium, ualuaeq; deformarentur. In finitimis pleraque de cœlo icta. Nursiæ sereno nimbi orti, & homines duo exanimati. Tusculi terra pluit. Mula Reate peperit. Supplicatio per decē pueros patrimos, matrimos, totidemq; uirgines habita. Æmylius Regillus eo anno feliciter contra Antiochum pugnauit, & Antiochus ipse à Scipione captus est. Liuius & Iulius Obsequens capite 55. 187

Luce

3778 LVce inter horam tertiam, & quartam tenebræ ortæ, in Auentino lapidum pluuiæ nouendiali expiatæ. In Hispania prosperè militatum. Sacrum nouendiale factum, quod in Piceno la- 185

pidibus pluit, ignesq́ cœlestes multifariam orti, leui afflatu complurium uestimenta adusserunt. Ædes Iouis in Capitolio fulmine icta. In Vmbria semimas duodecim fermè annorũ natus, aru-

spicumq́ iussu necatus. Galli qui Alpeis trãsierunt in Italiã, sine prælio eiecti. Fœdus est cum Antiocho conscriptum, & à Thra-

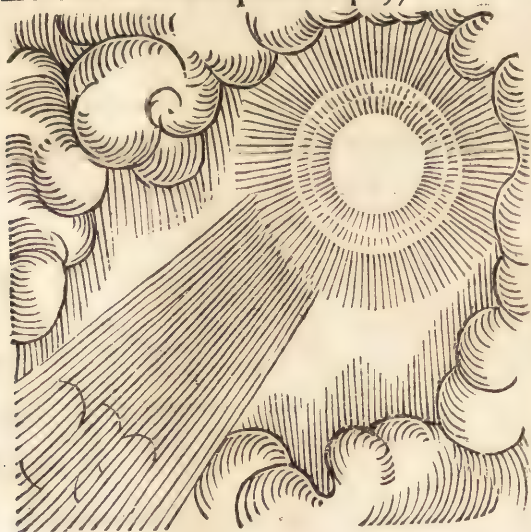
cibus

cibus Romani uexati ſunt. Liuius & Iulius Obſequens cap. 56.

3779 IN Sicilia Vulcani inſula ſaxoſa, deſerta, quæ exter nis crateribus flammas eru- ctabat, magna hominũ ad- miratione nata eſt. Eodem anno Q. Fuluius Flaccus prætor in citeriore Hiſpa- nia 23. millia hominum fu- dit. Gracchus in Hiſpania ulteriore infinita oppida in deditionẽ accepit. Poſthu- mius in citeriore Hiſpania feliciter etiam contra hoſtes pugnauit, ibidemq́ multa oppida expugnauit etiam Gracchus. Liuius & Obſequens cap. 57. 184

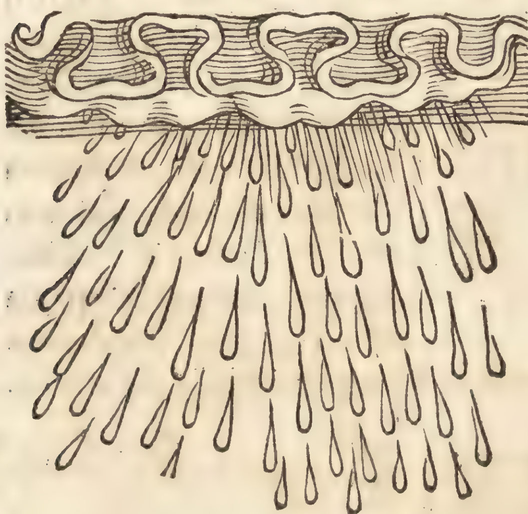
3780 EO anno quo Mithri- dates naſceretur, eo- demq́ ſimul anno cum re- gnum ſuſcepiſſet (qui fuit ann9 ab urbe cõdita 569.) ſtella cometæ per utrunq́ tempus 80. diebus ita lu- xit, ut cœlum omne confla grare uideret, nam & ma- gnitudine ſui quartam par tem cœli occupauerat, & fulgore ſui ſolis nitorem ui cerat. Et cum oriretur oc- cumberetq́, uel 8. uel 7. horarum ſpacium conſumebat. Iuſtinus & Vincentius lib. 6. cap. 100. Hæc autem ſtella à uatum & ora- culorum peritis magnitudinem Mithridati in rebus bellicis præ- dicere uaticinatum eſt. 183

3780 LVdis Romanis, quos P. Cornelius Cethegus, & A. Poſthu- mius Albinus faciebant, malus in circo inſtabilis, in ſignum 183

Pollentiæ procidit, atque id deiecit, qua religione moti patres, & diem unum adiiciendum ludorum celebritati, & signa duo pro uno reportanda, nouumque auratum faciendum censuerunt. Gn. Manlius de Gallogręcis triumphauit, Asiaticasque illecebras inuexit. In Hispania Lusitanorum, & Cæltiberorum cædes sub idem feré tempus facta est. Liuius & Iulius Obsequens cap. 58.

3782

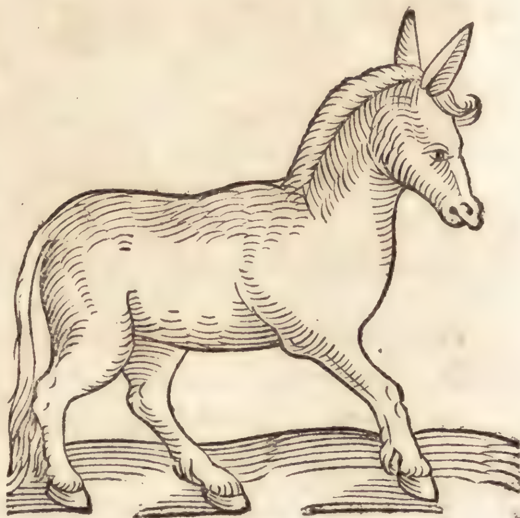

IN area Vulcani per biduum, in area Cõcordiæ totidem diebus sanguinẽ pluit, in Sicilia, insula noua maritima. Hannibal in Bithynia ueneno periit. Celtiberi subacti. Obierunt clarissimi impatores, Scipio & Philippœmones. Liuius lib. 39. & Obsequens cap. 59. 181

3784

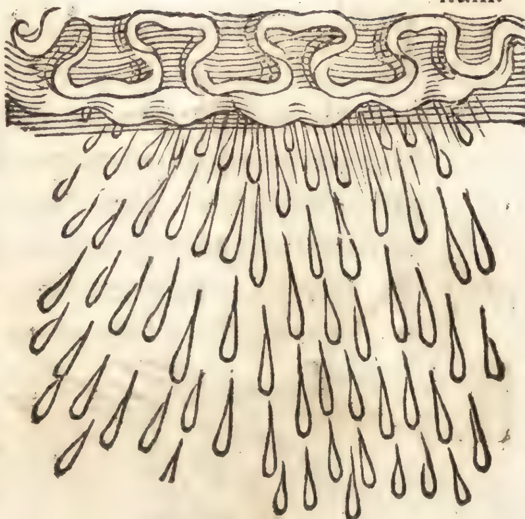
PRocellosa tẽpestate strages in urbe facta, signa ænea in Capitolio deiecit. Signa in circo maximo cum columnis euertit. Fastigia templorum aliquot à culmine abrupta dissipauit. Mulus triceps Reate natus. 178

Ædes

3785 Ædes Apollinis Caietæ fulmine ictæ. In area Vulcani, & Cõcor- 178
diæ, ſanguinẽ pluit. Haſtæ Martis motæ. Lanuuij ſimulachrum
Iunonis Soſpitæ lachrymauit. Peſtilentiæ Libitina non ſufficit.
Ex Sybillinis ſupplicatum, cùm ſex menſibus non pluiſſet. Li-
gures prælio uicti, deletiquē. Peſtis urbem & uillas inuaſit, quæ
adeò urbem exhauſit, ut uix in Sardiniam contra defectionem
Corſorum exercitus conſcribi potuerit. Sex menſibus nunquam
pluit. Liuius & Obſequens cap. 6.

3785 IVxta Æoli insulas, igne ex flatu suscitato apparuit insula quæ 178
nunc Hiera uocat. Et mox Auerni nobilissima Galliarũ urbs capta. Ioan. Iudæorũ dux & pontifex contra Hircanũ bellũ gessit, & à Romanis in ius amicitię postulãs, decreto senatus inter amicos relatus est. Mox Narbonam deductæ coloniæ. Eusebius cuius tamen supputationem non sequimur.

3787 NImbis continuis in Capitolio signa aliquot deiecta fulmine 176
Romę & circa plurima decussa, in lectisternio Iouis terrę-

motu deorum capita se cõuerterunt. Lana cum integumẽtis, quę Ioui erat opposita, decidit. De mensa oleas mures præroserunt. De Celtiberis triumphatũ. res in Hispania feliciter gestæ, & cum Liguribus prosperè pugnatum. Liuius & Iulius Obsequens cap. 61.

3788 INcendio circa forũ cum 175
plurima esset deusta, ædes Veneris sine ullo uestigio cremata. Vestæ penetralis ignis extinctus. Virgo iussu M. Æmilij Pontificis maximi flagro cæsa, negauit ulterius interitorũ supplicationibus habitis. In Hispania

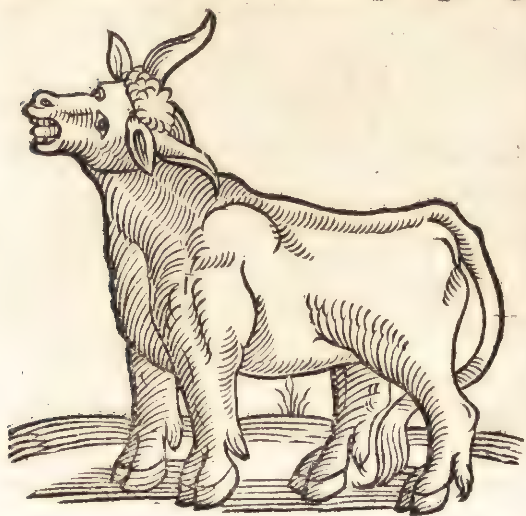
Hispania & Histria bella prospere administrata. Liuius, Iulius Obsequens cap. 62.

3789 LApis ingens in agro Crustumino in lacum Martis de cœlo cecidit. puer truci corporis in agro Romano natus. angu s quadrupes uisus. Capuæ multa in foro ædificia de cœlo tacta. Pu 174

teolis duę naues fulminis ictu cõcrematę. Lupus Romę interdiu cum Collina porta intrasset, per Esquilinã magno cõsectantium tumultu, euasit. Eorũ prodigiorũ causa, Cõsules maiores hostias immolarunt, & diem unum circa omnia puluinaria supplicatio fuit. Histrorũ agri à Romanis depopulati sunt. Nesatium oppidum à Iunio & Manlio oppugnatũ. Mutila & Faueria ui captæ, & deletæ. In Sardinia res prospere gestæ. Ilienses & Ligures sunt deuicti. In Crustumino auis, quam sanqualẽ uocant, sacrũ lapidem rostro portauit. bos in Cãpania loquutus. uacca ęnea Syracusis ab agresti tauro inita, ac semine aspersa. In Crustumino diẽ unum in ipso loco supplicatio fuit, & in Campania bos alenda publicè data. Syracusanumq́ prodigiũ expiatũ,

editis ab aruſpicibus dijs, quibus ſupplicaretur. Pōtifex eo anno etiam mortuus eſt. Liuius, Iulius Obſequens cap. 63.

3790

CVm immolaſsēt uicti- 173
mas cōſules, iecur extabuit. Cornelius ex monte Albano rediens, mēbris captus ad aquas Cumanas mortuus. Petellius contra Ligures dimicans occiſus eſt. Fax in cœlo uiſa Gabijs. Gabijs Apollinis templū, & priuata ædificia plura, Grauiſcis murus, portaq; de cœlo tacta. Ea patres procurari, uti Pontifices cenſuiſſent, iuſſerunt. Ligures uicti, & Sempronius Sardos perdomuit. Liuius & Iulius Obſequeus cap. 64.

3791 GRaui peſtilentia hominum, boumq; cadauera, nō ſufficiente 172
Libitina, cum iacerent ulterius non apparuit. Celtiberi deleti, & Baſternarum gens ferociſſima, authore Perſa Philippi filio, ſine ulla pugna, uel aliquo hoſte euerſa eſt. Liuius, Iulius Obſeq. cap. 65. Oroſius lib. 4. cap. 19. Cuſpinianus in Caſſiodorū.

Quintus

3792 QVintus Fuluius Flaccus, cum ex Laciniæ Iunonis templo marmoreas tegulas ad fortunæ equestris templum (quod iuxta lapideum theatrum constructum erat) detulisset, mox miraculosè ob religionē (ut arbitrabanṫ) eodē relatæ sunt. Alexād. ab Alex. lib. 1. cap. 13. Valerius Max. lib. 1. cap. 2. Liuius lib. 2. decad. 5. Lactan. lib. 2. ca. 8. diuina. instit. Fuluius Sabinus libro 5. cap. 25. antiquit. urb. & alij. 171

IN Veienti biceps puer natus, Sinuessæ unimanus. Oxini puella cum dentibus. Arcus interdiu sereno cœlo super ædem Saturni in foro Romano intentus, tres simul Soles effulserunt.

Faces eadē nocte plures per cœlum lapſæ ſunt, in Lanuuino. apud Cærites anguis in oppido iubatus, aureis maculis ſparſus apparuit. in agro Campano bos loquutus, & in Sabinis terrę motus ingens factus eſt. Carthaginēſes eodem anno cum Græciæ urbibus aduerſus Romanos, Perſeo ſollicitante conſpirauerunt. Liuius & Obſequens cap. 66.

3793 LAnuuij claſsis magnæ ſpecies in cœlo uiſæ. Priuerni lana 170
pulla terra enata. in Veienti apud Rementem lapidatum.

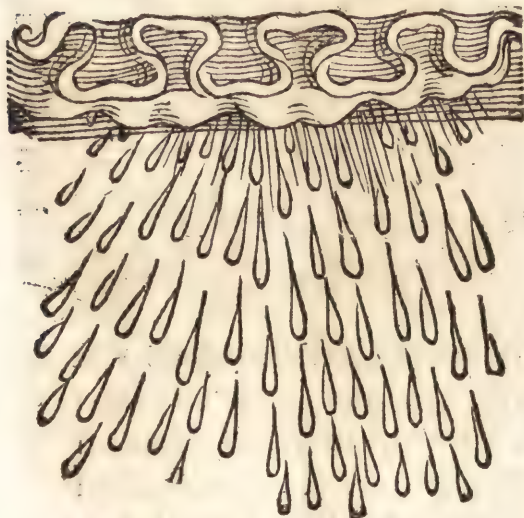

Pomptinum

Pomptinum omne uelut nubibus locustarũ coopertum. in Gallico agro, qua induceretur aratrum, sub existentibus glebis pisces emerserunt. Ob hæc prodigia libri fatales inspecti, & supplicatio prodigijs expiandis facta. In Ætolio perniciosæ seditiones, propter ingentem æris alieni uim ortæ. Perseus bellum in Romanos parauit. in Liguribus, in agro Statellati pugnatum, ad oppidum Carystum, ubi decem millia hominum cæsa sunt, uincentibus Romanis. Liuius & Obsequens cap. 67.

3794 Saturniæ ſanguine per triduum in oppido pluit. Calatiæ aſinus tripes natus. taurus cum quinque uaccis uno ictu fulminis examinati. Oxini terra pluit. Horũ prodigiorum cauſa ſupplicatio in unum diem inſtituta, & habitæ feriæ ſunt. Iſſenſium agri hoc anno miſerè depopulati ſunt, ac nihil memoratu dignũ apud Romanos eo tẽpore geſtũ eſt. Liuius & Iulius Obſequens cap. 68. 169

3795 ANtiocho ſecundam profectionem in Ægytum parante, per uniuerſam Hieroſolymã, quadraginta cõtinuis diebus ui- 168

derunt per aëra equites diſcurrentes, auratasq; ſtolas habentes, ac haſtas quaſi cohortes armatas, curſus equorum per ordines digeſtos, congreſſiones fieri cominus, & ſcutorũ motus, ac galeatorũ multitudinem gladijs diſtrictis, ac telorum iactus, & aureorum armorum ſplendorem, omnisq; generis loricarum. 2. Machabeorum cap. 5. & ſtatim Hieroſolyma miſerè direpta eſt.

Præterea

PRæterea hoc anno si Plinio credimus libro 7. cap. 4. puerum ex uirgine sub parentibus factum refert, iussuq; aruspicum deportatum in insulam desertam.

3797 CAstor & Pollux bello Macedonico secūdo apud lacū Iuturnę uisi sunt equorū sudorē abluentes, cum ædes eorum, quę fonti iunctę erāt sua sponte patuissent. Lactantius lib. 2. de origine erroris cap. 8. & Valer. lib. 1. cap. 6. Parag. 5. Cladem describit Liuius lib. 2. decad. 1. Præterea in eodem bello equis albis insidentes Publio Vatinio Romam nocte uenienti se obtulisse dicuntur, nunciantes eo die regem Persen uictū atq; captum, Quod paucis post diebus literæ Pauli uerum esse docuerunt. Lactantius libro 2. de origine erroris cap. 8. Liuius lib. 2. ab urb. cond. Dionysius lib. 6. Valerius Maximus libro 1. de Mira. Florus lib. 7. cap. 12, Frontinus lib. 1. cap. 11. Plut. in uita Æmilij. 166

ANagniæ fax in cœlo conspecta, bos fœmina loquuta. Minturnis per eos dies cœli ardentis species affulsæ. Reate pluit lapidibus. Cumis in arce Apollo triduum ac tres noctes integras lachrymauit. Romæ in æde Fortunæ anguis iubatus à compluribus uisus. Palma in area enata. Sanguine interdiu pluit.

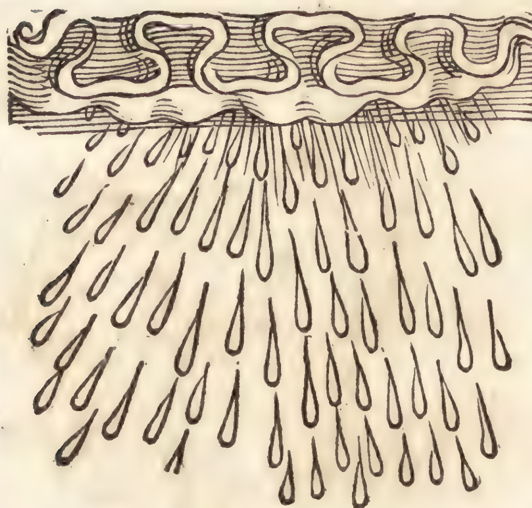

Fregillis

Fregillis in domo L. Atrei, hasta quam filio militi emerat, interdiu plus horas duas arsit, ita tamen, ut nihil eius amburerет ignis. Horum prodigiorum causa post supplicationem uictimis maioribus circa omnia puluinaria facta sacrificia. Perseus rex in Thracia feliciter pugnauit, uictis Dardanis, & subactis Illyrijs. Liuius Iulius Obsequens cap. 69.

3798 Eclypsis lunæ totalis facta in fine æstatis, de qua Plutarchus 165
in uita Pauli Æmylij pluribus uerbis agit. Hanc Sulpitius

Gallus

Gallus Tribunus militum, postea Cōsul primus inter Romanos reddita causa prædixit. Plinius lib. 2. cap. 12. Facta est autem hæc Eclypsis, quemadmodum ex Liuio & Plinio conijci potest, quarto die mensis Septemb.

3799 ROmæ aliquot loca sacra, profanaq; cœlo tacta. Anagniæ terra pluit. Lauinij fax ardens in cœlo uisa. Calatiæ in agro pu- 164

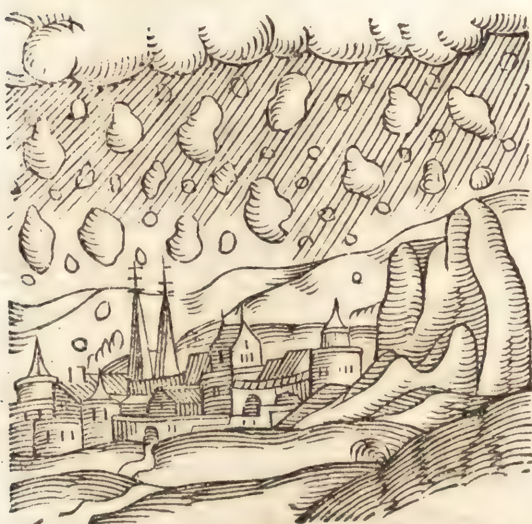

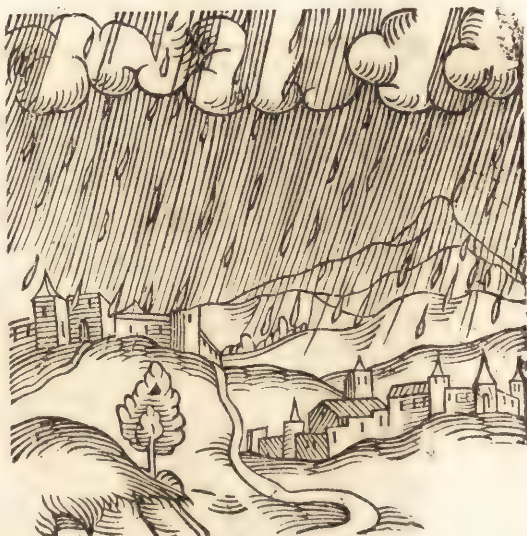
blico per triduum, & duas nocteis sanguis manauit. Rex Illyrici Gentius, & Macedoniæ Perses, deuicti. Obsequens cap. 70.

3800 IN Campania multis locis terra pluit. In Prænestino cruenti cecidērūt imbres. Veienti lana ex arboribus nata. Terracinæ in æde Mineruæ mulieres tres, quæ operatæ sedebant, fulmine exanimatæ. Ad locum Libitinæ in statua equestri ænea, ex ore & pede aqua manauit diu. Galli Ligures deleti. comitia cum ambitio- 163

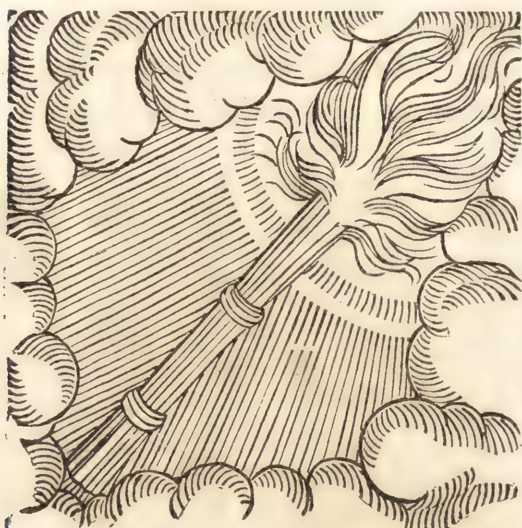

sissimè fierent, & ob hoc Senatus in Capitolio haberetur, miluus uolans, mustelam raptam de cella Iouis, in medio cōsessu patrum misit.

misit. Sub idem tempus ædes Salutis de cœlo tacta. In colle Quirinali sanguis terra manauit. Lanuuij fax in cœlo nocte conspe-

cta, fulmine pleraq; discussa. Casfini & sol per aliquot horas noctis uisus. Theatri Sidicini puer cum quatuor manibus, & totidē

pedibus natus. Vrbe lustrata, pax domi forisq; fuit. Obsequens cap. 71.

3801 PEstilētia Romæ fameq; ita laboratum, ut ex Sibyllinis populus circa compita, sacellaq; operaturus sederit. In æde Penatium ualuæ nocte sua sponte adapertæ, & lupi Exquilijs, & in colle Quirinali meridie apparuerunt, exagitatiq; fuerunt. Vrbe lustrata, nihil 162

Circa annū mundi triste accidit. Iulius Obsequens cap. 72.

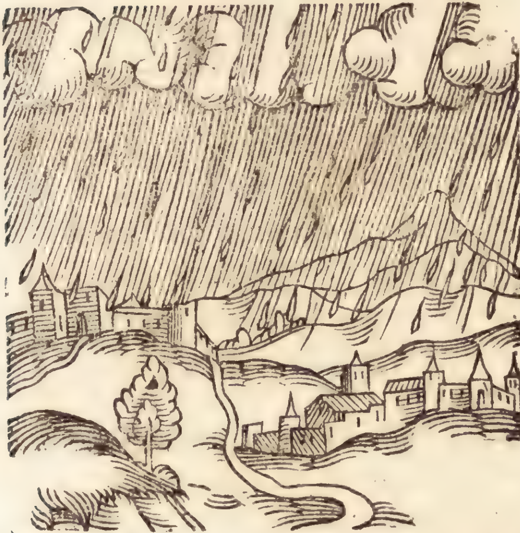
3803 MAchabeus & qui cum eo erant, pugnantes contra Thimoteum, habuerunt manifestè de cœlo auxiliū, apparuerunt enim uiri 5. in equis &c. postea uero alia uice euntes ad prælium, contra Lysiam, apparuit præcedens eos eques, in ueste candida, armis aureis hastam uibrās. 2. Mach. 10. & 32. 160

3803 CApuæ nocte sol uisus. In agro stellati fulgure ueruecum de grege pars exanimata. Tetracinæ pueri trigemini nati. Formijs duo soles interdiu uisi. cœlum arsit. Cencij homo ex speculo acie orta combustus. Gabijs lacte pluit. Fulmine pleraque de- 160

cussa in Palatio. In templum Victoriæ cygnus inlapsus, per manus capientium effugit. Priuerni puella sine manu nata. In Ce-

phalenia turba in cœlo cantare uisa. Terra pluit. Procellosa tempestate tecta diruta, stragesq; agrorum facta. Crebrò fulminauit.

Nocte

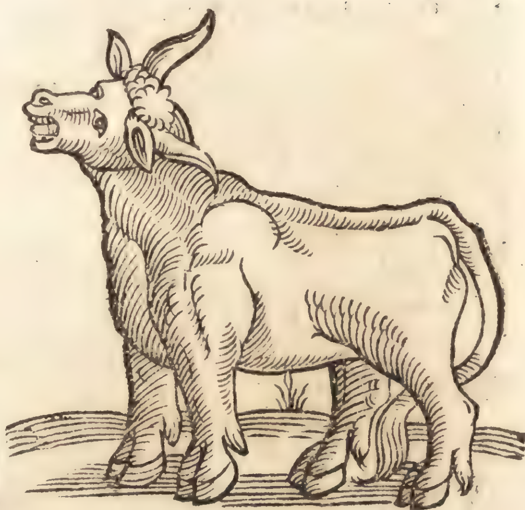

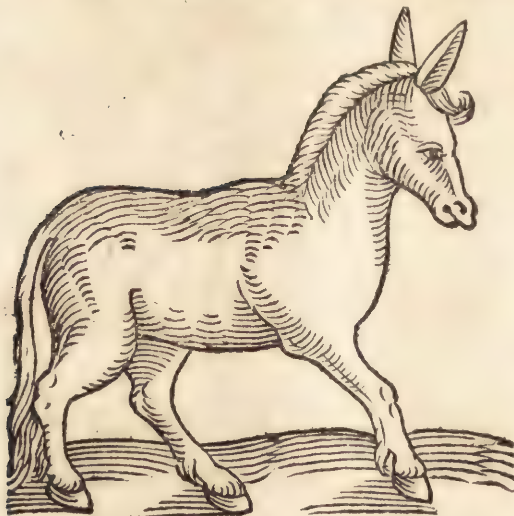

Nocte species solis Pisauri adfulsit. Cære porcus humanis manibus & pedibus natus: & pueri quadrupedes, & quadrumanes nati. Ad forum Esij bouem flamma ex ipsius ore nata non læsit Liuius & Iulius Obsequens capite 73.

3804 ANagniæ cœlum nocte arsit. fulmine pleraq; decussa. Frusinonæ bos loquutus. Reate mulus tripes natus. Gn. Octauius legatus in Syria per Lysiam, tutorē Antiochi pueri, in gymnasio occisus. Iulius Obsequens cap. 74. 159

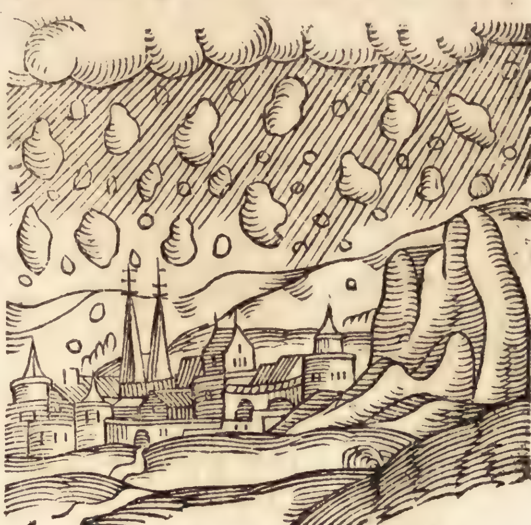
3810 PRocellosa tēpestate in Capitolio ædes Iouis, & circà quassata. Pōtis maximi tectū cum columnis in Tyberim deiectū. In circo Flāminio porticus inter ædem Iunonis Reginę, & Fortunę tacta, & circà ædificia pleraque dissipata. Taurus ad immolationem cum duceretur, ob hæc ipsa corruit. Dalmatæ Scordis superati. Iulius Obsequens cap. 75. 153

In pro-

3812 IN prouinciã proficiscens Posthumius cõsul, cum immolaret, 151
in plurimis uictimis caput in iocinore non inuenit, profectusque post diẽ septimũ, æger Romã relatus, expirauit. Consæ arma in cœlo uolare uisa, fulmine pleraque decussa. A Gallis, & à Lusitanis Romani per arma grauiter uexati. Obsequens cap. 76.

3814 TVrbinis ui in Cãpo colũna ante ædẽ Iouis decussa, cũ signo 149
aurato. Cumque aruspices respõdissent, magistratuũ, & sacerdotũ interitũ fore, omnes magistratus se protinus abdicauerunt. Quod Ariciæ lapidibus pluerat, ita supplicatio habita. quód Romæ multis locis species togarũ nisæ, ad propinquantiũ oculos eludebãt. In Lusitania uariè, in Gall. psperè pugnatũ. Obs. ca. 77.

3818 VAsto incendio Romæ cum Regia quoq; ureretur, sacrariũ, & ex duabus altera laurus, ex medijs ignibus inuiolata est, & erunt. Pseudophilippus deuictus. Iulius Obsequens cap. 78. 145

3819 ANno urbis sexcentesimo septimo arsit cometes totos triginta duo dies. Casparus Beucerus de meteorologia. Eodẽ præterea anno Andricus Pseudophilippus Macedoniam inuasit. P. Iuuencum prætorem uicit atq; fugauit. Ptolemæus Euergetes Ægypti rex, qui ob corporis deformitatẽ physcon dictus est, in Ptolemæi Philometoris iam defuncti locum successit. 144

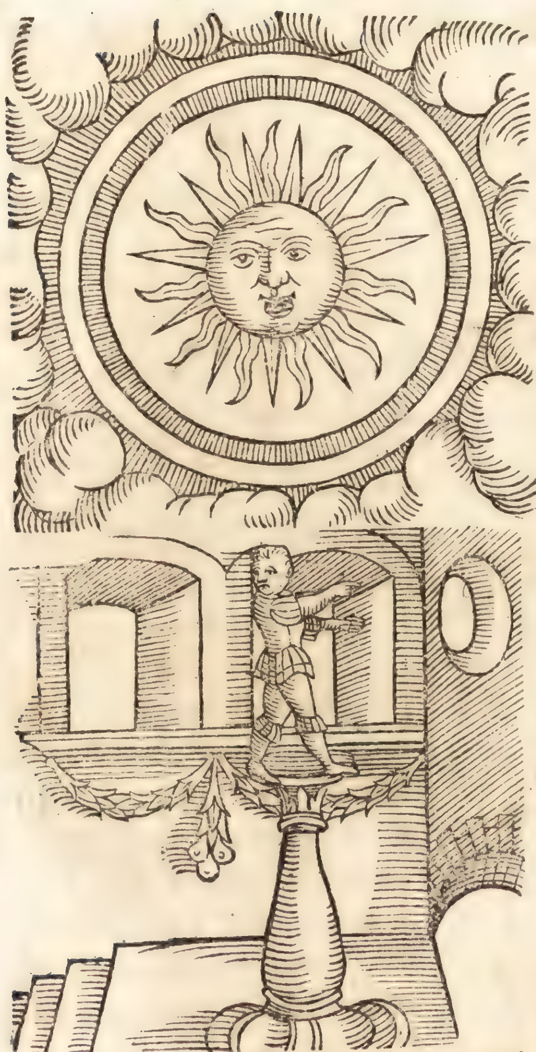

AMiterni puer tribus pedibus, una manu natus. Romę & circà, fulmine pleraq; icta. Cęre sanguinis riui terra fluxerunt, & nocte cœlum ac terra uisum. Frusinone aurum sacrum mures adroserunt.

adroserũt. Lauinij inter horam tertiam & quintã duo discolores circuli solem cinxerunt, rubente alter, alter candida linea. Et cum Carthago obsideretur, in captiuos Romanorũ per Hasdrubalẽ barbaro more sæuitum, mox Carthago per Æmylianum diruta. Obsequens cap. 79.

CVm aduersus Achæos regemq; Aristonicum bellaretur, Apollo Cumanus quatriduo fleuisse dicitur, quo prodigio aruspices territi, cum id simulacrum putassent in mare proijciendum, Cumani senes inhibuerunt, cum eiusmodi prodigium, & Persis & Antiocho haud infeliciter uisum esse cõstaret. Augustinus libro 3. de ciuitate Dei, & Vincentius libro sexto, capite 83.

3823 140

Amiterni

3823 AMiterni puer trib. pe- 140
dib9 natus. Cauræ sanguinis riui è terra fluxerunt. Cum à Salassis illata clades esset Romanis, decẽuiri pronunciauerũt, se inuenisse in Sibyllinis, quoties bellum Gallis illaturi essent, sacrificari in eorũ finibus oportere. Obsequens cap. 80. Mithrid. rex eo an. Babylonem cepit, teste Eutrop. lib. 4.

3824 FAmes & pestilẽtia cum 139
essent, per decemuiros supplicatũ. Lunæ androgynus natus, pręcepto aruspicũ in mare deportatus. Tanta fuit Lunẽsibus pestilentia, ut iacentibus in publicũ passim cadaueribus, qui funerarent, defuerint. In Macedonia exercit9 Romanus prelio uexatus, aduersus Viriatũ dubiè dimicauit. Obsequens cap. 81.

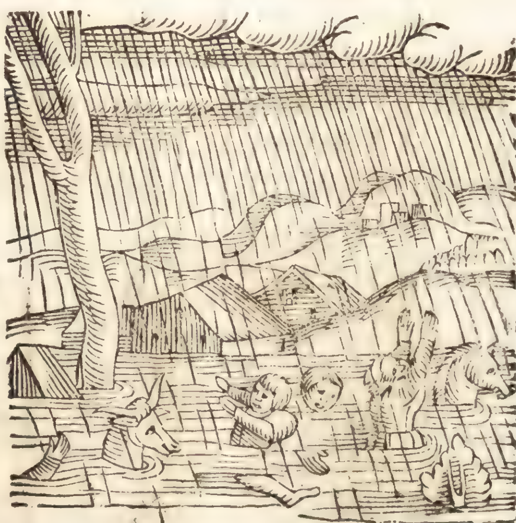

PRæneste, & in Cephalenia signa de cœlo cecidisse uisa. Mons Ætna ignibus abundauit, prodigium maioribus hostijs quadraginta expiatum. Annus pacatus fuit, Viriato uicto.

Cum

3829 CVm Lanuuij auspicarentur, pulli è cauea in syluam Laurentinam euolarunt, neq; inuenti sunt. Præneste fax ardens in cœlo uisa. sereno intonuit. Terracinæ M. Claudius prætor in naue fulmine cōflagrauit. Lacus Fucinus per millia passuū quinq;, 134

quoquersum inundauit. In Græcostasi, & comitio, sanguine fluxit. Exq'lijs equuleus cū 5. pedib. natus. Fulmine pleraq; decussa.

HOstilius Mancinus in bello Numantino cum iret in Hispaniam dira & uidit & audiuit prodigia. Cum enim Lanuuij sacrificium faceret, pulli è cauea missi, in proximam syluam fugierunt;

gierunt, nec uisi sunt amplius, quo prodigio nil territus, cum nauem conscendisset audiuit sine authore uocem clamātem: Mane Mancine, Mācine mane. qua territus cum Genuam petijsset, uidit immensę magnitudinis serpētem, quibus prodigijs omnibus contemptis, cum pugnaret, turpi fœdere & deditione funesta numero calamitatum æquauit.

3830 RHegium penè totum incendio consumptum, sine ullo humanæ fraudis, aut negligentiæ uestigio. Puer ex ancilla quatuor pedibus, manibus, oculis, auribus, & duplici obscœno natus. Pu 133

teolis in aquis calidis riui manarunt sanguine. Fulmine pleraque deiecta, puer aruspicum iussu crematus, cinisq́ eius in mare deiectus. Ab Achæis exercitus Roman. cæsus.

Mons

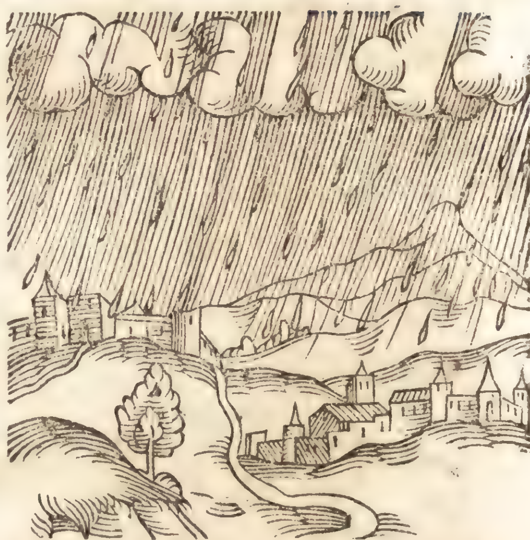

3831 MOns Ætna maiorib. solito arsit ignibus. Romæ puer solidus posteriore naturæ parte genitus. Bononiæ fruges in arboribus natæ. Bubonis uox primū in Capitolio, dein circa urbē audita. Quæ auis, pręmio posito ab aucupe, capta, cōbustaq́, cinis eius in Tyberim dispersus. Bos loquutus. in Numātia res male gestæ. exercitus Romanus oppressus. Obsequens, Vincentius lib. 6. cap. 82. 132

3832 IN Amiterno sol noctu uisus, eiusq́ lux aliquādiu fuit uisa. Bos loquutus, & nutritus publicè. Sanguine pluit. Anagniæ seruo tunica arsit, & intermortuo igne, nullum flammæ apparuit uestigium. In Capitolio nocte auis gemitus simileis hominis dedit. In 131

Q ӕde

æde Iunonis Reginæ scutum Ligusticum fulmine tactum. Fugitiuorum bellum in Sicilia exortum. Coniuratione seruorum Italia oppressa. Tiberius Grachus legibus ferendis occisus. Proditum est memoriæ, Tiberium Grachum, quo die perijt, tristia neglexisse omina, cum domi, & in Capitolio sacrificãti dira portenderẽtur, domoq́ exiens, sinistro ad limen offenso pede, decusserit pollicem, & corui fragmentum tegulę ante pedes eius proiecerunt ex stillicidio. In lacu Romano lacte riui manarũt. Lunæ terra quatuor iugerum spacio in profundum abijt, & mox de cauerna lacum reddidit. Ardeæ terra pluit. Minturnis lupus ui-

gilem

gilem laniauit, & inter tumultum effugit. Romę bubo, & alia auis ignota uisa. In æde Iunonis Reginæ clausis per biduũ ualuis, infantis uox audita. Scuta nouo sanguine maculata. Puella quadrupes nata. In agro Ferentino Androgynus natus, & in flumen

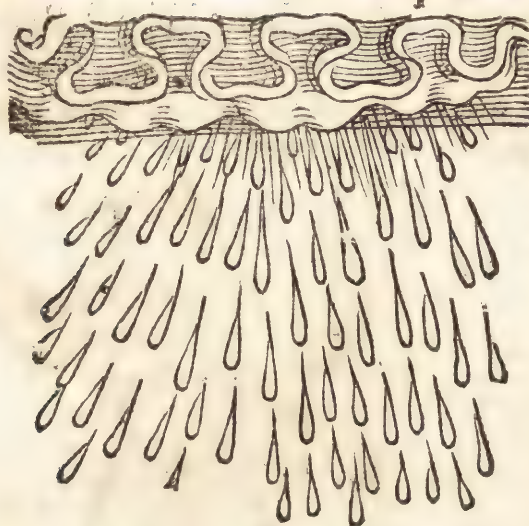

deiectus. Virgines ter nouenæ canentes, urbem lustrauerunt. In Italia multa millia seruorum, quæ coniurauerant, ægrè comprehensa, & supplicio consumpta. In Sicilia fugitiui Romanos exercitus necauerunt. Numantia diruta.

3836

REate mulus cũ quinq; pedib. natus. Romæ in agro Cortasi lacte pluit. Lupus & canis Hostiæ pugnãtes, fulmine exanimati. Grex ouium in Apulia, Prætor populi Romani uno ictu fulmine exanimatus. Terracinæ sereno nauis uelum fulmine tactum, in aquas deiectum, & impensas omneis, quæ ibi erãt, ignis absumpsit. 127

Publius Crassus aduersus Aristonicum dimicans, occisus. Apollinis simulachrũ lachrymauit per quatriduum. Vates portenderunt, Græciæ fore exitium, unde deductum esset. Sacrificatũ tum à Romanis, donaq; in templo posita. Phrygia recepta. Asia Attali testamento legata Romanis. Antiocho regi Syriæ ingenti exercitu dimicanti, hirundines in tabernaculo nidum fecerunt, quo prodigio neglecto, prælium cõmisit, & à Parthis occisus est. M. Fuluij Flacci triũuiri dissensione in legibus ferendis, angues duo nigri in cella Mineruæ allapsi, ciuilem cædem portenderunt.

3837

IN Bosphoro dum Mithridates rex sacra Cerealia celebraret terræmotus adeò repẽte exortus est, ut magna clades, urbium atq; agrorum sequuta sit. Et paulò pòst Castor Mithridatis præfectus, qui Phanagorio præerat, interfectis regis amicis arcem occupauit, & quatuor Mithridatis filios ad p̃sidia Romana transmittit. 126

Mithridates

Mithridates ipse ira commotus ob tantum scelus plures amicos, & Exipodrũ filium interfecit, & mox à Phameio filio altero debellatus, filiabus uenenum prębentibus ipso quoq; eodem sublatus est.

3838 MVlta intra & extra urbem de cœlo tacta. Reate mula peperit. Frusinone ex ancilla puer biceps natus, fax ardens in 125

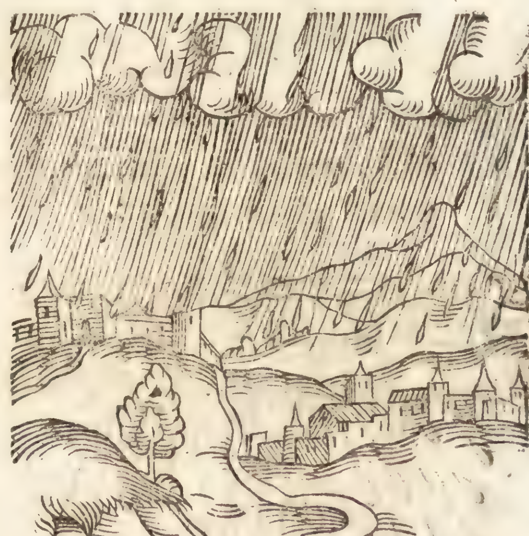

cœlo uisa, & bubonis uox in urbe audita. Cęre sanguine pluit: ac gallus gallinaceus quinq; pedibus inuẽtus. Bella inter Antiochum Syriæ regem & Phaartem Parthorũ regẽ gesta sunt. Et res turbidæ Ægyptiorũ. Ptolemæus enim Euergetes, ob nimiam crudelitatẽ suis in, uisus, incensa à Pop. Ro. regia, clàm in Cyprum profugit, & cum sorori eius Cleopatræ, quam eius filia uirgine per uim compressa, & in matrimonium ducta, repudiauerat, regnum à populo datum esset, infensus, filium quem ex ea habebat, in Cypro occidit, caputq; eius, manus item & pedes, matri misit. Obsequens cap. 88.

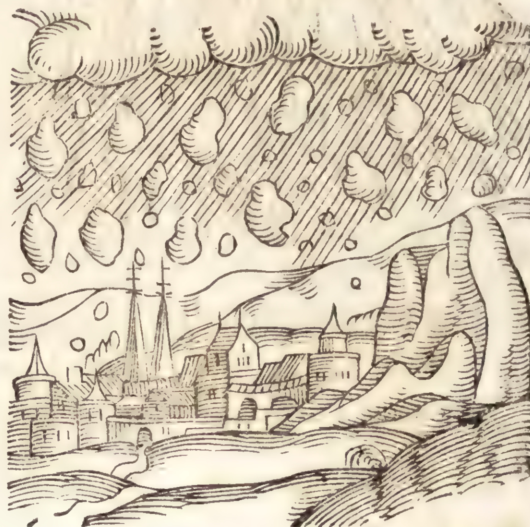

Stringoli
Lipari
Salme
Siglio
Grecia magna
Regium
Pharus
Etna
Messina
Vulcano
Felicur
Alicur
Catania
Sicilia
Lustica
Syracusa
Pachynus
Palermo
Drepanum
Agrigentu
Maremo
Malta
Carthago
Syrtis parua
AFRICA
Suza
Regnũ Thunes

3839 NOcturna tempestate in Capitolio aliquot templa concussa sunt Romæ & circà, fulmine pleraque deiecta sunt. Æthna mons Siciliæ terræ motu ignes super uerticem latè diffudit. & ad insulam Liparas mare efferbuit, & quibusdam adustis nauibus uapore plerosque naualeis exanimauit: piscium uim magnam exanimem dispersit, quos Liparenses auidius epulis appetentes, contaminatione uentris consumpti, ita ut noua pestilentia uastarentur insulæ. Quod prodigium aruspicum responsio, seditionem, quæ post tempora patuit, portendit. 124

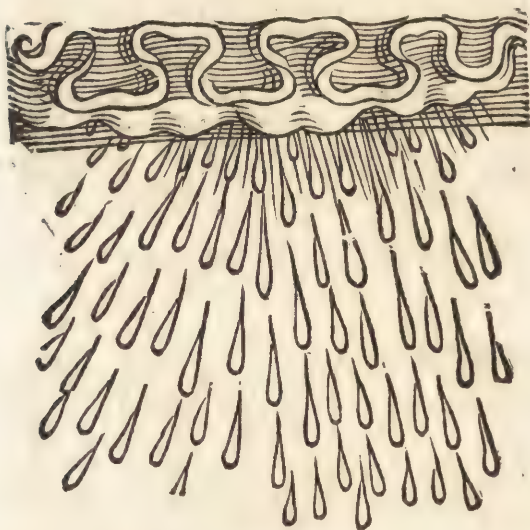

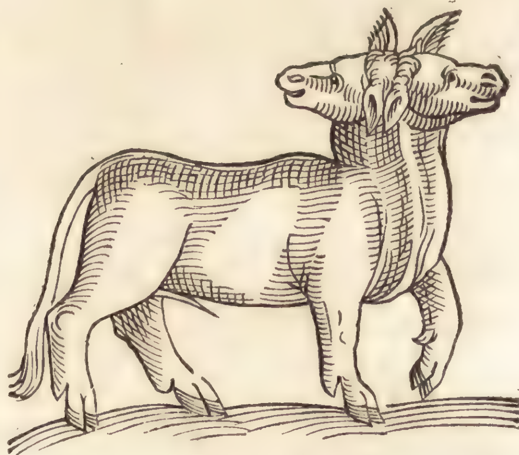

IN arboribus fruges natę sunt. Oleo et lacte in Veiente pluit. Bubo in Capitolio uisus. Arpis lapideus imber triduò apparuit. Locustarum ingentia agmina in Africa, quæ à uento in mare deiectę, fluctibusq́ꝫ eiectę, odore intolerabili Cyrenis mortifero uapore, grauem pestilentiam fecerunt pecori, hominumq́ꝫ 800. millia consumpta tabe, proditum est. Fregellę, quæ aduersus Romanos coniurauerunt, dirutæ. Ligures Sallyes trucidati.

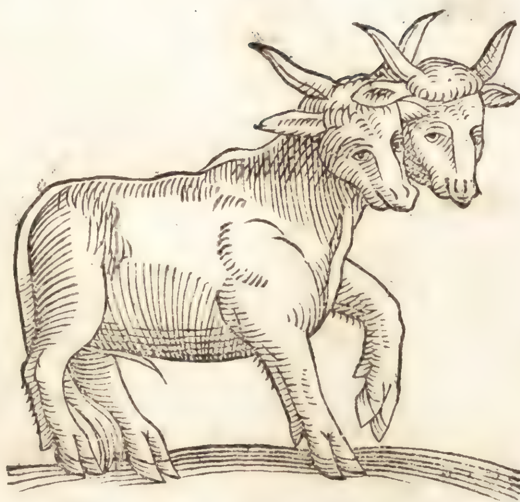

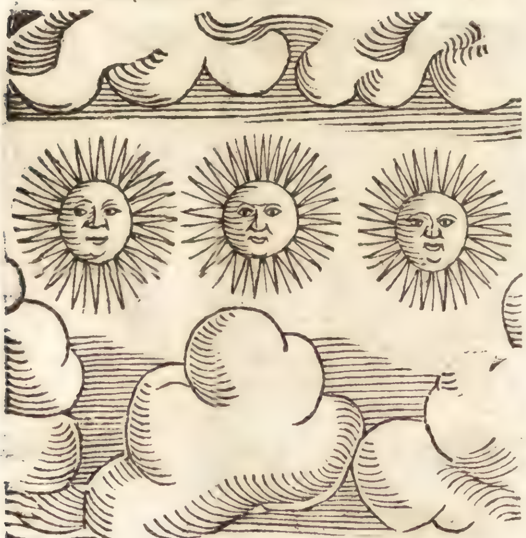

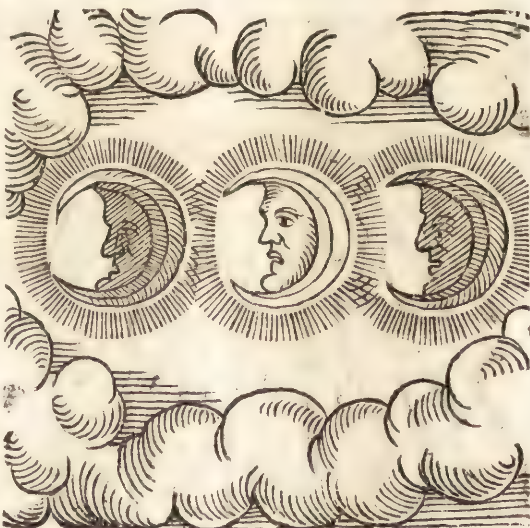
IN Græcostasi lacte pluit. Fulmine Crotonæ grex ouium cum cane, & tribus postoribus exanimatus. Saturæ uitulus biceps natus. Tumultus in urbe fuit, Gracho leges ferente.

In foro

3843

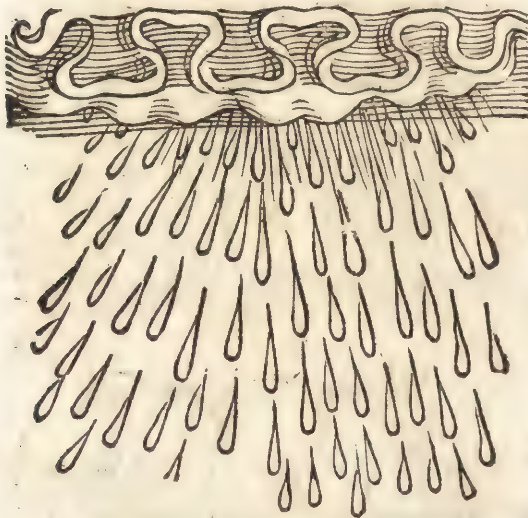

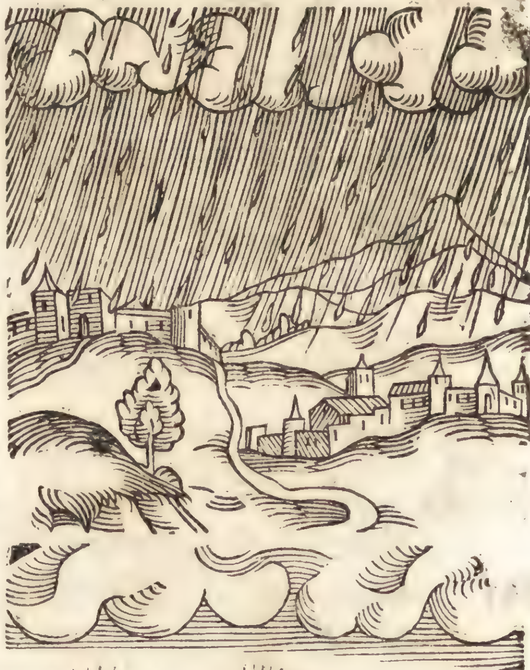
IN foro Vessano andro- 120
gynus natus, in mare de-
latus est. In Gallia tres so-
les, & tres lunæ uisæ. Vitu-
lus biceps natus. Bubo in
Capitolio uisus, & ex incen
dio cathena cõsumpta. Sal-
lyes & Allobroges deuicti.

Grex

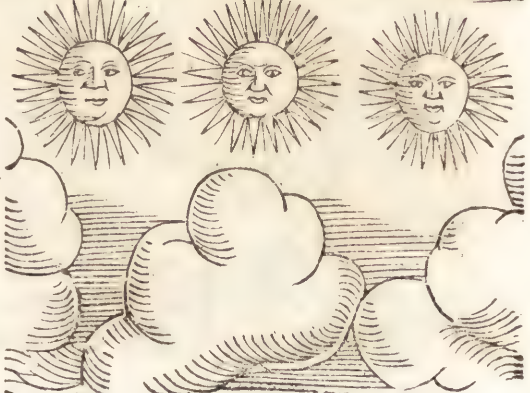

3844 GRex luporum limites, 119
qui in agrorum diuisi
one per C. Grachum depo-
sitierãt, dissipauit. Ipse Gra
chus in Auentino occisus.
3846 ANdrogynus in agro 117
Rom. annorũ 8. inuen
tus, & in mare deport9. Vir
gines ter nouenæ in urbe cã
tarunt. Obsequens cap. 94.
CAtone cons. immolãte 116
3847 exta tabuerũt, caput io
cineris inuẽtum non est. Lacte pluit. Terra cum mugitu tremuit.

Examen

Examen apum in foro consedit. Sacrificium ex Sibyllinis. Eodem anno tres soles uisi, ut Plin. lib. 2. cap. 31. author est. Eo anno Narbonem in Gallia coloniam à Romanis ductam Eutropius scribit. Q. Martio scilicet ac M. Porcio Conss. anno urbis sexcentesimo trigesimo tertio. Vbi tamen iuxta Glareani nostri supputationem legendum est 636. aut secundum Cuspinianum (qui semper per unius anni spacium ab eo dissentit.) 635.

3849 FVlmine Romæ & circà pleraq; tacta. Præneste lacte pluit. 114
Hastæ Martis in regia motæ. Priuerni terra septem iugerum

spacio in cauerna desedit. Saturniæ Androgynus annorū decem inuentus, & mari demersus. Virgines 27. urbē carmine lustrauerunt. Reliquum anni in pace fuit. Cecilius Metellus dux à Rom. contra Dalmatas declaratus, deuictis ijs triūphauit. Eutrop. lib. 4. Appian. in Illyrico.

3851 RHodus insula terræmotu cōcussa, colossus ruit. Iugurtinū bellū ortum, in quo Iugurta cōtra Rom. pugnās captus est. Euseb. Hircanus Samariā quæ iam à Iudæis defecerat, post annuā obsidionem solo equauit. 112

Pompeius

3852 POmpeius Elnius eques Romanus, à ludis Romanis, cum in Apulia reuerteretur, in agro Stellati filia eius uirgo, equo insidens, fulmine icta, exanimataq́ʒ uestimento deducto, in inguinibus exerta lingua per inferiores locos, ut ignis ad os emicuerit, responsum: Infamiam uirginibus & equestri ordini portendi, quia equi ornamenta dispersa erant. Tres uno tempore uirgines Vestales nobilissimæ, cum aliquot equitibus Romanis, incesti pœnas subierunt. Ædes Veneri Verticordiæ facta. 111

LVmen de cœlo noctu uisum, ut diei species noctu luceret. Plinius lib. 2. cap. 33. Ex hoc tempore Syria crebris tumultibus agitata est, donec in Romanorum potestatem deuenit.

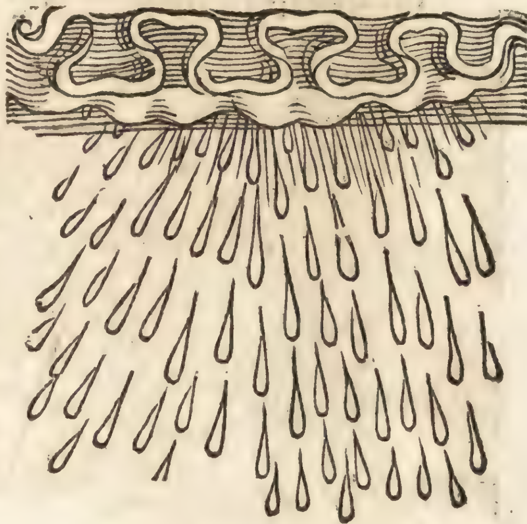
Albanus

3853 ALbanus mons nocte ardere uisus. Ædicula & signũ de cœlo tacta. Ara Salutis interrupta. Terra in Lucanis & Priuernati latè hiauit. In Gallia cœlum ardere uisum. Cimbri, Theutoniq́ alpes transgressi, fœdam stragem Romanorum sociorumq́ fecerunt. 110

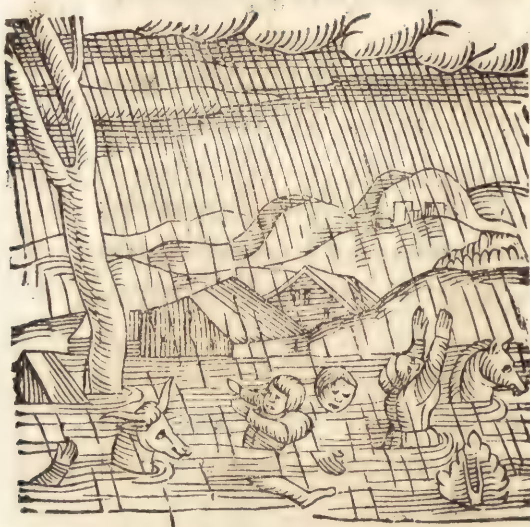
LActe & sanguine pluit. Plinius libro 2. capite 56. Auentinus asserit, hoc ipso tempore ab urbe condita sexcentesimo quadragesimo Cecilio Metello, & Cn. Papyrio Carbone Cõs. armorum crepitus, & tubarum sonitus auditos è cœlo, qui proculdubio futuras portenderint calamitates. Ab eo enim tempore, horribili marte ulularunt Cimbri, Teutones. Ambrones cum regibus suis Celeo, Teutobocho, Bolo, transcendentes Rhenum, multis mox cladibus Romanorum.

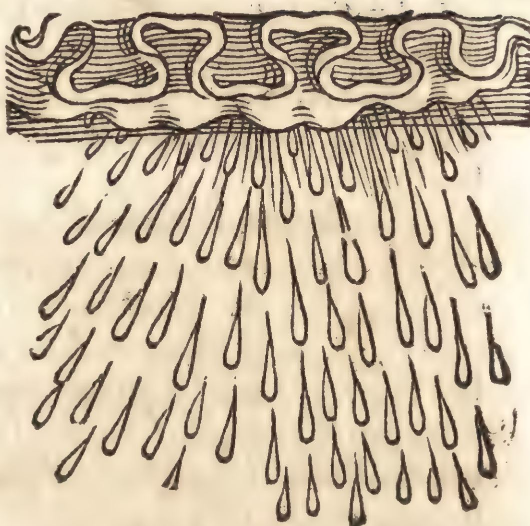
3854 MAxima pars urbis exusta, cum æde Matris magnæ. Lacte per triduum pluit, hostijsq́ expiatum maioribus. Iugurthinum bellum exortum. 109

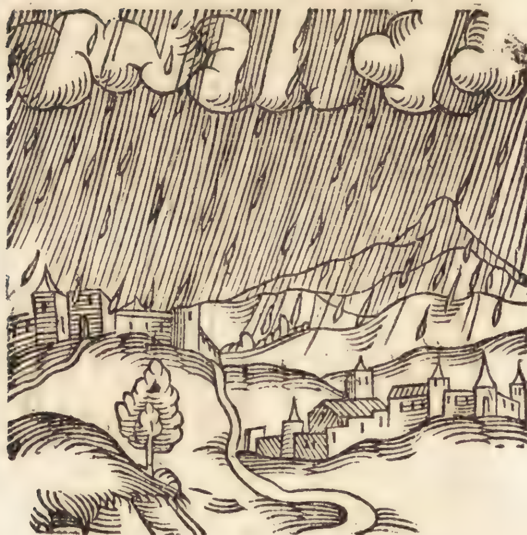

3857 AVis incẽdiaria, & bubo, in urbe uisæ. in Laotomijs homo ab homine adesus. Ex Sibyllinis in insula Cimolia sacrificatum per triginta ingenuos patrimos & matrimos, totidemq́ue uirgines. Multa millia hominum, intumescente Pado, & sta- 106

gno Arretino obruta. Bis lacte pluit. Nursiæ gemini ex muliere ingenua nati: puella integris omnibus membris: puer à parte priore aluo aperto, ita ut nudum intestinum cospiceretur. idem po-

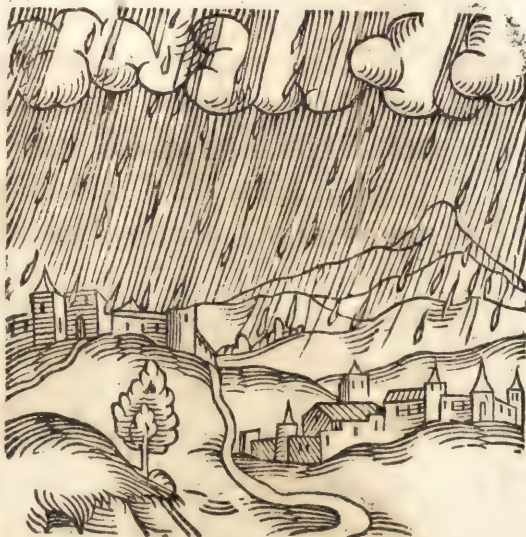
steriore natura solidus natus, qui uoce missa expirauit. Contra Iugurtham prosperè dimicatum. Obsequens cap. 100.

3859 Marcus Tullius Cicero, natus tertio Ianuarij mensis die, ante Christum natum 103. Gellius libro 15. cap. 28. prodi- 104

giosum

digiosum fulmẽ, quod in natiuitate ipsius euenit, uide in lib. Meteorologico Frytschij. Bellũ inter Romanos ac Cimbros ortum, Vnde Aurelius Scaurus à Cimbris captus & à Bolo rege interfectus est. Florus lib. 67.

3859 AMiterni cum ex ancilla puer nasceretur, Aue dixit. In agro 104
Perusino, & Romę locis aliquot, lacte pluit. Inter multa fulmine icta, Atellis digiti hominis quatuor tanquam ferro præcisi. Argentum signatum afflatu fulminis diffluxit. In agro Trebulano mulier nupta ciui Romano, fulmine icta, nec exanimata. Fre-

mitus cœlestis auditus, & pila cœlo cadere uisa, sanguine pluit. Romæ interdiu fax sublimè uolans conspecta. In æde Larum flãma à fastigio ad summum columen penetrauit innoxia. Per Cæpionem Consulem senatorum & equitum iudicia communicata, cætera in pace fuerunt.

3860 TRebulæ, Mutuscæ antè quàm ludi committerẽtur, canente tibicine, angues nigri aram circumdederunt: desinente cantare, dilapsi. Postero die exorti, à populo lapidibus enecati. foribus templi adapertis, simulachrum Martis ligneum capite stans inuentum. A Lusitanis exercitus Romanus cæsus. 103

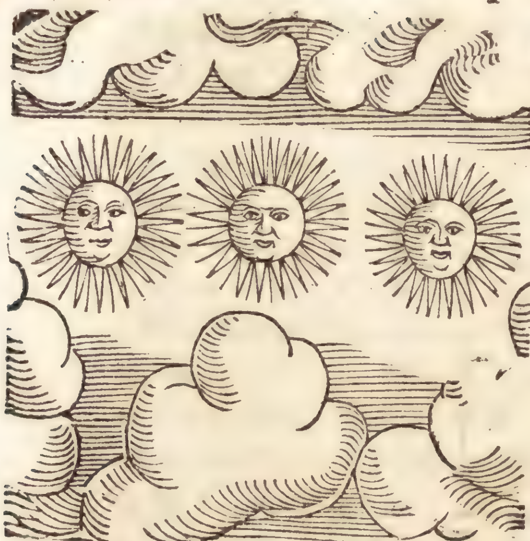
3861 BVbo extra urbem uisus, bos loquuta Trebulę. Mutuscæ simulachrum in templo, quod capite adoperto fuit, opertum inuentum. Nuceriæ ulmus uento euersa, sua sponte erecta in radicem coaluit. In Lucanis lacte, Lunæ sanguine pluit. Arimini 102

canis loquutus: arma cœlestia, tẽpore utroque ab ortu & occasu uisa pugnare, & ab occasu uinci. Aruspicũ responso, populus stipem Cæreri & Proserpinæ tulit. Virgines uiginti septem dona canentes tulerunt. Luna interdiu cum stella, ab hora tertia usque ad horam septimam apparuit. A fugitiuis & desertoribus, in Thurinis regiones uastatæ. Cimbri alpes transgressi, per Hispaniam uastatam, iunxerunt se Theutonis. Lupus urbem intrauit. Fulminis ictu uultures super turrem exanimati. Hora diei tertia, solis defectus lucem obscurauit. Examẽ apium ante ædẽ Salutis consedit. In Comitio lacte pluit.

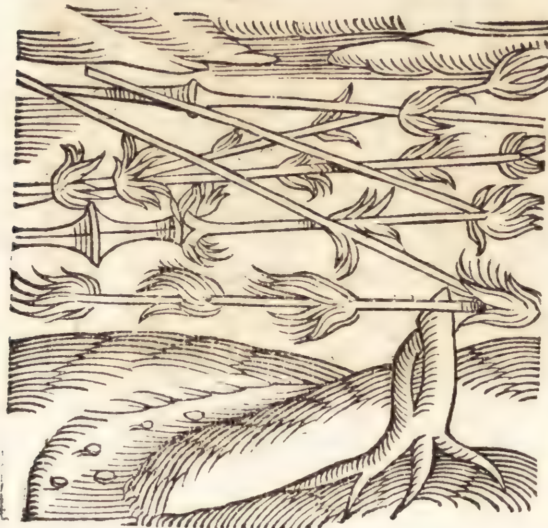

In Piceno tres soles uisi. In agro Vulsiniensi flãma è terra orta, cœlumq́ uisa cõtingere. In Lucanis duo agni equinis pedibus nati, alter fœminino capite. In Tarquiniensi lactis riui terra scaturienti exorta. Aruspicũ responso signa oleaginea duo armata statuta, supplicatũq́. In Macedonia Thraces subacti.

3863

C. Mario contra hostem pugnante, duo circa 100

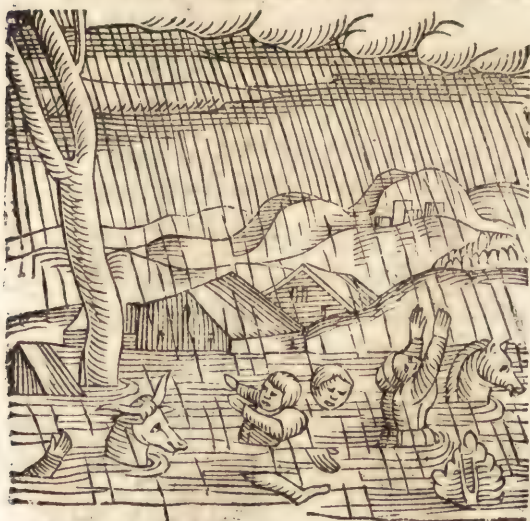

eius

eius exercitum uultures ante prælium assiduè comparebant, sequebanturq́, noti torquibus ferreis: hos torques cum milites captis auibus apprendissent, illas rursus dimiserunt: Ex quo uultures militibus uelut notis extra castra quocunq; egressis, obuios se læti, & tanq; boni quiddã allaturi ingerebant. Sed cum prodigia multa contigissent, alia quidem uulgaria fuerunt. At ex Ameria, & ex Tuderito Italię urbibus renunciatum est, noctu per cœlum hastas ardentes, & scuta principio errãtia uisa fuisse. Deinde ad inuicem irruentia, more hominum pithnantium acie, impetu facto. Tandem his cedentibus, illis insequentib. omnes uersus occasum abiisse. Per ea tempora aduenìens Bathabaces Pessinunte, sacerdos magnæ matris nunciauit deam in templo ex adytu ad se loquutam, uictoriamq́ belli prædixisse.

ANno ab urbe condita 652. Quinto Luctatio Catulo & Aulo Maritio (Caio Mayio legendum uidetur) Cõsulibus: Tyberis insolitis auctus imbribus adeò intumuit, ut omnia Romæ

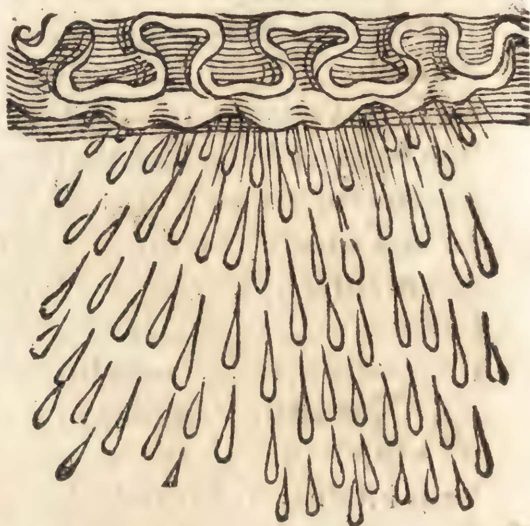

ædificia deiiceret, & dum maiorem urbis partem deuastasset, ignis incerto authore edaci flamma plurimas ciuitatis partes peruagatus, non tantum hominum domorumq́ miserabilem stragem edidit, sed etiam opum diuitiarumq́ infinitos thesauros adeò consumpsit, ut non tantum plurimæ peregrinæ uictoriæ conferre urbi non potuerint. Cumq́ omnia in circuitu fori depopularetur etiam ædem Veste corripuit.

NOuendiale ſacrum fuit, quod in Thuſcis lapidibus pluerat. Vrbs aruſpicum iuſſu luſtrata. Hoſtiarum cinis per Decẽuiros in mare diſperſus: & per dies nouem circa omnia templa per magiſtratus, & municipia, pompa ducta ſupplicatum. Ha-

ſtæ Martis in regia, ſua ſponte motæ. Sanguine circa amnem Anienem pluit. Examen apum in foro Boario, in ſacello conſedit. In Gallia, in caſtris lux nocte fulſit. Puer ingenuus Ariciæ flamma comprehenſus, nec ambuſtus. Ædes Iouis cluſa fulmine icta, cuius expiationem, quia prius mõſtrauerat Æmylius

Potenſis

Potensis aruspex, præmium tulit cæteris cęlantibus, quòd ipsis, liberisq; exitium portenderetur. Piratæ in Sicilia à Romanis deleti. Theutoni à Mario trucidati. Ancylia cum crepitu suasponte mota, seruusquè Seruilij Cæpionis matris Ideæ se præcidit, & trans mare exportatus, ne unq; Romę reuerteret. Vrbs lustrata, capra cornibus ardentibus per urbem ducta, porta Neuia emissa, relictaq;. In Auentino luto pluit. Lusitanis deuictis, Hispania ulterior pacata. Cimbri deleti.

3864 C. Marius cum exercitu contra Germanos Sicābros ad Mosam uenit, de quibus uictor euasit, hunc tam lætum tamq; 99
felicem libertatis Italiæ, adsertiq; Imperij nuncium (ut authores sunt Plinius & Lucius Florus) per deos Castorem & Pollucem datis Prætori literis, Romanus populus accepit. Factũ est quinetiam hoc ipso eodem tempore illis bellis populi Romani quiritibus ostentum. Nuceriæ in luco Iunonis Vlmus, posteaq; ei cacumen amputatum erat, quoniã in ipsam aram procumbebat, restituta est sponte, ita ut protinus floreret. A quo deinde tempore maiestas populi Romani resurrexit, quæ ante uastata cladibus fuerat.

3865 FAx ardens Tarquinijs latè uisa, subito lapsu cadens. In Piceno, terræmotu domicilia ruinis prostrata, quædã conuulsa, sede sua inclinata manserunt. Fremitus armorum ex inferno auditus. Quadrigæ auratæ in foro à pedibus sudauerunt. Fugitiui in Sicilia prælijs trucidati. 98

Clypeus

CLypeus ardens ab occaſu ad ortum ſcintillans trāſcurrit occaſu ſolis. Plinius libro ſecundo. Romæ optimates in foro à Mario trucidati. Plutarchus, Oroſius, Eutropius, Valerius Maximus lib. 3. cap. 2.

3866 BVbone in urbe uiſo, 97 urbs luſtrata, nimbis & procella plurima diſſipata, fulmine pleraque tacta. Lanuuij in æde Iunonis Soſpitæ, in cubiculo deæ ſanguinis guttæ uiſæ. Nurſiæ ædes ſacra terræmotu diſiecta. Luſitani rebellātes ſubacti. Sextius tribunusplebis de agris diuidendis populo, cum repugnantibus collegis pertinaciter legem ferret, corui duo numero in alto uolantes, ita pugnauerunt ſupra cōcionē, ut roſtris, unguibusq́ue lacerarent. Aruſpices ſacra Apollinis litanda, & de lege quæ ferebat ſuperſedendū, pronunciarūt. Fremitus ab inferno ad cœlū ferri uiſus, inopiā fameq́ue portēdit.

Populus

Populus ſtipem, matronæ theſaurum, & uirgines dona Cereri & Proſerpinæ tulerunt. Per uirgines uiginti ſeptem cantitatum. Signa cupreſſea duō Iunoni Reginę poſita. In Luſitania proſperè à Romanis pugnatum.

3867 BVbone in Capitolio ſupra deorum ſimulachra uiſo, cum pia 96
retur taurus; uictima exanimis concidit. Fulmine pleraque decuſſa. Haſtæ Martis in regia motæ. Ludis in theatro, creta candida pluit: fruges & tempeſtates protendit bonas. Sereno tonuit.

Apud

Apud ædem Apollinis Decemuiris immolãtibus, caput iocineris non fuit. Sacrificantibus anguis ad aram inuentus. Item androgynus in mare deportatus. In circo inter pila militum ignis fuſus. Hiſpani pluribus prælijs deuicti.

3868

SVpplicatum in urbe, q̃d androgynus inuẽtus, & in mare deportatus erat. Piſauri terrę fremitus auditus. Muri pinnæ ſine terræmotu paſſim deiectæ, ciuiles portẽdere diſcordias. Nurſiæ ſimulachrũ Iouis in partem ſiniſtram conuerſum. Cupreſſea ſimulachra Iunonis Reginæ poſita per uirgines uiginti ſeptem, quæ urbem luſtrauerũt. Celtiberi, Medi, Dardani ſubacti. 95

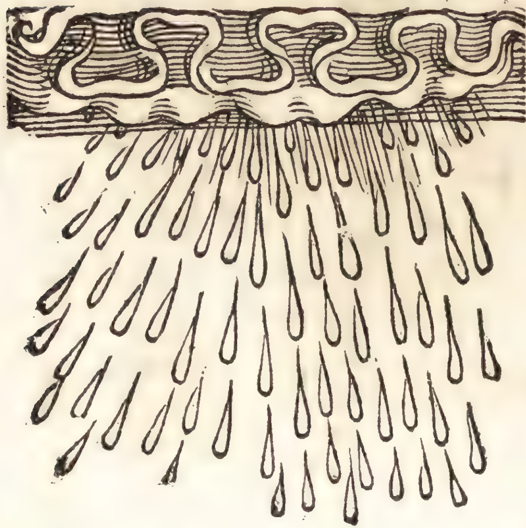

3869

LVpus urbē ingressus, in domo priuata occisus. Bubo in Capitolio occisus. Fulmine pleraq; decussa. Signa aurata Iouis cum capite, columnaq; disiecta. Fesulis sanguine terra manauit. Aretij mulieri è naso spicæ farris natæ: eadm farris grana uomuit, urbe lustrata. Ptolemęus rex Ægypti Cyrenis mortuus, S.P.Q. Romanum hæredem reliquit. 94

3870 CÆre lacte pluit. Lebadiæ Eutychides in templum Iouis Trophonij digressus, tabulam æneam extulit, in qua scripta erant, quæ ad res Romanas pertinerent. Fulminis afflatu pleraque animalia exanimata. Venafri hiatu terra altè subsedit. Vultures 93

canem mortuum laniantes, occisi ab alijs, & comesi uulturibus. Agnus biceps. Puer tribus manibus, totidemq́ pedibus natus. At hastæ Martis in regia motæ. Androgynus Vrbino natus, in mare deportatus. Pax domi, forisq́ fuit.

Nouendiale

3871 NOuendiale ſacrũ fuit, quòd in Volſca gente lapidibus plu- 92
erat. Vulſinijs luna noua decidit, & non niſi poſtero die hora tertia comparuit. Puella biceps, quadripes, quadrimana, gemina fœminea natura, mortua nata. Auis incendiaria uiſa, occiſaq́;.

In Veſtinis, in uilla lapidibus pluit. Fax in cœlo apparuit, & totum cœlum ardere uiſum. Terra ſanguine manauit, & concreuit. Canes, ſaxa, tegulas uulgò roſerunt. Feſulis ingens multitudo inter ſepulchra lugubri ueſte, pallida facie, interdiu ambulare gregatim uiſa. Per Naſicam Hiſpaniæ principes, qui rebellabant, ſupplicio conſumpti, urbibus dirutis.

3872

ROmæ & circà, fulmine pleraque decussa. Ancilla puerũ unimanum peperit. Fregellis ædes Neptuni nocte patefacta. Maris situli cum exta demerentur, gemini uitelli in alto eius inuenti. Arretij signum æneũ Mercurij sudauit. In Lucanis gregẽ uerue cum, cum pasceretur, & nocte in stabulo flamma cir- 91

cumdata nihil adussit. Carseolis torrens sanguinis fluxit. Lupi urbem ingressi. Præneste lana uolitauit. In Apulia mulla peperit. Miluus in æde Apollinis Romæ comprehensus. Herennio consuli bis immolanti, caput iocinoris defuit. In sacro nouẽdiali cœna deæ posita, à cane adesa antè quàm delibaretur. Vulsinijs prima luce flamma cœlo emicare uisa, cum in unum coisset, os flammæ ferrugineum ostendit: cœlum uisum descendere, cuius hiatu uertices flammæ apparuerunt. Lustrationibus prosperè expiatum. nam totus annus domi forisq; tranquillus fuit. Ptolemæus Aule-

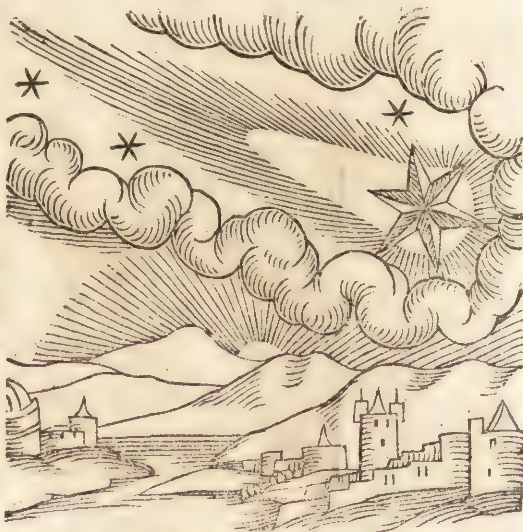
3873

Auletes ob matris tyrãnidem à ſubditis in Ægypti regnum reuocatus. Antiochus Gryphus Syria, Herodiani inſidijs moritur.

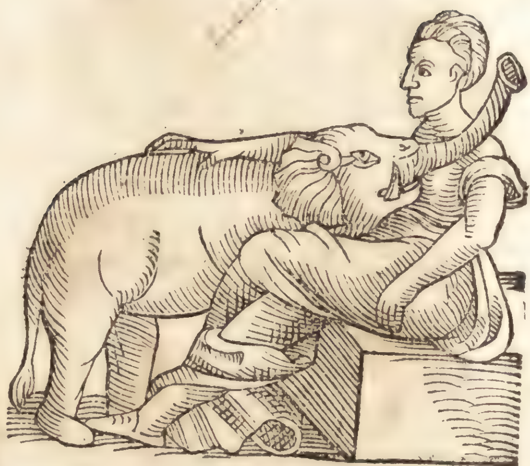
BVbo in æde Fortunæ equeſtris compre- 90
henſus, inter manus expirauit. Feſulis fremitus terræ auditus. Puer ex ancilla natus ſine foramine naturæ, quo humor emitti-

tur. Mulier duplici natura inuenta. Fax in cœlo uiſa. Bos locuta. Examen apiũ in culmine priuatæ domus cõſedit. Volaterris ſanguinis riuus manauit. Romę lactepluit. Arretij duo androgyni inuẽti. Pullus gallinaceus quadripes natus. Fulmine pleraq; icta. Supplicatio fuit. Populus Cereri, & Proſerpinæ ſtipem tulit. Virgines uigintiſeptem carmen canentes, urbem luſtrauerunt. Medorum in Macedonia gens, prouinciam cruentè uaſtauit. Seleucus Griphi filius cum patruo Zynziceno de Syriaco imperio dimicauit, atque acie uictum interfecit. Ipſe à patruele regno pul-

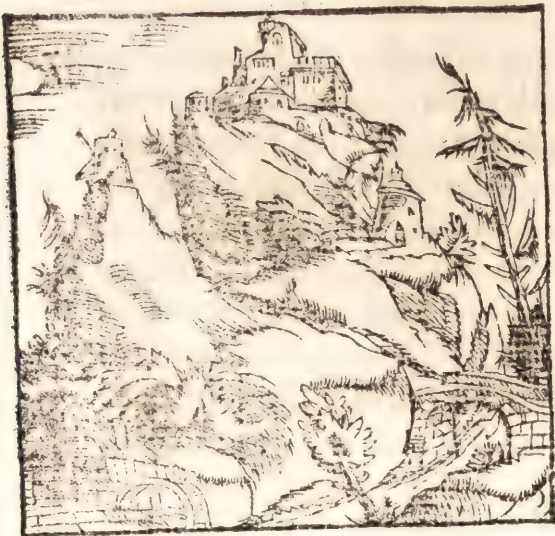
ſ9, atq; in Palatio cõcremat9 eſt.

3874 L. Martio & Sex. Iulio con- 89
ſulibus in agro Mutinenſi duo montes inter ſe cõcurrerũt, crepitu maximo aſſultantes, & recedentes, & inter eos flamma fumoq; exeũte. Quo cõcurſu uillæ oẽs eliſæ ſunt, animalia permulta (quæ intra fuerãt) exanimata ſũt. Inter initia Marſici belli Alcippe mulier peperit elephãtum, & quædam ancilla ſerpentem. Raui. Textor ex Alexandro ab Alexandro lib. 2. cap. 31.

Libius

Libius Troſo, P. Tarquinius, leges ferentes, cum bellum Italicum conſurgeret, prodigia multa apparuerunt urbi. Sub ortu ſolis, globus ignis à ſeptentrionali regione cum ingẽti ſono cœli emicuit. Arretij frangentibus panes, cruor è medijs fluxit. In Veſtinis per dies ſeptem lapidibus

testisq́ pluit. Ænariæ terræ hiatu flamma exorta, in cœlum emicuit. Circa Rhegium terra mota, pars urbis murique diruta. In Spoletino colore aureo globus ignis ad terram deuolutus, maiorq́ factus, è terra ad orientem ferri uisus, magnitudinem solis obtexit. Cuius in arce, simulachrum Apollinis sudauit. Ædis Pietatis in circo Flamminio clausa fulmine icta. A Sylo per ludos Romani trucidati, cum ex agris in urbem pecora, armentaq́ Latini agerent, strages hominum passim facta, armenta in tantam rabiem concitata sunt, ut uastando suos, hostile imaginarentur bellum, lachrymantesq́ multis affectibus, calamitatem præsagirent suis. Et statim intestinis causis sociale bellum in Italia cummotum est, & Drusus tribunus plebis, domi suæ incerto authore interfectus est. Picentes, Vestini, Marsi, Peligni, Marucini, Samnites, Lucani, occultam defectionem meditantes, Q. Seruilium procõsulem, & legatum ad se missum, apud Asculum interfecerunt, statimq́ clausa porta ciuitatis, omnes ciues Romanos crudeliter iugularunt. Vincentius libro 6. capite 96. apud quem annorum numeri sunt corruptissimi.

EOdem anno, antequam aduersus Romanos sociale bellum se commoueret, omnia animalia humanis usib. subdita, utpote canes, equi, asini, boues, & quęcunq́ animalia alia atq́ pecora quæ hominibus subdita erant antea. Tunc temporis subito efferata, & domesticæ benignitatis oblita, relictis tectis liberè magno cum impetu uagabantur, & non solum aliorũ, uerumetiam dominorum propriorum auersabantur accessum, nec sine exitio ac periculo.

3876. MEtella Cæcilia somnio Iunonem Sospitam profugientem, quòd immundè sua templa fœdarentur, cum suis precibus ægrè reuocatam diceret, gregem matronarum sordidis, obscœnisq́ corporis coinquinatum ministerijs, in quo etiam sub simulachro Deæ cubile canis confœtuerat, commundatum supplicationibus habitis, pristino splendori restituit. A Picentibus Romani barbaro more excruciati: ubique in Latio clades accensa. Lucilius Lupus, spretis religionibus, cum in extis caput non inuenisset iocineris, amisso exercitu in prelio occisus est. 87.

SYllæ temporibus canes, & alia id genus animalia rugitu miserabili lugubres uoces dedisse scriptum est, quę prodigia intestinum bellum denotarunt, quod sequutum est.

L. Sylla cum in Samium profectus aduersus Nolam exercitum ducere uellet, Deos patrios de pugnæ fortuna consuluit, cum immolaret igitur anguem ab una parte aræ prolapsam conspexit, interrogato autem Posthumio auruspice quid portenderet, responsum est, ut magno animo castra hostium inuaderet, quo facto potitus est uictoria, quæ futuræ eius potentiæ fundamentum extitit.

SYllę immolãti iecur extrema sui parte speciem laureæ coronę præ se tulisse fertur, mirabili futuræ felicitatis ostento.

3877. LVcius Cornelius Sylla posteaquã ex Italia moueret exercitum, cum alia cõplura Mithridati rege Ponti circa Pergamũ missa diuinitus signa traduntur, tum uero coronatum uictoriæ simulachrũ, quod Pergameni quibusdã supernè machinis in eum demittebãt, cum ferè caput attingeret effractũ, coronãq; multa per frusta humi per theatrũ esse collapsam. Quæ res uulgò quidẽ terrorem, Mithridati aũt non parũ mœroris incussit, tametsi ꝑ id tẽpus res supra spẽ illi succederẽt. Ipse enim intercepta Romanis Asia, regibusq; Bythinia, & Capadocia expulsis, Pergami consederat, amicis opes, potentatus, ac regna dispertiens, Filiorũ eius unus antiquũ principatũ in Ponto ac Bosphoro supra Mœotim obstantib. nullis, obtinebat. Alter Ariarathes Thraciam & Macedoniam magno subegerat exercitu, aliaq; alij loca duces magnas habentes copias in potestatẽ redigebant. Ex quib. maximus Archelaus uniuerso mari (nã nauib. imperitabat) 86.

Cyclades insulas in seruitutem trahebat, reliquas omnes quæ intra Maleam sitæ sunt, simul & Eubœam ipsam subiugarat. Inde concitatus ab Athenis usq; Thessaliam omnes à Græcis gentes ad defectionem solicitauit.

POmpeius Sylo in oppidum Bouianum, quod ceperat, triumphans inuectus, omen uictoriæ hostibus ostendit: quia triumphus in urbem uictricem, non uictam, induci solet. Proximo prælio, amisso exercitu occisus. Mithridati aduersus socios bellũ paranti, prodigia apparuerũt. Stratopedo, ubi senatus haberi solet, corui uulturem tundendo rostris occiderunt. In eundem locum sidus ingẽs cœlo demissum. Isidis species uisa, fulmine petere. Lucum Furiarum cum Mithridates succenderet, risus exauditus ingẽs, sine authore. Cum aruspicum iussu uirginem Furijs immolaret, è iugulo puellæ risus ortus, turbauit sacrificium. Classis Mithridatis in Thessalia à Romanis in prælio amissa. Cinna & Mario per bella ciuilia crudeliter sæuientibus, Romę in castris Gnei Pompeij cœlum ruere uisum, arma signaque tacta, milites exanimati. Ipse Pompeius afflatus sidere, interijt. Lectum eius populus diripuit, corpus unco traxit, quòd discrimine ciuili perseuerasset periclitanti patriæ nõ succurrere: cum & imperium, & maximos haberet exercitus.

Peirçum

Peiræum Sylla cum oppugnaret, unus miles eius aggerem ferens, exanimatus fulmine. Aruspex respondit, Diuturno labore, quod caput iacentis in oppidum uersum esset, introitum & uictoriam Romanis significare. Post breue tempus Athenæ & Peiræum à

Sylla capta. Ilio à C. Fimbria incenso, cum ædes quoque Mineruæ deflagrasset, inter ruinas simulachrũ antiquissimum inuiolatum stetit, spemq́ restitutionis oppido portendit. In agro Mutinensi duo montes inter sese concurrerunt, crepitu maximo assultantes, recedentesq́, inter eos flamma fumoq́ in cœlum exeunte. eo concursu uillæ omnes elisæ, animaliaqúe multa, quæ intra fuerant, exanimata sunt. Exarsit eo anno sociale bellum, quod haud scio an funestius terræ Italiæ fuerit quàm ciuile. In eo autem bello L. Cornelius Sylla cum in agro Nolano ante prætorium immolaret, subitò ab una parte aræ anguis prospexit, qua uisa, Posthumi aruspicis hortatu, continuò exercitum in expeditionem

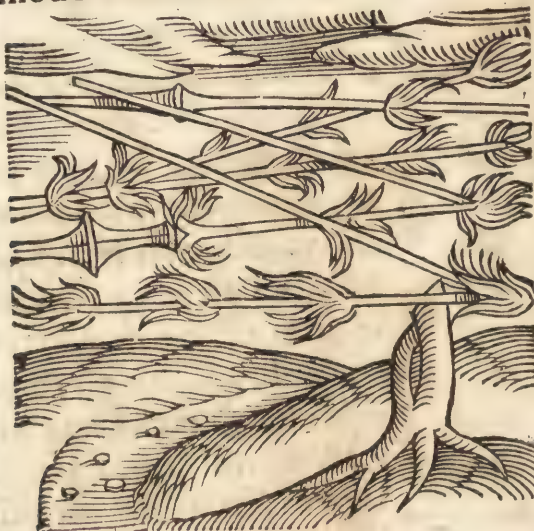
eduxit, ac fortissima Samnitum castra cepit, quæ uictoria futuræ eius amplissimæ potentiæ signum extitit.

Cn. Octa-

3878 CN. Octauius Consul dirum omen quemadmodum timuit, 85
ita etiam uitare nequaquã potuit, è simulachro enim Apollinis per se abrupto capite & ita infixo humi, ut auelli nequiret, armis à collega suo Cinna diffidens, præsumpsit animo ea re significari exitũ suum, in quẽ metus prodigij tristi fine uitæ incidit.

COnidus centurio in bello contra Marsos fertur miraculo fuisse, quòd poculum supra cassidem, modo suscitãs flãmam, modo remittens deferebat.

3879

IMminẽte Romanis primo ciuili bello, ignis ex hastis subito emicuit, q uix potuit extingui, Tres corui pullos suos in uiã ꝑductos laniarũt, q̃d ex laniatu supfuit, retulerũt in nidũ. Mures aurũ in tẽplo raserunt. Capta ex his fœmina q̃nos masculos in muscipula enixa est, & tres ex illis deuorauit. Tubarum clangor in aëre cõcrepuit. 84

3882

SYlla post unum atq; alterum cum rege Mithridate congressum, cum magno exercitu iam in Italiam properaret, Satyrũ animal humano ore, atque forma, qua pingitur, somno pressum atq; ita captum, locorũ accolæ ad Syllam uinctum perduxerunt: apud quem haud una uoce interrogatus quis esset? multisq; uariarum linguarum peritis ad hoc ipsum adhibitis, tantum uociferatus dicitur, uoxq; aspera 81

ex eo profecta, inter balatum & hinnitũ media. Sylla religione tactus, datis comitibus qui eum in solitudinẽ deducerent, missum

fieri imperauit. Eodem anno & alia quædam prodigia uisa sunt. Nam & mula peperit, & mulier uiperam pro infante enixa est. terra in urbe adeò horrendè mota est, ut quibusdam in locis omnino soli faciem mutauerit. Capitoliũ anno circiter quadringentesimo ex quo conditum erat, incendio est consumptum.

SYllæ circa Tarentum, quà traiecerat immolanti, iecur extrema sui parte laureæ coronæ formam habens inspectũ est, corymbo pendente gemino: Pridie quàm Campaniam ingrederet̃, duo eximiæ magnitudinis hirci penes Ephæum montem conserere conspecti sunt, omnia quæ in pugnãdũ euenire mortalibus solent, nunc inferentes, nunc tolerantes: Erat autem uisio, quæ paulatim à terra eleuata quaquauersus per aërem dispergebat̃, obscuris idolis perquàm similis:

milis: Postmodum euanuit: Nec diu post Mario iuniore, & Norbano consule magnas inducentibus copias, Sylla cum neque aciem, neque turmas suorum instruxisset, comminus strenuitatis robore, & audaciæ usus impetu, in fugam conuertit hostes, & septem millibus cęsis, intra urbem Capuam Norbanum inclusit.

3882. PEr Syllana tempora, inter Capuam & Vulturnum, ingens 81.
signorum sonus, armorumq́; horrendo clamore auditus, ita ut uiderentur duæ acies concurrere per plureis dies. Rei miraculo intus considerantibus, uestigia equorum, hominumq́;, & recentes protritæ herbæ, & uirgulta uisa molem ingentis belli portendere.

In Hetruria Clusij, materfamiliæ uiuum serpentem peperit, qui iussu aruspicum in profluentē deiectus, auersa aqua natauit. Lucius Sylla post quintum annum uictor in Italiā reuersus, magno terrori fuit inimicis. Ædituí Capitoliū una nocte conflagrauit. Syllæ crudelitate fœda proscriptio principum fuit. Centena millia hominum consumpta Italico, ciuiliq́; bello relata sunt.

3887. PLinius libro decimo capite uigesimoprimo author est, Gallū 76.
Gallinaceum in Arminiensi agro atq; uilla Gallerij hoc anno loquutum. Idem refert mirum ostentum contigisse, lib. 2. cap. 35. Quo tempore, Romæ Lepidus Pompeij intercessione consul factus, multorū in urbe dissidiorū causa fuit. Syllæ acta rescissa. Catulus ex Italia pulsus, in Sardinia frustra bellū molitus, perijt.

Didius

3888. DIdius Lælius legatus Pompeij, cui prodigium Romæ erat 75.
factum, in lecto uxoris duo angues cõspecti, in diuersumq́ lapsi. Proxime Pompeio in castris sedenti, accipiter super caput accesserat. In Hispania aduersus Sertoriũ, inter pabulatores occisus. Obsequens cap. 119.

3889.

REate terræmotu ædes sacræ in oppido, agrisq́ commotæ. Saxa, quibus forum stratum erat, discussa. Pontes interrupti. Ripæ labetis fluminis in aquã prouolutæ. Fremitus inferni exauditi. Et post paucos dies, quæ concussa erant, corruerũt. Saxum uiuũ cum prouolueretur, in præcipiti rupe immobile stetit. A Sertorio in Hispania exercitus Romani cæsi. Aduersum Medos uariè dimicatum. 74.

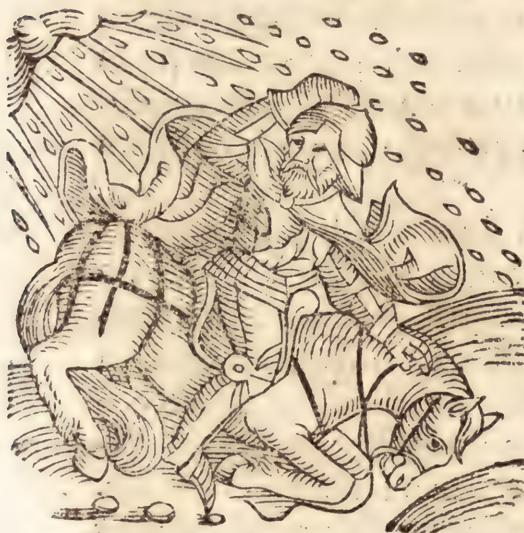
3890. LVcullus contra Mithridatem regem pugnaturus, cum iam 73.
copias in aciem educeret, atq; utrinq; iam pugnæ signum datum esset, nullo prorsus iudicio præcedente, ingens flammeũ corpus, aëre repente cõfracto intra duos exercitus est elapsum. Erat id corpus forma quidem dolio, argento uero ignito colore persimile. Subitus itaq; tanti prodigij pauor certamẽ utrinq; diremit. Hoc autem circa Otrias (hic Phrygiæ locus) euenisse traditum est à Plut. in uita Luculli.

SErtorio in Hispania exercitum ducenti, tale prodigium est factum. Scuta equitum parte exteriore, iaculaq;, & pectora equorum cruenta uisa: quod prosperum sibi interpretatus est Sertorius, quia exteriora hostili sanguine maculari solent. Continua ei prælia cum successu fuerunt. Cyzicum Mithridates cum oppugnaret, Aristagoræ, qui in summo magistratu erat, Proserpina in quiete uisa est dicere aduersus tibicines, se tibicinẽ cõparasse. Postero die turres hostiũ uento disiectæ sunt. Ad immolandũ bos

ſacra iniuſſa, de montibus per hoſtium claſſem adnatauit, ſeq; ad aras percutiendam obtulit.

3902. FVlmine pleraque decuſſa. Sereno Vargunteius Pompeius 61. de cœlo exanimatus. Trabs ardens ab occaſu ad cœlum extenta. Terręmotu Spoletum totum concuſſum, & quædam corruerunt. Inter alia relatum, biennio ante in Capitolio lupam Remi & Romuli fulmine ictam, ſignumque Iouis cum columna diſiectum, aruſpicum reſponſo in foro repoſitum. Tabulæ legum æneæ literis liquefactis. Ab his prodigijs Catilinæ

nefaria

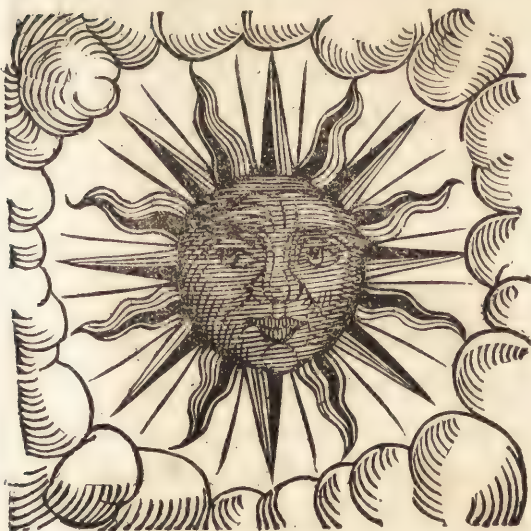

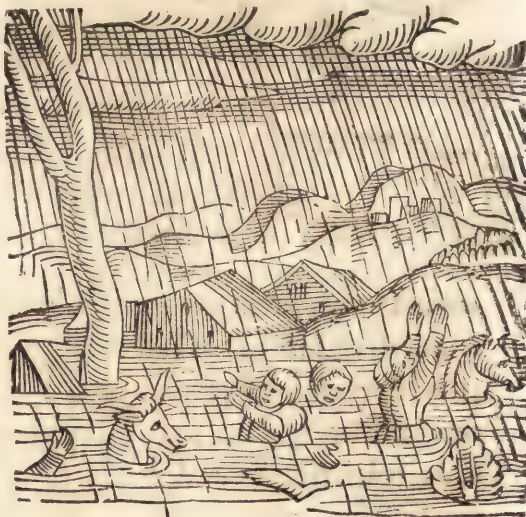
nefaria conspiratio cœpta. Cum in Agro Pistoriensi Catilinam deuicisset, laureatos fasces in prouinciã tulit, ibi à Dardanis oppressus, amisso exercitu profugit. Apparuit eum hostibus portendisse uictoriam, cum ad eos laurum uictricem tulerit, quam in Capitolio debuerat deponere. Lupi in urbe uisi: nocturni ululatus flebiles, canum auditi. Simulachrũ Martis sudauit. Fulmen tota urbe peruagatum, pleraq; deorum simulachra decussit, homines exanimauit. Vrbs lustrata. Propter dictaturam Pompeij, ingens seditio in urbe fuit. Obsequens capite 122, ubi consulum nomina sunt corruptissima.

3905. 58.

C. Iulius Cęsar cum Lusitanię pręesset, equus insignis fissis unguibus anteriorum pedum, & propemodum digitorum humanorum, natus est, ferox admodum atque elatus: Quē natum apud se cum aruspices imperium orbis terræ significare domino pronunciassent, magna cura aluit. Nec patientem sessoris alterius, primus ascendit: Cuius etiam signum pro æde Veneris genitricis postea dedicauit. Ex eo Cęsar in maximam spem ueniens cum consul esset, reuersus ex Lusitania leges populares tulit.

Die toto ante sereno, circa horam undecimam nox se intēdit, deinde restitutus fulgor, turbinis ui tecta deiecta, pōte sublapso, homines in Tyberim præcipitati. In agris pleræq; arbores radicitus euersæ, Lusitani & Gallæci deuicti.

M. Lic-

3910. M. Lici. Crassus cũ ducere uellet à Corris exercitũ aduersus Parthos, pullum ei traditum est paludamentum, cum in prælium euntibus aureum aut purpureum dari soleret, Mœsti et taciti milites ad principia conuenerunt, qui uetere instituto cũ clamore & alacri uultu accurrere debebãt, Aquilarũ altera uix, cõuelli à primipilo potuit, altera ęgerrime extracta in contrariam ferebatur partẽ, & seipsam cõuertit. In ipsa igitur strage legiones prę cipue interiere, multa signa amissa & Romanorũ infiniti misere trucidati sunt. 53.

CRassus cum eo tempore, quo Cæsar in Britanniam traiecit, & barbaros bello uicit, in Parthos studio & cupiditate pecuniæ quęrendæ exercitũ duceret, ad Zeugma iuxta Euphratem prodigia horrenda euenerunt. Nam aquila aurea (sic enim appellatur ea, quæ sacellum habet perexiguũ, in quo collocata est, quæ longissimæ hastę affixa gestatur in omnibus exercitibus ex delectu comparatis: cuius quidẽ hastæ pars inferior peracuta est, ita ut possit in terram figi) ea in quã aquila, cum Crasso Euphratem transire noluit, sed terræ perinde adhęrebat, atq; si in ea nata fuisset, donec eam multitudo, quæ circumstabat conuulsit, ipsaq; ui consequuta est. Prẹterea pons, antequam omnes transirẽt fractus est. Vnde mox contra Oradem regem bellans cum filio Crasso cunctoq; ferè exercitu interijt, & à Parthis, qui eius cadaueri aurũ in os infundebant, turpiter irrisus est.

3911 M. Crassus ad Parthos profectus, cum Euphratem transiret, multa prodigia neglexit. Cum etiam coorta tẽpestas, signifero signum arreptum mersisset gurgiti, & offundente nimborum caligine prohiberentur transire, pertinaciter perseuerans cum filio & exercitu, interijt. 52

3915 LAna & lateribus pluit ut Plinius lib. 2. cap. 56. scribit iuxta Carissanum castellum, ubi post annum T. Annius Milo occisus est. Bellum ciuile ortum, quod magnis iam dudum dissensionibus ac molitionibus parabatur. 48

CÆsar cũ infesta contra Pompeium arma suscepisset, multa quoq; alia prodigia apparuerũt. In delubris enim deorũ sua sponte signa cõuersa militarẽ clamorem strepitũq; armorum ma

gnum Antiochiæ et Ptolomaide ediderũt. Pergami abditis delubris sonus auditus Trallibus in æde Victoriæ, sub Cæsaris statua inter coagmenta lapidum iustæ magnitudinis palmam enatam legimus. Quibus adparuit cœlestiũ numen & Cæsaris gloriæ fauisse, et Pompei errorem inhibere uoluisse.

CN. Pompeius belligerans cõtra Cæsarem cum à Pyrrachio egressus esset, fulmina aduersa sibi audiuit, apum examina

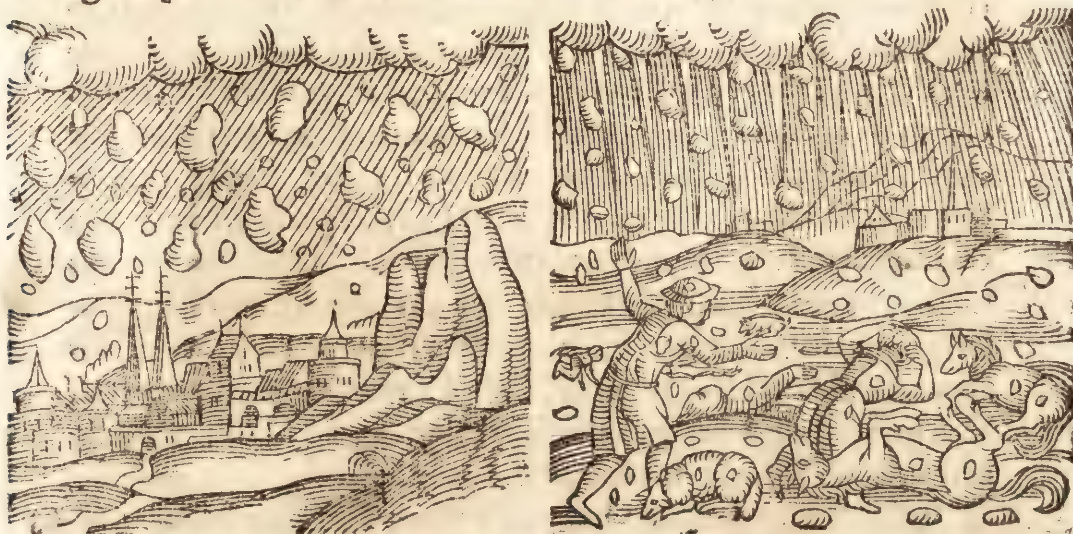

signa sua obscurabant, ab ipsis altarib. taurus immolandus fugit, flamma quędam clarissima ab eius castris ad Cæsaris exercitum ferri uisa est, Quæ prodigia ruinam Pompeio cõtra Cęsarẽ pugnanti prædixerũt.

MVla pariens, discordiam ciuium, bonorum interitum, mutationẽ legum, turpes matronarũ raptus significauit. Incendium, quo maxima pars urbis deleta est, prodigij loco habitum. Nocturni terrores in

exer-

exercitu fuere. Ipse Pōpeius pridie pugnę die uisus in theatro suo ingenti plausu excipi, mox acie uictus, in Ægypto occisus.

3918

IVlio Cæsare cōtra Pompeium pugnante, cōstat eius exercitū lapidea saxorum grādine, penè obrutū esse, in cuius castris cuspides sua spōte arsisse memoriæ porditum est. Nec multo post Iuba rex cū 3. legionibus 800. equitib. frenatis, & 30. elephantis numeroq; leuis armaturæ ingenti, ad Scipionem & Labienum reuersus, haud procul ab eorū castris consedit. Cæsar hostes fugat, & eius postea ad Leptim naues concremantur. 45

FVnesta illa pugna q̃ ad Pharsalū facta est, magnis q̄dē & multis fuit signis antea p̄mōstrata. In Elide em̄ simulachrū Victoriæ q̄d in tēplo Mineruæ fuit, à ianua auersū, eo die q̃ sic dimicatū est, sua spōte ad ualuas se cōuertit. Antiochiæ in Syria bis eodē die tāt9 est clamor circa urbē audit9, ut cū armis sit populariter in muros discursū. Ptolemaide in tēplo tymp. exaudita sunt. Patauij C.

Cornelius

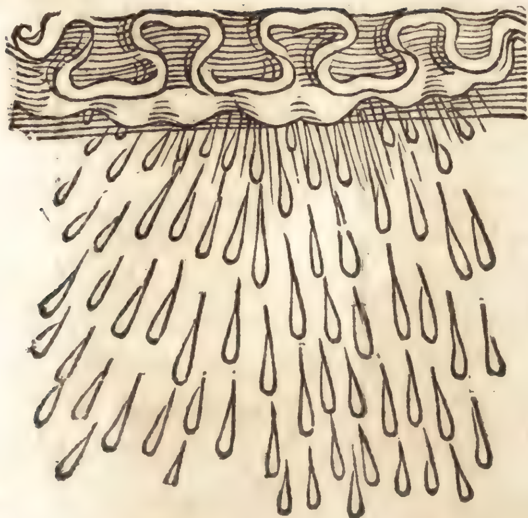
nelius augur quũ capturus auguria resedisset, primo conspectu ad suos repente conuersus, iam res ipsa conficitur inquit, iam ueri opus ineunt, mox repetito auspicio lymphatica uoce exilijt clamitans. Vincis Cæsar. Ea res quum stuporem astantib. incussisset, detractã ille capiti coronam, non prius repositurum relatus est, quã res acti fidem astipulata esset. Liuius sic accedisse author est. Plinius peruenisse strepitum ait duarũ acierũ ex aduerso confligentiũ ad auguris sensum in Patauinis montib. sedentis, ausumq́ ob id affirmare, aut mundanam machinam breui solutum iri, aut Cęsarem cum Põpeio conflixisse. Sub id tempus quo est in Pharsalia dimicatum, Cassius subito accessu concremauit 35. Cæsaris naues, quibus M. Pomponius Messanæ præerat, ueniss etq́ Messana in hostium potestatem, nisi Pharsalicæ pugnę nuncius peropportune fuisset in insulam allatus.

3920 DEcimæ legionis aquilæ Gn. Pompeij filio, quæ fulmina tenebant, uisæ dimittere, & in sublime auolare: ipse adolescẽs Pompeius uictus, & fugiens occisus. 43

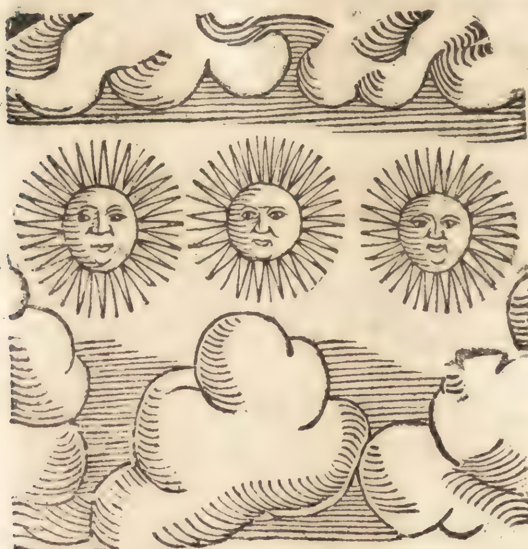
IVlio Cęsare Rauennam iam relinquente, Quidam eximia magnitudine in proximo sedens apparuit fistula ex calamis compacta canens, ad quem audiendum, quum præter pastores, ex militib. quoq́ plurimi occurrissent, atque inter eos uenator quidã, rapta ab uno tuba in fluuiũ prosiluit, ingẽtiq́ spiritu classicũ exorsus, ad ulteriorem pertẽdit ripã. Tũ Cęsar, eatur, inqt, quo deorũ uocãt ostenta, et inimicorũ iniquitas. Iacta est alea. Phasmatis huius author est Tranquillus. Plutarchus nocte quæ Rubiconis transitum proxime præcessit, Cæsarem per quietem sibi uisum subito matri stuprũ inferre, quod insomniũ alij in Hispania tum quum quęstor esset,

obti-

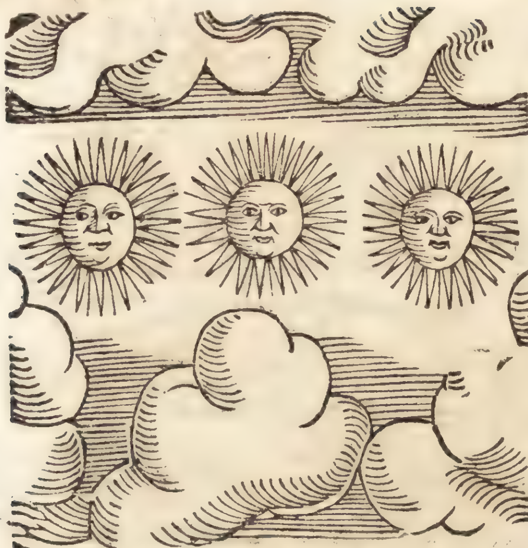

obtigiſſe memorāt, eumq́ à coniectoribus admonitum, futurum ut terra quæ omnium parens eſſet, aliquādo ipſius poteſtati ſubijceretur, ſed quodcūq́ illi oſtētum eſt oblatū, minus tum inſigne fuit quàm ea quæ circa urbem aut facta aut nunciata ſunt. Nam & ſanguinem pluiſſe proditū eſt, ſudaſſe deorum ſimulachra, plura loca é cœlo tacta Mulā peperiſſe. Et Rubicone Cæſar Ariminū digreſſus ante oppidum occupauit, eoq́ Tribuni plebis ex urbe pulſi ad eum uenerunt, qui in concione ſpecti uehementer militū animos ad ultionem inflammarunt.

3921 ROmæ tres ſoles exorti, paulatim in eundem orbem coierūt. 42
Et inter cętera portenta, quę toto orbe facta ſunt: bos in ſuburbano Romæ ad arentem locutus eſt, fruſtra ſe urgeri, nō enim frumenta, ſed homines breui defuturos. Mox Antonius aduerſum Cæſarem Auguſtum bellum ſuſcepit.

Romæ

ROmani cum post multa egregia facta diuinos Cæsari honores decreuissent, die statuto quo accepturus eos in senatũ uenturus erat sacrificauit, sed in uictima quã immolabat cor non inuentũ est. ubi licet aruspex felicia Cęsari portẽdere dixisset, diuersum tamẽ accidit, in curiã enim ueniens mox Cæsar honorem decretũ accepturus, trib. et triginta uulnerib. cõfossus occubuit.

3921 CÆsari futura cædes multis portentis antea significata est. 42
Martis enim arma, quæ tum apud ipsum more maiorũ seruabantur, quia pontifex erat, sonuerũt Dion. Nicęus, in Cęsare.

IVlij Cęs. mortem admiranda quædam signa & prodigia pręcesserunt, fulgores nãq; cœli, & nocturnos strepitus, per multa delatos loca, solitarias in forũ aues delapsas, in tãta cõmemorare calamitate fortassis indignum est. Strabo uero philosophus scribit cõplures ignitos apparuisse homines: Extitisse quendã militis seruum, ex cuius manu ingẽtem emicuisse flãmã,

quod

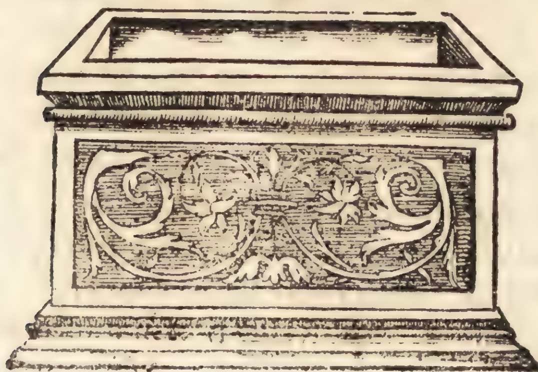
quod qui intuebantur, concremari hominē existimabant: ut uero extincta est, eum nihil mali habuisse liquebat. ipsi quoque Cęsari immolanti cor nusquam apparuisse uictimæ, quod dirum sanè erat prodigium. Nullum enim animatium sine corde natura cōstare certū est. Multi præterea tradidere, ei à uate prędictum, ut magnū idib. Martijs discrimen pręcaueret. Ea die Cæsar cū in senatū iret, uatem salutauit, secūq; cauillatus: Martiæ quidē, inquit, idus aduenere: cui ille, submissa uoce: uenere utiq;, sed nondum præteriere, respondit.

Pridie apud M. Lepidum cœnans, cū discūbens quasdā de more subscriberet epistolas, incidente sermone quęnam optima mors esset, cunctos præueniens, magno cum clamore, inexpectata respondit. Illo deinde penes uxorem (ut assolet) dormiente, omnes pariter cubiculi fores atque fenestræ patefactæ sunt. Strepitu ac splendore (illucescebat enim luna) perturbatus, Calpurniam sensit profundo sopore iacentem, incertas uoces, & inarticulata somno suspiria emittentem: Ipsa uero se ipsum lugere existimabat, quem inter ulnas trucidatum haberet. Quidam hoc mulieri uisum obtigisse negant, uerum, ut Liuius refert, ante Cæsaris domum sacellum quoddam instar tumuli decori ac uenusti, ex consulto senatus instructum prominebat, hoc in somnijs demolitum cernens Calpurnia, maximis prosequi lamentis, & lachrymis uidebatur. Cum igitur illuxit dies, Cæsarem supplex orauit, ut si fieri posset, foras ne progrederetur, aut senatum saltem differret, sin sua parui faceret insomnia, alijs diuinationibus & sacrificijs rei sciscitaretur euētum. Plut. in uita C. Cęsaris. Inter præcipua & crudelia prodigia, alij enumerant stellam crinitā horrendæ magnitudinis, quæ septem noctes post eius necem nimio ful-

gore & magno mortalium metu apparuit. Solis præterea lumen caligine obſeſsũ. Toto nanq; illius anni ſpatio pallens globus, & ſine ſplẽdore oriẽs, imbecillẽ & tenuem ex ſe emittebat calorem, inde aëris intẽperies, maximaq; frugum cruditas extitit. Plutarch. in uita Cæſaris. Plinius lib. 2. cap. 30. Cum in colonia Capua deducta lege Iulia Coloni, ad extruendas uillas, uetuſtiſſima ſepulchra diſiјcerent, idqúe eò ſtudioſius facerent, quod aliquãtum uaſculorũ operis antiqui ſcrutantes reperiebant. Tabula ænea in monumento, (in quo dicebatur Capis conditor Capuæ ſepultus eſt) inuenta eſt ſcripta literis græcis uerbisq; hęc ſententia. Quandocunq; oſſa Capis detecta eſſent, fore ut Iulio prognatus manu cõſanguineorum necaretur, magnisq; mox Italiæ cladibus uindicaretur. Cuius rei ne quis fabuloſam aut cõmentitiam putet, author eſt Cornelius Balbus familiariſſimus Cęſaris. Proximis diebus

diebus equorum greges quos in traijciendo Rubicone flumine consecrarat, ac uagos & sine custode dimiserat, comperit pertinacissimè pabulo abstinere, ubertimq́ flere, & immolantē monuit, caueret periculum quod non ultra Martias Idus proferretur.

Pridie autem Idus easdem, auem regaliolum cum laureo ramulo Pompeianę curiæ se inferentē, uolucres uarij generis ex proximo nemore persequuti ibidē discerpserūt. Ea uero nocte cui illuxit dies cædis, & ipse sibi uisus est per quietē interdū supra nubes uolare, alias cum Ioue dextram iungere. Et Calphurnia uxor imaginata est collabi fastigiū domus, maritumq́ in gremio suo confodi, ac subitò cubilis fores spōte patuerūt. Cētesimo die ante mortē eius fulmen cecidit iuxta statuā eius in foro, & de nomine eius superscripto C literā eius capitalē abrupit. Eadē die cum iret in Capitoliū datæ sunt ei literæ indices mortis imminētis. Quæ dū referrentur occisus, in manu eius inuentæ sunt nondum solutæ.

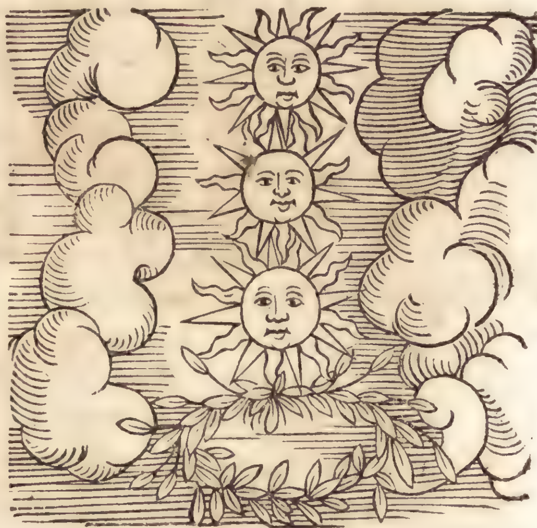
C. Octauius testamento Cæsaris patris, Brundusij se in Iuliā gentem adsciuit. Cumq́ hora diei tertia ingēti circumfusa multitudine Romā intraret, sol puri ac sereni cœli orbe modico inclusus, extremæ lineæ circulo, qualis tendi arcus in nubibus solet, eam circūscripsit. Ludis Veneris genitricis, q̃s ꝓ collegio fecit, stella hora undecima, crinita sub septentrionis sidere exorta, conuertit omnium oculos. Quod sidus, quia ludis Veneris apparuit, diuo Iulio insigne capitis consecrari placuit. Ipsi Cæsari

ſari monſtroſa malignitate Antonij conſulis multa perpeſſo, generoſa fuit ad reſiſtendum conſtantia. Terræmotus crebri fuerunt, fulmine nauali pleraque tacta, turbinis ui ſimulachrum, quod Marcus Cicero plebiſcito ante cellam Mineruæ pridie quàm in exilium iret, poſuerat, diſſipatum membris pronum iacuit, fractis humeris, brachijs, capite, dirum ipſi Ciceroni portendit. Tabulæ æneæ ex æde Fidei turbine euulſæ. Ædis Opis ualuæ fractæ. Arbores radicitus, & pleraque tecta euerſa.

Fax cœlo ad occidentem uiſa ferri. Stella per dies ſeptem inſignis arſit. Soles tres fulſerunt, circaque ſolem imum corona ſpicæ ſimilis in orbem

lis in urbem emicuit: & postea in unum circulum sole redacto, multis mensibus languida lux fuit. In æde Castoris nominum literæ quædam Antonij & Dolobellæ consulũ excussæ sunt, quibus, utrisq; alienatio à patria significata. Canũ ululatus nocte ante pontificis maximi domum Lepidi auditi: ex his maximus à cæteris laniatus, turpem infamiam Lepido portendit. Hostiæ grex piscium in sicco reciproco maris fluxu relictus. Padus inundauit, & intra ripam refluens, ingentem uiperarum uim reliquit. Inter Cæsarem & Antonium ciuilia bella exorta.

3922 OCtauianus Augustus post initum cum Antonio ac Lepido fœdus contra Iulij interfectores, anteq; cum exercitu Romã ueniret, multa prodigia uisa sunt, quibus eorũ magna potẽtia & grauissimi casus, demõstrabantur. Nã Lepido anguis gladiũ Cẽturionis cuiusdã cõplicauit, & lupus ingressus in castra, intra tentoriũ Lepidi cænantis uenit, ac mensam cõplexus, amplissimam potentiã eius ostendit: sed in ea conseruanda difficultatem. 41

Antonio uero, fossa lacte circumfluens, & cõcentus de nocte auditus, magnas animi uoluptates significauit, ob easq; exitum perniciosum. Sed Cæsari aquila statim inito cũ ambobus fœdere, supra tẽtorium stetit, moxq; coruos duos aduolantes, qui ex alis eius plumas euellere conabantur, occidit. Itaq; ex utroq; uictoriã portendit.

REfert præterea Xiphilinus in Dionis compendio, multa prodigia à Dione recitari ad longum, quæ Augusti Cæsaris & Antonij temporibus uisa sunt, & præsertim tum, cum Brutus & Cassius Romanorum amissam libertatem recuperare contra Cæsarẽ & Anton. conati sunt. Vbi Xiphilinus hoc unũ refert, quo commutationem rerum significatã putauit: flumina scilicet quæ-

dam, in Italia in contrarias partes fluxisse, quædam autem exaruisse prorsus.

BRutꝰ & Cassius posteaquā collatis castris in Europā ex Abydo ꝓperarēt, Bruto terribile ostētum est noctis silētio oblatū. Sedebat solus in tabernaculo, de euentu belli uehementer sollicitus, & iam fortè animum in aliquam eiusmodi rei meditationē intenderat, quum sibiipsi intentus pręsensit ad se unum quendam ingredi. Tum uero ad strepitum cōuersus (nam non multum luminis aderat) uidere se arbitratus est feri corporis imaginem astare. Commotus est Brutus horrēdo dæmonis aspectu, interrogare tamē ausus quis hominū deorumúe esset? Quid præterea sibi uellet? Sum ille (inquit submurmurans) tuus malus genius Brute: in Philippis me uidebis. Tum Brutus interritus, uidebo ait? ac simul imago illa è conspectu abijt. A pueris inde qui in tabernaculis erant sciscitatus Brutus, an aliquem ad se uenientē uidissent? aut foras exeūtem? quum illi utrunq; negasset, admiratiōis plenus dedit se quieti. Postridie

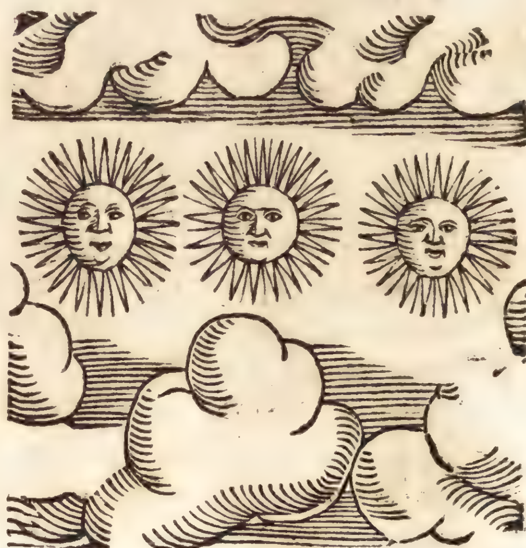
quumpri-

quumprimũ illuxit Cassio, eam phãtasmatis speciem enarrauit, ille Epicuri rationibus innixus, ut inanẽ & nullius momẽti asper natus est. Nec diutius cõmorati in Europam circa Nigritem Ænum (ut Appia. scribit.) biduo copias traiecere, inde ab Æno ad Serrium montẽ, omnia quę interiacẽt perpetuo uictoriæ cursu armis subigunt. Norbanus ab hostibus propemodum circumuentus præsidio decessit, fuissetq́ omnino clades aliqua insignis accepta, nisi Antonius subsidio affuisset.

ROmæ lupi per medium forum discurrerunt, animalia urbi minimé assueta. infans recēs natus loquutus dicitur. Simulachra deorum quędam sudore, alia sanguine manarunt, inanes uoces auditę, armorum strepitus, equorum cursus, quum equos cerneret nemo. Lapidibus pluit, & circa solē prodigia quædā facta dicuntur. Tres soles simul orti, in unum coiuere. Accersitis ex Hetruria uatibus, unus remp. in regnū relabi cecinit, omnesq́ʒ ut olim subiectū iri, p̄ter se unū, atq́ʒ ita cōpresso spiritu extinct9 est.

CÆsari cū honores decreti essent, & imperium aduersus Antoniū, immolāti duplicia exta apparuerunt. Sequutę sunt eum res ꝓsperæ. C. Pansa Cos. statua equestris Antonij domi corruit. Equus phaleratus in ipsius conspectu festinās concidit. Quidam é populo sanguine uictimarum prolapso, respersam cruore palmā proficiscēti dedit. Funesta hæc ipsi ꝓdigia fuerūt.

Qui mox

Qui mox aduersus Antonium dimicans, in mortem uulneratus est, armorum, telorumq́ species, à terra uisa cum fragore ad cœlum ferri. Signa legionis quæ relicta à Pansa ad urbis præsidium erant, ueluti longo situ inductis araneis uenire uisa, fulmine pleraque icta. In castris Cæsaris luce prima, in culmine prætorij super linteum consedit aquila: inde circumuolantibus minoribus auibus excita, de conspectu abijt. Oraculo Apollinis uox audita. lupis rabies hyeme, æstate frumentum non demessum. Veterranis Cæsari consulatũ flagitantibus, terribilis tumultus Romæ fuit. Cæsar cum in campum Martium exercitum deduceret, sex uultures apparuerunt. conscendenti deinde rostra, creato cõsuli iterũ sex uultures cõspecti: ueluti Romulo auspicijs nouam urbem condituro signum dederunt. Reconciliatione inter Cæsarẽ, Antonium, Lepidum facta, fœda principum fuit proscriptio.

TRes soles uisi. Plin. lib. 2. cap. 31. Occisores Iulij ab Octauiano uincuntur, qui & ipsi sibi mortem consciscunt, pereuntq́ ijsdem pugionibus, quibus Iulium interfecerant.

TRallis terręmotu consederũt. Indi ab Augusto p legatos amicitiã postularunt. August. Calabriã & Gallos uectigales facit, Cyzicenos libertate priuat.

ANte bellũ q̃d ab Octauio cõtra Antoniũ gestum est, bubo in urbe uolauit ad Concordię tẽplum, deinde ad reliqua, in quibus etiam cõsidebat. Æthnæ ignibus multæ ciuitates finitimę diro incẽdio absumptę. Draco biceps in Hetruria pedũ 85. longitudine uisus, qui cum multa iam uastasset, fulmine est percussus. Antonij statua, quę in Albano collocata erat, cum esset lapidea, multum sanguinẽ emisit. Illico cœpit Cęsaris cũ Antonio bellũ cuius apparatus oẽs uicit superiores, qui cum biduo certauissẽt apud Actiũ ubi nũc est Nicopolis inter se, Antoniani uicti sunt.

3923 MVla Romæ ad 12. portas peperit. Canis æditui mortua, à 40
cane tracta. Lux ita fulsit intempesta nocte, ut tanq̃ die orto, ad opus surgeretur. In Mutinensi uictoriæ Marianæ signum meridiem spectans, sua sponte conuersum in septentrionẽ hora

quarta cũ hæc uictimis expiarẽt, soles 3. circiter horã tertiã diei, uisi, mox in unũ orbẽ cõtracti. Latinis in Albano mõte cũ sacrificarẽt, ex humo, à pollice Iouis cruor manauit. Per Cassium & Brutũ in prouincijs, direptionibus sociorũ, bella gesta. Notatũ est prodigijs loco fuisse, q̃d P. Ticius prætor propter dissensiones collegæ magistratũ abrogauit, & ante annũ est mortuus. Cõstat enim neminẽ qui magistratũ collegæ abstulerat, annũ uixisse. Abrogauerunt autẽ hi: Luc. Iunius Brutus consul, Tarquinio Collatino: Tib. Gracchus, M. Octauio Cæcinnę: P. Tarquinius, P. Marullo: Tullius, Bruto & Cassio, pugnã aduersus Cæsarem & Antonium molientibus. In castris Cassij examen apium consedit. Locus, aruspicum iussu interclusus, interius ducto uallo.

Vulturum

Vulturum, & aliarum alitum, quibus strages cadauerum pabulo est, ingens uis exercitum aduolauit. Puer in põpa Victoriæ cultu cum ferretur, ferculo decidit. Lustratione lictor peruersis fasci bus lauream imposuit. Brutianis in prælium egredientibus, Æthiops in porta occurrit, & à militibus cõfossus: Cassius & Brutus interierunt.

3928 ANno eo quo M. Vipsanus Agrippa cum L. Caio (quem 35 aliĳ Caniniũ Gallũ uocãt) cõsul erat, in urbe multa portẽta

nunciata

nunciata sunt, sed in primis cõplures Delphinos ad Aspidẽ oppidum Africæ concertantes inter se iuteriisse, in eodemq; oppido pluisse sanguinem, eundemq; statim à uolucribus in uarias partes allatũ esse memoriæ proditũ est. Porrò quod Liuiæ (quæ Cæsaris uxor erat) euenit, magnam Octauio attulit uoluptatem. Nam aquila in sinum eius coniecit gallinam albam, quę ramum lauri gerebat, in qua baccæ erant. Quæ res cum magnum aliquid significare uideretur, Liuia gallinæ magnã curam habuit, seuitq; laurum, quæ cum creuisset, laureã suppeditabat iis, q parta uictoria triumpharent. Eodem anno Antonius ex Syria in Italiam uenit, propter bellum Sexti, à quo magna clades Cęsari illata est. Herodes in Iudæa Hierosolymã cepit, ac reliquum anni in subigenda prouincia consumpsit.

ANte bellum Antonii cum Cæsare, mira prodigia fuisse certum est: constat enim Pisaurum urbem non longè ab Hadria, in qua Antonius colonos deduxerat, hiatu terrę absorptam

periisse. Albæ statuam quandam Antonii lapideam multos dies sudasse, & cum à quibusdam siccaretur, non destitisse sudorem emittere. Patris dum ibi Antonius esset, Herculis fanum fulmine tactum arsisse. Athenis ex pugna gigantea Bachum ui uentorum excussum in theatrũ decidisse. Eadem tempestas Eumenis

& Attali

& Attali Colossos, qui Athenis erant, Antonio transscriptos humi prostrauit, & quidem solos ex multis. Præterea etiam Cleopatræ nauis, quæ Antonias dicebatur, signum horrendum habuit: Nam cum sub puppi hirundines nidificassent, superuenere aliæ, & primis per uim expulsis, nidos destruxere. Iapidæ, Dalmatæ, ac Pannonij in potestatem à Cæsare redacti.

IN bello contra Cæsarem & Antonium, M. Bruto tũ alia horrenda prodigia uisa sunt, & præter cætera aquila quædã apum plena, conspecta est, & tribuni militaris cuiusdam repente brachium mira suauitate rosei odoris manantem, uidit. Quod cum plures abstersissent, nihil tamen desijt. Duas etiam referũt aquilas in medio utriusq; exercitus spatio, ante prelium congressas, simul pugnauisse: Quas cũ uidissent, omnes in præliũ profectas, silentium ambo castra tenuerũt: Permagnum et incredibile fermè: cessisse tamen aquilam è partibus Bruti profectã, atq; fugisse narrant. Mox sequuta est infelicissima Bruti clades, post quam sibi ipsi manus intulit. Hæc testatur Publius Volumnius philosophus, qui ex initio Bruto commilitauerat & ex eodem Plut.

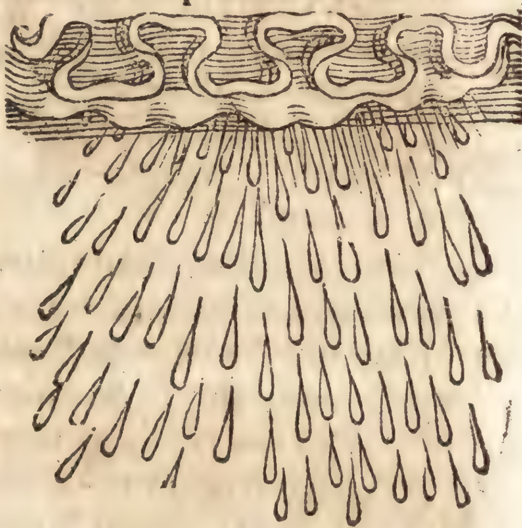
3934 HIs diebus trans Tyberim è taberna meritoria fons olei terrã 29
exundauit, ac per totũ diem largissimo riuo fluxit. Hoc tempore uerum Augusti imperiũ inchoatur, quo bellis ciuilibus finis impositus est, unde Augusti appellationẽ Senatus addidit Octa-

 uio;

uio, propter successum & felicitatem eius in rebus gerendis. Functius ex Orosio, Eusebio ac aliis, qui tamen in temporum supputatione hic, ut in aliis etiam, mirum in modum dissentiunt.

3935 TErræmotus in Iudæa magnus, quo hominum triginta millia periere. Iosephus de bello Iudaico li. 1. ca. 27. uictis ac fugatis apud Accium Antonio ac Cleopatra, Ægypti regnum in Augusti potestatem uenit, ac Romanorum prouincia facta est. 28

IN Ægypto imber non solum aquæ sed etiã sanguinis de cœlo cecidit, in qua regione ne ros quidẽ antea ceciderat. Præterea draco miræ magnitudinis, ut primum ab Ægyptiis uisus est, statim mirũ in modum sibillauit. Stellæ quoque uisæ sunt, quas Græci cometas uocãt. Apparuerunt etiam imagines hominũ mortuorũ, & simulachra Deorũ mœsta fuerũt. Postremò ipse Apis (deus) mugitus ingentes et miserabiles edidit, ac uim lachrymarũ profudit. Eodẽ anno Octauius Cæsar deuicto Antonio totũ Ægyptũ

subegit

subegit & tributariam fecit, eiq; præfecit Cornelium Gallum, tri umphauit de Ægyptijs Romæ & ornamenta Cleopatrę reginæ in templo posuit.

MArcus Antonius cum Cæsarem aduersus quē militabat, ad singulare certamen frustra puouocasset, ea postea nocte, cū iā fermè intēpesta esset, cūctis silentibus, & ob timorē futuri euentus, magna cura anxius subitò concentus quosdā omnis generis organorū ferunt auditos, & simul clamorem ueluti cœtuū quorundā cantu & saltatu satyrico strepentiū. Fuisse aūt hoc aiunt à media urbe ad eā portam, quę Cęsaris castris erat apposita, tandē per hāc portā ingenti clamore eam turbam egredi uisam. Et mox Antonius rebus desperatis, cū Ero seruo frustra se interficiēdum præbuisset, sibi ipsi manus crudeliter intulit.

3938 OCtauius Cæsar posteaquam Augustus est cognominatus, 25 ei subito de nocte prodigium non paruum extitit. Tiberis enim inæquis & planis locis urbis ita stagnauit, ut in ijs nauigaretur. Qua ex re uates Cęsarem maiorem in modum auctū iri prædixerunt, urbēq; omnino in eius futuram potestatē. Itaq; Augustus ea quę pertinebant ad imperium, alacrius faciebat, & diligentius, quasi id sibi deorum ac hominum consensu datum esset.

SVb Augusto Cęsare, cetus latitudine pedum uiginti, triplicata uero longitudine, atque in omnibus præter caput, mulieri simillimus, ex Oceano in Celticam uenit.

3940 FAusta q̄dā D. Augusti annis, è plebe Ostię duos mares totidēq; fœminas enixa, famē, q̄ secuta est, portēdit, haud dubiè. 23

3949 SVb Apēnino, in uilla Liuię uxoris Cęsaris, ingenti motu terra intremuit. Fax cœlestis à meridiano ad septentrionē exten- 15

ta luci, diurnæ similem in nocte fecit. Turris hortorum Cæsaris ad portam Collinam de cœlo tacta. Insidijs Romanorũ Germani circumuenti, sub M. Lollio legato grauiter uexati.

3954. Drusus Tiberij frater, ab Octauio Augusto contra Celtas missus, qui trans Rhenum incolunt, captis rebus omnib. quæ factę essent obuiã, usque ad Albim fluuium est progressus, ubi quædam mulier inusitata magnitudine fertur ei occurrisse, atq; 9.

se, atque ita dixisse. Quò pergis Druse cupide & inexplebilis? nõ enim potes hæc omnia ex fatis uidere, quamobrem recede, nã tibi adest exitus uitæ et rerum tuarum omnium. Itaq; Drusus, cum diligenter etiam atque etiam reuerteretur, tamen in itinere morbo extinctus est.

IN Germania, in castris Drusi examẽ apium in tabernaculo Hostilij Rutilij præfecti castrorũ consedit, ita ut funem prętendentem, prefixamq; tentorio lanceã amplecteretur. Multitudo Romanorum per insidias subiecta est.

3961 IMperãte Augusto, crebro & passim plus solito pleraq; ostenta, prodigiaq; in cœlo & in terra uisa sunt, Consulti Astrologi, uates, sacrificuli, & ipsa etiam aliorũ oracula, responderunt, principem dominumq; terrarũ naturam parturire. Romani id ad Augustum referebant. Prudentiores de Christo uiuentium rege, & domino mundi interpretabantur. 1

3962 ZAcharias sacerdos domini iustus ac pius, cum domino sacrificasset in templo. Vidit angelum Domini à dextris altaris stantẽ, qui precationes suas quas ꝓ Elizabetha uxore sterili ad Deum fudit, exauditas esse nũciauit. Parituram enim eã mox filium Ioannem magnũ Dei prophetam, quem ab officio ac uirtutibus latè describit. Quod cum credere nollet, ad eum usq; diem mutus factus est, donec implerentur ipso facto quæ prædicta erant. Luc. 1.

De prodigiis
Post Christum natum.

CVm Iesus Christus æternus & coæqualis Dei filius, Saluator mundi mortalẽ nostrã induit naturã, natus ex Maria uirgine, Bethlehemi ciuitate Dauidis, anno 2. supra quadragesimũ imperij Augusti 8. Calend. Ianuarias, quo die tum, ut Plin. ait, bruma erat, literatores hyemale solstitiũ uocant. Pastoribus in Galilæa noctu uigilantib. ac gregem custodientibus, apparuit Dei angelus, qui timore (ob diuinũ splendorẽ) perculsos, his uerbis alloquutus est: Nolite timere, Ecce nuncio uobis gaudium permagnũ, ac omni populo. Natus est enim uobis hodie saluator Christus dominus in ciuitate Dauidis. Inuenietis infantẽ pannis inuolutum ac positũ in præsepio. Et subitò facta est cum angelo multitudo militiæ cœlestis. Laudantiũ Deũ ac dicentiũ: Gloria in altissimis deo, & in terra pax hominibus bonæ uolũtatis. Quo tẽpore sanè omnia oracula cõticuisse atq; defecisse, cultores etiam deorum Gentiliũ testes sunt, Strabo, Plutar. & alij pleriq; omnes.

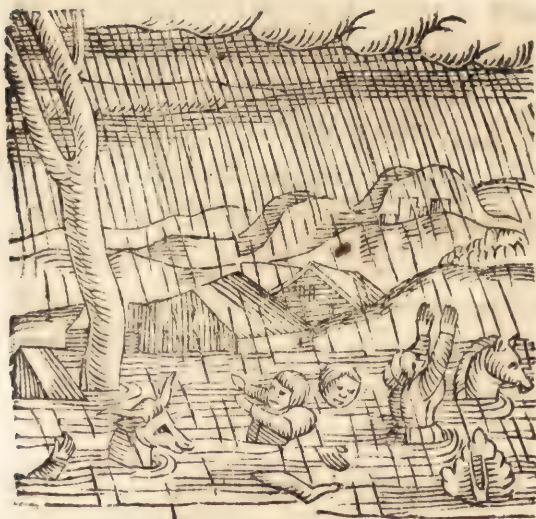
1 ANno quo Christus saluator natus est, die 13. (ut Vincẽtius lib. 7. refert cap. 91.) Magi ex Persia & Chaldæa uenientes ex Sabæa regione stella duce splendidissima Hierosolymã, regi Iudæorum, aurum, thus, & myrrham obtulerunt, cuius rei miraculo, non tantum Herodes et incolæ Hierosolomytani, uerum etiam tota Iudæa cõmota est, hæc autem stella, ut Fulgentius memoriæ prodidit, fuit à cæteris discreta, locumq; habuit neq; in firmamento cum stellis minorib. neq; in æthere cum planetis, sed in aëre uicina terræ locum suum occupauit.

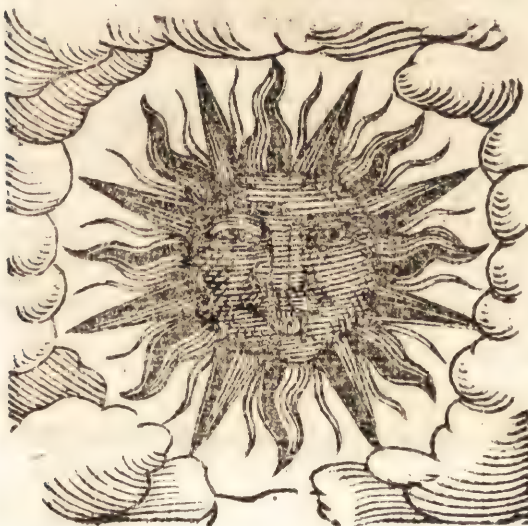

6 TIberij equus in cõflictu belli ore flammas interdum emittere uisus est.

Magni

MAgni terræmot9 Romæ facti sunt. Tiberis pontem disturbauit, fecitq; ut urbs septem dies nauigaret. Herode mortuo intercutis morbo, scaturiẽtib. ex corpore uermibus. Archela9 eius filius ab Augusto in eius locũ substituitur & Tetrarchæ quatuor factæ sunt. 7.

EClypsis solis est facta, mox Archela9 Iudęorum rex in Viennam Galliæ relegatur ab Augusto. Iudæa Tetrarchis committitur & Augustus Cæsar moritur, anno ætatis septuagesimo sexto. Adeò dira Romanos inuasit fames, ut Cæsar lanistarum familias, omnesq; peregrinos, seruorumque maximas co- 10.

pias, exceptis medicis ac præceptoribus, trudi urbe præceperit.

12. IN Cypro plurimæ ciuitatum partes terræmotu conciderunt. Germani à Lolio superantur. Tiberius Cæsar Vindelicos & eos qui Thraciarum confines erant Romanas prouincias facit. Anno Christi decimotertio. Quintilius Varus, à Germanis duce Arminio cæsus est. Quam cladem uaria portenderunt prodigia, inter quæ etiam cometa fuit. Postquam enim Manilius libro primo ostendit cometas, tumultus & bella tum externa

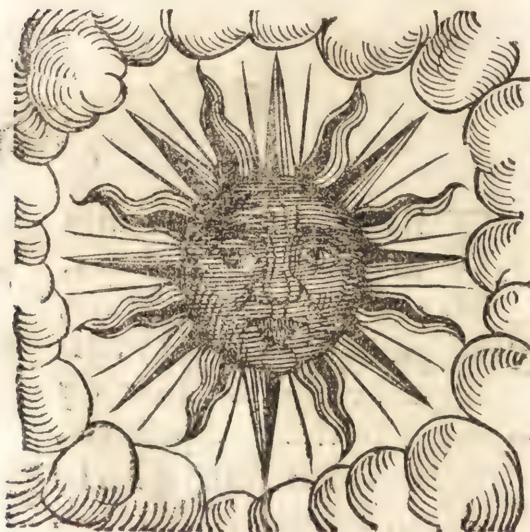

tum intestina portendere, subijcit exemplum, dicens: Vt fœdere rupto, Cum fera ductorem rapuit Germania Varum, Infecitque triũ legionum sanguine campos, Arserunt toto passim minitantia mundo Lumina, &c.

16. SVb finem diui Augusti principatus, Fausta quædam plebeia Ostiæ, duos mares totidemq; fœminas enixa est. Quod portentum ingens fames sequuta est.

SExto Pompeio & L. Apuleio Coss. anno uidelicet. V.C. 766. Sol totus hominibus deficere & cœli magna pars ardere uisa est, ignitæ trabes cadere de cœlo, & sanguinolenti cometæ uisi sunt, cum propter ualetudinem Augusti publicè supplicaretur, curia clausa reperta est, buboq; qui super eam consederat, cecinit,

cecinit, & fulmen quod cecidit in statuam Cæsaris positam in Capitolio, primam literam è nomine Cæsaris deleuit, ex quo aruspices responderunt eum postero die participem fore alicuius diuinitatis. Idq; conijciebant ex eo quod prima litera eius C uidelicet, centum apud Latinos, reliqua pars Hetrusco sermone Deum significabat. Eodem igitur die uel postero Augustus mortuus est, non tamen absque dati ueneni suspitione.

20. TRedecim urbes terręmotu corruerunt, Ephesus, Magnesia, Sardis, Mosthene, Megaechyero, Cęsarea, Philadelphia, Himolus, Temis, Cyme, Myrrhina, Apollonia, Dyahyrcania. Anno igitur sequenti Tiberius multos reges ad se per blandities euocatos nunquam remisit, in quibus Archelaum, Cappadocem, cuius regno in prouinciam uerso Mazacam nobilissimam ciuitatem Cæsaream appellari iussit.

20. IN Calendis quibusdam cum Romæ multi essent in Seiani domo, qui consulatum cum Tiberio obtinebat & magna arrogatione se extollere in dies magis magisq́ uidebat̃, lectus positus in aula, ubi salutabatur, propter multitudinem sedentium fractus est, felesque exiens transiuit medius. Seianus cum ipse descenderet in forum, peractis sacrificijs, ac auspicijs habitis, nullæ aues prosperę, sed corui circũuolarunt & cecinerunt, & deinde aduolare domũ eius & super eam considere uisi sunt. Ex statua Seiani

prodijt

prodijt fumus postea quam caput abscissum esset, & magnus inde serpens prorepsit. Cumq; eidem statuæ subito alterum caput repositum esset, funiculus in collo eiusdem statuæ religatus est repertus.

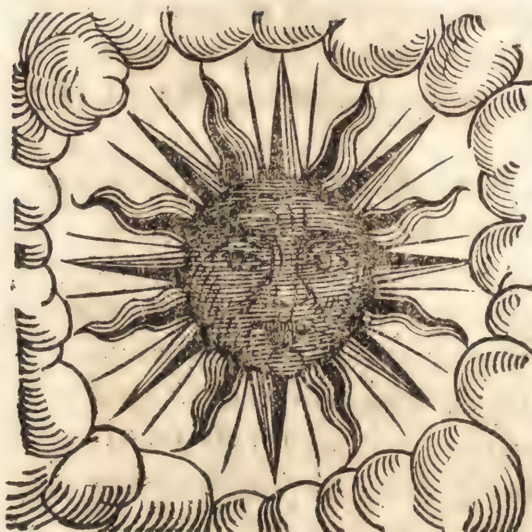
M. Iulio uel Iunio ut alij, & L. Norbano Balbo Coss. anno V.C. 771. Calendis cuiusdã mensis prodigiũ non paruũ extitit, quo Germanici interitus prędici quodãmodo uidebatur. Nam eo die Norbanus consul, qui semper in id incumbebat, ut tuba caneret, in eoq; studiose exercebatur, prima luce, cũ iam domi adesset magna hominum multitudo, tuba canere cœpit, quę res omnes pariter conturbauit, quasi consul bellicum cecinisset. Augebat timorem, quòd statua Iani ceciderat, quodq; per id tempus quædã oracula canebãtur pro Sibyllinis, quib. ualde omnes commouebantur. Dicebatur autẽ his oraculis, fore, ut ter trecentis annis prę teritis ciuiles seditiones inter Romanos suscitarẽtur, & furor Sybariticus. 21.

L. Claudio principe, in Britãnia simulachrũ Victorię, quod Camuloduni erat, subitò conuersum retro, quasi hostibus cederet. Facta igitur rebellione repente, Insulanorum ad 70. Romanorum sociorumq; millia cæsa sunt. 22.

QVum duces qui Polynicem sequuti sunt conuiuiũ agerent, aquila quędam descendens telum Amphiarai in sublime tulit, moxq; dimisit, id autem humi fixum in laurũ uersum est, quo in loco quũ postridie dimicarẽt, Amphiaraus unà cũ curru absorptus est. Id apud Trysimachum tertio ędificiorũ libro scriptũ est. 23.

DVm Christus inclinato capite patri spiritum tradidisset, ut ex Euangelistis apparet, ab hora sexta usque ad nonam sol amisit splendorem suum: quod eo tempore cõtra naturam erat. Nam primum durabat eclypsis tres integras horas, deinde non poterat esse naturalis, quod luna eo tempore erat 14. & ideo plena, & tunc in oriente, quando sol in occidente. Proinde Dionysius Areopagita Athenis dixisse fertur: Aut mundus peribit aut Deus naturę patitur. Ethnicorum testimonijs factus est etiam eo tẽpore (ut Eusebius refert) non in Iudæa tantum sed etiam in Bitinia terræmotus, & in urbe Nicęna ædes plurimę corruerũt. Et 33.

ut Fle-

ut Flegon olympiadarũ supputator scribit, tãta fuit solis defectio, ut dies sit in noctẽ uersus, & stellę in cœlo uisæ sunt, petræ scissæ sunt, mortui egressi de sepulchris, uelũ tẽpli, quod ante sancta san ctorũ erat, scissũ est, à summo usq; deorsum. Et forte etiã uelũ appẽsum ante fores tẽpli, q̃d ad tegẽdas fores appositum dicit Iosephus, cũ interior scissũ est, Nã in Euãgelio Nazareorũ superliminare tẽpli infinitę magnitudinis fractũ esse legit, auditasq; uoces in aëre, trãseamus ab his sedibus. Petrus Cõmestor & Vincẽtius lib. 8. cap. 45. Phlegon Olympiadarum scriptor antiquissimus.

34.

PAulus cui adhuc Sauli nomen erat, cum accepisset à principe Sacerdotũ literas, quarũ autoritate in Christum credentes duceret Hierosolymã captiuos, dũ Damascũ (in quo magnus credentium numerus erat) cum satellitibus properaret, subito cœlesti impetu prostratus in terrã, audiuit uocem clamantem de cœlo, Saule Saule quid me persequeris?

persequeris? durum est tibi contra stimulum calcitrare, & ab illo tempore oculis captus, suorum auxilio, ductus est Damascum: ubi tribus diebus ac noctibus, nec uidit, nec manducauit, nec bibit quicquam, donec uisum ab Anania diuino auxilio recepisset, tunc demum enim ceciderunt ab oculis eius quasi squãmæ & uisum recipiens, conuersus atque uas electionis factus est.

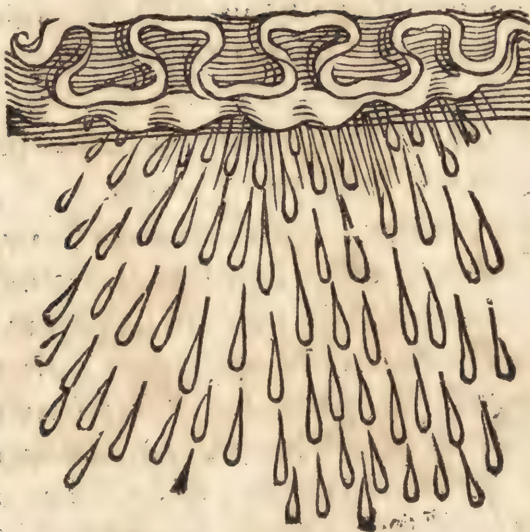
CAligula imperator cum diuinos honores ex mera superbia sibi ascripsisset, deorumq́ꝫ uestes induisset, templum quoque sibi in urbe faciendum curauit, & domum in Capitolio, quo posset unà cum Ioue habitare. Sed indignatus postea quod sibi habitanti cum Ioue secundas partes darentur, alterum templum in Palatio sibi ædificauit, & cum Iouis Olympij statuã in suam formam transferre uellet, non potuit, eò quòd nauis quæ ad transuectionem eius parata erat, fulmine percussa est & fracta. Præterea quoties ibatur ad eam statuam tangendam, multus risus audiebatur. 40.

48.

CLaudius Romanorum imperator cum Neronem Agrippinæ filium adoptasset, eumq́ꝫ sibi postea generum faceret, emancipata filia, ne fratres matrimonio coniungi uiderentur, ma-

gnum prodigium extitit. Cœlum enim mirum in modum ardere uisum est. Cometa uisus est, pluitq; sanguinem, & fulmen de cœlo in signa prętorianorum militum cecidit, templumque Iouis Victoris sua sponte apertum est. Mox Claudius imperator instinctu Agrippinę à Locusta uenefica est ueneno sublatus, & deinde ex singulis generibus magistratuum singuli mortui sunt.

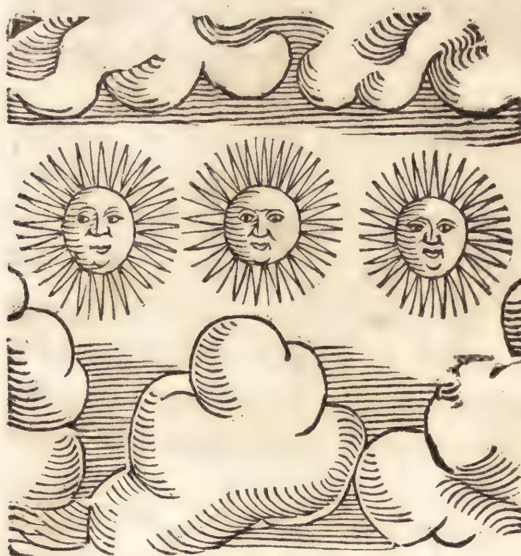
50.

PHœnix in Ægypto uisa est, ea Tiberio Cæsari mortem denuntiare putabatur. Etenim sequēti anno grauiter ægrotauit: Cui Caius, metuens ne conualesceret, postulanti cibum non suppeditabat, quod assereret eum caloris indigere, quem cum grauibus uestimentis cooperiret eum suffocauit.

NOua insula 30 stadiorum in mari apparuit, antea nunquam uisa. Iudæorū in seditione triginta millia necata diebus Azymorum, & eorum pars ex urbe à Claudio eiecta.

Tres

TRes simul soles apparuerũt, statimq; simul in eundẽ orbẽ coierũt. Magna fames facta Romæ. 51.

IN Britannia per dies aliquot oceanus cruore uisus est fluere. Et mox Romanũ præsidium ab insulanis, qui subito rebellarant, est occisum. 53.

CLaudius Cæsar quo mense ueneno interceptus est, cometa apparuit longo tempore. de cœlo Drusi patris monumentum est tactum. Sacrificanti iocinoris caput defuit, quod futuri periculi omen cer 56.

tissimum fuisse memorant. Sic etiam Caius princeps cum sacrificaret, caput in iocinore non inuentum, paulo post futurum periculum prædixit.

60.

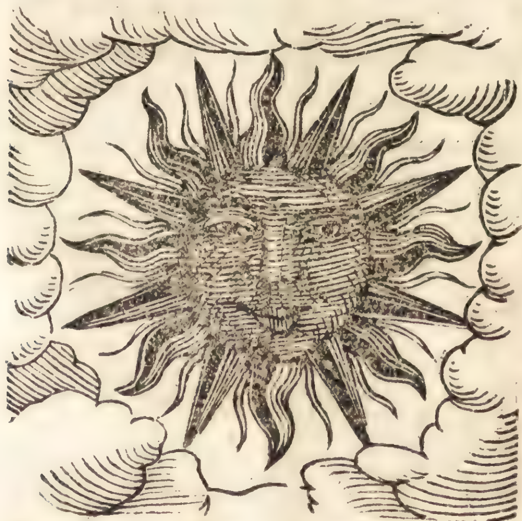
NEro Romanorum imperator cum iam Agrippinam matrem interfecisset, in medijs sacrificijs quę Agrippinę causa fiebãt decreto senatus, sol omnino defecit, adeò ut stellæ uiderentur. Præterea elephanti, qui currũ Augusti egerant, in circum ingresi, cum eo usque, ubi senatores sedebãt, uenissent: nõ ultra progresi, cõstiterunt. Et quod maxime conijcere licet, diuinitus accidisse: cœna, quæ ad eũ perferebatur, tota fulmine deflagrauit, quasi harpya quædam cibos ei eriperet.

TErræmotus magnus Romæ factus, & solis uisa defectio, Eusebius. Capua ac Nuceria coloniæ additis ueterranis à Romanis firmatæ. uectigalia remissa ac S. C. factum de spectaculis in prouincia faciundis.

Lucio

LVcio Fonteio Capitone, Vipsanioq; Consulib. puer q̄dā octo annos nat9 45000. passuū à meridie trāsiuit ad uesperū. Iuli9 Solinus ca. 6. Itē eclypsis solis facta pridie Calend. Maij. 61.

QVinquennale ludicrū ad morem Græci certaminis institutū, & Neroneū appellatū, Cometes dū spectacula eduntur effulsit. Hūc aūt regis mutationē significasse iudicauerūt. Vnde cū Rubellius Plautus ab omnib. Cęsar futurus crederet, huic Nero consuluit, ut Antistia cōiuge ac familiarib. in Asiā ad auitos agros proficiscat. Iisdē igit dieb. nimia lux9 cupido, infamiam ac periculum Neroni tulit. 62.

ANte mēsam Neronis fulmen cecidit, post 64.

annos igitur duos Nero, ut similitudinē ardētis Troię inspiceret, plurimam partem Romanæ urbis incendit.

66. NEronis Imperatoris tempore oceanus cruento aspectu fluxit, & humanorum corporum effigies in littoribus relictę sunt. Simulacrũ Victorię Camuloduni retrò cōuersum est, quasi hostib. cederet. Fœminę per Angliã furore turbatę, adesse exitiũ canebant, adeò, ut Insulani ad spē & ueterrani ad metũ traherent.

LAodiceia Hieropolis & Collosse Asię urbes terręmotu corruerunt. Prodigia diuersi generis & cometa apparuit mēses sex, pręter morem cometarũ, qui tanto tempore uideri nō solēt. Antea quoq; sub Claudio uisus est cometa & tres soles, qui haud dubiè portendebant tres propter principatũ imperij, breui concertaturos. Equidem ad eundem modũ arbitror ingentem cometam illum significasse non solum seditionē, sed immutationē in toto imperio Romano, & in primis lamentabile excidium regni Iudaici. Albinus Iudeę procurator moritur & Cestius Florus succedit, sub quo Iudęi contra Romanos rebellarunt.

68. QVidã Ananię filius Ihesus nomine, uir plebeius & rusticus ante quartũ belli Hierosolymitani annũ, cũ ciuitas in pace et abũdantia perduraret, in die festō tabernaculorũ repēte clamare cœpit. Vox ab oriente, uox ab occidēte, uox à quatuor uētis, uox super Hierosolymã & templũ, uox super sponsos & super sponsas, uox super populũ. Et indesinenter die noctuq; per omnes plateas circumiens, hęc clamabat, usquequo quidã primores, uelut

infaust i

infausti presagij indignatione commoti, correptum hominem multis uerberibus afficiunt. At ille nequaquam pro se aliquid loquens, nec deprecans, easdem uoces, absque timore ullo repetebat, unde ad Romanorum iudicem ductus, eiusdem iussu flagris ad ossa usq; laniatus, neq; preces, neq; lachrymas fudit, sed priora crebrò repetēs magno affectu ac clamore adiecit insuper, ue ue Hierosolymis.

ANno quo Nero excidit principatu, oleæ & prata in cōtrarias sedes transiere. Petrus ac Paulus in prima Christianorū persecutione martyrio coronati, tertio calend. Iulias. 69

ANte mortem Sergij Galbæ, quum opidatim uictimæ cæderentur, taurus securis ictu consternatus, rupto uinculo essedum eius inuasit, & totum crure perfudit. Mathematici eo anno ex Italia pulsi. Titus Vespasianus à patre rebus Iudaicis (ut Iosephus libro sexto capite ultimo author) præfectus est. 71

CVm Otho Syluius Romanorum imperator contra Vitelliū bellū gereret, ferunt p̄ter cætera prodigia, quæ tum accidere, auem eximiæ magnitudinis, quanta nūquam antea uisa fuerat, per multos dies uisam esse. Otho igitur, cum nihilominus manus cum Vitellio cōseruisset, desiderata sunt utrinq; in prelijs ad Cremonam factis, hominū quadraginta millia.

VItellio imperante sinistra apparuerūt prodigia. Nam & cometes apparuit, & luna contra rationē statuti temporis bis deficere uisa est. Quarto eñ et septimo die obscurata est. Preterea in oriente atq; in occidente duo soles uisi sunt eodē tēpore, q̄rū hic imbecillis & palidus, ille potens & clarus erat. Inuēta q̄q; sunt in

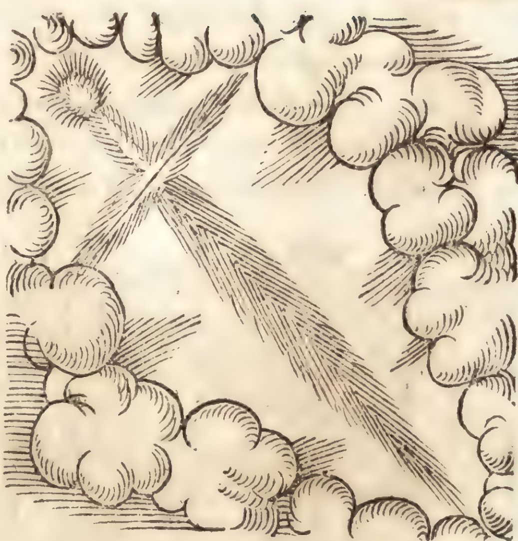
Capitolio multa & magna uestigia quorundam Deorũ, qui ex eo descendisse uidebantur, renunciatumq; est à militibus qui ea nocte in excubijs eius fuerãt, templũ Iouis sua sponte cum magno fragrore apertum esse, atq; ob eam causam nonnullos custodes perterritos & exanimatos fuisse.

PRęterea Vitellij atque Vespasiani milites cũ cruentissimo prælio pro imperio Romano decertarent, capto iam Alieno proditore, qui Cremonã urbem ceperat, non tantum lunæ inter pręliandum facta est defectio, sed etiam plane atra atq; supra communem cõsuetudinem sanguinolenta uisa est.

VItellius Romanorum imperator antequam contra Vespasianos milites pugnaret, dum sacrificaret atque ad milites suos concionaretur, magnus numerus uulturum irruit, extaq́ue sacrificij discerpsit, ac ipsum ferè imperatorem de tribunali deturbauit.

Cæte-

CÆterum cum Viennæ pro tribunali sederet, etiã dira prodigia apparuerunt, quæ exitiũ maximum imminere demonstrarunt, supra caput enim & humeros principis residẽs gallinaceus magno terrori fuit cunctis : superuolarunt præterea fœdæ aues tamq; multæ ut pené tenebras afferrent. 71

HIerosolymæ urbis excidiũ multis signis & prodigijs est demonstratum, nec signis tantum, sed prophetica etiã uoce, ut pœnitentia agi potuerit, & dira scelerũ ultio declinari propiciato numine, nisi obstinatio amentiã peperisset, amentia rerum omniũ obliuionem, ut pietatis & iustitiæ immemores cæci in suũ exitium ruerent. Sydus gladij figura in cœlo apparuit urbi imminens Azimorum die, qui octauus erat mẽsis Aprilis. Nona noctis hora circa maximam aram templi tantum lumen effulsit, ut 72

ſit, ut dies putaretur illuxiſſe. Eodem die cum bos ad aram traheretur medio templo peperit. Ænea porta interioris templi, cuius oſtia uiginti ſimul uiri remoliebantur, ferreis ſeris, æneoq́ꝫ occluſa peſſulo, ſexta hora noctis ſua ſpõte patuit, & ad undecimũ calen. Iunij uiſi ſunt per aërem diuerſis cœli regionibus uagari, & armatæ acies tranare nubila. Nocte quæ diẽ Pentecoſtes præceſsit, ſacerdotes intimum templum ſubeuntes ſacrorum cauſa, ſtrepitum primò quendam ſenſerũt, inde et uox eſt ex proximo reddita, dicẽtis, Migremus hinc. Etſi nõ deſint qui ſub id tempus hoc accidiſſe tradãt quo Chriſtus paſſus eſt. Ieſus quidam Anani plebeij ruſticiq́ꝫ hominis filius, quum ad ſolenne ſacrũ ueniſſet, quo in templo ſtatuebãtur Attegiæ, phanatico ſpiritu repẽtè impulſus (ut ante annos aliq̃t) exclamare cœpit: Vox ab oriente, uox ab occidente, uox à 4. uentis, uox in Hieroſolymã & templum, uox in ſponſos & nouas nuptas, uox in omnẽ populum. Hæc interdiu noctuq́ꝫ uociferans urbem circuibat, ſæpiusq́ꝫ correptus uerberibus, ab ijs qui uocem ut ciuitati ominoſam, auerſati, nihilo ſecius id faciebat. Product9 inde ad Romanũ

præsidem, & ad ossa usq; flagello laceratus, nec supplex quicquã locutus est, neq; lachrymam supplicio dedit, sed tantũ illud in ore esse, ue ue Hierosolymis. Albino aũt qui tũ iudex erat, quærẽte ex eo quid sibi uellet, aut cur ita insaniret, nihil respõdit. Per quę stultus ab Albino iudicatus ac dimissus est. Ipse septẽ continuos annos haud adijt quenquam, sed uelut oratiõnẽ meditatus assidue illud dicere, ue ue Hierosolymis, nec in assidua querela est unquam raucus factus. Postremò urbe à Romanis circumsessa, quum muros circuiret, ue ciuitati clamitãs, ue templo, ue uniuerso populo: factum est ut & illud insolens adiecerit, ue mihi etiã, atq; in ea uoce hostili tormento ictus cõcidit. Titus Hierosolymis captis, incensisq;, ac maiore ex parte euersis, præsidio ad circumiectam regionem, relicto, ad Euphratem usq; processit.

AContias (species cometæ à iaculi similitudine nomen habẽs) fuit, de qua quinto cõsulatu suo Titus imp. Cęsar pręclaro carmine perscripsit, ad hunc diẽ nouissimè uisa. Plin. lib. 2. 77

TRes ciuitates Cypri terremotu coruerunt, & lues ingẽs anno sequẽti facta, ita ut per multos dies in Ephemeridem decẽ millia fermè mortuorum hominum referrẽtur. Mox Anno scilicet Dñi 80. Vespasianus posteaq; Colonias deduxisset, mortuus est ꝓfluuio uentris, in uilla propria circa Sabinos, anno ętatis 69. post quem Titus in imperatorem electus est. 78

ANte Vespasiani senioris mortem uisus est cometa, & monumentum Augusti Cæsaris sua sponte apertum est. 81

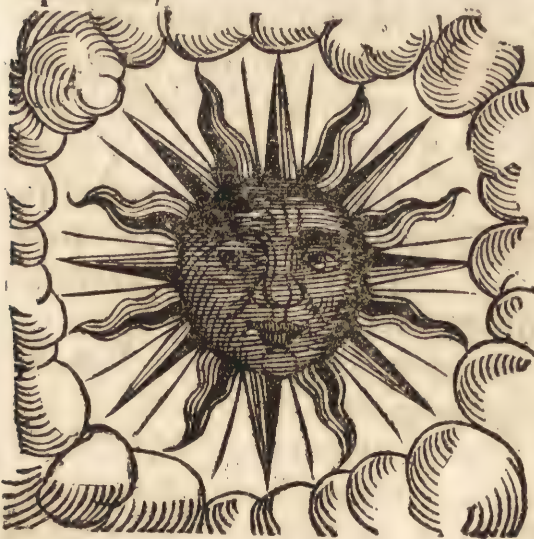
MOns Vesunius ruptus in uertice tantã ex se iecit incendij, ut regiones uicinas & urbes multas cũ hominib. exureret. Anno sequenti Musonius Ruphus à Tito reuocatur ab exilio, & Roma pernitioso incendio deformatur. Titus imperator morbo pe- 81

bo perijt in ea uilla in qua pater, anno scilicet ætatis suæ 42. De Veseui autem montis pernicioso, horrendo, atque plusquam prodigioso incendio quod Titi Vespasiani temporibus factũ est, leges Xiphilinum copiose in uita Vespasiani.

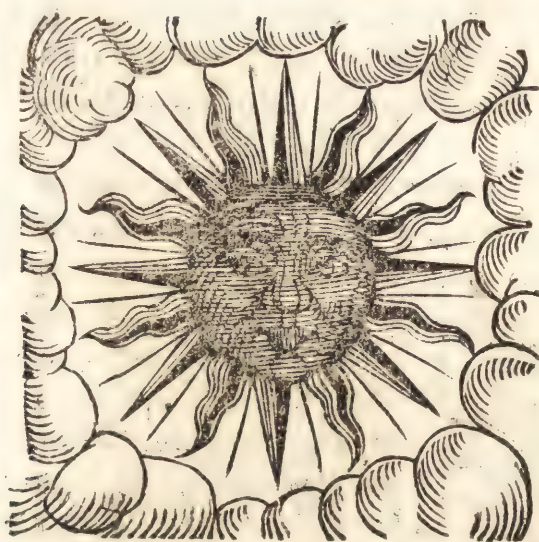
98 THepetion Gymnosophistarum dux senior, præcepit arbori ulmo, ut Apollonium Tyaneum, salutaret, illa salutauit distincta quidem uoce, sed tenui & fœminea. Philostratus in uita Apollonij.

MVlta signa atque portenta Romæ & toto orbe facta. Domitianus occisus in palatio & per uespiliones ignobiliter apportatus, anno ætatis 36. clypeique & imagines eius passim ubique per Romam in terram sunt deiectæ, & à populo per ignominiam conculcatæ.

99 EO quo Cocceius Nerua. 13. Roman. imp. in hortis Sallustianis diem obijt. Eclypsis solis facta est. Aure-

lius

lius Vict. Eutrop. Post hūc Traianus imper. regnauit à Nerua adoptatus, qui probitate adeò spectata fuit, ut postea semper quoties imperator designaretur, publicis uotis optari soleret, uti felicitate Augustum, & probitate Traianum adæquaret.

CLemens tertius Pontifex Romanus cum à Domitiano ad Traiani tertium annum peruenisset, ab eodem exilio mulctatus, in insula ubi duo millia Christianorum offendit, ad secanda marmora damnatorum, & aquæ penuria laborantium, humū dextro pulsauit pede, ex quo statim scaturijt fons. 103

TErremotu quatuor urbes in Asia sunt subuersæ, Elea, Mirhina, Pitanæ, Cyme: & Greciæ duę, Opuntiorū scilicet, & Ori 107

torū anno sequenti. Vnde anno 110 Traiano aduersus Christianos persecutionem mouente Symon filius Cleopę, qui in Hierosolymis episcopatum tenebat, crucifigitur, cui Iustus successit.

TRes Galatię ciuitates terræmotu erutę. Pantheon Romæ ful 112

 mine

mine concrematũ. Eo anno Traianus de Dacis ac Scythis triumphauit. Daciam Decibalo uicto subegit, prouincia trans Danubium facta, in his agris quos nunc Taiphali, nunc Victohali & Terungiti habent.

114 ANtiochiæ adeò horrendè terra mota est, ut montes conuulsi subsederint, alibi flumina repente fluxerint, defecerint alibi, multæ præterea urbes penè ad excidium cõcussæ sunt, sed omnium maxime Antiochia, ubi uis ingens mortalium ædificiorum ruinis periit, & in his Pedo cõsul. Traianus à quodam Genio monitus, qui sese illi forma augustiore humana obtulit, ab initio in apertũ euasit, ac plures dies quibus terror ille tenuit, in Hippodromo permansit, inde sub initiũ ueris Parthi bello repetiti sunt.

HVnc terræmotum præcessere fulmina, flauereq; uehementes uenti atq; insolentes. Inde mugitus terræ maximus, post fremitus maris horribilis auditus est. Terra sublimè tolli cœpit, ędificia sursum erigi atque præcipitari in terram. Iudæi tum gens olim Dei domestica, nunc opinione sua calamitosior, arma corripiũt per orbem Romanum, Romanis rebellant, Mesiam suum, quem adhuc populus infelicissimus expectat, adfore credebant, nonnihil & spei in Christianis collocabant, qui ut cultores unius Dei, tũ à Romanis uariis afficiebantur pœnis. In Lybia circa Cyrenem, cultores deorum Romanos, Grecosq; sine discrimine subito inuadunt, statim trucidant, nec cæde contenti, humanis carnibus uesci cœperunt. Horũ intestinis, stillante adhuc sanguine, tincti, pellibusq; uelati, multos per medium usq; ad uerticem dissecant, plures bestiis dilaniandos obiiciunt, alios inter se digladiari cogunt, ducenta & amplius ibi hominũ millia eo furore, armis Iudæorũ perempta sunt, ingẽs itẽ in Ægypto cędes patrata.

Ter-

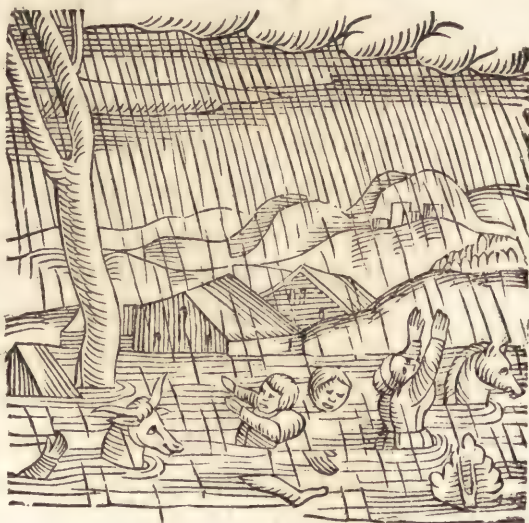
TErræmotu Nicomedia ruit, et magna pars Niceæ urbis, ad quarū instaurationē Hadrianus de publico est largitus, & bellum contra Sauromatas gestū. Hadrianus imp. in Lybiam quæ à Iudæis uastata fuerat, colonias deduxit. 121

ITerū terræmotu facto, Nicomedia ruit, & Niceæ urbis plurima euersa sunt. Hadrianus in Lybiā, quæ à Iudæis uastata fuerat, colonias deducit. Et anno sequenti Hadrianus Atheniensibus leges ex Draconis et Solonis reliquorumq́ libris iura composuit. 123

NIcopolis & Cæsarea Palestinæ urbes terræmotu conciderūt. Anthinous nobilis ac eximię pulchritudinis adolescēs, in Ægypto moritur, qui posteaq́ ab Hadriano imp. honorificè sepultus, in deos relatus, & eius nomine urbs appellata est. 129

ANtonini cognomento Pij, Romanorum imperatoris pulcherrimū alioqui principatū, multæ et uariæ clades partim 140

cœli, partim hominũ iniuria ortę, fœdarunt. Fames enim dira erat & terræmotus ingens, q̃ Rhodus & alia illustria loca, horrendè concussa sunt, incendium urbis, 340. urbanis insulis perpetua flamma consumptis. Narbo in Gallia, Antiochia, & forum Carthaginis per idem tempus deflagrarunt. Tyberis insolenti auctu omnia loca inundauit. Natus et biceps infans. in Arabia iubatus serpens uisus, qui sui dimidium à cauda deuorauit. Quatuor feri leones se ultrò in Arabia capiendos præbuerunt.

160 ANtonino pio Romanorũ imperatore regnante, paulo ante mortem eius in Bithynia atq; in Hellesponto ualde horribilis terræmotus factus est, in quo ut aliæ ciuitates permultæ uehe

menter laborarunt, maximè tamen Cyzicum funditus concidisse, eiusq; urbis templum maximum omnium atq; pulcherrimum corruisse ferunt. Erant aũt columnæ eius templi crassitudine quatuor ulnarum, altitudine cubitorũ 50. singulæ ex singulis lapidibus factæ. Dion Nicæus & Xiphilinus in uita Antonini. Prçterea ferunt eodem tempore è mari mediterraneo fluctum in culmen mõtis longo interuallo disiunctum peruenisse, proiecisseq; spumam longissimè in continentem, limpido ac trãquillo mari.

162 LVcius Aurelius Commodus cum Athenis sacrificaret, ignis ab oriente ad occidentem in cœlo ferri uisus est. Vologesus Parthorũ rex quasdam prouincias Romanorum populat. Mox Seleucia à Romanis capta est.

Visæ

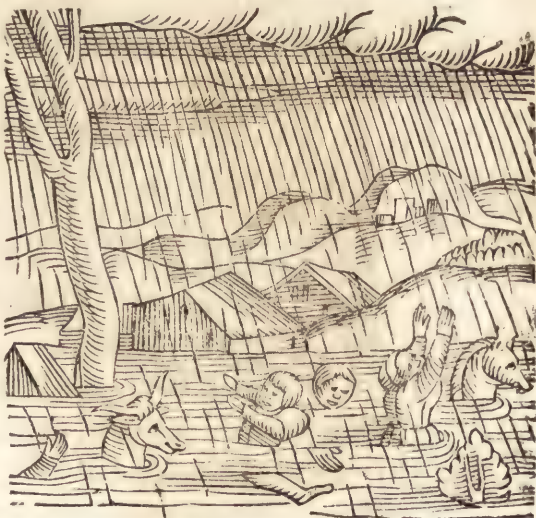
VIsę sunt eo tēpore apud Premam cruces sudasse lachrymis, 170
porci canesq; ecclesiā uiolasse, quod in religionem uersum est: Nam uix poterant ab altaris crepidine repelli. Visi sunt & lupi in suburbanis gregatim ululantes, horribiliq; iurgio certasse cum bubonibus. Hæc ab omnibus sinistra iudicabantur in episcopum respicere. Decima quarta ergo die ante obitum suū Goslariæ positus, ex consuetudine sua, nec potionibus, nec phlebotomijs contineri uoluit, quare grauissimo dyssenterię morbo correptus, & usq; ad ossa attenuat9, suæ adhuc immemor salutis, Reip. negocia usq; ad extremam sui transitus tractauit horam.

MAgna persecutio in Asia facta est, in qua præter alios infinitos, Polycarpum, Pionium ac Iustinū philosophum, martyrio coronatos legimus.

M. Antoninus philosophus Romanorum imperator cū in= 171
genti prelio cum Quadis congrederetur, ingens pluuia atq; ignis de cœlo cecidit in pugnantes, quorū alij aqua ad bibendum aptissima recreati, alij igne penitus combusti sunt. Non autem ignis attingebat Romanos, & si forte cū eis misceretur, extinguebatur subito, neq; imber iuuabat Quados, sed non secus inflabat eos atq; oleum.

ANtonini imperatoris temporibus, statim post diram Chri= 173
stianorum persecutionem, fuit ingens terræmotus, & flumi

num diuersorũ crebræ hincinde inundationes crebrescebãt, his secuta est magna lues, quæ multas latè prouincias deuastauit. Et maximè Italiam, quam adeò contriuit, ut passim uillæ & agri sine cultore & habitatore iacuerint. Ab armis deniq; nulla usquam quies erat: sed per omnem orientẽ, Yllyricum, Italiã, & Galliã, bella mirum in modum feruebãt. Luem pręcedentem statim subsequebatur ingens locustarum agmen, quo omnes agri p diuersas regiones infestabantur. Marcus Aurelius frater Antonini, & Cæsar in Germania & Sarmatia bella agitantes, periclitantur nimia siccitate. milites crebris fulminibus & cœlitus prolapsis ignibus, effugantur.

182 POst mortem Aurelij & Antonini imperatorum Smirna urbs Asię, magno terræmotu corruit, ad cuius instaurationem decennalis tributorum immunitas data est. Sequuta est tanta per urbem pestis, ut penè usque ad internetionem Romanus exercitus deletus sit.

TAnta per totũ orbem pestilentia fuit, ut pene ad internetionem Romani exercitus deleti fuerint. Ad hęc terræmotus, inundationesq; aquarũ genus humanũ, ac orbẽ terrarum afflixerunt, ut nisi hisce malis M. Aurelius, Antoninus Pius decimusq;

decimussextus Romanorum imperator rector contigisset, de Romano imperio actum fuisset. Locustæ quinetiam infestæ agris, depastæ sunt prata & arua. Tempora hisce diebus fuere periculosissima, & plane climacterica.

LEgimus apud Herodianũ Cõmodi temporibus stellas per totũ diẽ apparuisse, quasdam etiam in longũ ꝑductas, medio quasi aëre suspẽsas. Quod argumentũ erat nõ accensę, sed si tersæ & coactæ nubis. Accẽsa enim in nocte uidet, die cũ ꝓcul absit, euanescit. Sequuta est magna strages Parthorum Cõmodi dolo, nõ uirtute. Inde bella ciuilia, oppressis anni spacio quinq; Cęsarib. bello trib. Didio Iuliano, Pescenio Nigro, Albino: duob. fraude, Cõmodo ipso & Pertinace. 187

ROmæ in Capitoliũ fulmẽ ruit & magna inflãmatione facta Bibliotheca & uicinę quæq; ædes cõcrematæ, post trienniũ Commodus imperator multos interfecit, & mox (anno scilicet Domini 195) in domo Vestiliani ipse quoque strangulatur. 190

APparuere quędam in cœlo prodigia. Stellę iterũ per diem perpetuò apparuerunt: pręterea animalium omne genus, minimè suam naturam seruãtiũ, cũ figura corporis prodigiosa, tum membris haudquaquam congruentibus edebantur. Maximum autem 192

nefas cum in præsens dolorem attulit, tum in futurum pessimo augurio uniuersos conterruit. Nam cum neq; imbres ulli, neque nubes, tantumq; exiguus terræmotus antecessisset, seu nocturni casu fulminis, siue igni aliquo in ipso terrarum motu uelut extrito, totum de improuiso Pacis templum consumptum incendio est, quod unum scilicet opus, cunctorum tota urbe maximum fuit, &c.

194 IVlianus imperator pridie quã occideretur à Persis, cum nocte surrexisset ad sacrificiũ, ignem è cœlo descẽdere uidit. Responderunt interrogãti uates, ut uel saltem in diem alteram discessum differret, quod ille non tam contempsit, quàm facere coactus est deficientibus alimentis, frumentũ enim naufragio perierat. Verũ ignis è cœlo cadẽs semper clades & mala maxima pronũtiat, seu quod ab eisdẽ causis proueniat, seu quod ex corruptis uaporib. factus, ubi q̃ete opus est exercitui, urget & inficit, uel quia mentes sensus moueant. Satis est nunquam in irritum descendere. An forsan hominum istud contingit diligentia, qui infortunia ad miracula referunt, aut ad dæmonas.

PErtinax quo die è uiuis excessit, sacrificanti non modo cor uictimæ, sed hepar etiam defuit.

ANte triduum, quàm Ælius Pertinax Romanorũ imp. occideret, in piscina sibi uisus est uidere hominẽ cum gladio infestantem

festantem. Et ea die qua occisus est, negabat in oculis suis pupillas cum imaginibus, quas reddunt spectantibus, uisas. Et cū apud Lares sacrificaret, carbones uiuacissimi extincti sunt, cū inflammari soleant: & ut supra dictum est, cor & caput in hostijs non est repertum. Stellæ etiam iuxta solem per diem uisæ sunt clarissimæ ante dies q̃ obiret.

IVlianus cum post mortem Pertinacis imperatoris astu & fraude Romanū arripuisset imperiū, & tumultus iam ciuium in Iulianum ortus esset, qui aliorum etiam contra tyrannum atque parricidam implorabant auxilia. Calendis Ianuarij repente circa solem tres stellæ sunt uisæ adeo perspicuę, ut omnes Iuliano exitiū nunciare dicerent, quod factum est: ab Albino enim qui Britanniæ, Seuero qui Pæonię, & Nigro qui Syriæ præerat, liberata republica à Iuliani tyrannide. 195.

SEuero imperante aquila quæ in statua militari consederat, in ea licet abigeretur, constitit, quousque capta est, apesque in signis militaribus & maxime in statuis Nigri fauos finxerunt. Pugnatum est statim apud Cyzicum ubi Æmilianus à Seueri ducibus uictus & interfectus est. In angustijs præterea Nicææ & Cij, prælium magnum uariumque fa- 196.

ctum

ctum est, in quo Nigriani Seuerianos cruento prælio uicerunt. Tertium prælium apud Pylas Cilicianas factum, in quo Seueriani contra Nigrianos triumpharunt.

EOdem imperante ignis repentinus in aëre, qua parte spectat ad Septentrionem, est uisus, ut eo plerique urbem totam comburi, multi cœlũ ipsum ardere existimarent, quod cœlo sereno pluuia rori simillima, colorisq; argentei in forum Augusti defluxit, cuius aqua moneta ærea inuncta, argentea per triduum uidebatur. Bellum statim ciuile Seueri imperatoris cum Albino Cæsare coortum, in quo exercitus Romanus magnam cladem accepit.

203. IN monte Bœbio (aliàs Vesuuo) ignis maximus, ineoq; tãtus mugitns extitere, ut Capuam usque audirentur. Vide plura apud Xiphilinum in uita Seueri.

Decimo

DEcimo Seueri principatus anno, cetus maximus appulit in eum portũ quẽ Augustũ appellant, in eoq́ captus est. Cuius ceti figura introducta in amphitheatrũ, quinquaginta ursos absorbuit. Præterea cometes Romę per multos dies uisus est, fuitq́ opinio eum, magnum aliquod malum portẽdere. Plautianus ob insignem licentiam & crudelitatem interfectus est. 204.

SEuerus Romanorum imperator cum iam in Britanniã proficisceretur, fulmen in statuam ipsius quæ ad eam portam collocata erat qua exercitũ erat educturus, quæq́ spectabat in uiam, qua illuc itur, cecidit, tresque literas de nomine eius deleuit. Itaque Seuerus, ut uates prædixerant, ex Britannia nunquam reuersus est. 208.

DIadumeno Macrini imperatoris filio, in agro ambulanti, aquila pileum abstulit, quem in capite cuiusdam regię statuę deposuit. 219.

depoſuit. Mox Opil. Macrinus præfectus prætorij, poſt Baſsiani necem cum filio Diadumeno imperauit menſes 14 tantum, ac ab exercitu occiſus eſt uterq;.

220.

ANtoni9 Caracalla Romanorum imperator paulo antequam à ſuis interficeretur, fores iocinoris uictimæ clauſæ ſunt, atque cum exiret per portam, à leone (quem educauerat quemq; ad menſam lectumq; admittebat, interdumq; publicè deoſculabatur) tunica deprehenſus atque ne ulterius iret, lacerata ueſte, detentus eſt. Alexandriæ ubi tum erat, magnum incendium omnem interiorem templi Serapidis partẽ inuaſit, in quo tamen ſolus gladius quo Antoninus Getam fratrẽ interfecerat, cõflagrauit, cæteris omnib. ab ignis iniuria conſeruatis. Præterea Romæ factis ludis Circenſibus, ſimulachrum Martis, quod erat habitu triumphali, decidit. Quod etſi fortaſſe minus admirationis habet, tamen id multo eſt maximũ, quòd Praſini milites uicti, ut uiderunt in ſummo obeliſco graculum maxime garrientem, eum omnes ſpectare, ac repentè uno ore, quaſi premeditati eſſent, ita conclamare cœperunt. Martialis, aue Martialis, oportunè te uidimus. Id enim factum eſt non graculi cauſa, cui Martialis nomen aliquando fuit: ſed quòd in eo, tanquam diuino quodam afflatu Martialem percuſſorem Antonini ſalutaret.

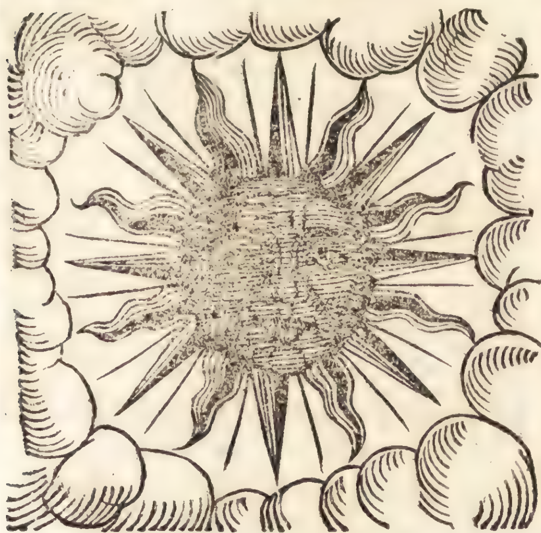
STella per multas noctes (imperante Macrino) uiſa eſt ab occidente in orientem ſolem. Macrinus igitur in bello contra Artabanum bis turpiter uictus, magna pecunia pacem coemere eſt coactus. Et mox alterum coortum Romanis non cum barbaris nationibus, ſed ciuile bellum in quo milites tumultuari cœperunt, quòd Macrinus minus erga ipſos comis atque huma-

humanus esset, quodq; non daret eis pecuniam tam amplam ut cæteri dedissent, &c.

AMonius Alexādrinus philosophus & Christianus, Asinum animalium omnium stupidissimum, sapientiæ auditorem habuisse dicitur, teste Suida apud Volaterra. libro decimotertio cap. 3. Anthrop. 229

EClypsis solis facta tanta, quæ tenebras sicut nox induxit. Eo anno Gordianus iunior puer 13 annorum, Cæsar est adiunctus. Maximinis uerò ad Aquileiam à militibus occisis, & isti duo à senatu creati militum seditione, non longe post sunt interfecti. Quibus extinctis, imperauit Gordianus annos sex. 241

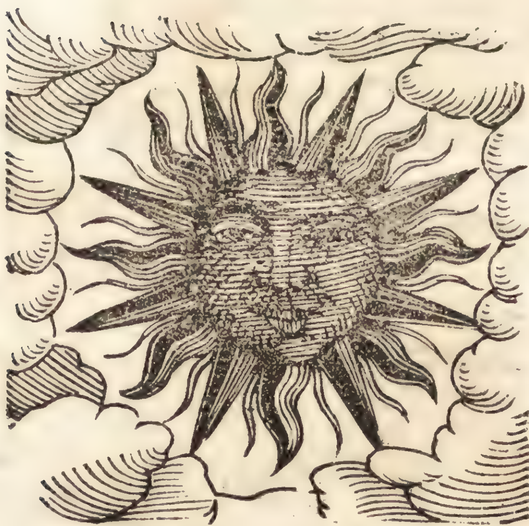

DEfecit sol Gordiano principe, ita insigniter, ut tenebris terræ inductis nihil omnino posset agi nisi luminibus accensis. Est & terra sub eo adeò horrendè concussa, ut urbes quędam subito hiatu sint cū populis absorptę, Capitolinus autor est, quod 243.

miror ab Euseb. prętermissũ, qui naturę hęc portenta diligenter est executus. Senatus nuncio de Gordiani morte accepto, Marcũ uirum grauitate & sapientia singulari imperatorem constituit, qui paucis diebus quibus fuerat imperium adeptus, uita decessit.

254

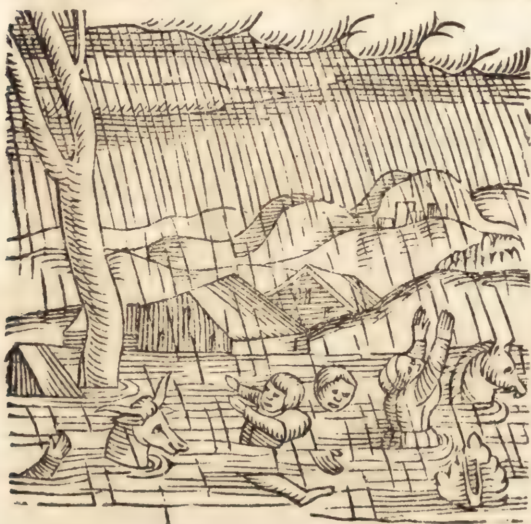
AEtna mons uulgò Montgibel, suis mirus incẽdijs, cum sit materia plenus sulphurea, quæ humidis generatur nutrimentis, exarsit altero post sanctæ Agathę Catinẽsis martyrium anno. Thucydides ab eo tempore quo Gręci Siciliam tenuerunt, tres Ætnę ignis inundationes cõmemorat: de quib. post Strabonẽ, Orosiũ, Eutropiũ, lege etiã Sebastianũ nostrũ Munsterũ in opere Cosmog.

258 VAleriani persequutionem dira naturæ portenta omnibus terris præcesserunt. plures enim dies ueluti tenebris iacuit terra obuoluta, auditumq́ tonitruum terra mugiente non cœlo tonante, secutusq́, ut solet, motus terræ ingẽs, quo plura ædificia cũ habitatoribus subito terræ hiatu absorpta sunt, multiq́ mortales nimio terrore exanimati, sed id malum Asiam pręcipue habuit

buit obnoxiam, mota est Roma, mota & Lybia, terræq; hiatus uastissimi plurib. extiterunt locis. Maritimas urbes subitũ mare obruit. Pestis inde orta, sed Romæ & in Achaia præcipuè laboratum. quina millia funerum uno die sunt elata.

TErræmotus multi maximiq;, & tenebræ multis diebus. Pestis itẽ maxima urbem Romã, & alia loca afflixit. 264

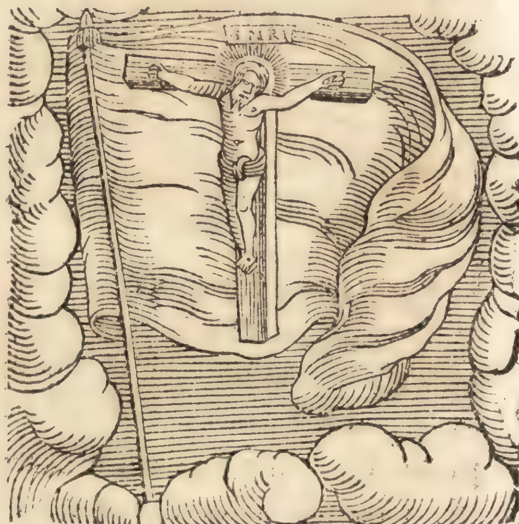
AVrelian9 imperator, cum aduersus Christianos nouam meditaretur persequutionẽ, fulmine, q̃d iuxta eũ comitesq; eius ruebat, nihil ad meliora flexus, sed scriptis iam mandatis in Christianorũ perniciem, à suis Bizantium inter & Heracleam occiditur. 278

TErræmotu horribili apud Tyrum & Sydonem multa opera conciderũt, & populus innumerabilis oppressus est. Eodem anno mense Martio in diebus Pasche, ecclesie subuerse sunt, & magna est Christianorum facta persecutio. 306

308 APud Daphnem amœnum illud & ambitiosum Antiochiæ suburbanum, uisu relatuq; horrendum natum est Constantij imperatoris temporibus monstrum, infans scilicet, ore gemino, dentibus cum binis, & barba, quatuor oculis, breuissimis duabus auriculis.

315 COnstantinus Magnus contra Maxentium, qui ob libidinem & crudelitatē maximè populo infensus erat, pugnans, in æthere crucis uexillo conspecto, uocem audiuit, ἐν τούτω νίκα In hoc uince.

320 CIrca hæc tempora in Laterano uisa manus inuisi authoris, qua ad parietem scribebatur cunctis uidentibus simul ac legentibus: HODIE VENENVM ECCLESIAE INFVSVRVS EST. Et hoc illa die dum Constantinus Magnus imperator Syluestro pontifici dedit Ecclesiæ Romanæ palatium Lateranum, urbem Romam ac Italiæ prouincias. Malleolus de nobilitate.

323 CIrca annum Domini trecentesimum uigesimumtertium, Arrius Presbyter de Ecclesia eiectus, pestilentem hæresin excitauit, & longè lateq́ue sparsit. Hanc hæresin cometas præcessisse,

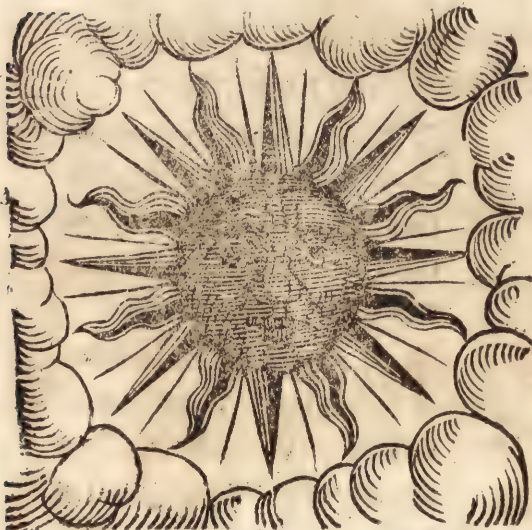

cesſiſſe, Peucerus ſcribit in libro de Diuinatione.

TErræmotus multas urbes obruit. Franci à Cõſtante perdomiti & in pacẽ recepti ſunt. Impietas Ariana Cõſtantij regis fulta præſidio, exilijs ac carceribus ac uarijs afflictionum modis, primum per Athanaſium, deinde per alios epiſcopos perſecuta eſt. 340

CIrca annum Domini 341. denunciata eſt mors Conſtantini imperatoris per ſtellam crinitam, quę inuſitatæ magnitudinis aliquot mneſib. refulſit. Oroſius lib. 7. ca. 19. Eutrop. 11. Niphus imperatorẽ anno Domini 324. ſcribit mortuũ eſſe. Luctuoſum bellũ & motum qui ſequutus eſt principis obitũ portendit. 341

ECly pſis ſolis facta eſt, & terręmotus multas urbes ſubuertit. Bellum contra Perſas graui Romanorum damno geſtũ eſt. 343

TErræmotu multæ ciuitates orientis conciderunt. Arriana hęreſis ex hoc tempore Conſtantij imperstoris pręſidio, exi 343

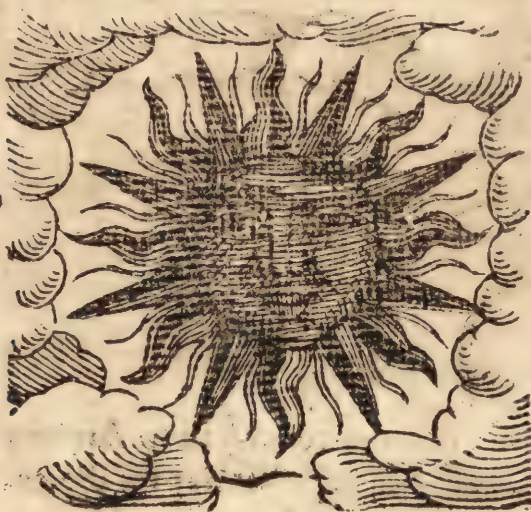
liis, carceribus, & uarijs afflictionũ modis, primo Athanasiumq; deinde omnes non suæ partis Episcopos persequuta est. Franci à Cõstante perdomiti. Hermogenes magister militiæ, Constantinopolim tractus à populo, ob Paulum episcopum, quem regis imperio ac Arrianorum factione pellebat.

344 TErræmotus Antiochiam præcipue & orientis partes anno iugiter commouit. Concilium Arrianorum Antiochiæ habitum, in quo Nicenum damnatur.

347 NEocæsarea terræmotu in Ponto subuersa, excepta Ecclesia. Sapor Persarum rex Christianos denuo persequitur.

348

DIrachium terræmotu corruit, & trib. diebus ac noctibus Roma nutauit, plurimæq; Campaniæ urbes uexatæ sunt.

350 MAgna est facta solis defectio. Christiani eo anno cũ Persis ad Singaram nocturno prælio miserè conflixerunt. Nisibis obsessa à Persis: & Bizabdæ, Amidaquè captæ sunt

ptæ sunt. Maximus Hierosolymorum episcopus moritur.

Concilium Nicęum secundũ, ab Arrianis contra Christianos congregatum, hoc anno terræmotu dissipatum est. Nã Eudoxius, ut refert Functius olim Germaniciæ urbis in Cilicia prę- 362
sul, post mortem Leoncij Antiochenæ Ecclesiæ Episcopi sedem illam inuasit, palamq; Arrianã hęresin oppressis orthodoxis, in Ecclesiam reduxit, absente quoq; Constantio imperatore, atq; in occidẽtis partibus bella gerẽte, ipse Eudoxius clam agit apud potẽtes Palatij, ut in Nicæa Synodus Episcoporũ congregaretur, sperans fore, ut congregati Arriani, eam quæ antea in eadem urbe ędita erat confessio, hoc conuentu unanimi consensu damnarent, ut deinceps successu tẽporis sub nomine Nicęnæ fidei priore conclusione erepta, posterior hæc in precio esset, sed Deus qui Ecclesiæ suæ curam gerit, hoc malum cito auertit. Congregatis enim episcopis, ac ad tractandum de proposito paratis, terræmotus tantus totã undiq; concussit urbem Nicænã, ut magna pars ædificiorũ rueret, multosq; mortales in ea cõmorantes opprimere, quo infortunio urbis, aduenæ perterriti, quisq; ad sua recessit.

Nicomedia terræmotu funditus est euersa, uicinis urbibus ex 363
parte uexatis. Paulinus Treuirorũ episcopus in Phrygia exulans moritur. Facta est magna fidelium persecutio, in quibus uera fides damnabatur.

VEra lana pluuiæ mixta de nubibus fluxit. Athanaricus Go- 364
thorum rex Christianos in sua gente persequitur. Hilarius Pictauis, & Eusebius Vercellensis episcopi mortui sunt, & magna fames in Phrygia secuta est.

Nicomedia & pars Nicęæ urbis terræmotu collapsa.

IVdæi cũ instinctu atq; iussu Iuliani templum Hierosolymita- 366
num restaurare iam uellent, terrę motũ primum ingentẽ ortum 367
esse dicunt, qui tam horrendus fuisse dicit, quod eius cõcussione ex ipsis fundamentis lapides eiecerit, uicina ędifica soluerit, atque magnam hominum multitudinem ędificiorum ruinis oppresserit. Cæterum cum iterum structuram mox experirentur, ignis ex ipsis fundamentis exiliens, & alius item de cœlo imminens, plures quàm terræmotus, consumpsisse fertur.

Igni porrò cœlitus demisso, mallei, scalptra, serrę, secures, ascię, & quæcunq; ad ædificationem cōmoda, operarij cōportauerāt, celeriter in cineres redegit, quod incendium die toto grassatū est. Sed aliud etiā accessit miraculum, nam proxima nocte sua sponte uestes Iudæorum crucis signis radiorū instar conformatis, sunt consignatæ. Itaq; omnes, uestitum tanquam stellis uariegatū & la

nifica arte atque solertia distinctū, habuere, quo illucescēte die uiso, eluere atq; detergere crucis notas conati, nihil egere.

Iterum grauis terræmotus ingruens lapides reliquos ex fundamentis eiecit atq; dissipauit, atq; insuper sæua quędam oborta procella, calcē et ipsum innumerabiliū medimnorū in aërem uētilando, dispulit. Item qui subitò ex partibus inferioribus proserpsit ignis, innumeros quoq; temporis momento, consumpsit.

IVulianus imperator apostata, cū in Thraciā proficisceretur, ubi

ubi ad eius regionis mõtes peruenit, eo tempore cum post uindemiam Vergiliæ occiderent, uites gemmis & uuis recentibus germinarunt, & ros ex aëre in ipsum comitesq́ eius ita diffusus est, ut gutta quælibet in sagis illorũ crucis formã representaret. Cęterũ per uuas immaturas prodigiosè intẽpestiuũ eius minimeq́ diuturnum imperium est designatum. Crux aũt Christianorum doctrinã cœlestẽ esse, omnesq́ ea cõsignari oportere portendit.

IVlianus Apostata cũ sacrificaturus solennẽ hostiam mactaret, in ea crucis signum corona circumdatum apparuisse ei dicitur, quod eis, qui illi operam dabant, non paruum incussit timorem. Christi potentiam doctrinamqúe nostram perpetuò duraturam, suspectã habentibus: quod corona uictorię signum esset, & circularis forma omni ex parte initium capiens, atq́ in seipsam desinens, finem nullum portenderet.

TErræmotu per totum orbem facto, mare litus egreditur 369

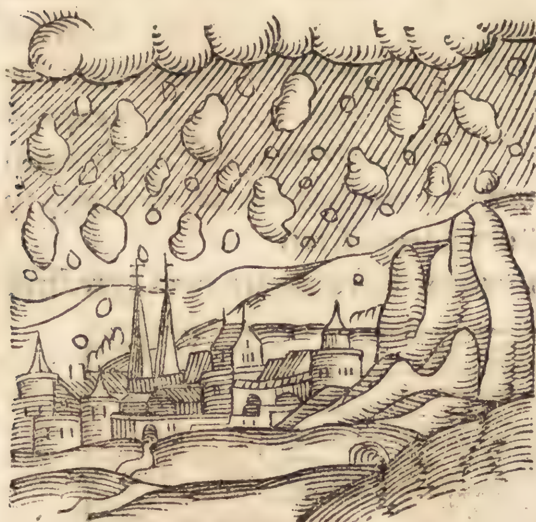

& Siciliæ

& Siciliæ multarumq; insularum urbes & innumerabiles populos oppressere. Procopius qui apud Constantinopolim tyrannidem inuaserat, apud Phrygiam Salutarem extinctus est, & plurimi Procopianæ partis cæsi atq; proscripti. Damasus Romanæ ecclesię episcopus ordinat̃, & mox Vrsinus à quibusdã episcopis cõstitutus, Sicinũ cũ suis inuadit, à quo Damasianę partis populo cõfluente, crudelissimę interfectiones diuersi sexus perpetratę.

370 MAximum fuisse motũ in toto penè orbe tẽporibus Valentiniani, Valentisq; imperatorũ, grauissimi authores testantur, in quo illud insigne fuit, quod disiectis aquis, paterent abdita maris: & quęcunq; antea solem uiderant, ualles montesq;, tunc illustrarentur. Eodem impetu translatæ naues, etiã super tecta Alexandriæ, unam uidit iam uetustate corruptã duobus millib. passuũ, iuxta Methonẽ Ammianus Marcellinus. Eo anno Valẽs contra Procopiũ q in Bythinia tyrannidẽ exercebat, bello adort9 est.

371

GRando miræ magnitudinis Cõstãtinopoli decidens, multos homines ac pecudes extinxit. Item lana uera pluuijs immixta apud Atrebatas de nubibus decidit.

172 VAlens Romanorum imperator cũ cõtra Procopium belligeraret, grando maxima lapidib. ingentib. persimilis decidit, et motus terræ graues uarijs in locis maximum Nicęę Bithynorũ urbe, ea uniuersa prostrata, damnum dedere. Nec multũ intercessit temporis, quum alius terræmotus obortus, idem Germæ Hellesponti ciuitati fecit. Hæc porrò omnia turbarum ecclesiasticarũ fuerũt indicia, de quib. Niceph. Anno ꝓximo Hartanaricus rex Gothorũ in Christianos persecutione cõmota, plurimos interfecit, & de proprijs sedibus in Romanorũ solum expellit. Vincentius lib. 15. cap. 51.

Come-

COmeta facto, factus eſt terræmotus ferè per totum orbem, 377
propter quem mare littus egreditur, & Siciliæ multarūq;

inſularū urbes & innumerabiles populos oppreſsit. Eo anno Valentinianus auguſtus Saxones in terra Fancorum oppreſsit.

CVm Valentinianus imperator in Sabaria urbe eſſet, noctua 382
ſuper cacumen balnei ſedit, mœſtum & lugubre canens: aderat ipſe imperator, ob id non defuere qui ſaxis & ſagittis illā impeterent, & quamuis colimarent, non potuere illam unquam abigere: itaq; paulo poſt, uixq; una intermiſſa die, repentè interijt. affuere & alia ſigna, ſed communia: hoc uerò euidentiſsimū.

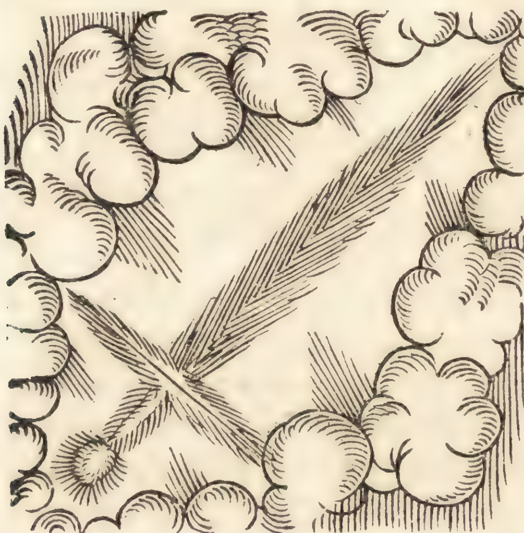

THeodoſij imperatoris temporibus terribile ſignum in cœlo columnæ per omnia ſimile apparuit, & eo anno Gregorius Naſianzenus epiſcopus obijt. 384

STella à ſeptentrione gallicinio ſurgēs & in modum Luciferi ardens, priuſquam ſplendens apparuit, uigeſima die deſijt eſſe. Per idem tēpus grando crea- 389

do crepitans per biduum continuum plurima cecidit, pecudum arborumq; pernicies. Longobardi eorum ducibus defunctis, primum sibi regem crearunt Algemundum, Aronis filium. Templum Serapidis apud Alexandriam, Theodosij imperatoris edicto solutum est.

393 THeodosio imperante prodigia insolita uisa sunt, quæ futura orbi mala portenderunt. Primum nanq; inopinata & insolens stella in cœlo mediæ noctis tempore prope luciferum refulgens apparuit, circa eũ ipsum, qui Zodiacus dicitur, circulũ. Ea, quod propter coruscantes radios ingens & lucida esset, non admodum Lucifero cessit. Paulatim uerò ad eã ingẽs etiam aliarum stellarũ uis aggregabatur. Spectaculum id si uidisses, apum examini quæ circa ducem suum in orbem obuolitant, contulisses. Et quæ ueluti ex mutua & uiolenta concussione ab omnibus eis emicuit lux, in unam quandam commista flammam euadebat: & gladij prorsus ancipitis, magni & horrendi, cum terrore quodam relucens, faciem reddebat. Quod enim reliquæ stellæ in idem reciderent uisum, & una, eaq; sola, quæ primum conspecta fuerat, habitu toto, ueluti radix ad capulum aliquod appareret, & quodãmodo fulgorem exhibitæ illius stellæ omnem proferret, perinde atque ex lucerna funiculus ardens, sic flamma in sublime tollebatur. Quæ cum ad quadragesimam usque diem ensifera seu potius ensis formam referens apparuisset, euanuit. Eodem etiam duo hominum corpora uisa sunt. Alterum quidem in Syria supra humanam naturam magnitudine excedens: Alterũ uerò in Ægypto, infra incredibilem staturæ breuitatem consistens. Syrus longitudine cubitorum quinq; & unius palmi excreuerat, quamuis pedes eius reli-

 Anno Domini.

reliquæ corporis magnitudini proportione non respõderẽt, introrsum enim intorti et uarij erant. homini nomen erat Antonio. Ægyptius autem tam breuis fuit, ut perdici persimilis esset, cui tamen tanta inerat prudentia, qualis homini formoso competit, uox à Musis non abhorrebat. Sermo mentis generositatem spectandam exhibebat. Ex his maximus, uiginti quinque expleuit annos: minimus autem non multum ab eis abfuit.

SIgnum in cœlo quasi columba pendens, ardensq; par dies triginta apparuit. In urbe Antiochia nocturno tempore simula- 394

chrum fœminæ habitu uisum est sublime in aëre errare, magnitudine ingenti, & aspectu adeo truci, ut horrorem multum spectantibus afferret. Id in aëre per urbis plateas currẽs, flagello grauiter sonanti, aërem diuerberabat: unde sonitus prodijt qualem edere consueuerunt, qui ad iram & furorem feras concitant.

tant, qui earum ſpectacula edunt. Et mox eodem menſe facta eſt magna atque cruenta in ea urbe propter tributū à Theodoſio extraordinariè impoſitum, ſeditio.

395 HOc tempore terræmotus magnus & admirãdus extitit, qui priores omnes magnitudine, & celeritate & temporis diuturnitate facile ſuperauit. Nam & menſes ſex maxime durauit: & non ex interuallo, ſed motu cõtinuo omnia concuſsit, idq; per orbem ferè uniuerſum: adeò ut non ſolum in urbe Conſtantinopolitana turres in præceps ierint, & murus uarijs in locis ruptus ſit, uerum etiam circa Cherſoneſum ædificium, id quod Macrõn

tichos uocāt, omne conciderit, & innumerabilia ubiq; locorum, magnorum operum, templorumq; ædificia peſſum ierint. Terræmotus iſte Alexandriam quoque attigit. Antiochiæ autē impetu uehementiore imminens, præcipua quæq; ſpectacula maximè comminuit. Et innumerabiles accidere caſus, non terra tantum uerumetiam mari. Alicubi enim terra dehiſcens, uicos frequentes abſorbuit: alicubi fontes nō exigui ſubitò exaruere, quibuſdam in locis ubertim aqua profluxit, quæ ibi antea eam ſolita non fuerat. Arbores multæ unà cum truncis ſuis radicitus euulſæ. Aggeres plurimi derepentè exiſtentes, in montes ingentes conformati. Mare terminos ſuos tranſgreſſum piſces ingentis magnitudinis mortuos, ueluti funda eiecit, Inſulæ plu-

læ plures unà cum incolis suis submersæ, hodie quoque non apparent. Naues undis confertim decedentibus in arida medio mari mobiles consistere uisæ. Cladem ex eo terræmotu, plurimum sensere Bythinia, Hellespontus, utraque Phrygia, & Orietis pars maxima: sicut dictum est. Inuasit quoque occidentis regiones plures. Et cum longo duraret tempore, non ea qua cœperat uehementia grassari perseuerauit, uerum sensim de impetu aliquid remisit, donec prorsus conquieuit. Cladis ea talis fuit. Bizantij autem in maximum coniecti metum, à ruinis ædificiorum sibi timentes, muros reliquerunt, & extra urbem in Campo, qui dicitur, morati sunt, unà cum imperatore Theodosio & Patriarcha Proclo continuis precibus incumbentes, Deumq; ut propitius eis esset, & ab imminente calamitate orbem liberaret, obtestantes. Et cum aliquando motu eo grassante, terra ueluti fluctuans concuteretur, & homines per metum eam ex fundamentis ipsis extirpatum iri uererentur, & omnes litanijs & supplicationibus dediti collachrymarent, & ex profundo intimoq; animo misericordiam diuinam implorarent, tum miraculum præter opinionem omnium, quod sensum & metum omnem excedit, subsequutum est: subitò namq; è medio inspectantibus omnibus, diuina quadam ui, puer in aërem sublimis, ad cœlum usque tractus, ita ut iam non appareret, sublatus, diuinam uocem, qua angelis Deum laudibus ferre mos est, audiuit: eaq; uoce percepta, rursum priore per aërem uia, reuersus descendit, & episcopo Proclo ipsiq; imperatori, et multitudini omni supplicationib. operanti, Deumq; hymnis celebranti, ab angelis canentibus se uerba hæc audisse renunciauit: SANCTVS DEVS, SANCTVS FORTIS, SANCTVS IMMORTALIS, MISERERE NOSTRI. Quæ ubi Proclus iutellexit, statim ad eum modum psallere iussit: & terræmotus statim etiã consistit, omninoq; conquieuit. Imperator porrò Theodosius, & inter fœminas admiratione omnium digna Pulcheria, tanto miraculo perculsi, constitutione imperiali confestim, ut per orbem omnem diuinus hymnus iste concineretur, decreuerunt. Et ex eo tẽpore Ecclesia Christi eum acceptum, non quolibet tantum die usurpat, sed etiam cuiuslibet

carminis & laudis Dei initio, ante omnia pleno ore præmittit. puer uerborum eorum ministerium exequutus, statim uita defunctus est, & in magna ecclesia quæ Pacis nomen obtinet, conditus: Locus autem in quo ille in sublime actus est, postea ὕψωμα θεῖον, id est, diuina exaltatio uocatus est. Notum uentum pro urbe Constantinopolitana spectans.

396 ALgemundi primi Longobardorum regis temporibus, meretrix quędam unico partu septem puerulos enixa est, & in piscinam proiecit necandos, quos Algemūdus rex, dum forte fortuna inuenisset unū ex illis, hasta detractū seruauit, nutricique omni studio alēdum tradidit, cui Lamissio nomen inditum est, qui cum adoleuisset, ob ingenij magnitudinē, post Algemūdi mortē, regni successor factus est.

398 THeodosio imperatore regnante, anno cōsulatus Arcadij tertio & Honorij secundo, in orientis partibus apud Palestinam prouinciam, in castello Emaus, natus est puer perfectus, ab umbilico & sursum diuisus, ita ut haberet duo pectora, & duo capita, & unusquisque suos sensus: Vnus edebat & bibebat, & alter non edebat, unus dormiebat, & alter uigilabat, nonnunquam simul dormiebant, simul ludebant ad alterutrum, & flebat uterque, & percutiebant inuicem. Vixerunt

autem

autem annis fer mè duobus, & unus quidem mortuus eſt & alter ſuperuixit diebus quatuor.

COnſtātinopolis iram Dei reformidās, ignē ſuper nubē terribiliter fulgente, ad pœnitentiā conuerſa, euaſit. Ruffinus militiæ magiſter oriētalis rebellans, à Stillicone interemptus eſt. Gildo Africæ comes rebellans conſueta ſtipendia Romanis ſubtraxit, quem non multo pòſt Stillico interficiens, Africā in ius priſtinū redegit. 398

TErræmotus per dies plurimos fuit. Cœlum ardere uiſum eſt. 400
Poſt Theodoſium Magnum Arcadius oriētis imperator fa-

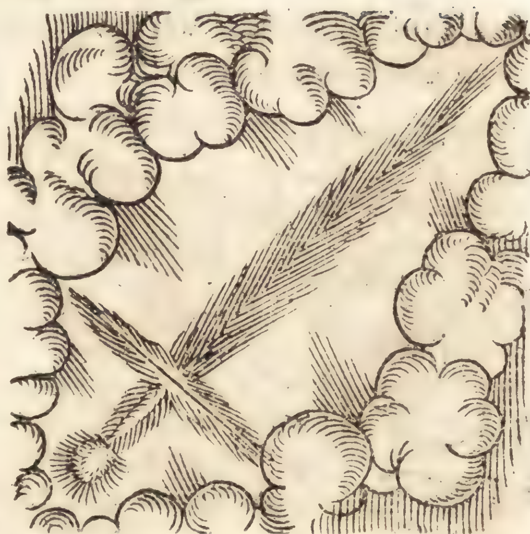

ctus eſt. Et Viſigothi Hunniq; Romanorū prouincias multis incurſionibus depopulati ſunt.

GRando uehemens apud Conſtantinopolim, & eius ſuburbana cecidit 30. die ſeptēb. et 4. die poſt grādinē defuncta eſt Eudoxia Auguſta, ut Socrates in hiſtoria tripartita author eſt. 407

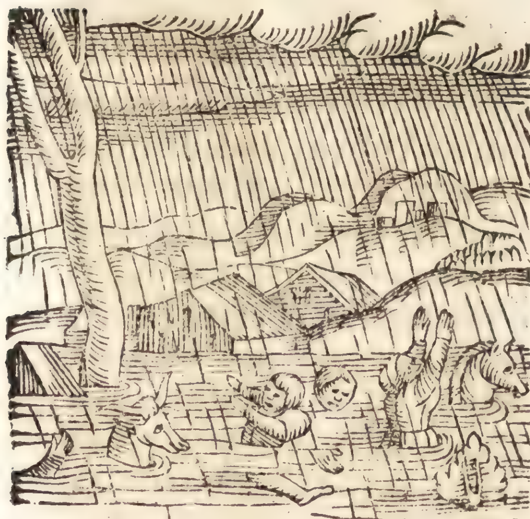

411 ROmæ fœmina gygãteæ magnitudinis, de parentibus mediocris staturę nata, multis stupori erat. Vãdali duce Crosco Gallias peruagati, multas urbes ac ecclesias deuastarunt.

412 GAinas fortissimus ille Scytha qui Romanũ inuasit magno cũ exercitu imperiũ, cũ eam ob causam quod Arcadius Romanorũ imperator Arrianis templũ in urbe Constãtinopoli concedere nollet, Bizantiũ expugnare atq; penitus diripere conaret, eas insidias stella ensis speciem referens portendit, quę supramodũ splẽdida fuit (qualem nunquã antea apparuisse in literarũ memoriã relatum est) supra urbem ipsam relucẽs & à summo propè cœlo ad terrã ipsam pertingẽs. Eo anno cum Roma à Gotthis Alarico duce obsideretur & diriperet, cædes tanta facta est, quanta ætas nulla à sęculo condito nouit. Eam porrò cladem stella illa gladij formã habẽs precessit. Nõ enim milites tãtũ interiere neq; in aliqua orbis parte mala hæc constitere, sed omne genus hominum concisum est, & tota perijt Europa: Asiæ quoq; pars nõ exigua attrita est. Plurima enim Lybiæ, potissimum uerò quæ Romanis tributaria & subiecta fuit. Interitus nãq; multitudinem hostilis barbarorum demetiuit ensis. Reliquã autem fames & pestilentiæ, nec non agrestium ferarum greges, absumpsere. Prætcrea motus terræ ingẽtes funditus urbes & domos euertẽtes, permul-

tos in ineuitabile exitium coniecere. Multis etiam in locis terra hiatibus rupta, sepulchrum incolis extemporaneum spontaneumque facta. Insuper aquarum pluuialium illuuiones, & apud alios flammeę siccitates, apud quosdam fulmina coniecta, uariā & insustentabilem edidere calamitatem. Quinetiam pluribus in locis grando saxis

manuarijs maior, & circiter octonarum librarum pondus trahens, deferri uisa est. Deniq; niuium uis & frigoris immanitas quos plagæ aliæ nō præripuerūt, occupatos extinxere. Quę omnia euidenter satis diuinā deprædicarunt indignationē: De quibus sigulatim commemorare, supra uires hominis fuerit. Tum uero tantum etiam solis deliquium fuit, ut stellæ etiam medio die refulserint, quod deinde tanta siccitas est subsecuta, ut more insolito, multi mortales, & alia etiam animalia interierint. Quum autem sol defecit, fulgor quidam, simul in cœlo apparuit, coni

ſiue metæ ſpeciem gerens: quem inerudíti quidam cometam, crinitamque ſtellam eſſe dixerunt. Nihil enim quæ in eo uiſa

ſunt, cometæ ſimile fuit. Nec fulgor is in comam abijt, neque ſtellæ prorſus ſpeciem retulit: ſed ueluti Lucernæ cuiuſdam magnæ flamma per ſeipſam ſubſiſtere uiſa eſt, nec radij eius aliqui ſtellæ cuiuſquam formam ſubiere. Ipſo quoque motu uariauit. Nam ea parte qua ſol per æquinoctium oritur, fulgor is moueri cœpit: & inde iuxta eam, quę in Vrſæ cauda ſita eſt, ſtellam ultimam ſenſim euadens, ad occidentem curſum tenuit. Poſtquam autem cœlum eſt dimenſus, motu ſuo quatuor menſibus longius perfecto, diſparuit. Vertex eius aliquando quidem in magnam & acutam longitudinem abijt, ut coni rationem excederet: nonnunquam autem ad menſuram illius contractus eſt. Alia quoque monſtroſa præbuit ſpectacula, quibus à natura ſolitarum apparitionum diſceſsit. Videri autem cœpit ab æſtate media, ferè uſque ad Autumni finem. Idipſum quoque miraculum ingentium bellorum, & incredibilis hominum interitus indicium fuit. Deinceps uerò terrę motus eſſe cœperãt, qui non facilè cum eis qui antea extiterant, conferri poſſent. Cum terræmotibus ignis quoq; cœlo quaſi rupto delapſus, ſalutis ſpẽ omnem præcidit, cladem tamen hominibus non intulit. Diuina namq; benignitas, uento uehementi demiſſo, & igne undiquaq; prouoluto, in mare eum abiecit. Videre tum erat ſpectaculũ nouum fluctus ipſos,

ipsos, perinde atque regiones quasdã marinas plurimũ igni ardere, quoadusque flãma prorsus in undis extincta est. Quum in multis terræ locis, tanti essent terræmotus, laquearia & tecta ędium, à se ipsis, ita magno cum sonitu, & fragore dirimi uisa sunt, ut qui intus in domibus erant, claré oculis cœlum conspicerent. Et post eiusmodi rupturã, ita rursum sunt inter se aptè coniuncta, ut nemini tàm nouæ rei significationem aliquam præberent. Idem etiam in nauibus, & domorũ pauimentis, multis in locis accidit. Quędã namque granaria in partibus inferiorib. habitantes, frumẽto confertim, & subito in eos per rimas patẽtes effuso, suffocarũt, solumque ipsum tam commodè compactũ reddiderũt, ut homines addubitarẽt, unde frumentũ illud, quod cædẽ talẽ patrarit, profluxerit. Adhæc alia quoque eius generis mala tũ nouo prorsus modo extitere, quæ satis ostenderũt, nõ naturali aliqua ratione hęc (sicuti Gręcę supstitionis sectatores delirantes dicũt), puenire, sed diuinę indignationis flagel-

flagella ea hominib. immitti. Multis certè quidẽ eo tẽpore uiſum eſt, irato ea Deo accidiſſe, propter tam apertã, quæ maximo illi Eccleſię luminari Ioanni illata eſt, iniuriã. Siquidẽ & imperatoris coniugem Eudoxiã, tum uita excedere contigit, uermibus eſcam factam, & urnam, cui impoſita eſt, moueri cernere erat, Deo uide licet eũ, qui per illã in eccleſia concitatus fuerat, motũ oſtendente. Romã eo anno à Gothis uaſtatã eſſe autor eſt etiã Caſsiodorus, Blõdus, Haloãder, & alij. licet aliter ſentiãt Funccius, & q̃dã alij.

412 POſt Arcadij imperatoris mortem Vtice terra diebus 7. mugitum dedit. Stilico regnum Honorij imp. affectans, filio ſuo Tucherio, Reip. pernitioſus efficitur, barbaras gentes ipſe alias regno immittens, alias cõſenſu ſuo fouẽs, unde ſolito grauius earum & maximè Vandalorum rabies per Gallias exarſit.

413 VTicẽſi in litore apud Africã dẽs Gygãtis inuẽtus eſt tam ingẽs, ut ſi minutatim in modios noſtrorũ dentiũ cõcideret, cẽtũ dẽtes inde fieri poſsẽt. Vandalis Galliã incurſantibus, cõgreſſi Franci, Modigiſilũ regẽ cũ 20. millibus Vandalorũ extinxerũt.

416 IVdęus q̃dã cũ quęſt9 cauſa ſępe in multis hęreticorũ Eccleſijs baptiſatus fuiſſet, & demũ etiã ad orthodoxorũ, ſub eadẽ intẽtione baptizãdus ueniſſet, aqua fontis ſubitò diſparuit, & iterũ allata aqua fonteq; repleto, iterũ atq; iterũ aqua diſparens, uirtutẽ Dei, & Iudæi perfidã oſtẽdit. Honorius imp. ſopitus in Africa hæreticus, pacẽ reddidit eccleſijs. Perẽpto à ſuis Athanulfo Viſigothorum rege, Sigericus regnare cœpit.

417 OCcidentales quidam, ultimo anno cycli decennoualis pro emboliſmo communem annum tenentes, & per hoc in Paſcha celebrando aberrantes, diuino miraculo ad ueritatem reuocati ſunt, In quadam enim Italiæ Eccleſia ubi annuatim ſabbato

ſanctæ

sanctæ Paschæ hora baptizandi solebat aqua diuinitus manare, & statim ex sese redire, nullo deductorio penitus adparente, nunc temperius iusto, id est 7. Calendas Aprilis Pascha celebrantes, aqua non emanans expectatione totius diei ac noctis fefellit. Legittimo autem die paschæ hora baptizandi aqua solito emanans 10. Calend. Maij, Pascha celebrari ostendit.

COmeta usque ad mensem Septembrem uisus est. Quo anno Iudæi omnes ab Alexandria pulsi sunt, factione Cyrilli epi- 418
scopi. Vnde multæ ac nefariæ cędes exortæ sunt. Heraclianus consilio Sabiniani in Africa classem 4700 parans, Romam applicuit, à Marino turpiter fugatus, scapha Carthaginem petens, à militibus interemptus est.

MEmorabile est quòd Iudæis Cretam inhabitantibus, hoc 434
anno accidit. Seductor enim quem quidam ipsum Cacodęmona fuisse putant, totam eam insulam anno integro peragrauit, Mosen se esse dictitans, qui Israelitas olim per mare rubrum eduxisset ex Ægypto, missumque se denuo, ut dispersos Israëlitas ad terram suam reduceret, cumque miseri Iudæi spe falsa ducti, nimis cito crederēt seductori, omnia sua bona alijs reliquerūt, statoque tempore omnes cum paruulis & uxoribus seductorem, qui eos præcedebat, sequebantur. Ventum erat ad rupem quandam

mari imminentem, ibi Pseudomoses precipiebat eis, ut inuolutis se uestimentis, in globorum modum de rupe uersus mare, demitterent: Iis sine mora obtemperantibus, multi in ipsis lapidum acuminibus collisi interiebant, multi aquarum uorticibus absorpti, stultitiæ suæ pœnas dabant, periissent multi plures, nisi Christiani piscatores quosdã in mari periclitantes, mortiq́ iam propinquos nauibus excepissent, ij enim refocillati ad suos redeuntes, dolum periculumq́ eis reuelarunt, quibus agnitis, omnes furore accensi Pseudomosen ad necem quæritabant, qui nusquam comparens, suspicionem dedit se dęmonem fuisse erroneum, humana forma, ut commodius quæ uellet, efficeret, apparere solitum. Hac tanta calamitate moti, multi ex Cretensibus Iudæis, ad fidem Christi sunt conuersi.

434 COmeta apparuit & mox post paucos dies apud Tolosam sanguis fluxit. Gizericus Hipponem Africę obsedit, atque tertio obsidionis mense Beatus Augustinus episcopus diem clausit extremum. Diaco. lib. 1.

444 COnstantinopoli per quatuor menses, terræmotu terra fluctuante, quidam coram omnibus orantibus in aëre diuina uirtute sublatus est. Piratæ Siciliam longe lateq́ deuastarunt. Romæ defuncto Xysto pontifice, Leo primus in sede pontificia successor factus est.

Cometa

COmeta afsiduè multis diebus micante, in oriẽte terrẽmotus factus eft. Attila Hunnanorum rex, Bledam fratrem ac consortem suum uocans, magnam partẽ Italię bello adflixit. multas præclaras urbes diripuit, & tandem congregatis exulibus, Venetiæ in mari conduntur. 448

TErræmotus penè afsidui, & signa plurima in cœlo uisa sunt. 454
Vespere ab Aquilone cœlum efficitur rubeũ ut ignis intermixtis per igneum ruborem clarioribus lineis, in hastarum speciem deformatis. Luna obscuratur. cometes apparet, & multa alia horrenda. Et anno sequenti Attila Hunnanorum rex Vuala-

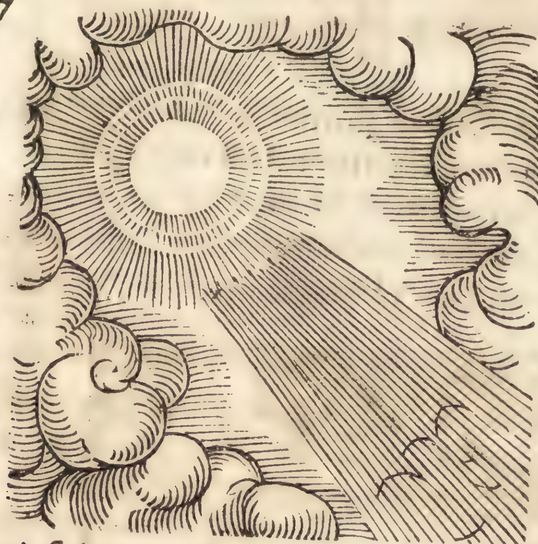

metis Ostrogothorum regis, & Ardarici Gepidarũ regis, & aliarum gentium auxilio fultus, à Pãnonijs egressus, occidentale imperium inuadit.

457

SVper insulã Britanniæ stella miræ magnitudinis apparuit, cuius radio glob. igneus draconi similis adhærebat. Ex cuius ore duo radij procedebãt, quorum unus ultra Galliam se extendebat, alter uerò uersus Hiberniam tendens, in septem minores radios terminabatur. Saxones post mortem Aurelij Ambrosij regis, à pactione fœderis soluti, inuaserunt ciuitates & promontoria, ac ab Albania usque Eboracum omnia deuastarunt.

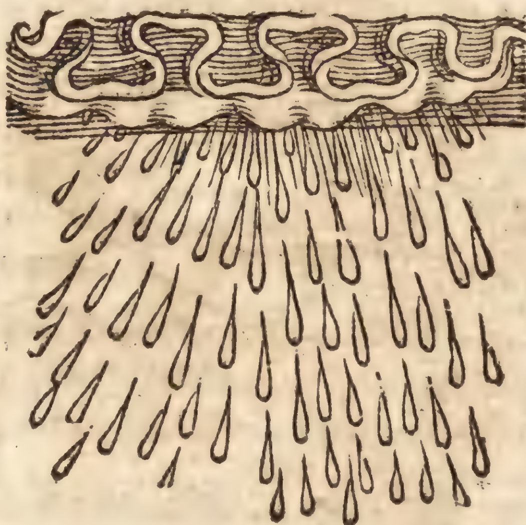
462 LEone iam alterum annum imperante, ingens terræmotus & fremitus usq; adeò extitit, ut multæ quidẽ in locis omnib. ruinæ cõsequutæ sint, Antiochia autem omnis ferè concuteretur. Clades ea ueluti præmiũ futurorũ malorũ fuit, propterea quod ciues ipsi à

ipsi à diuinis legibus alieni, tanquam beluæ feri animis essent, & uecordiæ intẽperijs omnibus agitarẽtur. Grauissimus enim qui unquam fuere omniũ terræmotus urbẽ eam inuasit, quingentesimo sexto ab ea condita anno, decimoquarto mensis Septembris die, quarta noctis hora, ab eo terræmotu qui sub Traiano fuit, trecentis quadraginta septẽ annis exactis: ille namq; cũ centesimo uigesimonono, suis legibus, ut libera rep. ea urbs uteretur, eam afflixit: iste autem sub Leone quingentesimo sexto anno eam oppressit, sicuti hoc à studiosis repertum est. Et domos eius ferè omnes disiecit, quum quidem populosissima foret: ita ut in eã solitudo nulla, aut locus quisquam inhabitabilis, aut neglectus esset. Magnificentissimè autem exornata fuerat, propter ambitiosam multorum principum liberalitatem, qui operibus ibi extruendis, inter se concertarunt, & de gloria superare alij alios conati contenderunt. Conciderunt igitur imperiales domus una atq; altera, aliæ periculum euasere, unà cum uicino lauacro, quod sanè urbem incommoditate pristina liberauit, propterea quod reliquæ balneæ uiolentã inundatione ei incommodassent. Disiectæ quoque quæ pro imperatorijs ædibus fuere porticus, & quod eis impositum erat tetrapylum. Præterea Hyppodromi pro foribus turres & quędã eis insistentes porticus. In ueteri autem urbe domum aut porticum ullam non attigit. Coucussit insuper & Traiani & Seueri & Adriani lauacra. Plurima item ædificia & porticus in ea quę Ostracina dicitur uicinia, atque etiam quod uocatur Nymphæum, quæ omnia copiosissimè Ioannes Rhetor in suis histotorijs refert. Terræmotus istius gratia, & propter ædificia diruta, imperatorem ferunt urbi ei mille auri talenta tributi annui remisisse,

sisse, multam quoque pecuniam ad publica ędificia renouanda dedisse. Eadem tempestate, Thracia etiam, & Hellespontus, Ionia omnis, & quæ uocantur Cyclades insulę cōcussæ sunt. Ædificia plura in Cnido & Coo collapsa. Cōstantinopoli uerò & in pro-

uincia Bithynia imbres immensi, in tertium & quartum diem iugibus aquis cœlitus in fluminum morem decidentibus, durauerunt: montes in planiciem deciderunt, uici maximi diluuio disparuerunt. Ex ingenti purgamentorum copia in quibusdam lacubus insulæ extiterunt: sicuti in Boane, quæ ad Nicomediā est, accidit. Alia pręterea multa accidere. Signa quoque in cœlo conspecta. Nubes enim tubæ specie ad dies quadraginta uisa est. Quo tempore cinere etiam Cōstantinopoli, nubibus in ignem uersis, pluit, qui cinis palmę minoris propè altitudine in tegulis iacuit: id quod euidentissimū indicium imminentis incendij fuit. Itaque cum tremore omnes urbe egressi, Deū precibus placarūt, ignea pluuia Deum abolere uelle omnia dicētes. Porrò Deo ad misericordiam conuerso, flamma extincta, & cinis horrendus in terram delatus est. De hoc Procopius etiam Cęsariensis alicubi memorat, ex Bebio eum mōte ortū habuisse scribens, unde ille quū plurimus redditus esset, uento uiolento in sublime actus, eò loci ubi ille cōquieuit, deciderit. Fortasse aūt & Deus illū ita in sublimi aëre iactatū, in ea loca quę pœna coërcēda erāt, cōiecit. Terræ quem

quē diximus motu ita ingruēte, imperator Leo sibi metuens circa S. Mamantē tabernacula posuit, ad sex menses ab urbe ingredienda abstinens, eoq́ modo se diuinam iram declinaturū existimans. Sequutum est perniciosum planè urbis Constantinopolitanæ incendium. Maiorianus imperator contra Vandalos in Africam exercitum mouit. Theodoricus territus nūcijs, relicta Emerita, Gallias repetijt, ac pace fugata, cæde furens: ecclesias, urbes ac uillas omnes uastauit atque incendit.

LEonis imp. anno 4. apud Tholosam Galliæ urbem, ex eius 464
medio sanguis tota die largissimo fluxit riuo: quòd Gothi pro portento siue perditionis signo acceperunt. Proximo anno Theudemer Suenos & Scyros in ultionem fratris occisi, usque ad internitionem debellat.

ANno imperatoris Leonis sexto, pictor quidam cum saluato 466
rem secundū similitudinē Iouis depingere uoluisset, aruit tota eius manus, Vincentius lib. 21. cap. 55. ex Sigeberto: qui tamen ad annum 463 posuit. Seuerus Rauennæ à Ricimere imperator occidentis factus est. In Gallia uillę, greges ac alia multa fulmine tacta, ac duo iuuenes in unū adustione cōcretis corporibus inuenti sunt, Iordanis in lib. annaliū & Cuspinian9 in cōsulibus.

ANno Leonis imp. undecimo, Viennę austrię horrendo ter 471
ręmotu aliquot tēpla & domorū aliquot palatia coruerunt: & feritas luporum aliarumq́ syluaticarum bestiarū toto anno per urbem uagantium, homines deuorabant. Adhęc palatium regis die sancto paschæ cœlesti igne consumptum, ad cladē multum terroris addebat. Mortuo Vterprendagone Britonū rege, Arthurus eius filius in regno sublimatus est.

488 AB Humerico Vandalorum rege, in Theodorici ac Venantij consulatu, Christiani acerrimè infestantur, in qua persecutione multis linguę sunt mutilatæ, quibusdam quoq; penitus abscissę, qui diuinitus tamen curati, etiam sine linguis loquuti sunt, Sigisbertus et Marcellinus. Hac tẽpestate Tyrãnus Honorichus morte satis miserabili, sed tantorũ scelerũ dignissima, uitam octauo regni sui anno finiuit, nam putrefactũ & ebulliens uermibus, non corpus tantum, sed partes etiam corporis eius uidebantur mandare sepulturæ.

VAria signa in cœlo & insoliti cometę apparuerũt. Theodoric9 Ostrogothorũ rex à Mesia egressus & in Italiam profectus, Ordoacem Italiæ regem bis sibi congressum, in fugam uertit, & Papiæ ioclusum ad triennium ibi obsedit. Eorico Visigothorum rege mortuo, Alaricus filius regni successor factus est.

490 IN Mineo Hispaniæ fluuio pisces capti sunt, in quorum squamis eius anni æra inscripta erant. Eo anno Feltheus & Fena Rugio-

Rugiorum rex, Herulos patria eijcere conabatur, quem Odoacer uicit, & occidit, gentemq́ꝫ Rugiorum pene deleuit.

DEuterus Arrhianus epiſcopus, cū Conſtātinopoli Barbā quendam baptizaret, et male diſtinguens trinitatem, diceret: Baptizo te Barba in nomine patris per filium in ſpiritu ſancto: aqua diſparuit. 504

His præterea tempor rib. in Aphrica diuina ultio in Arriano q̃dam apparuit Olympio, qui dum corpus aquis balnealibus abluens, indigna quædam & blaſphema de ſancta Trinitatis fide uerba euomeret, ueniente ſubito ignito cœlitus iaculo, uiſibiliter combuſtus eſt. Neocæſarea terræmotu corruit. 506

ALexandriæ multi utriuſq́ꝫ ſexus homines arrepti à dæmone, repente quaſi canes latrabant. Vitalianus Aquilonis præfectus, contra Anaſtaſium tyrānidem aſſumit. Hunni Baber dicti, Caſpias portas egreſsi, Armeniam, Cappadociā, Galatiam & Pontum depopulati ſunt. 515

520 ANastasius ex humili sorte, orientis imperator factus, illapsus uero in hæreses; orthodoxis multas intulit iniurias, maculauitq; imperij decus illuuie Eutichianæ hæresis, quapropter diuinã ultionem commeruit, qui fulmine tactus interijt.

527 IN septimo imperij Iustini Cęsaris anno, 29. Maij die, in ipsa meridie motus

terræ unà cum concutiente ebullione Antiochiæ incũbens eandemq; funditus quassans, deformẽ, atq; horrendam reddidit: et quicquid in ea eximium fuit, in solum coniecit. Ad quam cladem fulmen quoq; accessit, ita ut ea mala calamitatem inter se diuisisse uiderentur. Bonam enim ciuitatis partem terræmotus & concussio solo æquauit. Si quid uerò clades eæ intactum reliquissent, ignis imminens consumpsit atque admirando modo in cineres redegit.

Antio-

 Anno Domini.

ANtiochia iterum grauissimos terremotus pertulit, quum deinde à Iustiniano debitã consequuta est curam, seu prouisionẽ, et Theopolis, id est, dei ciuitas nominata. Vnusquisq; enim ciuium CHRISTI nomen pro forib. inscribens, eo modo tærræmotũ dispulit, quũ Deus religioso cuidam homini, oraculo hęc uerba foribus inscribere præcepisset: CHRISTVS NOBISCVM: STATE. 529

BEnedictũ iuniorem sanctitate clarũ rex Totila pro Christo persequẽs, cũ eũ cũ cella sua cõburere uoluisset, in clibanũ ardentem eum proiecit, qui inde die altero illęsus, etiã uestib. illęsis exiuit. Gothi Romã obsident anno integro & Vitiges Cosroem. Persarũ regẽ cõtra Roman. sollicitat, Procopius li. 2. de bel. Pers. 538

MEnse Decembri cometa in Sagittario uisus est. Tũ in Italia cum Gothis belligeratum, quę gens tandem à Narsete, auxilijs Lõgobardorum extincta est. 539

CVm Narses aduersus Iduald Brentorum regem iam bella suscepisset, in Longobardia & Liguriæ præcipue partibus miraculosè apparebant subito quædam signacula per domos, hostia, cruces, uasa, uel uestimenta: quæ si quis abluere conaretur, magis magisque apparebant. His statim subsequitur horrenda pestis, 541

quæ

quæ immaniter hinc inde grassabatur. Anno uero sequenti cœpe runt nasci in inguinibus hominũ, uel in aliјs delicatioribus locis, glandulæ, in modum nucis seu dactyli, quas mox subsequebatur febrium intolerabilis æstus, ita ut in triduo homo extingueretur. Si uero aliquis triduum transegisset, habebat spem uiuẽdi. Erat autem ubique luctus, ubique lachrymæ: nam & uulgi rumor habebat fugientes cladem uitare. Relinquebãtur domus desertę habitatoribus, solis catulis domum seruantibus. Peculia sola remanebant in pascuis, nullo astante pastore. Cerneres pridem uillas seu castra repleta agminibus hominum. Postera uero die uniuersis fugientibus, cuncta esse in summo silentio. Fugiebant filiј cadauera insepulta parentum relinquentes: parentes obliti pietatis uiscera & natos relinquebant æstuantes. Si quẽ forte antiqua pietas perstringebat, ut uellet sepelire proximũ, restabat ipse insepultus: & dum obsequebat̃, perimebat̃. Dũ funeri obsequiũ præbebat, ipsius funus sine obsequio manebat. Videres sæculum in antiquum redactum silentium: nulla uox in rure, nullus pastorũ sibilus, nullæ insidiæ bestiarum in pecudibus, nulla damna in domesticis uolucribus. Sata trãsgressa metendi tempus, intacta expectabant messorem: uinea amissis foliјs radiantibus uuis illęsa manebãt, hyeme appropinquante. Nocturnis seu diurnis horis personabat turba psallantium. Audiebatur à pluribus quasi murmur exercitus: nulla erant uestigia commeantiũ, nullus cernebatur percussor, & tamen uisum oculorũ superabant cadauera mortuorum. Pastoralia loca uersa fuerunt in sepulturam hominum, & habitacula humana facta fuerunt confugia bestiarum.

IN diuersis Galliarũ locis diuersa signa uisa sunt. Cometes apparuit die sancto Paschæ, cœlũ ardere uisum est, uerus sanguis ex nube defluxit in uestimenta hominum. Cosroes Persarum rex quarta uice in Romanorum terras inuadit, & à Belisario repellitur. Belisarius persico bello præfectus, Sisauranum deditione accepit.

Terræ

TErræmotus uniuersalis factus est per totũ orbem, quo inter cæteras urbes Epidamnus etiam, quę nunc Dyrrhachium dicitur, plurima sustinuit damna: Et item Corinthus, quę in terra Grȩcia sita est. idem uerò & Anazarbus quæ secundæ Ciliciũ genti præest, pertulit. Quas urbes magna pecunia Iusti-

nus imperator restaurauit. Sub eodem imperio Edessenorum quoque Fœlix ciuitas, quæ maxima simul & populosissima in prouincia Obscœnorum est, mirifica Scirti, qui eam præterfluit, amnis exundatione, in tantum est afflicta, ut quum multa ędifi-

ędificia secum conuulsa ille abstraxerit, tum infinitam hominum multitudinem abstulerit atque submerserit. Quos postquam unda rapuit, confestim instar torrentis, per mediam urbem profluens, euanuit. Quod ubi malum conquieuit, tabula marmorea apparuit, hieroglyphicis literis hæc significans.

Σκίρτος σκιρτήσει τε κακὸν σκίρτημα πολίταις. id est,

Saltabit ciui saltum saltator acerbum.

Visa uerò eadem tempestate est Gigātei generis mulier quędam, cuiusuis hominis staturam excedens, longitudini ei proportione latitudo etiam respondebat. Artabanes Africā ac Carthaginem à Gontharidis tyrannide liberauit. Belisarius rursus ad Italici belli administrationem electus. Heruli Sclauinos apud Istrum uicerunt.

545 IN Thracia quatuor milliarijs mare exundās, multos homines absorpsit. Romam Totilas obsedit. Obsessi fame maxima presi. Vi etiam obsessa Placentia à Gothis, ac tam graui fame afflictata est, ut se inuicem comederent. Qua necessitate coacti Totilæ sese dediderunt.

546 TErręmotus magnus Cōstantinopoli. Roma à Totila capta, muri pars tertia deiecta, urbs desolata, quam Belisarius uacuam occupauit ac muniuit.

TErræmotus Bizantij & alibi crebriores fuere. Nilus exundauit ut ante hac nunquam. Hunni & Totila sęuiunt in Italia atque Illyrijs, qui usque ad Epidamnum uastantur misere. 547

ARboris quæ dicitur Sambucus, flores, grana, & fructus, in flores grana & fructus uitis transformantur, authore Sigisberto. Sclauini denuo in Romanorum terras ingreßi Romanos cędunt, ac tandem apud Bizantium fugantur. 550

SÆui terrę motus in Gręcia fuerunt, & in Bœotia atq; Achaia, & sinus Crissæus ad extremum concussus est, loca plurima 551

& urbes in præceps absorptę sunt, plerisque locis terra submersa pessum iuit, atque alicubi quidem chasmata rursum coierunt, alicubi uerò hiatus perpetui permanserunt. Alboinus Longobardorum rex Iustiniani auxilio cum Gepidis conflixit, Chunimundum regem eorum occidit, ac Gepidum nomen penè deleuit.

PVer quidam in oriente Iudæorum filius, cum à coëuis suis Christianorum filijs, ad hoc adductus fuisset, ut in ecclesia uirginis Mariæ, Christi saluatoris corpus & sanguinem perciperet, propter hoc à pratre suo proiectus in fornacem ardentem, illęsus inde à Christianis extractus est. Contra Theodori uesaniam Constantinopoli synodus congregatur. Narses magno cum exercitu ingreditur, ac ad Taginam Gothos uicit. 552

554 TErræmotus quadraginta diebus Cõstantinopolim concussit. Franci ad Parmam duce Bucelino Herulos ceciderunt. Bucelinus autem à Dagisteo uictus est.

555 LAnceę species in cœlo apparuit à septẽtrione in occidentem. Bucelinus & Amingus Francorum duces à Narsete misere interfecti sunt.

556 MEdardo Nouiomensi & Tornacensi moriente, cœlũ apertum est, & diuina micauerunt luminaria spacio duarum horarum, Sigebertus in chronicis. Lotharius Francorum rex rebellantes contra se Saxones ac auxiliantes Thuringos, graui pugna & excidio perdomuit: ac paulo post Tridenti in itinere obijt.

557

PRodigia plurima extitere. Ingentes terræmotus, concussiones & hiatus, stellarum faces admirandæ, atque exundationes maris, quod propè ad quatuor miliaria in Thraciam excurrit. Et castellus cæcus nouas quasdam res peragebat, atque cuilibet suum tribuebat, et arcaniora quædam signis commonstrabat.

Ter-

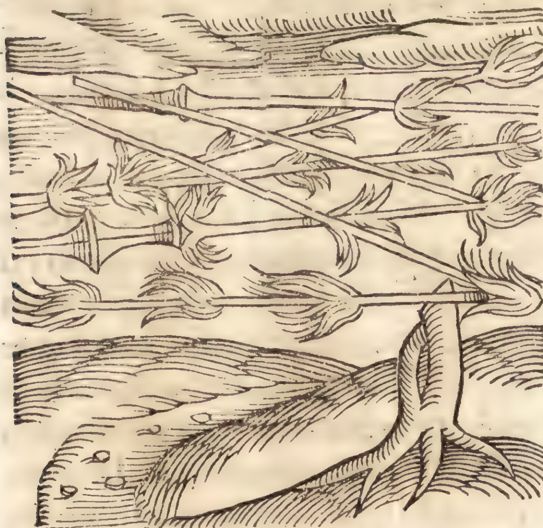

TErræmotus decē die- 558
bus & noctibus Con
stātinopolim afflxit. Aua
res Constantinopolim se-
dem petentes ueniūt. Nar
ses Amatum Narbonensi
Galliæ, Francinonem Ci-
salpinæ præfecit.

TErræmotu Beryto ci 560
uitas corruit. Coi in-
sulæ cōcussæ. Eo anno Lo
tharius tertiā reddituū ec
clesiarū partē sibi uēdicat.

MVlta signa in sole & luna apparuerūt. Pestis miserabili stra 565
ge Italiam ac pręcipue Liguriam affecit. Regnum iterum
diuisum inter filios Lotharij Francorum regis.

HAstę igneæ in cœlo uisæ sunt, portendētes irruptionē Lon 567
gobardorum in Italiam. Eodem anno Etherius, Auitatus
ac medicus Iustiniano insidias struentes, interfecti sunt.

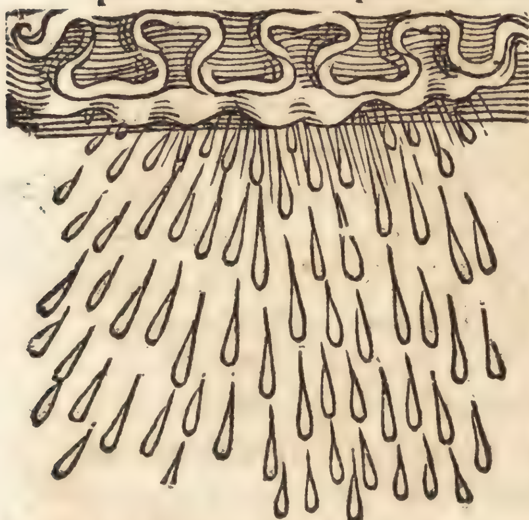

APud Londinēses in Anglia, arbores ardere ignib. uisæ sunt. 570
In Eboraco fontes sanguiflui. apud Cātianos puer in matris
utero risit. Quæ prodigia contra Anglosaxones uerissime à Mer

lino Caledonio interpretata sunt. testis huius rei est Balcus.

E coelo sanguis manasse dicitur, quum per idem tempus Longobardi duce Abuino sese in Italiam effuderunt, ubi amplius 200. annis postmodum regnum obtinuerunt.

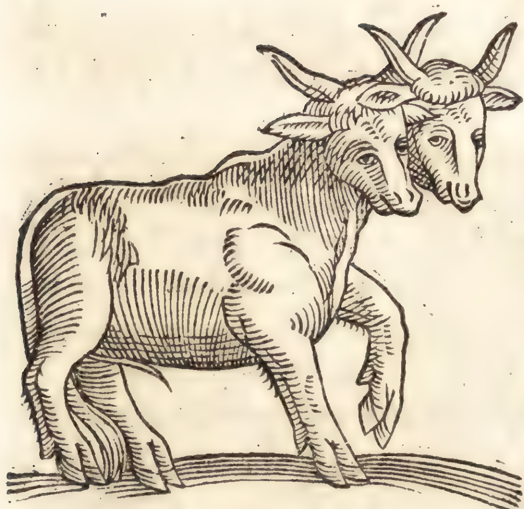

IGneæ acies in coelo per Italiã uisæ sanguinẽ emanãtes, ac deinde plurib. dieb. cõtinuatis imbribus, tãta aquarũ ui auctus Tiberis, ut magna strage populi, humiliora loca Romæ submergeret, & similiter in qbusdã alijs ciuitatibus. Leuigialdus Gothorũ rex, rebellãtes Hispaniæ ciuitates regionesq́ꝫ subegit. Lõgobardi ingẽti multitudine cũ filijs & uxorib. et alijs barbaris nationibus sub Albuino eorũ rege Italiã per Sirmiũ ingressi, eã possiderunt.

TVbæ sonoriferæ auditæ in coelo. Tẽpora hisce dieb. extitere turbulẽtissima. D. Greg. orbi finẽ imminere, & diẽ illũ maximũ Christi instare opinabat̃. Lõgobardi nemine obstãte Italiam inuadũt. Paulus Aqleiensis Patriarcha aufugit, tẽpla Christi euersa sunt, sacerdotes occisi, ac monachi pedib. in crucẽ acti, diaconi capite trũcati, uulgus & agricolę, ꝙ caput Caprę cõsecratũ adorare, immolare dijs, & de carnib. dijs immolatis uesci nollent, interẽpti sunt. Pręter Rauẽnã et Romã, Italia sub imperiũ Lõgobardorũ redacta est, q̃ adhuc ab ipsis Lõgobardia uocari uulgò solet.

573 IN eo bello q̃d Romani cõtra Persas gesserũt, plurima ꝓdigia Rom. futuras clades portẽdẽtia, tũ uisa sunt, bos et recẽs natus in initio belli cõspectus est, ex cuius ceruice duo capita eminebãt.

Persę

Persæ magno prælio circa Sagarthon à Romauis uicti sunt. Heribertus rex obiit. Inter Hispanos & Francos magna contentio de pascha celebrando orta est.

TErtio anno Tyberij Cōstantini imp. Antiochiæ rursum maximus terræmotus circa meridiem coortus, publicas & priuatas ædes ad ipsa fundamenta usque concussit, minime tamen in terram prostrauit. Ipsa uerò uniuersa Daphne, quasi succisiuum eius opus facta, corruit. Leonogildis Sueuos in principio regni sui, uicto Andeca rege eorum, Hispania expulit. 579

Ignis per cœlum discurrere uisus est. Hormisda rex Persarū incursans prouincias Romanorū, ignominiosè uictus à Romanis: proposuit edictū, ne rex Persarū per se ultra exeat ad prælium. 580

ANno Tyberij Constantini quarto, lupi Burdegalā urbem ingressi, neminem metuētes deuorauerunt canes. Mox

Longobardi alpes transgressi Romam infestant, & duces Longobardorũ Gallias aggrediuntur, & uario bellandi genere Longobardi inter se colliduntur.

583

TVronis de fracto pane sanguis effluxit. Mumulus Amato suffect9, Lõgobardos redeuntes uicit. Auares Sirmium ceperũt. Tiberius imperator dũ in amentiã incurrit, diem suũ paulo post obijt.

MAuricio imperium multis prodigijs diuinitus est prædictum, in multã enim noctem rem diuinam eo faciẽte, atq; incensum offerente, in basilica sacri Dei genitricis templi, quod à Iustiniano apud Antiochenos nomen habet, uelum quo sacrosancta mensa contegitur, igne comprehenso arsit. Ita ut in stuporem & consternationẽ coniectus Mauricius, ad eam rem expauesceret. Gregorius aũt eius urbis hierarcha, qui ibi pręsens astabat diuinum quiddã id esse, atq; res nouas & sublimes denunciare dixit. Quum uerò in oriente aliquando Mauricius esset, Christus ei euidenter & manifesto apparuit, & ab eo ut contumelias sibi illatas uindicaret, petijt. Quæ sanè certa de imperio eius diuinatio fuit. A quo nanque CHRISTVS uindictam, præterquam ab imperatore atq; eo tantopere in illum pio, exhibendã efflagitaret? Alia præterea memoratu digna, qui eum in lucem produxerunt, de eo renunciarunt. Pater namq; retulit, quum procreaturus eum esset, in somnis se maximam uitem uidisse, quæ ex cubiculo suo orta emerserit, omnisq; generis maturos botros circumcirca pendentes, protulerit. Mater uerò ipso partus tẽpore, è terra nouũ quendam, & uariantem suauitatis odorem redditũ esse dixit, illud insuper, quod anicularum est, & mihi propè incredibile, addẽs: persępè eam, quę Empusa uocatur, alius uerò Gilo dixerit, infantẽ ex cubi-

cubiculo ueluti eum deuoratura, extulisse, nihil tamē detrimenti ei afferre potuisse. Quin & Simeones ille, qui prope Antiochiam stationem in columna habuit, quantū uix alius quisquam, bonis operibus peragendis commodissimus, & omni uirtutū genere clarissimus, non modo multa per diuinationem dixit, sed fecit etiam, quæ imperiū eius designarūt. Eodē anno Ioannes Mystaco orientis pręfectus, Persas ad Nymphiū fluuiū uicit. In Frācia Fredegūdis nouercæ imperio Clodoueus natu postremus regius iuuenis necatus est. Auares Cōstantinopolim uenientes, stipendia 100000 auri singulis annis à Romanis sibi dando pasciscuntur.

DIluuiū ingens præsertim apud Venetias & Liguria Calen 586
dis octobris & magna tonitrua, & Romę maxima pestis secuta est, serpentū fœtore ad litora piectorū. In Nilo fluuio animalia masculina ac fœminina uisa sunt, quę usq; ad lumbos humanā

effigiem portendebant, & adiurata per Deū à mane usq; ad nonā se uidenda prębuerūt. Longobardi regē sibi præficiūt Atharim Dephonis filium qui Flauius dictus est, à quo Flauij deinde reges appellati sunt. In Frācia Fredegundis eiusq; adulter Landrichius Mag. equitum regem noctu à uenatione redeuntem, ad Calam trucidandum curarunt. Caianus Sigidonem euertit.

IN Italia & Romę pſertim dirę tēpestates ortę sunt. Vnde Lon 589
gobardi Romā obsidētes assiduis ībrib. turbinūq; ui deterriti

obſidionem diſſoluere coacti ſunt, & tanta eſt aquarum uis ſubſequuta, ut innumerabilis pene hominũ pecudumq; multitudo per Italiam, & Romæ maxime, perierit. Cadauerum corruptione, peſtis ſubſecuta eſt: qua etiam Pelagius pontifex, poſteaquam pontificatum 11 annis obtinuiſſet, mortuus eſt.

CVm apparuiſſet per mẽſem cometa, multi principes moriũt, & anno ab illo quarto Mahumetus: qui poſtea tanquã magnus Dei propheta Sarracenis leges dedit, in Arabia naſcitur. Hormiſdę filius, capto patre, Perſarum regnũ inuaſit. Romani etiam à Perſis uicti.

590 NImiæ pluuiæ inundarunt, & ita quidẽ, ut omnes dicerent ultimũ iudicij diem, præ foribus eſſe, tanta enim clades fuit, ut nullus grauiorẽ à ſeculo fuiſſe meminerit. Magnus etiam draco in modum ualidæ trabis, cum innumerabili ſerpentium

tium multitudine, per Tyberim in mare descẽdit, à quibus suffocatę bestiæ maris, & ad littus proiectę, putredine aërem corruperunt.

ANno sequẽti Hormisdam regem Persarum à Persis excæcatum, filius eius Coldroe occidit, & ad Mauritium imp. confugit, eiusq; uirtute Persas debellauit. 591

EOdem tẽpore Tyberis fluuius, ita Romę ripas suas excessit, ut sup muros urbis influẽs, maximã partem regionis occuparet, & plures domos euerteret. De fœtore quoq; secuta est plaga pessima, quam inguinariam uocãt, quę tanta fuit, ut etiam ipsum Papam Pelagiũ occideret, & passim subtractis habitatorib. plurimæ domus in urbe uacuę remanerent.

REgnante apud Longobardos Agilulfo rege, uenit ingens locustarũ magnitudo in territoriũ Tridentinũ, quæ maiores erant quam cęterę locustæ. hæ omnes herbas ac segetes agrorũ depastæ sunt: & hoc anno fuit ingẽs siccitas à mense Ianuario usque ad Septembrem, factaq; est frumentorum penuria, ut fame quamplures perierint. 593

IN Gallia quidam in sylua cædens ligna, adeò à muscis infestatus est, ut per biennium amens fieret. Deinde sub religionis habitu exhibebat se pseudoprophetam: deinde magum, deinde etiam sanitates infirmis dabat, & Christum se

esse

esse dicebat, pro eo se adorari iubebat, nolētes se adorare cum populo qui ei multus adhærebat, impetebat hostiliter, postea tamen à quodam fideli occisus est, & ita sequaces eius dispersi sunt. Hoc anno Recharetus rex Visigothorum, terminos Romanorum depopulatur. Gothi ad catholicæ fidei unionē rediere. & Chianus Thraciam denuo inuasit.

PRæcedente maxima siccitate, locustarum irruens multitudo, aruorum omnium prouentum absumpsit. & hinc in Italia fame mirum in modum est laboratum.

694

EOdē Agilulfo regnante mēse Ianuario apparuit stella cometis, mane & uespere p totū mensē. Quo mēse etiā Ioannes Archiepiscopus Rauēnæ obijt, & Euin dux in Tridento. & ijsdem temporib. Baioarij usq; ad duo millia uirorū, dū super Sclauos irruūt, superueniēte Cacano, omnes interficiūtur. Patricius Romanus primus Italię Exarchus cōtra Lōgobardos à Romano populo creatus est, qui magistratus

antea

antea non erat. Agilulfus cũ Cachano Hunnorum rege pacem firmauit, illam ipsam per legatos è Pannonia postulante.

GRegorius Papa qui post Pelagium Romanæ sedis guberna- 595
cula accepit leuita, dũ post septiformẽ letaniam ordinasset, intra unius horæ spacium dum hi Deum deprecarentur, octoginta ex eis subito ad terram corruentes, spiritum exalarunt. Priscos iterum Sclauinos ad Istrum cędit ac præda ingenti milites ditat. Caianus cum Agilulfo Longobardo pacem firmauit.

COnstantinopoli puer nat9, quadrupes: & alter duos uertices habẽs, quę prodigia portendũt aduersa locis, in quib. nascuntur. Thassilo à Childeberto ordinatus rex Boioariorũ, deuictis Sclauis, triumphum obtinuit.

SOl ab ortu usq; ad meri 596
diẽ diminutus est ad tertiam sui partẽ. Longobardi in Cassinum montem irruentes diripuere omnia. Gallicanus in Italia, Romano patricio mortuo successit, ac pacem cum Longobardis fecit.

PRodigia multa atque 597
horrẽda hoc tempore uisa sunt, quæ futuras Machumeti calamitates, q hoc anno in Arabia natus est, portẽderũt. Nã uno eodẽq; anno, cometa horrendo aspectu Byzantij uisus est. Guntranus prȩterea morit cui testamẽto successit Hildebertus fratris filius.

Mari-

601 MAritius Romanorum rex cum paulo poſt obiret præceſſerunt multa prodigia. Primum enim cometa maximus uiſus eſt plurimis coruſcans diebus. In Thracia eodē tempore mulier puerum genuit monſtroſum prorſus, naturæq; ipſius piaculum. Oculis namq;, palpebris, & ſupercilijs caruit, neque reliqua

corporis conſtitutione formam & effigiē iuſtam habuit: quippe cui neq; manus, neq; brachia eſſent, & cui ad coxendices cauda piſcis illis innata dependeret. Quod portentum ubi Mauritius imperator uidit, interfici id iuſsit, gladiumq; ſtatim exoſculatus eſt. Mater autem quæ monſtrum ipſum protulerat, quandoquidem ſua culpa ad inopinatum miraculum nihil contuliſſet, crimine abſoluta eſt. Tum etiam ex imperialibus equis præſtantiſsimus, & aureo ornatu ſpectatiſsimus, de repente concidens, ruptus eſt. In ſuburbanis autem imperantis ciuitatis uicis, alia quoque monſtra nata ſunt: puer uidelicet, quatuor pedes habens, & biceps alter, uterque uerò ferro conciſus eſt. Decimonono imperij Mauricij anno, Mena præfecto Ægyptum gubernante, etiam in flumine Nilo portenta quædam extiterunt. Poſtquam namque præfectus in Delta (locus hic apud Ægyptios præclarus, ex literæ eius figura nomen adeptus) uenit, & in ipſo diluculo ad amnis ripam iter fecit, ſubitò ex fluminis alueo uir quidam horrorem ſecum afferens, prodijt, uultu Giganti

ſimi-

ſimilis, aſpectu graui, capillo ſubflauo, & canis reſperſo, pectore ingenti, dorſo & brachijs heroicum quiddā prę ſe ferens, atq; pu betenus quum ſubinde ex undis ſubſiliret, ſpectandum ſe prę bens, reliquo uerò corpore ſub aqua latens, ueluti erubeſceret, ſic arcana naturæ occultauit. Eum ubi dux cōſpexit, ſolenniter eum identidem adiurauit, ſi quidem dęmonium eſſet, ut è conſpectu abiret, & in ſolitudinē ſe reciperet: ſin creatrix aliqua uis id pro-

tuliſſet, ut ne prius ſpectandum ſe ſubduceret, quàm omnes ino pinato aſpectu ſatiati eſſent. Itaque animans id (hominem enim dicere non auſim) diutius conſtitit adiuratione cōſtrictum, ſeq;

omnibus conſpiciendum dedit. Tertio deinde die, ſub auroram, aliud etiã animãs ſub muliebri forma (nam id natura ſatis indicabat) ex undis emerſit. Nã uultus ipſius lenitas, comę prolixitas, nec nõ reliqua corporis cõſtitutio, & capilli partim cõplicati, partim ſoluti, formæq; ſplendor, fœminam eſſe denunciabant, ſed coma ei ſubnigra, facies candida, naſus mediocris, & digiti in manibus decentes erant. In ore tenera florebant labia, ubera leniter intumeſcebant, & papillæ à pubertate recenti paululum prominere cõſpicienti uidebantur. Reliquas mulieris partes flumen occultabat, arcana thalami cõiugalis myſteria, ſpectatoribus, perinde atq; eis qui ſacris ſecretioribus initiati nõ eſſent, ſubducẽs. Dux igitur ipſe & cohors eius uſque ad occaſum ſolis, ſpectaculo eo oculos pauere, quo tempore & animalia ea intimos amnis receſſus ſubiere, quum ſilentio ſeſe uidenda exhibuiſſent. Muta namq; taciturnitate, conſpectu ſui amatoribus prębuerũt. Ex omnibus uerò infauſtis hiſce indicijs imperator grauem rerum exitum coniectãdo colligebat. Et iam tum futuri caſus metu perturbatur, propterea quòd, qui diligẽter hiſtorias cõſcripſere, haudquaquam commoda rebuſpub. eiuſmodi prodigiorum oſtenta eſſe, memoriæ prodiderant. Non multũ interceſsit temporis, quum Priſcus & Commentiolus regionum Europę pręfecti, ſoluta ea, quã arte quadam cum Chagano Abare pepigerant, pace, clam id iubente principe, ratibus Iſtrum traiecerunt. Atq; ubi primùm in Viminaciũ (inſula ea eſt in Iſtro flumine ſita) delati, & deinde ſubitò cum barbaris & quibuſdam alijs cõgreſsi ſunt, unius menſis ſpacio plurimis pręlijs ſupra triginta millia Abarũ, Gepidum, & Slauinorũ interemerũt, eorundemq; ultra quindecim millia ceperunt: & uictoria tali potiti, qualem uix unquam aliquis ab hoſtibus reportaſſe cognitus eſt, retroceſſerunt.

603 TAnta apparuerunt prodigia quanta nunquam antea, quibus futuræ calamitates protendebantur. Nam & cometes uiſus eſt perlucidus menſe Septembri ac Nouembri. Anno eodem igitur Mauritius imper. à Phoca occiſus eſt, ac deinde Bonifacius tertius pontifex magna contentione impetrauit, ut Roma caput eccleſiarum & diceretur & haberetur.

Dum

DVm Gregorius Agilulfus Longobardorũ rex cum Theodorico, Francorũ rege pacem iniſſet, peſtis grauiſsima Rauennam & eos qui circa oram maris erant uaſtauit, & ſequenti

anno totum agrũ Veronenſium adeò attriuit, ut dimidia hominũ pars nõ relicta ſit. Paulus Vuanefridus li. 4. cap. 15. Tũc ſignum ſanguineũ in cœlo apparuit, quaſi haſta ſanguinea; & lux clariſsima per totã noctẽ cũctis aparuit, & Theodopertũ Francorũ regem cũ Clothario patruele ſuo belligerantem grauiter afflixit. Sequenti anno Agilulfus dux qui Farualdo apud Spoletum ſucceſſerat, moritur.

THeudeperto Francorũ rege apud Gallos imperãte, 604
dum Franci cũ Saxonibus pugnãtes cruentã ſtragẽ edidiſſent: Apud Ticinũ in Baſilica beati Petri apoſtoli, Petrus cãtor fulmine ictus eſt. Paulus Vuanefridus Lõgobardus li. 4. cap. 32. Mẽſe Aprili & Maio, apparuit in cœlo ſtella, quã cometam uocamus, & eodem anno Seuer9 patriarcha Aquileienſis diẽ ſuũ obiit, eodẽ deinceps anno menſe Nouembri & Decembri iterum cometa apparuit. & eodem tempore Candidiano defuncto, apud gradus, patriarcha Epiphanius creatus eſt, & ſic illo tẽpore duo patriarchæ Romanis eſſe cœperunt.

LOtharius & Theodericus cum prælia inirent inter ſe & 30 605
hominũ milia cæderent: in eo prælio, angelus Domini euagi

natũ gladiũ ſuper populũ tenẽs uiſus eſt. Moritius imp. cũ interfectus eſſet, graſſant̃ per Romanorũ prouincias Perſę ac Hunni.

617

COmetes per mẽſem apparuit. Tum Coſdras Perſarũ rex Hieroſolymã diripuit. Polydo. Vergil. lib. 3. prodigiorũ. Hoc anno etiã Perſæ totã Paleſtinam deuaſtarunt. Zachariam patriarchã cum ornamentis ac populo abduxerũt. Sigebert9. Funccius aũt in annũ Chriſti 615. retulit.

SIgebertus infans fili9 Dagoberti Francorũ regis,

633 40. dierũ, à ſancto Amando baptizatus, tacentib. cunctis, Amẽ reſpõdit. Terrę motus uehemẽtiſsimus, in Paleſtina factus. ſignũ in cœlo uiſum gladij formã habens, quod 30. diebus uerſus meridiẽ ſtetit, q̃ Sarracenorũ potentiã ſignificatã putãt. Inter Romanos ac Sarracenos bellũ ĩplacabile ortũ. Dagobertus rex Sclauos debellauit idololatras. Codouallo Britannorũ rex auxilio Pendę Merciorũ tyrãni, à Nortũbris defecit. Eduin9 in clade occubuit.

639 ANtiochia iterum circa horam noctis tertiã unà cum ſonitu multo ingẽs terrę cõcuſsio & ebullitio ſubitò coorta eſt, & uniuer-

uniuersam urbem ex fundamentis ipsis conuulsit, & cum quæ in altum sublata fuerant ædificia deiecit, tum uerò quę firmamētis

suis profundius innitebantur ex inferioribus locis in sublime excutiēs proiecit: ita ut structuræ omnes sanctissimę ecclesiæ præcipites pessū ierint, & ipsum duntaxat hemisphærium loco suo pmanserit: quod Euphræmius episcopus ē Daphnes luci tignis, quū sub Iustino terræmotus grassatus esset, construxerat. Alijs namq; terrę concussionibus in parte septentrionali labefactatum fuerat, eaq; de causa tigna, quæ id sustinebant, habuerat. Ea tum ingenti uehementiq; motu ita humi prostrata sunt, ut hemisphęrium haud aliter quàm regula quædā in suū locum restitutū sit. Quin & ædificia multa in regione urbis, quæ Ostracina dicitur, concussa corruere: atq; id etiam, quod nomini suo respondet ψηφίον, id est, psephion dictū: item ea quę uernacula lingua Brysia nominata sunt, & insuper ędes quoq; Deigenitricis uicina, ubi media porticus sola mirificè est cōseruata. Labefactatæ etiam admodū sunt omnes in planitie turres, mœnibusq; alijs, pręterquā solis propugnaculis intactis atq; in eis ipsis propugnaculis, saxa quędā in diuersam partē conuersa, nō conciderunt. Multę præterea aliæ sacræ ædes cladē eam senserunt: & utrunq; publicū lauacrū, ex pulcherrimo statu, ad eam quæ ex diametro est, deformitatē collapsum. Magna uero etiam multitudo ruinis oppressa est, adeò, ut nōnulli cōiecturam ex annona capientes, circiter 60000 hominū ea calamitate interijsse putēt. Gregorius ipse urbis episcopus, pręter spem omnē seruatus est. Nā tectū & habitatio, ubi cōsederat, omnis paulo pòst cōcidit: neq; periculū id quisq; euasit, prę terquam ipse, & qui ei pręstò erāt, qui ipsum unà cum lectulo sublatū, fune demiserunt, quum alius terræmotus, locum alium ruinis ad id pa

tefecisset, per quē periculū imminēs effugerunt. Alia res salutaris urbi ei accidit, benigno & misericordi Deo bonitate & lenitate sua minas comprimente, miserationisq; & misericordiæ uirga castigare hominū uitia statuente. Nam nullū exortum est incendium, cum quidem multus ubiq; in urbe esset ignis, in focis ipsis scilicet, priuatisq; & publicis lucernis, fornacibus, balneis, culinis, & officinis alijs, in quibus opifices artes suas exercent. Multi autem ex claris & insignibus uiris eo terræmotu interiere, quorum unus etiam fuit Asterius, concussionibus eiusmodi & ruina exanimatus. Hoc anno Sarraceni occuparunt Syriam. Hyaidus Mesopotamiā Romanis ademit. Iudæi omnes, qui Christū profiteri nollent, à Dagoberto Francorū rege ex Gallia pulsi sunt.

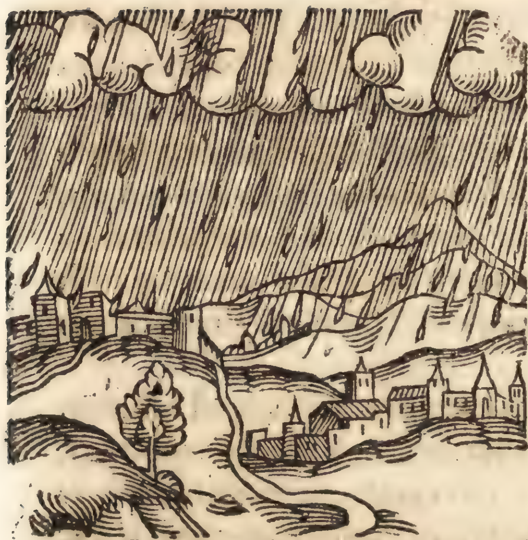
648 PRocella ingens Cōstantinopolim, & agros hortosq; adiacentes, euulsis arboribus & herbis, uastauit. Sarraceni Africā inuasere fugato Gregorio tyranno, eamq; sub tributum egerunt. Rodulphus Toringiorum dux, tributa negans, à Sigiberto Austrasiæ rege uincitur tributumq; dare cogitur.

650

IGnitus lapis quasimassa candentis ferri ab occidente uolitās uenit, & draco ingens à multis uisus est. Annis proximis Liutholphus dux Othoni patri suo rebellat. Adelbertus comes occiditur. Hungari Noricam, Franciā, Italiamq; depopulantur.

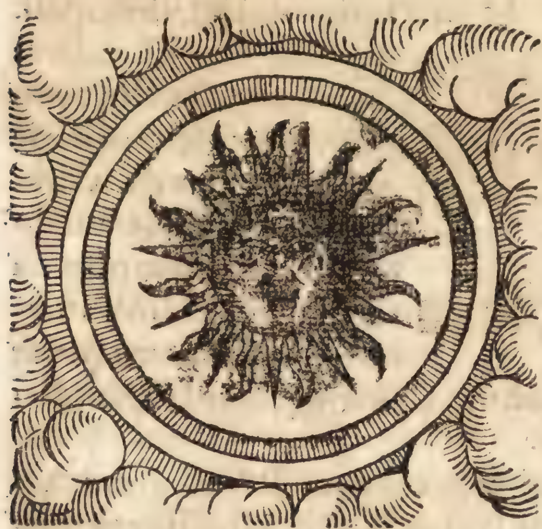
653 ANno Constantis imper. undecimo, cinere pluit, unde metus magnus Constantinopolim inuasit, ignis de cœlo cecidit, & pestis statim grauissima tribus æstiuis mensibus grassata est. Visus est etiam reuera malus angelus ciuitatem circumiens, qui quoties uenabulo domos inhabitantium percussisset, tot eadem die homines leto tradebantur. Constantinus imperator misso Exarcho ad Italiam, Dei ecclesiam impugnat. Martinus papa cum imperatori

Constanti

Constanti resisteret, ab eo in exilium actus moritur & uacat sella pontificia menses. 14.

ECclypsis solis facta est hora 10. quinto nonas Maij Indictione septima. Sæua lues & pestilentia Britāniā inuasit. Deusdedit archiepiscop9 obijt. Constans ob tyrannidē in pios sacerdotes, & fratris necē suis exosus, Romā petit. Cōstātinus imperator multos Longobardorū capit. Beneuentum obsidet, ibiq; Grimoaldus rex exercitum eius grauiter atterit. 662

ANno Constantini quinti imp. quarto, iris atq; ignis apparuit in cœlo mense Martio adeò horrendæ magnitudinis, ut mortales ultimum consummationis diem prestò esse clamitarent. Eius anni pestis magna hominum ac iumentorum clade Ticinum aflixit. Ac Sarraceni in Romanorum fines irruentes, omnia deuastarunt, atque Cizicum ceperunt. 673

674 ANno eiusdē quinto, in Italia tātæ pluuię. & tonitrua fuerūt, ut homines & pecora solo fulgore interirent. Tāta prçterea imbriū atq; pluuiarū fuit copia, ut homines neq; triturare, neq; in horreis frumēta recōdere potuerint. Quo factū est, ut ex ipsis pluuijs, denuo legumina renascerent, & ad maturitatem deuenirent.

676 AB Augusto per tres integros menses stella horrenda radijs cœlos penetrans, ab oriente solis, ad gallicantum usq; ad solis occasum apparebat, quem Epidimia labes in regionibus orientalibus subsequuta est.

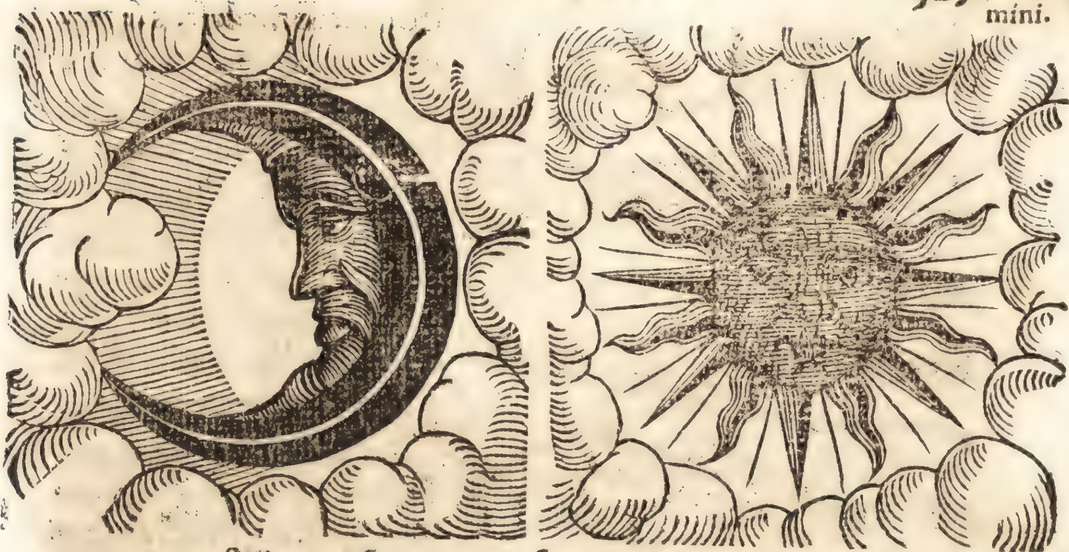
COelum maximo spectantium terrore decē dies est uisum ardere, et mox eo triennio, crinita stella trib. mensib. apparuit,

cecideruntq; cœlo imbres perpetui, & tonitrua horrēda, qualia nūquā hominū memoria fuerāt audita, crebrq; casus fulminū, quib. expiādis sæpè Theodatus supplicationū indixit populo, & ipse solenni more pompā secutus est. Obijt diē Theodatus magno dolore ciuitatis, anno pōtificatus sui quarto, & in Vaticano situs est. Donus est inde sedem adeptus. Sarraceni Liciam, Ciliciamq; bello fatigant. Pestis magna Ticinum afflixit.

677 LOcustæ magnis agminibus per Syriam & Mesopotamiam uolitarūt. Proximo anno Balinicus architectus Romam uenit ex Heliopoli Syriæ, qui ignem marinum inuenit, quo deinde usi Romani, Sarracenorum naues combusserunt.

682 TEmporib. Constātini quarti principis, statim post uniuersale sextū Constātinopolitanū conciliū, per octauā inditionē, luna ecclypsim passa est, solisq; defectio eodem penè tēpore hora diei quasi decima, quinto nonas Maias. Moxq; subsequuta est grauissima pestis, quę trib. mensib. adeò grassata est, ut etiam parentes

rentes cum filijs, atq; fratres cum sororibus bini per feretra positi Romæ ad sepulchra ducerentur. Pari etiam modo Ticinum depopulata est: ita, ut cunctis ciuibus per iuga montium fugientibus, in foro & per plateas ciuitatis, herbæ & frutices nascerentur. Eodem præterea anno Muhamas Sarracenorum Ammiras moritur, post quem Girith filius eius administrationem accepit. Constantinus Heraclium & Tyberium fratres ab imperij cōsortio dimouit, ac cum Tyberio filio regnare cœpit.

ANno eiusdem Cōstātini de- 685
cimosexto, mons Vesuuius
igneus in regno Neapolitano, olim bonitate uini celebratus, semper emittens fumū & ignes, sicut Ætna in Sicilia iterū exarsit. Ægyptiorū maxima multitudo Aphricā ingressa, Carthaginē spoliatā prius pene diruit. Egfridus rex Nordanimbrorum à Pictis perimitur. Picti, & Scoti, & Britones Anglos uexant, ac libertate quam olim per Anglos perdiderant, recepta: multam Angliæ partem deuastant.

STella horrēda circa Dominici natalis diem, circa Vergilia- 687
rū orbē apparuit, quę totis dieb. et noctib. usq; ad Epiphaniā
dura-

durauit. Benedictus secundus Romanorum pōtifex obijt. in cuius locum Ioannes eius nominis quintus suffectus est. Pipinus & Martinus Austrasiorū duces, ab Ebroino uincūtur, ac Martinus contra fidem occiditur. Pertharith Longobardorū rege mortuo, Chuniperth filius in regno succesit. Edrich Anglorū rege mortuo, externi reges gentium, regnū Angliæ disperdunt atq; lacerant annis quatuor.

690 AQuæ diluuium fuit in finibus Venetiarum & Liguriæ, cæterisq; regionibus Italiæ, quale maximum post Nohæ tempora creditur non fuisse. Factæ sunt lacunæ possessionum seu uillarum, hominumqúe pariter & pecudum magnus interitus, de-

structa sunt itinera, dissipatæ uiæ, tantumq; Athesis fluuius excreuit, ut urbis Veronensis muri ex parte una subruti fuerint, fuit autem inundatio illa Calendis Nouembr. quin & tantæ

coru-

coruscationes & tonitrua tunc fuerunt, quantæ uix æstiuo tempore fieri solent. Tyberis quoque Romæ in tantum excreuit, ut aquæ eius supra muros influerent, & maximas in ea regiones occuparent. Tūc per alueum eiusdem fluuij cum multa serpentium multitudine, draco etiā miræ magnitudinis per urbem transiens usq; ad mare descendit. Subsequuta est statim hāc inundationem grauissima pestis, quam inguinariam appellant, quæ tanta clade populum deuastauit, ut ex inexistimabili multitudine uix pauci remanerent.

ANno Iustiniani imp. nono, defectio solis facta est, hora diei 3. ita, ut q̄dam stellæ suo splendore in cœlo ab omnib. conspicerentur. Iustinianus imperator sanctam sextam synodū infirmare conatur, & Sergium papam in hoc sibi resistentem, ecclesiam deturbare frustra nititur. 695

MAgnus fuit terræm. in Syria. Cōstātinus 23. papa morit̄, cui in sede pōtificia Gregor. secūdus, iuxta Platinam, Sigebertum ac alios succesit. Sunt enim qui Blondum imitantes, Stephanum secundum substituant. Obijt & eodem anno Pipinus, qui filium suum ex Alpiade Carolum Tutidem siue Martellum cognomento, principatus sui hæredem reliquit. 714

719 SArraceni Constantinopolim obsidentes frigore, fame, & peste affliguntur. Cæterum obsidione urbis soluta, Sarracenorum naues prodigiosa grandine submersæ sunt, ita, ut tãtummodo decem euaderent.

722

ANno Leonis quinto in Cãpania Italiæ frumẽtũ combustũ, ordeũ & legumina quasi pluuia de cœlo ceciderunt. Et anno sequenti Carolus Saxones debellat. Rigobertus episcopus Remensis à Carolo ab episcopatu deponitur, quemadmodũ & Eucherius Aurelianensis episcopus, quod contra Raginfredum iuuare noluisset.

729 DVo cometæ apparuerunt, atque ob id præcipue memorabiles, quod orientem solem unus præcedebat, alter occidentem sequebatur. Gregorius secundus eius nominis pontifex ma-

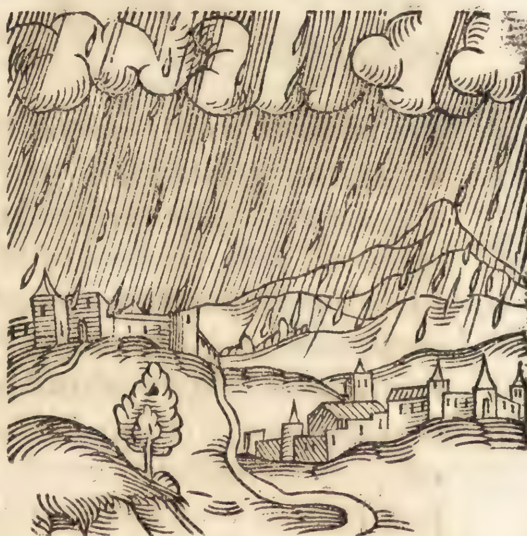
ximus, posteaquã annos decem & sex sedisset, diem suum obijt. Cui eiusdem nominis tertius, natione Syrus successit. Cazari in Sar-

Sarracenos insurgunt, & magnam eorum stragem edunt. Ab Eudone Sarraceni ex Hispania euocantur.

IGgnis in cœlo uisus. Luitprandus Longobardorum rex Romam obsidione cingit, quo timore Gregorius Pontifex Maximus Carolum Pipini patrem in auxilium uocauit. Sarraceni Galliam inuasere denuo, Auenionemq; proditione occupant. Martellus urbē ui expugnatā recipit, fugato Athino Sarracenorū rege. 735

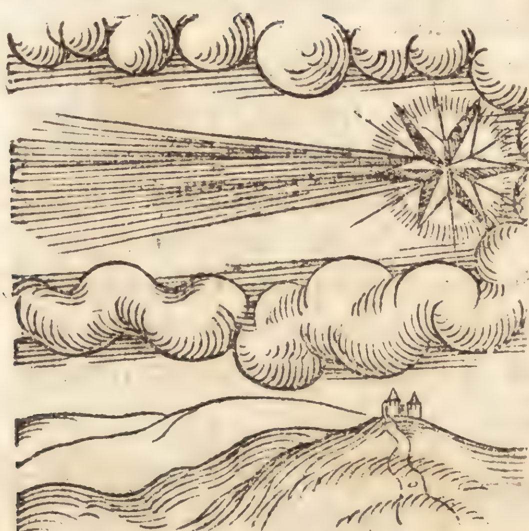
TErræmotus ingens Constantinopoli septimo Calendas Nouemb. quo templa & monasteria corruêre, & durauit hic motus anno integro. Leo pontifex 14. Calend. Iulij moritur, cui Zacharias succesit. 740

COnstantino imperante, cinis de cœlo cecidit. Constantinus quarto nonas Nouemb. Constantinopolim ui capit, ac Artabasdum cū duobus filijs oculis priuat. Hunni septē itinerib. totidemq; exercitibus Scythiam ingresi, Pannoniam repetunt. 744

COmeta in Syria apparuit, quā pestis magna subsequuta est, quæ sensim omnes maris insulas, & totam Græciā inuasit. Mirabile quiddam notatuq; dignum, quod singulariter Fuctius refert, hac tempestate contigit. Hali Sarracenorum apud Damascum princeps, Petrū eius loci Archiepiscopum, eò quòd liberè Sarracenos atq; Manichæos erroris arguisset, lingua mutilatum in ulteriorem Arabiam, ad Eudæmonem exulatum misit. Hoc 745

Petrus quidam alius Sarracenorũ scriba audiens, magno se animo, ut martyrij coronã mereri posset, Sarracenis opposuit. Nam cũ eo ipso tempore graui morbo detineret, primores Arabum ad se uocauit, quos ex more uenientes, cum et antea rationes tributorum ab eo recipere essent assueti, in hunc modum alloquutus est. Quãuis mihi satis constet infideles uos esse amicos, tamen pro eo quòd ęgrotãtem me uisitare dedignati nõ estis, cumulatã uobis à Deo mercedem reddi ex animo desidero petoq́. Atq; uos mei quod nunc condo testamenti testes esse uolo, rogoq́ uehementer, ut auribus hoc præceptum intimis uisceribus quotidie ruminandũ recondatis. Id uerò tale est. Omnis qui non credit in patrem & filium, & spiritum sanctum, consubstantialem & diuinam in monade trinitatẽ, mortuus est anima & ęterno dignus supplicio. Talẽ uerò Mahomet esse pseudoprophetam uestrũ cõfiteor, quem & Antichristi esse præcursorem nihil addubito. Discedite ergo discedite, cœlũ uobis testor terrãq́, ab eius nefandissimis nugis & fabulationibus. Hoc enim uobis consulo, ne simul cum illo in perpetuum crucie mini. Hæc dicentem Arabes stupore aut uesania magis, ex rei nouitate perculsi, delirare hominẽ, atq; ex languore rationis usum amisisse rati, parui tum fecerunt. Ac cum haud ita longe post ad pristinum ualetudinis statũ redijsset, maiori quàm ante hac unquã uoce clamauit. Anathema esse Mahemut, & fabulosum scriptum eius, cunctosq́ue ei tam obedientes quàm credentes, æterna sub maledictione perituros. Cumq; hoc sæpius atque in publico proclamasset, à Sarracenis furore agitatis, ui abreptus, capiteq; truncatus, martyr ut optauerat, Christi effectus est.

Anno

ANno Conſtantini imperatoris quinto, in Calabria, Sicilia, & alijs quibuſdam locis in ueſtibus hominum, & in uelis 746

eccleſiarũ apparuerũt cruciculæ, quaſi oleo deſignatæ: Et eo anno ſecuta eſt horrenda peſtis, quę in Sicilia incepit ac deinde ſenſim omnes maris inſulas ac totã Græciam inuaſit. Et Cachis Longobardorum rex, dum rupto fœdere Romam uexare nititur, à Zacharia pontifice, non ſolum reprimitur, ſed eius inſtinctu cum uxore & filijs Romam ueniens, monachus efficitur.

TErræmotus Paleſtinam maxime afflixit, præcipue ſanctam 747 ciuitatẽ. peſtis Conſtantinopolitanam urbem uaſtauit. Sarraceni Cyprum claſſe inuadũt. In Francia Pipinus fratrem ſuum Griphonem ſibi machinas ſtruentem perſequitur.

ANno Conſtantini imp. undecimo, terræmotus terribilis fa 752 ctus eſt, quo urbes, aliæ quidem penitus corruerunt, alię ali-

qua ex parte subuersæ sunt, aliæ à montanis ad subiecta campestria cum muris & habitatoribus suis integre & salue plusquàm sex milliaria transmigrauerunt. In Mesopotamia etiã terra dirupta est, usq; ad duo milliaria, atq; alia terra nimis alba & arenosa de profundo ascendit. Et ex ea animal Mulinum ascendit incõtaminatum humana uoce loquens: & incursionem gentis ab heremo aduersus Arabes pronuncians.

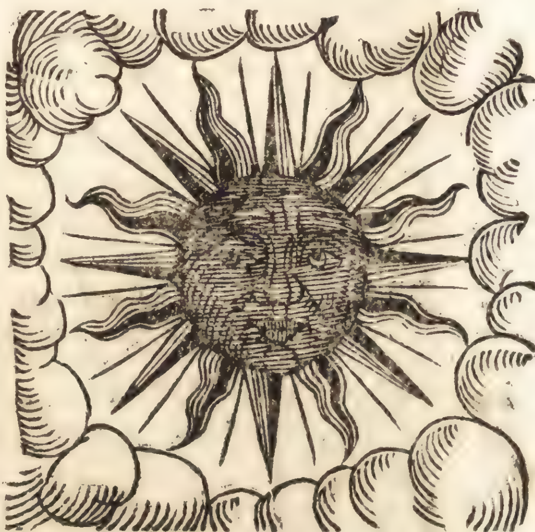
752 IN Francia nocturno tempore uisum est, magnum signũ in cœlo, globus scilicet igneus, à parte Australi declinans à Gallię finibus, in partes Longobardorum. Theodosiopolis & Mitilenæ à Constantino receptæ. Pipinus à Stephano pontifice contra Aistulphum in auxilium ascitus, in Italia Longobardos uicit, eorumq; regem Papiæ obsedit Muruha.

757 TErræmotus in Palestina & Syria. Altero ab hinc anno, nimirum decimo octauo, Constantini accidit, ut Magi quidam ex Maurophoris Persis in tantam delaberentur dementiam, ut sibi ipsis atque aliis stultè credulis persuaderent, si uenundata substantia omni (in quem usum pecuniã collegerint pauperibus, ne data sit, nec ne incertum est) nudos se de muris ciuitatis deijcerent, tum sine mora eos ad cœlum sursum uolaturos esse, perierunt hac insania permulti, ac tandẽ sedecim ex maiorum principibus per Sarracenorum pincipem interfectis, dementiæ finis impositus est. Stephano 2. pontifice mortuo, Paulus primus in sede Romana successit. Pipinus fortiter Saxonum munitiones irrumpit, & post multam stragem, eos sibi tributarios fecit. Facta est hoc anno regni Nortũbrici inclinatio. Osoulcus eius rex mox domestica factione oppressus interijt.

AStulphus Longobardorum rex, qui Romanos sibi tributarios facere conabatur, fulgure tactus interijt, postea quam regnasset annos 32. 758

ECclypsis solis facta est 18. Calend. Septemb. hora 9. & anno 760
proximo pridie nonas Iunias hora 6. mox Pipinus rex Francorum Parisijs moritur & Paulus quoque Pont. Max. Constantinus à Bulgaribus uictus nobiles multos cum exercitib. amisit. Arabes Armeniam inuadunt.

COmeta in oriente decem diebus effulsit: alius in occidente diebus 21. Chilpingus Auernensis et Amingus Pictauiensis comites congresi militibus Pipini cum multis perimuntur. 761

COnstantini imp. anno 22. gelu magnū ortū à Calend. Octobris, usque ad Februarium. Vnde pelagus Ponti usque ad centum milliaria, præ glaciei rigore, fuit in duritiem lapidis uer- 763

ſum: habens 30. cubitos à ſuperficiein profundum. Nix quoq; per 20 cubitos illud cooperuit, ita ut inde mare confirmaretur, ac pedibus calcaretur. Intra menſem uerò Februarium gelu concisſum eſt in diuerſas ſpecies, inſtar montium. Hoc ipſo anno etiam ſtellæ uiſæ ſunt de cœlo cecidiſſe, unde homines miraculo territi finem mundi imminere putauerunt. Cometa Docetes in oriente apparuit. Bulgares occiſis principibus ſuis, Zeletin ducem faciunt, qui graui bello à Conſtantino uictus, à ſuis occiditur, ac Paganus ei ſufficitur.

765 ITerum ſtellę de cœlo cadere uiſæ. Secuta eſt ſiccitas magna. Cõſtantinus Bulgares claſſe inuadens, naufragium paſſus eſt, in quo multa hominum millia amiſit. Turci iterum egreſsi cũ Arabibus bellauerunt.

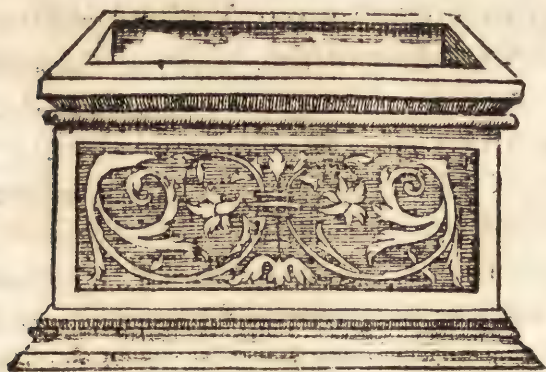
776 ANno Conſtantini 35. Saxõib. Heresburch caſtrum obſidentibus, gloria Dei ſuper eccleſiam apparuit omnibus, duobus ſcilicet ſcutis, ſanguineò colore flãmantibus, quoſdam motus ut in bello per aëra, dãtibus. Et ſtatim Carolus rex in Saxoniam ueniens, munitiones irrupit. Victoria de Longobardis adepta, totaqúe Italia ſubiugata eſt. Papa ei ius eligendi pontificem, & ordinandi Apoſtolicam ſedem, & dignitatem

tatem Patriarchatus concessit. Eodē anno Constantinus contra Bulgares mouens exercitum, miserabili morte ac eiulatu interijt.

EOdem tempore dum in Hispania à Gallis tristi euentu est bellatū, pridiē Calen. Febr. dececima septima luna, sol circa meridiē defecit, quū triduo ante luna idem passa esset. Acies eadem nocte apparuere, uisa est & Mercurij stella 16. Calend. April. in medio sole uelut macula quędam nigra. Subegerat Carolꝰ Magnus Francorū rex oraculo, ut ille ait, monitus, multò maximā Hispanię partē, quo bello Pāpilonia est capta, Osca, Lucema, & alię urbes opib. insignes, magis diuina quàm humana ope, ut Turpinus significare uidet. Mox Sarracenis ex Aphrica Aigolandi ductu, eam sibi terrā uindicantibus, iterum à Carolo prouincia repetita est, ad Baionamq; Vasconię urbem, aliquoties est ex prouocatione, ac per partes dimicatū uarioq; euentu: postremo, totis utrinq; uiribus in aciē descensum, cæsaq; prælio quadraginta hominum millia Christiani nominis, & in his Milonem Anglerium Rolandi patrem. 778

PLuit sanguine, qui etiā è terra fluxisse tradit. Alia quoq; multa prodigia narrata sunt. Hac tempestate Constantinopoli, uel ut alij scribunt, in lōgis Thraciæ muris quidam homo fodiens, inuenit arcam lapideam, quā cum expurgasset & reuelasset, reperit uirū iacentem, & conglutinatas arcæ literas, continentes hęc: CHRISTVS NASCETVR EX 782

VIRGINE MARIA, ET CREDO IN EVM, SVB CONSTANTINO ET EIRENE IMPERATORIBVS: O SOL ITERVM ME VIDEBIS. Eodem autem anno quo hęc inuenta sunt Eirene cum filio Constantino ad annos decē regnare cœpit. Saxones rebellauere, à Carolo magno Francorū rege uicti, qui seditiosos usq; ad quatuor millia quingentos ei tradiderunt obsidesq; tribuerunt.

784 ECLypsis solis facta est 15. Calend. Octob. hora 2. & cruces in uestibus apparuerunt. Carolus Magnus per Alemanniā ad

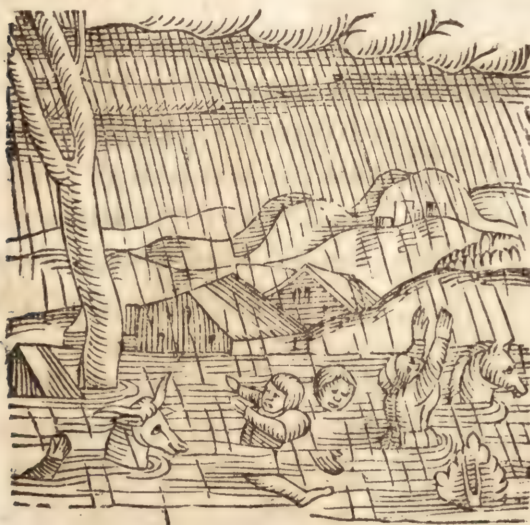
fines Baioariæ rebellantes cum maximo exercitu persequitur. Carolus uenit in Franciam cui & Baioaria subiecta est.

787 IN agrum Fusingensium aëre sereno & tranquillo, diuersi generis ligna de cœlo ruisse, literis proditum est. Moses Ammiras moritur, post quē Aron frater eius Sarracenis imperat. Carolus Franciæ rex Romam ueniens, contra Heregisium Beneuenti ducem, bellum suscipit. Bellum inter Francos ac Auares ortum.

791 TYberis maxima Romę & insolita facta est inundatio, in qua fluuialis aqua in torrētis speciē, ꝑ Flāminiā portā (quæ nūc Populi dicit̃) cū magna hominū & rerum strage, latè longeq; expatiata est, magna pars urbis enauigata cymbis fluuialibus, q̃bus pōtificis iussu cibaria subministrata sunt pauperib. nequeūtibus in apertū exire, omniq; alioqui ministerio carētibus. Tecta urbis & armenta, in pręceps acta. Obfuit Cataclysmus ille non tantū in

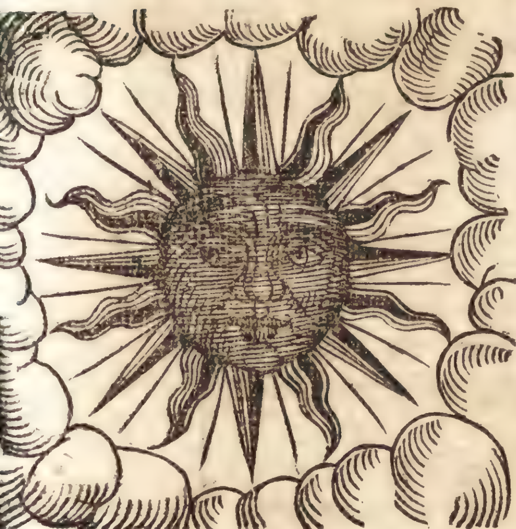
pręsens,

præsens, sed causa etiam fuit, ut sequenti anno sit Romę frumenti

inopia laboratũ. Cõsolat9 est ciuitatẽ eiusmodi clade Hadrianus pontifex, multa multis dedit, ut calamitas illa minus sentiretur, muros & turres urbis aquarum ui dirutas refecit. Hoc anno etiã terręmotus in Februario Cõstantinopolim quatit. Et Eirene filium imperio priuat, & sola regnat. Bellũ Hunnicũ inchoatum est quod octo ferè annis durauit. Arabes Cyprum inuadunt.

EO anno quo Hyrene imperatrix erepto sibi imperio, fœmineo dolore abusa, Cõstantinũ filiũ suũ oculis ac imperio priuauit. atq; Carolus rex Saxones graui prælio uicit: Sol obtenebra 797

tus est per dies 17. Terræmotus in Creta & Sicilia. Itẽ alius Cõstãtinopoli ualde horribilis. Mox Cõstantin9 moritur, ac in Hispania Barcinona Sarracenis reddita, à Caroli militibus obsessa est.

DVm Spoleti uersatur Carolus magnus imperator, pridie 800

die Calend. Maij, hora noctis secunda terra grauiter tremuit, tectum diui Petri Romæ corruit, in Italia, Germania, Gallia,

circa Rhenũ urbes pleræq; & uillæ afflictæ sunt. Ob Hiberni temporis clementiam subsequuta est pestilentia. Circa hæc tempora imperiũ ab oriente in occidentẽ translatũ. Gerardus dux Bauariæ in Pannonia Auarib. cõgressus, pimit. Baleares insulę Frãcorũ auxilio à Sarraceis defendũt.

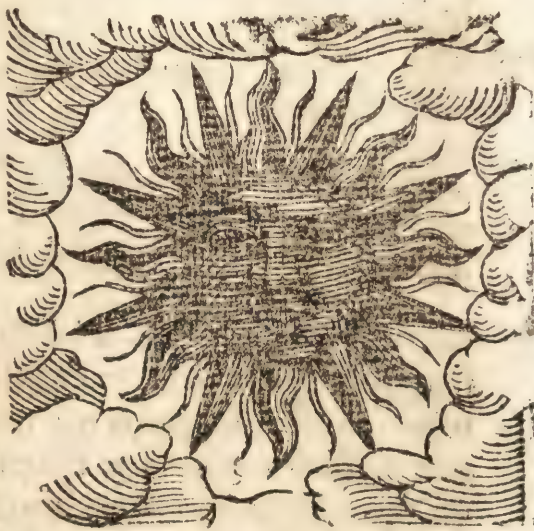
800 ANno Hyerenę imperatricis tertio in mẽse Iulio contra naturam aspera, & gelu concreta bis fuit pruina, sed nihil fructibus nocuit: & eodẽ anno qui ab Imperatore Constantinopolitano desciuerant, tunc in gratiam redierunt: & Pipinus rex Italiæ ordinatus est.

802 ANno 2. Caroli magni imperatoris, apud Spoletum pridie Calend. Maij, hora noctis secunda terræmotus maximus factus est, qui totam concussit Italiam, quo motu tectum Basilicæ beati Pauli Apostoli, magna ex parte cum suis trabibus deci-

dit. Et in quibusdã locis, urbes & montes corruerũt. Eodem anno quædã etiam loca in Germania circa Rhenũ, & in Gallia contremuerunt. & statim ingens pestis, per idas regiones secuta est. Carolus Saxones trans Albim in Franciam transtulit, ex quibus Brabantini & Flammingi prognati sunt.

ANno 3. Caroli magni imperatoris, luna ter obscurata est, & sol semel, aciesq́ mirę magnitudinis, in aëre uisæ sunt. Nicephorus fraude imperium occidẽtale occupat, pulsa in monasteriũ Eirene. Abotriti Saxonũ terrã trãs Albim à Carolo habitãdã accipiũt. In Italia ciuitates Ostona & Luceria cõtra Carolũ sentiẽtes, in deditionem acceptę. 803

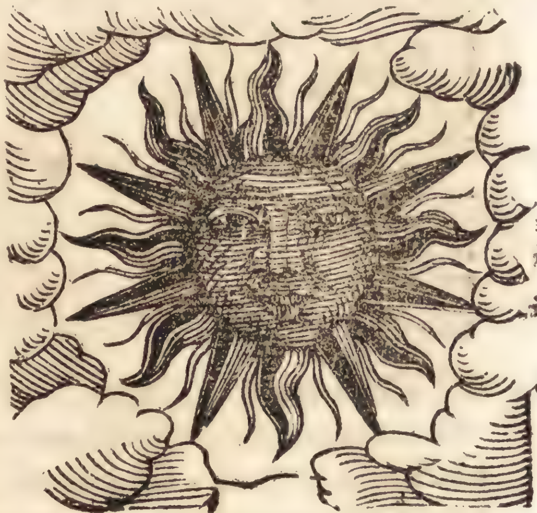
ECclypsis solis facta est 3. Idus Febr. hora 6. Orta est magna inter Godafridũ Normanorũ regẽ & Carolũ Magnũ simultas. Egino episcopus Cõstãciensis mortuus est. Saxones ꝑpetuo rebellantes, perpetuo hoc tẽpore uicti ac Romanam religionem accipere 805

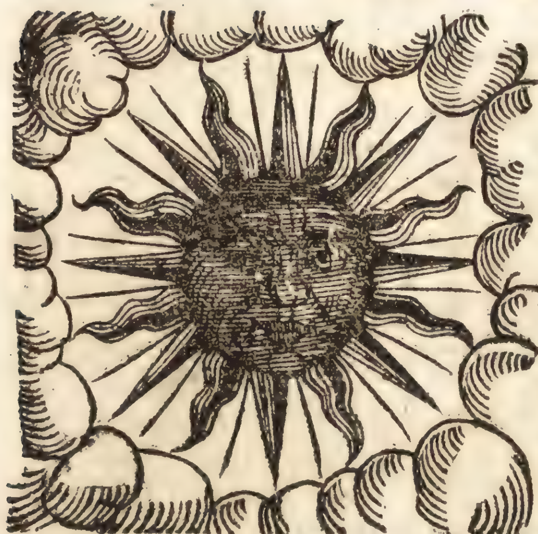
accipere coacti sunt. Carolus imperatoris Caroli filius, Bethemanos sibi rebellantes, deuicit, Lethone eorum duce perempto.

808 ANno Caroli imperatoris octauo, pridie Calēdas Februarij, luna 17. facta est ecclypsis solis, in medio die, utroque sydere in 25. parte Aquarij. Item 4. Cal. fuit ecclypsis lunæ, & apparuerunt acies in eadem nocte miræ magnitudinis, & sol stetit in 12. parte piscium, & luna in 11. parte uirginis. Nam & stella Mercurij 16. Calend. April. uisa est in sole quasi parua macula nigra tamen, paululum superius medio centro eiusdem syderis. Sed quoniam primum intrauit, uel exijt nubibus impedientibus, annotari non potuit. Item 11. Calend. Septemb. lunæ fuit ecclypsis hora noctis 3. sole in 5. parte uirginis existente: & luna in 5. parte piscium. Sicq́ ab anni superioris Septembri, usque ad Septembrem sequentis

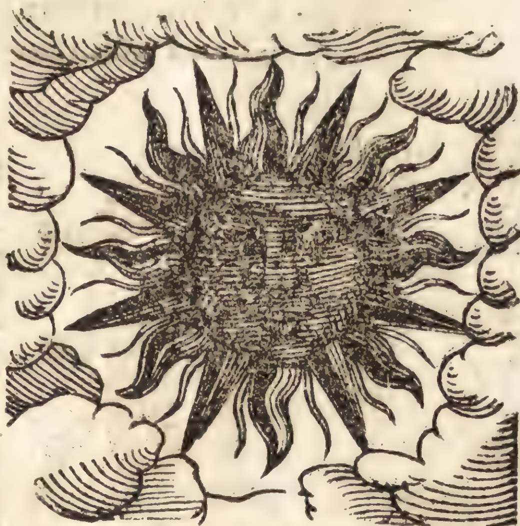
anni

anni luna ter obscurata est, & sol semel. Nicephor9 imperator oriētis rapta Theophania ac à marito diuulsa, eam Stauratio filio iungit, in cuius nuptijs ipse sceleratus duas honestas uirgines corrupit. In Britannia Eardulphus rex Nordanimbrorum, patria ac regno pellitur. Gothricus Danus, Abrotritos domuit.

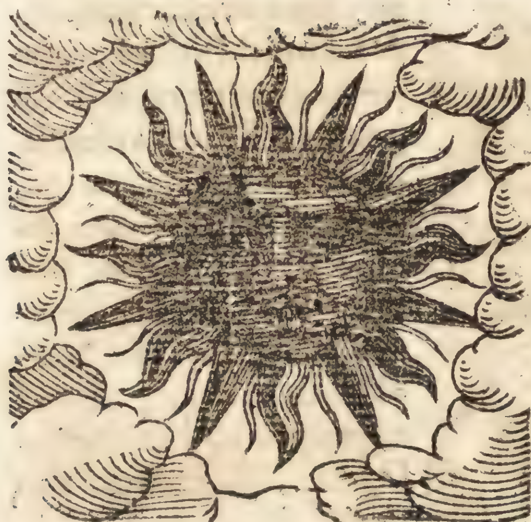
ECclypsis solis facta est 7. Idus Iunias hora 2. Item eodē anno ecclypsis solis pridie Calēd. Decemb. hora 3. Pipinus Caroli Magni filius obijt. Carolus rex Caroli filius obijt, & Hatto episcopus ab imperatore Constantinopolim mittitur. Bulgares ad Strimonium fluuium Romanos uincunt, Sardicam capiunt. Nicephorus imperator à Bulgaribus uictus interijt. 810

LOcustę gregatim ex Africa uolātes Italiā infestarūt. Heming9 rex Danorū morit, post quē duo īter se de regno cōtendētes, bello collidūt, in q ad undecim millia Danorū īterfecta sunt. 811

ECclypsis solis in duodecima parte Tauri quarto Maij die fa 813

cta. Mahāmad Ammiras fratri suo Habdale cōgreditur, à quo superatus eū sibi coregnare inuitus patitur, & hoc bello regnū Sarracenorū per aliquot annos discinditur. Michael imperator à Bulgaribus uictus imperio se abdicat, ac monasticā uitā sibi eligit. Leo aūt ad imperium in eius locum ascitus est, qui in oriēte regnauit annis octo.

814 CArolo Magno inuictissimo Romanorū imperatori, imminente mortis articulo, sol obscuratus est, ac luna pallorē recepit, factus terræmotus maximus, paulo autē ante mortem uisus est cometa horrendus, ac alia dira prodigia multa conspecta atq; audita sunt in terris. Eodem preterea anno bellum cruentum inter filios Gotrici regis Daniæ ortum est. Et pons Rheni apud Moguntiam quem imperator per decem integros annos mirifico opere ex ligno construxerat, fortuitò igni tribus horis absumptus est.

Hoc

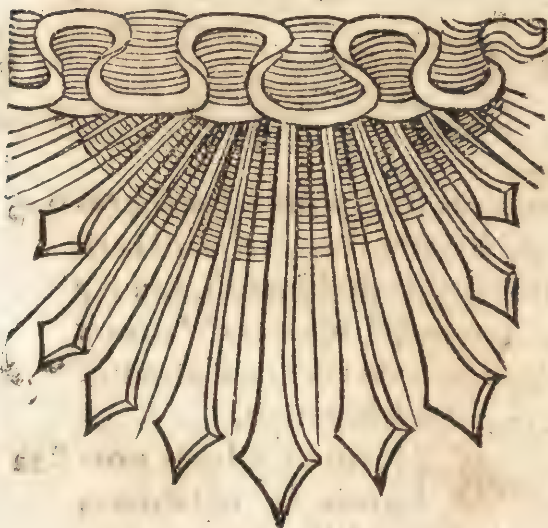
HOc anno iuges pluuiæ corrupuere fruges, prohibuereq́ eas 820
maturescere, ipsæ in aruis cõputriuere. Illuuies aquarũ in au
tumno sementẽ fieri inhibuit, atrox pestilentia hominũ, boumq́
subsequitur. Cloamir rex Abroditarum & Lupus rex Vasconũ
damnati capitis, ab imperatore Ludouico in exiliũ missi sunt: &
in diuersis regionibus dira fame maxime laboratum.

HIc annus ꝓdigijs por- 822
tentisq́ue nobilitatus est. apud Turingos cespes sesquipedalis, subitò in aëra sublatus, ab eo loco spacio pedum quinq́ & uiginti integer reperitur. In confinio Saxoniæ & Misniæ terra intumuit in modum aggeris, surrexitq́ue iuxta lacum Aonseum, quasi uallum tribus millibus passuũ in longitudinem. Hyems solito longior fuit. Altissima Galliæ & Germaniæ flumina Danubius, Rhenus, Albis, Sequana gelu constitere acutissimo, per gla-

ciem quaſi in continenti trecentis amplius diebus, plauſtra ultro citroque, & uehicula comearũt. Lotharius à patre rex in Italiam mittitur ad res componendas.

823 INſolita prodigia terruere mentes mortalium. Apud aquas Graneas Palatinæ ædes contremuerunt. In Friſazio pago Saxoniæ, tres & uiginti uici fulmine afflati conflagrarunt. Fulgura tranquillo aëre ſerenoque delapſa, præter ſolitum, domus de cœlo tactæ, homines ac pecora extincta ſunt. Lapidibus grandinauit, circa ſolſtitium æſtuale in Burgundia cruſta glaciei lon-

gitudine pedum quindecim, latitudine ſeptem, altitudine binum de cœlo ruit. ſequuta eſt dira lues.

TVllienſi in territorio, uilla Cõmerciaco puella duodenis poſt ſacram communionem in paſcha à ſacerdote ſuſceptam, primum per decem menſes pane, deinde omni cibo & potu per triennium abſtinuit, & poſt ad communem ho-

nem hominum uitam rediјt. Lotharius à Paſchali pōtifice Auguſtus coronatur. Francofordię comitia celebrantur quibus Ludouicus Francorum, Milegaſt & Celeadrogus Vuilzorum reges etiam interfuere.

PAſcalis Romanæ eccleſiæ pontifex 96. cum ſederet, terræmotus ultimo eius anno magnus factus eſt, multæ uillę & domus cœleſti igne crematæ, homines & animalia ictu fulminum exanimata, fruges grandine uaſtate, cum ipſa quoque grandine ueri lapides immenſi ponderis, ceciderunt: & hæc prodigia maxima hominum peſtis ſubſequuta eſt. 823

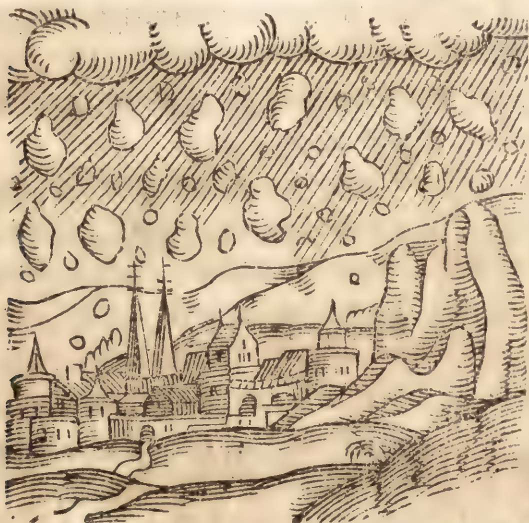
POpielus Poloniæ rex uita & moribus infamis, cum ſæpenumero optaret in uita, ut à murib. deuoraretur, demum illum conuiuia celebrantē, mero madentē, ſertis coronatū, unguentis delibutum, crapula & luxu reſolutum, inuaſerunt mures: de ca-

dauerib. patruorũ, quos ipse & uxor eius regina ueneno interfecerãt. Ingẽti enim magnitudine egreſsi mures, in cõuiuantẽ tyrannũ & cõsortẽ eius, & filios, rabidis morsib. insiluere, militũ caterua nequaquam abigẽte, quoniã humano suffragio fatigato, mures infatigati pseuerabãt die noctuq;. Extruũt ardẽtes foci & in medio eorũ locant Popielus, cõiunx & filij: illuc aũt & mures p flammas transeũtes parricidã rodere nõ cessabant. Ad aliud tandẽ elementũ uentũ est. In nauib. abducit occisor patruorũ Popielus cũ suis in stagni altitudinẽ, mures tamẽ incessanter secuti abductos & naues rodebãt, in tantũ, ut aqua perforatis rimis ingressa submersionẽ minaretur, ideò nautę timentes præfocationẽ ab aquis, deduxerunt nauẽ in littus, unde alia caterua murium occurrens iuncta prioribus acrius infestabat. His uisis defensores diuinam ultionem cognoscentes, omnes fugerunt. Popielus autem protectoribus nudatus recepit se in turrim altiorem in Crusuicza, ubi mures rapido cursu ascendentes consumpserunt, & uorauerunt duos filios, uxorem & facinorosum Popielũ. Ecce non est potestas, aut cõsilium contra Dominũ, minuta animalia, & imbelles mures Popielum miserabiliter cõsumpserunt, quemadmodum pediculi, uermes, minu-

minutiores muribus Arnolphum imperatorẽ, pulpa, carnibus, & uiscerib. excisis, medicis nec quicquã proficiẽtib. ad internitionem usq; perduxerunt, solis cartilaginibus & ossibus relictis.

IN Gallia ante solstitiũ aestiuale aere in tẽpestatem repẽte cõuerso, ingẽs fragmẽtũ glaciei cũ grãdine cecidit, cuius lõgitudo pedes qndecim, latitudo sex, grossitudo duos pedes habebat. Haraldus Iũtiae rex, dũ Regnerus bello externo occupat̃, Regnerus Haraldũ regno pellit, q ad Ludouicũ imp. fugiens, cũ suis baptizatus est. 824

IN Galliã mirae magnitudinis decidẽs grãdo, pecora multa & nõnullos homines interemit. Anno sequẽti Eugenius secũdus eius nominis Pont. Max. obijt, qui cũ dieb. 40. ecclesię Rom. pręfuisset tantũ, ipse q̊q; morit̃, in cuius locũ sufficit̃ Greg. quartus. 825

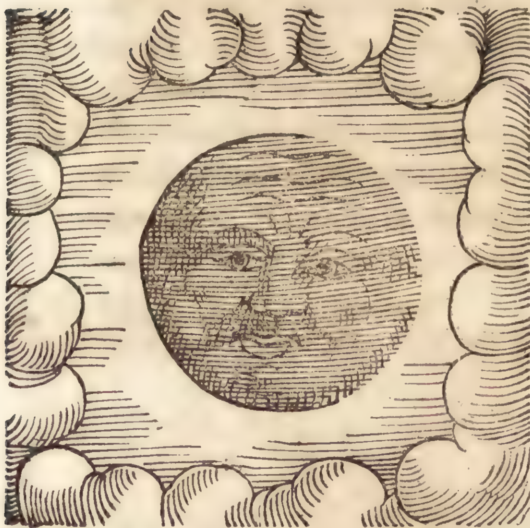

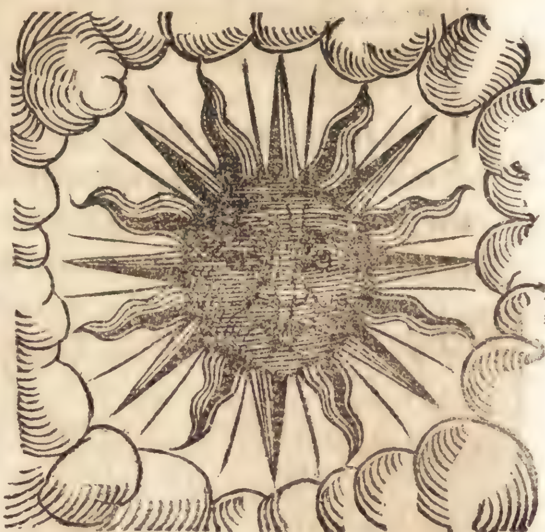
IN Vasconia annona de coelo pluit, frumento similis, sed grana breuiora habuit. Alibi immensi acerui frumentorum, & omnis generis granorum reperti in campis, quae si pecus gusta- 828

rat, è uestigio peribat, farina inde facta, sub manibus euanescebat. Noctibus auditæ sunt uoces mugientium & lasciuientium, confusi strepitus, circum superiorem fossam. Accedebant continui imbres, in loco alioqui palustri. Ideo quicquid terrę interdiu egerebat, nocte humo relabēte subsidebat. Italicus Ludouici imperatoris exercitus classe in Aphricam transuectus: conserto prelio, magnam Afrorum multitudinem extinxit.

829 TErræmotus Aquisgranū concussit. Quo anno quidā cōspirationē filiorū imperatoris & optimatū cōtra patrē ortā tradūt. Sarrac. Aphrica in Italiā traijciētes Vaticanū Romę diripiūt.

833 ANno Ludouici imp. 19. sol & luna per ecclypsin deficiunt, & eodē anno Ludouicus imp. à suis desertus ac proditus, atque in potestatem filiorum redactus est. Vnde episcoporū indi-

cio arma deposuit, & ad agendam pœnitentiā monasterio inclusus est. Sed anno sequenti relaxatus, arma et imperiū accipiens, filium Lotharium in Italiam redire coëgit.

837 IN Turingis Galliæ, arbor pedum quadragenum altitudine, crassitudine bis septenum, sua sponte in diuersum locū trāsijt. In Saxonia aliquot millib. passuum terra in speciem aggeris intumuit, terra horrendè mota est, quo tremore uillæ & aggrestia ædificia cœlesti igne deflagrarunt. Lapides grandine mixti, è cœlo lapsi creduntur Ad postremum annū, qui hanc Italicā cladem præcessit, in Gallia ante solstitium æstiuum, portentosa grando

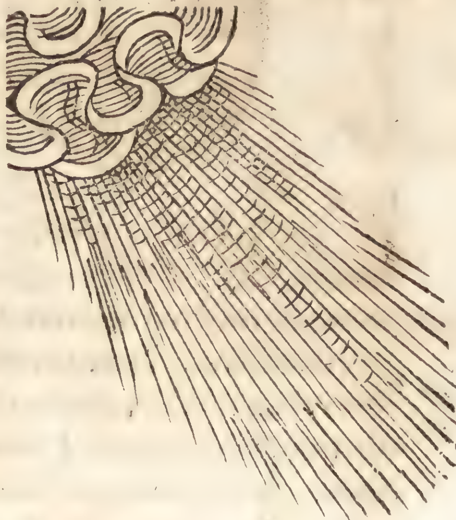

repentè è cœlo deiecta est, in qua frustum glacie concretũ, duodenum longitudine pedum est repertum, latitudine senum, binum altitudine. Sed hæc rerum portenta, non tam Mauranam cladem portendisse arbitrati sunt quidam, quàm impium Lotharij facinus, qui Lodouicum patrem fraude captũ hostiliter uinxit, nec aliã sceleri prætexit causam, quàm quod Carolus, cui postea Caluo fuit cognomen, sibi ab eo in honore præferretur.

LVdouico imperatore regnãte cometes in signo Libræ apparuit. Normãni Vualachiã insulam uastãt & tributũ exigũt. 838

ANno Ludouici imp. 25. cometes in signo arietis apparuit. 839

& per

& per aliquot dies plurimi instar stellarum igniculi per cœlum discurrere uisi sunt. Et eodem anno Ludouicus imp. Lothario filio sub fide ad se uenienti reconciliatus est, qui dignitatem imperij, & regni coronam à parente accepit.

840

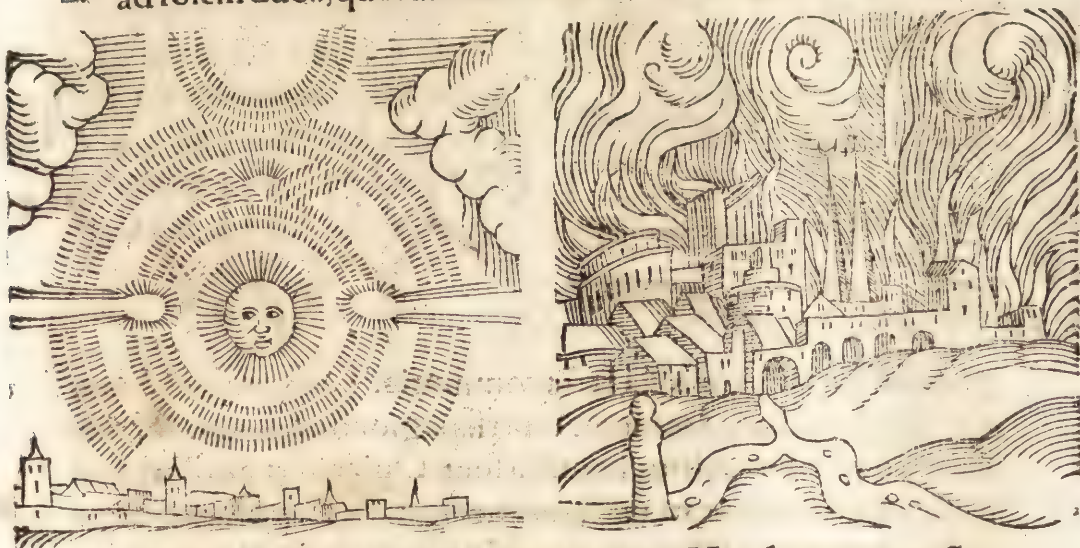
Ecclypsis solis facta est quarto nonas Maias hora 9. & eodem anno Ludouicus imperator obijt. Vndecimo Calend. Iunij bellum inter fratres de participatione regni exarsit. Drusco Pictorũ rex à Knedo uictus, captus, atq; occisus est, Pictorũq; regnum ad Scotas translatum.

841

Apud Vurtzburgum caput antiquæ Franciæ uicies terra tremuit, grãdine, turbine, insolita cœli intemperie, homines, pecudes, agri afflicti sunt. Templum diui Kiliani nonis Iunij defunctæ lucis salutationibus horam nonã nunciantibus atq; perstrepentibus sacerdotibus, subito fulmine afflatũ est, ignisq; laquearia lambens, & sensim inualescens, fenestram plerisque euadendi aperuit, sacerdotes tamen quidam ueste illæsa extincti sunt. Cæterum ædes, uix seruatis ablatisq; sacris, igni concremata est. Muros deinde sexto Idus eiusdem mensis uentus euertit, & solo æquauit. Lotharius Ludouici filius, cum in Romanorum imperatorem ascitus esset, à fratribus ad imperium etiam aspirantibus, debellatus est.

ANno Lotharij imp. 842
secundo, cometes in
signo aquarij apparuit, et
eodem anno tribus fratri=
bus de perditiõe regni dis
sentientibus, conserit pu=
gna in pago Antisiodoren
si apud uillam Fõtanedũ,
ubi tanta cædes utrinq; fa=
cta est, ut nulla ætas memi
nerit tantã stragem homi=
num fuisse factam in gen=
te Frãcorum, ita enim eo=
rum uires tum temporis attenuatæ sunt, ut suos terminos, ab ex=
traneis tueri coacti sint.

FErunt hoc tempore in ciuitate Paderburnensi uisos circulos 851
ad solem duos, quorum interior ecclesiæ magnitudinem, ex=

terior urbis complexus fuerit latitudinem. Vix dum euanuerãt,
exortum est incendium, & urbs pene tota cum ecclesia miserabi
liter conflagrauit, uersaq; est dies meridiana in noctem Normãni
Flãdriã uastarũt, et multa alia loca. Fames tã ualida Germaniam
attriuit, ut parentes proprios filios ad sedandũ stomachum deuo
rauerunt.

854

CIrca finẽ imperij Lotharij Cæsaris, qui fuit Saxoniæ dux, quædam mulier edidit partum monstrosum, specie uidelicet hominis ac canis integerrime corporib. coniũctis, dorso cõnexis ac dorsis spina solidissimé conglutinatis. Mox secuta est mors imperatoris.

855 ANno Lotharij imp. 15. terræmotus in-

gens factus. Aëris insolita facta commotio. Turbines, grãdines, tempestates, fulmina multa in diuersis regionibus magno omnium incommodo, cœlitus immissa sunt: Quidam etiam homines igne cœlesti consumpti, uestibus tamen illęsis. Et hoc anno imperator partito inter filios regno mũdo renunciauit, ac monachus factus est. Ludouicus autem filius eius olim à Sergio papa in regem unctus imperare cœpit.

APud Treuiros in æde sacra & sella episcopiater canis uisus, subito nusquam comparuit. Moguncíaci Calendis Ianuarij fuit

rij fuit magnus terręmotus qui S. Vrbani templum ac urbis muros diuersis in locis prostrauit.

ANno Ludouici Rom. imperatoris secundo, Coloniæ 17. Calend. Octobris, orta tempestate populo in Basilicam S. 857
Petri confugiente, subitò fulmen instar ignei Draconis Basilicã scidit, ac penetrauit, ac tres homines diuisis quidẽ locis, sed uno ictu consumpsit. Et alios etiã sex eodem impetu semiuiuos reliquit.

HOc anno Dæmoniũ Moguntiacã ciuitatẽ per triennium misere afflixit: desertor ac pfuga spiritus multa miracula edidit, circulatorias præstigias lusit, incolas infestauit. Primo umbra ferialis, à nemine quidem conspecta, lapides in homines iactare, pulsare fores cœpit. Mox sub humana specie pestilens ac nequissimus ille genius delitescens, responsa reddidit, furta prodidit, criminatus quoscũque nota infamæ aspersit, discordias, simultates excitauit. Paulatim horrea, casas omnes succẽdit atq; exussit, sed uni molestior accidit, perpetuo eius lateri quocũq; diuerteret hęrẽs, atq; domum cõburens. Et ut uiciniã uniuersam in necẽ innocentis concitaret, ob scelera illius hunc locum infamem ac deuotum esse prauus mendaciorum faber iactabat. Coactus est homo sub 858

dio manere, ab omnib. enim quasi lemuribus nocturnis sacer tecto arcebatur. Atq; ut ille confinib. satisfaceret, candens ferrũ manibus portauit, ac cũ non uiolaretur insontẽ se comprobauit, nihilominus tamen in agris frumenta eius in aceruos compositos, idem lar contaminatus ac perditus cõbussit, & cũ odiosus indies magis atq; magis esse pergeret, coacti pagani rem ad pontificem Moguntinũ deferũt. Sacerdotes missi, agros, uillas, sacris ac cõprecationibus solennibus, lustrali aqua, saleq; lustrico expiant atque conlustrant. Praua ac cõturbata mens primo quidem retinebatur, ac lapidibus quosdam uulnerauit, uerũ diuinis carminib. incantatus, efficacibusq; supplicamentis adiuratus tandem cõticuit, nec usquam gentium apparuit, ubi discesserunt Mystæ, spiritus alter atq; pestilens rursus adest interim dum illi inquit, caluastri sa crificuli, nescio quid immurmurarent, sub lineo amiculo sacerdotis (nominatim hunce notabat) qui meo suasu filiam hospitis sui, superiore nocte compressit, delitui, atq; his ce relatis ingenti edito eiulatu, umbra ferialis ex illis migrauit sedibus, loca rite lustrata reliquit, tenuesq; euanuit in auras. Eo anno Franci Ludouicum Germaniæ regem ob crudelitatem Caroli, in Gallias euocant, qui uictus à Carolo cum magna ignominia ad sua recessit.

864 HYems præter solitũ lõga acutaq; fuit. Niue sanguinea pluit. Sinus Adriatici maris, ubi Veniciæ conditæ sunt congelauit, à cõtinenti in urbẽ uehiculis, eqs, plaustris onustis mercibus, ultro citroq; cõmeauit mercator. Hoc anno Lotharius in adulterium lapsus à pontifice miserè torquetur.

868 TErræmotus ingens factus est, et uisus cometa. Lotharius rex frater Ludouici imp. obijt & Carolus Galliarũ rex regnum eius inuasit. Michaël imp. Græcorũ mẽte captus amicos occidit.

Hac

HAc tẽpestate grãdines, fulgetra, crebriores solitò territarunt 870
mortales: fruges, homines, pecudes afflixerunt. templum diui Petri Vangionum de cœlo tactum conflagrauit. Parietes solo æquati sunt. Tertio nonas Decemb. hora prima terra intremuit. Moguncíacũ euersum est. Lotharius Francorũ rex Romã ad Hadrianũ pontificem dum properat, ut se recõciliaret ei, ad sacram

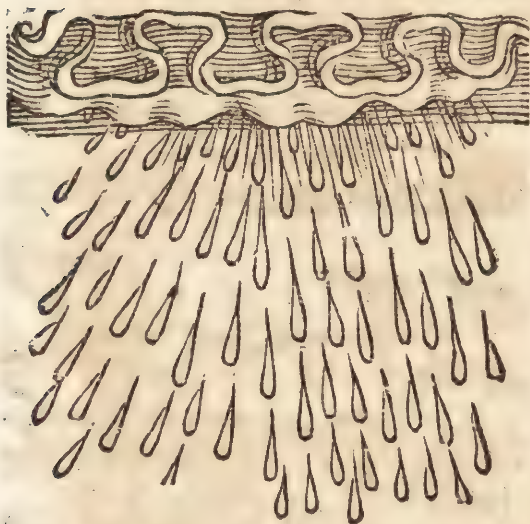

communionem cum suis post cõfessionem fucatã admissus est. Verum eodem anno omnes qui Eucharistiam cum eo temerè ac fallaci animo acceperunt, miserè perierunt, ac ipse etiã Lotharius in redeundo Placentiæ defunctus est.

871

NVbes in aëre quarto Idus Augusti uelut exercitus uibratis inuicem igneis spiculis cōcurrerūt. LOcustæ per Galliā ferè uniuersam segetes, et arbusta depascentes, eos populos in miserā famem deduxerunt. Ab exercitu Ludouici Germanici uario euentu contra Sclauos bella geruntur.

874 ANno Ludouici imperatoris decimonono, in Italia Brixiæ tribus diebus & tribus noctibus sanguis de cœlo pluisse dicitur. Locustæ iterum Galliam depopulantur innumerabiles cæ

teris locustis maiores, sgua alarnm tegmina, sex pedes, duos dentes lapide duriores habentes, ut castrorum acies turmatim uolantes, duces cum paucis itinere unius diei præmittentes ad Metter, da loca uenturæ multitudini, circa horam nonam ad locum præuisum uenientes, ibiq; solis ortum expectantes, per spacium unius diei aërem uelabant ipsum solis radium obnebulantes, omnia uiridia in herbis & arboribus uastabant, spacium diurni itineris

neris, 4. aut 5. milliaribus extendentes: Hoc miserabili spectaculo usque ad mare Britannicum peruenientes, tandem flatu uentorū in profundum maris demersæ sunt, sed æstu Oceani ad littus reiectæ putredine sua, aëre corrupto multos perire fecerūt. Secuta fames ualida multos consumpsit inedia, ut penè tertia pars hominum consumpta sit in Gallia. Anno sequenti hyems solitò asperior fuit, & prolixior. nix & gelu à Calend. Nouembris usque ad uernale æquinoctium.

SIc in Germania prima hoc anno æstate grandiores solitò locustæ pollicem uiri implentes, ab oriente externa pabula quæsituræ, occiduum solem uersus tanto stridore pennarum peruolarunt, ut aliæ alites crederētur, solemque per quinque millia passuum obumbrarent, sollicitæ spectantibus populis, ne suas operirent terras, dira messes contegebant nube, multa contactu adurentes, omnia morsu erodentes, cortices quoque arborum atque fores tectorum, centum quinquaginta iugera uno die depastas fuisse memoriæ proditur, uiginti millibus passuum, uno die per aëra instructa acie, compositisque ordinibus ferebantur, terræ incūbentes castra faciebant, duces cum paucis itinere unius diei præcedebant agmen, quasi loca oportuna castris capturi. Eadem hora qua antecursores pridie uenerant, uniuersæ copiæ postridie aderant, ante ortum solis à loco cui insederant, non mouebantur, orto sole demum per cohortes suas proficiscebātur. Varro author est, à locustis in Aphrica pulsam esse ciuitatem. Illud quoque tradit à grauissimis scriptoribus, etiam longinqua maria ab ijs transiri, continuata plurium dierum profectione, populus Germaniæ inopiæ metu ad diuina remedia confugere coactus est. Hoc ipso anno dira fames per uniuersam Germaniā, Italiāque supra modum sæuit. Normanni à regno Ludouici Germanorū regis tributum exigentes, ab exercitu eius grauissimè cæsi ac uicti sunt.

COmetes solitò rutilantior apparuit, & subita nimiaque aquarum inundatio facta est in multis locis. Sæua admodū lues 876
hoc anno plerosque mortaliū extinxit, uix tertia pars superstes euasit diram pestem. Aschoprunnā uicū in pago Nitensi subita imbrium inundatio. quinto nonas Iulij intempesta nocte obruit pe-

des, iumēta, homines octo & octoginta in cubilibus, mares, fœminas, pueros, puellas extinxit, casas, horrea, conditoria, templa, arbores radicitꝰ euertit, adeò ut ne uestigium quidem illius apparuerit, cadauera mortuorū tellure pluuiali humore soluta, aliò delata, in finibus alterius pagi inuenta sunt.

878 HOc anno dira lues in boues sæuijt, maxime circa Rhenum, ubi in Vangionū agro, haud procul ab Ingelheim in Vualsheim pago canes uillatici omnes cadauera laniatum, ut fit, conuenerunt, deinde uno die una simul cohorte, nemo scit, quonam gentium ex hisce finibus migrarūt, nec uiui nec mortui, cuiusq; uestigium postea inuentū. Carolus Caluus Mantuæ correptus morbo, accepto ueneno à medico suo Sedechia Iudæo, moritur. Filius autem eius Ludouicus cognomento Balbus secundus regnauit.

880

SOl hora diei nona obscuratus est, adeò ut stellæ in cœlo apparerent. Ludouicus Francorum rex eodē anno obijt qui Balbus cognominatus est, relicta grauida uxore, unde in regno Frāciæ grauissimę dissensiones ortę sunt. In sylua Frāciæ Carbonaria, plus q̃ nouem millia Normannorum cæsa.

Anno Domini. 882

TErtio Calend. Ianuar. Moguncíaci terra intremuit, postea 15. Calend. Februarij huius anni, sydus crinitum uisum est.

Mox Normanni adiunctis sibi Danis, totam Franciam ferè miseris cædibus replent.

MEnse Maio cometa apparuit. Mox Hungari in Germaniam sæpe incursiones fecerunt, eamq; uastarunt. Hic cometa, ut multi iudicabant, significauit priuationem oculorum Ludouici regis Longobardorum filij Bosonis, quæ mox sequuta est. Berengarius enim imperator Italicus, eum Veronæ oculis priuauit. 905

912

IGneæ faces in cœlo, & stellæ micantes discurrentesque præter consuetudinem, uisæ sunt. Vnde non ita multò post Vngari Italiam cum exercitu ingressi multas uicissim intulere accepereque clades. Cometaque solito rutilãtior apparuit. Et sequuta est nimia inundatio aquarum præcipuè in Saxonia.

918 HAtto Maguntinus episcopus cuius dolo olim Adelbertus perierat, cum instinctu Conradi imperatoris, Henricum Saxonum ducem interficere conaretur, post triduum frustratus fulminis ictu interijt.

928 HYems insolitę non tantũ, sed plane stupẽdę frigiditatis fuit. Rodolphus dux Burgundiæ obijt relictis tribus filijs. Leo sextus eius nominis, in pontificem Romanum eligebatur, qui sedit in suo pontificatu tantum menses 7. dies 15.

930

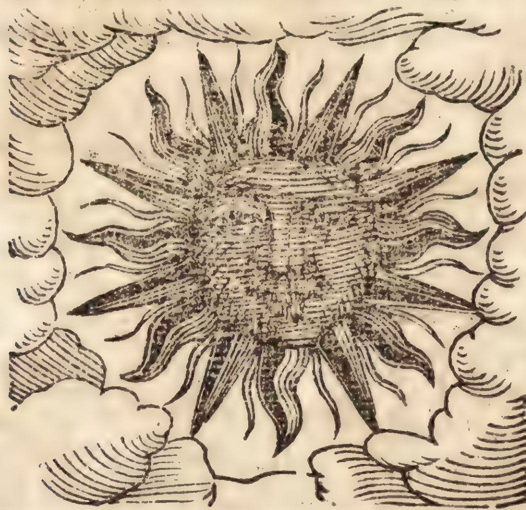
DEcimo sexto Calend. Mart. mane circa gallorum cantum, usq; ad illucescentem diem, conspectę sunt per totam cœli faciẽ, acies sanguineæ, in quadã Galliæ regione. Sequẽti autem mense Hunni Franciã, Burgũdiã & Aquitaniã populari, crudeliter cœperũt.

935 INter initia pontificatus Ioãnis undecimi, fõs sanguinis Genuę ubertim fluxit. Quod prodigiũ portendit nimirum fœdã illam calamitatẽ, quæ

quæ breui post sequuta est. Enimuero Sarraceni ingenti classe ex Aphrica profecti, Italiam, ut si quãdo antea, tumultuosissimè inuadunt. Genuam graui obsidione pressam ui capiunt, propugnatores primo ingressu trucidant, multos mortales ex templis, & latebris extractos, sæuitia iugulant: puellas, matronas, & mares impuberes nauibus impositos in Aphricã deportarunt. Sunt qui scribant omnes uirilis sexus post in patriam reductos, sed quo casu non expediunt. Hungari per idem tempus in Marsis, ut Platina scribit, primò Italica præda exuti sunt, inde ad unum occidione occisi.

LEone Romanæ ecclesiæ 127. pontifice sedente, hominis cuiusdam sinistra manus ferro amputata, post annũ pene ad integrum ei dormienti restituta est, cui pro signo miraculi quasi sanguinea linea loco coniunctionis notabatur. Sol sereno cœlo obscuratus est, per fenestras uerò domorũ radios quasi sanguineos emittebat. Henricus rex eodem anno moritur, post quem Ottho filius imperauit. 937

SOl iterum per aliquot dies ueluti sanguinem emanans apparuit, & statim repentinę plurimorum hominum infirmitates, inaudita morborũ genera, subsecutę sunt. Berengarius quartus cum Alberto filio suo in Italia tyrannidem inuadit. 940

Cometę

941

Cometæ quatuordecim noctes apparruerunt circa Constantiā Germaniæ superioris urbē, & pestis animaliū mox sequuta est. Hungarorū cum Baioariјs bellū exortū, in quo Hungari deuicti sunt. Leo septimus pontifex obijt, cui Stephanus 8. succesſit. Hugo Italiæ rex, Romani imperatoris auxilio, Sarracenos uicit, & classem eorum exussit. Ottho rex Brisacum obsedit, Alsatiamq́ȝ deuastauit.

944 Terræmotus ingens factus est 16. Calend. Maias. Ottho Magnus Galliam intrauit & mox Bertolphus Baioariorum dux obijt. Abdaram Sarracenorum in Hispania rex, à Ramiro belllo superatus est.

IN Italia Cometa miræ magnitudinis adparuit, portendens famem quę sequuta est.

956 IN Italia etiam lapis mirę magnitudinis tonitru & tēpestate turbulenta de cœlo iactus, ingens miraculū uidentibus prębuit. Anno eodem plerisque in locis ualida tempestate templa concussa sunt:

sa sunt: utriusque ordinis sacerdotes ictu fulminũ interierunt, & plurima horrenda dictu portenta monstrata sunt.

CVm maximi essent in Italia motus, propter diuersas pontificũ electiones. Multa & terrifica tum temporis in tantis Ecclesię Romanæ turbis prodigia facta sunt, Et in his iterum lapis ingens è cœlo cecidit, 963
sæuiente imbrium copia, & signum cruentæ crucis in multorum uestibus ex improuiso apparuit, quæ rerum ostenta insignem aliquam clero calamitatem portendere interpretabantur. Ioannes omniũ Pontificũ qui ad id tempus fuerãt, flagitiosissimus, anno sui põtificatus nono perijt, alij quatuor annos & 10 menses attribuunt. Benedictus qui in eius fuerat locum surrogatus, breui Apostolica est sede eiectus. Ottho Romanis iratus, ne legatis quidẽ auditis, qui ex urbe missi fuerant ad ueniam implorandam, omnia circa urbem hostiliter est populari adortus, quo terrore subacta ciuitas Leonem restituit, estq́ ab Otthone iuramento adacta, ne quid postea mutaret eorum, quę imperator in re põtificia constituisset. Benedictus sexto mense quàm sedere cœperat, est in ordinem reductus, quem Otho postea secum in Germaniam abduxit, ne Romæ relictus noui alicuius esset motus causa. Leo sui nominis octauus, qui Otthone autore fuerat pontifex creatus & à Ioannis duodecimi factione eiectus, eiusdem Othonis imperio restitutus, obijt anno primo sui pontificatus, in quo illud fuit insigne, quòd in eo restituendo ius creandi pontificis, à populo & à clero ad imperatorem transijt.

TErræmotus factus est & cometa apparuit. Sequenti anno 968
Lotharius rex frater Ludouici obijt, & Carolus Galliæ rex regnum eius inuasit.

969

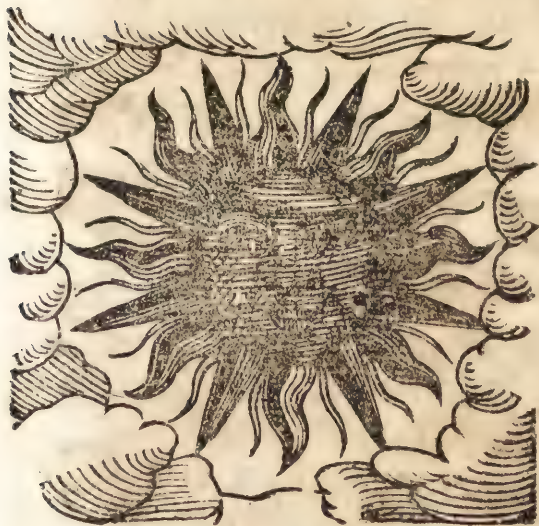
CRuces in ueſtimentis apparuerũt, quædam ut lepra ſorduerunt. Sub hoc anno magna in terris fames fuit. Vidẽs autẽ Hatto cognomento Bonoſus Moguntinẽſis epiſcopus, qui antea abbas Fuldenſis fuerat, pauperes magna premi fame, cõgregauit in horreo plurimos, & cõcremauit eos: dicebat enim ipſos non multum differre à muribus, qui frumentum comedunt, ad nihil utiles. At Deus tantam tyrannidem inultã non dimiſit. Præcepit nanq; muribus, ut cateruatim illum inuaderent, & die noctuq; affligerent, atque uiuum deuorare feſtinarent. At ille fugiens ad turrim quandam, quæ in medio Rheni conſiſtebat (uocata hęc eſt muriu m turris, à tali euentu hoc ſortita uocabulum) putans ſe tutum fore in medio Rheni à morſibus muriũ, quòd

tamen

tamen ei minime profuit. Nam uenerunt mures innumeri, per Rhenum natantes, exæquuturi iudicium Dei iustum, quod miser agnoscens, tandem inter mures interijt. Scribunt quidam quòd mures nomen quoque eius delentes à parietibus, & tapetibus abraserint. Quo anno hoc factum sit dissentiunt autores, Verum nos ex Fuldensis monasterij ac Moguntinensium archiepiscoporum annalibus deprehendimus id contigisse dum præfuisset Moguntinæ sedi post Gulielmum Saxoniæ ducem mense undecimo, anno à restituta nobis per Christum salute 969. quo murium infestatione occubuit, & in templo S. Albani sepultus est.

SOlis ecclypsis 11. Calend. Decemb. facta est & anno proximo, signum quoddam ignei coloris in cœlo apparuit. Græci in Calabria ab Otthone uicti ac tributarij facti sunt. Ottho iunior Sarracenos Italia expulit. 969

ANno Otthonis 2. imperatoris secundo gelu magnum fuit à Cal. Nouemb. usq; ad æquinoctiũ uernale. Tunc uisus est cometes, apud uicum Rhegiũ, qui uocatur Calua, & eodem anno Edgarus rex diem suum obijt. 975

ANno Friderici imperatoris eius nominis secundi, sexto, igneæ acies in cœlo uisæ sunt per totam noctẽ 5. Cal. Nou. Mox igitur imperator Apuliã & Calabriã Italiæ prouincias ad 979

ius regni Græcorũ appendentes ad imperiũ Romanum conatus est trãsferre, maxime propter affinitatẽ quã per uxorem suã Theophaniam cum imperatore Græcorũ habebat.

982 Greci infensi Otthoni quod eorum prouincias inuasisset, cõducto sibi Sarracenorũ auxilio, imperatori in Calabria bello congrediuntur, in quo bello omnes ferè Romanorum copiæ usque ad internitionem quasi deletæ sunt. Imperator natando euadere cupiens, à nautis captus est ignotus, & ab amico Sclauone liberatus est.

983 COmetes hoc tempore apparet, quem fames, pestis, ac terræmotus subsequitur, quo terræmotu Beneuentum & Capua concussæ sunt. Ottho imperator tædio & angore animi deficiens Romę moritur ac de imperatore eligendo inter primates dissentitur, demum tamen Ottho 3. eius filius electus est.

Anno

ANno Otthonis tertij eius nominis imp. sexto, frequēs diuer 989
sorum fluuiorū fuit inundatio. æstas postea feruentissima, unde fruges exaruerunt & fames ingens sequuta est. Nix nimia decidit. annona de cœlo pluit in Albania. Alij etiam pisciculos de cœlo pluisse in Saxonia ferebāt. Vandali bis Saxoniā inuadūt.

ANno sequenti uerò, Carolus dux Remis occupat. Archiepiscopum (quem Hugo rex præfecerat) & quosdam primatus capit, & Laudunum religat. Sequenti autem anno moritur, cui Ottho filius in ducatu Lotharingiæ succedit.

IGnis de Rheno ascendit 991
& uillas proximas absumpsit. Eodem aūt anno Theophania imperatrix ac Carolus dux Lotharingiæ diem obierūt, ac Carolo filius Ottho successit. Anno uerò proximo Remis synod9 cōgregata est, ac imperator Romanus Ottho tertius, Brādeburgū obsedit.

VViderolphus Argen 997
tinensium episcopus,

quē tamē alij Vuilderoldū uocarunt, cū Baldo in episcopatu successisset: anno episcopat9 sui decimoseptimo (errāt aūt qui duob. tantū annis prefuisse scribūt) post cōsecratū à se Seltziensemonasteriū ad Rhenū situ, arcano Dei cōsilio ac iudicio, à muribus (quemadmodū & Hatto Moguntinensium archiepiscopus) duodecima Iulij deuorat9, ac in Ebersheyminster cœnobio plurimū à se adamato atq; liberalissime dotato sepultus est. Eo anno Ottho 3. Italiam ingressus Romam obsedit. Crescentium ac seditiosos digna pœna affecit.

999 ANno tertij Otthonis 16. multa pdigia uisa sunt. Terremotus enim factus est pmaximus. Cometes apparuit 19 Cal. Ianuarij, circa horā nonā aperto cœlo, quasi facula ardēs, cū lōgo tractu fulgoris instar splendens super terrā, & adeò quidē ut tāto

splēdore nō modo q in agris erāt, sed q in tectis etiā irrupto quasi fulmine ferirent. Qua cœli scissura sensim euanescēte interim uisa est figura quasi serpētis, capite qdē crescēte cū cæruleis pedibus.

Anno

Anno proximo Crescēs Patritius Romanus Gregorium 5. natione Saxonem cōsanguineum imperatoris à papatu eiecit, & largita pecunia diuersis Ioannem episcopum Placentinum in odium imperatoris Papā fieri procurauit. Quæ cum intellexisset Otho imp. Italiam magno cum exercitu intrauit, atq; ad urbem properans cum Crescentio bello congressus, hominem deuicit, captumq; ante urbem post longas uexationes suspendi curauit. Ioannemq; pontificem illegitime factum execauit.

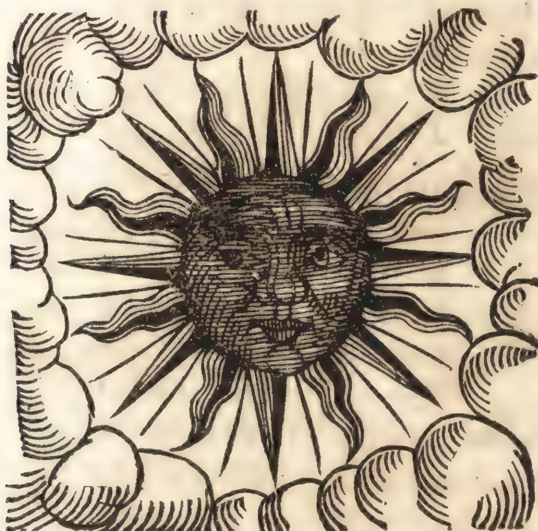
RES digna admirati one est, q̊d Romæ in tēplo Laterané si, ubi habetur sepulchrū Syluestri secundi Pōtificis Romani, sepulchrū id collisione ossium, & sudore emisso ab eo tēpore, quo is in id quondā positus est, dicitur semper Pontificum mortem prædixisse. De hoc Syluestri secundo, quomodo diaboli beneficio assequutus fuerit pontificatum consule Historiographos. 1001

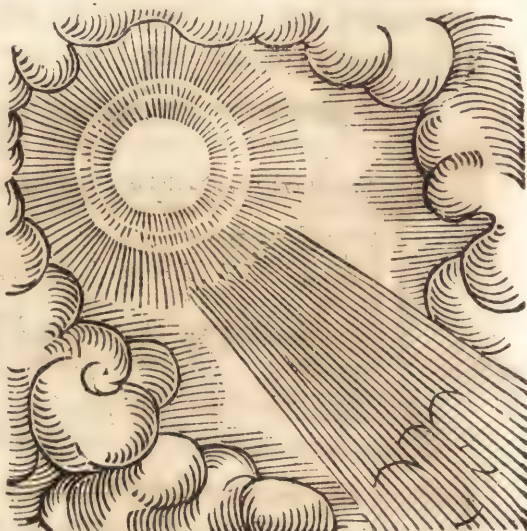

CIrca hæc tempora tanta peste laboratum est, ut plures mortui quā superstites sint habiti, quā calamitatem in Lotoringia fons saluberrimæ aquæ indicauit, in sanguinem tum uersus. Syluester Pontifex obijt, cui successit Ioannes 19. 1002

ANno Henrici 2. imper. tertio Cometes primo Octob. horribili specie flammas huc illucq; iactitans, in Australi parte uisus est. Mortuo Othone duce, ducatus Lotharingiæ comiti Godefrido filio Godefridi datus est. Fames ingens uexauit totum non tantū Europā, sed omnem ferè terrarum orbem. sequutum est bellum quod appellant sacrum. Hoc inauspicatissimum bellum multis 1005

annis durauit: & magna totius Christiani orbis iactura gestum est. Cōmissæ sunt inter se omnes ferè totius orbis nationes. Occubuerunt utrinq; reges, principes, duces, homines innumerabiles: multum sanguinis fusum est. Hoc bellum descripsit Benedictus de Acolitis Cardinalis.

1009 ANno Henrici secundi imper. 7. Ecclypsis solis facta est hora diei secunda. Thurci Hierosolymam ceperunt. Hungari ad Christianam religionem conuersi sunt.

1010 IN pago Bruhesare in uilla Aufrede continuis 25. diebus fons sanguinē manauit ac uicinum uadum omnibus cōspicientibus infecit. Eodem anno Guillerius Angliæ rex diem suum obijt: item Sergius quartus pontifex, cui successit Benedictus octauus.

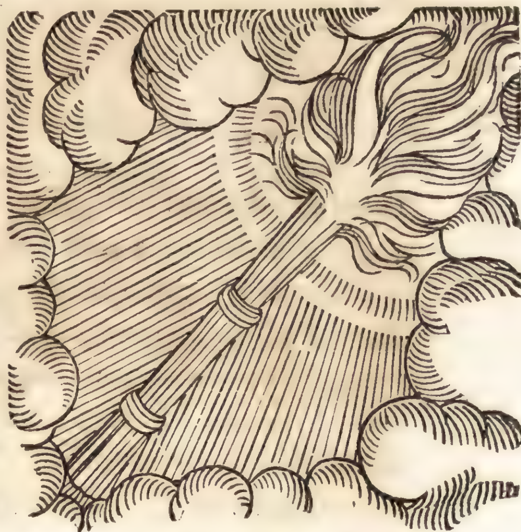
1011 PAschali Romano pontifice sedente flumen Trena, per totum integrum diem spacio mille passuum, non fluxit, sed perinde quasi aliò cursum flexisset, eam partem aluei adeò per id inter-

interuallum uiginti quatuor horarum deseruit, ut homines ultro citroq́ per siccam arenam graderentur: At postea more suo iterum fluere cœpit.

Item porca enixa fœtum humana facie edidit. pullus gallinaceus quadrupes natus. Sequuti sunt per Angliam & Hyberniã magni motus & in Nordmannia uarijs locis bellatum.

ANno Henrici secũdi imp. nono, in Lotharingia iuxta montem Castrilocum, fonticulus aquæ multis saluberrimus, in sanguinem conuersus est. 1011

Luna cruento aſpectu apparuit. & terra prodigioſè mota eſt. Fax ardens inſtar turris cum magno fragore è cœlo uiſa eſt cadere. Mare latius ſolitò euagatum, urbes aliquot cum multa hominum pernicie inundauit. Fames & peſtilentia dein ſequutæ, tantaq́ue uis hominum interijt, ut penè plures uita defuncti ſint, quàm ſeruati. Per idem tempus Stephanus rex Pannoniæ, Gillæ coniugis cōſilio & hortatu, Chriſti fidem cōplectitur. Hieroſolyma, Saracenis Palæſtinam totam deuaſtantibus, mox captum eſt.

1012 ANno Henrici 2. imp. 10. in uilla quadam Saxoniæ, Othoperdus quidam in cæmiterio, cum 18. ſodalibus, uiris 15. & 3. fœminis, choreas ducens, & cātilenas pijs auribus infeſtas obſtrepens, à ſacerdote quodam execratus, per totum annum cum

ſuis ſaltauit, cantauitq́ue, ſine intermiſſione. Pluuia non cecidit ſuper eos, non frigus, non calor, nō fames, non ſitis, non laſſitudo eos affecit. Indumenta uel calceamenta non ſunt attrita, & primò uſq; ad genua, deinde uſq; ad fœmora terræ demerſi ſunt. Anno finito filia præsbyterij cum alijs duobus cōtinuo exanimata eſt, cæteri omnes continuis tribus noctibus dormierunt, quorum alij poſtea obierunt. Reliqui autem membrorum ſuorum tremoribus huius rei teſtimonium perhiberunt. Hoc ſcriptum reliquit Otho-

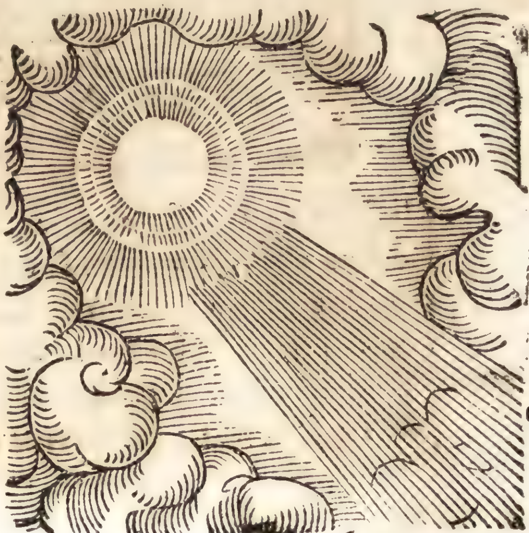
quit Othopertus ipse, qui fuit unus ex eis. Vincent. li. 26. cap. 10. ex Guellerino. Antoni. tom. 2. titulo. 16. cap. quarto. Boleslaus Saxonibus eodem anno bellum intulit. et Sueno Daniæ rex Angliam inuasit. Northumbros ac Mercios sibi subdidit.

CIrca Angliam Oceanus nulla cognita causa mirandum in 1012
modum creuit. Haud multò post insula in Dacorum ditionem redigitur.

GRandine miraculosa, & fulminibus multi mortales interie- 1016
re. Ethelredo Anglorũ rege defuncto, Edmũdus regni administrationem accepit.

1017 ANno Henrici 2. imp. 15. Cometes solitò mirabilior in modum trabis maximæ per 4. mẽses apparuit. Imperator iterum in Polonos exercitum duxit.

1018 SVs fœta porcellum humana facie enixa. Sequutus est annus pestilẽs. Iaroslus Russorũ dux ultimò inuasit Poloniam, qui à Boleslao uictus, magna suorum strage domum rediit.

ANno Henrici secundi imper. 16. in Frisonia Theodorico comite filio Arnulphi Gandauensis, debellante Frisones, in

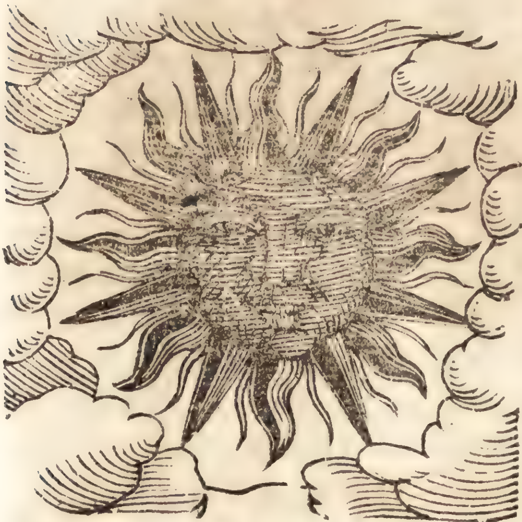
uindictam patris sui ab eis occisi, Godefridus dux ad eum debellandum ab imperatore mititur. Vox in ipso prælio incerto autore audita est: quæ clamitabat, fugite fugite, unde cunctis fugientibus à paucis Frisonibus exercitus fugatur, & dux capitur.

1020 TErræmotus magnus factus est 4. Idus Maias & eodem anno, feria sexta Herebertus Coloniẽsis Archiepiscopus obiit, in cuius

In cuius locum Piligrinus succesSit. Rodolphus rex Burgundiæ insolentia Burgundiorum motus, Burgundiæ regnum Henrico imperatori dare uoluit, sed simulata Burgundiorum beneuolentia uictus, ab incepto reuocatus est.

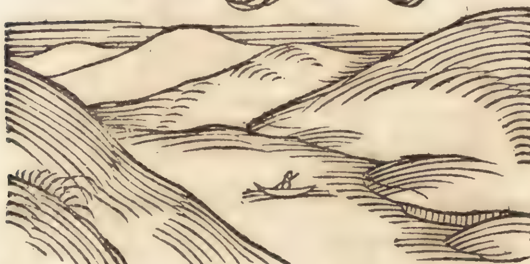
ANno Henrici 2. imp. uicesimo. Cum Aquisgrani conuentus generalis, uel synodus per aliquot dies celebratur, repen te tanta siccitas et intemperies aëris excanduit, ut multi pręnimio ardore deficerent, multa etiam animalia subitò interirent. Pauimento & marmoreis columnis tanto sudore madentibus, ut undiquaq; aqua mirum in modum deflueret. 1022

ECclypsis solis tertia Calendas Iulias hora sexta facta est. Conradus Romanorũ imp. Occidentalem Franciam occupauit. Odonem Campaniæ ducem, qui regnũ id inuaserat, depulit. Ioãnes 20. pontifex obijt, cui Benedictus 9. succesSit. 1033

ANno Cõradi 2. imper. 15. 8. idus Aprilis, uisa est in cœlo inter Australem & Orientalem plagam 1039

plagam igneæ trabs, miræ magnitudinis, quę currens per solem iam ad occasum uergentem, uisa est in terrã cadere, cuius uestigia diu uideri potuerunt. Et eodẽ anno Conradus imp. magno cũ exercitu in Italiã properãs, rebellionem meditantes, debellauit, quosdam episcopos in uincula coniecit, & cum Mediolanensis episcopus fuga elapsus esset, imperator suburbia Mediolanensia incendi curauit. Kuonegundis imperatrix 5. nonis Marcij, & Hermannus Sueuorum dux Giselæ imperatricis filius obierunt, & Petrus Stephani ex sorore nepos, homo crudelis Vngariæ rex factus est.

Conrado imperatore Italiam adiente, ut rebellionem meditantes debellaret, in die Pentecostes tam grauia fuerunt tonitrua & fulgura ut aliqui mente excederent, aliqui exalarent. eclypsis solis facta est. 11. Calend. Septẽb. Et eodem anno Conradus & Albero duces obierunt. itẽ Reginbaldus episcopus Spirensis.

1042 ANno 5 imperij Henrici tertij dũ Benedictus 9. Romanæ ecclesiæ præsidet, in pago Brachatensi iuxta Tornacũ multitudines colubrorum, altrinsecus congregatæ, prodigioso pręlio inter se concurrunt, & multis utriusq; partis occisis, uicta pars fugiens

giens in caua arbore sese abscondit. altera pars uerò uincentium more insequens, cum sibilo circum strepebat, donec circumiecto ab hominibus igne omnes cócremarentur. Anno eodem Petrus Vngariæ rex à suis regno pulsus. cuius rei gratia Bohemi ab imperatore subacti. Sequenti uerò anno Henricus Francorum rex obijt. Vincentius: uerũ Sigisbertus Gemblacensis hęc in annum Christi 1059. retulit.

ANno Henrici 3. imp. quarto, cometes longos & flamineos crines per mane ducens apparuit, quem cum Elmerius uir eo tempore sanctissimus uidisset, dixisse fert. Venisti multis martyrib. lugende, dudum est quod te uidi, sed nunc multò terribiliorem te intueor, patriæ huius excidiũ minitantem. Henricus imperator Hungariam ingressus duas populosissimas ciuitates euertit, plures sibi subiecit ac regem restituit. Gisela imperatrix moritur 16. Calend. Martij ac Spiræ sepelitur. Petrus Hungariæ rex à suis regno exutus, iterum in regnum amoto Abba, ab imperatore restituitur. 1043

ANno Henrici 3. imp. 5. in confinio Nortmanniæ & Britanniæ, portentum uisum est in una uel potius duabus mulieribus. Duo erant capita, & 4. brachia, cætera gemina usq; ad umbilicum, inferius singula omnia. Comedebat, ridebat, loquebatur, una flebat, esuriebat, altera tacebat, ore gemino manducabatur, sed uno meatu per uentrem ejciebat, una defuncta superuixit altera, penè triennio, mortuam portans, donec & pondere molis et nidore cadaueris defecit. Putatũ est et à quibusdam literis etiam traditum, eodem monstro Angliæ & Nortmanniæ figuram ob oculos positam esse. Quæ licet regiones diuisæ fuerint, sub uno 1044

tamẽ dominio erãt, de qua interpretatione copiosius leges Vinc. li. 26. cap. 38. ex Guillerino. Sed hęc Math. Palmerius retulit ad annum Christi 1061. Nicolaus secundus Pont. Max. moritur, in cuius locũ Alexãder secũdus suffectus est. Anno aũt proximo fames ingens per orbem & lugubris pestis grassata est.

1045 HEnrico eius nominis tertio apud Romanos imperante, in Anglia uenefica quædam auguratrix à diabolo rapta est, quã horrendo clamore post se in equũ tractam, per aëra auexit. Cuius uetulę clamor ad aliquot horas per quatuor ferè eius regionis milliaria auditus est. Emma, Eduardi regis Angliæ mater per ignẽ se purgauit, falsò impositi adulterij criminis. de qua leges Polydorum.

1046 SCribunt historici, quod certe non potest haberi nõ monstrosum, Benedictum 9. Pontificem Romanum post obitum uisum fuisse, horrenda imagine uagari, corpore urso, cauda asino similis, rogatus cur incidisset in istam Metamorphosin, respondisse fertur, ea specie oberro, quia in pontificatu sine lege ut bestia uixi. Nauclerus & Platina.

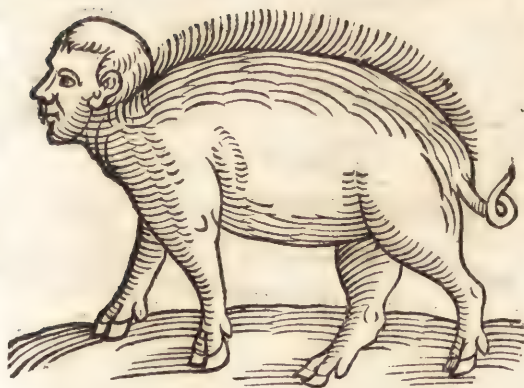
Ter-

TErremotus magnus factus eſt circa Conſtantiam ad lacum Acroniam ſitam 5. Idus Octob. Godefridus Adelbertum ducem ſe depredantē perſecutus, & dimiſſa multitudine, cū paucis inuentum occidit. et Godefridus dux ab imperatore cōſtituitur. 1048

CIrca finem imperij Henrici tertij Romanorum imperatoris, porca enixa eſt porcellum humano capite. Gallina procreauit pullum quatuor pedibus. Et quidam nobilis in curia eiuſdem 1055

imperatoris, dum in conuiuio luxurioſo genio indulgeret licentius, innumerabili glirium ac murium multitudine ex inſperato

circumuentus, ab iisdẽ diu uexatus, fugatus ac deinde per mare naui uectus, adeò nihil effecit, ut muribus insectantibus magno etiam nautarum periculo sit demum deuoratus. Felix Malleolus de nobilitate ca. 26. Eodem anno Italiã imperator cũ exercitu repetit, & ob Gotfredũ ducem, uxorẽ eius Beatricem obsidem abduxit. Vuilhelmus Marchio, ac Diodoricus comes cum infinita Saxonum multitudine à Luticiis, Vandalis cæsi sunt.

1057 LApides miræ magnitudinis mixti grandine de cœlo ceciderunt & nonnulli hominum fulminũ perierunt. Stephanus

Pontifex Maximus obiit et Ioannes, extra canones largitionibus in eius locum electus est. Conradus imperatoris, filius, Bauariȩ dux obiit.

1058 IN Polonia stella crinita p aliq̃t dies apparuit quẽ statim mors Cazi-

Cazimiri eodem anno secuta est. In Frisonia captis ab imperatore Henrico aliquibus castellis, Frisones à rebellione refrenantur.

SExto idus Februarij terræmotus & fulgura facta sunt circa 1062
Constantiam, & pestis mox mirum in modum grassata est. Hanno Aggrippinensis episcopus, adnitentibus quibusdam

regni principibus Henricum regem cum lancea & alijs imperij insignibus à matre imperatrice ui arripuit, secumque Coloniam abduxit.

COnstantiæ ad lacum 1063
Acroniũ, duo infantes masculus ac fœmella, duobus capitibus, quatuor brachijs, totidemque pedibus, membris omnibus absolutis, sed circa umbilicum coniũctis corporibus, nati sunt. Coloniensis episcopus factione facta, regem puerũ dolo rapuit, & in posterum regnum administrauit.

1066 COmetes in festo paschali per totũ orbem diu apparuit. Circiter 14. noctes, sequuta sunt uaria mala. Eodem enim anno Guilielmus Normanniæ comes Britanniam maiorem, quę nũc Anglia dicitur, occiso rege eius Heraldo expugnauit, totaq; in seruitutem redacta prouincia, ac Normannis ibi positis, ipse in illa

regnauit. Anno sequenti rex Romanorum (Henricus tertius, alij quartũ appellant) Berthã Othonis Italici filiam uxorem duces, nuptias apud Tryburias (oppidũ fuit nõ procul Franckfordia ad Mœnum, hodie uicus) celebrauit. At Rom. põtifex Gregorius 7. regem sæpe uocatum excommunicauit: eiusq;, ut dicitur, cõsilio & authoritate Rodolphus Alemannorum dux, à quibusdam principibus rex creatur. Quo non multò post in publico bello occiso, atq; Hermãno Lotharingiæ principe sibi substituto, & ipse non multò post à fidelibus prioris regis occiditur.

1070 FActꝰ est Siracusis horribilis terræmotus, ꝑ quem urbs sic est cõcussa, ut multa ædificia conciderint, cecidit quoq; Ecclesia tẽpore quo sacra peragebãtur, & oppressit oẽs fere homines, qui in ea erãt. Hũgari cõtra Salamonẽ regẽ suũ rebellionẽ meditantur. Vdo Marchio Brãdenburgum Vãdalis eripuit. Canutus Danię rex Angliã ĩuadit.

Sexto

SExto Calend. Febr. columnæ duæ aurei coloris, cum sole dextra lęuaq; ortę sunt, & Iris pręcedenti nocte sub Gallicantū uisa. Conspiratio principum facta in Henricum quartum Germanorum imper. Gregorius septimus pontifex simoniacos anathematizauit, & sacerdotes uxoratos à diuino officio remouit. 1074

DVm Haraldus Daniæ rex, Harquino bellum inferret, & iam utrinq; confligendum esset, iaculum uago ancipitiq; discursu supernè inter auras oberrare conspectū est, & figēdi uulneris locū exploratius prospicere uidebat. Quod miraculū cunctis immani stupore prosequētibus, incertisq; quid nam res tam miraculosa portenderet: subitò casus in solius Harquini caput suspectum omnibus periculum transtulit, qui eius iaculi lætali uulnere prostratus & occisus est. 1076

HEnricus imperator cum Vuormaciæ coactum concilium 24. episcoporū celebrasset, paulo post, Dominica palmarū circa horam sextam sereno cœlo stella apparuit. Henricus imperator Gregorium septimum Papam Hiltebrandum uocatum odio insectatur, eius facta in cōcilio Vuormaciæ habito rescidit, pontificēq; abiurat. Hildebrandus cōtra imperatorē excōmunicat. Vnde perniciosum inter imper. ac pontificē bellū ortum est. 1077

ANno Henrici 4. imp. 25. terręmotus cum graui mugitu factus est 6. Cal. Aprilis, prima noctis hora, portendens forte ingens malum, quod de toto orbe insonuit: de bello imp. contra Papam, quo tota Italia hinc inde deuastata est. Eodem præterea anno Nicephorus, Michaële Orientis imperatore deuicto, Gręcis imperat cū tribus filijs. Boleslaus in Vngaria exul, in amentiā lapsus, à canibus suis deuoratus est. 1081

1084 MOnstra cœlitus apparuere, uisus est equitũ discurrens exercitus, cuius tamen uestigia nullo modo poterant agnosci. Henricus interim in Italia diuersat, iterũ Romam tendẽs, castra fixit ubi ante, ad occidentalẽ portã castelli sancti Petri: captaq; est Roma 4. nonas Iunij, feria sexta ante octauam Pentecostes. Quo tempore papa Gregorius in castello Crescentij, quod tum uulgò domus Theodorici dicebatur, inclusus, expectabat euentum rei. Rex autem in Palatino monte munitionem institués, multos eorum quos in præsidio posuerat, ingrauescẽte super eos æstatis insolito feruore, amisit: sed & alios eadem mortalitas absumpsit.

LOcustæ Russiã populant. Alexius Nicephorũ regno exuit, & in monasteriũ trudit, ipse uerò Græcis imperat. Romani imperatorẽ Henricũ recipiũt ac Hildebrandum de papali dignitate deijciunt.

1085 IN Anglia sub Guilhelmo Conquæstore rege eiusdem prouinciæ, tantus fuit terræmotus, ut multa hincinde ædificia corruerint, quo anno deinde fuit præter modũ frigoris asperitas. Cõtra

Nordman-

Nordmãnos bellũ ſuſceptũ. Hẽricus Francorũ rex cõtra Anglũ inſurgit, & utrinq; captis urbibus atq; arcibus, regio depopulatꝛ.

ANno Henrici 4 imp. 30. nimia aquarũ inundatio, multis in locis dãno & periculo fuit. Nã in Italia tanta diluuies fuit, ut etiã rupes liquefactæ, plures uillas ſua ruina deſtruxerint. Eodẽ anno domeſticę aues, utpote pauones, gallinę, & anſeres, &c. à domibus ſe extrahentes, omnes fierent ſyluaticæ. Cuius rei etiã Auguſtinus lib. 3. de ciuitate Dei meminit. Gregorio 7. defuncto Victor tertius in pontificatu ſucceſsit. Ordo Carthuſienſium authore Brunone magiſtro quodam Colonien. initium ſumpſit. 1086

ANno Henrici imp. 33. poſt terræmotum ingẽs peſtis & maximè in occidẽtali parte Lotharingiæ graſſata eſt, ubi multis ſacro igne infectis, & computreſcẽtibus, atq; excœſis mẽbris inſtar carbonũ nigreſcentibus hominibus, magna hominũ ſtrages facta eſt. Gulielmus Ruſus patri Haraldo in 1089

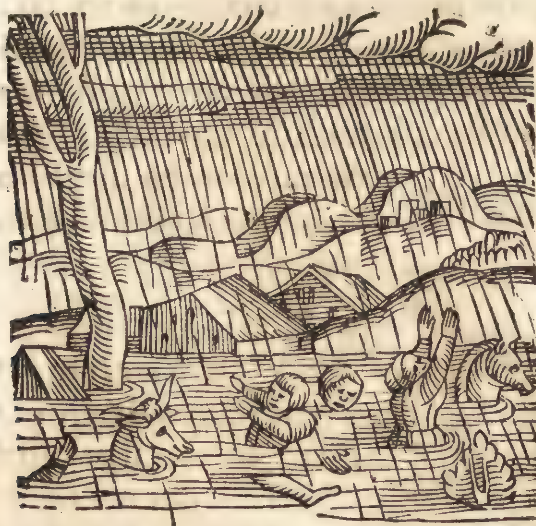
Anglo-

Anglorũ regno ſuccedit. Verum epiſcopi quidã cõſpirationem aduerſus eum faciẽtes, Robertum fratrẽ in eum inuitarunt, quos tamen uicit ac fugauit, cum fratre fœdere icto.

1091 Violentia fulminis apud Salesberiã tectum turris eccleſię omnino deiecit, multamq́ꝫ materiam labefactauit. Muſcarum i-

gnotarũ maximi exercitus multis in regionibus uolitarũt. Eodem anno tantũ fuit in Anglia diluuiũ, ex abundantia imbriũ, quantũ nullus meminerat. Mox accedẽte hyeme, fluuij adeò ſunt cõgelati, ut eſsẽt peruij equis, & quadrigis, & plauſtris. Et ſtatim anno ſequẽti, 7. uidelicet regis Guillerij, propter tributa quę in Normãnia inſtituerat, agricultura defecit, & ingens fames ſecuta eſt. Cui coniuncta peſtis infinitum numerum hominum pecudumq́ꝫ abripuit.

1093 INgens fuit terręmotus 3. Idus Auguſti, qui totam Angliam horrendo miraculo exterruit. Eo terręmotu ingentia ædificia partim corruerunt, partim reſiderunt. Secuta eſt inopia fructuũ, & maturitas frugum tardiſsima, ut uix ad feſtũ Andreę meſſes recon-

Anno Domini.

reconderentur. Iaculum ignitum à meridie ad Aquilonem per cœlum ferri uisum est Calendis Augusti prima noctis hora. Vratislaus Bohœmiæ rex equo lapsus occubuit: cui Cōradus frater succesśit. Brizitislaus Bohemiæ dux Silesiam depopulatur. Varieque his temporibus cum Scotis, Northūbris & Vuallis ab Anglo pugnatum est.

ITerum cum ualido uentorum turbine, etiam terręmotus factus est media nocte 4. Idus Septemb. in multis atque diuersis regionibus. Pridie nonas Aprilis circa diluculum stellæ perplures de cœlo simul cecidisse in terram uisæ sunt, inter quas unam maximam labi in terrā. Cum quidam in Francia stuperet & notato loco ubi uisa est labi, aquam ibi fudisset, fumum cum feruoris sono in de exire magis stupuit. In comitatu Namucensi, panem subcinericiū, quasi sanguine infectū, multi degustauerunt,

& eo-

& eodem anno sacro igne multi accensi sunt, membris instar carbonum nigrescentibus. Vincẽtius: sed Sigebertus in annum
1094 Christi 1095 retulit.

IN urbe Laudunensi mulier quędã homicidij rea, & propterea etiã in ignẽ missa, incendium nullatenus sensit, sed consumpto igne ipsa illęsa permansit, Quod factũ aduersarij lignorũ materiam causantes sinistrè interpretantur, iterumq; succendentes ignẽ circa eam fortioribus lignis, nihil promouerunt. Egressa igitur mulier ex incendio non solum carne sed etiam ueste & carne illęsa omni populo applaudente abducta est, & paucis transactis diebus extremum uitæ diẽ clausit. Historiã copiosius describit Sigebertus Gẽblacẽsis.

EOdem anno fuit magnus tumultus fulgurum in cœlo, & motus urbium in terra. Idibus Octob. apud Ibiceltumbam

ictus

ictus de cœlo emissus, turris latus tanta ui impulit, ut sese ad terram mirum in modum declinaret, deiecit etiã trabem maximam per totam ecclesiam, & Christi crucifixi ibi pendentis caput, cum dextera & tibia deiecerit, secutus est fœtor intollerabilis. Fuit præterea magnus uentorũ impetus ab Euro Austro uenientium 16. Calend. Nouemb. Qui Londoniæ plusquam 600 domos effregit. Collidebantur ecclesiæ cum domibus. Maceriæ cum parietibus.

IAculum insuper ignitũ à meridie ad Aquilonẽ per cœlũ ferri 1094
uisum est Calendis Augusti prima hora noctis. Eo anno Vrbanus 2. pontifex decreta Hildebrãdi quæ prius abrogata erant, restituit. In Gallia ac Germania crudeli peste grassante, magna hominum pars neci data est.

COmetes in Occidente apparuit in principio Octobris die- 1097
bus 8. & nimia aquarum inundatione authumnalis satio impedita est, unde sterilitas omnium frugum, & ingẽs fames, & pestis secuta est. Eodem anno Christianorũ exercitus paganorũ terminos ingressus, feliciter cum hostibus conflixit. Henricus imperator in Germaniam redijt, ac Moguncię de pace in conuentu imperij tractauit.

COelum multis in locis quinto Calendas Octobris ardere ui 1098
sum est nocturuo tẽpore, & sequuta est animaliũ pestilẽtia,

& segetes nimio imbre & ęrugine corruptæ sunt. Obsessa Antiochia in tantum attenuati sunt Christiani, propter rerum omnium penuriam, ut in magno ac excellenti exercitu, uix centum boni equi inuenirentur. Ordo Præmonstratensium ortus est, & mox Cisterciensis etiam institutus est.

ANno Guillerij 2. Angliæ regis decimo, apparuit cometes Cal. Octob. 15. diebus, maiorem crinem mittens ad Orientem, minorem uersus Euro austrum. Apparuerunt & aliæ stellæ, quasi iacula inter se emittētes. Et eo anno Anshelmus lux Anglię tenebras errorum fugiens, Romam profectus est.

1100 SYracusis terræmotu concussis, ecclesia maxima corruit & populi multitudinem oppresit. Guibertus & Vrbanus, qui de papatu Romano contendebant, moriendo suæ contentionis finem faciūt: & Paschalis in Vrbani secundi locum assumptus est. Anshelmus Cantuariensis archiepiscopus in exilium actus est. Balduinꝰ fratri Godefrido in regno Hierosolymitano successit.

1101 INter multa alia prodigia, etiam cometem miræ magnitudinis tum apparuisse affirmant, qui in occasu cadente sole statim apparebat. Ingentia & multa mala sequuta esse produnt historiæ. Ericus Daniæ rex cum uxore Boltilda dum terram sanctam inuisere cupiunt in Cypro mortui sunt. Henricus primus Anglię rex Guilelmo Ruso iam defuncto successit.

Hac

HAc tempestate uixit Herluca sacrata fœmina Boioariæ, in quodam collegio flaminum Augustaliũ, supra Monachiũ quindecim millia passuũ, hęc nocturnis superum inferumq́; congressibus, secretisq́; consilijs interesse cõsueta, narrare solita fuit, (ut refert Auentinus Historiographus) execratos flamma omnium ardentissima excruciari. Quidam etiam sacerdos expiranti similis triduo in Saxonia discubuit, is ubi ad se redijt, apud inferos Hyldebrandũ, Rudolphum, Hermannũ Tyrannos, æternis mactari supplicijs reuelauit. Falsi tũ Prophetę, falsi Apostoli, falsi sacerdotes emersere, qui simulata religione populum deceperũt, magna signa atq; prodigia ediderunt, & in templo Dei sedere, atq; extolli super omne id quod colitur, cœperunt. Plura uide de his apud citatum authorem. Fuerunt enim tum temporis tempora periculosissima, nostris pene similima. 1103.

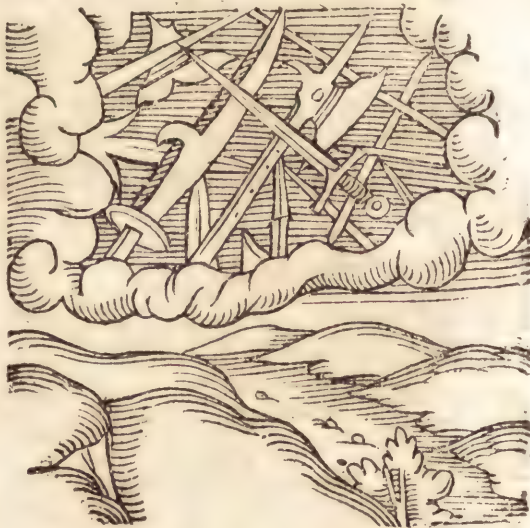
CRebra prodigia terruere mentes hominum. Cœlum ardere frequenter uisum. Sol atque luna crebrò præter solitum defecere. Complures stellæ de cœlo in terram cadere uisæ. Faces ardentes, iacula ignita, ignis uolans, sæpius per aëra ferri con- 1104

specta sunt. item noua astra. Papilionum castra, ignei uermiculi atq; ignoti per cœlum uolarunt, qui solis lumen in nubium morem abstulerunt. Fulmine, grandine, uentis, turbine, templa,

ędes, casæ, homines, pecora, agri afflicti, legumina, poma, fruges attritæ. Igneæ acies, turmæ equitum, peditum cohortes, ciuitates, enses, gladij, arma cruenta in cœlo uisa, inuicem confiixere. Sanguinis riuos extitisse dicunt. Sub ipsis flammis, cum panis

clibano esset impositus, ut coqueretur, cum forte panem quidam frangeret, manantis guttas sanguinis inueuit, quòd Spirę, sanguinem ex panibus fluxisse, Abbas attestatur. Signum immortale subito uestimentis hominum adhæsit. Fœmina biennio uterum ferens, marem loquentem enixa est.

Monstro-

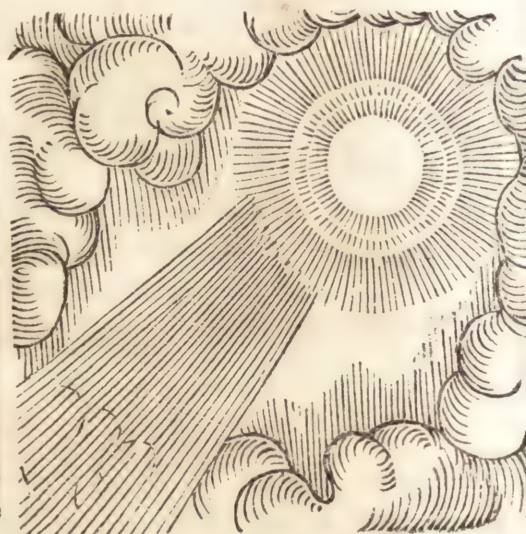

MOnstrosi partus editi, pecudes, homines bicipites nati. Domesticæ aues, pauones, gallinæ, anseres, ex uicis, pagis, urbibus, ædibus in syluas migrarunt, ibi habitantes efferati sunt. Lupum triginta homines esitasse in annallibus relatum est. Hæc omnia prodigia tempore Henrici quarti Imperatoris Augusti euenerũt. Pleriq; omnes boni, aperti, iusti, ingenui, simplices, tum imperiũ Antichristi cœpisse memoriæ literarum prodidere. Orbis terrarũ tum à cardine bellorum procellis iactatus est. Genus humanum undiq; turbini armorum inuolutum est. Orientales atq; Occidentales inter se armis concurrerunt. Mortales cuncti mutuis se uulneribus afflixerunt. Nordmanni, Galli, Germani, Saxones, Vngri, Itali, Britãni, Christiani occidẽtales, domesticis dissidijs, ciuilibus armis attriti sunt. Græci & Armenij, Turcæ & Arabes, Hispani & Saraceni, Asiatici & Africani, inter se infestis concurrere signis. Hierosolyma bis capta, bis expugnata est. Diluuie, sterilitate, annonæ caritate, fame, pestilentia, sæpius laboratum, ignotis morbis, igne, flamma, ardore inuisibili, homines excruciati, atq; absq; nota adustionis extincti.

ANno Hẽrici quarti imper. 49. in uigilia natalis Domini factus est Hierosolymis ingens terræmotus. Et eodem anno Hierosolymitæ magnum paganorum numerum gloriosa uictoria contriuerunt. Præterea duo orbes in modum solis, forma & 1105

lumine, quotidiano soli similes apparuerunt, omniũ colorũ specie radiantes, instar arcus cœlestis. Hẽricus rex patrem imperatorem persequitur. Norinbergam post duos obsidionis menses cepit ac diruit.

1106

ANno Hẽrici quarti imperat. 50. Nonas Februarij, Cometa per diẽ uisus est in cœlo ab hora tertia usq; ad horã nonã quasi cubito distans à sole. Paulò post Idib9 uidelicet Februarij, apud Barum Italię, stellæ uisæ sunt in cœlo per diem, nunc quasi inter se concurrentes, nunc quasi in terram cadentes. Eodem anno post captam Norinbergam cum Henricus imperator licentius per Alsatiam grassaretur eius fortuna aliquantulũ hæsit. Vrbem enim Rubeaquensiũ (quę dulcissima mihi patria est) & tum multitudine ciuiũ ac armis præualebat, ingressus, dum eius satellites licentius quàm hospites decebat in urbe grassarẽtur, ciuiũ armis oppressus & in fugam cũ suis actus, insignia imperialia, (coronã uidelicet, uexillum cum aquila, aliud uexillum rubeo croceoq; colore distinctũ, pomum sceptrumq;

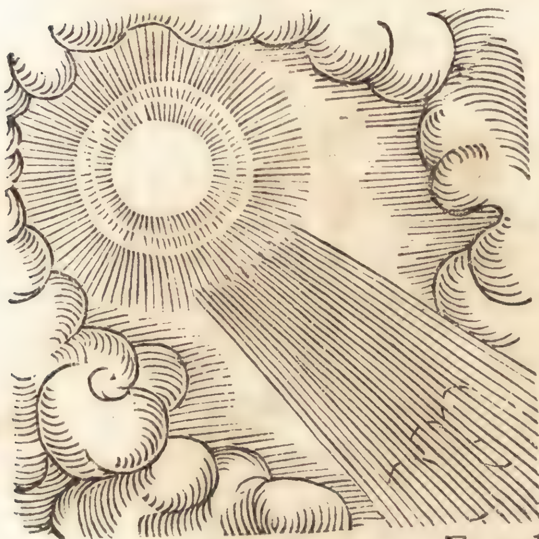
sceptrumq; aureum) amisit, ac deinde pace facta, cõtra fidẽ oppidum direptum incendit atq; in cinere reliquit. Vt author est Anonius qui Henrici uitam descripsit.

MAre uicenis passibus, alij centenis scribunt, præter solitum littora inũdauit. His fortasse ꝑdigijs motus affirmare non dubitauit Fluentinus antistes esse Antichristũ natum, qua prædicatione Paschalis motus in Hetturiã ꝑfectus, cõuentuq; super ea re Florẽtiæ habito, quũ appareret hominẽ nulla alia ratiõe subnixũ, quã ut alicuius magnæ rei author uideretur, eiusmodi ꝑdicatione usum tantũ admonuit, ut temerario incœpto desisteret. Simultas inter Colomannũ & Almundũ fratres exorta est. Hẽricus quintus Germanorũ imperator, Flandriam cõtra Rubertum ingressus, Bresburgum obsidione cinxit. 1106

IN Oriẽte multa signa & prodigia in cœlestibus uisa sunt. Ater quadraginta dies, & eo amplius Cometa circa noctis initium 1107

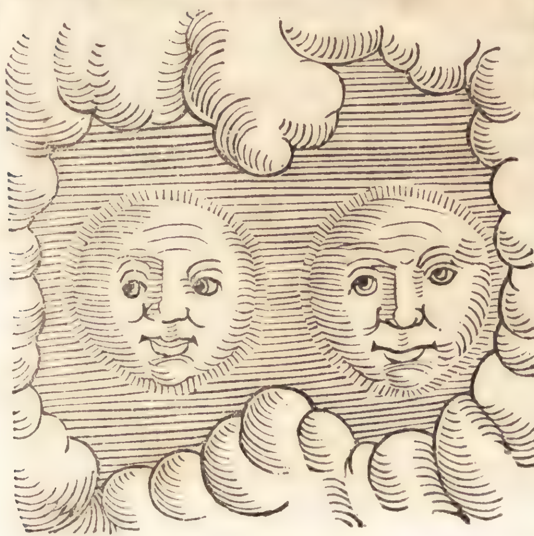
uiſus eſt, longè comam trahere, & iterum ab ſolis ortu uſq; ad horam tertiam uiſus eſt ſol duos habere collaterales paris magnitudinis, ſed inferiores ſplendore, uiſa eſt etiam Iris circa ſolem, ſuis

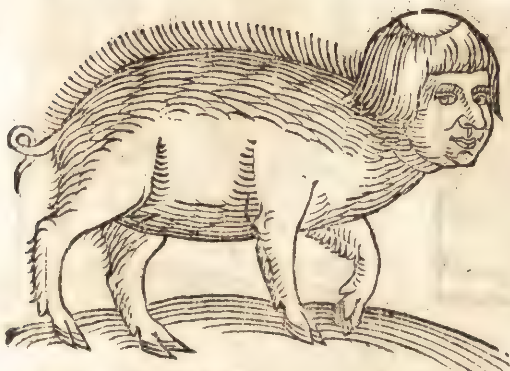
diſtincta coloribus. Et eodem anno Hugo de ſancto Ademaro, Tyberiadenſium, cum Damaſcenorum copijs confligens, lętaliter confoſſus, ſed tamen uictor occubuit, in quo cõflictu multi utrinq; cæſi ſunt. Boamundus de Francia in Apuliã reuerſus cum ingentibus copijs Græcorũ fines depopulatus eſt, & dũ in Syriã pperat, relicto filio eiuſdem nominis, uita deceſſit. Turcorũ copię partes Ediſſanorũ deuaſtãtes cũ Tancredo cõflixerunt.

1118 Henrico primo Angliæ rege imperãte, cometes in Nordmannia per aliquot dies apparuit, aliquãto poſt duæ lunę ſuo orbe plenę uiſæ, una ad orientẽ, altera ad occidentẽ coruſcantes. Hoc anno Alexius imp. qa proficiſcentib. Hieroſolymã moleſtus eſſet, à Boemundo bello petitur, cũ quo ne grauiora pateret, fœdus icit. Henricus Angl. rex Robertũ fratrẽ Normannorũ ducem prælio uicit, Normanniamq; ſubegit.

Anno

ANno quo Philippus rex Francorum, & Anshelmus Can- 1109
tuariẽſis archiepiſcopus obierũt, in parochia Legiẽſi porca
enixa eſt porcellum habentẽ faciẽ hominis, et alio loco pullus gal

linę quadrupes inuẽtus eſt, & mox multi ſacro igne accenſi ſunt, membris inſtar carbonum nigreſcentibus.

IN mẽſe Iunio Cometes 1110
apparuit, radios ſuos dirigẽs ad Auſtrum, multis coniicientibus, hoc prodigio portendi futuram regis Henrici expeditionem uerſus Italiam, quę ſtatim ſecuta eſt ad ſedandam diſcordiam, quæ erat inter regnum & ſacerdotiũ. Qua de re copioſe Vinc. li. 27. ca. 10. Abbas Vſpergenſis Nauclerus gener. 38. li. 2.

ROtenburgium ciuitas iuxta Neccarum, terræmotu cõcidit, 1112
quæ poſtea anno 1271. rurſum fuit inſtaurata, per Albertũ Comitẽ ab Hohenburg. In Anglia natus eſt puer geminus à clu-

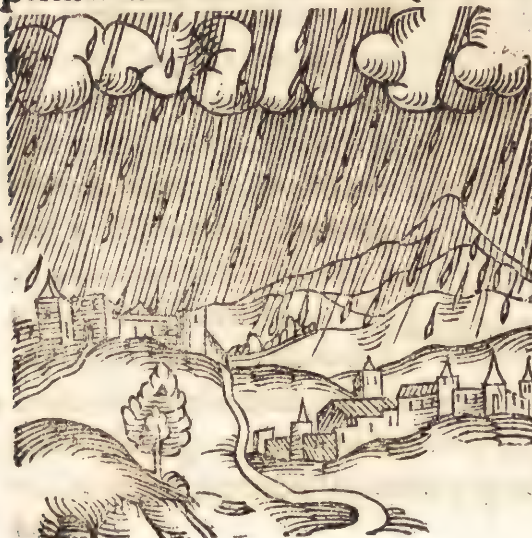
ne ad superiores partes ita diuisus, ut duo haberet capita, duo corpora integra ad renes cū suis brachijs, qui baptizatus triduo superuixit. Boleslaus Poloniæ rex Pomeranos uicit, & ad 40000.

occidit. Vdalricus Saxoniæ dux obijt ob cuius bona relicta contentio orta, multos duces in imperatorem armauit.

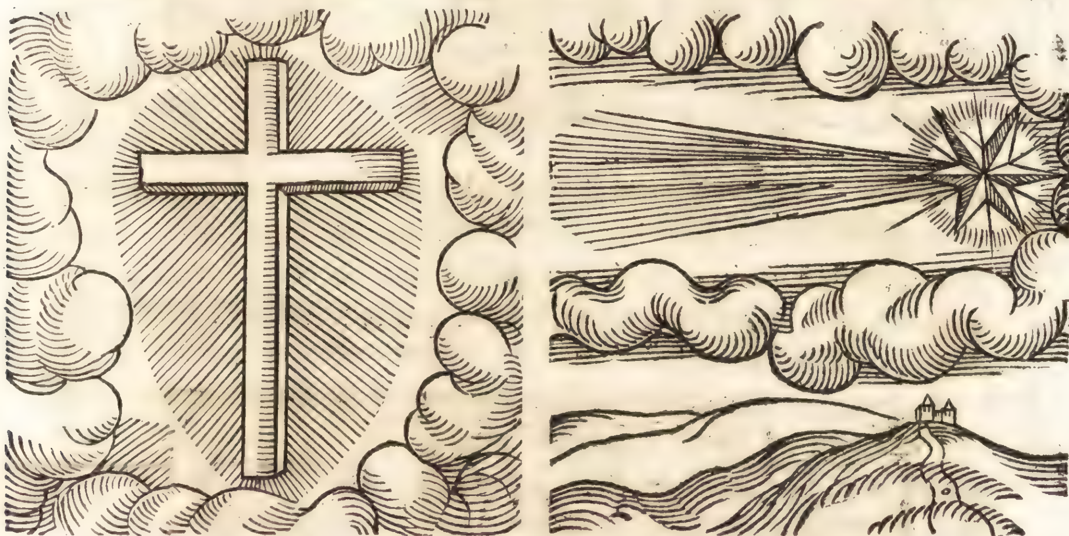
1113 ANno Henrici 5. imp. 7. mense Iunio siligines & arbores sacro igne adustę, spem sui fructus mentitæ sunt. Quędam syluæ ita arefactæ ut incenderent natiuo calore. Et subsequuta est grauis et diuturna hominū ualetudo, cū profluuio uētris, & peste perniciosissima. Hēricus imperator Saxones bello domat. Cadit. Sigifridus Palatinus iā dudum ab imperatore in gratiā receptus. Pax inter Bohemos et Polonos facta est

1114 IMperante Hērico quinto in agro Hemiliano, et Flaminio, nec nō apud Rauennam atq; Parmā Italiæ ciuitates in agris ac intra mœnia sanguis pluit Idib. Iunij. Vincētius: Eo anno Veneti maximo cum exercitu in

tu in Dalmatiam nauigantes & Sibinicum deprędantes, nonnullas urbes ceperunt. In pago Brachacensi circa Tornacum nix tantæ magnitudinis cecidit 9. Cal. Maij ut etiam syluas fregerit. Idibus Nouemb. in suburbio Antiochiæ noctu terra dehiscens turres multas, & adiacentes domos multas cum habitatoribus absorbuit. Et eo tempore Balduinus rex Hierusalem cum Rogerio comite Antiochiæ, contra Turcas expeditionem susceperũt. 1114

HEnricus 5. Romanorum imperator, cum contra Saxones ad syluam Guelficam confligeret die 11. Februarij. Goslarij arx 1115

imperatricis fulmine tacta est, combustus imperatoris clypeus & gladius. In paschate cœlum uasto hiatu discissum fulgorem nitidum demisit, qui cum integram horã duraret, ostendit in medio crucis imaginem aurei coloris. Cumq; iterum iturus esset in Italiam, petiturus à pontifice diadema, cometa sex menses apparuit nuncius calamitatum ac periculorum suorum. Eo anno Henricus dũ Saxones iterũ aggredit̃, prælio cõmisso cecidit. Hogier insignis miles, à Saxonũ aũt partib. episcopus Halberstatẽsis qui prẽlio p̃erat occubuere. Ducatus Oriẽt. Frãcię rebellonẽ Vuirtzburgẽsi episcopo ab imp. Cõrado Sueuorũ ducis fratri cõcedit̃.

HOra noctis prima igneæ acies à septentrione in orientem in cœlo apparuerunt, deinde per totum cœlum sparsæ plurima noctis parte uidentibus, miraculo & stupori fuerunt. 1116

Hen-

Hẽricus imperator ob tumultũ Germaniæ excidit sedem Romæ locaturus. Hinc res in Germania misere sunt deperditæ. Concilium Romę in Laterano est celebratum.

1117 MEnse Ianuario 3. scilicet nonas ipsius, in aliquib. locis terræmotus accidit tam grauis, ut quarũdam urbium partes cũ ecclesijs corruerint. Mosa etiam fluuius iuxta Abbatiã, quod dicitur Sustula, quasi pendens in aëre fundum suum uisus est deseruisse. Hoc quoq; anno Leodium ciuitas multis plagis fuit attrita. Mense enim Maio 5. nonas eiusdem dum in maiori ecclesia uesperas celebrarẽt, subitò to-

nitruus cum maximo terræmotu omnes ad terrã strauit, & fulmen ad lęuã templi ingressum, non modicas crustas de muro hac illac disiecit. Deinde turrim ingrediens, multas trabiũ partes diffidit, subsecutus est fœtor intolerabilis, adeò ut multò aromatũ odore uix potuerit expelli. Item Iunio mense 7. Idus ipsius mensis circa

sis circa horam nonam nubes pluuiæ subitò rupta à monte, quæ dicitur Roberti, subiectā sibi partē ciuitatis penitus oppressam, pessundedit adeò, ut multas domos dirueret, & immensam annonam perderet, et matrem duos infantes, altrinsecus in brachijs amplexam necaret, & alios 8. homines diuersis in locis opprimeret. Pulsantib. uesperis sabbatho, quidam dū caput lauat puero, manus rubent sanguine fluido. A Cal. etiā Iulij, circa horā 6. turbo nimis uehemens, & obscurus ciuitatē cooperuit, & nubes ex abrupto scissa, ita omne tectū Ecclesiæ maioris deiecit, ut & imbribus pateret, & totum pauimentū perfunderet. Illicò fulmen à parte Aquilonis ingrediens, quēdam clericū retro altare sanctorum Cosmæ & Damiani in pulpito legentē, & alterū ante crucifixum orantē, tertiū de scriptorio ecclesiæ proximo egredientē, in ipso ecclesiæ ingressu, extinxit. Ante fores quoq; quendā laicū extinxit. Septimo Idus Iulij. ab hora 3. usq; ad 9. quatuor turbines, à quatuor plagis cœli urbem circūdederūt: uentus etiam magna ui intonuit, & urbē multo imbre alluit. Tertio nonas Augusti primo noctis principio cū quaq; terrarū tonitruus audiretur, & fulgura sępius micarent, in urbem Leodiū amplius ipse turbo desęuit, ita ut homines è stratis exilientes, Ecclesias tristi cœtu cōplerent, & tota nocte supplicationibus intenderēt. Summo uero auroræ diluculo à parte orientis, ignis cum ingenti flamma cinxit tātus, ut omnes diuinitus cremari extimuerūt. Post hoc magnus turbo erūpens ab occidente ipsum ignem uisus est aliquantulum obscurasse. Iterum aūt quasi uictor ignis cum flamma recaluit, et iterum turbine reuertēte paululum dilituit. Tertio etiā ipse ignis recaluit, & tertio nihilominus turbine uictus cecidit. Hoc spectaculum à solis exortu usq; ad horam tertiam uehementer terruit.

GRando & glacies incōsueta Iunio mense uaria Saxonię loca 1118 afflixit. Lux solis lucē uincens, & crux in ea apparuit, ipso Paschatis die. Sus fœta in Gallia porcellū enixa est, humana facie, gallinaceus quaternis pedib. ortus. Hyems intolerādi frigoris, et mox fames secuta, luesq; animantiū aggrestium, & domesticorū, innumeræ aues, aperto cœlo dimicantes, exanimes ad terrā fluxērūt. Quadraginta dieb. in Italia tā horrēdè mota est terra, ut uillā

quędã uehementiore motu in aliũ sit locũ translata. Per idem tempus Portus Veneris, oppidum nõ procul à Luna Hetruriæ urbe, marmore nobili, summa ope à Genuensibus in Pisanos conditum, factaq́ est Genuensiũ Colonia. Pisani insulas Baleares ceperunt. Boleslaus Poloniæ rex, cum Pomeranis bellum parauit, & Balduinus Hierosolymæ rex 2. patrueli successit.

MOnstrũ quoddã Namuti natũ est, biceps uidelicet infantulus, tam sexu duplex quã cęteris, simplex autem compage corporis. Tertio Idus Decemb. ad mediam noctem lucentibus

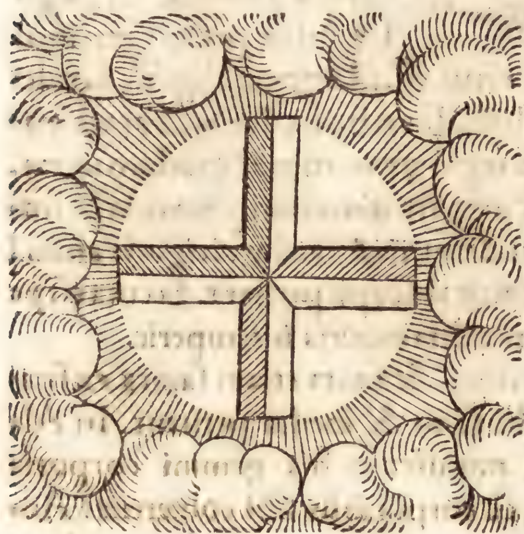

stellis

stellis, cœlo sereno 13. luna ecclypsin passa est, & contracto in orbe multis coloribus, sed maxime sanguineo, pene hora integra suffusa est. Decimotertio cal. Ian. 1. hora noctis igneæ acies à septẽtrione, in Orientem uergẽtes in cœlo uisæ sunt. deinde per totum cœlum dispersæ, plurima noctis parte uidentib. miraculo & stupori fuerunt. Et eo anno Paschalis papa moritur, cui succesit Ioannes Romanæ Ecclesiæ Cancellarius, cui Gelasij nomen indiderunt. Balduinus secundus Hierosolymæ rex obijt.

PLuit sanguine. Lauans caput cruore manus pollutas inuenit. Terra intremuit, urbes, domus euersę. Dormitãtes noctũ cubilibus excusi sunt. Tonitrua, fulgura crebra, mortales attonitos fecerunt. Leodij subitò tranquillo aëre turbo coortus, fulmine tres sacerdotes comprecantes in templo uesperi, pridie 1120

eius diei, qua Christus triumphabundus cœlos cõscendit, extinxit, mœnia, ædes subuertit, fœtor pestilẽs subsequutus est. Nubes solutæ fluminumqúe more effusæ, pecudes, casas, uillas, cum hominib. aquis operuere. Nubes sanguineæ, crux, homo candens in cœlo uisus. Exitium orbi terrarũ tum aduentasse credebant. talia prodigia bellum ciuile

portendisse in fastos relatũ est. Quæ consequuta sint, uideantur annales Boiorum ab Auentino æditæ.

1121 IGnis immensus in orientali plaga circa auroram per sex horas flammas emisit, donec ex occidente adueniens turbo imbre copioso illum extinxit. Balduinus deficientibus sedulò Christianis ex Europa trãsfretatis multos Christi fideles ex Trãsiordane conuocauit, quos simul cum suis Hierusalem inhabitare fecit. Burdunus antipapa Sutriæ captus à Calisto in exilium missus est. Balduinus 2. Hierosolymæ rex Gazi Turcorum regem cepit, regẽq; Damasci uicit ac cepit.

1124

MVlta & uaria prodigia passim acciderũt, quorũ multitudo memoriã superauit, ne ad posteritatem peruenirẽt. Inter reliqua autem accidit, ut mense post Pentecosten acre gelu terras affligeret, quo arbores & uites mirũ in modum lęsæ. Ostenta etiam in Sole & Luna acciderunt plurima. In pago Dullefelt puero genu intumuit maximè, quod cũ aperiretur, effudit grana siliginis, hordei & auenæ. Henricus 5. imp. Hollãdos rebelles domat. Fames maxima Poloniam & adiacẽtes regiones mirum in modum uexat.

1125 HYems solitò acerbior, & aggestu niuis nimis horrida & importuna fuit, & adeò quidẽ, ut multi ardore frigoris animã efflarent, in uiuarijs pisces glacie absorpti perirent. Secuta est pestis hominum animantiũq; maxima ex aëris intemperie.

1126 HYems iterum fuit asperrima, & tanta etiam fames ex fructuum penuria, ut multi fame & inedia perirent. In Albania ignobilis muliercula monstrum bis gemini corporis est enixa, auersis uultibus, & corporibus sibi cohærens: Ante quidem effigies hominis integro corporisquè membro-

rum

rum homine diſtincta, retro uero facies canis ſimiliter corporis & membrorum proprietate integra. In Brachbanto uilla, alia mulier enixa eſt 4. maſculos uno partu. In Geblacenſi parrochia dum quidam paterfamilias mixturam ſegetum per penuriã faciens, moleret, in ſuę familię uſum, in ipſo opere farina cũ putoris nigredine ardere penitus uiſa eſt. Eo anno Hẽricus 4. imp. Matildem coniugẽ, Hẽrici regis Anglorum filiam repudiauit, et paulo poſt dracunculi morbo diẽ obijt. Et Balduinus Hieroſolymę rex à Sarracenis antea captus, redẽptione facta, ex carcere liberatur.

Tyrum urbem maxima ſtrage populi terræmotus fere ſub- 1128
uertit. Proximo anno Honorius ſecundus pontifex Max.

moritur, cui Innocentius secundus in pontificatu successit. Matthia Palme.

1135 OCeanus se effudit in continentem, bonamq; Flandriæ, Holandiæ, ac Frysiæ partem subitò submersit, magna tum ho-

minũ, tum pecudũ multitudine extincta. In Anglia terra tã horride mota est, ut ædificia passim corruerint. Defectus solis & lunæ, quẽ Græci Ecclypsin nominant, præter modum factus est.

ignis in plerisque locis per rimas terræ aliquot dies spirans, neq; aqua, neque alia materia extingui poterat. uentus nimius 5. Calend. Nouembris fuit, qui turres & ædificia multa diruit, & hoc anno Henricus primus Angliæ rex diem suum obijt, Stephano Franco siue Gallo, suo ex sorore nepote, successore relicto. Bellum cum Russis fœdifragis à Boleslao resumptum.

Tanta

TAnta fuit ſiccitas, ut maior hominum memoria non fuerit: in diuerſis enim regionibus, flumina quę nauē ferebant adeò exiccata ſunt, ut ſicco pede perambularentur illorum aluei. In Francia etiam fontes & putei omnino exiccati ſunt, & multi hinc inde ſola ſitis penuria perierunt. Lotharius ſecundam expeditionem in Italiam fecit. Magnus Noruegiæ rex, ab Araldo exoculatus, regno exuitur. 1137

CRebra portenta hac tēpeſtate in cœlo uiſa, armorūq; ciuiliū ſtrepitus intonuit. Falſi Prophetæ fa ctitijs miraculis populo impoſuere, Iudæos trucidare conati ſunt. Diu9 Bernhardus eoſdē ſeruauit, ab ipſis abſtinendū eſſe cœleſti oraculo admonuit, ne ſcilicet Deū mendacij arguamus, qui ſe reliquias eorum ſeruaturū pollicetur. Carnibus pluit, Cometę uiſi, & cœlum arſit, Lupus triginta homines deuorauit. Rogerus de Sicilia poſt occupatū Calabrię ac Apulię principatū, papā Innocentiū 2. bello capit, ac facta cū eo qualicunq; pace, ut ab eo in regē coronaret obtinuit. Orta diſſentione, inter Papam ac Francorū regem Ludouicū, eccleſia Gallicana turbat. 1141

PRodigij loco habitū eſt, uermiculos multos, quos multis regionibus cernere erat, nō longe à terra uolantes, ita ut manu uel uirga tangi poſſent, groſsitudine quidē muſcis æquales, ſed longitudine diductiores, quorum tam infinitus erat exercitus, ut unum penè miliarium in latitudine, tria in longitudine occuparent: denſitate aūt ſua ipſam ſolis lucem obſcurare uidebātur. Per quā prodigioſam uiſionē, illam quæ poſt quatrienniū facta eſt, Hieroſolymā tendentiū profectionē, quidā interpretati ſunt figurari. Secuta eſt aūt hominū & pecudū intolerabilis peſtilētia de aëris corruptione, unde & illa tum nata fuere animantia, quæ 1143

mortua auxerunt intemperiem aëris. Signa quoq; in cœlo apparuisse ferunt globos igneos uarijs in locis emicuisse, & deinde alia cœli parte se condiderunt. Angelicas multi interpretantur fuisse potestates, qui ad sacram expeditionem inuitarent mortales. Nam Papa in concilio Claromontensi excitauit Gallos. Petrus, natione Hispanus, heremita, excitauit cæteras nationes: & se præbuit ductorem, asserens è cœlis missam epistolam, quę ad eam expeditionem nationes hortaretur.

1147 CONrado Romanorũ, & Ludouico Franciæ rege cũ Francię atq; Germaniæ aliq̃t principib. expeditionẽ in terrã sanctã iam facientibus, circa crepusculũ facta sunt tonitrua in supercilio mõtis, & tẽpestas maxima, & ecce noctis medio, aqua proruẽs, omnia quę erant in uallis medio, & homines & iumẽta protraxit in mare, residui transierũt Constantinopolim, deinde ad brachiũ S. Georgij. Et Ludouicus rex Franciæ, dirigẽs iter uersus Hierosolymam, magnã partem perdidit exercitus sui. Homines Conradi regis, siti & fame perierũt, rege cum ualidioribus in Grę ciã reuertente. Alter exercitus eiusdẽ signationis, nauigio trãsiens, rogatu regis Galitiæ, Vlixbonam cepit, anteà Sarracenis, inde à Christianis inhabitatã. Bellum ortũ est inter fratres Rusiæ duces, in q̃ Stephanus Geisę Vngarię regis filius Isaslao q reliquos fratres bello fatigabat, auxilio tulit. Emanuel Cõstantinopolitanus imp. perfidè Conradũ 3. imperatorẽ Germanorũ & suos tractauit, gypsum farinæ miscens, ex quo exercitus miserè perijt.

CONrado 3. Romanorũ imp. & Ludouico Gallorũ rege, in Asiã magno cum exercitu ꝓficiscẽtibus, dira prodigia uisa sunt, q̃b. uaria belli incõmoda, prędicta sunt. Vespere enĩ quodã nebula

nebula dēsissima, cooperiēs castra, maximè obfuit. Prǽterea, universa papilionū tegmina quæ sub diuo fuerant, adeò sanguine re-

spersa comparuerunt, ac si sanguinē cōpluisset. Quod uidēs rex cǽteriq́ principes, cōiecerunt, se ad maximos labores & mortis pericula euocatos. Nec fefellit eos coniectura. Nō enim multo pòst, appropinquante nocte audita sunt in mōtis supcilio fragor tonitruū, sonitusq́ tēpestatis: Et in medio noctis torrens auctior erumpēs, quicquid uallis humilior habuit, in momento el...t, & in mare proiecit.

LAuduni, tertio nonas Iulij factis tonitruis, in monasterio S. Vincentij monachis diurni officij cursum cōplentibus, duo ex his subito fulminis ictu corruētes expirauerunt, aliquidā tacti uel tanto periculo territi in morbos inciderunt, & demū post longam ægritudinem obierunt. Fulmine etiam altaris lintheum urente, & sacrarium penetrante, in alijs etiam locis hominibus, animalibusq́ fulmine pereuntibus. Eodem tempore Hierosolymis in templo Domini, & in monte Oliueti, fulminasse certum est. In territorio Gebenensi lupus quidam corporis magnitudine, & animi ferocitate alijs dissimilis, sua rabie in ipso hominū conspectu, triginta diuersi sexus & ætatis homines dilaniauit, atque deuorauit. Eodem anno obsessa & expugnata à Francis & Germanis Damascus, qui & à Saracenis antea deuastatus. Noradinus post discessum imperatoris & regum, Antiochiā obsedit. 1148

ECclypsis lunę fuit undecimo Cal. Aprilis, circa horā nonam noctis, quā statim uentorū intēperies sequuta est, per 4. dies cōtinuos: audita sunt & uisa crebra tonitrua & fulmina. Ex quibus in territorio Verniorum iuxta Gandanū, sacerdos quidam dum missam celebraret, fulmine ictus occubuit. Apud Remenses clericus 1149

clericus quidā eadem tempestate perijt. Eodem anno Ludouicus Francorum rex, cum in Palestina fortiter contra Saracenos pugnasset, & iam in Franciam redire constituisset, in naues Græcorum incidens captus est. Eugenius 3. pontifex, in Italiam regressus, cū Romanis uario euētu cōfligit. Raimundus Antiochiæ princeps Calendis Augusti contra Turcas egressus, multis suorū captis atque occisis, in insidijs eorum & ipse miserè est interfectus. Turci caput eius circumferentes, omnia fermè uel ciuitates quæ sui iuris erant, in deditionem recipiunt præter Antiochiam.

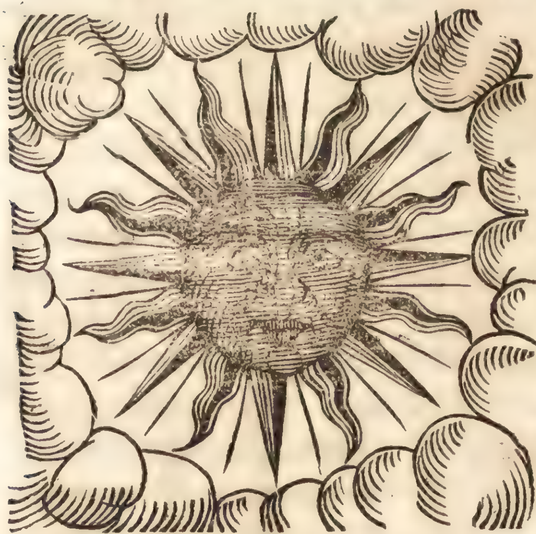
1150 CUm hyemali gelu terra uehementer induruisset, cespis plurimę lōgitudinis & latitudinis de terra subito auulsus, longè ad alium locum translatus est. Et anno sequenti regina Hierosolymorū infidelibus plus iusto fauens, multarum cladium in terra sancta autor fuit, contra quam Balduinus filius eius & rex insurgit, & captis munitionibus, demum Hierosolymam intrare permittitur. Reatina ciuitas post longam obsidionem à Rogerio Siciliæ rege, destructa est.

1152 TErræmotus fuit in partibus Italiæ. Conradus Germanorū rex obijt, cui Fridericus primus dux, eius nepos succesit. Cognomento Barbarossa. Rogerius Siciliæ rex obijt, quemadmodum &

dum & Balduinus Hierosolymę rex qui è uiuis excessit quinto Calendis Octobris. Massamuti (quos quidã Moabitas uocant) post usurpatum Mauritaniæ regnum, regemq́ patibulo affixũ, etiam regem Bulgiæ occidentes, regnum eius inuadunt, ipsamq́ Siciliam, Apuliam, Romamq́ ipsam inuadere minantur.

RObertus de Botua uir 1154
omni plenus nequitia, spiritu Zelotipię succẽsus, cum uirum quendam sibi familiarissimum cum uxore intra domunculam comburendos includi imperasset, Illic instar puerorũ triũ antiquorũ, ardente domo, & flamma super capita eorum, in modũ lucidę nubis uolitãte, illęsi homines mãserunt. Sol per totum diem Calend. Octob. obscuratus est.

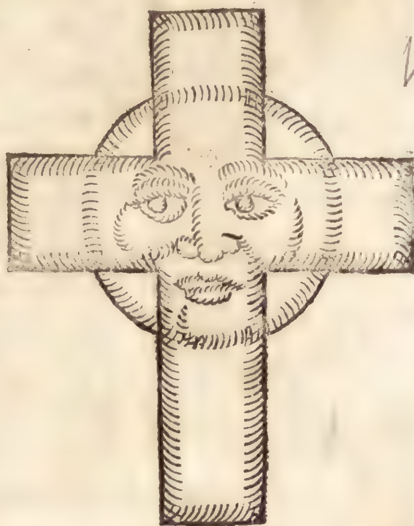
IN Burgundia factus est terræmotus nocte una, quo multa ędificia corruerũt. Anastasius quartus pontifex obijt. Henricus 1155
Normannorum dux in Anglorum regem à Theobaldo Cantuariensi archiepiscopo inungitur. Anno autem sequenti rex Francorum

corum Ludouicus Henricū Nordmanniæ, cum quo bellauerat, in amicitiam recepit.

1156 REgnante Henrico secundo Angliæ rege, Calendis Octobris, per tres ferè horas uisi sunt tres circuli circa solē quibus subinde euanescentibus, duo soles creari uidebātur. Quo prodigio dissidium regis, & Thomæ Beketti Archiepiscopi Canthuariensis pronunciatum est portendere. Præterea signum crucis apparuit in luna, & statim Albericus miles Beluacensis uir sanctiss. pro fide Christiana passus est martyrium. Et Fridericus imperator Mediolanum ferè per septem annos obsedit, atque destruxit. Vitalis Michaël Venetorum dux, Vlrichum Aquileiæ patriarcham in bello, & 700 ex

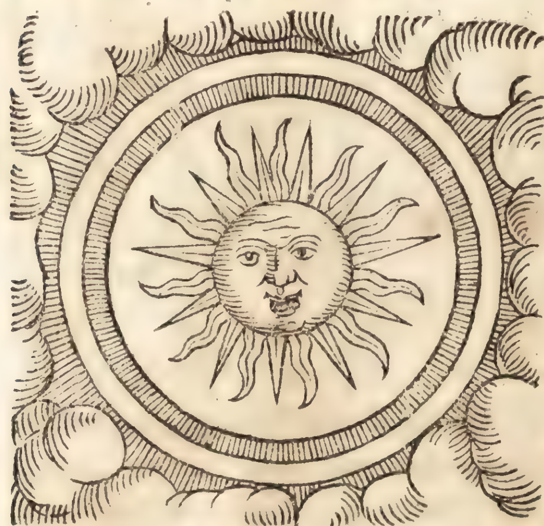

Foroiuliana nobilitate cepit, atque Foroiulienses tributarios fecit. Mediolanum à Friderico Barbarossa imperatore oppugnatum atque in fidem receptum est.

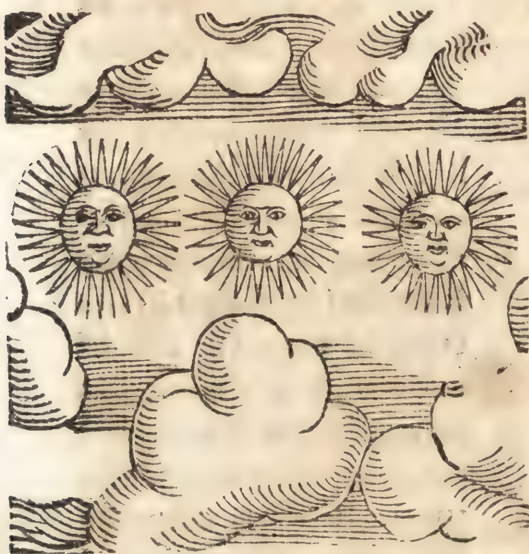
Nix

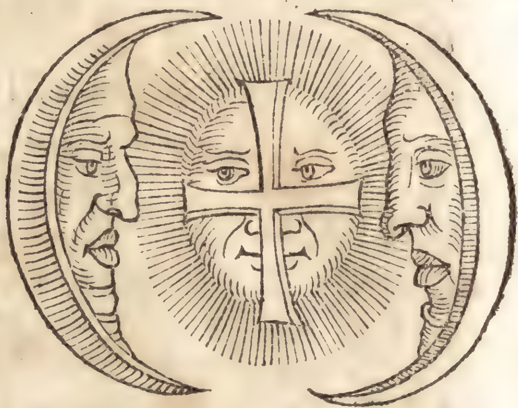
NIx magna & frigus insolitū fuit, pestis & sicca ęstas inde sequutę sunt. Facta est Romæ maxima Tyberis inundatio, qua multa hinc inde, magno hominum detrimento periērūt. Et eodem anno Guillelmus Sicilię rex ciuitatē Barum funditus euertit, excepto tēplo D. Nicolao sacrato. de cuius alijs, hoc anno, rebus gestis lege Sigebertum. Tertio Cal. Iunij feria quarta uigilia Ascēsionis Domini circa meridiē per dimidiā ferē horam circulus maximę latitudinis apparuit in circuitu solis ignei & cęrulei coloris. Obijt Vuilhelmus primogenitus filius Henrici regis Anglorū, & sepultus est Radingis, ad pedes Hērici regis proaui sui. Fulgura & tēpestates mēse Iulio frequenter in Normannia acciderūt: Vnde in pluribus locis messis perijt & homines fulgurati interiere. Subsequuta est abundantia pluuiæ, quæ cœpit medio mense Augusti, quæ impediuit & collectionem messium, & subsequentem seminum sparsionem. Ex qua iugi inundatione pluuiarum, quæ diu durauit: multę turres & ecclesię & antiquæ maceriæ in Normannia, & Anglia corruerunt. Radulphus de Fulgerijs cepit in quodā conflictu Eudonem Vicecomitem de Ponehait, & hac de causa maior pars Britannorum receperunt Comitem Conauum in ducem Britanniæ, excepto Ioanne Dolensi, qui adhuc pro uiribus Conauo, & coadiutoribus eius resistit.

MEnse Septemb. uisi sunt tres soles unà cœlo omniū serenissimo, & paucos post dies eiusdem mensis tres lunæ, & in luna medium locum occupante alba crux, Vnde ex Parisiensi & Bononiensi Gymnasijs, nec non Venetiarum quoq; doctores naturaliumq; rerum quā doctissimi perscrutatores uocati, prognostica interpretarunt: innuentes Cardinaliū discordiā in electione

ſummi pontificis futurã, & principũ quoq; electorum, in electione Romanorũ regis, Nec fefellit euẽtus homines ingenio acutiſsi

mos. Paulo enim poſt contra Alexandrum Romanum pontificem Maximum, quatuor alij non ſine maxima populi ſeditione eligebantur, durauitq; annos 17. Subſequuti ſunt quoq; nõ pauci terræmotus, à quibus non tantũ ciuitates & caſtra, imò etiam nationes quaſſatæ, concuſſæ, & penitus in quibuſdam quoque locis euerſæ ſunt.

CAnutus Vualdameri Magni filius, poſteaquam cum cognatis ſuis Suenonę, & Vualdemaro de regno Danię dimicarẽt: Viſa ſunt magna ſigna in cœlo, uerſus Aquilonem, ſpecies quaſi ignearum facularum, & humani cruoris ſimilitudo rutilantis. Nec fefellerunt portenta, ſtatim enim Sueno rex uaſtauit Vuagiorum terram, & omnia longè lateq; bello uaſtata ſunt.

 Anno Domini.

SAbbato infra octauas paschæ in Abrincatio uilla quæ uocat̃ Landa Aronis, circa meridiem quasi de terra emergẽs turbo maximus, queque proxima inuoluit & rapuit. Ad ultimum quasi quędã colũmna rubei & cęrulei coloris sub turbine ascẽdente in sublime stetit, & uidebant̃, & audiebantur quasi sagittę & lanceę in ipsam columnã defigi, licet nõ appareret intuentibus quis eam agitaret, & in turbine q stabat, super columnã apparebant quasi diuersæ species uolucrũ in eadem uolitantium. Subsequuta est illicò in eadem uilla pestis hominum inter quos & Dominus uillę occubuit. Nec solum in illa uilla, sed etiam in multis locis Normannię, & finitimarum regionũ, hoc anno grassata est. Eo anno Mediolanenses iterũ rebellãt, quos Fridericus imperator denuò obsessos in deditionem redegit, & interea Laudam muris firmauit. Agareni ciuitatem Almariam in Hispania quam amiserant, obsidione cum nonnullis castellis, iterum ceperunt, fugato Ausorsio imperatore Hispaniarum. 1158

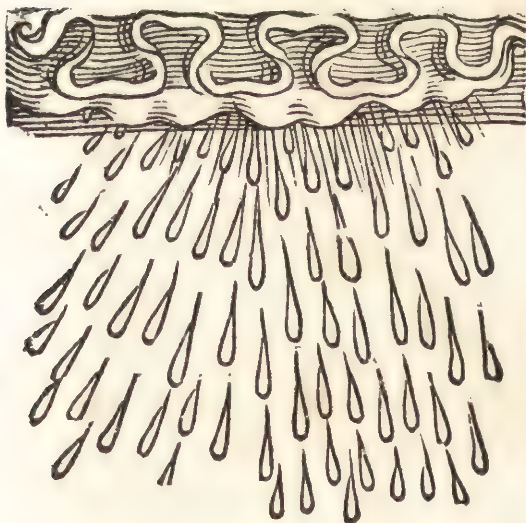
FActa est ecclypsis lunę & statim regina Franciæ uxor regis Ludouici, filia imperatoris Hispaniæ diem obijt, in cuius locum rex Adelam comitis Theobaldi filiam sibi associauit. Fridericus imperator ex pugnato iã Mediolano, Papiæ etiam ac Placentiæ turres deiecit, Longobardiamque ferè omnẽ sibi subiecit. Sueno tertius Silandiæ rex, à Canuto regno pulsus, post triennale exilium, per Henricum Leonem Saxoniæ ducem, in regnum reducitur. 1160

FActus est terræmotus Calend. Ianuarij in pago Constantino castro sancti Laudi circa horam primã. Hoc anno mense Maio pax facta est inter Henricũ Anglię, ac Ludouicũ Gallię reges, renouatis prioribus pactis. Philippus Ludouici Francorum 1161

regis frater obijt. Mortua & Constantia regina Franciæ labore partus superstite filia cuius causa mortem accelerarat.

1163 MEnse Iunio in Britannia minori scilicet in Recello, sanguine pluit: & de ripis cuiusdam fontis ibidem effluxit, nec non etiam de pane. Guillelmus rex Siciliæ transiens de Sicilia

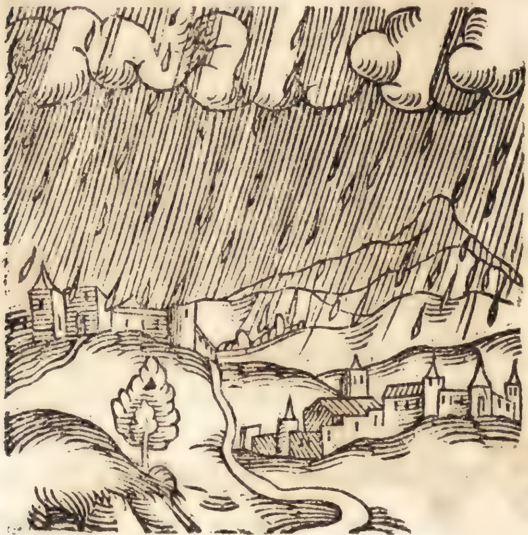

in Apuliam cum magno exercitu, Roberto de Baseuilla fugato cum complicibus suis, ciuitates & castella quæ à se defecerant recuperat. Fame ac peste maxime laboratũ. Ramaldus de Castellione Antiochiæ, dum incautè in terram Agarenorũ intrat, multis suorum

suorum occisis & captis, ipsemet quoque captiuus abducitur.

APud Senonas die Parasceues, cum ageret Alexãder pontifex Romanus diuinum officiũ, horribiles factæ sunt tenebrę, & dum lector passionem Dominicam personaret, perueniretq́ ad eum locũ, Consummatum est: fulgur tam stupendum cecidit, & tantus fragor intonuit, ut Alexander dimisso altari, & lector omissa passione, ac omnes qui aderant fuga sibi putarẽt consulendũ. Quo etiam tempore Archiepiscopus Coloniensis, Padeburnẽsis, Mindensis, & Monasteriẽsis episcopi, & Hẽricus dux Saxoniæ, obsident arcẽ Arnsbach, quòd Henricus comes multa aduersus singulos cõmiserit, & fratrẽ puerũ in carcere tenuerit, in quo mortuus est. Capit arx & euertit, Henricus aũt exulatũ abit. Postea tamẽ reuersus in gratiam, recepit arcem: quam post obitũ cõsignauit ecclesiæ Coloniensi, quæ totam hodie tenet ditionem antiquæ illius nobilitatis. Boleslaus Polonię rex Brutenos bello domat. 1164

OCtauo die Augusti in episcopatu Dolano de cœlo pluuia sanguinea decidit. Eo anno bellum Vandalicum iterum iuuante Henrico Leone Saxonũ duce, à Vualdemaro fortiter gestum. 1165

IN Ruthenẽsi pago, quędam tempestas graui flagello castigauit populũ. Lupi etiã feroces ab uberibus

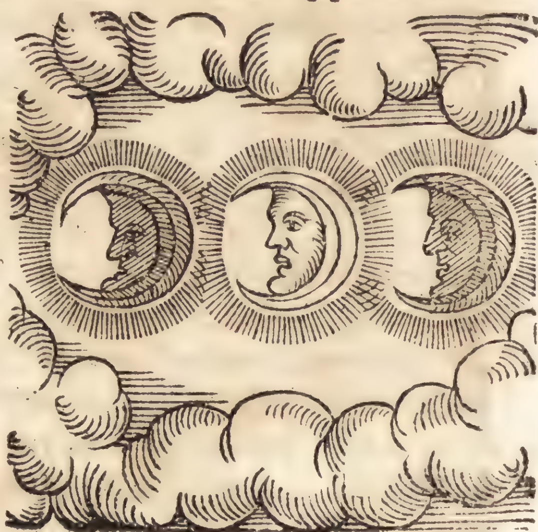

matrũ paruulos rapiebãt, & diris morsibus deuorabant. Valenses Henrico regi fidem non seruantes, terras promissas latrocinio infestãt. Richardus de Hũmer Conestalus Hẽrici regis conuocatis Baronibus Normãniç, & Britãniç mẽse Augusto castrum Combore in Britannia cepit.

1168 STellç duæ ignei coloris quarũ una erat magna, altera parua apparuerũt in occidente, fueruntq; quasi cõiunctæ, postea disiunctæ, longo deinde spatio apparere distantes, in uigilia natalis Domini. In octauis Pentecostes, inter Angliç ac Frãciç reges, in Vilcasmo frustra de pace tractatum est, re infecta ac intestinis odijs gliscentibus discessum est, uentum ad arma, igni ferroq; utrinque sæuitum maxime.

1169 TRes soles simul uisi sunt in occidente nonis Septemb. & post duas horas deficientibus duobus, is qui medius fuerat solus occidit, similiq; modo annis proximis tres lunæ apparuerunt.

Terræ

TErræmotus multas urbes, & ecclesias, oppida & uillas subruit, & multa millia hominū terrę hiatus deglutiuit. Maiorē autē partē ædificiorū casu operuit. Eodē etiā anno in Sicilia urbs Cathama ante horā primā subuertit, q̄ Episcopus & clerus, Abbas de Mileto, cū 40. monachis, & de plebe circiter 15000. morte repētina perierūt, plura etiā castella in eadē insula ipsa hora cū innumerabili populo cōcussa sunt. In partib. quoq; trāsmarinis, terræmotu magna Christianorū pariter & Paganorum pars perijt, urbes multæ subuersæ sunt. Contremuit Antiochia & Hierusalem. Et eodem anno rex Angliæ S. Thomam ab exilio reuocauit & ut Papæ & Ludouico regi Erancorum promiserat, pacem constabiliuit. Romani uero Albam funditus destruxerunt.

SAcerdos quidam in Danorū terra, quæ dicitur Alfse, asſistēs sacro altari, cum subleuasſet calicem, sumpturus hostiam, ecce uisa est, in calice species carnis, & sanguinis. Ille timore perculsus, posteaquam Pōtifici, & clero calicem uidēdum obtulisſet: Pontifex protestatus est, grauem Ecclesię imminere tribulationē, & sanguinē Christiani populi infundēdum. quod breui etiam factum est. Vix enim elapsi erant dies quatuordecim, Sclauorū exercitus in regionem irruens, omnia occupauit, ecclesias subuertit, & populū omnē in seruitutē redegit, resistentē aūt gladio & igni persequutus est.

TErremotus maximi & ingens aquarū inundatio per Germaniā facta. Eodem tēpore etiā Callina ciuitas Siciliç terręmotu cōcussa, & ita prostrata est, ut magnus mortaliū numerus ibi perierit. Rex Daniæ Rugiā inuasit & idololatriā extinxit. Menardus primus Liuoniæ Episcopus ab Alexādro terio Pontifice Romano ordinat̄. Galliæ ac Anglię reges in Epiphania domini pace facta, reconciliati sunt. 1170

1171 TErræmotus multi iterum uarias prouincias quassarunt, & præcipuè Syriam atque Siciliam in quibus plurimæ urbes diu nutarunt, & quædam maxima strage corruerũt. Ossa cuiusdam gigantis in Anglia per alluuionẽ detecta sunt, cuius corporis longitudo 50. pedum erat. Saladinus Calypham Ægyptũ dominum suum interemit & regno suo potitur. Florentini Senenses ad Ascianum uicerũt. Canutus olim Angliæ Daniæq; rex, inter diuos relatus.

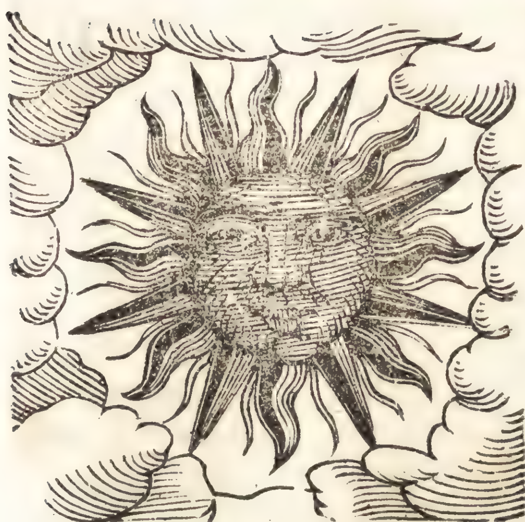
1173 CAlen. Ianuarij crebra audita sunt tonitrua, & diuersa loca, sacra & prophana diris fulminibus tacta sunt. Et eodem anno & die sequenti S. Thomas Cantuariensis pro Christiana religione, & fidei sanioris confessione, martyrio coronatus est. Qui tamen anno sequenti ab Alexandro Pont. summo canonizatur, & hinc totum Angliæ regnum Papæ seruile factum est.

1175 AEtna mons igneus iterũ arsit, quando sonantibus ruinis, terra adeò fuit concussa, ut ipsius diuæ Agathæ domorum lapsu sacerdotes omnes obruti sint. Hocce temporis Alexander Pontifex, Fridericum primum imperatorem, qui aliâs Barbarossa dictus est, calcat pedibus, cuius collum pede comprimẽs, ait: Scriptũ est: Super aspidem & Basiliscũ ambulabis, & conculcabis leonem & draconem, ac tum demum eum absoluit. Fridericus contra dixit, exhiberi à se eam humilitatem nõ Alexandro, sed Petro. Ad quæ respondit Alexander: Et mihi & Petro, ac sic inter Imperatorem & Põtificem pax constituta est. Verum scio hæc Robertum Abbatem Montensem Sigeberti Gemblacensis continuatorem ac Stumpfium in annum Christi 1177. retulisse.

Facta

Anno Domini. 1177

FActa est ecclypsis solis hora sexta, Idibus Septemb. Ortum est bellum Emanuelis imperatoris Constãtinopolitani cum Sultano. Circa festũ Pentecostes Longobardi & maxime Mediolanenses magno cũ exercitu insectantur Fridericum imperatorem, qui cũ in urbe Papiensi esset, fugiendo uix euasit. In nocte sancti Andreæ factus est uentus uehemẽs & in ipsa festiuitate, ac in p̃dicta uigilia apparuit lux mane ueniẽs ab Oriẽte usq; ad Occidẽtẽ, qua die pugnauerũt Christiani cũ Paganis apud sanctum Georgium de Ramula. Fuit hoc anno in æstate simul ac autũno maxima siccitas, unde & sata agrorum, messis ac fœnũ maiore ex parte periere.

OCeanus Anglicus ita excreuit, ut multos exorbuerit mortales. Hoc anno Saladinus Ægypti rex Guidonem Hierosolymorum regem, bello ardentissimo uexauit, & totam Christianam Rempub. mirum in modum afflixit. Augenenses hæretici sacramentorum contemptores ac matrimonij detestatores, circa Tholosam conueniũt, cum quibus Theologi ac sacrarum literarum periti, ex quibus Petrus legatus Romanus potissimus erat, congressi, ad meliora reuocarunt. 1178

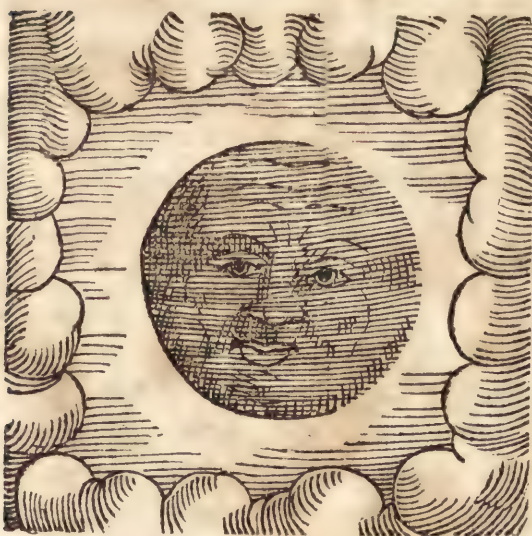
1179 DEcimoquinto Calend. Septembris facta est ecclypsis Lunę post octauam horam noctis dominicæ. Hyems secuta est omniũ frigidissima in qua nix durauit usq; ad purificationẽ Marię uirginis. Fuit & exundatio aquarum maxima, ac potissimũ apud urbem Cenomanensem & Andegauensem, ubi pontes fluuiorum rupit, ac ædificia innumera cum magno hominũ numero auexit. Emanuel imperator Constantinopolitanus, uindicauit se de Solimanno Iconij, à quo antea fugatus erat. Petitus etiam maximo exercitu nunc Solimannus, adeo in fugam etiam uersus est, ut Iconij urbem uacuam plane militibus reliquerit.

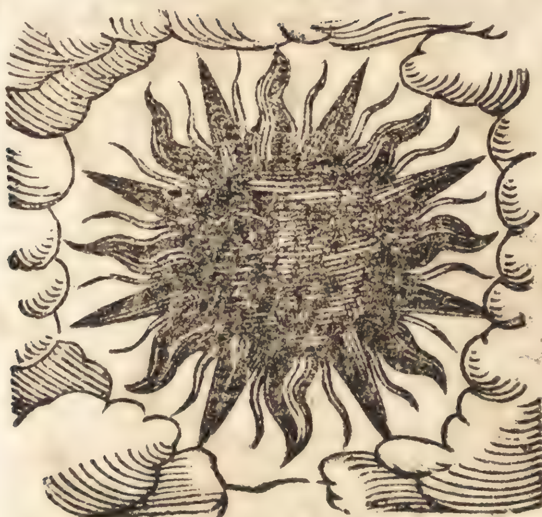
1180 HOc anno factus est in Anglia bis uel ter terræ motus circa festum S. Michaëlis. Quo etiã anno magna discordia facta inter Angliæ regẽ & suos filios propter castellũ Clareuallis, q̃d erat de feudo Andegauen. Richardus autem comes Pictauensis clam firma-

firmauerat illud. Rex Henricus senior misit exercitum in Britanniam, & obsederunt turrem Rhedonensem & ceperunt, ac combustam reædificarũt, & munierunt. Proterea Comes Britanniæ magnam partem ipsius ciuitatis combusit: & abbatiam sancti Georgij & Becherel castrum Rollandi de Dinam.

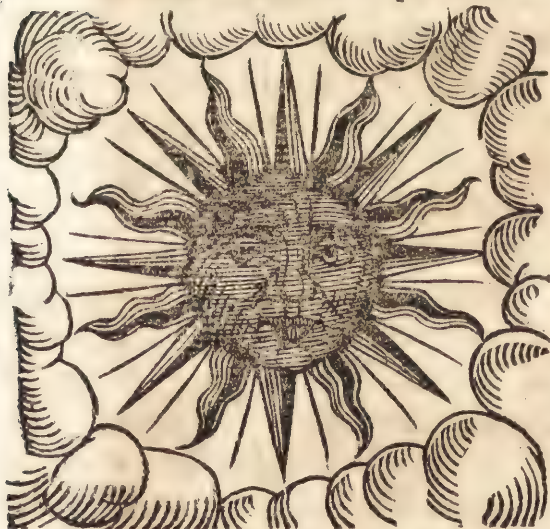

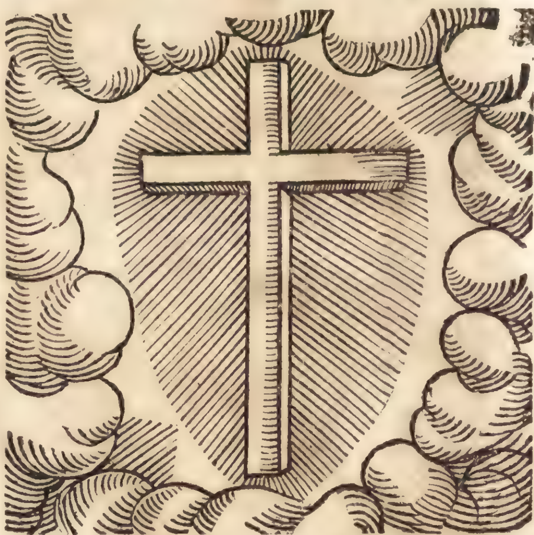
IN media quadragesima factus est terræmotus in Gothia, et insequenti mense Aprili ecclypsis lunæ. Orta est discordia inter Philippum Francorum regem, ac Philippum Comitẽ Flãdrensem propter comitatum Viromandensem. Fridericus imperator Henricũ filium suũ Italiæ ciuitatibus præfecit. Bela tertius Hungariæ ac Bohemię rex, capto Vladamiro duce Haliciensi, mittit Andreã filium, qui Haliciensem ducatum occupauit. 1185

1186

ECclypsis Solis facta, & maxima pestis in Polonia & Ruscia subsequuta est. Lucio tertio pontifice mortuo, Vrbanus quartus in sede Romana successor factus est. Hyems huius anni fuit calidissima, quo factum, ut terræ fructus solitò maturius prouenerit. Messis enim in Maio, uindemia autem in Augusto erat.

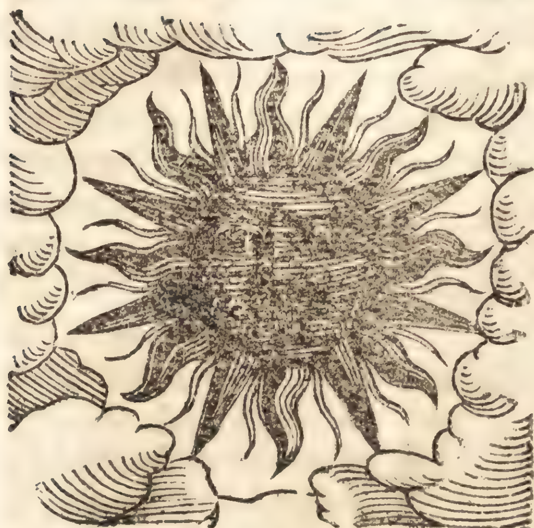
1187 ECclypsis Solis facta in die Ioan. Baptistę, hora sexta diei. Balduinus Hierosolymæ rex à Saladino Asiæ ac Syriæ rege cum multis nobilibus captus est.

1190 IN Anglia crux circiter meridiē, in cœlo apparuit, quū Ricardus rex Anglorum ac Philippus Frācorum in Saladinum bellum comparabant. Hoc anno post Friderici Barbarossæ imperatoris mortem, Henricus 6. filius in imperio successit. Colonienses aūt ac alij rebellarunt. Luneburgū Germaniæ, ac Berna (Heluetiorum hodie) Vchtlandie, ciuitates ædificatæ sunt.

Solis

SOlis est magna facta defectio. Saladinus post longam Christianorum factam persecutionẽ & cædes perpetratas apud Damascum obijt, & eius regnum à filijs diuidit. Quapropter Saphandinus Saladini frater, grauatus, eò quòd nullam regni partẽ sibi Saladinus reliquisset, eiusdem filios regno pepulit, et ipse solus in futurum regnauit. Henricus imperator accepta à Richardo Angliæ rege pecunia, exercitũ cõscribit, in Apuliã mouet, ac Salernũ expugnat. Pax perpetua inter Polonos & Vngaros confirmata, unde Rusia Polonis cessit. 1193

IN pago Belluacensi inter Claurum montẽ & Compenniũ tantæ pluuiæ cũ tonitruis, ac fulminib. tẽpestatibusq; factæ sunt, ut omnem hominũ memoriã superarint. Lapides enim ad quantitatẽ ouorũ quadranguli mixtim de cœlo cũ pluuia cadentes, ar- 1194

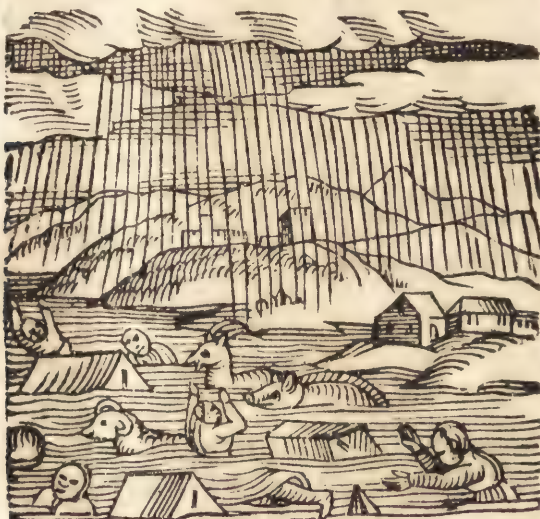

bores fructiferas, uineas et segetes penitus destruxerũt. Villæ quoq;

in plurib. locis à fulminibus destructæ, atque cõbustæ sunt. Corui etiã immensæ multitudinis in aëre de loco ad locũ uolitãtes cum rostris uiuos atque ardentes carbones portare uisi sunt, quib. domos incendebant. Eo ipso etiã die in episcopatu Laudunensi castrum quoddam, circa Clauimontem fulminibus de cœlo penitus, destructum est. Et eodem anno Hẽricus imperator totam Apuliam Calabriam atque Siciliam (quæ iure hæreditario ex parte uxoris eum contingebant) imperio suo subiugauit.

1196

IN Martio mense subita & nimia aquarũ fluminũque inundatio facta, plurib. in locis uillas destruxit, oppida diruit, & habitãtes in eis magna ex parte extinxit. Eodẽ anno Philippus Augustus Deodatus Frãcorum rex duxit uxorem Mariã, ducis Marouiæ, Bohemiæ, Marchionisque Histriæ, filiam. Henricus Leo dux Brunsuicẽsis ac Luneburg. in die S. Sixti obijt, cui succesit filius Henricus qui et comes Palatinus Rheni fuit.

1197

EXortę tempestatis ui, lapides cum pluuia de cœlo ceciderunt. Henricus imperator Christianis subsidia in Syriam mittit, quæ ꝓximo deinde anno, mortuo Rom. Henrico reuertunt. Quapropter Christiani qui in Syria remanserant, destituti omni auxilio eius prouinciæ domi-

nium

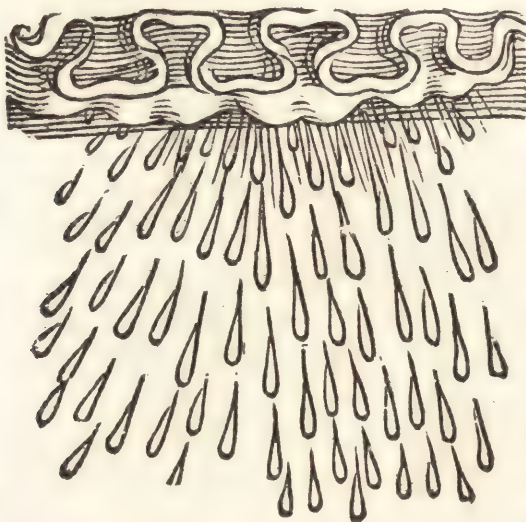
nium penitus amiserunt. Bellum inter Conradum Sueuię ducem ac Bertholdum ducem Zeringensem ortum, in quo Conradus obijt. Henrico imperatore procurante, Fridericus imp. filius in cunis uagiens, rex Romanorum constituitur.

Pleraque prodigia hac 1198
tempestate in annalles relata sunt. Terræ tremor 4. nonas Maij, orbē terrarum afflixit urbes, casas, ędes, tēpla subuertit. Apud Longionas, pagum Boiariæ, qui, cum Hercinio iugo ad Bohemiā pertinet, annum & sex menses continuatus est, incolę relictis ædificijs, sub dio atq; Ioue frigido manere coacti sūt. Apud Rossetū, dum sacrificulus solito more missam celebraret, uinum in hominum conspectu mutatū est in sanguinem, et panis in carnem, sic olim Augustæ Rhetorū hostia sacra in carnem cruentā uersa est. In Vermendesio miles quidā, qui mortuus fuerat, reuixit, multaq; futura multis prædixit, & postea etiam sine cibo & potu longo tempore uixit. In Gallia circa festum Ioannis Baptistæ, ros in nocte de cœlo cadens, mellis dulcedinē superabat. Mense aūt Iulio, orta est tempestas ualida, tantæq; magnitudinis lapides de cœlo ceciderunt, ut suo impetu à Tremblaco usque ad monasteriū Chale, & loca adiacentia non segetes modò, uineas, sed ipsa etiam ne-

mora, & hominum preciosa ædificia, destruxerunt. Et eodem anno mense Iulio, Philippus Augustus Deodatus Franciæ rex

cõtra omnium opinionẽ, ipsiusq; regis edictum Iudæos in pristinum statum Parisijs restituit, & ecclesias Dei grauiter persecutus est. Philippus Barbarossæ filius contra quẽ electus est, & à Papa cõfirmatus Otho dux Saxoniæ, et regnarunt magna discordia annis decem, & Otho ad Mosellam demum fugatus est.

1200

TErræmotus ingẽs meridiano tempore excitatus, aliquot diebus consequentibus, multa ædificia in Polonia, et in uicinis regionibus conquassauit. Quæ res inaudita propemodũ in his regionibus, prodigij loco habita est. Eodem anno Cõstantinopolis à Gallis, & Venetis capta. Imperator Constantinopolitanus Alexius, regno pulsus, Haliciã ad Romanũ confugit. Alsatiam uastauit Philippus imperator Barbarossę filius, ac munitiones quasdã expugnauit Rubeaquensium, ac Ferriburgi arcis, q̃ in ipso oppido est, muros fregit, ferroq; ac flãmis infestauit oĩa, ut copiose in urbis Rubeaquẽsis dulcissimæ patrię descripsione alibi annotauimus.

1202 DIe trigesima Maij mensis fuit terræmotus quo uox etiã terribilis audita est incerto authore. Magna quoq; pars urbis

Acho-

Achonensis cũ Palatio regis corruit. Tyrus penè subuersa est. Archas oppidum munitissimum ad solum usq; diruit. Tripolis maxima pars ruit, & magna hominum pars suffocata est. Hunc terræmotũ secuta est magna agrorũ sterilitas, apud exteros ingẽs fames, famem autem horrenda pestis. Innocentius tertius Pontifex excommunicat Philippum imperatorem bis, ac imperatoria maiestate priuat, subditos autem suos absoluit.

TEmpestas horrenda per loca plurima, profligat segetes & uineas. Philippus imperator Othonem cõtra se à Pontifice Innocentio tertio electum bello insectatur, eum Coloniæ Agrippinæ obsidione cingit, Verum Otho in conflictu quodam cum Coloniensib. habito clam fuga elapsus, ad Angliæ regem se contulit. Philippus autẽ Colonienses subegit, ac Aquisgrani ab Archiepiscopo, rex coronatus est. Lituani, quorũ nomen hoc tempore primum agnoscitur, Rusiam magno exercitu inuadunt, sed uicti discedunt. In Germania Cõradus Episcopus Herbipolensis, à suis ministris occisus est. 1205

PRidie Calen. Martij, fuit ecclypsis solis hora 5. diei, & sequenti mense Adela regis Philippi mater obijt, Quæ in Burgundia sepulta est iuxta patrem suum Theobaldum. Mense Decẽbri pniciosa in multis Italię simul & Gallię locis, facta est fluminũ inundatio, quæ nõ pontes tantũ, & laquearia hincinde ædificiorũ fregit, sed quãplures etiã domos, ac lapidũ moles euertit. Ioannes 1206

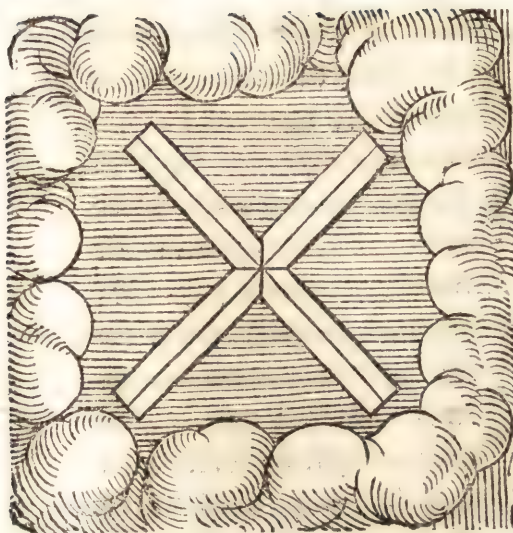
Richardi frater Normanniæ dux & Angliæ rex, Anglia egressus, contra Philippum Francorum regem bellum suscipit, iterum ob militum pestem factę sunt duorum annorum induciæ.

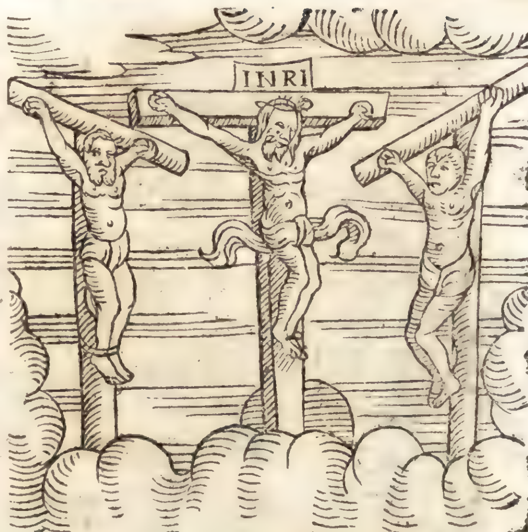
1207 IN festo sancti Nicolai, in Gallia magna audita sunt tonitrua, quorũ impetu, multa sacra & prophana ædificia, fulminibus incensa, atq; prostrata sunt. Sequuta est, aquarũ mirabilis & perniciosa inundatio. Eodem anno Satellia ciuitas munitissima à Paganis capta & deuastata est. Philippus Barbarossæ filius imperator Germanorũ Babenbergæ occidit, in cuius locũ Otho quartus substituit, qui solus imperauit annos quatuor Philippi filiam in uxorem sibi copulans, magnam Germaniæ partẽ ad se traxit.

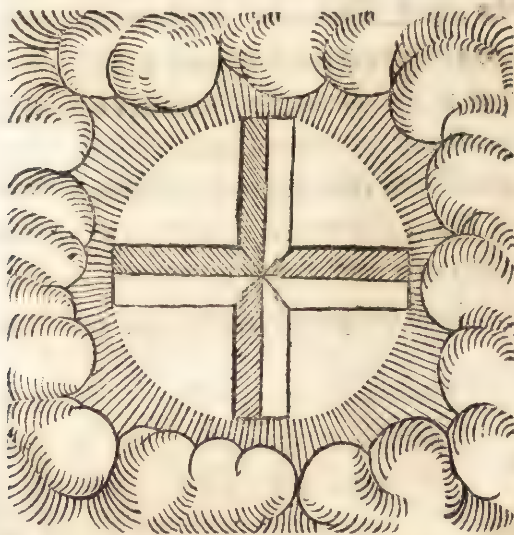
1211

APparuit in Polonia grãdis Cometes mẽse Maio. 18. dieb. durãs, & supra Poloucos, Taniã & Russiã gyrans, caudãq; in occasum porrigens & aduentum Tartarorũ significans. Vnde sequenti anno gens Tartarorũ in diem illum ignota, occiso, ut fert, proprio rege Dauid, de submontib. Indię confluxisq; pluribus nationib. septentrionis ad Polucos (quos aliĳ Gothos appellant) uenit. Vtraque Sarmatia grauiter multis bellis afflicta est. Poloucĳ & Russi à Tartaris uicti sunt, in clade Conradus Crispus Henrici Barbati Vratislauiensium ducis filius interĳt.

1218 IN prouincia Coloniensi, et diocœsi monasteriensi, in uilla, Ledon Frysiæ, mense Maio crux triplex apparuit in aëre, una candida uersus aquilonem, alia uersus meridiem eiusdem coloris, tertia uerò medio colore depicta, habens crucis patibulum, & figuram hominis in eo suspensam, eleuatis bracchĳs, & extensis, cum infixione clauorum in manibus & pedibus. Capite

pite autem inclinato, quæ media erat inter alias. Eodem tẽpore in uilla quadã Frysiæ apparuit crux ceruleí coloris iuxta solẽ, item alia huic planè similis, sed paulo post in diocœsi Traiectẽsi. Et statim contra Saracenos Christiani nominis hostes, susceptæ sunt grauiores expeditiones, ad Christianæ fidei defensionem. Vinc. lib. 31. cap. 73.

Otho imperator naturę debitum soluit, & Fridericus mox in imperio confirmatus est. Conradinus Hierosolymæ & Syriæ rex Sarracenus, omnes Christianos Hierosolymæ degentes miserè occidit.

IN Anglia & alijs regionibus finitimis multa uisa sunt prodigia. Apparuit enim Cometes immensæ magnitudinis, terra uehemẽter mota est, audita sunt cum magno cœli fragore, crebra tonitrua, quæ cũ raro in Anglia, ęstiuo etiã tẽpore audiantᷣ, eò fit ut quoties cientᷣ, loco prodigij habeantᷣ, itẽ imbres cõtinui, cũ tanto 1221

flatu uentorum, ut multis deiectis ædificijs, mare latius solitò euagatū sit. Imbres toto uere fuere in Polonia, quos deinde fames maxima adeo uexauit, ut magna hominū pars sola fame ac penuria rerū perierit. Fuere hoc anno magni motus, & bellici tumultus in Anglia, sub Hērico eius nominis rege tertio. De quibus leges Polydo. Vergil. libro 16. Anglicæ historiæ, ac Lilium in sua Chronologia. Philippus Francorum rex è uita migrauit, Ludouico filio successore relicto. Fridericus imperator, ab Honorio Pontifice imperij dignitate priuatus est, unde multa bella exarserunt.

1223 COmeta crudelis per totam Franciam uisus est. Fratrum minorū ordo per Honorū Pontificem maximum institutus ac confirmatus est. Damiata iterum militum oscitantia amissa. Vualdemarus, Daniæ rex, ab Hērico Suerni comite per insidias captus est.

SVb Honori tertij Pontificis exitū terra adeò grauiter in Alpi 1225
bus in Saluiorū gente mota est, ut quina hominū millia sint ędificiorum ruinis obtrita, ex lateribus montiū, molibus auulsis, atq; in subiectas ualles cultu frequentes, cum pernicie hominū & pecorū prouolutis. Ludouicus dux Bauariæ Henrici regis procurator & tutor per imperium efficitur. Henricus Barbatus Vratislauiæ dux Lenskoni rebellat, & pax paruo constitit.

ORta est tempestas maxima uentorum, procella fulgurum, 1230
coruscatio, & fragor tonitrui, quæ passim multas ædes uel incendit, uel subruit. Insuper tanta maris inundatio est suborta in Phrysia, quanta à Noę tēporibus non fuit, quę inuoluit omnē terram maritimā Phrysię & Hadelerię, & omnē terram limosam atq; palustrem. Albis & Visurgi, submersa. Tūc perierunt hominum multa millia, & iumenta sine numero. Diuites ac potentes

euis loci, dum securè delicijs ac uoluptatibus indulgerent, subita tempestate correpti atq; absumpti sunt, erat autem decimus dies Februarij, quando hæc tēpestas omnes aggeres manufactos disrupit, & maris intemperiem in mediam terram effudit. Eo anno Vladislaus Leskonogy, à Vladislao Otthonis fugatus, regnoq; maioris Poloniæ exutus est. Franciscus nudipedorum monachorum Patronus, circa hæc tempora à Gregorio nono pontifice canonizatur.

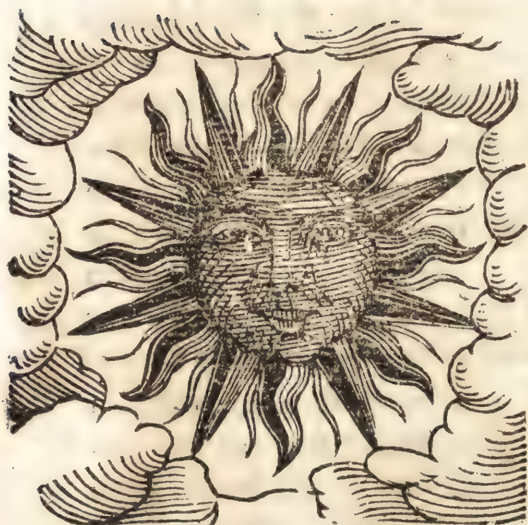
Hac

1233 HAc tempestate prodigia pleraque futuras calamitates portenderunt. Magna pestis in homines, pecudesq́ iuxta debachata est. Vniuersa flumina gelu constiterunt, acuto, uernoq́ demum calore soluta, casas, horrea, pontes, mœnia, arbores subuerterunt. In Rathstadio oppido in Alpibus Noricis, quas Taurum incola uocat, infans cornutus natus est, uagitus atque ploratus eius quatuordecim ante dies quàm ederetur auditus. In agro Fruxinensium meridiem uersus, murium agrestiũ ingens uis, examẽ subitò natum messes populatur, segetes, herbas, fœnum, radicitus depascitur, inde fugatis accolis, execratum locum mutare, auitos lares deserere agricolæ coacti sunt. Tertio nonas Iulij, Sol interuentu Lunæ duas horas continenter occultatus est. Luna sex angulis, uersus Orientem protensis uisa est. Pridie quoque nonas Octob. rursus Solis radios Luna interpositu suo auferente terrę meridie stellæ quasi noctu colluxere. Pleraque alia huiuscemodi prodigia in annalles fastosqúe relata sunt. Factiones, fraudes, scelera, cædes, bella ciuilia, quibus omnia diuina humana commixta, Respublica Christiana discordiæ malis contusa, prædæ paucorum libidini facta est, consequuta sunt. Videantur annalles Boiorum, quæ diligentissimè Auentinus exequitur.

1239 SOlis magna est facta defectio. Anno proximo Gregorius nonus Pontifex maximus cum annos quatuordecim sedisset mortuus est, cui successit in pontificali dignitate Celestinus quartus. Factiones Gibelinorum pro imperatore, ac Vuelphorum pro Pontifice in Italia ortæ, multarũ calamitatum causæ fuerunt. Episcopus Coloniensis ab imperatore captus est.

In Sa-

IN Saxoniç syluis uersus Daciã, in deserto muricæ (nemore) quędã animalia capta sunt monstrosa, ferè in omnib. habentia figurã hominis. Ex qb. fœmina quidẽ mortua est canũ morsibus ac uenatorũ uulneribus. Masculus aũt captus est domesticus, sup pedes interdũ erectus gradiẽs. Didicit loq impfectè ualde & non multa uerba, habuit uocẽ exilẽ sicut capreolus. Rationẽ nullã habuit, de secessu & egestione ac alijs talib. uerecundabat. Appetijt autem coire cũ mulieribus, & has publicè qualescunq essent, tempore libidinis opprimere tentauit. Albertus Magnus & ex eodem Gesnerus libro I. historiæ animalium de quadrupedibus. 1240

IN Saxonia uisus est Cometa iuxta polũ septentrionalẽ, qui suos projcie bat radios inter orientẽ & meridiem, magis dirigendo eos ad orientẽ. Sequenti anno Tartarorum rex in Polonia magno exercitu incursione facta, igne & cæde omnia cõplet. Postea per Morauiã in Vngariã iter capiens eam tribus annis miserè afflixit.

In An-

Anno Domini.

1241

IN Anglia sub Henrico tertio rege in ipso Ianuario apparuit Cometes, diro aspectu per triginta dies ferè continuos & hoc anno Hēricus rex in Vualliā cū expedito exercitu, contra Dauidem proficiscitur, ac seditionis autorib. captis, pœnaq́; affectis, Vualliam in suam potestatē redegit. Eodem etiam anno Isabella Friderici imperatoris uxor, eademq́; Henrici soror, moritur, cum mira fuisset etiam solis defectio. Gregorius nonus pontifex obijt, in cuius locum Celestinus quartus suffectus est. Fridericus Fauentiam, Parmam, & Bononiam munitissimas Italiæ ciuitates expugnat, Bononiense studium Paduā transfert. Bathi Tartarorum rex, Poloniam magnis uirib. ingressus, populatione, igne, cædeq́; omnia cōpleuit.

MOns quidam maximus in Burgundia imperiali à monte dehiscens uallesqúe coartans, multa hominum atque pecorum millia oppressit, currens præterea per multa miliaria ad quinque millia hominū suffocauit, ac tandem deuastatis omnibus, ad alios montes mirabiliter reuersus est. Anno igitur proximo Sarmatæ ingenti multitudine eorum fines egressi, cædibus primo ac rapinis Græciæ prouincias inuasere, mox inde per Pannoniam deprædantes in Germanos quasi sęua nymborū procella feruntur,

ac maxi-

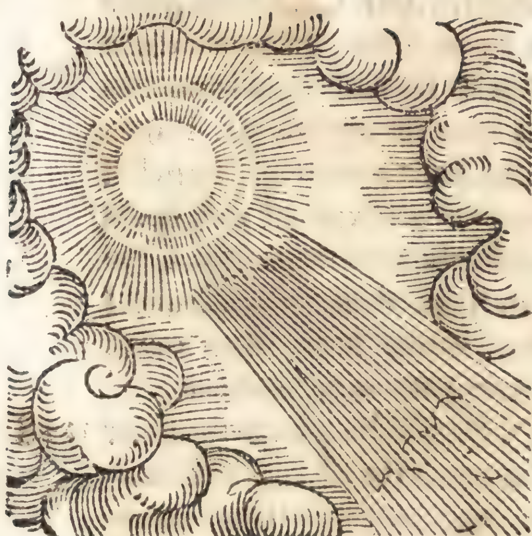
ac maximis cladibus illas prouincias afficiunt. Celestinus quartus Pont. Max. naturæ debitũ soluit, & in eius locum Innocentius quartus electus est. Hugo puer Christianus à Iudæis in Britannia crucifixus est in Christi saluatoris contemptum ac Christianorum contumeliã, ob quod scelus multi Iudæorum occisi partim, partim fugati sunt.

IN Anglia horrendo motu terra concussa est, quo multa ædificia corruerũt: quæ res quanto rarius in insula contingere solebat, tanto tunc pro maiore prodigio habita est: sed in Gallia multo grauius ea labes facta est. Anno sequenti Ludouicus Francorum rex, in Ægypto contra Sarracenos fortiter militat. Vuilhelmus Lõgasparta in Asiam cũ selectis militibus proficiscit. Alexander Scotorum princeps moritur. 1248

COmeta in Germania per aliquot menses uisus. Ventus præter solitũ uehemẽs, siluas, casas, domos, arbores euertit, mortalibus uniuersis, & pecoribus maxima detrimẽta inuexit. Cœlo sereno tacta fulmine castra. Cum ad montem Attinũ collatis Florentinorum & Pisanorũ signis decertatum est, monstrũ in agro Veronensi æditũ, ex equa quadrupedem fœtum humano capite. Ad cuius murmur, uagitũ, & confusum humanæ uocis sonitum occurrens ruris illius accola, & nouo attonitus spectaculo, execto ingenti gladio monstrum occidit, quam ob causam ad iudicium 1254

dicium tractus & de monstruosi partus origine, & de accidendi causis interrogatus, horrore atque abominatione rei tantum se fecisse respondit, quo audito suspitionem omnem ademerunt.

1255 IN Anglia mare præter solitũ excreuit, apparuit Cometes ingens, ac crebrò loca eminentiora de cœlo tacta sunt. Quæ prodigia sequuta est statim in Anglia mors Gualtheri Eboracensis antistitis, uiri magnæ uirtutis, qui annos 40. eam prouinciã pontificalem obtinuerat. Genuenses Pisanis iuncti, armata classe Venetias obsident ac illorum naues & litora deprædantur.

Ado-

ADolescens quidã Friburgi in Misnia ut suis potiret amoribus, à Mago in locũ ędium desertũ deducit, cui cũ spectrũ puellæ illius, quã amabat imagine, per malefici incantationes se obtulisset, amator ille perditus, manũ ei porrigens, à malo dęmone parietibus alliditur, & miserabilem in modũ necatur: qui eius quoq; cadauer tanto in Magũ impetu proiecit, ut semianimis longo tempore iacuerit. Hoc horrendum punitæ libidinis exemplum, ad deterrendos stultos adolescẽtes, refert Siffridis pręsby 1260

ter, qui Alberti primi imperatoris temporibus uixit. Eo anno Bela quartus Vngariæ rex Othacaro Bohemorũ regi bellũ infert, & ab eo uictus Hamburgum fugit, in Italia Guido Nouellus Florentinorum dux factus. Vuelforũ sectatores Florentiam relinquunt, Florentia autem Manfredo subditur.

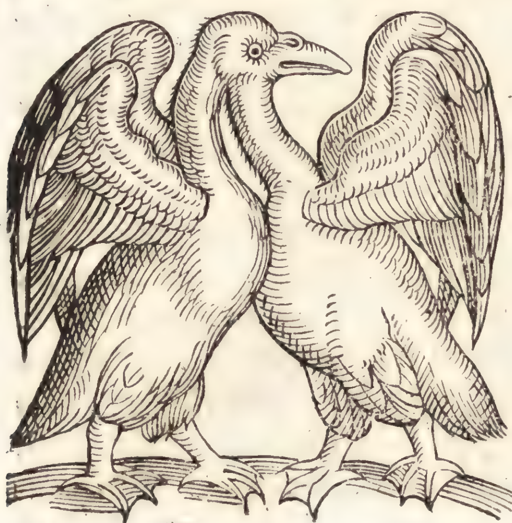
STella quam Cometam Græci uocant insigni magnitudine supra tres menses apparuit, & eadem ipsa nocte qua Vrbanus eius nominis quartus Romanorũ Pont. Max. obijt extincta est. Bõdogodar Soldanus Christianos in Syria debellat. secuta pręterea est acerba pestis, qua pecora ac homines perierũt. In Prussia Cruciferi aduersa fortuna usi, qui penè à barbaris deleti sunt. Russorum facta est in Poloniam incursio. Massouia à Littuanis 1264

& Brusſis uaſtata eſt. Mouit è Gallijs cũ exercitu Carolus, ſuperatoq; Mãfredo (rege Siciliæ) regnũ Neapolitanũ occupauit. Biennio poſt Pæni in Hiſpaniã traijciũt, magnasq; clades inferunt, tandemq; fugati ac cæſi, in Hetruria quoq; magni tumultus excitati, ac prælia facta ſunt. Anno tertio à Cometa, Banducar Babyloniorũ atq; Aſſyriorum rex, Armeniam ingentibus copijs inuaſit, Antiochiam expugnauit, ſtragemq; ingentẽ Chriſtianorũ edidit. Vide plura quę ſcribit Pontanus in Cõmẽtarijs in centũ ſentẽtias Ptolomęi.

1265 BAſileæ Rauracorũ, pernicioſa Birſi fluuij inundatione multũ damni oppidanis illatũ eſt. Hẽricus epiſcopus Baſilieſis, ac Rodolphus Habſpurgenſis poſt longas diſſenſiones arma arripuere. ortum igitur bellum inteſtinum etiam in urbe, in qua nobilium factiones gliſcebant, ac albę ſtellæ ſodalitium Rodolphi. Pſitaci uero epiſcopi partes defenderunt. De qua ſeditione copioſe leges apud Stumpfium in Heluetiorum Chronicis.

1268

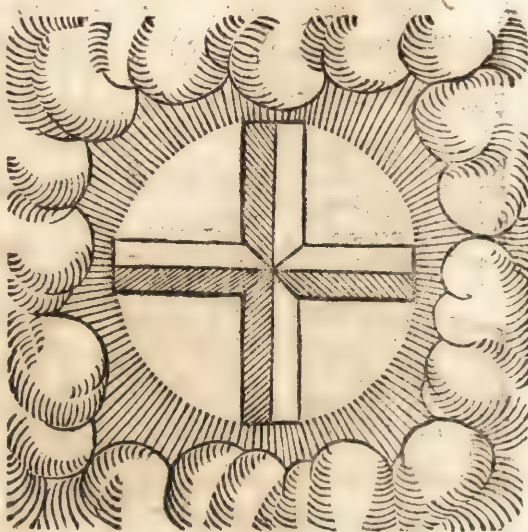
CIrca hæc tempora ex ouo ꝑuenit anſer mõſtroſę formę quẽ ſe uidiſſe refert Albertus, cum dupli ci collo, quaternis pedibus & alis, dorſo uno, ut uideret anſer unus aliũ deferẽs: ſed non diu uixit.

1269 IN Cracouienſi regione (ut à Martino Cromero li.9. Polonicæ hiſtorię ſcriptum eſt) honeſta quædã matrona Margarita Virboslai

Anno Domini.

boslai comitis uxor triginta sex pueros uiuos uno partu edidit, uigesimo die mẽsis Ianuarij. Sexta uero die Decẽbris crepusculo nouus & insignis splendor, in figurã crucis efformatus, cœlitus nõ modò urbẽ, sed omnẽ circumcirca regionẽ illustrauit. Calissę intra octauũ diẽ natalis Christi natus est uitulus cũ duob. caninis

capitibus atq; dentib. & septẽ pedibus uitulinis: capitũ autẽ maius quidem in loco suo, minus uerò ad caudam situm erat. Ab eius cadauere canes atq; uolucres abhorruere. In Silesia uerò apud Machalouũ pagũ, & inter Odrã, & Nyssam fluuios, triduo sanguine pluisse dicitur. Hoc anno graue bellum inter Boleslaum ducem Poloniæ, & Calissiẽsem. Item Saxones, siue Marchiones Brandenburgenses, recruduit. Sulentia expugnata, & incensa, & æstas eius anni tota ferè continentibus pluuijs, & insolita aquarũ inundatione, nõ modò segetibus, uerum etiã pecudibus & iumentis pagisq; & oppidis, plurimum incommodi attulit.

1274 IN Anglia post terræmotum, quo multa ædificia corruerunt, sanguine in Vuallia pluit, quasi prodigium exitiale illę genti, cuius sanguine breui tempore post, ea regio passim maduit, sub Leolino Griffinigio, qui nouas seditiones in Anglia fecit, & Francos sibi socios fecit.

1274 IN Germania prope Lauffenburgũ oppidum in finibus Heluetiorum ad Rhenũ fluuium situm, natus est infans manibus ac pedibus anserinis, horrendo capite.

1276 RHenus fluuius ex uehementioribus imbribus adeò intumuit, ut alueum suum prætergressus, multa hinc inde in planicie auulserit atque auexerit, Basileæ pontem fregerit, ibidemq́ circiter centum homines magno impetu submerserit. Grandinis impetu circa montem Boccetium in Heluetijs non terrę sata tantum sed pecudes ac armenta infestata sunt.

1275 IN Cracouiensi territorio puer quispiam dentatus eodem quo natus est die, distinctè & articulatè locutus est, donec religioni Christianæ initiatus, & dẽtes, & sermonis usum amisit. Alius uerò semestris in urbe Cracouiẽsi proloquutus, Tartaros aduenturos, & Polonorũ capita pręcisuros esse prędixit: Rogatusq́, diuinitus id se scire, & sibi quoq; illud malũ impẽdere, respõdit, Quod post annũ duodecimũ demũ euenisse satis cõstat. Hoc anno fuit bellũ Silesicũ. Polessiensis terra & Prusia à Masouijs, et Cuianijs

deua-

deuastata est. Postea Rudolphus imp. bellum Boemis intulit.

IN Polonia circa Cracouiã apparuit in ea nocte media, in qua 1276
initium anni est, cœlũ clara & nõ iniucunda luce ad breue tempus resplendens, in lacu deinde quodã dæmonem quendam à Piscatoribus exemptum fuisse memoriæ proditum est. Ad eum hyberna glacie cõcretum, uicinis cum sacerdotibus uexilla, cruces, & reliquias sacras, quibus uis dæmonum, propulsaretur, ferentibus piscandi gratia, conuenisse. Immisso autẽ reti, primo quidem tractu, cõtendentibus piscatoribus, tres pisciculos, altero nihil nisi rete cõuolutum, tertio deniq; monstrum horrendum, caprino capite, & in speciẽ ignis ardentibus oculis extractũ esse fert. Territis aũt & diffugiẽtibus cunctis, spectrum illud sub glaciem sese immersit, ac toto lacu discursans terribilem strepitum & sonitum edidit: afflatiq; ab eo nonnulli homines fœda ulcera retulerũt. Obijt hoc anno Boleslaus Pudicus Poloniæ rex, Boleslaus item Pius Calissiensium dux, item Boleslaus Caluus seu Rogatra Legnicensium dux. Ottocarus secũdus Bohemorum rex in Austria, cõmisso cũ Rodolpho Cæsare, & Ladislao rege Vngarorũ prælio, ꝓditione suorũ, occubuit.

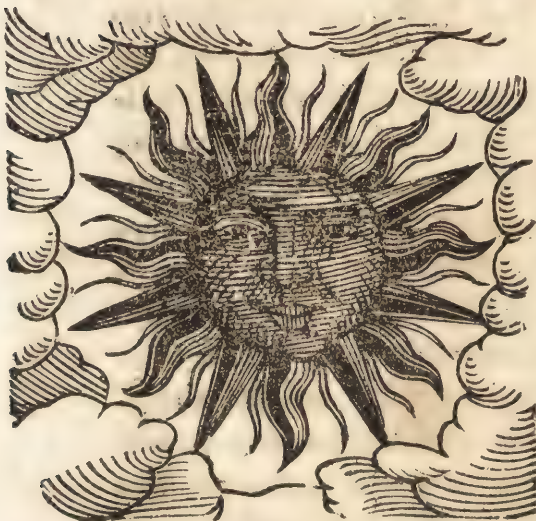

IN Argoia Heluetiæ ꝓuincia, nobilis quędam matrona leonẽ crudelissimũ animal peperit, quod quidem Ioannes Stumpfius in Heluetiorum Chronicis, anno qui à natiuitate Christi 1278. esse factum scribit, licet alij historici in aliud tẽpus reijciãt. Eo anno defuncto Ioan. 21. Põtifice, Nic. 4. in eius locũ electus est. Bel- 1278

lum inter Rodolphum Cæſarem & Otacarum Bohemorum regem ortum, ac in campis Auſtriæ trans Danubiũ cruento prælio conflictũ. Rodolphus uictor Sueuorum Alſatumq́ꝫ uirtute factus eſt. Otthocarus uerò ſtrenuè pugnans occubuit.

1278 SOl defecit, quum luna triduo ante idem paſſa eſſet, & Mercurij ſtella uiſa eſt in medio ſole, uelut macula nigra. Per idem tẽpus, Carolus Magnus ex Hiſpania uictor rediens ad Pyreneos

montes, Vaſconum inſidijs exceptus, ingentem accepit cladem. Cæſar Pontifici Romandiolam & Exarchatum Rauennatẽ conceſsit, qui Bertholdum Vrſinum nepotem ſuum Romandiolæ comitem declarauit. Senatorium munus ſibi Papa retinuit.

1280 ALphõſo Arragonũ regi huius nominis ſecũdo, in Ouitenſi templo crucem aureã ſine humano artifice apparuiſſe memoriæ proditũ eſt. Eo anno rex cum Caroli Magni auxiliaribus copijs, ſuperatis Sarracenis, fines Auſturũ depopulãtibus, Vlyſſiponam Luſitaniæ ciuitatem, ſuæ ditioni ſubiecit.

AD populũ prędicãte plebano Thuricẽſijs eccleſię, apud tũbas martyrũ ibidẽ patronorũ, lapis uiolẽter nullo mouente cõfractus, tãtũ legit̃ feciſſe ſonitũ atq; fragorẽ, ut omnis populus cõcuſſus metu tremuerit, ac ſi teſtudinis arcus corruerint. Eodẽ anno tertio Octobris maior pars Turegi igne cõſumpta, ac inſup diſſenſionib. ciuiũ ſeditione populi, irruẽtib. cenſuris Eccleſiaſticis ſiue excõmunicationib. mirũ in modũ cõcitata, ruinę patuit.

Eodem

EOdem anno cum in Traiecto homines utriusq; sexus, in ponte fluminis choreas licentius ducerēt, ac sacerdotem, qui sacrā sinaxin ad ęgrotantem deferret, contemnerent deriderētq;, ponte fracto, in Mosam p̄cipitati, circiter 200. ex illis diuina ultione absorpti, cōtēptæ simul religionis, ac leuitatis suæ pœnas dederūt.

FErunt Tyberinū amnem Romæ adeò insolenter auctū, ut ad Pantheū, quod nūc diuæ uirginis ac omniū sanctorū est templum, aram maximā quaternis pedibus & amplius supergressa sit fluminis alluuio. Nicolaus quartus eius nominis Pōtifex Maximus, anno sui pontificatus tertio mense octauo obijt, cui successit Martinus quartus. Hamburgum Saxoniæ incendio maxima parte consumptū est. Anno sequēti Pisæ à Germanis dirutę. 1281

IN Martini quarti Papę pontificatu ex illustri quadā fœmina pōtificis necessaria, natus est puer uillosus, & in speciē ursi unguiculis armatus, q̄ mōstrifico partu permotus pōtifex omnes ursorū imagines, q̄ forte in eius domo fuerūt, iussit deleri, manifesto argumēto receptę ab ea imaginatiōis ī cōceptu. Incidit id mōstrū in 1. Martini Pōtificis annū, q̄ tēpore in Tyrrheniæ ora apud Centumcellas captus est piscis, absoluta leonis specie, qui mare extractus, humanā uocem ululatu expressit, ad Pōtificis conspectum 1282

delatus est, qui in urbe ueteri tunc fortè erat. Obstupuit Pōtifex et omnis multitudo q̄ illi apparebat insuetā belue formā, prę sertim Pelagicæ, sed ita uulgò persuasum uideo, nihil nasci in aliqua naturæ parte, q̄d non idē & in mari cernere sit. Genuenses & Lu. ēses

à Cæsare

à Cæsare libertate sunt donati. Tartari Pannoniã inuadũt omnia usq; ad Pestum uastantes. Pisæ à Germanis dirutæ. Siculi Gallorum insolentiam ac lasciuiam non ferentes, Ioanne Prochitio authore (qui à Petro Arragonum rege ad hoc paratus erat) omnes Gallos, ad campanę pulsum, uno uesperi interfecerunt. Apud Forumliuium eodem tempore Galli cæsi sunt.

1285 IN Italia grauissimus terræmotus factus est, quo multa ædificia hincinde penitus ad terrã prostrata sunt. Durauit terræmotus sua cõcussione, per aliquot dies, erat tũ Bonifacius Pontifex Reate, unde Columnius antistes aliquanto prius eiecerat, hic ueritus tectorum ruinam, patenti atrio sibi casam construi iussit ex

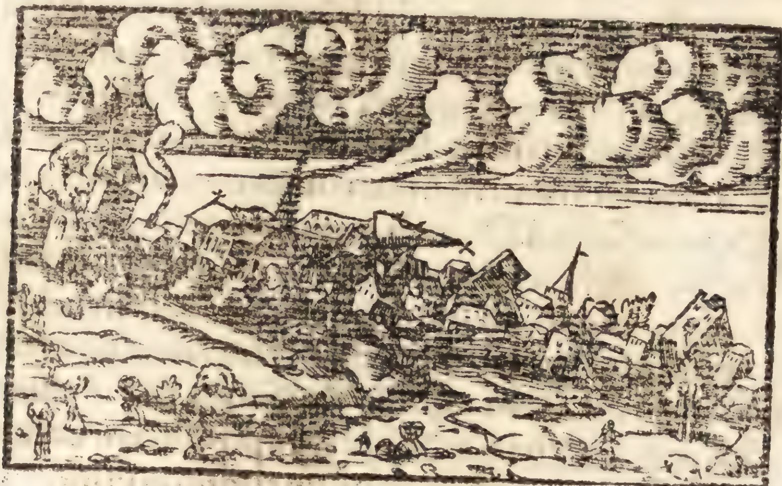
materia tenuissima, ut ne casus quidẽ multum timeri posset, perseuerauitq; in aperto esse plures dies. Apparuit inde Cometes magnitudine insigni, & hæc in cætera Italia. Veneti per id tempus, aut certe non multò prius posteriusúe, exeuntibus inducijs quas in aliquot annos cum Genuensibus pactas habuere, cõfestim ad retinendum maris imperiũ publicè classem instruunt. Pisani nauali ꝑlio à Genuensib. uicti 50. triremes & 12000. uiros amisere. Tartari iterũ Pãnoniã inuaserũt, omnia usq; ad Pestũ deuastarũt.

1285 DVm Carolus Gallorũ rex cũ exercitu Hispaniã inuadẽs, cũ Petro Aragonũ rege bellum gereret, grandiũ muscarum agmen uarij coloris, Gallos impetens, aculeis nõ secus ac gladijs occi-

occidebant. Multis preterea alijs malis oppressi, de uictoria desperantes, discesserũt ac in itinere passim cateruatim conciderũt. Inter quos & ipse Carolus lãguore cõfectus, lectica delatus, apud Ampuras defecit. L. Marineus Siculus lib. 11. de Hispaniæ regib.

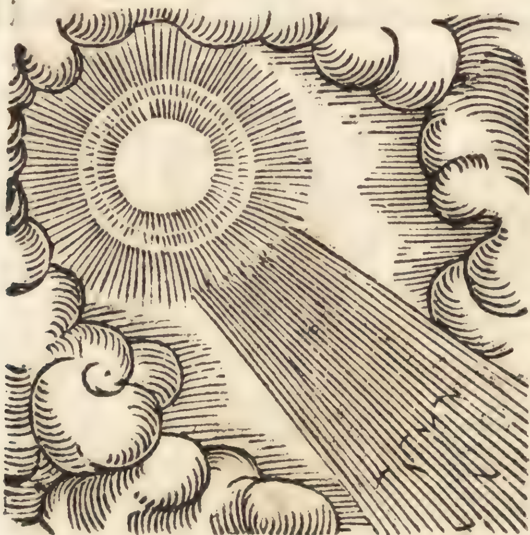

In agro Constantiensi, mulier humano capite leonem peperit. 1290.
Rudolphus imperator comes Habspurgensis per suos milites arces Clanx & Vuilberg in Abbacella Tubertal, atq; castrum Yberg in Turtal, cõtra abbatẽ Vuilhelmũ Sangallẽsem occupat.

Hoc anno tertio nonas Aprilis, quo die tum Paschalia erant, 1295.
nix alta terras operuit, grandines insolitæ attriuere fruges.

Pridie nonas Septẽb. tellus intremuit. In Alpibus Rheticis quindecim castella, arces euersæ, fames Boios afflixit.

1298

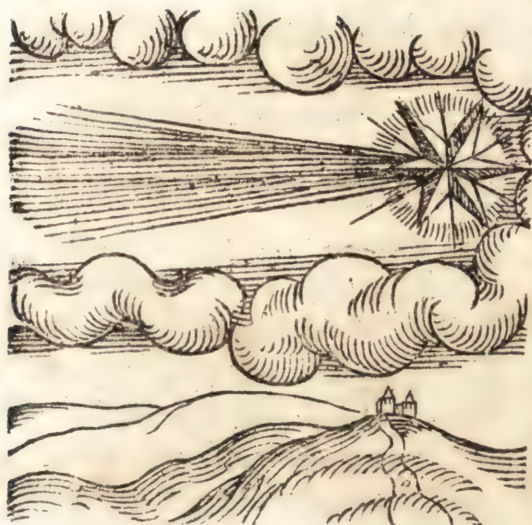
COmetes futuræ maximæ cladis indicium in cœlo apparuit, afflictionem Christianorum indicans. A Iudæis sacra Christianorum furto ablata, ludibrio habita, atq; in mortario pistillo contusa, cruorem emanasse, memoriç proditũ est. Iudæi Norinbergæ ac in Frãcia Orientali, gladio ac incẽdio extincti sunt. Scoti Vallaceo duce ad libertatem aspirantes, Anglos Scotia deturbarunt, castra oppidaq; ab eis receperunt.

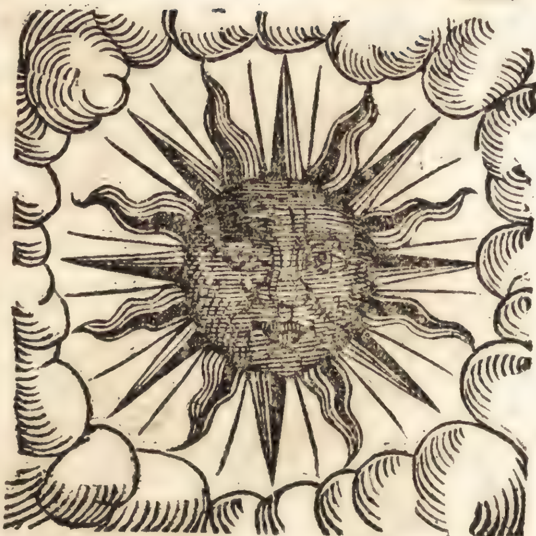
1300 ITerũ Cometa uisus est, hoc anno q̃ à Põtifice annus Iubilæus reductus est. Varij motus in Italia fuerũt. Concitata apud Belgas multitudine opifices & infimæ conditionis homines à Francis defecerũt, & domini prouinciæ facti, ingentes regis Francorum copias superarunt & crudelissime interfecerũt. Bonifacius Põtifex eius nominis octau9 Philippi Franc. regis auxilio à Scarta Columnense, Ananiæ captus & in carcerẽ cõiectus est, quẽ tamen Ananienses ciues tertia die liberarũt. Albertus imperator in Heluetia magnum conscripsit exercitum contra Hollandos.

1301 HOc anno Calend. Decemb. uentus uehemens ædificia, casas euertit. Subsequitur maxima aëris tranquillitas, cœli serenitate & calore insolito, adeò ut in Ianuario arbores frondescerent, postea aquarum eluuies ingens fuit. In Italia ortæ sunt factiones Alborum ac Nigrorum, ut prius Vuelforum & Gibellinorum.

Stumpfius, in suo Chronicorum opere, iterum Cometæ meminit, quem magnam cladem in Flandria factam deinde, portendisse scribit.

Come-

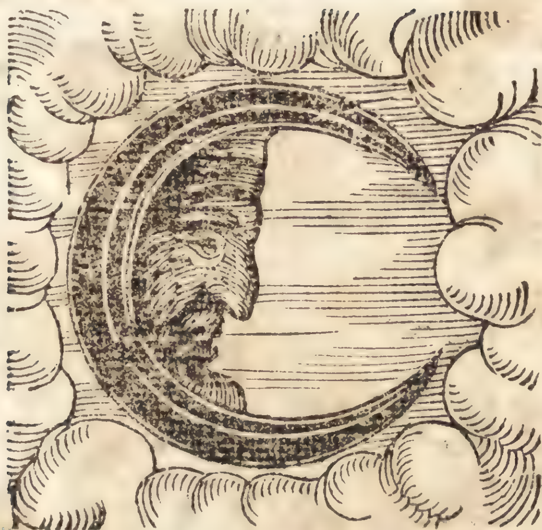

1304 COmeta tribus mēsibus uersus septentrionē apparuit. Hoc anno Danubius Reginoburgij uersus Aquilonem exosa fluctibus tellure, cursum intendit, aggere ingētis molis ex lapidum cumulis, tignis, & arborum truncis congesto, ad pristinum alueum coactus est. Bonifacio octauo Pōtifice mortuo, Benedictus undecimus succesit, qui Philippum Pulchrum Franciæ regem excommunicatum à Celestino, absoluit. Edoardus quartus Anglorum rex Scotiam subiugauit, cui Odomarum Valentinianum Pembruchi comitem præfecit.

1305 ITerum Cometa in hebdomade passionis Christi apparuit, quē pestis per uniuersum ferè orbem sequuta est. Curia Romana Auinionem in Gallia translata. Venceslaus Bohemorum rex Olomuncij interfectus est.

1307 ECclypsis solis facta est 3. Idus Februarij stante utraq; sydere in 25. parte Aquarij, & 4. Calen. Martij ecclypsis Lunæ facta est, & eadem nocte apparuerunt acies, in cœlo miræ magnitudinis. Iterum 12. Calend. Septemb. ecclypsis Lunæ facta est hora noctis tertia. Eodem anno ante cædem Alberti Romanorum regis (qui ad Russam fluuium propè Vindonissam ac Bruck Ergouiæ oppidum, dolo Ioannis Rodolphi fratris filij confossus, in gremio mulieris militiam sectantis expirauit) eques aulicus impetitus à crabronibus, ab equo desilijt & euasit, equus uero à

crabronibus occisus est. Eques autem Badenam Ergouiæ oppidum, Heluetiorum comitijs hodie nobilitatum, ueniens, malum omen Alberto exposuit, quod cum loco cedens, uitare conaretur, iam dictis insidijs occubuit. Paulo post eodem anno Hospitalarij S. Ioannis Rhodum à Sarracenis receperunt.

1309 POlis perpetua ardens per cœlum delabitur. Henricus septimus imperator Italiam intrauit, omnem Longobardiam accepit, ac Mediolani ferrea corona coronatus est. Vngari à Clemente quinto excõmunicati eò quòd Carolum non recepissent. Donaldus dux insulanus Robertum Brisæum Scotorum regem bello lacescens, captus est.

1310 CIrca hæc tẽpora in agro Florentino puer natus bicorpori effigie, gemminis capitibus, quaternis manibus, circa genitales partes cõnexus, sic ut non nisi in geminos pedes desineret, & hic quidem partus diebus (ut perhibent) paucis uixit.

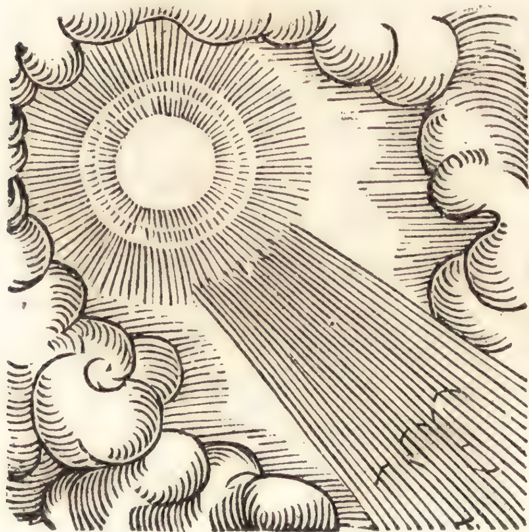
Cometa

 Anno Domini. 1313

COmeta per 14. dies apparuit, qui à septẽtrione uersus meri-
diem discessit iuxta motũ Martis. Milechius in secundũ lib.
Plinij naturalis historię. Mons maximus in Burgundia imperia-
li, à monte dehiscẽs, uallesq; coartãs, multa agricolarũ millia op-
pressit, ac currens per multa milliaria, circiter quinq; hominum
millia suffocauit, ac tandem ad alios montes, mirabile dictu, reuer

sus est, ut refert author Fasciculi temporũ, ac Chronicorũ etiam
Norinbergensium. Eo anno Florẽtia ab Alberto imperatore ob-
sessa. Robertus Britanniæ rex Scotorum syluestriũ loca subegit,

& fames maxima per to-
tum triennium Lituaniam
& adiacentes regiones gra
uiter afflixit.

COmeta horribili spe 1314
cie, tres cõtinuos mẽ-
ses flagrauit, post Hẽrici se
ptimi mortem, is bellũ de-
signauit ciuile, q̃ Ludoui-
cus Bauarus, et Fridericus
Austriacus dissentiẽtibus
electorum suffragijs simul
electi, de imperio 8. annos

decertarunt, donec tandem Friderico in prælio capto, solus Ludouicus imperium retinuit. Eo regnante mox alij effulserunt duo, alter anno 1337. alter biēnio post. Secuta hos est præter atrocem pestem, perniciosa dissensio Electorum, qui à Clemēte Pontifice incitati, deposito Ludouico Carolum quartum crearunt, mox & eodem amoto, Guntherum comitem Schuuartzburgensem accersiuerunt, quæ res nouos peperit tumultus, & iterum ad arma concursum est, breui post tamen ueneno sublatus Guntherus imperium Carolo concessit.

TRes Lunæ apparuerunt in cœlo, Eodem anno rex Franciæ Philippus obijt, De imperatore deligendo contentio facta est post Henrici obitum, in qua quidam Ludouicum Bauarum, alij Fridericum Austriacum delegêre. Quamobrem inter eos bellum fuit, durauitque annos octo, quo tandem Ludouicus obtinuit, & regnauit solus annos 24.

1316

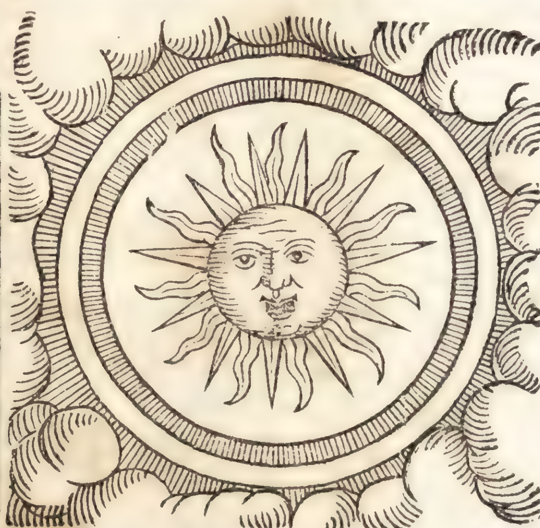

IN pago uallis superioris Arni nomine Tertanio monstrum est natum habens duos pueros uno umbilico ad inuicem iunctos, cui ab uno latere & genitalia erant membra, & bina quoque pendebant inualida crura, ab altero uerò latere crus solum exibat imperfectum, uixitque diem unum. Ludouico Francorum rege mortuo succedit Ioannes eius filius adhuc puer diebus 20. post quem Philippus Ludouici frater annis quinque. Eodem quoque anno Ioannes uigesimussecundus eius nominis Pont. Max. in Pontificem est electus cum uacasset sedes annos duos & menses tres.

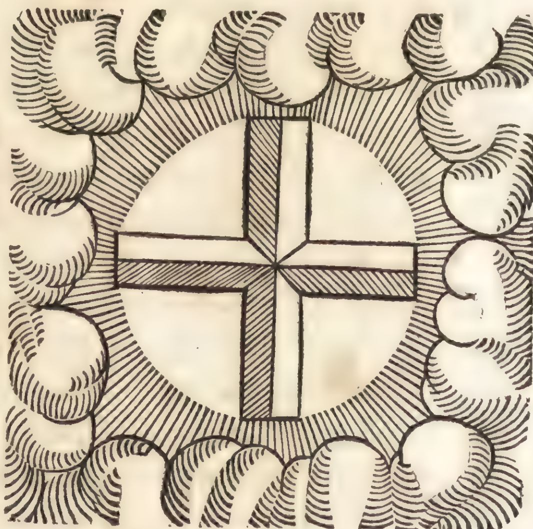
 Anno Domini.

IN ipsis Iunij Calẽdis factus est in Germania terribilis terræmotus. Die uerò eiusdem mensis quinto uisus est circulus ru- 1322

beus circa orbem solis, & propè comparuere duæ cruces eminentes. Eodem autem anno per omnes Sueuiæ ciuitates imperiales incendia sæuierunt, aquarũ inundationes, latrocinia, seditiones.

HAc tempestate factis quatuor profundissimis hiatibus, ma- 1329
gnum prorupit ignis flumen ex Ætna monte. Ignis eius noctu horrendum habet aspectum, nec lucet ut alius ignis, interdiu

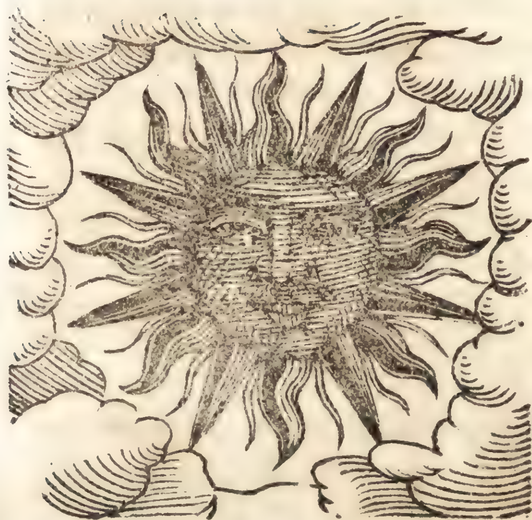
 autem

autem obſcurè ardet, haud ſecus quàm accēſum ſulphur, qua materia mons eſt plenus. Veteres multa de hoc mōte ſcribunt. Strabo uerò potiſſimum, qui & in cacumine montis ſe fuiſſe aſſerit, & omnia diligētiſſimè luſtraſſe. Aiunt nonnulli in ſummo apice mirabiles eſſe mutationes. Interdum enim eructat igneū flumen, aliquando flāmam ignis, aut obſcurum fumum, quin & hoc maxime eſt mirādum, de illius ignis calore, quod ille nullo frigore temperari poteſt, neque frigus per calorem illum diſſolui. Superior enim pars montis plena eſt cinerum, qui hyemali tempore cooperiuntur niuibus, ſupremum faſtigium montis eſt planum, comprehenditq́ per circuitum, circiter uiginti ſtadia, hoc eſt, dimidium milliare Germanicum, in cuius medio conſurgit colliculus quidā, ex cineribus congeſtus, unde aliquando ignis, & aliquando fumus exhalat, noctu uidetur ignis in uertice montis, interdiu ferè fumus quidam obſcurus aſcendit, noſtro tamen æuo, quando materia combuſtibilis putabatur per ignem conſumpta, nihil uiſum eſt ex monte aſcendere, præter caliginoſum uaporem.

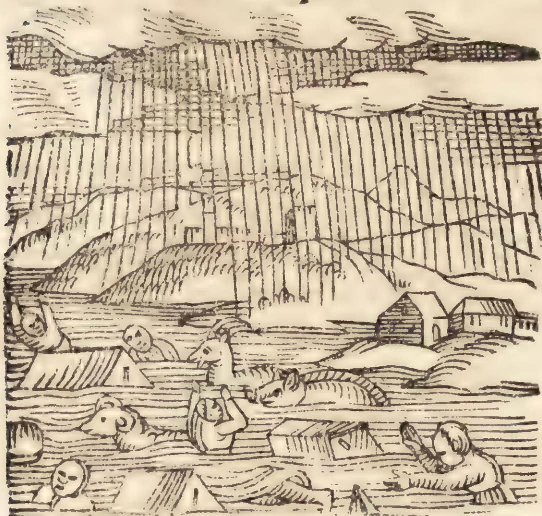
1330 SOlis & lunæ facta eſt defectio. Græci Teutones eodem anno inuadentes ingens bellum excitarunt, quod proximis annis ſæpius renouatum eſt. Piſani Petrum Corbonēſem falſum Pontificem: quem imperator Ludouicus in Germaniam trāſiens Piſis reliquerat capiunt, & ad Ioannem Pontificem Auinionis tum degentem mittunt, apud quem ſuum errorem confeſſus, uitam ſuppliciter exorauit, donec triennio poſt, honeſto carcere aſſeruatus interijt.

Septimo

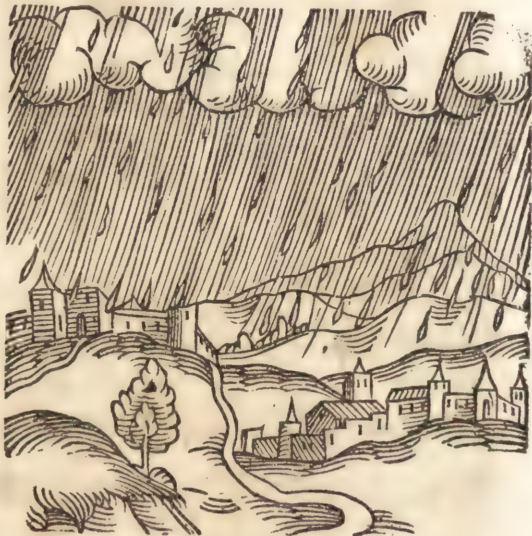
SEptimo Calendas Iulij, cõtinua fulgura atque coruscationes ter ruere mortalium mentes, multosque extinxere, sacris atque uictimis, uici, urbes lustratæ, quidam equo uectus, reclinato capite in collum equi, fulmen euitauit. Eluuies quoque aquarum præter solitum agros inundauit. Eodem anno Coustantiæ ad lacum Acronium propter læsos ac male tractatos Christianos, nouem Iudæi interfecti, sex aquis submersi, atque duodecim combusti sunt. 1333

ARnus continuis imbribus immensè auctus, tres Florentiæ pontes cum murorum urbis parte ac proximis fluuio ædificijs, maximo ciuium terrore prostrauit. Anno proximo Ioannes uicesimus secundus Pontifex & Philippus Francorũ rex unà cum Venetis in Græcorum defensionem classem armarunt, qua superatos Turcas represserunt.

1335 TAntæ magnitudinis pisces, seu cete fuerint, seu alterius generis, Lubecum appulerunt è mari, ut nonnulli eorum uiginti, aliqui decem & octo, quidam etiam uigintiquatuor pedum longitudine uisi sunt, idq; prodigij loco, ac si aliquid portenderet, habitum & obseruatum est. Hamburgæ sub idem tempus fuit seditio atq; tumultus non mediocris ex eo quod Ecclesiastici magistratui aduersantes, sua opinione ac uoluntate in omnia adulteria censuram agere animaduertereq; uellent. Quam cõtrouersiam tamen ac litem Bremensis Episcopus composuit.

1337

DIrus Cometes per quatuor menses apparuit, cui accessit alius, qui cum hoc per tres amplius menses Iunium, Iulium, Augustum, effulsit. Quippe aliâs sanguine etiam pluisse traditur. Locustarum quoque tunc ingens uis ab orientis ora erupit, senas alas habebant, dentibus gemmarum in morem nitentibus armatæ erant, nubium in morem

Solis

Solis conspectum auferebant, longitudine quinq; ac triginta millia passuum, latitudine decem occupabant, acie instructa aëra sulcabant, in terra castra metebantur, antecursores itinere unius diei locum aptum castris occupaturi, legiones anteibant, quæ in cohortes distributæ, cum ortu Solis proficiscebãtur, nona demum super tellure sedebant, ubi annona deficiebat, aliò migrabant. Hyemis frigore coactæ latebris, æstate rediturae, se condebant. Quarto demum anno Ciconiarum, Graculorum, Cornicum, Monedularum, & huiusmodi uolucrum agmina illas deuorarunt, herbas, arborum frondes, segetes, fœnum, per uniuersam, quæ longe lateq; porrigitur Germaniã, tres æstates depastæ sunt, frustra cœlum æris crepitu, tintinnabulis arcescitum. Rotuuila nobilis ac consistorio imperiali nobilitata ciuitas, fulmine incensa ac misere uastata est, licet cœlesti flamma 60. tantum homines consumpti sint, Pestis Norinbergæ multa hominum millia absumpsit.

Cometa uel stella crinita iterũ in cœlo uisa. Franci ab Anglis superati decem millibus trucidatis. Pestis Florentiæ 16. millia urbanæ multitudinis extinxit & per agrum fœda strage desæuit. Sarracenorum 200000 ab Hispanis in Granatæ regno occisi. 1340

Frigus in hyeme tantum fuit, ut militantibus Cruciferis in Liuonia, nares, digiti, &c. ex frigore perierint. Constantiæ ad lacum Acronium eodem anno grauis ac perniciosa ciuium erga magistratum fuit seditio. Norinbergæ diro incendio 400 ædificia consumpta sunt. 1341

In graui & atrocissimo Venetorũ cũ Genuẽsib. bello, cũ nauali iã utrinq; ꝓlio cõfligerẽt, coruorũ uĩ ingentẽ aiunt supra classẽ 1343

aduer-

aduersis agminibus inter se conflixisse, ac partem alteram adeò uexatã, ut plumæ cruorq; fusus Venetas triremes respersérit, remigẽ adhæc ex sua in proximam nauim transilientem, ab immani pisce exceptum, & deuoratum. Genuenses à Venetis ad Corsycam uicti Mediolanensi Archiepiscopo se suosq; submiserunt.

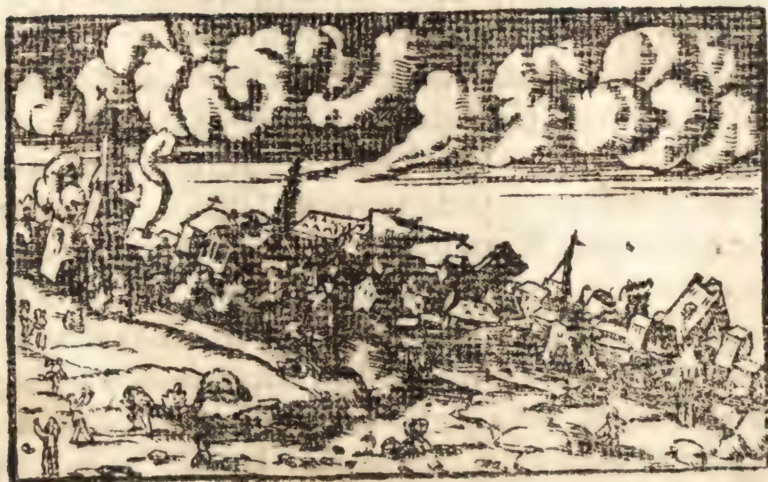
1344 IN mense Septembri, coruorũ pulli implumes in nido reperti sunt, quod Auentinus in rebus Bauaricis magni prodigij loco obseruatũ putat. In oppido Veldkirch non procul à lacu Acronio sito, casma uel ignis de cœlo in urbis plateas cecidit, uerũ cum magno omniũ stupore ac metu intueretur à ciuibus, iterum à terra in cœlum absq; ullo detrimento, (ut Stumpfius in Chronicis refert,) sublatus est. Fame hoc anno in Sueuia potissimum ac Heluetia maxime laboratum.

1345

TErræmotus ingẽs in die cõuersionis Pauli Germaniam quassauit, pagi & arces multæ corruere. Item bufones pluuiæ immixti, ceciderunt.

INgenti etiam eodem die motu terræ ad octauum scilicet, Calẽd. Februarij pleraque ædificia publica & priuata Venetijs corruere, aliqua terrifico aspectu acclinarunt; & in his sacrarum ædium turres, uno atque altero loco, inde dies quindecim plus minusúe terra mota est, quo contigit, ut omnes ferè grauidæ mulieres, quæ tum in urbe erant, abortũ fecerint; inde fœdissima pestilentia inuasit urbem, inguinariam dixere: fuit ea uis morbi adeò letalis, ut ex omni languentium numero uix centesimus quisque mortem euaserit. Ex Scythia primum orta dicitur, inde per oram Pontici maris, & Hellespontum grassata, per Græciam demum & Illyricum Italiæ insinuatur. Sab. lib. 8. Enneadis 9. Gualtherus Athenarum dux appellatus, decem mẽses Florentiæ

tyranni-

tyrannidem obtinuit. Angelus Acciolus Florentinos liberauit. Philippus Francorum rex, Vsurariorum bona fisco tradidit.

INgens uapor magnitudine horribili boreali mouens regione, magno aspicientium terrore, per cœlum uisus & delapsus est in terrã. Et eodẽ anno bestiolę quędã multiplicato numero in oriẽte de cœlo ceciderũt, quarũ corruptione & fœtore execrabilis pestilentia subsequuta est, quæ per tres integros annos per totũ ferè mundum debachata est. Primo enim in Asiã apud Indos passim per prouinciã irrepens, usq; in Britannos, & omnes gentes adeò desęuit ut uix decimus quisq; ex millesimo homine superstes manserit, & pleraq; loca prorsus derelicta sint. Florentiæ aũt sexaginta hominũ millia absumpsit. In Germania autẽ hoc anno tanta fuit pestis per Europam grassans, qualem in historijs nemo legerat fuisse inter mortales. Fuerant aũt de ea infamati Iudæi, quòd eam prouocauerint fontibus infectis, & propterea cremati sunt ubique lo- 1348

que lo-

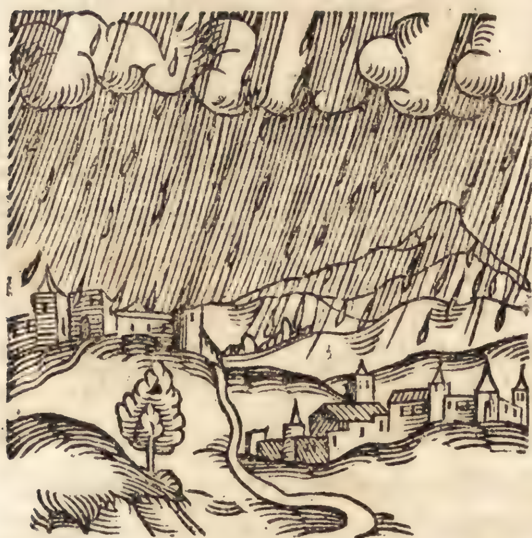
que locorum, quidam inuenti fuerunt, ceu omnium maleficiorum authores, atq; in Hispania de ueneficijs cõuenisse. Itẽ de nece multorum puerorum, de falsificatione super debitis instrumentorum & monetę, unde plebs furẽs omnes traxit ad supplicium. Cremati multis sunt in locis Iudæi, & cum euadere se non posse uiderent, incluserunt se in domibus, & se ipsos cremauerunt unà cum locis uicinis. Dicitur Moguntiæ hinc tantum excitatum ignem, ut magna campana in Ecclesia sancti Quintini ex igne defluxerit, etiam inuenti fuerunt sacculi in fontibus ueneno pleni, quapropter fontes & putei obstruebantur, & loco aquæ putealis, homines utebantur aqua fluuiali & pluuiali. Multi etiam ex Iudęis utriusq; sexus baptizati sunt, pauci amore Dei, sed potius timore pœnæ. Ciuitates Imperiales diruerunt domos Iudęorũ, & ex lapidibus earũ, atq; cæmiteriorũ ipsorũ construxerũt turres & muros. In summa, omnia erãt plena tumultib. propter Iudęos.

1349 OCtauo Calend. Febr. in Norico qua Pannonię, Illirico, Dalmaciæ, Carnis, Histrięq; cõtinuatur, maximus terręmotus, uespertinusq; fuit, durabat, nec ante dies quadraginta sistebatur, uarieq; terra quatiebatur, miraq; edebantur opera: Morauia Boiaria superior sensit: sex atq; uiginti urbes & castella prostrata esse, in acta eius anni relatum est, homines cum pecoribus interierũt. Mœnia, templa, ędes subuersa sunt, totæ urbes corruerunt, urbibus deuoratis, agrorumq; tractu hausto, uillę elisæ, animalia permulta quę intra fuerant exanimata sunt, hiatus subsequutus, partim remansit, partim cũcta sorbuit, ita inducto solo, ut nulla uestigia extẽt. Quinquaginta amplius homines uaccas uillicas mulgẽtes, cum uaccis extinctos diriguisse, & corpora à spiritu terreno in salarias statuas redactas apud Charinos. Hæcq; simulachra sibi & Cancellario Austriaco conspecta esse, refert Conradus de Meydenberg eius tempestatis insignis Philosophus & Mathematicus, sęuissima mox in uniuersum orbem terrarum grassabatur pestilentia, plerique mortalium extincti sunt, quarta pars uix superstes fuit, & subitò lue rapti, dicto citius interiebant, pueri puellæ læti mira referentes, animam afflabant, pagi, uici, ad solitudinem redacti sunt, quidã iræ cœlesti hæc attribuebant,

uulgus

uulgus à Iudæis fontes in perniciẽ populi Christiani intoxicatos credidit, quamobrẽ in plerisq; uicis, oppidis, Iudæi igne concremati sunt. Duodecim millia Iudæorum pœnas crudeliter dedisse in regionibus dictis, horum temporũ scriptores referunt. Buessarij (uulgò Pœnitentiarij dicuntur) tum hominum genus dirum, superstitiosum subitò apparuere, quingenti nonnunquã, aliquando mille uiri, mulieres cõuolabant, oppidatim bini procedebãt,

nudi superiora usq; ad umbilicum se uerberib. duriter cędebãt, tot dies quot quisque annos natus erat. Sãguine quoq; pluit hisce diebus, & riui cruenti manarunt. Apud Kelhaim in ripa Danubij torrens sanguinolentus (qui iuxta conscios secretorum naturæ nil aliud est, quàm uapor uuidus, qui confusus halitu terreno igneoq; rubescit) erupit, nunc temporis ad rei memoriam extat ibi templum lapideum, cui est à sacro sanguine cognomen.

1350

VIllacũ Germaniẹ urbs terræmotu corruit, & per Pannoniam atque Italiam nonnullẹ ciuitates nutarunt, in quibus multa ẹdificia funditùs corruerunt. Philippus Francorum rex obijt & Ioannes primus filius eius regno succeſsit. Iubileo Romæ celebrato, uix decimus ex mille, peſte ſuperſtes fuit. Gunther comes Schuuarceburgenſis imperator factus Francofordiæ ueneno perijt.

1352 COmetes ſub ipſo Septentrione, menſe Decembri apparuit, quo extincto graues uentorum ẹſtus ſubſecuti ſunt, & cœleſtis trabs priore ardente parte per cœlum labi uiſa. Ludouicus Philippi Tarentini principis filius, poſtquam contra Ludouicum Pannoniæ regem Apuliæ regnum obtinuit, atq; Clementis Põtificis nomine Neapoli inũctus, regiã poteſtatẽ accepit. Prẹterea hoc anno Frignanns Maſtyni filiꝯ ex pellice natus, dũ pater Belzamũ Teutonicorũ oppidũ recreãdi animi cauſa ſe cõtuliſſet: conſpi-

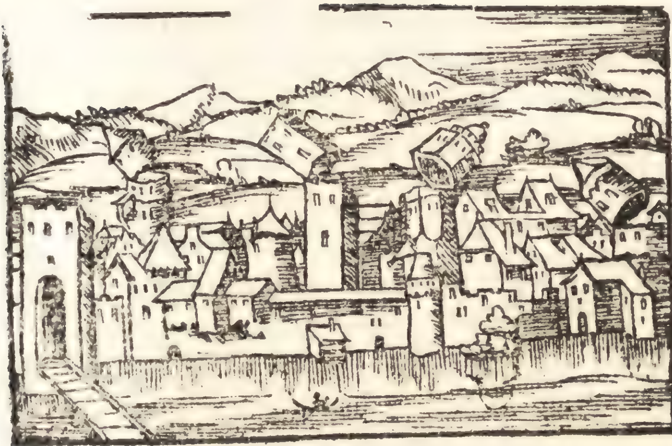

conspiratione inter ciues excitata, ipse urbis dominiũ occupauit, & Canẽ ipsum patrẽ cum omnibus alijs filijs exclusit. Canis uerò aliorum auxilio adiutus cõgregato exercitu urbẽ obsedit & post multas oppugnationes demum recepit, & de ipso filio Frignano alijsq́ue seditiosis ciuibus supplicium sumpsit.

COelestis flamma post solis occasum inter Zephirum atque Austrum latissimè excrescens, terribileq́ue ostentans incendium, tandem murmure magno per cœlũ ruit. Anno item proximo flamma cœlestis longum per se trahens extinctum licuitem à Septentrione in austrum repente ferre uisa. Infinitus propè locustarum numerus in Africa Cyproq́ue apparuit, quæ herbarum & arborũ depascentes succos, magnam frugum sterilitatẽ fecere. Solis eodem anno magna est facta defectio. Ioannes Vicecomes Mediolanẽsium præsul & bellicosissimus tyrannus moritur. Marinus Falceianus Venetiarũ dux, cum usurpare sibi uniuersam reipublicę licentiam quæsiuisset, securi percussus dignum suę uitæ exitum inuenit. 1353

IPsa die sancti Lucæ Euangelistæ, hoc anno per Germaniã factus est horrendus terræmotus, in quo etiã Basilæa Rauracorũ decies grauissimè concussa est, circa horam autem noctis undecimam templũ Cathedrale, ac multa alia urbis ædificia corruere diuersis in locis, in quibus circiter 100 homines miserè periere. Ortum est etiam (ne una calamitas sola esset) perniciosum urbis incendium, quod cum nulla ratione extingui posset, aliquot diebus edax flamma impunè (quasi in ciuium perniciem coniurasset) hinc inde urbem magno incommodo affecit. Liechstalium oppidum quod duabus à Basilæa miliaribus distat, eodem 1356

tempore corruit, cum multis finitimis ecclesijs. Corruere etiam ad aliquot miliaria diuersi generis arces utpote, Homberg, duæ Telsperg, 3. Vuartenberg, Farnsperg, Gilgenberg, Münchensperg, Leüwenberg, Hertenberg, Mersperg, Tierstein, Leüwenstein, Bischoffstein, Vuildenstein, Neüwenstein, Engenstein, Richēstein, Birszeck, Hagēbach, Brombach, Froburg, Haselburg, Landoser, Munstral, Steinbrun, Büttingen, Hertwiler, Dorneck, Pfefficken, Büren, Landtskron, Münchenstein, Vualdeck, Berenfels, &c.

1357 SIc etiam in Hispania & pręcipuè Sibylię & Cordubæ plurima ædificia terræmotu conciderunt. Angli in Parisiensi agro Francos superant & Ioannem eorum regem cum Philippo filio ceperunt. Eodem præterea anno bulla à Carolo quarto Norinbergæ constituta ac confirmata est. Richardus dux Vualliæ Ioannem Francorum regem cepit non procul à Channa Anglorum castello. Ius Teutonicum in castro Cracouiensi à Casimiro institutum.

1358 EXundatio magna aquarum in Scotia. Ludouicus Brunsuicensis & Luneburgensis obijt. Constantiæ ad lacum Acronium pestis ad integrum annum mirum in modum grassata est. Vuasserburgum castrum non procul à Constantia deuastatum.

Huius

HVius anni dira ſiccitate, tanta fœni penuria per Germaniã laboratũ eſt, ut magna iumẽtorũ pecorumq́ pars fame perierit, pars detractis è tectis ſtraminibus uix ſeruata ſit. Eius præterea anni hyems tam frigida, ut lacubus per Heluetiam glacie obductis ferè omnibus, aues aquatiles in oppidorum etiam plateis uictum quærentes, caperentur à ciuibus. 1363

IN Auguſto per Heluetiam tanta cicadarum aduolauit copia, ut inſtar niuis omnem terram obtegerent, ac agrorum fructus infeſtarent. Eodem anno Leopold9 dux Auſtriæ introductis in Germaniã Anglorum 40000. Argentinam obſidione cinxit, ac cõtra Heluetios fruſtra incitauit. Stumpſius. 1365

HEluetia pernicioſis terræmotibus hinc inde magno omniũ metu ac horrore cõcuſſa eſt. Baſilea aũt eius impetu iterum grauiter quaſſata primo Iunij, quinta autem die poſt, inſolitus circulus circa ſolem uiſus ſupra quem duo cruces rubei coloris eminebãt. Eo anno Schaffhuſia Heluetiæ ciuitas diro flagrauit incendio, in quo circa 70. homines periere. tertia uix ciuitatis parte ab incendij improbitate relicta. 1372

COelum tota nocte crebrò ardere uiſum. Sydus crinitũ effulſit. Carolus quartus Romanorũ imperator migrauit ex hac uita. 1375

hac uita. Clades ingentes subsequutæ. Ciuitates Italiæ Florentinorum ductu à Pontifice Romano pleræque defecerunt.

1374

BAsileæ Rauracorũ doleatoris cuiusdam seruus, ob furtũ apud magistratũ accusatus, atque lata sentẽtia in patibulo suspensus est. Verũ cum paulò post iudex à carnifice interrogatus, num latæ sentẽtiæ satis factũ esset. Iudex satisfactũ corã omni populo (ut fieri solet) affirmauit, ac suspẽsum iterũ deponere iussit, ut facto sepulchro terræ mandaretur. A patibulo igit in feretrũ depositus, dũ ad sepulturã defert̃, reuixit. Verũ ciuis q suspẽsum accusauerat ob furtũ sibi ablatũ, dũ fraude ac fuco nõ casu hoc accidisse iudicat, indignabũdus carnificẽ confodit, et sic suspẽdens in suspẽsi sepulchro tumulatus est.

POsnaniæ basilica cũ adhærente sibi turre, dextra de cœlo tacta, ita ut prupto culmine, & angulo turris, parua fissura facta in fornice, in sacellum regiũ fulmẽ penetraret: ac cęteris rebus intactis, solas Præmislai regis, & Rixæ uxoris eius imagines confringeret. Hoc anno in Polonia & Posnanię pestis mirũ in modũ grassat̃. Zemouitus Masouiorũ dux, diris deuotus, q̊d non bonorũ Ecclesiast. inuasores exercuisset. Iaroslaus postea diem obijt.

IN Heluetia fluuiorũ diuersorũ inundationibus, multa depopulata sunt. Rhenusque fluuius adeò intumuit, ut suo impetu Basileæ Rauracorũ duo pontis iuga auexerit, atque inferioris Germaniæ urbes multis damnis affecerit. Eodem anno locustarũ

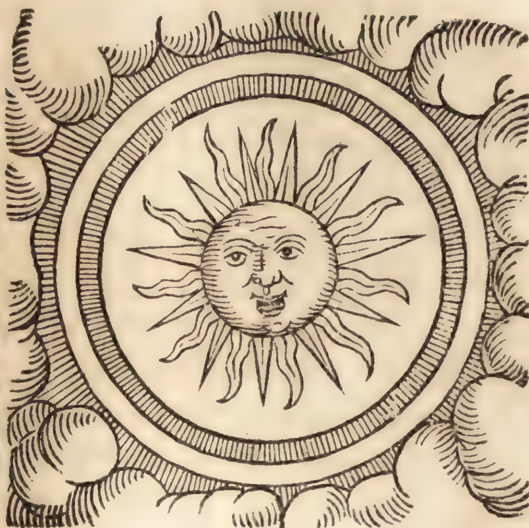

inęstimabilis multitudo mẽse Augusto ab oriente ueniens totam fermè deuastauit Galliã, quę maiores erant quàm cætere locustæ, habebantque sena alarũ remigia, & mirũ dictu est, ut castrorũ acies, distinctis ordinibus per aëra ferebant̃, uel terræ incũbentes castra metiebantur. Duces cum paucis exercitũ itinere

nere unius diei præibant, quaſi loca apta multitudini prouiſuri. Circa horã nonam ubi duces pridiè uenerant, inſidebãt. Nec à loco occupato mouebantur, quouſq; ſol ſuũ repræſentaret ortum. tunc per turmas ſuas proficiſcebant, ut in paruis animalibus diſciplinã militarem cerneres. Segetibus ueſcebantur, quæ ab eis ita depaſtæ ſunt, ut ueluti immani tẽpeſtate cõſumptę uiderẽtur, ſpaciũ diurni itineris quatuor aut quinq; miliaribus extendebant. Peruenerunt autẽ uſq; ad mare Britannicum, ſuperficiem terræ cooperientes, in quo, dante deo, uiolento uentorum flatu impulſæ, atq; in profundũ aſportatæ, demerſæ ſunt. Æſtu uerò atq; refuſione Oceani reiectæ, littora maritima repleuerunt, tantaq; congeries facta eſt, ut inſtar montium cumulatæ coaceruarentur. Ex eorum autem fœtore ac putredine aër corruptus diram peſtem finitimis generauit, ex qua multi perierunt. Fames maxima Italiam annis duobus preſſit.

CAlendas Iunij, magnus atq; horrendus terræmotus fuit in Heluetijs, ubi etiam paucos poſt dies, ingens circa ſolem circulus diro aſpectu uiſus eſt. Sequuta ſunt diuerſi generis bella, fames, ac pernicioſæ hinc inde inundationes, quæ incolis damnum inferebant. 1387

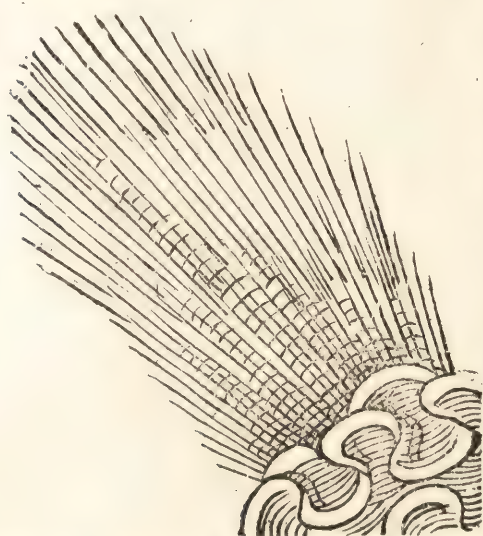
1378 ORtis in Heluetia multis inundationibus, Rhenus Basileæ lacerans Rheni põtem, duo eius iuga quibus fulcebatur, auexit. Birsus præterea ibidem adeò intumuit, ut in foro piscario cimbis hinc inde ac nauibus ab una domo in aliam ciues ueherentur. Eodem anno bombardarum machinarum bellicarum usus à monacho Germano inuentus est.

1381 IN Anglia subitò ortus est terræmotus, quo multa passim ædificia corruerunt. Hoc anno sequuta est sub Richardo secũdo Angliæ rege, perniciosa seditio. Totus Occidens ciuilibus odijs gliscebat, tota Anglia peste mirum in modum afflictata, magni motus fuerunt etiam in Flandria ob noua uectigalia à Ludouico comite mercibus imposita. Altercationes perniciosæ, non sine mutuis odijs factę sunt, inter Vrbanum sextum Pontificem Romanum, & Cardinales Gallos numero 13. ob Pontificis electionem, quam non ritè factam arbitrabantur.

1389 EO anno quo inter Venetos ac Genuenses(q denuo

denuo arma resumpserãt) pax certis cõditionibus facta est, eo ipso die quo pax firmata, infans natus est crura brachiaq; quaterna habẽs, uixitq; quo ad sit ex sacro baptismi fonte sublatus. Leopoldus dux Austriæ ab Heluetijs uictus, magna cũ nobilitate occubuit. Galeacius uicecomes Mediolanensis, interfecto Barnaboue effertur.

COmeta apparuit, q Veru appellat, satis singularis cum coma & radijs sursum erectis, capite deorsum pendente. Hũc inter cæteros Cometas qui apparere solẽt, astronomi pessimũ dixerũt. Sed quia nõ mane sed tẽpore uespertino apparuit, significabat tardè euentura illa quę communiter mox eueniunt. Fortassis idem ipse est quem sub Carolo sexto Frãcorum rege, in Septentrione apparuisse Gaguinus lib. 9. de Francorum regibus memorię prodidit. Eodem anno 22. Martij, grauis terręmotus concussit Heluetiã. Septem annorum pax inter duces Austriæ ac Heluetios in uiginti annos extendebatur. Proximo uerò anno, clades Sigismundi Hungariæ regis cum Gallis fuit. 1391

IN Gallia Belgica non longè ab urbe Leodio, constanti fama gestum ferunt, quod Æneas Syluius, qui deinde pius Pontifex dictus est, in sua Europa literis mandauit. Nidum siue in arbore, siue in rupe falco sibi parauerat, ouaq; fouens pullos auidus expectabat, hunc corui superuenientes loco deturbauere, ouis eius effractis ac uoratis. Spectauerunt id è proximo bubulci, fugientemq; trepidũ falconẽ annotauere. Postridie (mirabile dictu) falcones coruiq;, quasi ex toto orbe ad pugnã uocati, isti septentrionalem, illi meridionalẽ partẽ tenentes, ordinatis aciebus, & tanquã rationis capaces essent alijs qui cornua obseruarẽt, alijs qui media ducerent agmina dispositis, atrox ac ferocissimum 1391

prælium

preliũ in aëre commiſerunt. In quo cũ modo corui, modo falcones cederent, & iterum reſumptis uiribus, certamen inſtaurarent, totus undique ſubiectus ager & pennis & cadaueribus obtectus eſt. Ad extremum uictoria penes falcones fuit, qui non ſolum roſtris, ſed etiam unguibus acerrimè decertãtes, coruos omnes ad internetionem deleuere. Exin paruo tempore interiecto, cum duo de Leodienſi eccleſia contendentes, alter à Gregorio tertiodecimo, alter à Benedicto duodecimo in epiſcopum electus: erãt enim inter illos de Rom. Põtifice diſceptationes, & ambo cũ copijs in eundem locũ pugnaturi uenerũt. Ioannes dux Burgundiæ alterũ armis iuuit, alterum Leodienſis populus ſequebatur. Pugnatum eſt collatis ſignis, ſumma utrinque contentione, horrendum cruentumq; prælium factum. In quo tãdem uictor Ioannes dux triginta millia hoſtium cæſit.

1400 IN quadrageſima apparuit horribilis Cometa longam habens caudam. Sequutæ ſunt ingentes calamitates, uarij & inauditi

morbi. Homines correpti ſunt puſtulis quibuſdam, leproſi nolebant ut hoc morbo obnoxij cum ipſis uerſarent, ſed horrebant eos. Hoc anno amnes exaruerunt. Sequẽti uerò, magna peſtis ſequuta eſt. Eo anno ex Alpibus presbyter quidam alba ueſte indutus, magnam ſecum trahens multitudinem, in Italiam deſcendit, quam

dit, quam Alborum sectam Bonifacius nonus pontifex eradicauit, igne exusto sacerdote.

COmeta apparuit multum excellens, & uisus est uersus occidentem, mox inclinato iam sole ultra nostrum horizontem, & anno sequenti omniũ tyrãnorũ crudelissimus Tamerlanes sęuit in partib. oriẽtalibus, & in Turcorũ et Sarracenorũ utriusq; sexus homines, talem cõmisit cædẽ, ut de solis capitib. murũ faceret. D. Malleolus Turicensis in libro suo cui titulũ fecit, de nobilitate. De hoc Cometa Pontanus sic scribit: Ne autẽ quæ remotissima sunt à nostra memoria, semper referãtur, priusquam Tamyris, siue ille Tamerlanes uocatus est, Scytharũ ac Parthorum rex, cum innumerabili manu Asiã inuaderet, longinquis è terris mouens, in orientis cœli cardine ingens Cometa uisus est, qui ortum uersus ferret, hunc haud multo post Asiæ pene totius clades sequuta est. Hãc historiã eleganter describit Camer. de Ostentis. 1402

COmetes in cœlo est uisus. Galeatius Mediolanensiũ dux continuans adhuc per suos duces in Florentinos bellum, apud Malegnanum Mediolanensis agri oppidum moritur. 1403

IN Sabinis biceps uitulus natus, in Piceno infans cum sex dentibus ortus. Tum Turcæ nostra passim loca capere cœperũt. Polyd. Vergil. lib. 3. Prodigiorum. 1406

PVella biceps in Boiaria Aquilonari inter Danubium atque Alemannum amnes, in Sandersdorff nono Calend. April. 1413

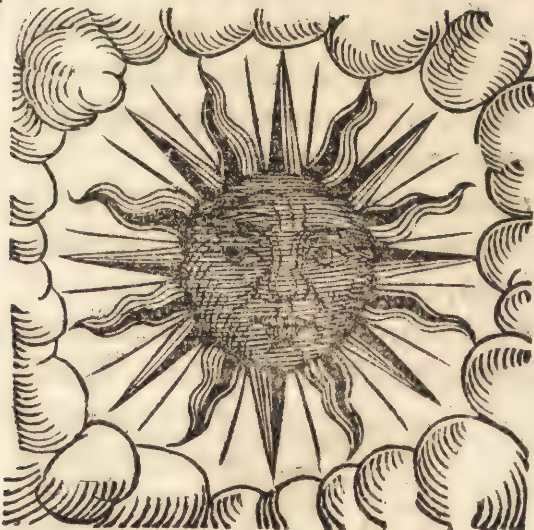

nata

nata est in mola pagi, quæ & quaterna brachia, totidem manus & pedes habuit. In Heluetia tanta insolitarũ auium copia aduolauit, ut uolantiũ alis, solis splendor obtectus, tenebræ inducerentur. Ladislaus Apuliæ rex eo anno post obsessam Hadiani molem, Romam occupauit.

TEmpestas uentorum imbriumq; insolita, non. Augusti hora secũda pomeridiana Misenæ, in templo Cathedrali duas turres, cũ septẽ campanis deiecĳt, in tectis imbrices tegulasq;, in domibus fenestras & ualuas grando diminuit, in collibus & hortis arbores radicitus turbo euellit. Albis & Trebisa extremi pontis partem sustulerũt. Vici oppidani ad cœnobium usq; Franciscanum fuerunt nauigabiles. Anno proximo concilium Cõstantiense auspicatum est.

1415

INsignis ecclypsis Solis, feria sexta post corporis Christi facta. Ioãnes Huss ex Bohemia assertor ueritatis aduersus Pontificẽ, cõtra saluũ conductũ, ac fidem à Sigismũdo Vngariæ rege datã, in cõcilio Constantiensi post datam fidei suæ confessionẽ combustus est, die 6. Iulĳ. Eius uerò discipulus Hieronymus de Praga 30. Maĳ, ibidem Christi martyr factus est. Ludouicus Delphinus efflauit animam cui Ioannes frater successit.

1416 VIgesimoprimo Iulĳ die, quæ diuæ Magdalenæ sacrata erat, grauissimo terræmotu Basilæa Rauracorum concussa est, ac adeò quidem, ut magna ciuiũ pars ex urbe fugiens ad montes, alĳ in syluas agrosq;, quasi in tutum sese reciperent.

Dux Saubaudiæ cum Vualesianis pacem inĳt.

Quartò

QVarto Decembris, Rheni ex imbribus uehementiorib. tanta facta est inundatio, ut Lauffenburgi & Brisaci pontes magno impetu deiecerit, ac magna hominum iumentorumq; clade, in Hollandia circiter 30. ciuitates ac pagos lacerarit. Imperiũ Romanum contra Bohœmos quasi hæreticos, bellum suscepit, auxiliãtibus Tigurinis ac aliis quibusdam Heluetiæ ciuitatibus. 1421

DEcimotertio Calend. Decemb. noctu subitò Oceanus uentis fluctus & procellas tollentibus, inundauit, uniuersam Suithollandiam aquis operuit, pecora simul & homines interiere, pagi tribusq; ecclesiasticæ, quas Parrochias nominant, amplius septingenta cũ tẽplis, collegiis, monasteriis, sacerdotibus, monachis unda obruti sunt. Sigismundo Bohœmiam repetẽte magno cũ exercitu, arx Zollerensis per integrum annum à ciuitatibus imperii obsessa, dedita ac destructa est. Bellum inter Bauariæ duces fuit.

1422 MAxima Tyberis exundatio. Mox concilium generale Papiæ indictum, ac deinde Senas translatum est.

1424 Vigesimaquinta Iulij tanta est facta Rheni inundatio, ut Basileæ in ipso Rheni ponte manus lauare ex profluente licuerit: ubi etiam pontis ædificia magna lapidum mole ędificata auexit, & minoris Basileæ mœnia superarit. Eo anno Basilieſes cū 1000. selectissimis militibus ad Ludouicum Palatinum Rheni contra Marchionem Badensem profecti sunt.

1427 HYems sine frigore, qua circa festum Nicolai arbores & fruges floruerunt, sequenti æstate pestis uehementissima inualuit. Veneti cum Florentinis fœdus icerunt. Carnignola ad Venetos defecit.

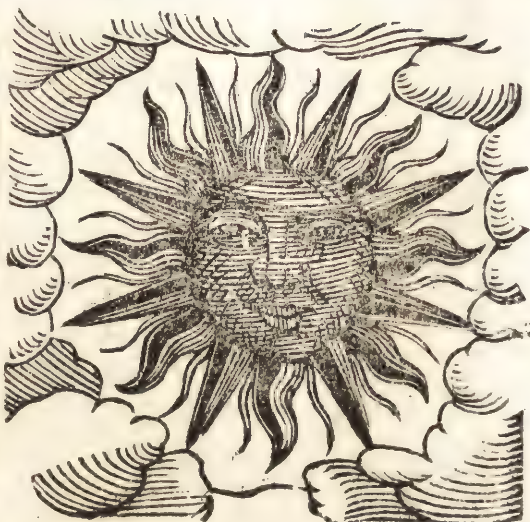
1428

DEcimotertio Decembris, Basilæa Rauracorum terræmotu iterum adeò fuit concussa, ut non tātum domorum tegulas de tectis, sed magnam etiam caminorum partem in terram deiecerit, aliquotq; in urbe ædificia lacerauerit. Niuis deinde copia per Germaniam quædam ędificia in terrā prostrata sūt. Eo anno Ioanna puella 20. annorum arma arripiens Carolum regem Frācorum septimum, cōtra Anglos ac Burgundiones magnificè defendit, capta tādem ab Anglis Rotomagi crematur.

1432 ALbis hoc anno bis effluit. Sexto Cal. Martij alueus Misenæ pontem superat, quæ inundatio durauit quatriduum. Iterum 11. Calend. Augusti cataracta cœli totum Pontum euertit, muros meridiem uersus deijcit, durauit ea uis aquæ usque ad diem quintum. Fit harum inundationum mentio in Vandalia Crancij. & in Georgij Fabricij Chemnicensis Misniacis.

MAgna ſolis facta eſt defectio. Paulus Guiniſius qui luce damnabatur, dolo ſuorum captus ad Mediolanenſem ducem deducitur, & unà cũ filijs diuturno carcere maceratur. Mediolanenſis claſsis Genuæ comparata in ipſo quoque Genuenſium litore Venetis Florentinisq́ʒ ſuperantibus profligatur, undecim nauibus longis in fuga interceptis. 1432

WYlę in Turgauię oppido uitulus biceps procreatus eſt, & eiuſdem oppidi portis per dies plures, ſpectaculi gratia, affixus eſt. Eodẽ anno in Turgauia fame laboratum eſt maximè & adeò quidem ut eſus carnium ciuibus à ſacerdotibus contra leges ac cęremonias pontificias ſit diebus ieiunij cõceſſus: quo latrantem fame ſtomachum facilius reconciliarent. Vnde etiã Conſtantienſes 1700. perſonas publica eleemoſyna ſingulis dieb. ex Turgauia aluere. 1433

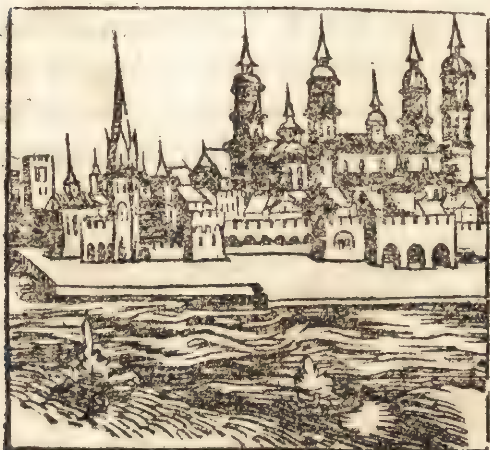
IN Polonia Cometes nõ obſcurus, plus quã per tres mẽſes per nox, face ad occidentẽ uerſa, comparuit, & eo anno Vlatislaus rex obijt. In Germania ſecuta quadriennis frumẽti penuria. Eodẽ anno naſcitũ Henricus poſtremus Fridericus Saxoniæ ducis electoris filius, q obijt adoleſcẽs. Cõcilium Baſilienſe auſpicatum. Sigiſmundus Vngariæ rex imperator Rom. iãdudũ factus hoc anno ab Eugenio Põtifice coronatus eſt.

HOc præterea anno cõtigit, mirum dictu, qđ Æneas Syluius in ſua Europa ſcribit. In agro enim Bononienſi pirum quandam aridam ex minoribus formicis paſtus cauſa, complures aſcenderant, ſuperuenere maiores non paruo numero, quæ illas partim occiderunt, partim deiecerunt. Poſt duas fermè horas, tãta minorum formicarum uis exorta eſt, ut totus ager nigro tectus agmine uideretur. Acceſſere ſtipatæ omnes, & arboris undiq; ſtipitem circũdantes paulatim aſcendere cœperũt. Maiores formicæ ubi hoſtes adeſſe animaduerterunt, conglobatæ supernè pugnam expectauerunt. Poſtquam ſimul acies conuenere, commiſſo prælio maiores morſu rabido, modo illas modo iſtas è minoribus interemere, totaſq; breui ſpacio confecerunt, ut cadentium morientiumq; cumulus, ad piri radices non paruus in terra ſuccreuerit. Sed cum pertinacius inſtarẽt minores, ſemperq; acies aciem premeret, uigintiq; aut plures unam ex hoſtibus circumdarent, & à tergo & à fronte pugnantes, undequaque latera confoderent, uictæ tandem maiuſculæ, & ad unum omnes necatæ, illati prius temerè prælij pœnas dedere. Hæc acta ſunt ſpectantibus Romanæ eccleſiæ copijs, cum Petri Cathedram Eugenius quartus teneret.

Iterum

ITerum in Germania ripam transcendit Albis 8. Cal. Iulij, multorum pecorũ hominũq; strage & interituo. Ian. Vitelescus Patriarcha, Romã omnemq; ecclesię terrã recepit. Vnde Genuenses spreto Philippo, se in libertatẽ uendicarũt. Genuẽses Alphõsum captum Philippo Mediolanensi mittunt, qui illum liberè dimisit. 1434

IN Heluetia propè castrum Mellingen in fluuio Rusa uiderunt incolæ cruoris riuulum erumpentem. Sequutũ est per Heluetiã epidimia labes, q̃ Tiguri breui circiter 3000. homines absumpsit. In alijs uero eiusdem regionis locis dira incendia, aliæq; calamitates ortæ sunt.

Sigismundus Vngariæ rex ac Germanorum imperator cum Vlmam Sueuorum magna solennitate ingressus est. Eodem die quoddam genus piscium Vngaricorum in Germania incognitum à piscatoribus ad imperatorem delatum est. Miratus est imperator. Hi sunt inquiens, regni Vngariæ ueri regnicolæ nobis obuiando cateruatim occurrẽtes, ac nos in regnum nostrum requirendo nunciantes. Ipso autem imperatore inde recedente, pisces disparuerũt, & nũquã in Germania postea uisi sunt. Sigismundus uerò eodem anno die Lunæ uigesimonono mensis Decembris defunctus est. 1337

COmeta in Polonia apparuit. Functius in concilio Basiliensi contra Eugenium quartũ hoc anno pontifex creatur Felix quintus Constantiæ ad 1439

lacum Acroniũ decem mensibus peste 400. hominũ perierunt.

1440 IN ecclesia Thuricensi apud Heluetios Cathedrali, duodecimo Septembris in ipsa ecclesiæ dedicatione, auditus est ingens strepitus ac clangor incerto authore. Secutũ est bellum Tigurinum cum Suitensibus ac Glaronensibus.

1443 TErræmotus Poloniam, Hungariam, & Bohemiam uastat. Alphonsus Arragonum rex Neapolim cepit, & Apuliæ regnum obtinuit pulso Renato. Ladislaus Vngariæ rex Huniadis auxilio Turcas uicit, & anno ab hoc altero à Turcis cęsus interijt.

1444 HOc temporis tractu Cometa solstitio æstiuali uisus, mentes mortaliũ perterruit, excidia, bella, cladesq; futuras portẽdit. In Boiaria rubigo, cœleste frugũ malum, nullo minus noxiũ, siligine exussit. Erucæ dirum animal uisæ, quæ erodunt frondem & florem arborum, & depastam arborem turpi facie relinquunt. Romę quinto decimo Calend. Octob. pons Tyberinus corruit, aquis obruti interierunt quingenti sexaginta homines, qui eò Secularibus ludis, quos Nicolaus contra decretum Constantiensis senatus aperuerat, confluxerant.

In

IN Rauracorum agro circa leprosorium S. Iacobi, propè Basileam, magnus armatorum atque confligentium strepitus, clamorque bellicus ad triginta noctes continuas sine authoribus auditus est. Post mẽses igitur duos, Ludouicus Delphinus magno Armeniacorum exercitu ad dissipandum Basiliense concilium irrumpens, cruentissima cum Heluetijs, eodem loco quo ante strepitus nocturnus auditus erat, strage conflixit. Eodem anno medio mense Augusto, in montibus & pascuis intollerabiles & grandes niues ultra triduũ durantes uiolenter irruerũt. Multa pecora frigore perierunt. Basilea iterum terręmotu uigesimo Nouẽbris, in festo S. Andreæ concussa est. 1444

ALbis inundans prid. Id. Maij, multas uillas perdit, ex agris greges & armenta abripit. 1445

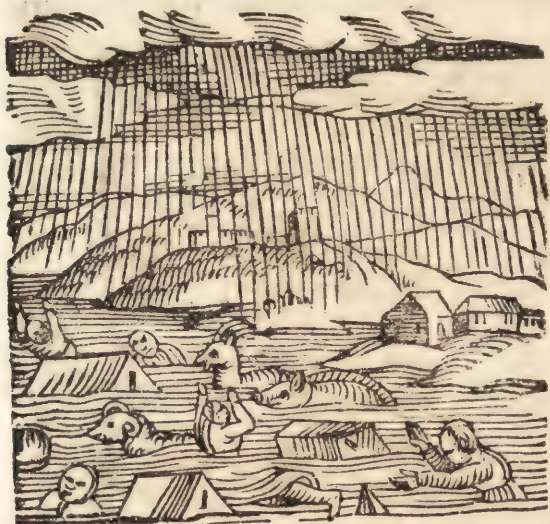
DEcima septima Aprilis mare in tantam rabiem excitatum fuit, ut post Dordracum eruptionem sibi fecerit, dissoluerit factos aggeres, liberumque in terram acquisierit ingressum, 1446

perdiderit terras & homines, oppida & uicos, submersę tunc fuerunt sedecim Parochiæ, & interierunt circiter centum millia hominum unà cum pecoribus, & rebus suis, sensit tũc Dordracum non uulgare malum. Fridericus tertius Romanorum imperator Heluetijs bellum indixit, cui ciuitates imperij, quia res tota ad domum Austriæ & non ad imperium pertinebat, auxilia de-

negarunt. Eodem anno ars Typographica in Germania inuenta est, præclarum Dei donum, quo non minus religionem quàm omnia artiũ ac facultatũ studia in primis ꝓmouere Deo placuit.

1446 VIcesimo septimo Ianuarij circa Zofingen, Lenzburg, Sursee, Araunc intẽpesta nocte est uisa instar meridiani diei fulgurosa claritas ad moram unius horæ, intonantibus, fremendis tonitruorum coruscationibus, & uentorum ualidis concussionibus: mox iterum tenebræ secutæ sunt. Primo Februarij in oppido Sursee, dum homines primo diluculo ecclesiam uisitarent, in cæmiterio & aliàs in duabus domibus, multum coagulati sanguinis reperierunt. Februarij tertio die in monasterio ibidem uicino Eberseg prope Sursee mane ambitus monasterij plenus iacuit mortuorum cadaueribus, quo tremendè cognito disparuerunt. Item mense Iulio quidam Suitenses circiter uiginti de oppido Zug exeuntes, Thuricensibus damnum illaturi, Merops auis duobus præ cæteris prçeminentibus appropinquabat, & capitibus eorum morsu cohærens continuò, insedere laborabat, qui uiolenter ipsam abijcientes, & demum occidentes, uersus montem pergebant. Thuricenses in insidijs latitantes, eos aggressi duos illos interfecerunt.

In fine huius anni die uidelicet Mercurij, post natiuitatem Christi, Basileæ Rauracorum Birsus fluuius, adeò suo impetu urbem inuasit, ut in foro piscario sex domorum ędificia cum multis bonis auexerit.

1448 IN Germania circa diui Georgij festum, ex crebrioribus niuibus decẽ dierum spatio omnia ita glacierum asperitate obducta sunt, ut frigissimã alioqui hyemem facile superarẽt quę tamẽ, mirum

mirum dictu, terræ fructibus nequaquã obfuerunt. Eodem anno bellum inter Albertũ Marchionem Brandenburgensem & Noribergenses ortum est, in quo principes Marchionẽ, ciuitates uerò imperij Noribergenses defendebant. Inuicem autem plurimæ cædes, rapinæ, atque pernitiosa incendia facta.

NEapolis in Cãpania, nobilis illa & uetusta ciuitas, quę olim Parthenope appellata est, passa est horrendum terræmotũ, in quo aliquot millia hominũ perierunt, & graue damnũ sustinuerunt. In Sueuia ac præsertim circa Augustam Vindelicorum ingens grando circa diui Mathei festũ bis in die ingens damnum dedit, cum lapides sua magnitudine gallinarum oua longè superarent. Ortum est in Heluetia bellum inter ducem Sabaudiæ ac Friburgenses. Rinfelda ciuitas à nobilitate Austriaca astu capta est. Casimirus Polonię rex in festo Ioannis Baptistę in regem coronatus: ac Christiernus comes Aldenburgensis, in Daniæ ac Nortuegiæ regem electus est Anno uerò proximo Tartari Poliam ac Russiam inuaserunt. 1448

QVarto Calend. Septemb. diei hora sexta, solis facta est defe- 1449
ctio. Alphonsus Arragonum, Apuliæ & Siciliæ rex obsidione Plombini maritimi oppidi super tres mẽses fatigatus, cum ex suis multos amisisset, & cæteri labore & ęstu maxima ex parte languidi, imminentem Florentini populi exercitum formidarent, obsidionem dissoluit, & totum exercitum in Romanum agrum reduxit. Franciscus Sfortiæ filius Mediolanensium copiarum dux, Venetorum exercitum in quo quindecim ferè bellatorum erant millia, non longe à flumine Addua iuxta Carauazium oppidum superat.

1449 TErra non uno in loco ualidè cõmota eſt, quibus acceſsit terroribus minaciſsima prędicatio Roberti Minoritanæ obſeruationis. Nunciabat is Romano populo cæteriſq; Italię populis iratum numen, cuius uoce prophetica tanquã è cœlo miſſa, tota commota eſt Roma, aliæq; ciuitates quàmplurimæ, in quibus ſupplicationes ad deorum iras placandas inſtitutæ ſunt. Amadeus dux Subaudię, qui in Baſilienſi concilio in Pontificem maximum electus erat, Friderici Cæſaris autoritate motus, ob publicã pacem honori renunciauit, ac ſe in monaſterium contulit. Quare ſublatum eſt ſchiſma quod decem iam annis durauerat. Tartari Poliam & Ruſsiã populantur, occupatis Polonis bello Valach.

1450 EQuuleus anno Iubileo ante portam apud Vrbetellos, quę Romam uergit, prægnans, frequenti aſtante populo dum pareret expirauit. erat autem Hermophroditus, quamuis fœminei ſexus nullum in eo ueſtigium cerneretur. Mox oppidum à Iacobo Picinino per proditionem (in bello Senenſium) captũ, & multum in eo bello hinc inde cruoris effuſum eſt, multiqúe in perpetuum exacti exilium. Angli à Francis ad Formianum uicti. Normannia uniuerſa poſt triginta annos demum in Francorum poteſtatẽ rediјt. Angli Aquitania expulſi.

1453 BIzantium antequam in ponto ab immaniſsimis Turcis, terra mariq; oppugnaretur, compertum eſt apud Comum citerioris

terioris Galliæ urbem, uergente ad occasum die ingentem canum multitudinem per aëra ferri, post quam diuersorum pecorũ armenta, species peditum, primò leuis armaturæ, deinde hastatos scutatosq́ue subsequi, equitesq́ue in turmas diuisos ingenti instructa acie prosequutos, horis fere tribus imaginem aduentantis exercitus præbuisse. Quo de prodigio copiose Alex. ab Alex. libro tertio capite decimoquinto. Eodẽ anno Vngari Bohemi ac Morauij Fridericum Imperatorem in Noua ciuitate Austriæ obsederunt, regemq́ eorum Lanislaum ab eo receperunt.

VAria sunt nunciata prodigia. In Sabinis mense Februario uitulum capitibus duobus, Romę sanguinẽ apud Veneris 1456

portam, in Liguria autem carnes pluisse referebant. In agro Piceno eodem tempore, ortus infans dentibus sex, facie insolitæ ma-

tæ magnitudinis, futuræ calamitatis, quæ postea secuta est magna profecto indicia. Militum quorundam in Austria conspiratio orta est, qua decem annis Austria mirum in modum uexata est.

INter Florentiam & Senam apud oppidum quod Cassiam appellant, anno post Iubileum sexto, uisæ sunt nubes uiginti cubitis à terra sublimes, inter se mirabili uentorum impetu agitatæ, depugnare, & alteræ alteras pellere & mutatis sæpe uicibus pelli quæ pepulerãt. Interea summa & incredibili spiritus uiolentia domorum tecta per inane iactari, muros deijci & saxa ingentia loco moueri, uetustissimas oliuas & antiquissima quercuum robora radicitus conuelli atque confringi, homines & iumenta non paruis spacijs per cœlum ferri, ac raptari. Æneas Syluius in descriptione Europæ cap. 54.

1456

MEnse Iunio Cometes gradu decimoquinto Cancri in oriente per mensem uisus. Augusto mense uentorum uis ingẽs in Florẽtino ac Volaterrano agro, plures uillas diruit, Cassianumq́ oppidum magna ex parte deiecit. Terræmotu Campaniæ, Samnitum, Apularum, Polignorũq́ urbes omnes multis cum oppidis contritæ, plurimæ funditus euersæ. Mahumetes Turcarum imperator contra Christianos exercitum ducens, ad Taurinum oppidum, quod nunc Albam uocamus, ad confluentes Sauum Danubiumq́ situm, fugatus, castrisqúe exutus est.

Ad las

AD lacum Benacum (haud procul à Salodio) mõs magna apertura ad imũ dehiscit. Cometes quẽ nigrũ appellant Iunio mense, gradu uigesimo Pisciũ per mẽsem uisus. Venetijs patricij nõnulli ambitu damnati. Alphonsus Arragonũ & Siciliæ rex classẽ triginta triremium Genuã ad exules reducendos parãs aduersarios confregit. Petrus de Monte Brixiẽsis præsul Romę moritur. Ladislaus Vngarię rex dum se ad nuptias parat, ueneno extinguitur. Christiernus Daniæ rex, Suetiæ regnum suis adijcit. Casimirus rex Marieburgum occupat. 1457

VEnetijs magna est atq; crudelis orta tempestas, in qua turbo insolit9, naues plerasq; ĩtra ipsas penè domos submergit. Et eodẽ anno Mahumetes Turcarũ imp. expulso Thoma Paleologo & fratre secũ deducto, Peloponesum occupat: & Trapezũtio rege capto & interempto Pontũ obtinet. Et proximo anno Genuenses electo Prospero adurno principe à Gallis deficiunt. 1460

1462

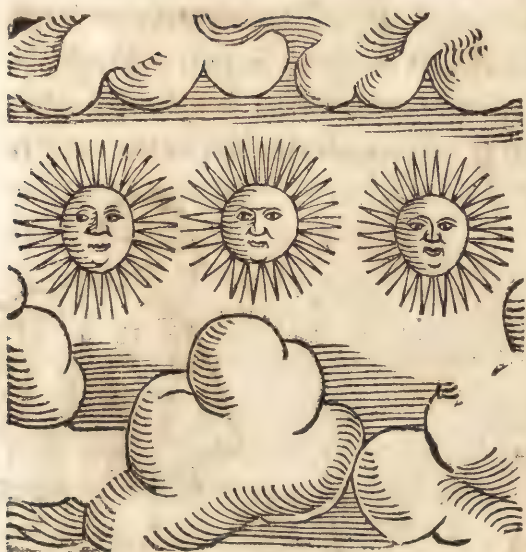
IN Polonia minore quădam die sol, cum ad occidentem uergeret, plus quàm duabus horis, imago Christi crucifixi, cum gladio ab occidente, ad meridiem in aëre tendere uisa est. Caput siue calua diui Stanislai aliquoties dum in solenni supplicatione circũferret, sudasse dicit. Hoc anno sequuta sunt duce Boriuoio Scrinino, grauia latrocinia per Poloniam. Gandauenses Sambiã uastarunt, & Pomerania multis aduersis rebus utrinque uexata. Secutũ est etiam prælium cruentum à Polonis ad Puscum factum, & alia mala quamplurima.

1466

QVinto Decẽbris circa horam noctis undecimã in regno Neapolitano, Apulia, ac Beneuẽto tantus factus est terræmotus, ut templa deorũ, Palatia, aliaq; ædificia multa, magna hominum & animalium strage deiecerit.

1469 SEptimo Augusti apud Heluetios in Vualesia magna ac insolita facta est Rodani inundatio, quæ eius regionis incolis hinc inde multum damni intulit, pontesq́ue omnes non lacerauit modò, sed penitus etiam auexit. Tiguri eo anno uigintiquatuor domorum ædificia diro incendio periere.

ROmæ sol trigeminus uisus multorũ mẽtes turbauit. Eodem anno

anno Georgius Scãderbous uir bellicis artibus clarus, ui proruẽtes in se Turcas cęde ingẽti prosternit. Frãciscus Sfortię filius Mediolanẽsiũ dux moritur. ob Mediolanẽsis ducis obitum bellum excitatr̃ in Italia: Florentię enim dũ primores ciuitatis de honore cõtendũt, uulgus cõspirat & partib. adhęret, alijs Petro Medices Cosmę filio, alijs Lucæ Picio fauentibus, ad arma igitur concursum, mox reconciliatis inter se Luca Picio & Petro Medice nobiles plures urbe pellunt. In Germania inter duces Brunsuicẽses ac ciuitates Hansę uocatę bellum ortũ. Seditiones ac bella ciuilia Angliam deuastarunt.

ROmæ in principio Iunij grando insolitę magnitudinis, quorũ grana uncias duodecim appenderunt, cecidit, quo anno Mahumetes Turcarum imperator cum magna nauium classe & equitum 100 millib. Euboeã adortus, Chalcidem trigesimo die expugnãt. Mathias Pãnonię rex Bohemos magno p̃lio afflixit. In Gallijs magnũ belli incendiũ inter Ludouicũ regẽ & Carolũ Burgũdię ducẽ excitat̃. 1470

IN quibusdã Germaniæ locis ex grãdine lapides in terrã cecidere, qui sua magnitudine anserina oua superabãt, quibus urbes, ac aruorũ sata magnũ incommodũ accẽperũt. Eo anno rex Portugalię magna classe in Mauritaniã traiecit. Tingam Argillãq; oppida expugnauit. 1471

1471 MVlier quædam Brixiæ canem, aliaq; Papiæ catum peperere, & hoc ipso anno & mēse in Brixiana ciuitate 15 Augusti die, hora uigesima secūda, magnus terræmotus in ipsa urbe fuit: & adeò grandis, ut ciues ædiū & mœniorū ruinam extimuerint.

Quo quidem anno, & grandines multæ, ibidem & aliis multis in locis strutionum ouis grosiores cecidere.

1472 BErnæ in Italia puella nata est uno capite duabus posterioribus corporis partib. totidēq; pudēdis. Cometa in principio

ANtequam apud Florentinos Laurentius Medices insignis, atque ob multas animi dotes nunquã satis laudandus princeps obiret, mortẽ fermè hæc antecesserunt, quanquam & alia quoque uulgò ferantur. Nonis Aprilibus hora fermè diei tertia, triduo antequàm animam edidit Laurentius, mulier nescio quæ, dum in æde sacra Mariæ Nouellæ, quæ dicitur, declamitanti è pulpito dat operam, repente inter confertam populi multitudinem expauefacta consternataque consurgit, lymphatoque cursu, & terrificis clamoribus: Heus Heus, inquit, ciues, an hunc non cernitis ferocientem taurum, qui templum hoc ingens flammatis cornibus ad terram deijcit? Prima porrò uigilia, cum cœlum nubibus de improuiso fœdaretur, continuè Basilicæ ipsius maximæ fastigium, quod opere miro singularem toto terrarum orbe testudinem supereminet tactum de cœlo est, ita ut uastæ quæpiam deijcerentur moles, atque in eam potissimum partem, qua Medicæ conuisuntur ædes ui quadam horrenda, & impetu marmora immania torquerentur. Qua autem nocte obijt Laurentius, stella solito clarior suburbano imminens, in quo is animam agebat, illo ipso temporis articulo decidere extinguique uisa est, quo compertum deinde eum è uita emigrasse. Quin excurrisse quoque faces trinoctio perpetuo de Fesulanis montibus, supra id templum, quo reliquiæ conduntur Medicæ gentis scintillasse nonnihil, moxque euanuisse dicuntur. Quid quod leonum quoque nobilissimum par, in ipsa qua publicè continentur cauea, sic in pugnam ferociter concurrerit, ut alter pessimè acceptus, alter etiam leto sit datus. Arreti quoque supra arcem ipsam geminas per diu arsisse flammas, quasi Castores feruntur: ac lupam identidem sub mœnibus ullulatus terrificos edidisse à Politiano scriptum est.

ROmæ gemini nati, simulque uno corpore coniuncti aduersis inter se manibus ac facie, qui pauculos uixerunt dies. Et non multò post puella uirgo filium semicanẽ peperit. Quæ sane prodigia significarunt cædes & flagitia quæ postea sub Alexandro sexto Romano pontifice facta sunt. 1493

1494 BErheldiæ in ditione principis illustrissimi Palatini electoris, in uilla non procul ab Heydelberga 14. Calend. Ianuarij nati sunt gemini pectoribus sibi affixis, unico umbilici dependentis uinculo constricti.

RVbeaci in uetustissimo Alsatiæ oppido, ex quo natus sum, cum Episcopi Argentinensis (qui suo iure ex Dagoberti Francorum Christianissimi regis liberalitate hoc oppidum ut adiacentem regionem, quam inde Munusdatum nuncupant, obtinet) Epitropos uel dispensator, ob rationes malè redditas in ius capitale traheretur, ac ipsum iudicij tempus iam instaret, ab amicis atque cognatis apud Episcopum ita supplicatum est, ut liberè dimittendum hominem sit ab eo impetratum. Verũ cũ hæc sententia literis ad Senatum Rubeaquensem tardius quàm conueniebat, esset declarata, eodem quo nũcius uenit die iam suspensus erat. Verum cum id contra Episcopi sententiã ignotã tum temporis iudici, factum esset, Senatus iussu, à carnifice iterum de

patibulo

patibulo depositus, ac sacra procesſione monachorum Franciſcanorum à loco ſupplicij in urbem magno cum ciuium etiam luctu, ac lachrymis deportatus, in eorundemque cœmiterio honeſtiſsimè ſepultus eſt. Viſa ſunt tum temporis ad occiduum à uicinioribus, ac ijs potiſsimum qui Pfaffenheimum pagum inhabitant, nocturno tempore uaria circa ſupplicij locum ſpectra, ac ad ſummam infimamque patibuli partem non tantum ſine authoribus lumina, ſed flammæ etiam è terra erumpentes, ac alia quædam quæ ſæpenumero à ſanctiſsimæ memoriæ uiro D. Conrado Pellicano auunculo meo chariſsimo (qui Franciſcani etiam ordinis in patria fuit) recitata nobis ſunt. Eodem anno dum Maximilianus ſolus regnaret, magna Gallorum ſtrages apud Salinas Burgundiæ à Germanis facta eſt.

IN oppido Germaniæ Rotwil, ad Hirciniam ſyluam ſito, infans duob. capitibus, quatuor manibus, duob. pedibus natus 1494

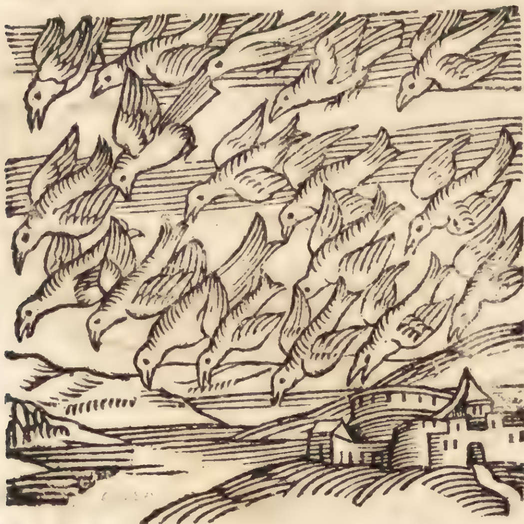

eſt. Cracouiæ menſe Septembri mulier quædam in platea, quæ à ſancto ſpiritu nomē habet, infantē exanimē peperit, cuius dorſo ſerpēs uiuus inhærebat, arrodēs ac depaſcēs cadauer. Altera uero in ſuburbana uilla, cui Nigræ nomen eſt, ad duodecimum Calend. Nouembr. monſtrum edidit, cætera quidem humana

figura, sed collo & auribus leporinis, & uno grādiore intestino, totū uentrē occupāte, diducto rictu spirās. Hoc anno Fridericus imp. obijt. cū Turcis immaniter grassantib. semel iterūq; cō flictū. Cracouia horrēdo īcēdio edaci uulcano cōsumpta. Tartari Podoliā & Volyniam depopulati sunt.

1495 MAgna nobiliū falconum unà uolantium copia propè Pfird in Suntgoia uisa est, quod ideò prodigij loco habitū est, quòd hæc auis quasi solitaria sit, ac à suorum etiā conuictu ac conuersatione ut plurimū abhorreat. Eius prodigij interpretatio à Sebastiano Brando ad Maximilianum inuictissimum Romanorum regem scripta est.

PRope Vuormaciam ad dextram Rheni partem in uilla Birstad, quæ sita est inter Vuormaciā & Benshaim, mulier quędam monstrum enixa est, quarto idus Septemb. Erant duæ puellæ corporibus integræ, sed in uertice fronte tenus cōnexæ insepa rabiliter,

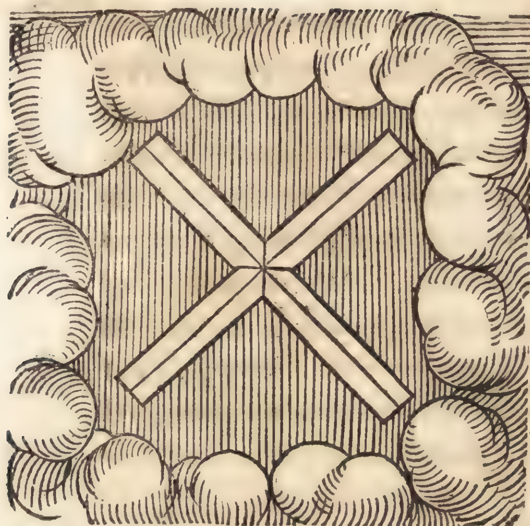
ro Iulij, magnis Othomanni copijs uexati magno reipublicæ detrimento ac totius Italiæ aperto periculo bellum gesserunt. Ioannes Philippus Maria Mediolanensiũ dux, amissis suorũ octo mil lib. infeliciter cũ Roberto Seuerina regis Ferdinãdi duce cõflixit.

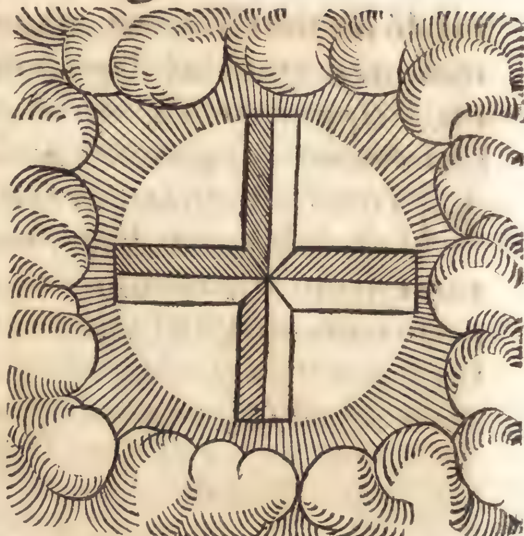
HYems fuit horrida, quæ sæuiebat magnis & assiduis imbribus. In Hispania dum Ioannes Arragoniæ rex 18. magno cum exercitu hincinde uarias urbes adoritur, ingens uariusq́ serpentũ numerus actus frigoribus, é proximis syluis, & montibus egressus, ad stationes militũ & ipsa castra perrepsit. Serpentes aũt quãuis admirabilis magnitudinis, innoxij tamẽ in castris oppressi nimio frigore, inter homines uersabant. Lupiq́que gregatim milites é castris non procul egressos sæpius inuasere. Multorũ etiam fontium, quibus milites in castris utebantur aquæ, paludis & lacuũ qui aderant exhalatione corruptisq́ uaporibus infectæ, nonnullis nobilibus oppi natæ mortis causa fuere. Postremò phorrenda uox & humanæ persimilis, noctibus ferè singulis audit, quæ nihil præter horrorẽ mœsticiãq́ portẽdẽs, magnum timorem militibus fortissimis incutiebat.

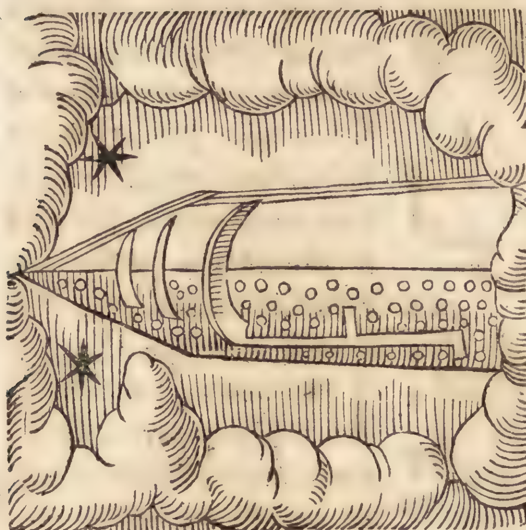
IN Heluetię uarijs locis, ĩ aëre pugnãtiũ magnis uirib. acies. Post aliq̃t dein de menses diuersi generis cruces ac globi ignei, q. in terrã cadẽtes rerũ uestigia con

conspicientib. multis reliquerunt, uisa sunt, quod in Basiliensium annales memoriæ publicæ retinendæ causa, relatum est. Eodem anno Heluetij contra ducem Mediolanensem qui peditum equitumq́ selectissimorum 15000. eduxerat, circiter diui Martini festum, ad Tesinum amnem manus conserentes, interfectis Mediolanensium 1400. uictores non tantum euaserunt sed præda etiam opulentissima potiti sunt.

1479

IN Arabia cometa in modum trabis acutissimæ, ac uarijs quasi punctis distinctæ, cum falce phœnaria uisus est. Eodem anno totam Carinthiã uastarũt Turcę. Cruciferi cõtra Polonos bellum pararunt. In Vngaria fœdus inter Matthiam ac Vladislaum renouatum.

1480 IN Creta insula (ut à Coccio Sabellico lib. 1. Æneid. 1. Rapsod. traditum est) & ea quidem parte qua ad meridiem obuersa est, operarij quidam dum immanis arboris truncos ad

eos ad naualem fabricam radicitùs eruerent, inuenerunt humanum caput terræ reconditum, instar dolij magnitudine, idq; imperiti homines quum temerè attrectassent, confestim putri uetustate solutum, in puluerem abijt. Verum dentes stupendæ magnitudinis, ad insulæ magistratus delati, rei fidem fecere, quorum unus Venetias missus, etiam hodie in priuata domo, pro miraculo ostenditur. Hoc anno Turci classe Apuliam inuadunt, Lidrutum expugnant, & magnam calamitatem Calabriæ cultoribus adferunt. Rheni inundatione periculosissima, Scafhusię, Keyserstulæ, Lauffenburgi, Seckingiæ ac Rinfeldiæ ciuitatibus Rhenanis pontium omnium ædificia demolita sunt. Basileæ autem tria iuga de ponte ablata.

HOc anno uentus nullus fuit per totam Germaniam, & annonæ abundantia magna. Graculi & Picæ magno numero ad aliquot miliariorum spacia in aëre cõfligentes, eius belli quem Galli cum Britannis gesserunt ostentum præbuere. Verum hoc ipsum alij in annum Christi 1484. referunt. 1482

IN die diui Gregorij, duodecimo Martij uidelicet, adeò propter Solis ecclypsim sunt omnia obscurata, ut deficiente iam die, candelæ accenderentur, in urbibus gallinæ, foris uerò diuersi generis aues, ad solita ac nocturnæ quietis loca, sese reciperent. Durauit autem hęc ecclypsis ad quartam horæ partem, quam statim secuta est ingens rerũ omnium penuria, fames, ac perniciosi hincinde tumultus. Sixtus quartus Pontifex obijt cui successit Innocentius octauus. In Vualesia Heluetiæ pestis 1400. arripuit breui admodum tempore. 1485

1486

IN Palatinatu non procul ab Heydelberga in pago quodã Rorbachio, gemini utriusque sexus obuersis tergoribus annexis, nati sunt. Maximilianus Henrici filius, in Romanorum regem coronatus est. Albertus Bauariæ dux, Ratisbonam Germaniæ urbem munitissimam ad Danubium sitam occupat.

1487 BIceps infans Patauij natus est, in quo præter naturæ luxuriem nihil alioqui fœdũ aspectu. Omnia magis tetra in puero, qui per eosdem dies Venetijs editus est, ore pluriuariam scisso, & præter multa fœdiora relatu, genitale membrum habuit uertici agnatum, atq; ob eam rem non placuit in apertum referri. Et (ut sæpe euenit, ut animis semel religione imbutis omnia aurium oculorumq; ludibria pro portẽtis habeantur) percrebuit rumor, gallinam ad Apostolorũ ædem gallinacei cantu infausto omine edidisse, extincto confestim eius domino, qui leuiter ægrotabat,

eaq;

eaq; interfecta repertũ aiebant ouũ in proximo, in quo Baſiliſci, ſpecies eſſet inchoata. Affirmabãt alij natũ in paricidę domo Baſiliſcum, quem pertinaci incubatu gallus excluſiſſet, ſed hæc uulgò credita, tanquã parũ conſtaret Aphricæ id malum eſſe, nec totius,

ut quidam ſcribunt, ſed Cyrenaicæ tantum. Pataui horrendè terra concuſſa eſt, conciditq; eo motu ædes Carmelitanæ uirginis. Et res Italiæ per id tempus ita ſe habebant, quum ad ortũ & occaſum ſolis, & ad ſeptentrionem externæ gentes, magnis quatiebantur bellorum motibus, ac neſcio an grauius etiã quàm nuper in Italia. Circa Syriam Baiazetus Othomannus res Meruphitici regis infeſtabat bello, bisq; intra annum, in finibus utriuſq; regni eſt inter barbaros acie dimicatum, fuitq; utrumq; prælium Turcis infeſtũ. Maximilianus Brugis dolo captus ac obſeſſus, ſed breui aduentãtibus copijs patris, liberatus eſt. Regnum Granatæ ab Hiſpanis bello obtentum, eiectis Sarracenis.

IVxta Lucernam nobile Heluetiorum oppidum in uilla quadam cui Emmen nomen eſt, ex ouo galli monſtrum (cuius effi 1488

Vu giem

giem ex Sebastiani Brandi collectaneis mutuauimus) procreatũ est. Magna insolitarum auium copia in Turgoia ac aliis Heluetiæ partibus apparuit. Eodem anno ab Alecuuico principe à Sultz, Ystetense castrum munitissimum (quod in Klettgoia situm) obsidione cinctum. Maximilianus Rom. rex à suis in Flandria captus, & mox à Friderico patre Romanorum imperatore liberatus est.

1489 CVm Iacobus quartus, Scotorũ rex (is regnare cœpit anno salutis M. CCCC. LXXXIX.) legatos ad regem Gallorum mitteret, essetq; inter eos primus, Iacobus Ogiluius gymnasij A-

berdonensis alumnus, per trãsuersum naue acta tempestate ad litora Noruagiæ (sunt qui Northuegiam uocant) cõpulsi sunt. Vnde in montibus ab his conspicati homines pilosi quales syluestres esse feruntur, discurrentes. Sciscitati ab incolis quinã essent, responderunt beluas esse humana forma, homines insigni odio prosequentes, uerum die nil mali his intulerunt, sed ab eis fugierunt: noctu uerò gregatim uillas inuaserũt, & homines trucidantes deuorauerunt. Effregere quoque ostia. Adeò enim robustæ sunt, ut mediocrem arborem radicitus euellant: truncos etiã magnarum arborum manibus ab arboribus ipsis detrahentes, inter se pugnant. Magnis itaq; tum temporis excitatis circumquaque ignibus, excubijsq; dispositis absq; noxa transegerunt noctẽ, mane fa-

ne facto, & uento fauente, in Galliam quò iter erat, iuerũt, ut Cardanus lib. 1. de rerum uarietate cap. 4. nobis memoriæ tradidit.

FVit anni huius hyems citra omnium hominum memoriã rigida, & niualis, iacuerunt insolubiles niues usq; ad initiũ æstatis, in quibusdã locis urbanis, concretumq; est circa urbem Venetorum stagnũ quàm longè lateq; patet usq; ad mare, tam alta glacie, ut ex Margaria uico & alijs circũiectis locis pedibus curruq; ad urbem iretur, differenauit post casum niuium in plures menses, circumuehebantur uenales aquæ, ut assolet, in cymbis, uerum rigore concretæ ac securibus diffractæ, ut magis oculorum æstimatione uenderentur, quàm mensura. Palustres & marinæ uolucres in paludibus deprehensæ, minoraq; animalia intolerandis frigoribus pafsim interiere. Quiescebat per id tempus Italia pace ubiq; parta, quum Venetis nouus terror à mari ortus est. Otthomannica clafsis quum minime expectaretur, Hellesponti faucibus egressa, præterq; Græciæ oram uehẽs, haud procul Corcyra tumultuosè consedit. Nec ita multò post Baiazetes rex cũ ingenti exercitu terrestri ductu in Epirum uenit. Matthias Hungariæ ac Boëmiæ rex apoplexia obijt. 1490

POntanus testem citat, qui affirmarit allatum sibi arietem exenteratum, qui præcordia et intestina geminata habuerit.

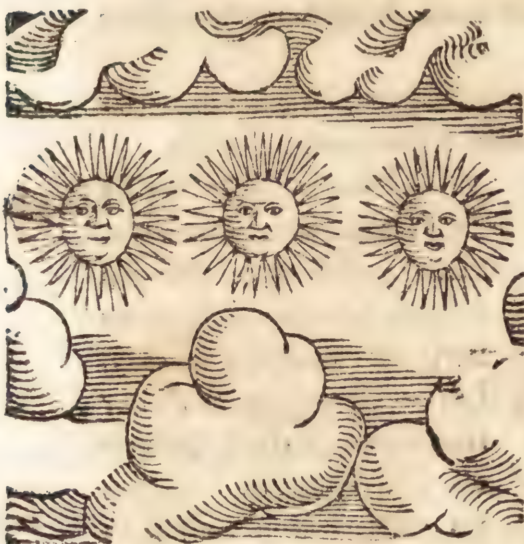
COmetes & ecclypsis Solis, hoc anno fuit, quam pestis pecorũ sequuta est. In conuentu Norinbergensi, ciuitates imperij Licum occupant, ac Albertum Bauariæ ducẽ, qui antea Ratisbonam occuparat, urbem imperialem, in integrum, ad ipsorum con fœderationẽ, restituere cõpellunt. Vladislaus Casimiri Poloniæ regis filius, in regnum Hungariæ ascitus est. 1491

1492

SEptimo Nouẽbris in Suntgoia Alſatiæ ſuperioris limitibus prope Enſheimum oppidum, iudicio imperiali uel conſiſtorio Ferdinandi Romanorum ac Hungariæ regis nobilitatũ, lapis ex cœli nubibus ingenti cœli fragore in terram cecidit, duorum centenariorum pondere cum dimidio, qui effoſſus deinde ac in eiuſdẽ oppidi templo catena in locum ſublimem ſuſpẽſus, etiam hodie miraculi loco conſpicitur.

POſt medium Decembrem in Polonia tres Soles in meridie uiſi ſunt: deinde Cometes duorum menſium ſpacio poſt occi

dentem Solem apparuit. & hoc anno Hanſelicus & Maximilianus Cæſar à Vladislao Vngarorum rege uicti ſunt. Cazimirus Poloniæ rex animam exhalauit. Cracouiæ magna pars urbis ad occidentem Solem uergens fortuito incendio conflagrauit, dira ꝙ lues & peſtis pecudum atq; pecorum Poloniam peruaſit.

Ante

anni circa festum S. Agnetis apparuit, igni rutilans, crinibus longis nigrisq́; in occidentalem uergebat plagam, cuius quidem corpus primùm circa Libræ principiũ fuit, postea se in septentrionem flexit, durauit diebus 80. Verùm isto nondum dissoluto alter apparuit, cui erat coma ignita quæ in Arietis signo posita uidebatur, & caudam in orientalem plagam porrigebat. Sequenti anno siccitas incõparabilis sequuta est, & pestis, bellaq́; cruentissima plurimis in locis euenere. Hoc anno Carolus Lotharingiæ dux apud Nanseium peste absumptus est. At Carolus Burgundiæ dux morte eius accepta, Lotharingiam armis tentat. Non multo post, Vssonus Cassanus Parthiæ atque Armeniæ rex, ad Euphratem profectus, eo consilio ut Asiam inuaderet, collatis signis cum Mahumeto Turcarum rege ita dimicauit, ut qui ingentem inferret & acciperet cladem. Duo enim potentissimi exercitus, duo maximi duces, in paucis diebus bis conflixerunt. Eodem tempore Alphonsus Portugaliæ rex, satis magna classe in Africam traijciens, duas urbes Tingin & Argillam ui cepit, oramq́; Tingitanam armis subactam imperio suo adiecit. Carolum quoq; Burgundionum ducẽ aduersus finitimos quosdam populos regulosq́; eo impetu mouisse arma, ut multorum etiam annorũ bellum excitauerit, quod nuper eius morte finitum est. (Cęsus aũt est ad Nanseium 6. Ianuarij, quo die & anno etiã ducem Mediolanẽsem in templo cęsum esse scribunt.) Hũc Cometam in suis commentarijs in Centũ sententias Ptolemęi non tantum, sed carmine etiam doctissimo descripsit Pontanus cum ijs rebus quæ secutę sunt, interpretatus est eum etiã Eberhardus Schleusinger Physicus Tigurinus in libello suo de Cometis.

AEstate ob siccitatem & æstum nimium syluæ incensæ, flu- 1473
mina siccata, ita ut Danubius in Hungaria meabilis fieret. Iacobus Cypri rex obijt, relicto filio infante, sub cuius tutelæ nomine Veneti Cypri regnum occuparunt.

DIe Petri ac Pauli apostolorũ qui erat uigesimus nonus Iulij, 1474
nimia uentorum uehementia in Germania multa ædificia ad solum usq; prostrata sunt, Augustæ autem Vindelicorum S. Vdalrici templũ deiectum, in quo Parrochus, cum triginta alijs

interijt. Lacerauit tantus uentorum impetus, non tantum Germaniæ arbores ac syluas cum reliquis, sed à Rheni tractu in Hungariam irrumpens, eius terræ accolas multis damnis domi ac foris, affecit. Carolus Burgundiæ rex Nussiã obsedit. Ludouicus Frãcorũ rex, cõtra Carolum Burgundiæ ducẽ, primò cũ Heluetijs confœderatur. Petrus de Hagenbach eques, ob suã tyrannidẽ Brisaci accusatus, degradatus, ac postea, ut meritus erat, decollatus est.

1475

IN Veronẽsi agro infans fœmina orta est binis genitalibus, duplici uẽtre, quaternis brachijs, id monstrũ parẽtes multũ diuq; p Italiæ urbes, quæstus causa, circũtulere. Bartholomæus Pergamas dux clarissimus eodẽ anno morit. Carolus Burgundiorũ dux Lotharingiã occupat. Ferdinãd9 Magnus Hispaniæ rex, Hispaniæ regnũ cũ Alphonso Portugalliæ rege diuidit. Matthias ac Vladisla9 reges pacẽ firmarunt inter Vngaros ac Bohemos. Chronicon Poloniæ. Cracouia insigni incendio deformata est. Eduardus Angliæ rex, à Carolo Burgundiæ duce in Galliam uocatus, cum Ludouico rege amicitiam inijt, ac cum eodem fœdus fecit.

1476 LOcustæ & exundatio Isulæ, totam uastauerunt Poloniã. Hoc anno ipso in Frãconia, atq; in cõfinibus syluæ Ottonicæ, fuit timpanista quidã adolescẽs, nomine Ioannes Behẽ, homo illiteratus,

ratus, paſtor pecorum, apud uicum Niclashauſen, qui ſectatores plures nactus, ſimulatam quandam religionem cõfingens, docere cœpit uulgus mobile, uitam cleri eſſe ignominioſam, ſcãdalis plenã, & Deo abominabilem, telonia & uectigalia, cenſus, reditus, decimas, & tributa non eſſe perſoluenda, omnes aquas & nemora omnibus eſſe libera, ac nonnulla alia ſpargebat in populum, eaq; ſibi à uirgine Maria reuelata eſſe prędicabat. Quamobrem magna plebis multitudo ſequuta eſt eũ, creditũq; eſt uulgò, cœlitus hominem doceri à Deo, ut qui nullas didicerat literas, diſputabat cũ ſacerdotibus, nec de ſua ſententia cedebat, doctrinam Dei eſſe aſſerẽs: Populus qui nouitate gaudere ſolet, undiq; factis uotis concurrebãt, & paſtor ille in diebus feſtis maximo concurſu hominũ, longum ſermonẽ in odium cleri deducebat. Aiũt una concione ad eũ ſupra 30. millia confluxiſſe, artifices ex officinis, arator à ſtiua, puellæ à falce & colo, quaſi numine quodam rapti, neſcijs & inuitis parẽtibus, dominis, & magiſtris, abeũt rectà ad Niclashauſen, cõmunitates oppidorũ & uicorũ, cereos, priuati annulos aureos, redimicula, armillas, pecunias, puellę plerũq; alterũ criniũ plegma offerebãt. Verũ Rodolphus Herbipolẽſis Epiſcopus, maturè doctrinæ ſerpẽti occurrẽdũ exiſtimãs, quodã die cũ nemo circa eũ eſſet diſcipulorũ, miſsis exploratoribus, iuſsit eum captum Vuirtzburgum duci, & in carcerem cõijci, & con-

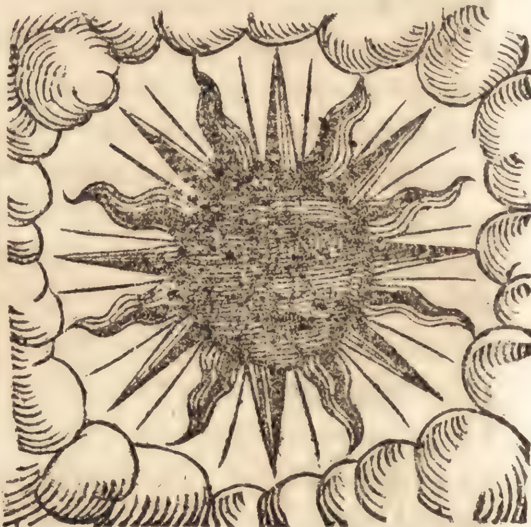
demnatum ad ignem comburi ut hæreticum, post cuius mortem hæc peregrinatio uirorum & mulierū cessauit, & Episcopi Herbipolensis atq; Moguntinus diuiserunt inter se dona ab imperita plebe oblata.

1478

STella Veneris solitò decentior, decurrere uisa est. Locustę p Italiā uagatæ, Brixiēsem agrū penitus deuastarunt, unde maxima lues per totā Italiam uagata est adeò, ut Venetijs supra triginta hominū milia perierint. Alphōsus Calabrię dux unà cum Friderico Vrbini duce Florētinos debellat, eorumq; agros ac urbes igni ferroq; longe lateq; depopulatus est.

EOdem anno secundo idus Iulij Luna ecclypsi laborauit, nec minus totum fermè lumē Solis quarto Calendas Augusti latuit, quod Astronomiæ imperitis maximo miraculo pauoriq́ue fuit. Veneti graui Hetruriæ bello impliciti, in Macedonia & fo-

ro Iulij

& se mutuo inspicientes, has D. Munsterus Moguntiæ se in sua Cosmographia anno 1501. uidisse scribit, easq́ue tum temporis circiter 6. annorum fuisse asserit, cogebantur simul incedere, simul dormire & surgere, & quũ una procederet, altera retrocedebat, nasi utriusq; sese fere cõtingebant, oculi uerò non indirectũ, sed in latera tantum torqueri poterant, quia paululum supra oculos frontes cohærebant. Extensa est uita illarum ad decimum usque annum, & quum tunc una moreretur, illaq; à superstite resecaretur uiua, aut ex accepto in capite uulnere, aut potius ex uulneris fœtore & putrefactione corrupta in cerebro, sororem paulò post est per mortem subsequuta. Occasionem huic monstro dedit huiusmodi euentus: Colloquebãtur duæ mulieres, inter quas una uterum gestabat, & superueniens tertia ex improuiso, concussit colloquentiũ capita, unde pregnans terrefacta, fœtui concussionis dedit signum. Parauit hoc anno Turca contra Christianos magnũ exercitũ. Proinde in comitijs Vuormaciẽsibus, de defensione Germaniæ consultatum est.

1496 ROmæ in amne Tyberino monstrũ inuentum est corpore humano, capite asinino, cuius manus una humanæ, altera uerò elephantino pedi similis erat. Pedum alter aquilinos ungues, alter calceũ corneum bouinũ exprimebat. Ventrẽ habuit fœmineũ, mammis egregiè ornatum. Totum corpus autem squammis erat undiquaq; obductũ, excepto uẽtre, ac pectore, circa posteriora habẽs caput senile barbatũ, & aliud p̃terea instar draconis flãmas expuentis. Maximiliano inuictissimo Romanorum regi insignis ac insolitæ magnitudinis cerua donata est, quam Germanico ac Latino carmine doctissimo descripsit Sebastianus Brandus.

1496 IN Suntgoia fertilissima Germanię prouincia, in pago Lāser, porcus uno capite, quartuor auribus, duob. oculis ac linguis, cto pedibus, corpore, à capite ad umbilicum usque coniuncto, ad posteriores partes uerò separato, natus est.

IN pago quodam qui ad Argentinensem spectat episcopatū, cui Sugenheim nomē est, duobus ab Argētina miliaribus, anser mōstrosæ planè formę in ouo inuētus, duob. capitib. totidēq; linguis, collo unico, quatuor pedibus, q̊rum duo eū locū occupabant, ubi in aliis alę emergūt. Reliqui uerò circa podicē (ubi duplex etiā ad eiicienda naturę excrementa exitus erat) apparebāt, áliæ uerò duę circa collū expansę. Eodē etiā tēpore ac loco porcus sex pedib. anserinis ferè similib. natus est.

MVlier quędam Æmylia nomine ciui cuidā Ebulano nupta, post duodecimum matrimonii annum in Æmylium mutata est, ac deinceps uiris cōuersata, artes uiriles in patria exercuit, uxorēq; propriā, restitu-

restituta dote, iussu Ferdinandi regis Siciliarũ duxit, ut autor est continuator Eusebianæ Chronologiæ. Eodem anno Vladislaus Vngarorum rex, facto diuortio cum Beatrice Arragonensi, pecunia alteras à Papa impetrauit nuptias, filiam domini de Gandala Vasconis uxorem sibi iungens.

INter Cæsenam & Bertonoriũ, tertia diei hora, ad quintũ Calend. Febr. tres lapides adusti coloris horrendo sonitu è cœlo cõciderũt, pręcessit horũ casum ingẽs sonitus, & uelut fragor ruentis materię. Fuerũt qui unũ fuisse crederent, cęterũ suo casu in partes dissiluisse. Significarũt id nõ solũ literę ad multos de eiusmodi ostẽto priuatim Venetias missę, sed pars una lapidis colore adusto, multis spectare uolentibus est in mediũ prolata, quanquã neq; aurium neq; oculorũ sensus apud doctos ęque ualuit ac uetustas quę similis testis est, ꝓdigij. Proditũ memoriæ est in Thracia olĩ ad Egos flumẽ, saxũ uehiculi instar è cœlo lapsum, q̃d Anaxagoras Clazomeni9 sagaci uir ingenio, iã antea casurũ dixerat. Per idem tẽpus nouũ morbi genus cœpit in tota Italia uulgari, sub primũ Gallorũ in ipsam terrã descẽsum, priore anno inchoatũ, & ob eã rẽ (ut credere est) Gallicus nuncupatus. Nã unde primũ fluxerit parum (ut uideo) cõstat. Dira lues, & quã nulla sit ætas antea experta, post uarios cruciatus, pustulæ corpus inficiebant, q̃bus in fœdissima ulcera abeuntibus, supra quam exprimi posit, fœdebantur humana corpora. non Elephantia, non lepra, huic malo conferri potest, & quod omnium calamitosissimum est, trahebatur morbus in plures annos, infectaq; corpora, neque uita neq; fœda lue defungebantur, pauci pro numero ægrotantium extincti, sed multò pauciores à morbo seruati, nec tantum Italia est ea clade concussa, sed 1496

Germania, Dalmatia, omnisq; Macedoniæ & Græciæ ora, uigesima ferè pars hominum id malum est experta.

1497 IN pago Dirlistorf sexto die Decembris, qui diuo Nicolao Episcopo sacratus est, nat9 est puellus corpore quidem bene cõpacto, cui tamen brachia pedesq; ob naturę defectũ non cõueniebant. Dextra enim manus cum omnino deesset, eo loco quo pollex esse solet, carnosus tumor instar uerticuli aut nucis paruæ eminebat. Sinistræ autem manus pars dimidia, in tres tantum digitos sed plane coniunctos, ut quoque pedes in totidem digitos desinebant. Educatus autem, non tantum cibum potumq; monstrosis manibus capere, sed numerare pecuniã, subducere rationes, easdemq; elegantissimis literarum caracteribus rationum libro assignare potuit, quemadmodũ alia omnia, quę aliàs manuũ auxilio ab hominibus fieri solent. Viuit adhuc domini sui liberalitate adiutus, anno 1557. quo hęc scribimus, iam natus 60 annos, uiuidus adhuc ac obeso corpore senex.

1498 IN ditione Vuerdenberga monstrum fœminei sexus natum est, capitibus duobus, brachijs quatuor, pectore & uentre uno, pedibus duobus. Eo anno Eberhardus iunior, dux Vuirtenbergensis fugatus, ac Vlricus fratruelis eius suffectus est.

Vitulus

Anno Domini. 1499

VItulus prodigiosus, duob. capitibus, ante & post Cracouię nat9. Tartari in æstate Poloniam uastant. Et fœdus Vngarorũ Polonorum ac Valachorũ contra Turcas ictum est.

MVlierẽ quandã Germanã Dotheã nomine, in Italia gemino partu uiginti filios edidisse memorię traditũ est, altero q̃dem nouẽ, undecim altero. Quę dum hanc prolẽ gestaret utero, ob ingẽs põdus, solita est eã fascia collo & humeris appensa tumidã aluum, & adusq; genua prolabentẽ, subleuare, ut Ioãnes Frãciscus Picus Mirandulanus princeps, in cõmentarijs suis, in hymnũ secundũ autor est, q̃ octo infantes simul Ægyptias fœminas etiã peperisse, & earũ unã quatuor partub. triginta filios ꝓtulisse, ex antiq̃rũ monumẽtis hausit. Atq; ĩ agro Mutinẽsi, Antoniã quãdã, quadraginta filios edidisse, dũ ageret ipsa annũ quadragesimũ, ac sępe uno partu ternos atq; quaternos, ex historia cuiusdã Episcopi Nouocomensis recitat.

IN Alsatia non procul à Tabernis uisum est caput tauri, tortis oculis, inter cuius cornua, stella insolitę magnitudnis emicuit. Ortum est bellum Maximiliani cum Heluetijs, quod copiosè in Heluetiorum Chronicis describitur.

LVcernę Heluetiorũ uigesimoprimo die Maij, Draco igneus immani specie, patulis aurib9, crassitudine uituli, lõgitudine uerò octo cubitorũ ad pontem Russi fluuij uolare uisus est. In Iulio mẽse Maximilianus Romanorũ rex magno cũ exercitu in Heluetiam irrũpens, Engadinũ ferro flãmisq; miserè deuastauit. Heluetij partim Meronam properant, partim Hegoiã depopulant.

1500 IN Polonia Cometa in septentrione sub signo Capricorni decem & octo diebus, horrendæ magnitudinis apparuit, & hoc anno Tartari Russiam & Poloniam deuastarunt. Iudæorum bona dirrepta à cruce signatis militibus. Cracouiensis arx fortuito incendio, conflagrauit, & Moschus Lituano bellum intulit.

1501 ALbis Germanię fluuius decimonono Cal. Sept. ita excreuit, ut Misenę in foro à fœminis appellato, lintrib. ac cymbis nauigaret. Iugum pontis unũ è maioribus, aquis euertit. in Germania multis in locis notę Dominicę crucis & in signum passionis Domini, uestimentis & corporibus tam uirorũ quàm mulierum inopinatò apparuerunt. Vnde multi fidei ac religionis mutationem significare iudicarunt.

Anno Domini. 1502

VIgeſima nona Iunij die in agro Tigurino, apud Heluetios, grando ſtupendæ magnitudinis, non tantum agros ac uineas infeſtauit, ſed feras etiam ſylueſtres, armēta pecoraq́ʒ diuerſi generis in terrā cum hominib. proſtrauit. Sic uigeſimo ſecūdo Iunij, ac potiſsimū circa Bernā, Solodorū, ac Bielā ciuitates, ex magna cœli tempeſtate grandines cecidere, lapidibus, qui ſua magnitudine gallinarum oua ſuperabant. Fuit huius anni hyems uehemens, ut aues cœli, ac animalia in ſyluis habitantia frigiditate torpeſcerent, penitus & ex his multa interirent. Æſtas præterea circa Ioannis Baptiſtę feſtum tam feruens, ut arbores, ac diuerſos terræ fructus abſumeret, ſyluas hinc inde accenderet.

IN pago Goſſouu, agri Tigurini apud Heluetios, mulier honeſta maſculos duos, duobus capitibus, uno quidē corpore, umbilici uinculo cōiunctos, quatuor manibus, totidēq́ʒ pedibus. 1503

1503 IN Germania cruces iterum in ueſtimentis, & in pane ſimi- laceo apparent. In Bauaria circa oppidum Vilſecum dra- co ingens coronatus atque ingnem exſpuens uiſus eſt. In Haſ- ſia infans bene diſtinctis membris natus eſt, niſi quod auribus, oculis, ac naribus in uniuerſum ca- reret, ac in facie ſolum os haberet. Eo anno liga ru- ſticorum in Germania, uulgò der bundſchuoch, ac præſertim in agro Spi renſi immodicā ſeditio- nem concitauit in ſupe- riores. Pius quartus pon tifex obijt, cui ſuffectus Iulius ſecundus, miles melior quam ſacerdos.

1505 PHilippus Flandriæ princeps, cum iam Ioannam Elizabethę Caſtellę reginę ex Ferdinando filiā in matrimoniū duxiſſet, atq; iam cum eadē ex Flādria ſoluēs, in Hiſpaniā aliquot nauium claſſe properaret, mala ſubitò tēpeſtas uētis cōtra ſe flātibus orta eſt. Claſsis aliquādiu iactata fluctib9, ad extremū maxima uētorū ui ſuperante diſſoluta eſt, ac naues alię aliò uerſę circa Anglicanū

littus

littus appulerunt. Nauis prætoria cum duabus alijs ad occiduam insulæ oram delata, se in Vynmuthum portum recepit. At rex marinorum fluctuum improbitate ductus, in cymbam conscendit atque à suis in terram uectus est. Hæc tempestas loco prodigij à uulgo habita est, quando uis uentorum quæ mare concitaret, ex pinnaculo turris diui Pauli Londini, aquilam æneam quæ lanceæ infixa ut pinna, uentorum flatu facili motu indicabat, euulsit, deiecitque in terram, quæ cadendo alteram aquilam proximæ tabernæ signũ fregit. Hinc iam tum persuasum est religiosis portẽtorum obseruatoribus, Maximilianum imperatorẽ qui aquilã gerebat, insignem facturum esse iacturam, qualis procul dubio fuit amittere Philippum filium, quod anno proximo factum est. Eodem anno dux Geldriæ rebellans in Arnheim obsessus, Cęsari se subdidit. Granatæ populus ad fidẽ Christi coactus est. Maximilianus Vngaros rebelles, capto Posonio, ad suas partes retraxit, ac pacem fecit. Ludouicus Francorum rex rupto fœdere, Longobardiam inuasit.

1506 COmeta apparuit mense Augusto, inter septentrionem & oriẽtem sub Vrsa maiore, rutilans atque utrumque signum Leonis & Virginis occupãs. Sed paucis diebus uisus est. Cuius quidem prognosticon fuerat casus illustrissimi principis & ducis Philippi Maximiliani imperatoris filij, regis Castellæ & archiducis Austriæ atque Burgũdiæ, nec non belli Maximiliani cum Venetis & Gallis. Postea eo anno capta est à Baiazeto urbs Methone, uicta deinde, ingẽs classis Christianorum missa aduersus Turcas. Exarsit bellum ciuile inter Baiazetum patrem & eius filium Selimum. In Italia uerò anno quo fulsit captus est à Gallis Ludouicus Sfortia dux Mediolanensis.

lanensis. Atque hi euentus proximi fuerunt Cometæ, quare eos præcipuè significatos arbitrabantur. In Germania aliquantò post exortum est bellum Bauaricum. mox exarsit & bellum Venetum, in quo quàm uariæ uices extiterint, quantis aduecti sint cladibus Itali & Galli, quæ regũ fuerint adfectiones, historiæ ostendunt.

1509

HOc anno 14. Septemb. terræmotus grauissimi octodecim diebus cõtinuis murum Constantinopolitanæ urbis qua parte mare spectat, cum omnibus adiacentibus domibus disiecit, fossatumque ruderibus impleuit, ac terræ æquauit. Arcem in qua Gazophilacium imperatoris quinque turribus munitissimis custoditur, & insignis domus qua leones nutriuntur, destruxit, cuniculos qui per montes ac longa itinera è Danubio aquas in urbem euehunt maximis laboribus & impensis fabricatos ita concussit, ut ingenti thesauro reparari nequiuerint. Sinus quoque maris, siue brachium (ut uulgò loquũtur) inter Constantinopolim, & Peram uiolentia terræmotus adeò infremuit, ut in utramque ciuitatem mare ultra muros aquam iniiceret, sed & domus tributaria iuxta muros urbis in mare tota decidit, ut nullum illic apparuerit uestigium, maxima item pars turris plumbeæ in Pera corruit. In Calliopoli munitissima arx penitus rupta est, nec ulla domus illic integra mansit, feruntur Constantinopoli tredecim millia hominum tum obruti, periisse. Iulius secundus Pontifex ecclesiæ Romanæ, urbes quas Veneti ante obtinuerant, in suam potestatem redegit. Ludouicus duodecimus Francorum rex, Venetos uicit, ac multas Italiæ ciuitates cepit. Bellum Valachiæ cum Sigismundo Poloniæ rege cœptũ. In Anglia defuncto Henrico septimo, Henricus octauus successit. Basilius Moscus, Plescouiam ciuitatem maximam occupauit.

Bernæ

Bernę Heluetiorū quatuor prædicatorꝭ ordinis monachi, ꝑpter hæresim, ac malis artibus cōfictam religionem, incendio cōsumpti sunt. Maximilianus Cæsar, Veronam, Patauium, Teruisium, & alias urbes permultas à Venetis recuperat.

ONacrotalum auem cygno multò maiorē in omnib. expeditionibus Maximiliano Romanorum regi prçcessisse, ac castris quasi locū signasse certum est, unde & hæc auis mansuetissima in aula Cæsaris quam potissimum sibi elegit, boni omnis spe, debito uictu multis annis sustentata est, quæ ante paucos annos adhuc Mechliniæ publicè ali grandæuã, Culmãnus Geppingensis uir eruditus ac humanus, in sua ad Gesnerum epistola testatur.

CEciderunt magno omnium miraculo ac stupore è cœlo lapides circiter 1200. in agro fluuio Abduæ contermino, 1510
ex his (ut Cardanus de rerum uarietate scribit) unus 120. pondo, alius sexaginta, delati fuerūt ad regis Gallorum satrapas, pro miraculo plurimi, quorum color ferrugineus, durities eximia, odor

ſulphureus, p̄ceſſerat in cœlo ignis ingens hora tertia: decidentium lapidum ſtrepitus hora quinta exauditus, ut mirum ſit horis duabus tantã molem in aëre ſuſtineri potuiſſe. Intra uiginti menſes pulſi ex Mediolano Galli. Triennio poſt reuerſi, uaria prius fortuna, inde iterum pulſi, ad excidium profligati. Vrbs Mediolanẽſium in cuius finibus ceciderant lapides, uectigalibus, incendio, fame, obſidione, peſte nunquam aliâs uexata grauius.

TErræmotus magni quatiunt Florentiam, Rauennam, Venetias, Forum Iulium & pleraq; alia loca, cum magno incolarum terrore in Italia. Et eodẽ anno Mirandula recuperatur à Gallis, & Mutina Maximiliano regi traditur. Bononia deficit à Pontifice. Tripolis in Africa obtinetur ab Hiſpanis. Taurici Tartari Lituaniam ad Vilnam uſq; uaſtant.

1511 MEdiolani die ſereno ac ſplendido, ſtellæ mirum in modum micantes in cœlo uiſæ ſunt. eodem mox anno Galli ex urbe pulſi ſunt.

Rauennæ

 Anno Domini. 1511

RAuennæ natum est mōstrum, cornu in capite, alas habebat, brachia nulla, pedem unum, ut auis rapax, oculum in genu, sexum utrunq;, in medio pectore ypsilon & crucis effigiem. Aliqui interpretati sunt, cornua superbiam, alas leuitatem & mentis

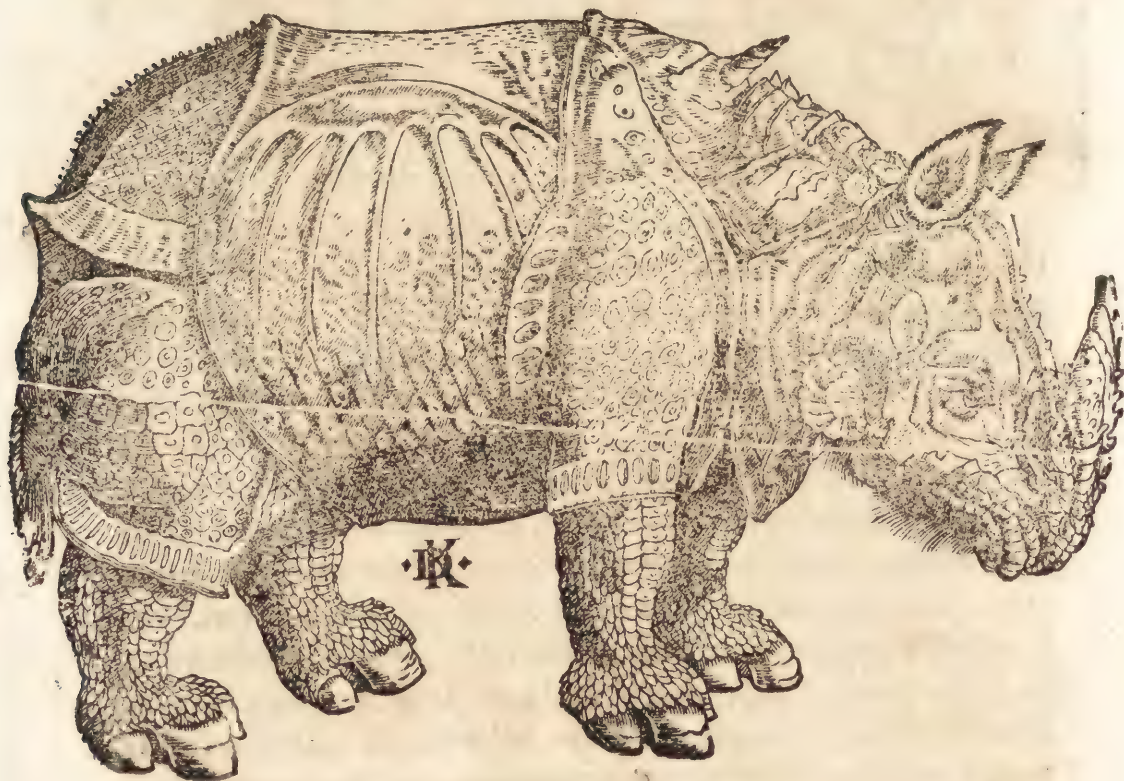

inconstantiā, carentiam brachiorum, defectum bonorum operū, pedem rapacem, rapinam, usuram & omnimodam auaritiā, oculum in genu, solum ad res terrenas mentis defectionem, utrunq; sexum, Sodomiam: Et propter hæc uitia Italiam sic bellicis cōtritionibus quati, regem autem Franciæ non sua uirtute id facere sed solum esse Dei flagellum. Ypsilon uerò & X, signa esse salutis, nam Y figura est uirtutis. Ideo si ad uirtutem recurrant, & ad Christi crucem, ab his pressuris & tribulationib. respirationem et pacem conquassationibus desiderabiliorem sint habituri. Hęc legimus apud Ioannem Multiuallem ac Casparū Hedionem in historia Synopsi post Sapellicū ad nostra usq; tempora. Verum & aliam eiusdem monstri effigiem, sed paulo diuersam ac priori non in omnibus respondentem cum interpretatione carmine expressa uidimus, quam & hoc loco adijcere placuit. Post uarios Italiæ tumultus bellicos summus Pontifex Rauennam obtinuit. Concilium Gallicanum celebratum est Turoni, quod tamē Lugduni demum continuatum est. Tripolis in Aphrica ab Hispanis obtenta.

Eodem

EOdem anno Augustæ Vindelicorum uirgo 40. annorum, dum se absq; cibo atque potu uictitasse ad multos menses diceret, quibus nec dormiuisse unquam sanctè affirmabat, nō tantum ignobile uulgus sed Cęsarem quoq; ipsum Maximilianum ac multos imperij Romani principes adeò decepit, ut post custoditam ac iam aliquoties exploratam, reuera spiritu Dei eam duci atque ali crederent. Verum cum paulo post fucus, qui suberat, detegeretur relicta Augusta patria, in Heluetiā fugit atq; Friburgi in Vchtlandia (ut digna erat) aquis submersa est.

1513 EManueli Portugaliæ regi potentissimo Cal. Maij ex India allatus est Rhinoceros uiuus colore buxeo siue uermiculari, te-

stis clypeatis tectus, magnitudine elephanti, crurib. tamen breuioribus, omniq; ex parte armatus, animal in ea regione uix antea uisum, unde et miraculi loco non ab incolis tātum, sed à uicinioribus etiam omnibus conspectum est.

1514 COlmariæ imperialis Alsatiæ oppidi ad Illum fluuium siti,

natus

natus est infans uirilis sexus, ex cuius pectore aliud integri hominis eiusdemq; sexus corpus omnibus membris absolutum, ad genua usque propendebat, solo capite in alio corpore infixo.

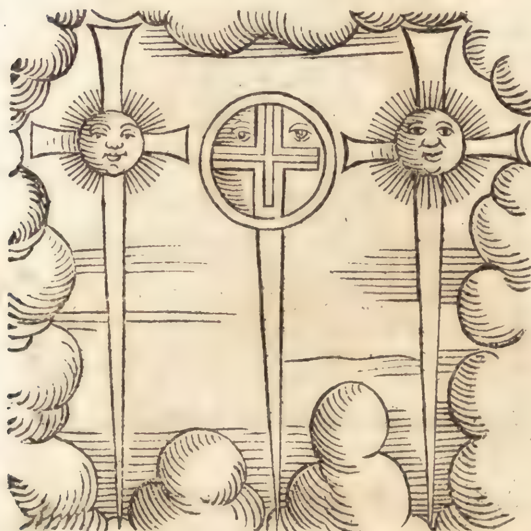

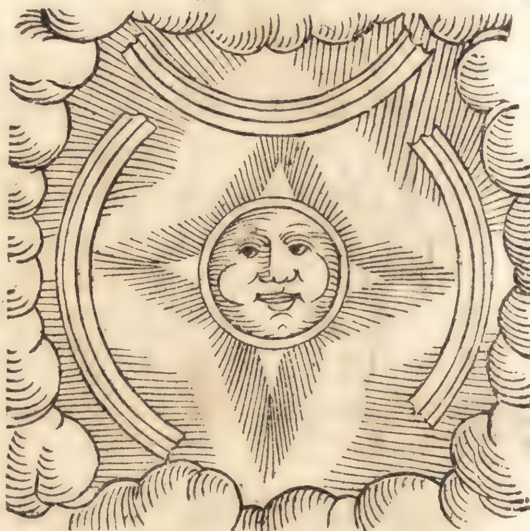
IN Sarzano quinto Idus Martij nobili quodã Italiæ uico inusitatæ magnitudinis mõstrũ uisum est, q̊d copiose Cælius Rhodiginus in lectionũ antiquarũ lib. 24. describit. Fuit aũt infans biceps in quo multa mira conspiciebant. Primũ quadrimestris magnitudo, mẽbra omnia cũ proceritate respõsum habẽtia, absoluta, amussitataq;. Facies utraq; similitudinis propè indiscretæ. In capitib. crines aliquãto longiores ac nigricantes. Inter utrunq; caput ex collimitio humerorũ tertia surrigebatur manus. Sed quæ aures lõgitudine nõ excederet, nec integra uisebat omnino. Reliquũ corpus prorsus benè compactũ, ac citra ullam maculæ fœditatem. Postridie allatus Rhodiginũ est. Quia uero uisenda res erat, placuit mitti ad Hispanorũ ducem, qui in proximo uicaria regis fungebatur potestate, id uerò ut citra putredinis timorem posset obiri, exenterare præmortuum necesse fuit. Inibi ergo mirum aliud, cor quidẽ simplex, ut assolet, at iecur duplex, sicuti & lien. Nã in uiscere hoc uisam quandoq; duplicationẽ uel in uno, credimus Aristoteli. Verùm in hoc genus monstris mira quidem, sed naturalis tamen à peritis rerum afferri ratio solet. 1514

Hoc

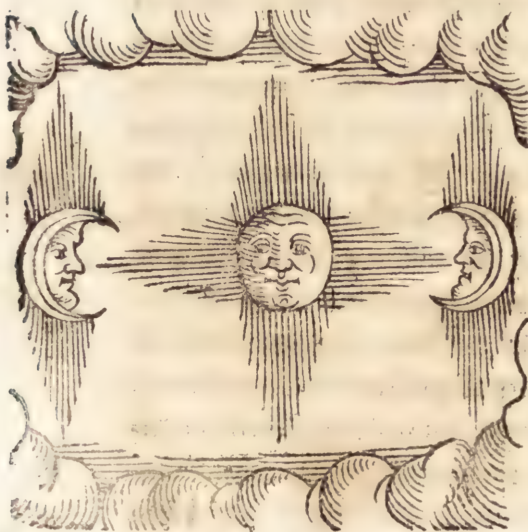
Hoc anno Italia, intonãte altius bellorũ procella, multis annis late uastitatẽ dedit, ac intestinis discordijs flagrantibus multa undequaque incommoda passa est.

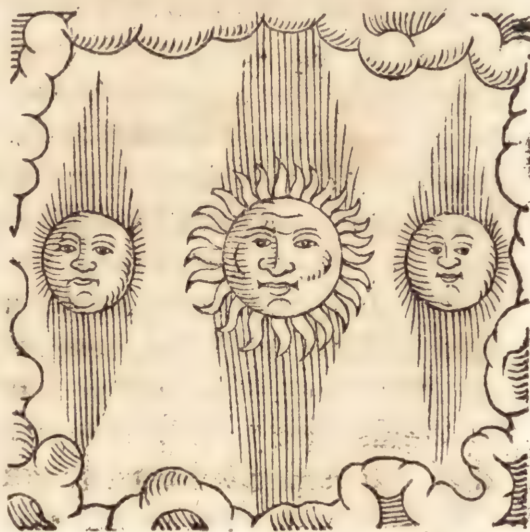
1514 PRidie idus Ianuarij in ducatu Vuittenbergensi, circa tertiam horam diei, tres soles in cœlo uisi sunt, quorum medius sua

magnitudine reliquos superabat, in his autem omnib. gladij sanguinolenti atq; candentis figura undequaq; eminebat. Idibus Ianuarij circa horam octauam pomeridianã Rotuillæ in præclara Germaniæ ciuitate, quæ Consistorio ac iudicio imperiali nobilitata est, sol horrenda specie uisus est, quem uarij ac diuersi etiam

coloris

coloris semicirculi circumdabāt. Decimo autem Ianuarij, ac decimoseptimo Martij iterū tres soles. Vndecimo uerò Ianuarij ac decimoseptimo Martij tres Lunæ uisæ. Quorū omnium significationes ac prognostica publicis literarum monumentis, per Iacobum Stopelium, artium ac medicinæ doctorem, medicumq; Memmingensem edita sunt. Eo ipso anno in Germania Sueuica factio, quam uocabant den armen Kuontzen, ducem Vuittenbergensem exagitauit. Iudæus Pfefferkorn dictus, Halæ Saxonum, quod Eucharistiam prophanauerat, combustus est. Mascorum supra 40. millia à Polonis ad amnem Boristhenem cæsa sunt. Smolensko arx Lituaniæ munitissima, Mosco prodita est. Sophi in maiori Armenia Turcos magna strage uicit.

EManuel Portugaliæ rex Vlyssiponę præbuit ludum atq; cer 1515
tamen elephantis cum Rhinocerote, spectaculum admiratione dignum atq; in ea regione nunquam uisum, in quo tamē elephans succubuit. Munsterus lib. 5. Cosmogra.

IN Germania uisus est 1516
iustæ ętatis uir, cui aliud caput ex umbilico exereret, quod pro more alterius quoq; cibum caperet. Huius meminit Iacobus Ruoffus in libello de hominis conceptu, ex quo eam quam uides imaginem mutuauimus. Eo anno Franciscus Galliæ rex pace cū Heluetijs facta, eos 700000. coronatis, additis insuper aliquot præfecturis donauit, annuasq; pensiones promisit.

CVm Ratisbonæ ad Danubium fluuium sitæ, eiectis Iudęis ex illorum sinagoga templum in diuæ uirginis honorem erigeretur, quod formosæ Mariæ templum appellabant, mox magna à Germanis finitimis eò peregrinatio facta est. Confluebant indies multi, qui furore quasi ac insania correpti, sua relin-

quentes, quod domi attrectauerant, secum ad templum adferebant. Faber lignarius domi laborans, cum optaret se Ratisbonæ

esse quò Mariam salutaret, arrepto forte quòd tum ad manum erat instrumento, mente iam captus, se in pedes dabat, nec ulla ratione ab instituto suo reuocari poterat. Sic ferrarius cum lima uel alio instrumento, faber cum malleo, cum subula sua calceator, materfamilias cum colo, aut olla in qua coxerat, ancilla cum tripede aut situla, alij uerò cum alijs rebus, quib. tum occupati erãt. Eorum multi itineris imperiti ad aliquot miliaria ieiuni aduolarunt. Sanatę sunt ibi male habentium infirmitates. Acceperunt ibi uisum cæci, surdi auditum, saltauerunt in discessu claudi, ac ad uitam mortui reuocati sunt. Durauit hæc peregrinatio ad octennium, deinde ad nihilum redacta est. Tu lege plura apud Sebastianum Francum in imperatorum rebus gestis, ubi hanc peregrinationem non minus doctè quam elegãter depingit. Ego cũ anno 1541. in comitijs ibi celebratis illustrissimi principis Ludouici Palatini electoris aula essem, theologorum tum (ob institutum in religionis negocio colloquium) amanuensem agens, uix umbram tam præclaræ peregrinationis uidi, templum tum temporis erat purgatum omnibus illis instrumentis, quibus adorantium hactenus liberalitate adornatum fuerat, ingentem tamen molem, maguo plaustrorum numero senatus iussu propter impedimenta, ac loci angustiam, à ciuibus amotam intelllexi.

Vicesi-

VIcesimasexta die Iunij, Nordlingenses ingenti affecti sunt damno. Nam excitatus horrendus uentus, simulq; terręmotus grauis concurrēs, deiecit Parochialem Ecclesiam ad sanctum Emeranū dictam, atq; intra mœnia ciuitatis, & extra ad duo mil- 1517

liaria, strauit duo millia domorum & stabulorum. In syluis uerò & hortis innumeras radicitus euulsit arbores, reliqua eminētiora ædificia, quæ non deiecta sunt ui uentorum, pro magna parte sunt concussa & commota; atque deinde infirmiora reddita. Grandinis diro impetu circa Rhenum omnia deuastata sunt, unde mox dira fame ac rerum omniū maxima penuria laboratū est.

IN Saxonia in festo natiuitatis Domini circa cœnobium Vinariense, media nocte cœlo serreno crux punicei coloris in cœlo uisa est. Editæ sunt eo anno Martini Lutheri conclusiones contra indulgentias pontificias, unde multæ in Ecclesia Christiana dissensiones ortæ sunt.

NOuum & inauditum morbi genus ortum, sudatoriam uel Anglicam pestem dixere, primum Brabantiā & loca finitima, mox magnam Germaniæ partem inuasit. Fuit ea uis morbi adeò letalis, ut quosdam ante duodecim horas, plurimos ante uigesimam quartam horā, ex quo sudare cœpissent, absumpserit. Sed nusquā sæuijt Atrocius quàm Antuerpię, in qua urbe tridui spacio, quadringētos aut quingentos homines extinxit. Langue 1518

bant in domo una septem, octo, plures etiam. Miraculi loco habitum est, si unus mortem euasisset. Immunes erāt pueri & senes ab hoc malo. Qui media ætate essent, aut nō multò infra hanc, hi incidebant in morbum prandentes, dormientes, comessantes, genioq́ indulgentes. Tantum malum erat, ut ipsi medici faterentur se nescire quid esset. Hoc anno comitia Augustæ erāt, in quibus de successione Caroli imperatoris, de causa Vlrici ducis Vuirtenbergensis, ac Martini Lutheri doctrina actum est. Dux Vuirtenbergensis bis ex suo principatu expulsus est.

1519

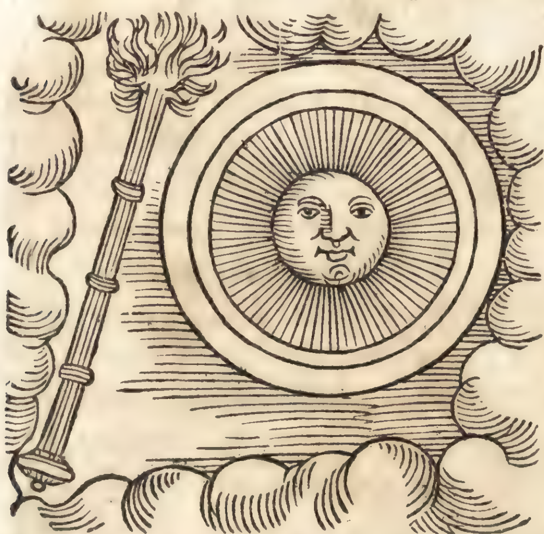

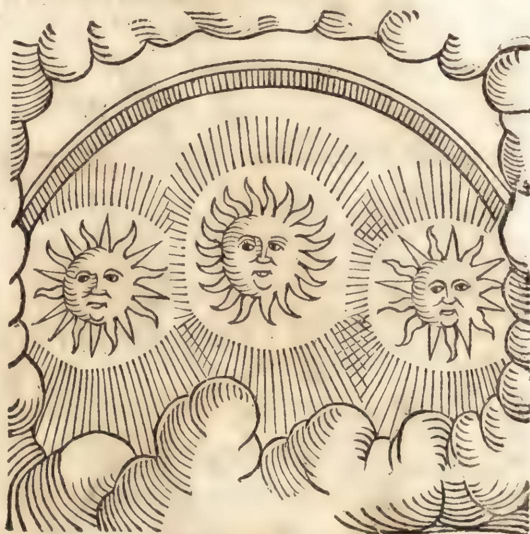
TRauenus fluuius inferioris Germaniæ, adeò exundauit, ut Lubeci à Pistorio Prato totum plaustrale scutorū genus auexerit, multumq́ damni cellis, & apothecis iniecerit. Tiguri Heluetiorum ad Calendas Ianuarij hermophroditus nat9 est, propè umbilicū magnū crudę carnis tumorem, & paulò inferius muliebre, suo autē solito loco uirile membrum habens.

EX Sabaudia in Heluetiā uenit quidā iustæ ætatis, integra forma, mēbris benè cōpactis omnibus, ex cuius tamen uētriculo præterea aliud hominis corpus ita propendebat, ut caput tātū, atq; brachia sola deessent. Circūtulit uir bonus hāc molē, magno hominū undequaq; cōfluentiū spectaculo, & admiratione per regiones diuersas, ex corpore miraculoso quęstū faciens.

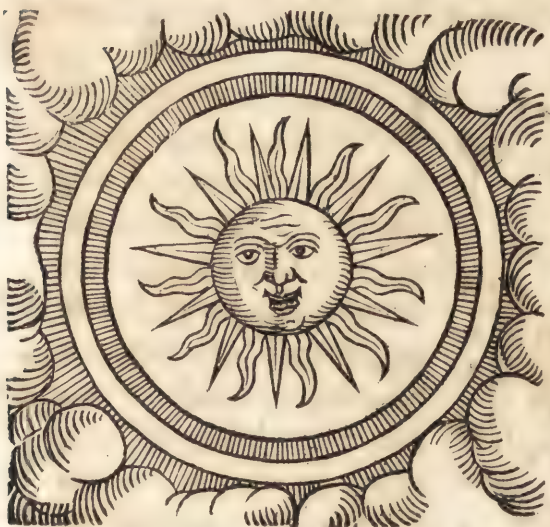
Vien-

Viennæ Austriæ per mensem Septembrem diuersi generis prodigia cœlestia uisa sunt. Primo enim eius mensis die, à tertia usque ad quintã horã post meridianam Sol duplici circulo uisus est. Quarto die circa primam fax ardens. Quinto Ianuarij cir

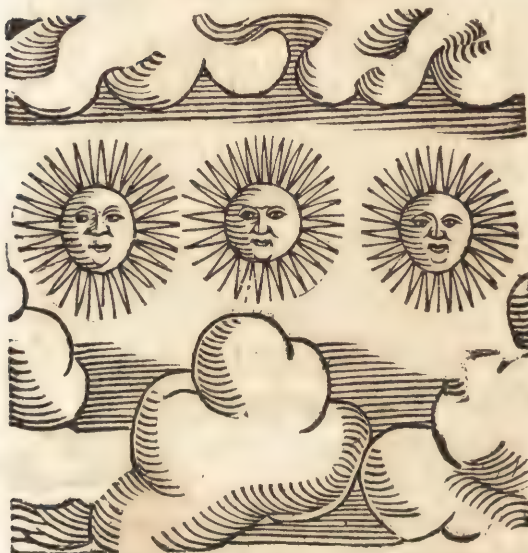

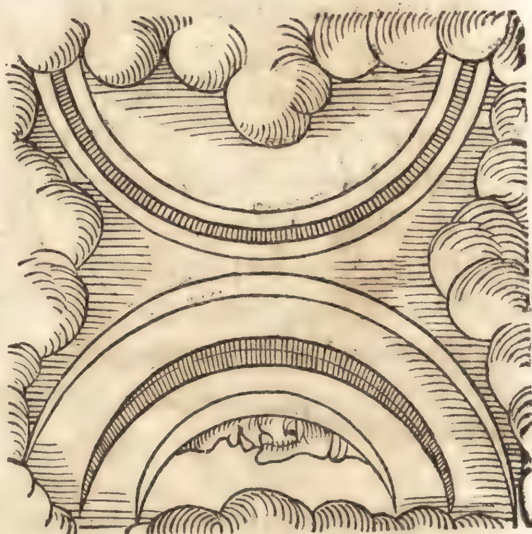
ca Solis ortum tres soles cum uarij generis iride. Sexto circa tertiam pomeridianam iterum sol cum duobus magnis circulis uisus est. Philosophi Halonem maximum uocant. Sexto circa nonam noctis Luna cum cruce signata, & circulo inclusa, cui maior semicirculus in parte superiori erat. Septimo circa ortum diei,

tres ſoles uiſi ſunt, Philoſophi Parahelios uocant, à ſexta autem uſque ad ſeptimam iris cum trigemina Luna. Quæ prodigia à Pamphilo Gengenbachio, cum imaginibus ad Carolum regem miſſa atque per Germaniam publicata ſunt.

1520 VVIſſenburgi ad Rhenum in meridie magnus atque horrendus armorum ſtrepitus atque concurſus in aëre reſonans à ciuibus auditus eſt. Vnde multi metu conſternati, arreptis ſuis etiam armis confluxerunt, urbem ab hoſtibus cinctam obſidione putantes.

CVm Carolus 5. Romanorũ imperator, Aqſgrani coronatus eſt, area circa ſolem cum iride uiſa eſt. Chriſtiernus ſecundus Daniæ ac Noruegiæ rex occiſo Stenone Suetiam obtinuit, Holmiam crudeliter affligit, ac mox metu coactus relicto regno in Germaniam fugit.

Erd

ERdfordiæ ad ſolem uiſa ſunt gemina parelia. Trabs ardens horrendæ magnitudinis in cœlo conſpecta eſt, quæ deſuper in terram ſeſe demittens, conſumpſit plurima. Inde reuerſa in aë-

rem formam circularem induit. Proximo anno Turca cum ingenti exercitu Hungariam inuadens, Albam Græcam proditione cepit. Lutherus hęreſeos in comitijs Vuormacienſibus accuſatus, ſeſe ueritatis Euangelicæ teſtimonijs, coram imperio Romano defendit. Caroli V. imperatoris milites Mediolanenſem non arcem tantum, ſed ciuitatem etiam, pulſis Gallis, receperunt.

ACcidit Mediolani uigeſimo octauo die Iunij horribilis caſus. Erat ſupra fornicē portę arcis, Iouis turris, nō ſolum ad propugnandū munitiſsima, ſed aſpectu etiā pulcherrima, qppe in cuiusfronte pter alia ornamēta locatę eſſent tutelariū diuorū marmoreę imagines, ad amuſsī ſculptę, cū inſignib. Sfortianorū ducum, qui tantā molem fundauerāt. Forte aūt cum intra turrim ſeruarentur in uſum tormentorū, plurima pulueris ſulphurei uaſa, fulmē de cœlo ipſam tetigit, & murum ſcindens, igneam materiam accendit, cuius impetus nō ſolum turrim euertit à fundamentis, ſed mœnia etiā, & arcis cubicula, ac reliqua ędificij membra proxima humi proſtrauit, ſaxaq; circumuolitantia duos arcis præfectos, qui de more paulo ante ad ſalutandum uirginem 1521

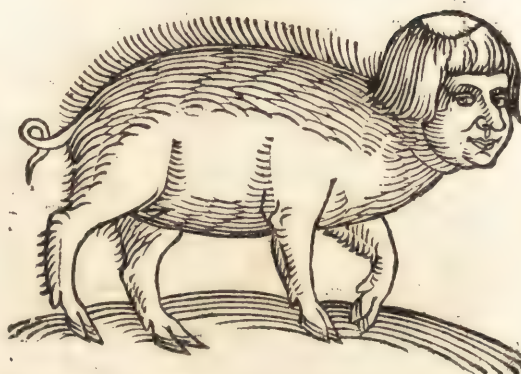
matrem, in ſacello iuxta portam conuenerant in area deambulantes occiderunt. Alios quoq; è militibus, qui ibidem auram captabant (erat enim æſtas & diei ueſpera) interfecerunt, aliorum capita, thoraces, brachia, & crura fregerunt, adeò ut è ducentis propugnatorib. uix duodecim è tam magna clade euaſerint. Neq; tantæ ruinæ fragor ciuitati fuit ignotus, quin & ipſa ualido terręmotu cõcuſſa, magnum pleriſq; iniecit timorē, ne tota eo impetu corrueret, quo ſedato, cũ fulminis ardor uehemēs uerſus arcē uiſus fuiſſet, innumeri eò cõcurrentes, omnē aream, quæ ante ipſam arcem erat latiſsima, ſaxis opertam repererunt, admirabanturq; aliquot lapides, quales decem boum iuga uix loco mouere potuiſſent, quingentos & amplius paſſus iactos fuiſſe, fundamenta turris euulſa ſupra portam ſtare, ipſius faſtigia in imo conſpici, neq; id ſine Dei nutu eueniſſe exiſtimabant.

1521 HAdrianus põtifex cũ in Palatij ſacellũ Romę ad ſolennes natalis diei Ieſu Chriſti cęremonias pagēdas ingrederet̄, ianuæ illius ſacelli ſuꝑliminare q̄d marmoreũ erat, poſt ei9 ingreſsũ illico decidit, ac nõnullos cuſtodię ſuę milites cũ maxīo ipſius timore occidit. Eo anno poſt captã Rhodũ Caierbei9 ſtatī defunctus eſt. Cui Acomathes Baſſa, q̄d ad miniſtrationē attinet, ſucceſsit.

1522 IN Turingiæ diuerſis locis agri ac ualles à magna muriũ copia mirum in modum deuaſtata ſunt. Chriſtiernus Daniæ rex, Stenone interfecto cum regnum inuaſiſſet, Holmiam grauiter afflixit, qua de re copioſe Zieglerum leges.

1523 VItulomonachus monſtrum terribile, natum Vualterſodorſi uno à Fribergo lapide, pago ditionis Cellenſis, uilla ruſtici, cognomento Stecheri, de quo monſtro D. Martinus Lutherus libro

rus libro edito, ſuam expoſuit ſententiam. Scimus etiam natum Porcoſacerdotem tertiodecimo anno poſt Hali in Saxonia, ipſo die Paſchatis. Circa autumnum in regno Granatę magnus caſtrorum ac ciuitatum numerus terra abſorptus eſt, ac Neapoli in diui Galli feſto tanta cœli tempeſtate ſęuitum eſt, ut caſtella, arces ac ingentia hinc inde ædificia ruperit.

QVinto Calend. Nouēb. in regno Neapolitano, Cometa apparuit, & cœlum ex crebris corruſcationibus, tonitruis, ac fulminibus in terram delapſis planè ardere uiſum, tremuit terra,

& secuta est ex ruptura nubis inundatio tanta, ut lapides ex montibus sexcentorum centenariorum pondere penitus cum domibus ac castellis quindecim millib. & quinquaginta tribus, atq; cũ hominum, armentorum, pecorumq; innumerabili multitudine, per triginta duo miliaria Italica auexerit.

ROmę tertio nonas Nouembris in ripa Maiori, uisum est monstrum marinũ sexus fœminei cũ mammis, capite tamen hirsuto, magis simiam quam hominem refferente, cum auribus caninis. Eo anno Rhodus insula Solymanno Turcarum imperatori dedita mẽse Ianuario, maximo totius Europę detrimẽto ac miserando luctu.

1523 CVm in Pãnonia (ut Fincelius scribit) noctu quidã rusticus curru ueheretur, & cadente diurna luce, cogeretur in agro pernoctare, excussus somno erectoq; corpore stans, uidit in aëre duos principes digladiãtes, alterum procero & ualido corpore, alterum staturæ minoris, sed regium diadema capite gestantem, quorum alter grandior & fortior uictum interemit, & coronam capiti detractam terræ illidit, ut in partes dissiliret. Post triennium Ludouicus Vngariæ rex in prælio turcico fusus ac profligatus est, qui etiam aduersum sibi prodigium in corpore suo circumtulit. Natum enim infantem cutis nulla texit, sed caro fuit cruda, ut necesse fuerit medicos arte cutem obducere corpori, quo existimatur regni amissionem significatam esse.

TIguri Heluetiorum sexto nonas Maij tres simul soles, uarijque simul circuli in cœlo conspecti sunt, ac eodem anno, eiectis ex templis omnibus idolis, nouam Euangelij reformationem, per omnem suam ditionem Tigurini instituerunt.

Villa-

Villachium Germaniæ oppidum pernicioso incēdio cōsumptum, ac Labachiū ad dimidiam partem diro incendio deformatum est. In Haga uerò comitis Hollandiæ, mulieres ob uectigalium portoriorum exactionem, perniciosam excitarunt seditionem.

IN Hirciniæ syluæ q̄dam pago nō procul à Kniebis, infans mōstrosus natus est, 1525
uirilis sexus, in cuius corpusculo circa pectus aliud prǽterea corpus mēbris omnibus absolutis, propendebat ad genua usq;, solo capite in alio corpore tecto. Peruenit monstrū hominis ad uirilē usq; ætatē hinc inde miraculi loco, ac Argētinæ adhuc in nūdinis circa Ioānis Baptistæ festū, anno 1555. ac sequēti q̄ hæc scribimus apud nos Basileæ in nūdinis diuo Martino sacratis conspectū est.

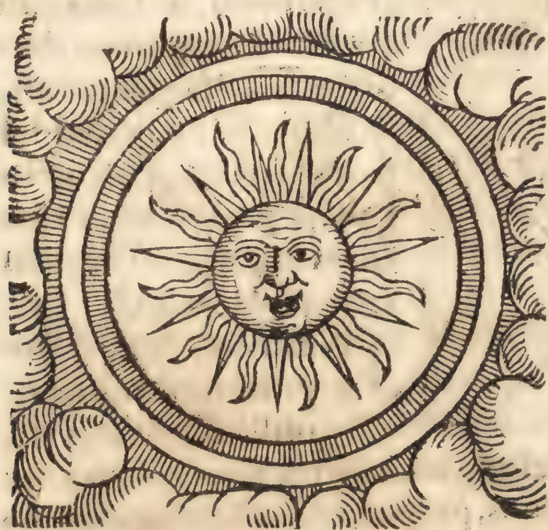

ANte mortem Ludouici Hungariæ regis, in Hungaria duo parelia conspecta sunt quæ procul dubio significarūt, tres reges, Ferdinandum uidelicet, Ioannem, ac Turcarum imperatorem, dimicaturos esse de regno. Iobus Fincelius.

In Sa-

1525 IN Saxonia mense Maio, iris noctu supra Locham adparuit. Infans Vuittenbergæ sine capite natus, atque alius inuersis pedibus. Eodem anno dux Saxoniæ Fridericus Sapiens diem obijt. Visus est Halo qui solem ingenti magnitudine cingeret, iridis ferè formam induens.

IN Augusto Sol per aliquot dies ut igneus globus in cœlo comparuit. Hoc ipso anno in Germania horribiles, & ante nunquã auditi motus à seruis rusticis in Alsacia, Sueuia, Francia. Thuringia, & in illis terris quæ ad Rhenum sitæ sunt, excitabantur. Motus hi magna ui & armis principum sunt repressi, adeò ut intra menses ferè tres supra centena millia rusticorum conciderint in conflictu, non aliter atque pecora trucidati. In Mulhausen Duringiæ oppido, concionator Ecclesiasticus erat Thomas Monetarius, is palam docuit restauraturum se collapsum Ecclesiæ statum, gloriabaturque priuatim sibi à Deo reuelationes fieri, & ad euertendam tyrannidem impiorum, gladium Gedeonis sibi commissum esse. Eduxit turmatim cohortes uulgi, iussitque nobilium domos diripi, & monasteriorum bona compilari. Cæterũ dum deprædantur, passim plebeiæ copiæ sine ordine, deleuerunt eas Saxoniæ principes, & Landgrauius Hessorum. Monetarius & socij eius plerique capti sunt, & capite truncati, pœnas impij sui instituti dederunt. Franciscus Galliæ rex uigesimoquarto Februarij à Caroli v. imperatoris militibus ad Papiam captus est.

1526 IN Heluetia apud Tugios uigesimo Iulij die turris pulueris bombardici de cœlo tacta, ingentem urbi cladem dedit.

SIc in Septemb. mense fulmen è cœlo lapsum, feriens Basileæ turrim quandam redundatem, multis uasis bombardico

puluere repletis, in momento oculi fregit illam, disiecitq; lapides magnos & paruos in urbem, non sine graui læsione omnium quæ in propinquo erant, Interierunt duodecim aut tredecim homines, & aliquot pecora, qui ea hora in campo iuxta turrim uersabantur. Quædam etiam domus quadratis turris lapidibus tactæ, non modicum senserunt detrimentum, adiacentes uineæ fuerunt subitò sic tonsę, ut putares uites falcibus resectas. Fœdus Mediolanensiũ, Gallorũ, Anglorũ, Venetorũ ac omniũ Longobardię ciuitatum, cõtra Carolũ V. imp. ictum est. Interfecto Ludouico Vngarię rege à Turcis, regnũ Vngarię inuasit Ioãnes Zepusiensis Vaiuoda. Sigismũdus Polonię rex Dantiscũ ueniẽs, seditiones puniuit, ac sacrificulos in pristinã dignitatem restituit.

NOn procul à Kauffbüren nobili Sueui oppido tres soles cum uarijs circulis cœlestibus uisi sunt. 1527

CIrcumferebantur tum uaria passim uaticinia, quibus colligebat eum annũ rerũ mirabilium futurũ. Nunciatũ est quoq; prodigiũ, auditũ uidelicet in cœlo fragorẽ, quasi armatorũ inter sese concurrentiũ. Et paulo post, cum ad diuorũ delubra, obsecrationum ferijs supplicationes è more haberent, sol ingenti ac nebuloso orbe sereno cœlo circũquaq; inclusus apparuit. Quę ꝓdigia cũ ab alijs aliò (ut quisq; animũ affectũ habebat) ad reges & monarchas referrent, postea extitere quidam, qui ea peculiariter du-

bias Vltraiectinorum res, & mirabiles motus, uicisitudinesq́, quæ in hunc annum inciderunt, portendiſſe affirmarent, de quibus copioſè Lambertus Hortenſius Montfortius libro tertio rerum Vltraiectinarum doctiſsimè ſcripſit.

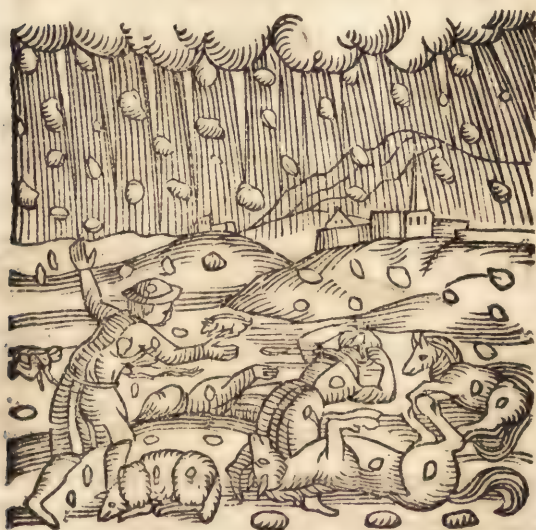
AGmina locuſtarum magno uentorum undiquaque flantium impetu ex Turtia in Poloniam delata ſunt, habentium cæſias ac aureas alas quaternas. Hæ non minus hominibus quàm pecudibus noxię, poſt ſe peſtem reliquerunt. Cōſpecta præterea multis in locis duo parelia, gemina iride cincta. Iobus Fincelius.

1527 VNdecimo die Octobris, mane circa horam quartam in ea Vueſtriæ parte, cui comites Rheni præſunt, terrificus Cometes à multis uiſus eſt, durauitq́ hora & quarta eius parte. Oriebatur à ſubſolano, aſcendens meridiem occidentemque uerſus, ſub ſeptentrione maximè conſpicuus. Longitudine erat immenſa, colore ſanguineo in croceum deſinente. Summitas eius incuruati brachij formam & ſpeciem habebat, in cuius manu ingentis magnitudinis gladius, ueluti iam iam percuſſuri uidebatur. In gladij mucrone atque ab utraque acie, tres non mediocres ſtellæ apparebant, uerum quę à mucrone fulgebat, reliquis duobus maior erat. Ab his ſub obſcuri radij piloſæ caudæ figura cōſpiciebantur.

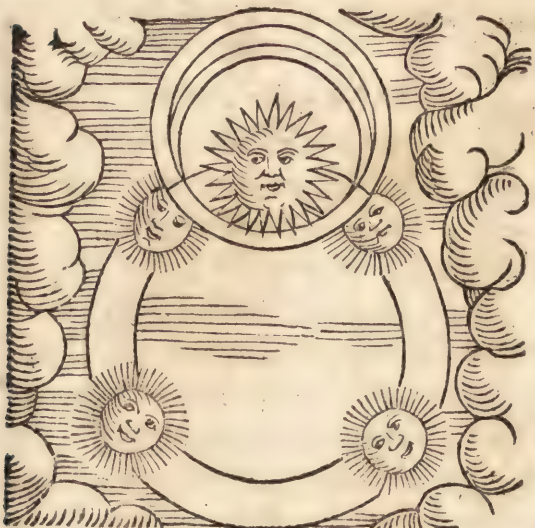

In lateribus à ſummo ad imum uſq́, radij in ſpeciem ferè haſtarū deformati & gladij minores, diluti ſanguinis colore, inter quos humanę facies comis barbisq́ hiſpidę, nigricantis nubis colore cernebantˇ. Hęc ſimul tanto terrore horroreq́ mouebantˇ ac rutilabant, ut nōnulli ſpectatorū timore metuq́ propè exanimati dicantˇ. Hunc inſignis aſtrologus Petrus Creuſſerus, Ioan. Liechtenbergij inſignis aſtrologi diſcipu-

discipulus, interpretatus est. Subsequuta est Turcica Tyrãnis, & incursiones hostium acerrimæ cum sanguinis hinc inde effusione. Roma urbs ab exercitu Cæsariano duce Borbonio obsessa & capta, direptaquę est. Pontifex obsidionis necessitate coactus, in Angelica arce captum se dedidit Cæsarianis, sed eum pro singulari clementia sua liberũ dimisit Cæsar, ac pristinæ dignitati restituit, ut Christiani orbis publicę trãquillitati cõsuleret, quidã scribũt 40000. aureorũ millibus redemptũ esse ab hostibus.

Die decimonono Iulij 1528
Augustę Vindelicorũ ingens tẽpestas orta, ex qua grãdinis lapides inusitatæ magnitudinis, multã ac pniciosam cladẽ domi ac foris intulere. Visa est octauo Iunij cœlo sereno, area circa solem, iridis similitudine nõ obscura. Secuta est siccitas magna.

Decimo septimo Calẽd. Iunij, Tiguri Heluetiorum metropoli, multi simul soles atque circum eos tres circuli, conspecti sunt: Eodemq́ anno sequuta est insolita in Heluetia (regione armentis atque pecoribus aliàs refertissima) carnium caritas, atq́ penuria tanta, ut ex Vngaria boues uocarent. Anno uero proximo Tigurinorum aliorumq́ue confœderatorum, contra 5. Heluetiorum pagos, bellum intestinum exarsit.

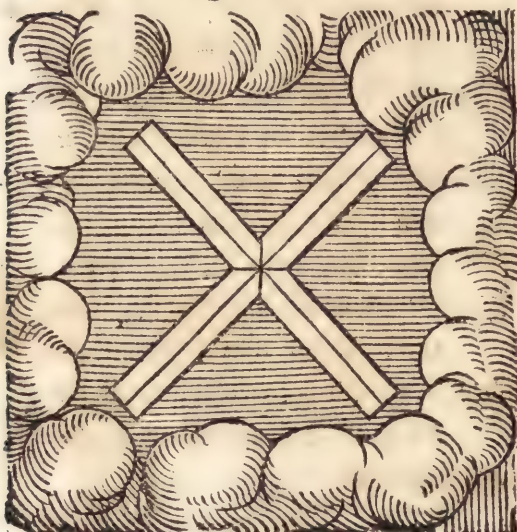
1528 NAtus est infans qui brachijs inuniuersum careret, reliqua corporis forma rectissimè habens. Pedes huius cū ad uigesimum annum ætatis peruenisset, manuum officio fungi uidi-

mus, accipiendo, secando, ori inserendo, nec non etiā alea & chartis ludendo. Quod & alter quidam ore & mento prestare potuit.

EIusdem etiam agilitatis mulier Francfordiæ ad Mœnum anno Christi 1556, uisa est, quæ manibus omnino carens, arrepto pede calamo, literas non tantum elegantissimè pingere, sed tractare colum, nere, numerare pecuniam, ac subtilissima quæque, pedum digitis conficere potuit.

CVm urbs Vltraiectina graui obsidione premeret, ostentum dirū in cœlo uisum, oppidanos uehemēter perculit, & hostium animos in spem potiundi oppidi erexit. Signum enim decussatum in cœlo, supra oppidū luteo colore (horrendū aspectu) terribile apparuit. Id quia Burgūdici nominis insignium est, utrinque ita interpretati sunt, oppidum breui

Burgun-

Burgundionum ditionis futurum. Fuere tamen inter Hattēnos, qui id in longè diuersam religionem uerterent. Tutelaris ei loco D. Andreas est: persuasum inde multis fuit, cum diuum præsens oppido auxilium, ut obsidione solueretur, allaturum. Mane circa lucis principium porta Hænuersa, quia magnis operibus hostium fœdè deformata, diuq́ꝫ quassata, ac propè decussa fuerat, procidit, cuius ruina aditus armatis in oppidum, per apertum, planumq́ꝫ iter, patefactus fuit.

NOno Ianuarij circa decimam noctis horam in Germania, chasma quod uoraginem uel hiatum cœli philosophi uocant, uisum est, quod Iouianus Pontanus doctissimè descripsit. 1529

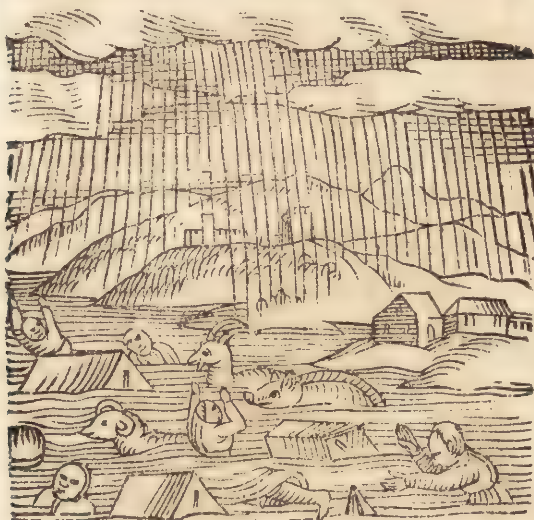

PRopè Esselingā Neccari monstrū natū est, infans uidelicet uno capite, quatuor aures, quatuor brachia, quatuor item crura pedesq́ꝫ habēs. Comitia regni Germanici apud Spirā celebrantur de rebus fidei, ac stratagemate contra Turcas. Pluuiosa æstas hoc anno terræ omnia nascentia miserè passim pessundedit.

IN festo Matthiæ Apostoli circa noctis initium Vratislauiæ uentorum immenso impetu cacumē turris diuæ Elizabethæ, cum magna lignorum strue, mole cupri ac stanni (ex quibus obductum erat) in terram deiecit, de qua tempestate plura leges in miraculis Iobi Fincelij.

1529 BAsileæ Rauracorum 14. Iunij, Birsus fluuius, (qui suum per urbem, ob multas cõmoditates transitum habet) continuis siue imbribus, siue nubis ruptura, adeò intumuit, ut ruptis hinc inde laqueatis ædificijs, naues onerarias in urbe ferre potuerit, ac totã urbis partem, quæ in plano erat, domorumq; ædificia, ad curiã usq; magno cum damno oppleuerit, ad cuius inundationis memoriã, in foro frumentario, ipsoq; curiæ senatoriæ ingressu, ænea tabula cum inscriptione erecta est.

1530 SPiræ episcopalis Germaniæ ciuitatis, quæ ad Rhenũ sita est, excitatus à monacho piscator, ut media nocte per Rhenũ nauicula cum fratribus suis eundem monachum duceret, piscator promissa pecunia uictus, nauẽ parauit, ac impositos monachos in medium Rheni ratem duxit. Verùm cum atrox tẽpestas orta esset, nauclerus uitę periculum timens Deiq; implorãs auxilium, à monachis uerberibus tractatus est. Et demum diuino auxilio ad littus uenit, uerum monachus cum socijs in conspectu nautę illicò euanuit. Nauta uerò fere exanimatus, orto die à puero domum ductus, eodem die obijt. Hoc spectrũ elegãtissimo carmine descripsit lib. 2. Elegiarũ Georgius Sabinus Brandenbugensis.

MEnse Ianuario serpens monstrosus septem capitibus coronatis, ac duobus pedib. instar draconis, cuius

cuius typū imago hæc cum magnitudine refert, ex Turcia ad Venetos primum perlatus, deinde Frācisco Francorum regi donatus, ac sex millium ducatorum propter raritatem æstimatus est.

ROmæ 8. Octob. subita inundatione multa in urbe, ac in Cāpo, præsertim Flori periere adeò, ut multi etiā de uitæ incolumitate dubitarint. Sic quarto Iulij Basileæ Rauracorum Birsus fluuius alueum suum egressus multis incōmodis ciuitatem eiusq; accolas affecit. Cronbergiæ infans in utero materno lachrymare apertissimè auditus, ut refert Fincelius.

EOdem anno Cometes in Germania, Italia, & Gallia, uisus est circiter sextum diem Augusti, & primum aliquot diebus mane ante ortum solis apparuit, inde sequutus est solem, & sub uesperum post occasum solis circiter tres septimanas uisus est, usq; ad tertium diem Septemb. Cursus eius fuit per Cancrum, Leonem, Virginem & Librā, ubi desijt uideri, neq; apparuit amplius postea. Nō multò post in Octo . exortum apud Heluetios bellū est. Seditiosi rustici se uiunt undiq; in Germania.

IN Lōbardia tanta luporū copia inuēta est, ut peregrinari iā multis hominib. deuoratis tutū non esset, ac cū nullis insidijs capi possent, ultionis diuinæ pœna iudicata est. Stumpfius.

1530 BRabantiæ, Hollandiæ, ac Flandriæ loca littoralia maritimaq́ꝫ, Selandiam propemodum uniuersam, dira aquarum obruit alluuio, ruptis aggeribus, mari & fluminibus passim inundantibus, cum magna & hominum & rerum strage, non tantum pagi sed & oppida Flandriæ atq́ꝫ Selandiæ enauigata sunt cymbis fluuialibus. Ferunt maria omnia adeò insolenter per id tempus aucta ut ternis aut quaternis pedibus supergressa sint aggerem. certumq́ꝫ est, fuisse paucos admodũ in Selandia, quos

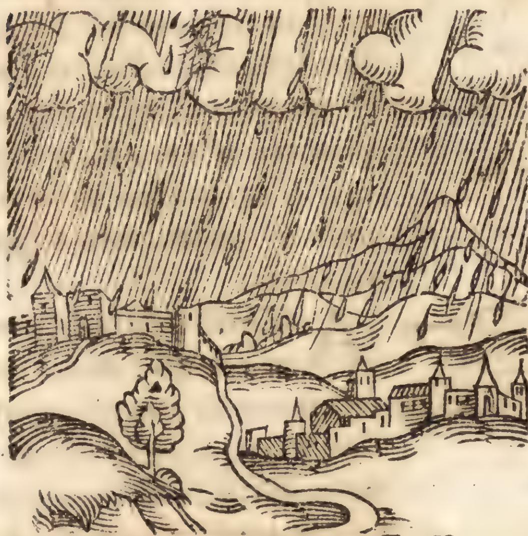
tam sæua hæc tempestas non deprehenderit. Si noctu uenisset tam subitus & grandis cataclysmus, non dubium quin plurima hominum millia fuerit absorpturus. Eodem anno Mechliniæ mortem obijt Cæsaris Maximiliani filia Margareta, anno ætatis 51. Romæ præter tonitrua ingentia, & crebros ignes tanta uis aquarum cœlo decidit, ut altero se perituros diluuio metuerint homines. Tyberis se effundentis impetu, & publicæ & priuatæ domus corruerunt. Atrox uis tempestatis huius secum rapuit, & in alueum fluminis deportauit etiam ædificia, quæ trium aut quatuor fictilium lapidum densitate constabant. Si qui uitæ seruandæ studio & cupiditate conscenderant tecta alta domorum, hos uentorum uiolentia humi decussos, Tyberinis undis absorbendos dedit. Locis urbis depressioribus aquæ, in triginta trium aut sex pedum altitudinem sese extulerant. Vnde

Vnde factum est, ut frumenti, quod tum erat in urbe, plusquàm tria modiorum millia fluctus absumpserint, præter uinaria uasa, quæ dissoluta effuso liquore aquis innatabant, & alia permulta preciosissima, quę in pœnarijs hæc tempestas reperit. Hoc anno Florentia ab exercitu imperatoris & Papæ expugnata. Turca in Austriam irrumpens, à Germanis in fugam actus est.

GRando insolitæ magnitudinis 4. Septembris Basileæ Rauracorum de cœlo cecidit, cuius crudelitate uites adeò infestatæ sunt, ut eo anno uini penuria maxima sit inde laboratum. 1531

Eodem anno facta est inter Basilienses ac Solodorenses grauis disceptatio, ac inde propter limites bellũ, quod tamen ab alijs Heluetiæ ciuitatib. confœderatis sopitũ est. Ioan. Oecolamp. mox ecclesiæ Basiliensis & renouati Euãgelij summus pastor, apostematis dolore, piè ac sanctè Deo spiritũ reddidit, ac Osuualdum Myconiũ uirũ eruditione, sanctitate ac innocentia uitæ inprimis clarum, suæ ecclesiæ successorem reliquit.

LIsibonæ in Portugalia in cœlo signa ignea ac cruẽta diuersi generis uisa sunt, ac sanguineę guttæ ex nubibus in terram ceciderunt.

In Heluetiæ quodam pago quem patria lingua Gossauu uocant, prope Groningam

natus

natus est mõstrosus infans ad uigesimumnonum Augusti diem, duobus scilicet capitibus, ternis brachijs totidemq́ pedibus. Cometa uisus per totum Augustũ, caudã meridiẽ uersus erigẽs. Orta sunt in Heluetijs intestina, ac plusquã ciuilia bella, cõcursum est armis infestis prope monasterium Cappel, ubi Tigurini cum suis magnam suorum acceperunt cladem, in qua & Hulricus Zuinglius pro patria ac religione pugnans occubuit.

1531 EOdem anno & mense in litore Hollandiæ, non lõge ab Herlemo, mare piscem eiecit mortuũ, longitudine pedum sexaginta octo, crassitudine triginta, oris hiatui, tredecim pedes tribuerunt. Idem annus Ludouici matris Frãcisci primi Gallorum regis morte, ac uictoria Poloniæ regis cõtra Vayeuodã Muldaniæ Turcæ tributariũ, & Valachos insignis fuit. Valachi bis cũ Polono manus cõseruerũt. Polonus utroq; prælio superior priore Valachorum sex millia profligauit, ex quo numero multi cæsi, capti sunt q̃; plurimi: altero, ipsum q̃que Vayeuodam duobus uulneribus saucium fugere coëgit.

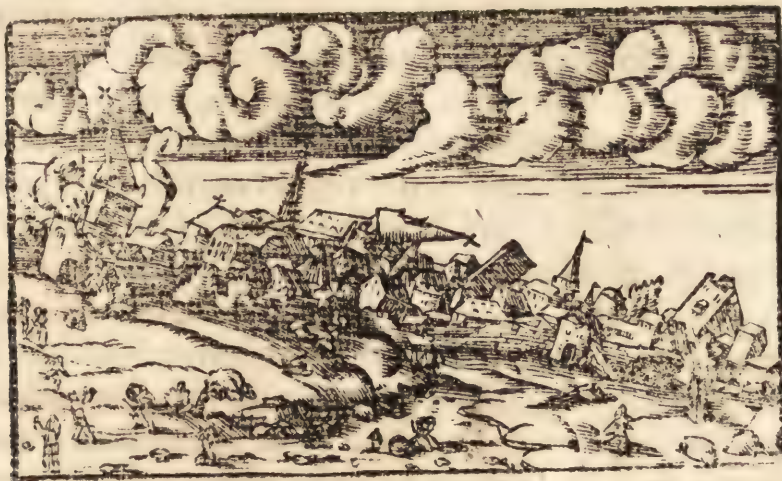
AVgustæ Vindelicorum mulier tria monstra peperit, primò caput humanum membranis inuolutum, secũdò bipedem serpentem, cui Lucij caput, corpus

corpus ranæ & pedes, cauda lacertæ, tertiò porcum omnibus partibus integrum.

MOnstrum horrendũ quadrupes, humano capite barbato ac cristato, aquilinis pedibus, manib. ferè leoninis, cauda canina, corpore giluo in flauũ declinante, anno 1531. salutis, in ditione Episcopi Salceburgensis, in saltu quem Hanesbergium uocant, captum est, feritatis insolitæ. Hominum enim aspectum fugit, seq; in tenebras, ubi potuit abdidit, tandem cum ad cibum capiendum neq; cogi, neq; allici posset, paucos post dies inedia perijt. 1531

MOtu terræ cõcussa est tota ferè Lusitania, Vlysiponæ corruerũt 1000. et 50 domus ex omniũ spectatiss. plus sexcẽtę ruinã minatę sunt. Tẽpla oĩa in lapidũ aceruũ redacta traduntur.

Hic mot9 terrę dies octo durauit, et q̃tidie p̃ interualla redijt, ut septies aut octies interdiu huic piculo fuerĩt obnoxij incolę, unde relicta urbe, hoĩes in cãpis sub dio agere sũt cõpulsi. Adhęc ex locis illis,

illis, quidam ſcripſerunt certos hiatus factos, unde peſtilentiſsimus aër exhalaret, atq; hinc atrocem ortam eſſe peſtilentiã. Hoc anno mẽſe Auguſto uiſus eſt Cometes in Germania, Italia & Gallia, ad occidentem tribus hebdomadibus circiter ſextum diem Aug. & primũ aliquot dieb. mane ante ortum Solis apparuit, inde ſequutus eſt Solem, et ſub ueſperũ poſt occaſum Solis. Curſus eius fuit per Cãcrum, Leonem, Virginem & Libram, ubi deſijt

uideri, nec apparuit amplius poſtea. Eodem anno agente Aquiſgrani, à coronatione Ferdinando rege, tum ratus Turca ueniſſe tempus, quo rem Chriſtianam uel modico conatu affligeret, in Hungariam recurrit, Viennam iterum tentare uolebat, ſed imp. Carolus & Ferdinandus Cæſar, cum ad ſuos ſcripſiſſent, ut uiderent, ne maius aliquod detrimentum Chriſtiana Reſp. pateretur, duces caſtra caſtris contulerunt, cum hoſte in aciem deſcendere, fuit id felix prælium, copiarum Solymanni parte multò maxima, aut capta aut cæſa. Rex Chriſtiernus magna claſſe in Daniam profectus ad repetendum regna ſua, dedidit ſe in manus patrui ſui Friderici regis Danorum. Item & Chriſtierni regis filius, qui in Cæſaris aula alebatur, obijt. Et illis ipſis diebus mortem obijt Galliæ regis mater Ludouica, Sabaudiæ ducis Caroli conſanguinea. Sunt qui hunc Cometam infelix illud & calamitoſum Heluetiorum bellum portendiſſe dicant, quo bis à Tigurinis (qui enim quinque præliorum mentionem faciunt, uani ſunt & mendaces) infeliciter pugnatum eſt. Appianus obſeruationes de illius Cometæ motu ſcripſit. Extat etiam Theophraſti Paracelſi de hoc Cometa iudicium. Mentionem autem eius faciũt Milichius Carion, Scleidanus, & Lauaterus.

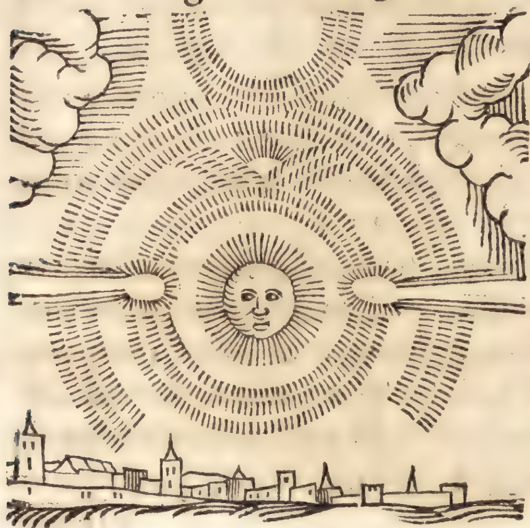
Non

Anno Domini. 1532

NOn procul ab Oeniponte (ut Iobus Fincelius annotauit) hæ uisæ sunt imagines, Aquila stans in colle ac intrepidãs, huic è regione obuiabant aliæ tres uelut hostiles imagines, quarũ prima camelus erat, respectans & flamma in orbem circumdatus. Altera lupus flammã ore euomens, flãmineo itidem orbe septus, hunc sequebatur leo, cui uir cataphractus stans in aditu montium blandè contrectabat iubam, & uicissim blandiri huic leo uidebatur, pedem uelut salutabundus porrigens. Casparus Peucerus de Tetratoscopia.

OLissibonnæ crebra ac cruẽtissima prodigia uisa sunt & inter cætera uehemens etiam terræmotus urbem quassauit. Non procul ab Isena Thuringiæ oppido, in aëre uisa sunt uetus arbor, ac eques aliam arborem uiuentibus folijs gestans, quem secutus est canis uenaticus, ac postea magna atque atra crux propè pagum uel uicum quasi fulmine incensum. Fincelius.

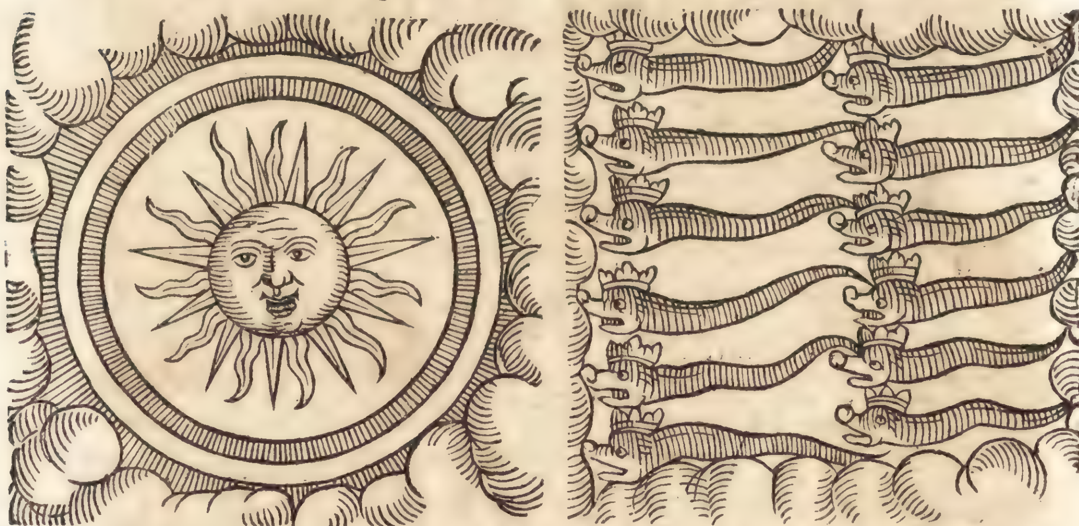
MEnse Septembri iterum Cometes uisus est, in Virgine ac domo Mercurij, per aliquot septimanas, duabus horis manè ante exortum Solis & ad Orientalem plagam, qui durauit totos tres menses. Erat admodum terribilis flamma, nam & magnitudine & duratione uincebat alterum Cometam, quem superiori anno uideramus. Hunc descripsit & interpretatus est medicinæ doctor clariss. Achilles Gassarus, & Ioannes Virdungus Hastiodus insignis Astrologus.

VIsi sunt die 11. Aprilis, hora diei secunda, tres soles cõspicui ac splendidi Venetijs, cũ duab. iridibus, nõ cũ capitibus descẽdẽtib. sed soli oppositis, q̃rũ prima citò desijt, altera in medio cœli parua cõstitit, horarum duarum & plus spacio, altera uelut corona, altera ut semicirculus plano terræ æquidistans

præter aliorum morē, Soles uerò ipsi pellucidi, ut intueri nequaquam possent, sicut nec qui in medio erat. Qui ergo ad solis lęuā habebatur ualde lucidior, maiorq́; ac splendidior, uisus est uersus austrum: qui uerò ad dextram, boream uersus spectabat, minor nec tam splendens, hunc tamen in fine magis perseuerantem auctumq́; animaduertimus. Sic tamen ut ambo simul desijsse uisi sunt, uterq́; tamen maximos radios per cœlum, & ad terrā extendebant, colore omnium ad rubedinem declinante.

1532 SEptimo Calen. Maij in Heluetia circa Solis orientem albus ac cristalinus circulus uisus est. Et eodē anno bellū maximo apparatu in Turcos, sine fructu tamen, susceptum est. Ioannes dux Saxoniæ elector imperij obijt. Stumpfius & Fūctius in Chron.

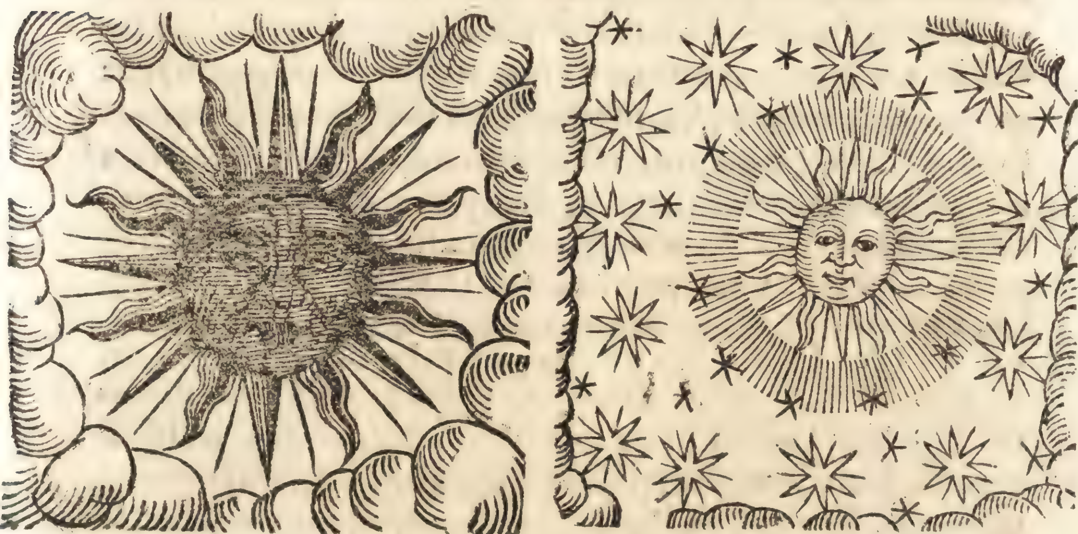

IN multis regionibus Dracones uolantes in aēre gregatim uisi sunt, coronis tecti, habentesq́; rostra suilla, interdum numero 400. unà uolarunt. Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium.

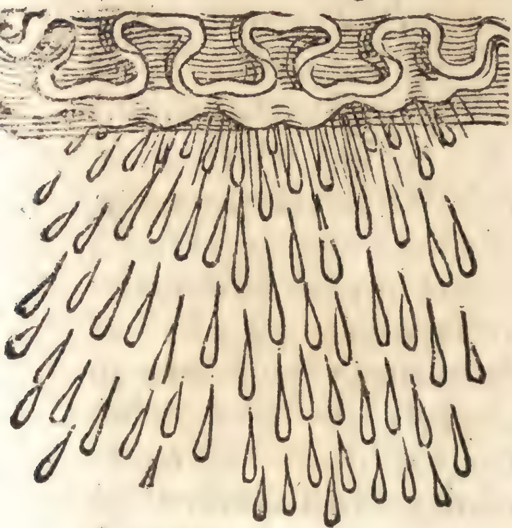
MOnasterienses in Vuestphalia in cœlo sereno equitē armatum equo insidentem cōspexere. Grauida quædam mulier in Germania furore simul coniuncto amore concitata, maritum dormientē interfecit, & sinistrum eius latus cum brachio ad fœmur usq́; eadem nocte deuorauit, reliquā uerò corporis partem sale conditam in aliud usq́; tempus seruauit. Peperit paulo post gemel-

gemellos, uerum ob crudele ac inauditũ facinus, perpetuis clausa carceribus. ibi uitam dolore ac inedia consumere coacta est.

IN Babyloniæ regno, circa Radubios quos Palycastos appellant, prouincię Lalassiæ, ad septimum diem Martij mensis in-

fans ex obscuri planè nominis fœmina Rachiena nomine natus est: speciosa quidem forma, lucentibus contra naturam oculis ac dentibus. Ea aũt hora qua natus est, nõ elementa tantũ, sed omnes cœlorum uirtutes cõmotæ sunt, ac horrenda signa ediderũt. In medio enim noctis apparuit Sol insolito suo splẽdore, quasi in ipsa diei meridie, qui deinde in tenebras adeò uersus est, ut in Ba-

bylonia per integrum diem minori miraculo non uisus sit. Deinde est iterum conspectus cum insolitæ figuræ atque diuersi generis stellis hinc inde in cœlo oberrantibus. Supra domũ uerò in qua editus est puer, præter alia signa ignis etiam cœlestis de cœlo cadere, atque homines consumere uisus est. Sequenti uerò die facta Solis ecclypsi, ac magna aëris irati tempestate, margaritas de cœlo pluit. Tertio die draco igneus circa Babyloniã uolare conspectus est. Apparuit præterea mons nouus ac reliquos montes altitudine excedens, qui mox in duas partes diuisus est, in cuius medio inuenta est colũna, in qua Grеca lingua inscriptum erat: HORA NATIVITATIS VENIT, AC INSTAT MVNDI FINIS. Decima tertia aũt natiuitatis hora, uox clamãtis in aëre audita est. PARATE CORDA VESTRA AD EXCIPIENDVM. AC BEATI QVI CVSTODIVNT VERBVM EIVS. Postquã aũt ad duos menses uixisset infans, instar senis uocem exaltans, se Dei filiũ esse profitebatur, ac cũ interrogaretur quid præcedentia signa portenderent. Margaritas de cœlo cadẽtes, populum esse qui in sua uerba iuraret. Draconem aũt uolantem suos aduersarios significare respondit. Curauit omnes morbos, uisum restituit cæcis, ac ad uitam reuocauit mortuos uerbo suo, ac dum uerũ se scripturę diuinæ, ac mysteriorũ reconditorũ, interpretem esse dixisset, per totam Babyloniam contra patrias leges pro Deo adoratus ac cultus est. Hæc transtulimus ex magni Meysini Rhodiensis epistola, quam non tantum ad sui ordinis milites, sed ad omnes Christianæ fidei principes etiam scripsit, quò præcauerent, ne contra uerbum Dei falsis à prophetis, ac sathanæ artibus atq; ludibrijs humanum genus deciperetur.

IN Sueuię pago, quem lingua patria Christantzhouen uocãt, non procul ab Ysna oppido sito, septem annorũ puer sæpenumerò in extasin lapsus est, qui post multa corporis tormenta, pectoris cõcussiones ac sudores ad se rediens, magno omniũ cõcursu, ac admiratione, sibi cœlitus reuelata recitauit. Profitebatur autem se iussu diuino eò impelli, ut iam puer posthabitis omnibus uitæ periculis, Dei ueritatem enũciaret populo, qui hactenus seniorum per uerbũ Dei admonitiones respuisset. Locutus est igitur po-

tur po-

tur populo, non publicè, sed in priuatis ædibus, nõ pueriliter, sed magna cũ grauitate, multa de Deo, eius opificio, iustitia, gratia, lõganimitate. Item de Iesu Christo, cuius passionem suo ordine, à cœna dominica usq; ad finem recitare potuit. Vocauit circũstantes lectũ (in quo cubabat) ad pœnitentiam, cũ iam extremi iudicij diẽ præ forib. esse diceret, illud ipsum enim se habere ex trium radiorum stella, quam se uidisse referebat, inter quos radiorũ primus, qui rubei coloris fuisset, significaret bellũ, ac cruẽtissimam hominum stragem. Secundus qui albi coloris, ingentem hominum pestem, quam uix tertius euadere posset. Tertius flaui coloris, cuius tamen significationem reuelare noluit. Mirum in modum in sacrificulos inuectus est, ut qui Christum crucifixum, ac semel pro peccatis mortalium oblatum, in missa iterũ offerrent, & quatuor tantũ obolis uenderẽt. Cum detestasset omnium idolorum cultum, superbiam, fastum, usuram, scortationem, adulterium, ebrietatem, atq; alia flagitia, quibus in sanctam Dei legem peccatur, ad amorem proximi, humanitatẽ, beneficentiã, mansuetudinẽ sibi astantes adhortari cœpit. Inter cætera tamẽ letale etiã uenenum euomuit, dum referret multa cõtra sanctam trinitatem ac Christi Saluatoris meritum, de intercessione uirginis Mariæ, de tenebris inter infernũ ac piorũ habitacula, ac alia multa, quib. per puerum innocentissimum sub ueritatis prætextu execrandus Sathan, quò imponeret simplicioribus, letale uirus effudit.

Mense Iulio fulsit ingens Cometa, spargens flammam uersus brumalem occasum, adeò longã, ut circiter octo gradus occuparit. Fuit aũt candidus & flammã miræ longitudinis efficiebat seu ensis, seu perticæ speciem, eratq; Milichij iudicio, propriè ξιφίας. Hũc interpretati sunt, Nicolaus Brugnerus et Achilles Gassarus medici. 1533

1533 SChiltachiũ Sueuię oppidũ triduo ante paſcha diaboli inſidijs ueneficæ miniſterio incenſum ac penitus abſumptũ eſt. Diabolus ad tempus conſuetudinem cum illa uetula habens, à nemine præterea uiſus eſt, licet multos ſubinde ſit allocutus, ac aliquoties tymbano in oppido per plateas ac uicos ſit uagatus atque auditus ab omnibus. Venefica autem paulò poſt deprehenſa tanti ſceleris miniſtra, in Oberdorf in ardentem rogum deiecta pœnas dedit.

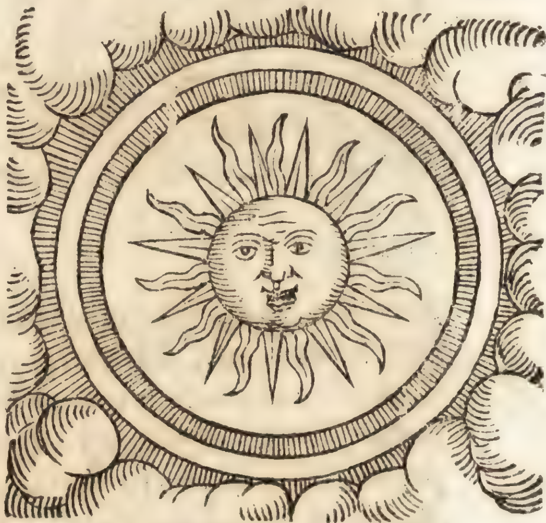
MEdiolani anno 1533. die 11. menſis Decembris, tam immenſa grando, tam crebra fulgura atque tonitrua ſæuierunt, ut homines quaſi amentes tum metu tum ſuperſtitione diſcurrerẽt. Maius tamen fuit prodigium Paduæ, quàm Mediolani. Hæc autem Cardani iudicio, bellorum metus ac nouorum uectigalium damna portendunt, ſi nullum aliud terribilius ſignum adiungatur. Non enim talia præter naturam ſunt, ſed ſolum extra temporis conditionẽ.

IN Germania inferiori ex nimia pluuia diræ per omnem regionem circa Antuerpiam inundationes ortę longe lateque uaſtarunt omnia. Mox ortum Antuerpiæ horrendum incendium quo diuæ Mariæ templum abſumptum. Quod elegantiſsimo carmine à Cornelio Grapheo conſcriptum eſt,

Epiſco-

EPiscopizellæ Turgauiæ apud Heluetios oppidi, dum exenteraretur lepus iam grauidus, inuentus est lepusculus uno capite ac corpore, sed quatuor auribus, & octo pedibus, quorum quatuor suo loco erant, sed reliqui quatuor in dorso eminentes, alium quasi leporem referebant. Visus est à multis ibi, ac deinde Tigurum miraculi loco ad amicos missus est. 1533

IN Heluetia decimooctauo Iulij albus ac cristallinus circa solē circulus instar iridis cœlo sereno uisus est. Eodē ferè tempore Clauennę apparuit puella formosissima sacerdoti cuidam, sub falso Mariæ deiparæ uirginis prętextu, quæ tamen iam à tantæ sanctitatis uiro impregnata, fucum demum prodidit. Sacrificulus uerò ut dignus erat, rogo ardenti iniectus suæ impietatis pœnas dedit.

PRope Episcopicellam Turgouię haud ignobile oppidū, uigesimo sexto Nouembris, ex grauissimo terręmotu, Siterus fluuius (quem patrio nomine die Sitter appellant) transitu ac suo alueo interiecto, ex concussione terrę, monticulo impeditus, unde ad dimidium miliare in plano ex inundatione quasi lacus factus, infestauit multa, donec adeso aquarum strepitu monticulo in pristinum alueum etiam laborantium auxilio fluuius reuerteretur.

1533

BAsileæ Rauracorũ, magistratus nostri liberalitate uictũ habuit uir iam grãdæuus, qui cũ utroq; pede claudus esset, atq; erecto corpore inambulare nequiret, sustẽtaculis ligneis adiutus, rependo ab uno loco in alium totum corpus traxit.

DEcimaseptima die Iulij, & aliquantò post, Cometes longa cauda Lubeci uisus est. Et sequenti anno laudandus ille omnibus modis ac pacificus rex Fridericus fatis sublatus est. Memorabile autem & hoc est, quod Iustinus Goblerus libro de Lubecensium rebus gestis secundo annotauit. Mortuo rege cum balsamo unctum, ac cæteris linteis corpus inuolutum, picatoqué sarcophago inclusum esset, tamen corpus istud sanguinem fudisse adeò, ut uasis excipere sanguinem, necesse fuerit. Hæc cum præter naturam in mortuo corpore seu cadauere cõtigerint, significari aliquid proculdubiò tali portẽto uoluit Deus, tanquam manifesto externo signo, nimirum, horrendam illam plagam ac cædem, quæ non longè post euenit, ac secuta est. Quippe multiplex calamitas, bella & seditiones postea in his partibus & Lubeci extiterunt. Eodem præterea anno in Hungariam & Austriam Turcarum tyrãnus irrumpit. Henricus octauus Angliæ rex, Caroli V. imperatoris Romani nouercam repudiauit, ac dissuadentes aliquot cõsiliarios capitis pœna mulctauit.

MEnse Decembri Basilea tribus terræmotibus concussa est. Salodori Heluetiorum religionis gratia magnum in urbe dissidium factum est, ac hinc aliquot pagorum ac urbium noua confœderatio deffendendæ fidei facta est.

CLaraualla Galliæ urbs, circa meridiem fulmine tacta, adeò flagrauit incendio, ut trium horarum spacio cum templis, arce, ac curia sit absumpta. Ciues uerò cum fuga salutẽ quęrerẽt, magna ex parte lęsi, multi uerò cum per portam urbis fugere nequirent de muris in fossam urbis sese præcipitantes interiere miserrimè. In Polonia multæ ac perniciosę fuere inundationes quibus agri urbesq́ deuastatæ sunt. 1534

CRacouię in uicinisq́ regionibus illis magna uis aquarũ fuit quę multos labores hominũ ac agros uastarunt. Turbatũ est armis regnum Daniæ, eo bello etiã Lubecenses implicati fuerunt. Barbarossa Tunissę regem Altzachenum eiecit ex regno, & regnum eius direptum occupauit.

IN Slesuico Holsatię oppido, tertio Iunij cœlo sudo diuersi generis animalia uisa sunt, magna uidelicet leonum ad omnes plagas cõcurrentium copia, cum equite cataphracto atq́ hastato,

haſtato. Conſpectũ & ibi caput abſq; corpore corona imperatoria ornatum. Deinde caput apri dentibus incuruis, geminiq; dracones ignẽ expuẽtes, punicea crux, ciuitates atq; arces hinc inde ardentes, aquila, ac leo ſupinus coronã in capite habens, cui gallus roſtro oculos effodit, ac totum caput demum à corpore ſeparauit. Apparuit deinde monoceros ac pauo ſine pedibus, qui mox in draconem uerſus eſt. Qua de re copioſius leges Iobum Fincelium in ſuis miraculis.

1534

IN oppido Seckingẽ tribus miliarib. ſupra Baſileã ad Rheni ripã ſito, gemini nati ſunt coniunctis lateribus, qui tamẽ propter matris grauiter parturiẽtis dolores non diu uixerunt.

TErtia die Iulij in oppido Scheſuuitz à meridie cœlo ſereno, conſpecti ſunt in aëre leones ex locis diuerſis cõcurrentes ad cõflictum, & iuxta illos cataphractus eques haſtam quatiens infeſtam. Non procul ab equite iacuit caput humanũ ſine trunco, ornatum diademate imperatorio. Modico interuallo poſt apri caput aculeatum uiſum eſt, & duo dracones uomentes ignem. Deinde unicæ & ampliſſimæ urbis effulſit imago, poſitæ ad lacum, claſſeq́ue & terreſtribus copijs obſeſſæ, & ſupra hãc crux ſanguinei coloris paulatim conuerſi in atrum. Alius item eques prodijt igneo flagrans colore, diadema geſtans in capite imperatorium, quem inſequutus eſt equus ſine ſeſſore, poſtea in ampla planitie duæ ardentes enituerunt arces uicinę alto monti, ad quem hæſit aquila grandis dimidiũ ſui corporis poſt montis latus abſcõdens, aliquot ibidem pulli aquilarũ, cãdido colore nitidi apparuerunt, item leonis ſupini caput inſignitũ corona, gallus gallinaceus roſtro feriens fodiẽsq; caput, tãtiſper donec id à trũco corporis ſolutũ dilaberet, & euane-

& euanesceret; corpore diu cõspicuo. Astiterunt & alij leones, & iuxta apri caput monoceros paulatim cõuersus in draconem, aliaq; plurima inusitatæ figurę & magnitudinis animalia. Arsit & in celsa rupe arx duobus cincta exercitibus, & uisa est integra regio frequentibus oppidis, arcibus & uicis referta: Sed mox totus tractus, in quo hæc steterant igne correptus, conflagrauit, & ruinæ uastæ terræ stagnum amplissimum obruerũt, extantibus tantum turribus eo in loco, in quo antea magna illa urbs apparuerat. Ad ripam lacus grandis camelus bibenti similis constitit. Hęc scribit Casparus Peucerus de Teratoscopia.

IN Polonia fuerunt exundatiões maximę, cæteris terris ꝑ totã Europã arescẽtibus. Anabaptistæ monasteriũ Vuestualię occupauerũt. Huldric9 dux Vuirtẽbergensis à Philippo Landgrauio Hassiæ, cõtra regem Ferdinandũ, restituitur. Henricus Angliæ rex à summo pontifice defecit. Friderico Scãdiæ rege mortuo, regnum uarijs bellis agitatum est.

IN uigilia natalis domini Staffurdi, q̃d est Saxoniæ oppidũ, diabolus, ut Fincelius scribit, humana specie, pastorem ecclesiæ eius loci Laurentium Donerum confessionem audientem accessit, orans ut eius quoq; cõfessionẽ audiret. Admissus, atroces in deũ blasphemias euomuit. Verũ uerbo Dei cõfusus abire coact9 est.

MEdiolani cum mortuus est Franciscus Sfortia secundus interdiu, stella subobscura in cœlo uisa est. Cum 1535

igitur

igitur absq; filijs obijsset Sfortia, transijt in principē Conradum imperatorem, ciuitatis regnum, uariato rerum statu.

1535 IN Vuirtenbergensi ducatu, postquam hospes in diuersorio in cœna carnes porci à cane rabioso læsi suis apposuisset: ij qui gustauerunt subitò in similem furorem conuersi, se inuicem mordicùs arripientes lacerarunt. In die uerò S. Ægidij in Silesiæ oppido Olsten horrenda tempestas ingruit, quam omnibus numeris depingit Iobus Fincelius in suis miraculis.

BRemopyrgi Marchiæ urbæ, annotante Fincelio, infans natus est, ita in corpore circūflua & laxa carnis mole, ut indutus sago militari Germanico crederetur.

IN Lusatia non usqueadeò procul ab oppido Iuben, altera post festū Pentecostes die, cœlo sereno circiter horā secundam pomeridianā, armatæ acies à Septētrione meridiem uersus uisæ sunt, auditi in cœlo bellici ac pugnantium clamores.

Referunt

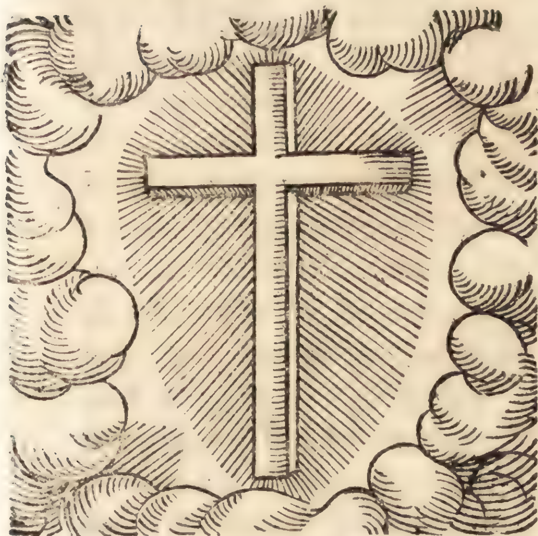
Anno Domini. 1535

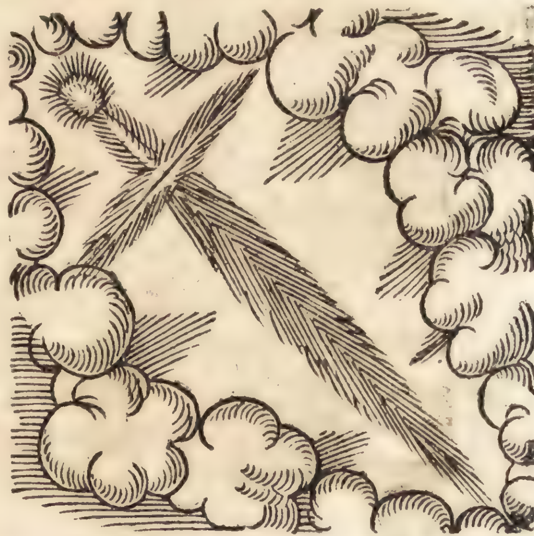
REferunt in agro Alexandrino, post prodigiosam grandinem, nouum quoddam auium genus apparuisse, nec certe absque euentu correspondente. Namq; tot modis misera illa ciuitas uexata est, tot genera barbarorum experta est, uiditq; incognitos nobis Iaziges Metanæstas, nec adhuc cum iam uigesimus annus finem accipiat, spes ulla mitioris fortunę refulget.

SVpra Vinariam tres trabes igneæ in aëre sereno uisæ sunt. Pridie autem eius diei, qua monasteriensiũ urbs capta est, conspecta est sudo cœlo crux ac gladius strictus urbi imminere. Kessuuilę in Turgauia mulier uno partu quatuor filios enixa est qui in Christianorũ numerum à sacerdote solenni more recepti sunt.

OCtauo Cal. Augusti in Heluetia circa Tigurum magna fuit atq; crudelis cœli tẽpestas, omnia micabãt in aëre ignibus, audiebant horrenda tonitrua, ceciderũt flãmæ insolitæ magnitu

dinis in terram, quibus Bülachiæ Lotſtetiæ, ac Graſslikonæ propè Adelfingã quinꝙ domorũ ędificia penitus abſumebãtur.

1553 MEnſe Iulio in oppido Smeluuicenſi dũ populus ante prandium in æde ſacra eſſet, ingens lumen repente refulſit, fulmenꝙ in eodem duos exanimauit, ac circiter triginta ad terram ſuo impetu atque exhalationis uehementia in terram proſtrauit, qui tamen Dei bonitate contra hominum exiſtimationẽ ſunt ſeruati. Quorundam etiam ueſtimenta aduſta ſunt illæſis corporibus.

HOc anno Monaſteriũ ab Anabaptiſtarum perfidia liberatum. Dux Mediolanenſis obijt. Carolus imperator Tuniſium Africę capit. Dux Sabaudię à Bernẽſibus regno exutus eſt.

1536 IN Hiſpaniæ quodã oppido die Februarij mẽſis ſeptimo circa horã noctis ſecundã ut ex alijs Fincelius recitat, uiſi ſunt cœlo aqſo ac nubilo duo adoleſcẽtes armati, gladijs cõgredientes, quorũ unus habuit in lęua manu parmã aquila inſignitã cum inſcriptione, REGNABO. alter uero ſcutũ prælõgum cũ inſcriptione, REGNAVI. Verum cũ monomachiam inſtituiſſent, aquilã habens, proſtrato hoſte uictor demũ euaſit, ut Fincelius autor eſt. uerum nos ſimile quiddam accediſſe anno Chriſti 1556 legimus, de quo infra ſuo loco dicemus.

Calen-

CAlēdis Aprilis in Sicilia Ætna mons terræmotu concussus, tantam ignis copiam eiecit, ut ad 6000 passus longe lateque deuastata sint omnia, potissimum uerò D. Leonis monasterium funditus deletum est.

IN ea Sarmatiæ parte quam recentiores hodie Podoliam uocant, magno uentorum impetu tanta locustarum copia ex ponto Euxino in terram delata est, ut segetes omnes agrorum longe lateq; depascerent. Secuta est pestis hominum iumentorumq; maxima.

EO ipso tēpore, quo fœdus Schmalcaden se sanccitum est, hæ uisæ sunt in aëre fulgere imagines, quæ exitum fœderis effigurasse iudicantur. Primò equites obseruati, quib. rustici successerūt clauis armati. Secūdò excelsa ad aquas eminuit turris, nec procul ab ea uir quidam hauriens aquam, quem postremò insequutus magnus draco. Priores duę species citò euanuerunt, reliquæ diu sese conspiciendas prębuerunt. Horū autor est Casparus Peucerus, de Tetratoscopia. Eodē anno Carol9 imp. Marsiliā obsidens, peste pellit. Rex Portugallię magnā Indię partē obtinuit.

IN agro Tigurino natus est infans ei planè similis qui in Heluetijs etiā in pago Gossouu ante sexennium natus est, uno scilicet corpore, duob. capitib. tribus manib. totidēq; pedibus. Eo anno secuta sunt permitiosa in Heluetijs incēdia, de quibus Stumphius.

1537 FRancoforti ad Viadrum puella à diabolo obſeſſa, pecuniam Marchionicã integro menſe deuorauit, tandẽ etiã aciculas.

IN uilla Nepritz nõ procul ab oppido Vuurtzenſi ſito ad Moldam, natus eſt infans ſine pedibus.

FVit lunæ ecclypſis uigeſima quarta Maĳ quã doctiſsimo carmine deſcripſit Georgius Æmylius Manſfeldenſis.

SEptimo Calen. Iunĳ hora quarta pomeridiana arx uetus Heybergenſis in qua olim Rubertus Romanorũ rex habitauit, fulmine tacta eſt, in qua cum circiter 400 uaſa pulueris bombardici

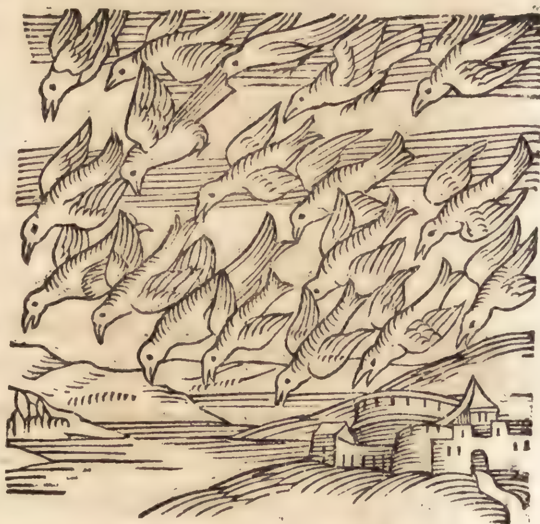

essent, uno impetu totum castrum deiecit, nouę arcis aliquot ędificia lacerauit, ac urbē Heydelbergēsem multis damnis ac incommodis affecit. Hanc tēpestatē doctissimo carmine expressit Iacob. Mycillus, quem tum temporis ibi in academia profitentē Græcas literas audiui.

PRidie idus Decem. Pontificis Romani arx ad pontem Ælium sita, cum fulminis afflatu incensa esset, dici non potest quantum damni tum ædificijs proximis, tum intra mœnia hortis intulerit. 1537.

CAlendis Februarij in Italia uisa est aquila per aërem uolans, quę dextro pede lagęnam, sinistro uerò serpentem inuolutū ac implicatum gestaret, quem ingens picarū copia secuta est.

LVxit & eodem tempore crux Burgundica in cœlo diuersis coloribus. Iobus Fincelius in suis miraculis.

1537 ROmæ tonitru tempestuosum prĳter temporis statum auditum est. In superiore Germania ingens & intempestiua aquarum inundatio exæstuat.

AEtna mōs iterum exarsit, quādo ni mirū incredibilis magnitudinis ignea massa de incēso sulphure facta, ex ipsius Ætnę nouis factis crateribus, cum maximo fragore prolapsa, quę ab aërea aliquantulū cōdensata superficie, nō quidem uelociter, sed passim ruebat, colles, nemora, saxa ac rupes, pagos etiā duos (mōs enim pagos multos cōtinet) combussisse audiuimus, ac deniq; mōtis cacumine, flāmis cōtinuis una ex parte prolapso ampliorē factum craterē. Ipse ignis globus quē incēsum sulphur esse cōstat, interdiu subnigrū, noctu aūt igneum totū horrendumq; sese spectantibus ostēdit. Tonitrus plurimis diebus cōtinuos mortales terrentes exaudiri, atq; adustis nigrisq; cineribus, nō Siciliam modò, uerum & Calabrię partē opertam, cœlumq; totū infestissimo fumo, hi qui terras illas habitant, sunt testimonio. Cohibitus fuit ignis multis annis, atq; interim in radicibus montis multa bonarum arborum genera succreuerunt. Sederunt & Catanenses in magna quiete, at cum ignis uiolentia erumperet, & Vulcanus officinam suam reformare conaretur, omnia circum montem grauissimè fuerūt lęsa, arbores, nemora, homines & pecora. Rationē naturalē huius tam mirabiliter ardētis ignis afferūt Philosophi. Principum Germaniæ cōsilio, bellū frustra cōtra Turcā est susceptū. Mare in regno Neapolitano octo miliaribus Italicis siccatū.

COmeta apparuit in Ianuario in signo Pisciū per Germaniā uesperi uersus occidentē, qui caudā uersus orientē erigebat. Maio mox alius uersus occidentē, in Tauro nō procul à capite Draconis qui uersus meridiē comā erigeret, & trib. septimanis duraret. Basilea Rauracorū magno terrĳmotu cōcussa est, qui tū oppidanis tamē nihil dāni intulit. Anno proximo fuit ęstas maxima,

quæ

quæ durauit à Martio usque ad natiuitatis Christi festũ. Exaruere fontes ac flumina maxima, incẽsa sunt solis ardore domorum ędificia ac syluæ, uindemia optimo uino ditissima fuit.

IN Francia inter Pabenbergam ac syluam Turingicã 16. Ianuarij, stella stupendę magnitudinis in cœlo uisa est, quæ paululũ in aẽrẽ demissa circuli albescentis formam induit, ex quo postea magno uentorum impetu excitatæ in terram flammæ ea tãtum cõbussere, quæ aliàs edaci flamma non consumi solent, utpote, hastarũ cuspides, catenas ac capistra equorum &c. Aliàs núe hominem lęsit nec ulla ędificia accendit. Authore Iobo Fincelio. 1537

PVteolanorũ regio, ferè toto biennio magnis terræmotibus adeò agitata est, ut nulla in ea superesset domus integra, nullũ ædificium, quod non certã & proximam ruinã minaretur. At uerò anno 1538. quinto & quarto Calend. Octobris perpetuis diebus, noctibusque terra cõmota est, mare passib. ferè 200. recessit, quo quidem loco & ingentem pisciũ multitudinem accolæ cepere & aquæ dulces prosilire uisę fuerũt. Tertio tãdem Cal. Octob. magnus terræ tractus, q inter radices montis, quẽ Barbarum incolæ appellant, & mare iuxta Auernum iacet, sese erigere uidebaт̃, & montis subitò nascẽtis figurã imitari. Eo ipso die hora noctis secũdã

iſtę terræ cumulus, aperto ueluti ore, magnō cū fremitu, magnos ignes euomuit, pumicesq́ & lapides, cinerisq́ fœdi tantam copiam, ut quæ adhuc extabant, Puteolorum ædificia operuerit, herbas omnes texerit, arbores fregerit, pendenteq́ uindemiam, ad ſextum uſq́ lapidem in cineres uerterit. Aues quoq́ & nonnullas beſtias interemerit, fugientibus per tenebras Puteolanis cum natis & uxoribus, & magno gemitu eiulatuq́ Neapolim ſeſe recipientibus. Qui quidem cinis ad 60. ferè paſſuum, millia exhalationis ui proiectus eſt. Atque, quod mirum uideri poteſt, propè uoraginē, ſiccus: longè uerò, lutoſus & humidus cecidit. Verùm quod omnem ſuperat admirationem mons circum eam uoraginem, ex pumicibus & cinere, plusquā 1000. paſſuum altitudine, una nocte congeſtus & aſpectus eſt, in quo multa quidem inerāt ſpiramenta, è quibus duo nunc ſuperſunt, alterū iuxta litus, quod procurrit ad Auernum, alterum in ipſo montis medio. Auerni magna pars operta cinere, balnea illa tot ſęculis celebrata, quæq́ tot ægris ſalutem præſtabant, cinere ſepulta iacent. Durauit & hoc incendium ad aliquot menſes poſtea, cum aliqua tamen interpollatione.

1538 NAtus eſt quidam, & ad perfectam uiri ſtaturam excreuit, capite & humeris tantum geminus, ita ut caput alterum ante, alterum retro eſſet, mira inter ſe ſimilitudine. Barbis etiā & ocu-

lis ſeſe

his sese referebant mutuo. Idem erat cibi appetitus, fames eadem, uox simillima, idem uxoris quam habebat, & excernendi utrisque capitibus erat desyderium. Annum excedebat trigesimum quando hunc uidere contigit.

Simile quoque monstrum in Bauaria anno 1541. conspeximus, erat autem mulier uiginti sex annorum, duobus capitibus, quorum tamen unum satis deforme erat. Hæc dum mendici habitu hostiatim uictum quæreret, propter grauidas, dato uiatico abire ex finibus iussa est.

COlmariæ nobilis Alsatię superioris ac Romani imperij oppidi in ædibus Thomæ Eberlini, die Iouis ante festum paschatis, qui fuit 18. Aprilis, ipso uidelicet profesto salutiferæ passionis Iesu Christi, ex assiduis gallinę in producēdis pullis, laboribus, demū inter cęteros ex ouo pullū eduxit quatuor pedibus, totidemque alis, uno capite ac corpore, sed ex duob. cōflato, duplici naturæ exitu. Fuere non inerudtiti uiri, qui monstrum eo potissimùm die natum, quā communione sacramentorum fidē in recordatione passionis Christi testatē ecclesia, ad sacramentorum uerū usum accommodarunt. Quemadmodum enim hæc proles ex duobus corporibus in unum corpus desinit, cui unicum caput datum est: Sic in communione sacramentorum per fidem in mortem IESV CHRISTI, ac fusum eius sanguinem nos uniri in unum corpus cum Christo; qui unicum caput est suæ ecclesiæ, quæ multa habet membra ac potissimum multas alas, quibus reliqua membra corporis tueantur, ac ab omnibus insultibus conseruantur. Quatuor alas ac pedes significare uoluerunt quatuor Euāgelistarum cōsonantiam

in describenda cœna Dominica, qua ecclesia fidelium sine ulla uerborum contentione, uera, uiuaq; fide erigitur ac confirmat. Quemadmodum enim hic gallus quatuor pedibus innititur, sic etiam fidelium congregatio, quatuor Euãgelistarum pedibus, ac nullo alio ab alijs falsè conficto. Et ut duo colla habet, quæ in uno capite conueniunt, non aliter Christi ecclesia unum caput habebit, Iesum Christum, à quo regitur, consolatur, liberatur, ac perpetuò conseruatur.

1538 IN Germania in aëre passim uisa sunt, uiri in cœlo armati, gladij ac funera. Versus orientem uerò stella insolitæ magnitudi-

nis radijs sanguineis, ac iuxta eandem crux sanguinea signumq; militare in aëre uolitans.

ANte primam expeditionem Landgrauij, honestissimus uir Consul Schmalkaldensis ut Casparus Peucerus in libro de Diuinationibus memoirę prodidit, uidit noctu quasi coram, has species. In mensa senem inclinato capite dormientem, & in scamno propinquo cubantẽ leonẽ, atq; in eodẽ conclaui multitudinẽ uirorũ longis uestibus deliberãtium de leone, cõtra quos tandem insurgens priorib. pedib. leo, quasi inuasurus illos, de scãno prosilijt, illi globo facto opponũt se leoni & impetentẽ pugiunculis fodiũt, tandẽq; superiniecta sella cõcluso leoni caudã amputant, sed nõ multò post eluctatus ex sella caudam recipit, ubi cum metu qua-

tu quasi leonis, uiri illi secessissent extra conclaue, leo rediit in priorem locum scamno insiliens. Deinde cum aliquoties ingressi & egressi rursus, uelut deliberarent de tollendo leone, iritatus ille cum impetu irruit in eos, quibus uociferantibus, & metu ad dormientem senem brachia protendentibus, expergiscitur senex, & erecto capite dextræ manus motu minitatur leoni, quo uiso, leo retrocedit, & subinde respectans ad senem, consiliensque in scamnum, in figuram Christi stantis & concionantis uertitur, coram quo cum uiri illi prostrati fuissent, tanquam ueniam petentes, & consequuti, unà cum cæteris speciebus euanuerunt.

BAsilea Rauracorum iterum terræmotu concussa est uigesimo Ianuarij. In Heluetia horrenda orta sunt incendia, de quibus leges Stumpfium in Chronicis Heluetiorum. 1538

IN Heluetia ac potissimum in agro Tigurino ingens grando, cuius lapides gallinarum oua superabant, longe lateque deuastauit omnia. Ex Chronicis manuscriptis. In Algoia, Sueuia, atque Heluetia perniciosa orta sunt incendia.

IN uilla quadam Roëd propè Spiram imperialem ciuitatẽ sitam ad Rhenum, puella quædam Margareta, cum iam ferè decimum ætatis suæ annum attigisset, capitis & uentris dolore, ad festũ diui Michaëlis est correpta. Dolor autem is longior quàm intol- 1539

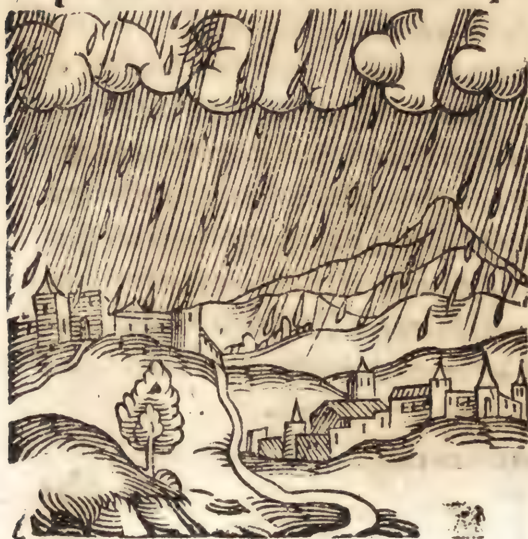
intolerabilior extitit, ut quæ lecto incumbere non sit coacta. Cibum tamen per id tempus magis magisq; fastidire cœpit, & alui excrementa minui. Itaque ad natiuitatem usque Dominicã, cum adhuc comedisset, nullum planè post id tempus aut cibũ insumpsit, aut per aluum excrementum eiecit, à potu tamen nondum abhorrebat animus. Verum cum proximo anno qui 40. fuit, capitis & uentris dolor adhuc hæreret, & sub proximam quadragesimam manus & pedes quasi cõtracti officium suum amplius non præstarent, sollicitus de filiæ salute parens consiliũ & opem doctorum expetens, iussus à uetula quadam bis die balneo ex certarum herbarum decoctione uti. Quo cũ frustra per 18. dies usus esset, inde destitit. Nõ multò post ex eo genere hominum fœmina, quæ circulatorũ more pasim hinc per uillas et oppida sua rusticis pharmaca uendunt, aliquot certarum herbarũ radices parenti dedit, unde facto balneo, cũ bis die antemeridianis & pomeridianis horis ad quartam septimanam usus esset, pristinę sanitati puella (quod ad manuum & pedum officium attinebat) est restituta. Verum cum hæc non multò post Pascha fieret, quemadmodum ante cibum, ita iam subinde & ipsum potũ fastidire cœpit, & adeò quidem ut post Pentecostes festa (cum multò ante comedere desierit) ne biberit quidem, aut urinam miserit. Fuit anni huius quadragesimi cursus & maximè æstas, si qua post hominum memoriam alia calidissima & siccissima, quæ res eo tempore potu planè puellam abstinuisse admirationi magis locum dare potuit. Circumacto anno 42. Romanorum rex Ferdinandus ad comitia imperialia Spiram uenit, de puella audiuit, rei admiratione adductus, puellam unà cũ parente Februario mense ad se uocauit. Fuit

puella

 Anno Domini.

puella iam duodecimum annum tranſgreſſa, & pro ea ætate, ſtatura et habitudine iuſta, oculis cæſijs, & pro ruſtica, uultu nõ illiberali, ingenio planè puerili & ſimplici. Cum autem rex de tanti temporis ieiunio percunctando, omnia eadem, quæ à cæteris dicta comperiſſet, & non nobilium modo omnium, ſed & phyſicorum ſuorum captum res excederet, Reipub. intereſſe putauit, rem, ſumma cum diligentia inquiri. Itaque in quoddam hoſpitium duci & obſeruari uoluit. Poſitis ueteribus ueſtimentis, nouis à rege datis, induta eſt, Sępe ad ſumendum cibum inuitata & potum, ſemper renuit. Quin & rei admiratione auget, poſtquam nihil comedat aut bibat, copioſe narib. & oculis (cũ interdum fleret) humores profluxiſſe. Accedit eò quod toto corpore ſcabie et puſtulis phlegmaticis laboret & calide admodum hypocauſto gaudeat. Somnum naturalem capit & quietũ. Verũ ad aëris inſpirationẽ & reſpirationem, ſtomachus & uenter inferior (qui paulò cõtractior erat) non perinde ut cõuenit dilatabatur. Viſcera tamen ipſa, ut hepar & ſplen nihil uitij (quod tactu deprehendi potuit) habuere. Os ſemper ſiccum habuit, nec quicquam unquam expuit. Cum autẽ iam ad duodecimum uſque diem ſumma cum diligentia obſeruaretur, & nullius rei minus quàm cibi & potus deſiderium eſſet, idem tamen pulſus & uultus, & eędem corporis uires perſiſterent, Ferdinandus rex cum ad ſe uocaſſet, datis muneribus non ſine admiratione domum remiſit, quæ longe poſtea nec bibit nec comedit quicquam.

1539 IN Belgico mense Octobri à secunda hora pomeridiana usque ad quartã sanguine pluit. In Heluetia Cometa apparuit in Maio mense, caudam obscurã atque subalbam uersum meridiem uertẽs.

IN pago quodã Fiegenstal ditione Episcopi Eystetẽsis, Huldaricus Neusesser eius loci accola, cũ uarijs in corpore doloribus, atque tormẽtis diu uexaretur, demũ inter cutem ac carnes corporis clauum ferreum iustæ magnitudinis manu deprehendit, quem & retinuit, donec ab eius loci chyrurgo ferro uiam faciente, è corpore extraheretur. Verum cum dolores magis magisque acrescerent dolorum crudelitate uictus, rationes quæsiuit, quibus seipsum ferro uel laqueo demum liberaret, quo factum est ut ab amicis ad tempus sit probe custoditus. Verum cum id negligentius fieret, quàm res ipsa postulasset, in ipso diui Matthæi festo mane intra septimam ac octauam clam arrepto cultro, sibi ipsi gutture perforato, manus intulit, attamen à suis post festũ (ut dicitur) aliqua ratione recreatus sine omni cibo ac potu, salua tamẽ semper ratione, usque ad tertiũ diem Octobris uixit. At posteaquam iam sole ad occasum uergente animam exhalasset, postero die Fiegenstallum ad sepulturam delatus, ibidem in cœmiterio à uicinioribus chirurgis duobus, amicorum ac magistratus iussu, aperto iam corpore eiusque membris hinc inde exploratis, in stomacho inuenerunt iustæ magnitudinis lignum, tres diuersi generis cultros, unum quidem rubigine obductum, capulo nigro, alterum cui manubium à ferro deciderat, tertium capulo omnino ferreo, quemadmodum doleatores uti solent. His adiunctum erat ferrum in longitudinem extensum, formæ quadratæ, cuius tamen extremitas in duas partes aliqua ratione acuebatur. Preterea duæ aliæ ferri laminæ rubedine obductæ, quibus adiunctus erat capillus quasi de capite iamprimũ abscisus. Quorũ omnium imagines ad uiuum ea etiam latitudine ac longitudine, qua inuenta sunt hic adiecimus. Carolus quintus Romanorum imperator Galliam transiens liberalissimè à Frãcisco Valesio rege tractatur. Rotuuila Germaniæ ciuitas cum nobili à Landenberg grauem contentionem habuit.

1540 MEdiolani uitulus biceps natus est, habebat autem capita perfecta duo, unumquodq; habuit suam linguã, ac dentes, nares, oculos, aures, sed iũcta erant capita in occipitio, quorũ unũ masculi rotundũ, alterum fœminæ oblongum, speciem diuersi sexus præseferebant. Animal uitula erat exenteratũ, ac ex matre excisum: occisa quod diutius partum traheret, quàm ut seruari posit. Superuixit, ut referebãt, fœtus dimidio horæ, & erat in caupona Cancri. Translatum est eo anno regnum ad Cęsaris filium qui uxorem habet, multisq; incommodis à Gallis acceptis, quia uitulus laborem significet, & sexus, multorum ducum infelicitatem, & fugam, atque amissas absque expugnatione urbes, & arces, prouinciamq; absque prælio. Hæc Cardanus de rerum uarietate lib. 14. cap. 75.

HEmnitij 25. Iunij ingens fuit terræmotus quo multa domorum ædificia concussa sunt. In Germaniæ quibusdam locis 25. Decem-

25. Decembris ſtella ſplendidiſsima ante auroram in ipſa luna uiſa eſt, ex qua die proximo duæ emergentes inflexum lumen magni ſplendoris edidere.

HOc tempore fœtum uidit Haſsia editum 5. idus Ianuarij, geminis capitibus reflexis in dorſum, quorũ ſeſe facies obuerſæ inuicem minaci aſpexerunt uultu. 1540

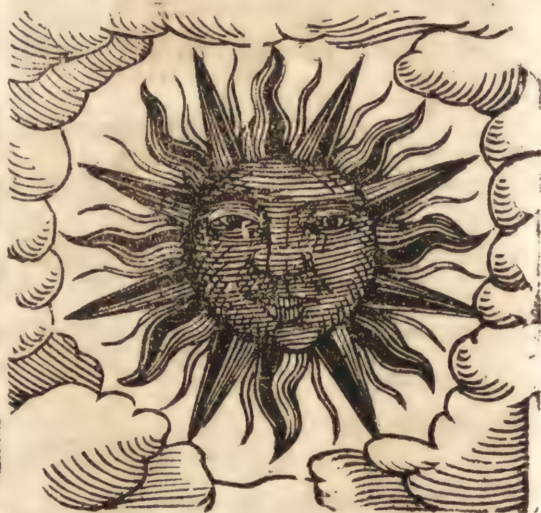
TErræmotus iterum fuit 14. Decembris in Germania, quo multa domorum ædificia quaſſata ſunt.

1540 CArdanus memoriæ prodidit se uidisse hominem, qui anno 1540. damnatus pœna capitali, bisque claua percussus cadente etiam succula, seruatus sit corã populo oppidi Castrinoui prouinciæ Turonensis. Prædixerat hoc futurum antequam duceretur, astãsque supplicio, ab ea die quę uigesima octaua fuit Nouembris, peregrinatus est ex uoto saucius, tamẽ paululum euasit. Fertur & hoc Corauagij accidisse iam circiter ab hinc annis 30. depicta ibi res est, & ad beatam uirginem tãtum prodigium refertur. Eius autem prodigij causas, si scire iuuat, leges apud Cardanum lib. 14. de uarietate rerum cap. 76.

HVius anni ęstas ualde torrida & sicca fuit, supra æstates multas præcedẽtes, fœni, olerum, & reliquarũ rerum nascentiũ, ex quibus esculenta confici solent, propter ingentem siccitatem magna fuit penuria, licet uini preciosissimi ac fortissimi passim etiam in locis abiectissimis, copiosus & siliginis tolerabilis fuerit prouentus. Multi eius caloris & siccitatis causam fuisse iudicant Cometam eo anno conspectum, & ecclypsin Solis magnam, quæ accidit sub initium æstatis, septimo die Aprilis, cuius initium fuit ante ortum Solis, & durauit duabus horis integris post Solis ortum. Pragæ in Bohemia regalis arx cum templo Ca

thedrali sumptibus regum Bohemorum magnificentissimis extructa, atque exornata incendio conflagrauit. Adeoqúe multis

in locis crebra incendia extiterunt, & de multis tanquam de incendiarijs supplicia sumpta sunt.

CVm de læsa Maiestate ciues urbis Gandaui inferioris Germaniȩ accusarentur, Carolus V. imperator eam ipsam suam patriam tumultuantem compescuit. nã gladio cæsis seditionis authoribus, abolitisq́; urbis nõ nullis priuilegijs, arcem præsidij loco in ea urbe condidit, qua contumaciores in officio retineret. Vuormatiæ principum ac episcoporũ Germaniæ couentus, ac in religionis negotio colloquium habitum est, in quo potissimum de peccato originis disputatum, ac ueræ iustificationis tractatio Hagnoiam, ac deinde Ratisponã translata est. 1540

ANno quadragesimo primo die decimonono Februarij Friburgi Mysorũ editi gemelli, iuncti totius anterioris thoracis cohæsu. 1541

IN ducatu Mediolanensi canes circiter uiginti Alexandriæ confluentes facto ordine quasi militari, uelocissimo cursu Mediolanum contendentes, homines ac bestias magna rabiæ agressi, obuia quæq́; lacerarunt.

IN Germania propè Alberschuuiler, nõ lõngè à Landauio oppido, uuȩ in uindemia inuentȩ sunt barbatȩ, quȩ primũ ad Lu

douicum Bauariæ ducem electorẽ dono miſſæ, deinde uerò à Ferdinando rege, ac imperij principibus in comitijs Spirenſibus miraculi loco conſpectæ, ibidemque ab Henrico Vogther inſigni pictore, ad uiuum in hunc modum expreſſæ ſunt.

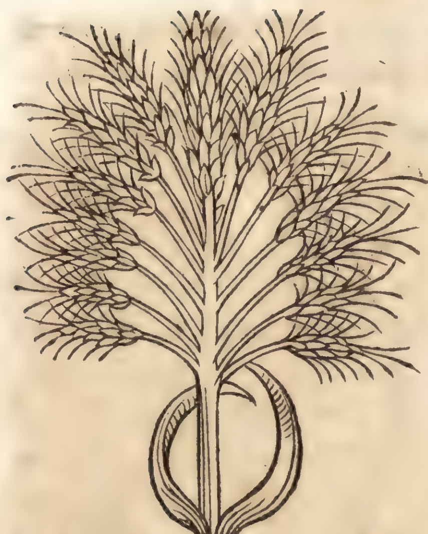
1541 IN Sardinia inſula, ea ipſa nocte qua Carolus quintus Romanorum imperator in Mauritaniam ſoluturus uenerat, uitulus duobus capitibus in oppido Lagara natus eſt.

ANno quadrageſimo primo circa tertiam à meridie pareliorum facies uiſa. Sol uelut in centro conſiſtebat, eum duo cingebant circuli lucidi, in ambitu interioris utrinque nitebat παρήλιον, ceu ad extremum terminum diametri per centrum ſolis traiecti conſtitutum, exteriorem arcus iridis colore uarius, effigie falcis, cornibus in ſeptentrionem uerſis inſcindebat. Quæ coniunctiones regum & principum, qui motus ſint ſequuti notum eſt.

IN Germania propè pagum Malſch non procul à Spira imperiali oppido, in uinea quadam, culmus quindecim ſpicarum ſuis ariſtis egregiè ornatarum, abſque ulla ſatione inuentus eſt.

Texto-

TExtoris uxor in Misniæ Friburgo in uico Frãciscano gemel 1541
los peperit anteriorib. corporis partibus in mutuo cõplexu coniunctos, decimonono Calend. Februarij. Secuta annonę difficultatẽ subita uilitas, nã cũ tertio Cal. Augusti frumẽti modius aureo Rhenano & dimidio uenderet, intra dies septẽ min9 dimidio emptus est. Eodẽ anno illustris dux Henricus decimoquinto Cal. Sept. Dresdę obijt, ac sepelit Fribergi in tẽplo diuę uirginis.

IN Heluetia uallis quædã magno terręmotu cõcussa est, ac ad montẽ Appenninũ sulphuris fœtidiss. riui in planum defluxere, qui tamen non durauerunt.

EOdẽ anno Vuilhelmus Rogendorfius, Cazianerũ secutus, Germanos milites Turcis prodidit. Buda frustra oppugnari tentata. Pragę magnũ incendiũ ortum, Ferdinando regi magnum damnum intulit.

IN ducatu Vuirtẽbergen 1542
si nati sunt gemini, coalitu pectoris ad umbilicum usque connexi.

Eadem

1542 EAdem in regione horrendæ imagines, inter quas etiã uirgæ uel faces celerrimo motu hinc inde in cœlo ferri uisæ sunt.

DEcimoquarto Iunij, Budę uehementissima tempestate, sancti Stephani turris fastigiũ ruptũ atque ad terram deiectũ est.

IN Bilsen Bohemię oppido ut Peucerus de Teratoscop. memorię tradidit, natus est infans similis imagini Christi crucifixi aut pendentis in cruce, qui collum tortum, & in latus inflexum habuit, quẽadmodum pingitur imago filij Dei, de cruce ablati, ut difficulter ipsius ori propter obliquitatẽ cibus inseri potuerit, crura etiã transuersa & inflexa habuit, quæ etsi aliquoties seiungerentur, sua sponte tamen ad priorem figuram relapsa sunt. Vixit aliquandiu Viennæ Austriæ.

SVb finem Septembr. locustarum uis ingens tanquam nubes quædam multis in locis uisa, quę initio alis carẽtes, post qua-

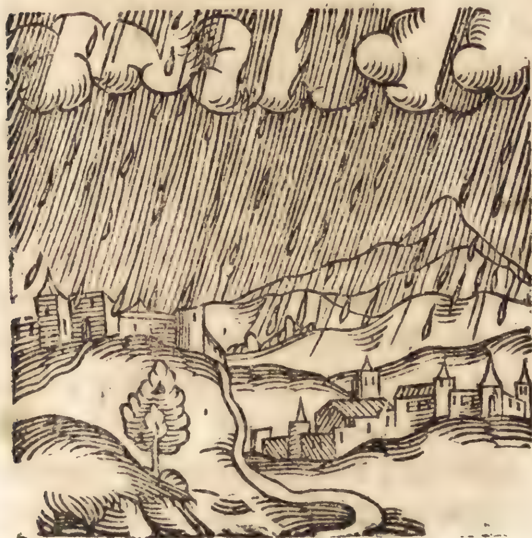
tuor adi-

Anno Domini.

tuor adipiscebant, quæ uno agro depasto, mox inde auolantes, alium atque alium subinde occupabant, omnia humi nascentia absumentes, præterquam quòd uitibus haud ita multum nocere potuerunt. Ea calamitas agrum Mediolanēsem peruasit. Itidem ex Polonia in Silesiā id genus locustarū irruentiū, mense Nouembri parē aut etiam maiorem iacturam agris intulit, quæ initio Octobris in Misniam ad oppidulum Oscheuuitz seu Ositium, haud procul à Torga grassatę, grauem plane odorem post se reliquerunt, ne auibus quidem maioribus tolerabilem, tandem autumnali frigore contabuerunt, & suibus pabulo fuere. Scribunt historici subinde huiuscemodi pestes in hominum culta incultaque incidisse, sed nunquam tamen sine mali præsagio, iræque diuinæ iudicio.

SAnguine hoc anno pluit in Diocœsi Monasteriensi ad castrū nomine Sassenburg, non procul à Vuarendorff.

In Fri-

1542 IN Frisia nouus quidã propheta extitit, qui nominabatur Georgius Dauid, se Dei nepotẽ nuncupans, & cum feris & auibus quacunque lingua colloquebatur, ab ijs uictum accipiens. Asserebat cœlum esse omnino uacuum, se autem ad id missum, ut filios regni cœlestis cohęredes adoptaret, alia multa plane absurda, & uana deblaterans. Hoc anno bellum Turcicũ sine fructu gestum est, Bellum inter Mauritium ac Ioannẽ Fridericum Saxoniæ duces aliqua ratione sedatum. Henricus dux Brunsuicensis à Ioanne Friderico Saxone bello petitus, ac ex suo principatu fugatus est.

1543 OCtauo idus Februarij matutina hora quinta, eademque minuta, Scaffhusiæ Heluetiorũ nati sunt infantes duo, uterque fœminei sexus, capitibus duobus, brachijs quatuor, totidemque pedibus disiunctis, uno uerò solido corpore, à collo ad umbilicum usque, umbilici subtus uinculo propendente.

LOcustarum ingens copia in Misniam ac Marchiam ruens multum damni agris hinc inde intulit. Hoc ipsum eodem tempore in Lucano etiam agro factum, in quo tanta copia inuenta est, ut in aliquibus locis, quemadmodũ Iobus Fincelius annotauit, glomeratæ cubiti altitudinem superarent.

QVarto nonas Maij non procul à Pfortzheymio Marchionis Badensis haud ignobili oppido, in pago Zesenhusen

inter

inter quartam & quintam post meridiem, ingẽs Cometa uisus est, sua magnitudine lapidẽ molarem facile superãs. Qui caudam suam aduersus Aquilonem dirigebat. Ex quo desuper ignis instar magni draconis descendens in terram, proximum riuum plane exhausit, & inde in agrum quendam uolitans, magnam frugũ partem, absumpsit, indeq; se recipiens in altum, harum rerum uestigia horrenda post se conspicienda reliquit.

IN pago Rinach non procul à Basilea Rauracorum mulier gemi- 1543
nos edidit cõcretis corporib. duobus, supra umbilicum, quatuor brachijs, tamẽ à lumbis deinde in duos pedes tantum desinebant. Fuit masculus ac egregie à Sebastiano nostro Munstero in Cosmographia sua descriptus. Vnde & Stũpfius in suũ etiã Chronicorũ opus trãstulit. In die conuersionis Pauli in Belgico (licet non desint qui Cracouię scribãt) natus est infans ex honestis & nobilibus parentibus teter admodum & horribilis aspectu, flãmeis & radiantibus oculis, ore naribusq; bouinis, cornu figura exertis ac prominentibus, dorso pilis caninis hispido, simiarum faciebus in pectore extantibus, qua mammarum locus, oculis felium subtus umbilicum hypogastrio adfixis, tetris ac minacibus canum capitibus ad utrunq; cu-

bitum & pedis utriusque patellam antrorsum spectantibus στεγανόπους & στεγανόχειρ, figura pedum cygni, cauda sursum reflexa, & recurua longitudine ulnæ dimidiæ, editus in lucem quatuor horas uixisse, & tandē his emissis uocibus, Vigilate, Dominus Deus uester aduētat, expirasse dicitur. Hoc monstrū describit Casparus Peucerus, de Teratoscop. & Mūsterus noster in Cosmographicis, elegātissimo autē carmine Casparus Bruschius.

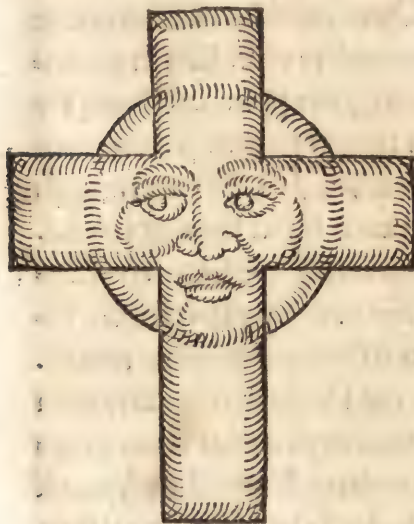
1543 MAgna papilionum copia ad tertiū Augusti diem agrū Basiliensem inuasit, quo factū est ut depastis iā omnibus, eo anno nihil herbarū ad usum pecorum etiam in aruis inuentum. Hæc autem animalium rabies potissimum fuit circa Minchenstein, Arlesheim, Tornacum, Rinacum, Pfeffenheimum pagos. Hoc anno sæuijt crudelis Mars per totam ferè Europam. Smalandrj Gustano rebellant, ac Christiani regis auxilio ad imperata facienda coguntur. Granensis arx Turcis prodita. Carolus imp. ducē Iuliacensem debellat: Gallū in Germania inferiori aggredit. Gallus in Picardia Heluetiorū auxilio, oppidū Landersy cōmeatu contra imper. iuuat, ac simul regionē Litzelburgēsem subiugat. Vuilhelmus dux Cliuēsis Gallo adhęrēs Carolo imp. in Brabātia negotiū facit ac Antuerpiā obsidiōe cingit.

QVinto idus Aprilis Glaronæ, in nobili Heluetię opido, hora ante meridiem undecima, cœlo omnino ſereno, albus ac criſtallinus circulus, cuius centrum à dextra ad ſiniſtram uſque pars iridis, natiuis ſuis coloribus occupabat, per medium ſolis, ad horas quatuor integras, ire uiſus eſt. 1544

SEptimo Aprilis, hora octaua poſt meridiem, cœlo ſereno uiſum cœli prodigium in ciuitate Vuyl in Turgauia luna uidelicet, in cuius corpore alba crux ſplendebat.

MEdiolani mẽſe Ianuario ut Cardanus refert, nata eſt puella biceps, reliqua aũt omnia unũ corpus referebãt. nam bina

crura, bina brachia, uulua una, sed tamẽ cũ Gabriel Cuneus chirurgus dissecuisset, primò quidẽ gulam interiorẽ (sunt qui meri uocant) ac cum ea uentriculũ inuenit geminatũ, sed tamen in fundo coibãt, ibi pylorus unus, attamẽ ex eo intestina gemina exoriebantur, ut uterq; ordo duplicatus esset, illorũ pręterquã in recto: nam in illo rursus in unum coibant, sicq; ad anum finiebatur. Erant autem feces in ambobus, pulmones gemini uisebantur, atq; hi nulla ex parte in unum coibant. Cor paulo altius quàm in alijs esse solet, υ literam græcã referens: bifidũ scilicet, sed tamen in una sede. An uterq; uentriculus superior in eo esset, haud explorauit. iecur crassum ualde oblongum, sed absq; penulis seu additamentis, atq; ideo informe: spina dorsi duplicata, distabatq; una ab altera digiti magnitudine, unaquęq; suo inseruiens capiti, & usq; ad crus, quod sibi in directo erat, ferebatur. Dentes inferiores, anteriores quatuor, superiores autem duos tantũ sed magnos, uerum inferioribus duriores, ac paulò solidiores, sed tamen qui neq; ipsi dentis exquisitam pręferrent duritiẽ habuit: renes duplicati, uteres & uesica minimè. Orta est mense nono, & absoluta, ac etiam corpulenta. Verum in ipso ortu, ob errorem obtorto collo unius ab obstetrice, idem dies eademquè hora fuit qua tenebras mortis & uitæ huius lucem experta est. Manifestum est igitur idem in his contingere quod in fructibus. Duas tentauit natura creare puellas, in ipso exortu principalium membrorũ collisa atq; constricta sunt omnia, præter caput, omnia igitur principalia pręter cerebrum in unum coiuerunt, fuerunt tamen potentia duo, quæ autem posterius creata sunt, uelut uterus, brachia, & extrema, ab uno tantum principio, & tanquam in uno fœtu sunt absoluta.

1544 IN multis Germaniæ locis magna iterũ ut Fincelius refert, locustarũ copia infestauit agros. Erãt aũt inusitatę speciei, cucullatę uidelicet ĩstar monachorũ, giluo ac subnigro colore pmixtę.

HEydelbergę ad Neccarum flumẽ die Pentecostes nati infantes duo cõiuncti & masculi, duobus corporibus uentre conglutinatis duob. capitibus, quatuor manibus & pedibus, quorũ mater Catarina, pater uerò Casparus Besler faber. Baptizati sunt ambo, quorum unus Ioannes, alter uerò Hyeronimus nuncupatus est,

tus est, uixerunt diem unum cum dimidio. Defunctis uerò à medicis membra interiora per secationem uisa, cor tantum unum inuentum est.

AD oppidum Silesiæ Nissam grandines increpuerunt inusitatæ planè magnitudinis, unde terra longe lateq; eius regionis uastata est. Sic etiam die decimosexto Iunij, ex atra cœli inclementia orta tempestas, ac grandinum tanta uis, ut in Suntgoia ab oppido Brundtrut, ad Rhenum usque, quicquid frumentorum in agris, ac botrorum in uineis erat adeò prostrauit, ut uites amputatæ penitus, in agris uerò ne stramen quidem pecori relictum sit. Die proximo non minori damno Brisgoiam ac Marchionis Badensis ditionem, tertio uerò uallem Limosam affecit. Secuta est magna rerum omnium caritas, ac Basileæ uini mensura decem & sex obolis, medimnus frumenti uerò duobus coronatis gallicis cum dimidio uenderetur. 1544

QVinto Calend. Septembris, Argentinæ nobilis Alsatiæ metropolis, infans fœminei sexus, horrendo, mõstroso, atque in superiori parte, aperto planè capite, lato ore, bouinis oculis, naribus aquilinis natus est. Eo anno Carolus imperator Turonium ui captum incendit. Cleuensem ad obedientiam adepto ducatu Gellerensi, reduxit. Proditione Marchionis de

Quaſſa Caroli exercitus ad Carniolam cæſus eſt. Henricus Angliæ rex Gallos bello uexauit. Imperator Carolus per ſuos Hiſpanos Africæ regnum obtinuit.

1545 ALtero die poſt Pentecoſten in Sileſia hæc ut Caſparus Peucerus de Teratoſcopia author eſt, uiſæ ſunt imagines. Duxit ab oriente inſtructā aciē urſus, cui ab occaſu leo armata manu occurrit, intra exercitū utrunq; lucidiſsima emicuit ſtella, mox cōgreſsi inter ſeſe utrinq; dimicarunt acriter, ut diſtillare ex ſauciatis corporibus ſanguis ubertim, & exanima concidere cæſorum uiderentur cadauera. Interprœliandum, aquila ex præcelſa rupe ſupra copias leonis ſeſe uibrare alarum remigio uiſa eſt. Vbi depugnatum eſſet quaſi dirempto certamine, leo rurſus inter ſuas effulſit cohortes, urſi nulla apparuit ſpecies, ſed proſtrata & ſparſa iacuerunt cadauera, qua alter exercitus conſtiterat, quibus adſtiterunt ſenes canicie ſpectabiles & uenerandi. Finito prælio reduxit exercitum ad occaſum leo, quo aliquo uſque progreſſo, quidam albo & ornato uectus equo à copijs redijt ad pugnæ locum, atque in eum equum iuuenem cataphractum ibi ſtantem collocauit & uerſus ortum procedentem comitatus, cum cæteris ſpeciebus euanuit.

IN Saxonia menſe Februario infans natus eſt horrendo aſpectu, corpore quidem integro & bene compacto, ſed confuſis, laceratis, atque laxatis membris omnibus, excepto capite oblongo ac quaſi Turcico pileo inſignito. In Polonia uigeſimo nono Martij circa horam octauam antemeridianam, horrendum fulmen de cœlo iactum, uniuerſam Poloniam commouit. Mox apparuere tres punicei coloris cruces in cœlo inter quas cataphractus miles flammeo gladio contra exercitum ſibi

oppoſi-

oppoſitum pugnauit ac uicit, ac deinde uictor à dracone horrendo deuoratus eſt. Refulſit ſtatim etiam caſma ingens in toto cœlo ad horam ferè integram. Apparuere demum tres irides cum ſuis coloribus. quibus angelus alatus inſedit ad dimidium horæ omnibus conſpicuus, qui tamen deinde cum reliquis, continuo nubium concurſu euanuit.

Hæc ſcribit Fincelius de miraculis, poſt renatũ Euangeliũ.

SEptima die Auguſti circa undecimã poſt meridiem horã, horrenda in Mechlinia urbe accidit tẽpeſtas, qualis uix unquã eſt audita. Nã edito tonitruo tantus tremor concuſsit eam, ut maior pars hominũ putarit imminere extremũ iudicium, aut inſtare urbis exterminiũ. Cõſequutum enim eſt horribilem illum nubium crepitum, fulgur quoddam nebuloſum & fœtor ſulphureus intolerabilis, neq; ſciebat quiſquam, niſi hi quos tẽpeſtas & fatum

apprehenderant, quid factum erat, donec tandē rumor in urbe percrebuit, fulmen cœli tetigisse Arenæ portã, in qua reposita fuerant supra octingenta uasa pulueris bombardici, quorũ subita conflagratio tantam in urbe fecit confusionem, ut nemo unquam mirabilius uiderit spectaculũ. Porta illa Arenaria dissoluta fuit, in momēto oculi, in minutissimas partes, nec tantũ turris fundamenta, quin & uicinorum murorum lapides fuerũt ex fundamento euulsi, & in omnem urbem dispersi, sed & fossarũ aquę subitò fuerunt ui caloris incensi pulueris arefactæ. Mane itaq; sequẽtis diei, undiq; inuenta sunt per circuitũ dissipatę turris cadauera defunctorum, quorum trecenta fuisse putãtur, & sesquicentum grauiter uulnerati. Inuẽta quoq; fuit mulier in tempestate illa, uolens cubiculi ualuas claudere, quæ subita ui amisit caput. Erãt aũt in hospitio quodam aliqui ludẽtes cartis, qui in uniuersum extincti sunt, præter matrẽfamilias, quæ in cellam uinariam descẽderat, ut creuisiam apportaret. Inuentus quoq; fuit uir quidam in spelunca absconditus, qui post triduũ progressus interrogauit, num mundus adhuc cõsisteret? In summa, erat miserum spectaculum uidere urbem illam egregiam, tam miserè uastatam & dehonestatam. Nulla ferè fuit in urbe Ecclesia, quæ non graui læsione fuerit quassata, domus uiciniores penitus fuerunt prostratæ, imò integræ plateæ subuersæ.

1545 ROtuuilæ nobilis Germaniæ oppidi, cum Euangeliũ à quibusdã grauiter insectaret, ac multi profitentes se fide sola in Iesum Christũ saluari, ex urbe emigrarent relictis bonis, diabolus magno ciuium timore inambulare urbem uisus est, timendum autem erat, ne capitalis ille hominum hostis, ac mille artifex, ut alibi fecerat, ciuitatem incenderet.

IN urbe Argelia tempestatis impetu in arce deiectum est caput 1545
statuæ, quæ ducis Saxoniæ imaginem referebat. Thermæ Fiderenses in Pretegoia crebrioribus imbribus, uel ruptura nubis adeò sunt demolitæ, ut omnibus magno labore amotis, ipse fons uix inueniri potuerit. Eo anno Henricus dux Brunsuicensis, auitum regnum repetens, à duce Saxoniæ ac Landgrauio Hassiæ cęsus ac captus est.

EOdem anno mulier quædam Viennæ Austriæ, nomine Margareta, filia Vuolffgangi Karlingeri, ciuis Viennensis, uxor uerò Georgij Vuolczeri hospitis eo tempore ad ædes Rubri Cancri appellatas, grauida facta cum ante diui Bartholemæi festum ualentem & strenuè se mouentem usq; ad festum diuæ Luciæ sacrum infantem sensisset, partus doloribus cruciata, matrem & suas ad se uocauit, ut iã parturienti mature adessent. Quę cũ aduenissent præsente obstetrice elaborauit ad parturiendũ. Verũ in nimium uehementibus conatibus, fragor quidam increpuit, qui argueret magnam uim fœtui illatam. A quo fragore uiuacitas fœtus deprehendi amplius non potuit. Interim grauiter laborare cœpit, & lac adcurrens ubertim ubera repleuit. Atroci igitur & ineuitabili onere doloribusq; acerbis implicita mulier, per quadriennium usque ad annum Domini 1549. semiuiua perdurauit, defluxu continuè putrilaginoso laborans. At frustra tentatis omnibus remedijs, à chirurgis ac medicis doctoribus

ribus demum, anno 1550. 10. mēsis Nouembris die, hora 12. pomeridiana, sectione facta paulo supra umbilicum, ubi sanies aliquandiu emanauerat, in latere dextro per tractū musculi recti, contentum semiputridum fœtū ex materno utero extraxerunt, mater successu temporis sanata est optimè, & adeò quidē ut suos menses porrò legitimè habuerit & spes sit denuò concepturam & fœtū edituram. Tota hæc historia lectu dignissima, per Matthiā Cornax doctorem ac physicū Viennensem, ad Ferdinandum inuictissimum Romanorum, Hungariæ ac Bohemiæ regē conscripta est.

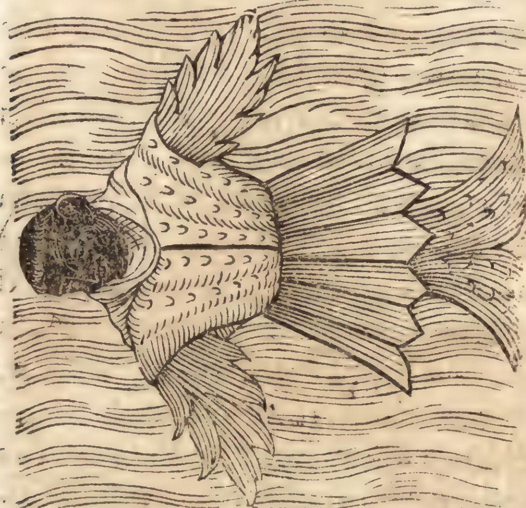
1546 IN Acken oppido Saxoniæ ad Albim, infantes fœmoribus laterotenus concreti uisi sunt, quà crura subnectuntur coxæ, eo situ, ut dexter, sinistra manu humero dextro alterius incumberet, sinister, dextram thoraci alterius transuersim prætenderet.

 Anno Domini. 1546

IN Pannonia inferiori chasma ad horæ spaciũ uisum est quod magnã ignis copiam in terram deiecit. Supra ignem autẽ uisus est atri coloris bos qui ignem mingeret. In Hungaria ex uuis, cunctis uidentibus sanguis emanauit. Fincelius.

IN Dania hoc anno nõ procul à Coppenhagẽ, præclaro oppido, captus est piscis marinus capite humano, sed instar mauri subnigro, uestitu suo exprimebat monachũ. Erat enim cappa uestitus circa collum, ac habitu punctis quibusdã ornato, brachiorum ac manuum loco habebat pinnas natationi accõmodatas. Inferior aũt pars hoc est cauda, in piscem desinebat longitudine trium ulnarum, postquam captus est, uixit dies tres, ac ad Daniç regem miraculi loco missus est. Verũ credo eũdem esse quẽ Casparus Peucerus in libro de Diuinationibus, ac Iobus Fincelius in suis miraculis ad annũ Christi 1550. posuere, quẽ tamen in ipsa eius facti descriptione 1546. captum legi.

ANte bellũ Germanicũ, q̃d Carolus 5. imp. aduersus ducẽ Saxoniæ & fœderatos gessit, ut Marcus Frytschius in meteologicis refert, natus est infãs in pago quodã Frãcorũ, cui exempto ex aluo matris culter iacuit in uẽtre, eminens cuspide extra uentrem, qui & paulatim facta suppuratione extractus est. Omnes iudicarũt bellũ ciuile significari, mutuasq; ciuiũ inter se cędes, qui uelut in uiscera sua ferrũ postea strinxerunt.

Es-

1546 ESlingæ haud ignobilis Germaniæ ciuitatis, puella quædam Ioannis Vlmeri filia Margareta nomine, ex graui morbo ac uentris uehemẽtiorib. doloribus, adeò se intumuisse finxit, ut uentris moles totã faciem obtegere ac in circũferẽtia decẽ palmas excedere à multis uisa sit. Dicebat autem se diuersi generis animalia suo sanguine alere in uentre, cũ tamen ipsa nec comederet nec biberet quicquam, sed tantum pharmacopolarum confectis ac fructuum odoribus recrearetur interdum. Auditæ sunt igitur à circumstantibus lectum in quo defixa erat, diuersarum animalium uoces. Gallorum cantus, gallinarum cocyzationes, anserum strepitus, latratus canum, ouium balatus, porcorũ grunitus, ac quod magis est, bouum mugitus ac hinnitus equorum atq; animalium multorum hominem magnitudine longè excellẽtium clamores, à quibus se continuò mirum in modum cruciari atque intolerabili motu torqueri aiebat. Eduxit miræ magnitudinis uermes atque serpentes ex latere circiter centum quinquaginta, quò miraculo fidem faceret. Eius igitur rei rumor cum non modò apud oppidanos, sed extra urbem in pagis ac uicinioribus locis, atque mox etiam per totam ferè Germaniam percrebuisset, à multis in dies exteris, non minus miseratione quàm miraculo, tanta uirginis moles cõspecta, ac multis munerib. ditata est. Cõsulti sunt medici atque chirurgi multi, ac demũ etiã Caroli quinti imperatoris ac Ferdinandi Romanorũ ac Hungariæ regis medici accessere, aliquot nobilibus comitati, qui tamen nihil fucatũ inuenere. Verum cũ iã penè quadriennium morbus durasset ac dolores magis magisq́ue incrudescere uideretur: Magistratus urbis (misericordia ne, an suspicione mala motus nescio) uocatis filiæ parentibus, interrogauit

gau't eos num consilio medicorum, filiam sectione facta, à tantis cruciatibus liberari cuperent. Cui pater, uir bonus ac innocens, respondit, filiã diuinæ benignitati ac legitimis remedijs medicorum committendam. Mater uerò mali conscia noluit ut nautæ periculo quicquam tentarent, & quod magis est, contra eundem se diuinam imploraturam ultionem dixit, si neci traderent filiam adhuc iuuenculam. Missi sunt etiam ad laborantem, qui in memoriam reuocarent, se multoties medicorum implorasse auxilium, eos igitur iã præstò esse ut quacunque ratione, morbi improbitatem aut lenirent, aut diuino auxilio prorsus tollerent. Verum illa à matre prius subornata, respondit se morbi improbitatem ac crucem à Deo sibi impositam patiẽti animo absque ulla medicina laturã, donec diuina benignitas esset contenta, cũ iam ad quadriennium diuino auxilio solo omnem morbi crudelitatem superasset. Verum magistratus Eslingensis patris responsione cõtentus, demũ doctorẽ medicinæ, cum chirurgis tribus ac obstetrice misit ut puellæ aluum sectione inquirãt. Ventũ est in cubiculum, in quo tumidã inuenere ligatã linteaminibus, clamãti detraxere tegmina, ferrũ adhibent, ac uentrem magno artificio manibus fabricatũ inueniũt, puluinaribus ac reliqua leui materia suffultum, cum uarijs arcubus quib. uentris rotũditas exprimebãt. Illo igit ab obstetrice detracto, uiderũt uirginẽ planè nudã, optime compacto, ac supra quã dici posit formoso corpore. Detecto iam fuco parentes, cum filia ac conscijs omnibus (cũ quibus noctu, alijs dormientibus largiora conuiuia celebrarat ac dona à spectatoribus lęta absumpserat) in carcerẽ ducti ac deinde quæstionib. examinati sunt. Vẽter in curiã latus, ac pro miraculo à patribus conscriptis cõspectus atque adseruatus est. Mater aũt filiæ uenefica tormentis examinata satanæ instinctu ac auxilio hæc omnia quę per quatuor annos facta sunt lucri gratia fecisse fassa est. Dãnata igitur iudicis sententia, fracto prius collo, publicè combusta est. Filia autem perforatis prius ignito ferro genis muro inclusa, atque in eodem perpetuis carceribus damnata est. Parens, qui se ab uxore ac filia in eum usque diem quo nefandum facinus detectum est, deceptum esse sanctè affirmabat, propter innocentiam liberè dimissus

missus est, alij uerò capti, qui insontes erant ad sua abire iussi, alij uerò pro delicti grauitate puniti sunt. Hæc ideò inter huius anni prodigia numerare placuit, nō quidem quod reuera prodigium sit, sed quod prodigiosum uideatur, astutam uetulam lucri cupiditate uictam, satanæ ductu potuisse suis nugis atq; ludibrijs per quatuor integros annos infatuare nō ignobile ac imperitum uulgus tantū, sed tot principes ac magistratus, totāq; Germaniam demū, ex qua deinde in alias nationes fama inanis sparsa est. Unde disces non tantū satanæ mendaciorum omnium parentis uersutias, sed magistratuum omniū ferè, in rebus grauioribus, ac potissimum in operibus diaboli extirpandis ignauiam, unde fit ut nimia securitate immersis, facile seductor omnem ueritatem obscuret, et eius loco inanem mendaciorum fucum obtrudat.

1546 BAsileæ Rauracorum in agro quodā uiduæ apud nos in diui Albani suburbio habitātis, siliginis stipula, spicarū septem inuēta est, quarū ea quæ in summo erat reliquas magnitudine longè excellebat. Hoc anno defuncto iam Martino Luthero 18. Februarij, Carolus quintus imperator Hispanico exercitu in Germaniam irrumpens, dum inobedientiam aliquot principum se castigaturum prætēdit, Germaniā uarijs artibus expilat, atque pecunia militibusq; exhaurit.

DEcimo Februarij in Misniæ oppido Belgern ac locis finitimis, noctu chasma ab arcto rubore splendens ad duas horas resplenduit, radiosq; in terram demisit. Conspectæ sunt eodem etiam tempore tres trabes diuersis coloribus in nubibus oberrantes.

Apri-

Anno Domini. 1547

APrilis 24. Halberſtadíj in Saxonia uiſus eſt globus atri coloris, ex luna media, uerſus Septentrionē magno impetu ferri.

HAmburgenſes nautæ 15. Decembris in medio noctis globum ardentem inſtar Solis ad meridiem properantem uidere, qui tantum radíjs æſtum emiſit, ut nauigātes nequaquā ferre potuerint, ſed procidentes in faciem, nauis etiam incendium metuerint. Hæc Iobus Fincelius in miraculis ſuis poſt renatum Euangelium recitat.

IN Heluetíjs in aëre conſpecti duo exercitus, duo etiam leones inter ſe grauiter concertantes, quorum alter alteri caput mor-

dicus auulſit. Alba pręterea crux in lōgitudinem extēſa, in cuius extrema parte erat uirga, quaſi flabellū referens.

DVodecimo Aprilis die, Sol hoc ipſo anno per tres dies, ut globus igneus poſt meridiē in cœlo comparuit, adeò quòd ſtellę etiam conſpicerētur. Marcus Frytſchius.

1547 LOuanij septimo idus Aprilis gemelli nati, distinctis corporibus uni adhærentib. capiti. Horum meminit Casparus Peucerus de Teratoscopia.

DIe 24. Aprilis nõ tantum in Saxonia, Turingia, Misnia, sed apud nos etiam in Heluetia Sol non tristi modo, sed plane sanguinolento uultu ad quatuor ferè integras horas magno multorum stupore uisus est. Quem diem cum in Calend. meũ historicũ annotassem, deprehendi postea eodẽ die Ioãnem Fridericum Saxoniæ principem, sanctissimum atq; constantissimum in fide heroen, ad Milbergam à Cæsare in clade cruenta captum esse.

EOdem tẽpore in Germania aliquot locis ut Fincelius scribit crucis imagines in uestimẽtis uisę sũt.

IN Ploa Voitlandię oppido infans natus est monstrosus, in eo enim neque dorsum neque uenter apparuit, præterquã quod intestina circa pectus ex aperto corpore longè dependerent, pedes uersus caput

caput inclinauit, umbilicum in mola ſiniſtræ tibiæ habuit, capite fuit acuminato, ad ſimilitudinem cidaris aut tiaræ.

CAlendis autem Octobris in Saxonia mane circa Solis orientem uiſa eſt in cœlo tumba mortui atro panno tecta, ſuperimpoſita ruffi coloris cruce, quã præceſſerunt, ac ſecuti ſunt lugubri ueſtitu ornati homines, cum tubis tantum ſtrepitum atq; 1547

ſonum edentes, ut clangor etiam ab incolis facilè ſit auditus. Hęc autem dum fierent uiſus eſt etiam miles cataphractus horrendo aſpectu, qui gladio euaginato pãnum album aliqua parte ſecuit, ac deinde quod reliquum erat, ambabus manibus in duas partes lacerauit, atq; deinde cũ reliquis, ab hominũ aſpectu ſublatus eſt.

AD oppidum Bitterfeld uitulus in agro repertus, oculis, naribus & auribus humanis, uertice tonſo & miniato, rictu & pectore uitulino, cruribus anterioribus uitulinis, poſterioribus humanis & breuibus admodum, ſed utriſque deſinentibus partim in ungulas uitulinas, partim in humanos digitos, qui ungulis ſuberant, & ſeparatim propendebant. Hoc monſtrum deſcribit Caſparus Peucerus lib. de Teratoſcopi. Sic apud Cælium Rhodiginum legimus, apud Sibarim olim paſtorẽ nomine Crathin ex frequentioribus cum capra cõgreſsibus (quod turpe fœdumq; dictu eſt) caprã quidẽ humano capite patri ſimillimo, cor

pore uerò caprino matrem referente, genuisse. Quem posteà ductor caprarius ac antesignanus hircus, zelotypia laborans, ob-

lata occasione humi pro more dormientem, maximo impetu cornibus inuasit, ac corriualem crebrioribus ictibus uulneratum interfecit. Cælius lib. 25. cap. 32. Lectionum antiquarum.

1547

MIsenæ tẽplum Cathedrale 5. Calend. Iunij fulmine ictum hora quinta pomeridiana, turres, tectum, campanæ incendio consumptę, cum eo die gratiæ actæ essent, atque in eodem, TE DEVM LAVDAMVS à canonicis ac sacrificulis esset cãtatum, de capto Ioãne Friderico Electore, nullum aliud fulmen aut antecessit, aut secutum est. Georgius Fabricius Chemnicensis in Misniacis.

In Ita-

Anno Domini. 1547.

IN Italia nõ procul à Roma, idibus Decẽbris circa horam tertiam pomeridianam, cœlo sereno uirga sanguinea, & crux rubea, sub cuius uertice aquila alas suas uibrabat, in aëre conspecta est, tribus ferè integris diebus.

EO autem anno Tridentinum Conciliũ à Cardinalibus & Episcopis Romanę curiæ, continuatum est. INTERIM, nouus Papatus ad Germaniæ interitum Augustæ Vindelicorum promulgatur.

AD Salã mense Maio sol clarissime fulgẽs, duos globos circa se igneos habuit hinc inde sese mouentes, quorũ grandior demum ipsum solem adeò texit, ut planè ferrugineus appareret. In quibusdã Saxoniæ locis uisus est ignis de cœlo in terram atque urbes cadere. Iobus Fincelius.

FOemina nata in Argelia, cum comitante marito proficisceretur Lipsiã in pago Oberstorf sito, inter Mansfeldiã & San-

gerhusium cruciari cœpit dolore parturiẽtis, enixa est igitur puellam, infantem pulchrum, & aspectu delectabilem, nisi quod in dorso exanthemata rubra adparerent, latitudine grossi Ioachimici. Cum autem uixisset infans quatuordecim dies, ei caput ita creuit, ut quotidie maiori tumore oneraretur, donec & oculi circumflua carne prorsus intecti nihil uidere possent. Quinto igitur mense cum adhuc superstes esset, filo explorata est circumferentia capitis, quam ęquat hæc linea duodecies explicata, quæ imagini adiecta est. Hęc Iobus Fincelius scribit de miraculis post renatum Euangelium.

1548

Decimo octauo Calen. Maij, intra sextã & septimã Mysenę natus infans diuiso in fronte craneo, unico crure sine labijs, oris loco exiguum habens foramen, reliquo truncatus corpore.

IN syluis Aurelianis Gallię, linx inuenta est quæ breui admodum tempore tantam hominum copiam deuorauit, ut uicini periculi metu attoniti, domi latitantes prodire non sint ausi.

BAsilea Rauracorum nono Februarij die, mane post quartã, leui terræmotu cõtremuit, quo tamen è somno excitatus, in lecto me ferri, aut ab alio cum stramine in altum aliqua ratione me moueri putabam. Terręmotu hæc fieri ignorassem, nisi idem alijs contigisse eodem temporis momento intellexissem.

DEcima Februarij die, uisus est in Saxonia ignis cœlestis, in aliquot urbes incidere.

IN Saxonia iterum duo exercitus Quendelburgij uisi sunt in aëre, inter se hostiliter concurrentes, sunt & alia diuersi generis prodigia in aëre conspecta. Marcus Frytschius in Metheoris annotauit.

Rosen-

ROsenfeldę in ducatu Vuirtenbergensi haud ignobilis oppidi, uigesimotertio Iulij die, primū luna iam plena contra naturā tunc temporis sanguineo colore, & in eadē brachij subnigri cum manu expansa imago uisa est. Quæ cum iam naturalē splendorem recepisset iterū cum trabibus subnigris tribus per transuersum recta quasi linea deductis, conspecta. Deinde his omnibus euanescentibus, tertiò crux Burgundica, nigra, ac postremò supra lunam, ex utraque eius parte duæ aliæ lunæ, sed multo minores, apparuerunt. 1548

HOc anno in Saxonia feliciter à Carolo imperatore pugnatū est, afflicta ab Hispanis Germania. Frāciscus potētissimus Franciæ rex obijt, cui filius Henricus eius nominis secundus successit. Sic Hērico octauo Anglię rege defuncto, eius filius Eduardꝰ V. puer adhuc ꝑ gubernatores regnū paternū administrauit.

ANno quadragesimonono quidā honesti uiri Brunschuicenses cū noctu iter facerēt, lunā uiderunt circumdatā esse conspicua specie, quę nominatur Halos, & iuxta eam duo παρασελήνας, ipsam uerò lunam quater circumuolui, deinde iuxta παρασελήνας igneum conspexerunt leonem, aquilam fodientem sibi pectus. His successit horribilis species inflammatarum urbium, & circa has cameli, figura Christi pendentis in cruce cum latronibus, & circa eam cœtus hominum quasi Apostolorum, Extrema 1549

species

ſpecies omnium maxime terribilis fuit, Stetit uir truculentus ſtricto gladio minitans ictum puellæ, quæ ante ipſum ſpecie ſupplicis, lacrymans petere uidebatur flexis genibus ne feriretur. His ſimiles & alibi uiſæ ſunt. Horum omnium autores ſunt, Caſparus Peucerus de Teratoſcopia, & Fincelius. Sunt autem hæc etiam omnia publicè per Germaniam, cum pia ad pœnitentiam adhortatione Nicolai Melderi, & Flacci Illyrici, edita.

1549 IN Pannonia, cum uiperę ac lacerti in hominum corporibus naſcerentur, magna hominum copia cum remedium deeſſet, cruciati-

 Anno Domini.

cruciatibus ac dolorib. multis, extincta est. Quidam demum ad solem expositi, serpentes calorem naturalem sentientes, euomuerũt ac liberati sunt. Inuenta est etiam magna hinc inde serpentum

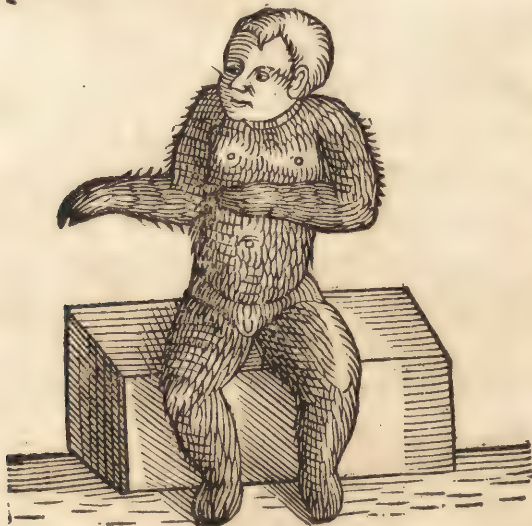
copia in ędibus, qui cum fustibus & flãmis impeterentur ab incolis, serpentũ unus aliorũ nomine, uoce humana apertisq; uerbis dixisse fertur: NIHIL EFFICIETIS CONTRA VLTIONEM DIVINAM PVGNANTES. Hæc Iobus Fincelius, Franciscus Bebeccius, atq; Ægidius Aquila monumentis prodiderunt.

IN oppido Voitlandię sub auroram in æthere sereno ut Fincelius scribit, cõspectus est procerus uir habitu & ornatu principis Germani, supra quẽ ad alterũ latus leo, ad alterum uerò agnus adparuit, qui se mutuo amplectentes, gestu & uultu amoris indicia præbuerunt. Sertum etiam in nubibus apparuit, quod arripere princeps conatus est sed frustra. Gladium autem qui sub 1549

pedibus

pedibus eius diu uisus erat erecto capulo, arreptū terq; quaterq; contorsit in aëre uibrauitq;, donec totū ostentum mole nubium sepeliretur. Iobus Fincelius.

1549

MVndæ Saxoniæ oppidi, die sanctæ Vrsulę dicato, homo quidā ignotus horrendo uultu, sordioribus uestibus amictus, sine tunica gestās baculum, per omnes plateas currens, alta uoce pœnitentiā clamitans, ad uerbum Dei amplectendum, ac detestandū idolorum cultum adhortatus est.

HOc anno simiarū aspectu, & ursinis obsitos uillis toto dorso partus se uidisse Peucerus testatur, & præterea qui exertas ac ceu dependentes tenerēt linguas, instar uitulorū recēs iugulatorū. In agro Brunsuicēsi ex scaturigine copiosus sanguis effluxit.

IN Alsatia superiori non procul à Colmaria ciuitate imperiali, magna ranarum bufonumq; copia de cœlo in terram cecidit, quæ ab

quæ ab eius loci incolis, fuſtibus atq; ſudibus primum deleta, & deinde ne inde aër inficeret, magiſtratus iuſſu in unũ aceruũ collecta, à carnifice excoriatoribusq;, in foueã coniecta eſt. Eo anno Paulus tertius Romanus pontifex Alexander Farneſius antea dictus, obijt, in cuius locum Iulius tertius ſuffectus eſt.

CIrca hæc tempora equum uidit androginũ Antuerpiæ Cardanus, & canem qui intus teſticulos habebat, ad uenerem enim promptus erat, nec tamen teſticulos habebat, qui tangi poſſent. Ambo aũt erant amicorum, ſed equi præſtat formam deſcribere: Is erat Primiuali uicecomitis, unum habebat tantum teſtem loco proprio, cum mammis tumidis, ut equæ habẽt. Inde uuluã proprio loco, & ex uulua penis emitebatur. Hinniebat ad equas & forma maſculina erat, prõptus & erectus capite, craſsiore aũt corpore, colore griſeo (ut uocant) caput magnum, penis non maior palmo cum illum exereret. Emptus aureis triginta ſex. certum erat cum auerſo eſſet pene, coire illum non poſſe. 1549

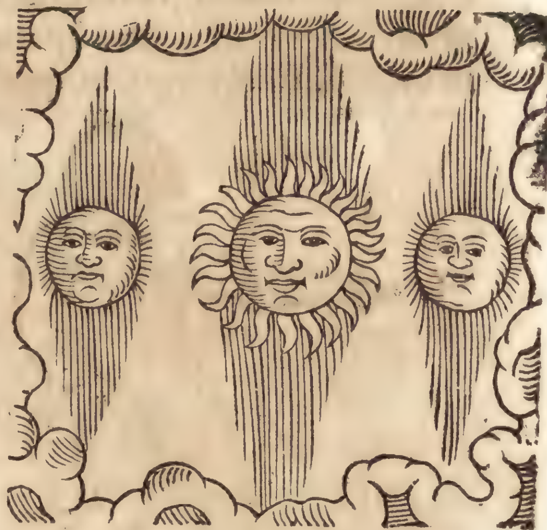
NAtus eſt puer in agro Tigurino, ditione Kiburgenſi, parochia Vuiſnangna, uico Teillurga, Maij die uigeſimo ſexto, qui erat dies Dominicus ante Aſcenſionẽ Domini, circa duodecimã noctis horam, parentibus Ioanne Vualtero & Barbara Saxeria cõiugibus. Hic puer à parocho loci Henrico Meſicommero baptiſatus, & Henricus appellatus eſt. Incrementum eius per infantiam & primos pueritiæ annos omnibus miraculo fuit. Nam cum hoc tẽpore ſex tantum annos ætatis abſoluerit, proceritate tamẽ adoleſcentem annorum quatuordecim æquat, craſsitudine & corpulentia ſuperat. Vox ei ampla & ualida: Genitalia non minora quàm circa annum uiceſimum eſſe ſolẽt, pubertate etiã hiſpida. Nec dum

crescere desijt. Annos quinque natus onera magna iam portabat, utpote mediocrẽ saccum (quem nostri modiũ uocant, est autem quadruplus ferè ad modiũ ueterum Romanorũ) tritici. Frugũ in areis triturę quas, perticis nostri flagellãt, & moderãdo aratro instar uiri adulti satis. Ingenium adhuc puerile est. Parentes hominis mediocris modum non excedunt. Hoc ita se habere ciues Tigurini hoc tempore plerique omnes nouerunt, & puerum à patre adductum plurimi spectarunt. Et Conradus Gesnerus medicus Tigurinus (qui pro sua erga me beneuolẽtia ac humanitate hanc pueri descriptionem mihi communicauit) quinquennem domi suæ uidit, accersitũ ut amplissimo uiro Vlricho Fuggero Kirchbergæ & Vueissenhorni comiti thermis Ergouianis curandæ ualetudinis gratia utenti, spectandum mitteret: ac hoc publicè testaretur, cum sciret nonnullos esse qui de pueri ætate, & rei ueritate dubitarent.

1550 IN Carinthia nõ procul à Clagẽfurto atque Villaco oppidis, decimo Calend. Aprilis, ante festũ palmarum, ad horas duas integras annonam selectissimam de cœlo pluit, quæ à regionis incolis collecta, atque ad uictum hominum accommodata est.

IN festo palmarum hora tertia post meridiem in ditione ducis Brunsuicẽsis duo parelia cõspecta. Amplus enim circulus solem suo ambitu cingens, ad utrunque latus recta quasi linea pareliũ exhibuit,

exhibuit, ac tres istos soles trabs prælonga eiusdē coloris in medio perstrinxit, utrunq; in acumen desinens.

TErtio Augusti in ditione Abbatis Ursini, pago Riedensi tribus miliarib. à Kauffburen Sueuiæ oppido, fabri cuiusdam uxor, gemellas omnibus partib. absolutas, sed uentre, ad collum usq; coniunctas peperit, Quæ sua longitudine post partum tres ulnæ Sueuicę partes superabant. 1550

GLobi ignei tres in Misnia Lipsiæ in äere de nocte uisi,, quos multi studiosi atq; etiā clarissimi uiri conspexere, autore Marco Frytschio.

INtra Norinbergam Fichtuuangium, & Anoltzbachium, tertio idus Augusti, die sereno, uisus est sol uarij quidem coloris, ac super eundem uasculum sanguine plenum, quo sol consperge batur, circa aquilam, expansis alis, uarijsq; coloribus depictam, pedibus autem carentem. Paulò aūt inferius arcus cœlestis conspectus, ac iuxta eundem eques qui una manu equum, altera uerò canem uenaticum album duceret.

1550 SEptimo Calen. Iulij in Germania propè pagum Bertholdſzdorff nō procul ab opdido Coburg, in piro arbore iuſtę magnitudinis ac proceritatis, pira ad maturitatē iam properantia inuenta ſunt, quorū in ſummitate alij etiam flores quaſi ſecundi fructus eius anni indicia, erant.

IN Saxonia ad Trebinium 19. Iulij nō procul à Vuittenberga muſarū diſciplinarumq́ omniū uero emporio, multa prodigia cœleſtia uiſa ſunt. Cerui enī inſignis ſpecies, pugnantiū acies utrinq; magno impetu, atq; clamoribus concurrentiū, q̄rum ſan-

guis inſtar pluuiæ in terrā decidit, ſol horrenda ſpecie, qui & tum tēporis in duas partes findi, atq; aliqua ex parte ad terrā ſeſe inclinare cōſpectus eſt. Duodecima Cal. Iulij. Vuittēbergę gladius ſanguinolētus ac machina bellica rotis impoſita, etiam in cœlo conſpecta ſunt, ut ſcribit Iobus Fincelius.

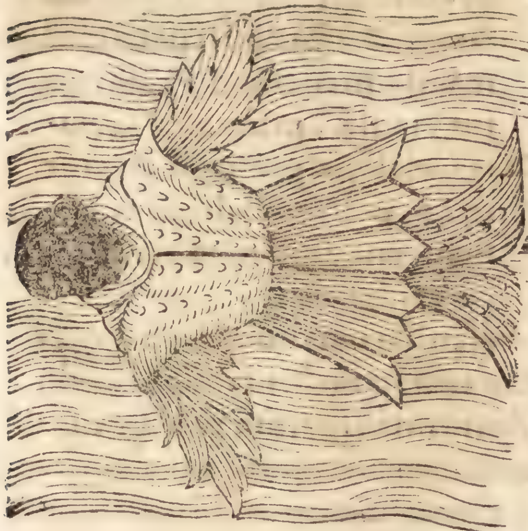
EOdē loco circa Ioannis Baptiſtę feſtū, inter ſextam ac nonam horā cœlo ſereno crux nigra, cum telo miſſili inſtar hami in anteriori parte reflexo, conſpecta eſt. Eodem anno in

no in Saxonia inter Halam ac Merspurgum, mense Iunio inuentus est fons in prato scaturiens sanguinem, qui tamẽ manibus aliquantulum tractatus, in colorem flauescentẽ mutabatur. 1550

IN Mysorum quodam oppido, ciuis noctu cum cæmiterium pertransiret, uidit tumulum subitò intumescentem, ex quo uocem aperte dicentẽ, VE, VE, VE, VRBI. Vnde homo timore atq; stupore captus in syncopen incidit. Iobus Fincelius.

IN mari Balthico non procul ab Haffnia, piscẽ humana facie, capite circumtonso instar coronæ monachorum, corpore squamis cucullæ specie obsitis captum assirmat Casparus Peuc. libro de Teratoscop. Fortasse idem ipse est de quo scripsimus supra in anno Christi 1549.

IN Siennia minoris Poloniæ pago, duodecim miliaribus à Glogauu oppido sito, cum panes cultro diuiderentur in mensa, sanguineis guttis inde manantibus, tota mensa repleta est.

1550

FRiberge infans natus est obscœno uultu, qui in fronte & occipite massã carnosam, duram & prominentem habuit.

IN ditione principis Palatini Electoris ad diẽ uisitationis Mariæ in pago Horchsam, in ualle Zellina, infans muliebri sexu natus est mõstroso aspectu, sine oculis ac auribus, lato ac aperto ore, corpore ubique lacero, uulnerato, ac in plerisq; membris excoriato simili.

IN Germania circa pagũ Rikenschouẽ, nõ procul à Landauia oppido, capta est columba, nõ tantũ quatuor pedes, sed duplicẽ etiam naturę ad eijcienda excremẽta exitũ habẽs, quæ Augustã (ubi tum tẽporis Romani imperij comitia habebantur) missa, primum à Cæsare Carolo, & principibus imperij, ac postea à reliqua hominum multitudine miraculi loco conspecta est.

CIrca hęc tẽpora cuidã Mediolanẽsi, cuius nomini ob dignitatẽ pepercit Cardanus, hora prima noctis exacta in pallij cõsueta depositione, scintillę à dorso petasi sparsim prosilierũt, iterũq; reposito pallio dũ amoueret, denuo eruperunt, unde gemi nato timore pculsus est. Infra 15. dies accusatus ueneficij, ab inimicis quęsitus ut occideret, uoluntariũ suscepit amicorũ cõsilio exilium. Hęc Cardan9 de rerũ uarietate, li. 14. ca. 69. Hoc anno Paulus terti9 põtifex obijt, cui Iulius terti9 Februario successit. Madeburgum

deburgũ ad 15. mẽses à Mauritio Saxonię duce, ac Alberto Iuniore Brandẽburgensi Caroli 5. imperatoris iussu obsessum, ac mox rebus Madenburgensium paccatis, bellum in authorẽ Carolum contra omnium expectationem uersum est. Carolus igitur qui iam dominabatur glatulabundus, apud Ænipotem ab hoste circumuentus uix fuga euasit.

DEcimo Ianuarij die Martpurgi Hassiæ suborta est ingens aquarum illuuies, à qua multis in locis pontes lapidei penitus demoliti & abducti sunt. 1552

DEcimo tertio Ianuarij die, uehemens suborta est tempestas multis in Germaniæ locis, crebris imbribus, fulgurationibus & tonitruis, adeò quòd multi quos ea obuenit, extremi iudicij diem suborituram arbitrarentur.

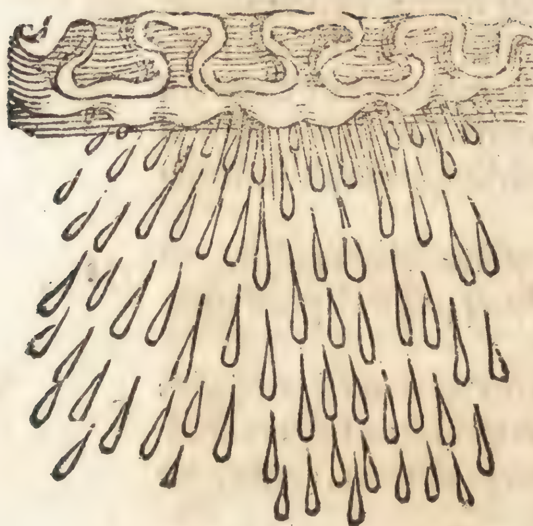
VIcesimo octauo Ianuarij die, Lisiboni in Portugallia uirgæ sanguineæ, nec non horrendi ignes in cœlo conspecti sunt,

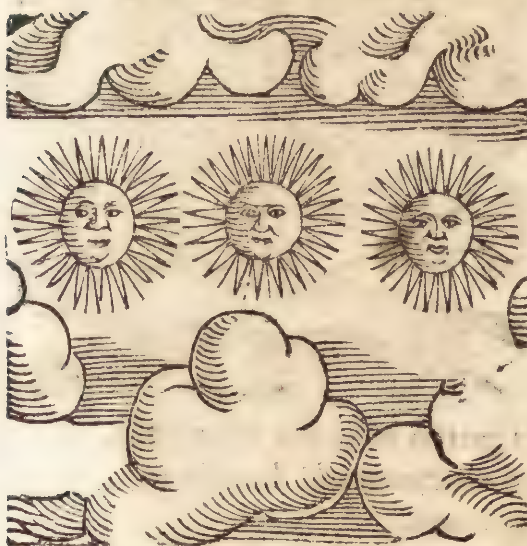
pluit etiam sanguine, terræmotus porrò incensus est tantus, adeò quòd 200. domos horribiliter concuteret & demoliretur, qua excusione ultra mille homines periere.

CReutzburgi ciuis quidam honestus, æde fulmine tacta, ab eodem assidẽs mensę, interijt cum cane qui ei ad pedes prostratus iacuit. Infans uerò prope assistens patri nequaquam læsus est.

VIcesimo primo Martij die, Magdeburgi mane circa horam septimam, septem irides uisæ & tres Soles, uesperi uerò Lunæ tres, quarum prima quæ uerior Luna fuit ciuitati Magdeburgo, altera uerò sanguinea, pago Desdorff, tertia eademq; sanguinea nouæ ciuitati effulsit.

VVittenbergæ Saxonum 12. Calend. Aprilis tres Soles cum uarijs circulis cœlestibus uisi sunt. Græci parelia uocant. Hæc ad uiuum in philosophiæ naturalis studiosorum gratiam depingere hic placuit. Licet hæc fortasfsis alibi aliter uisa sint.

In mul-

 Anno Domini. 1551

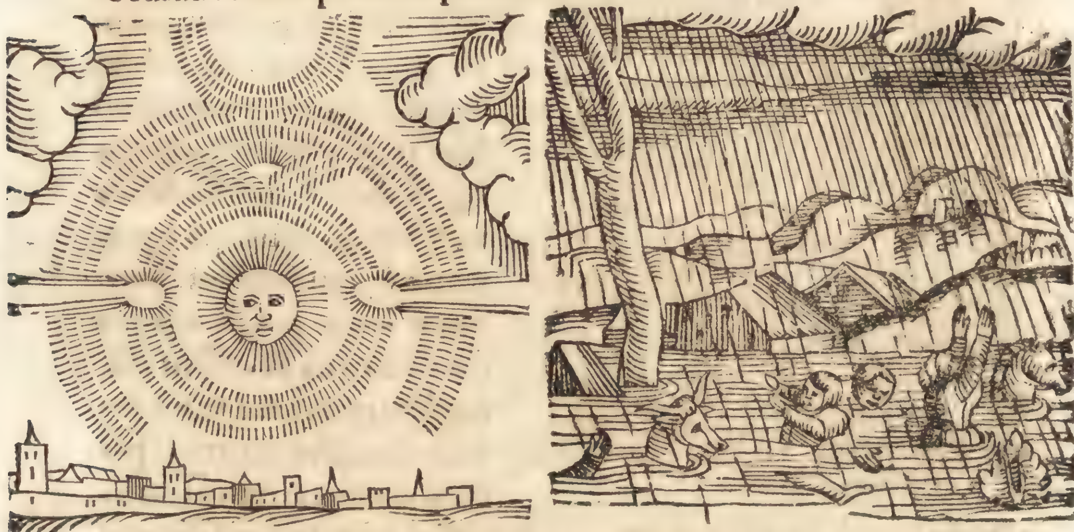
IN multis Germaniæ locis cruenta apparuerunt prodigia. In Saxonia cruor manauit quemadmodum etiam in Frãcia. Præterea Kittingi, Bosphori ac in uicinis Franciȩ locis ante festũ Pentecostes è nubibus ingens, aquarum uis prorumpens, pecudes hominesq́ subitò magna copia oppressit, uillam uniuersam Brũdurgshusiũ euertit, multis desideratis hominibus, qui aquarum impetu absorpti sunt. Pons Kittingensis emotis fundamentis abuectus est, omnib. eo in loco aquis innatãtibus, ubi & omnia perijsset facile, nisi præfractis muris oppidi, aqua suum inuenisset exitum, quinq́ tamẽ domos euertit penitus. Bosphori trigesies ac amplius cœlum intonuit, ac fulminauit, oppidũ incendit maioreq́ partẽ absumpsit. In Rotolsee tres ȩdes aquarũ impetus in terram prostrauit, hominesque cum pecorib. abripuit. In minori Necaro quinq́ domicilia auexit cum sex infantibus ac animalibus quibusdam. Speckfurti quindecim homines, labefactatis multis ibi ædificijs. Pabenbergæ septem domus euertit, atque agros uineasque infestauit maxime. Quam inundationem copiosius Iobus Fincelius in suis miraculis prosequitur.

Vigesi-

1551 VIgeſima octaua Februarij die Antuerpiæ, nobilis inferioris Germaniæ emporij, tres Soles cum uarijs atque diuerſis circulis uiſi ſunt, quorũ delineationem, Phyſicæ ſtudioſis ad oculum hic exprimere placuit.

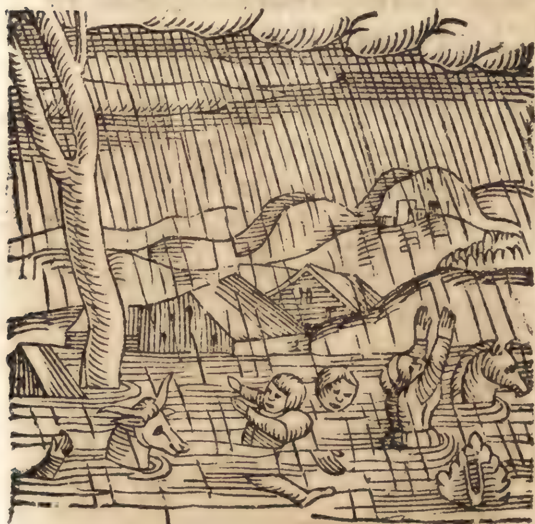
IN Maio menſe in Turingia inter Gotam & Iſenacum ex continua imbriũ copia, flumina tã ſubitò creuere ut in pago Theutlebio, quinque caſas cũ colono ac quinq; filijs euerterẽt. Schuuarzenhuſiæ autem, in agris armenta paſcentes pueros ſeptem cum iumentis ſubmergerent.

REcens ante confœderationẽ principum Germanicorũ cum Gallico rege, circa tertiam à Solis exortu 21. Martij, conſpecta parelia, quę nitore propemodum Solem antecellebant. Erant arcu cõnexa iridis uariato coloribus, & in occaſum uergente, quẽ conſequebant̃ duo alij corniculata ſpecie, minores multò & anguſtiores, ijſdem inſignes coloribus, ſeq; exteriore contingentes ambitu. Eorum alter conuerſis in Solem cornibus, auerſis alter atq; in occaſum porrectis diutius unius horæ ſpacio cernebat̃. Quæ portendit euentus oſtendit. Caſparus Peucerus de Meteologia.

MEnſe Maio creberrimi & impetuoſiſsimi imbres ceciderũt in ualle Ioachimica, & Schlacenuualdo, qui clades tantas fodinis attulerunt, ut æſtimari illæ non potuerint. Similes inundationes ad Albim & alibi acciderunt, tanta enim mole paſ-

ſim flu-

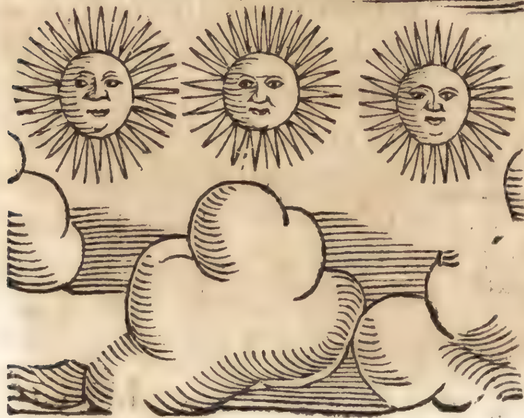
sim flumina creuerunt late insurgentibus undis, ut tantam in eo loco accidisse prius nemo meminerit.

VVitstadij quod pagus est ditionis Megalopyrgẽsis, in ferijs Pẽtecostes, coloni in taberna poculis indulserũt, inter quos rustica mulier cũ ebria Deum conuitijs incesseret, eiusq; nomine mira petulãtia & leuitate abuteret̃, ac inprecationibus et ludibrio luderet, subitò à diabolo per ianuã in sublime rapta est, q̃d omnes uiderunt ingenti perculsi pauore, cũq; multi in uias excurrerent, euentũ rei expectãtes, uiderũt mulierẽ aliquandiu libratã in aëre, uersamq; deinde prǽcipitẽ in terrã ferri, extinctam collo fracto. 1551

Misenæ infans puella (ut Fincelius scribit) quinto ante partum die in materno utero claros eiulatus edit, 15. Cal. Nouembris annum dimidium superstes, pustulis, sanguine fluentib. obijt. Secuta biennij pestis. Eodem anno bis parelia uisa, prima 12. Cal. Aprilis, altera 13. Cal. Ian. Secutũ bellũ cõtra Cǽsarẽ.

In Sa-

1551 IN Saxonia diabolus in uarias rerum species noctu transformatus in plateis uisus est, pulsans fores ac ianuas diuersorum, atque dum nunc funus ducere, nunc lachrymas ac eiulatus lugentis more, effundere sit auditus, dici nõ potest quantopere homi-

nes eluserit. Vitulus biceps nascitur mense Decembri in Schinna pago quem Longum nominant, proximè Fribergum.

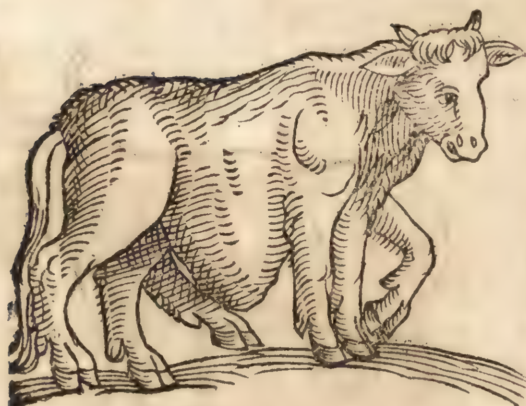
IN Marchiæ uilla Dammenuualde propè Vuitstock, coloni cuiusdam coniunx mõstrum quod describit Fincelius, edidit.

Infans toto corpore fuit spadiceo colore, capite cornuto, oculis crassis, prominentibus, absq; naso, patulo ore, quod longitudine Spitamæ distentum fuit, in cuius medio lingua candida eminuit, & quadrata, colli expers. Caput enim scapulis accreuit, corpus totum inflatum, & rugosum, brachia in lumbis hęserũt, pedes longè tenuissimi. Ab umbilico autẽ species laxi intestini longè dependit ad pedes.

In Thu-

 Anno Domini. 1551

IN Thuringiæ uico uitulus natus est sextipes, massam carnis è latere dependentem gestãs. Eodem loco uehemens tẽpestas orta segetes agrorum longè lateq; prostrauit, crebrò fulminatum de cœlo. Ex quo etiam globus ardens prolapsus, terræ magno omniũ metu incubuit.

AB Indis à quibusdã lucri gratia, Pauyon (ita enim uocabant) animal monstrosissimum in Germaniam ductum, à multis per Sueuiam potissimum publicè numerata pecu

nia uisum est. Hirsuto corpore, capite horrendo, aurib. breuioribus, pedib. quatuor in ima parte fissis, ac instar humanorũ in digitos quasi diuisis, cauda pbreui atq; erecta, cuius imaginẽ ad uiuũ ab Augustano q̃dã pictore ac sculptore expressã adijcere placuit.

BErnæ Heluetiorum equuleus quinq; pedibus uisus, & apud nos Basileæ Rauracorum bos, à quodam circulatore quinque pedibus circumductus est.

1551 HOc anno Henricus secundus Francorum rex, cum Mauritio Saxonum duce Electore, Alberto Brandenburgensi atque alijs quibusdam Germaniæ principibus confœderatus, magno cum exercitu ad defendendam Germaniæ libertatem contra Hispanos, & ad liberandos captiuos à Cęsare principes in Germaniam irrupit, conciliumque Tridentinum dissipauit.

IN Gallia duplices ex gallina pulli inuenti sunt, quatuor uidelicet alis, totidemque pedibus, sed capite unico.

CIrca oppidum Klagendorff ad Villachū situm in Dominica Iudica, frumenti grana ad duas horas integras de cœlo pluit,

pluit atq; ad sex ferè milliaria horum copia terrã instar niuis crassitudine palmi terram texit. Molis attrita sunt, ac panis indeoptimus decoctus. 1552

TErtio Augusti inter decimam ac undecimam noctis horam, Mildeltostoni in Anglia, nat9 est infans duobus corporibus atque capitibus, quatuor manibus, unico uẽtre, umbilico, ac aluo ad ejcienda naturæ excrementa. Ab una parte corporis duob. pedib. iusta proportione formatis, ab altera unico pede tantum, sed ex duobus conflato, ac nouem digitis ornato.

MEnse Februario in domo Ludouici dheitgi felis domestica inter reliqs fœtus numerosos enixa est catellum, uiuũ monocephalon, bicorporẽ, octipedem, utriusq; sexus, corporib. inuicem complexis, & in unũ caput (ut dixi) coeuntibus, sic, ut sese mutuò osculantiũ speciẽ referrẽt, qd sanè pleriq; salutis, copię, & cõcordiæ p̃sagiũ esse crediderũt.

IN Dominica S. Bartholomæi in Hollandia magna orta tẽpestas, lapides grandinum unius librę pondere in terram deiecit diuersarũ formarum. Quidam enim lapides solis referebant figuram, quidã coronę spiceæ, alij uero alias formas induebãt, qui deinde solis ardore liquefacti fumũ ediderũt fœtidissimũ quo totus aër infectus est, atq; animalia multa hinc è medio sublata sunt.

1552 DIe 16. Septembris Basilea Rauracorũ circa horam sextã pomeridianam concussa est terræmotu, haud tamen magno, & eodem anno plusquã mille homines peste grassante obierunt.

MEnse Ianuario diuersorum fluuiorum inundationibus multa periere. Ienæ Sala ędificia multa prostrauit submersis hominibus ac animalibus. In Belgico oppidũ penitus deletũ. Mœnus, Fronhusij prope Marpurgũ multa submersit põtesq́ deiecit.

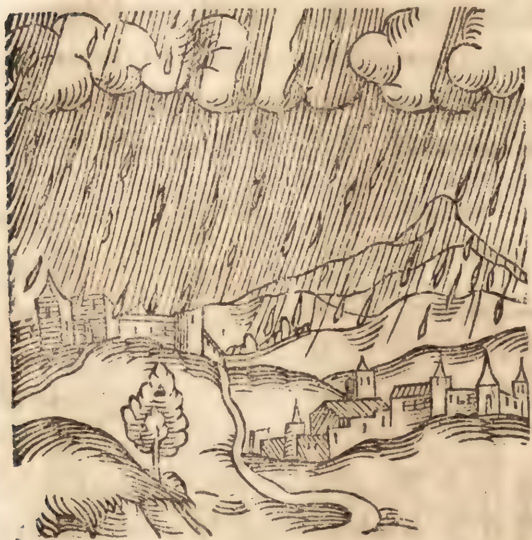
IN Hassia Germaniæ haud ignobili ac Euangelica doctrina potissimũ nobilitata prouincia, Vuitzenhausiæ tertio post festum trium Regũ die, infans masculus biceps, collo duplici, duobus capitibus, ac corpore optime cũ reliquis membris compacto natus est.

STãgnũ ad Martis Pyrgum sanguine non semel manare uisum. In Frãcia sanguine & carne pluit. In Misniæ multis oppidis atque ad Muldam potissimum terræmotus facti, quibus

quibus multa concussa sunt, Contremuit & uallis Ioachimica in qua corruerunt multa.

INter Bingium oppidũ Drusi Augusti Cæsaris priuigni morte nobilitatum, ac Moguntiam, tanta auium insolitarum ac un- 1552

quam antea uisarum copia uno impetu aduolantium uisa est, ut alarum motu solem obtexerint, tenebras in ipsa meridie induxerint, ac eius episcopatus solum omnino obduxerint.

DEcimo nono Maij hora à meridie q̃nta, eo uidelicet die, quo Saxoniæ dux à Cæsaris captiuitate liberatus est, subita

Vuittenbergæ tempestas orta, de cœlo lapidatum, ac post multas cœli corruscationes, fulmine crates ad portã arcis (ut uocant) disiectæ ac in tenuissimas particulas contritæ sunt.

1552

BOnnæ inferioris Germaniæ, haud ignobilis, atq; ad Rhenũ quatuor miliaribus à Colonia Agrippina siti oppidi, decimoseptimo Cal. Iunij biceps uitul9, duob. scilicet corporibus, capitibus, caudis, sed tribus tantum oculis natus est.

MEnse Iunio Schonfeldij Sol mane exoriẽs, uisus est tanquã urceus stillans cruorẽ in terram, per quem duæ trabes transuersim trãsiere.

MEchliniæ, inferioris Germaniæ oppidi percelebris, undecimo Calend. Martij, circa horam post meridiem tertiam, Sol horrendo aspectu, primum ceruleo, ac deinde sanguineo colore magnoq; circulo, cum iride uisus est.

TRactus montiũ Suditorum crepusculi tẽpore 12. Cal. Maij, cum locis uicinis terræmotu concutitur, quem etiam mediocriter

diocriter sensit Misena oppidum. Eodem anno circa duo hominum millia pestilentia extinguuntur. Mulier in morbo suprema parte corporis sanguinem sudauit.

FRibergum concutitur terræmotu. in uico Vinario adolescens quinque annos uno in loco stetit, impressis etiam solo uestigijs, sexto sedere cœpit, stupidus & rarò quietus, & auersans conspectum hominum, hoc ipso anno peste extinguitur. Hoc Georgius Fabricius Chemnicensis in Misniacis de Fribergo oppido scriptum reliquit. 1552

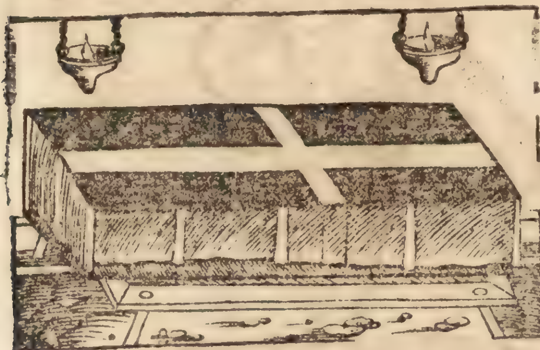

VVidensbachi, quod distat miliare unū à Schleusinga, monstrum natum est ex muliere imagine infantis absq; pedibus, quorum loco habuit cuspidem demissam, à fœmoribus etiā cuspides prominentes habuit. Cuius meminit Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium.

APud nos Basileæ epidimia labe grassante, doleatoris cuiusdam in uico ad Spalas nominato, habitantis seruus, peste etiam correptus est, qui cum post aliquot dierum ęgritudinē, deficiente simul sanguine ac spiritu, animā exhalasse uideretur, eius mox corpus cum riguisset, è lecto in cubiculi pauimentū posuerunt donec sepulturæ mandaretur. Interea autē dum consodales, de cōmilitonis morte certiores facti, cōsultarēt qua ratione terræ mandandus esset, In cubiculo qui mortuus esse uidebatur, syte-

cticus fortasſis ad aliquot horas, cum ad ſe rediſſet, ignorãs ubi terrarum eſſet (nam in obſcuro atque opaco habitationis angulo ſepoſuerant) qua potuit uoce clamauit: Heu quã frigida regio in qua uerſor, Heu male calefactum hipocauſtum in quo frigoris ardore pereo miſer. Familia autem raucam atq; ignotum clamorem audiens, capta formidine (nam ſerui malum genium in cubiculo eſſe putabãt) cum cubiculum intrare non auderẽt, homo miſer ex ſuo angulo per terram prope lectum repſit, arripiensq; inde manu puluinar, ad terram proſtratus capiti ſuppoſuit, ac à ſuis poſtquam animum timore uacuũ receperant, inuentus redi uiuus, adeò curatus eſt, ut etiam hoc, quo hęc ſcribimus anno, uiuat uxorẽ habẽs ac filios. Simile ferè apud nos, in minori tamẽ Baſilea ante annos circiter 19 contigit, ubi quatuordecim annorum puella, quę in Vineatica Tribu habitabat, cũ peſte obiiſſet, inſuta multasq; horas ſepoſita in terra iacuiſſet, dũ ſepultura paratur, rediuiua ſeipſam, dũ ſola eſſet, liberauit ex linteaminum uinculis, in quibus iam dudũ inſuta ad multas horas, tempore omniũ frigidiſsimo, iacuerat, lectumq; iterũ ingreſſa, cũ ueſpiliones feretrũ attuliſſent, pro more terræ mandaturi, magno ſtupore ac miraculo rediuiua cõtra omniũ expectationẽ, in lecto audacter loquens inuenta eſt, ac deinde aliquot annos uixit. Dicebat autem ſe reuera mortuam fuiſſe, ac uidiſſe inferni diuerſa tormenta, peccatorum pœnas, atq; quoſdam ſibi quamoptime notos (quos nominabat etiam) ibi ſuppliciis torqueri, cum tamen eo tempore adhuc uiuerent. Adiecit inſuper alia quædã anilibus fabulis planè ſimilia, unde magiſtratus prudentiſsimi mandato, ne nugis ſeduceretur mobile uulgus, ſilere iuſſa eſt.

1552 IN ciuitate quæ ſita eſt ad radices montiũ, quos Sudetes uocat Ptolemæus, in aditu Luſatiæ ſuperioris, Budiſsina nomine, duobus ab exortu Sueui fluminis miliaribus. Sub occaſum ſolis

 Anno Domini. 1552

decimotertio Augusti, cum fragmen nubis auulsum præcipitiq; delatum motu & rapido in ualles piscinis frequentes, obruisset, compleuissetqúe alueos, tum rupisset aggeres, aquę exitu patefacto, in uicinum undatim decurrere Sueuum, qui subitò &

de improuiso prorsus, auctus his, eleuatusqúe in altitudinem, nullis ante memoratam annalibus, cum per decliuia ex altis montibus celeriore alioquin feratur uortice, incitatus ruentium aquarum copia atque impetu, spacio duorum milliarium quicquid fuit pontium, ædium, hortorum, ripę uicinum, funditus subrutum, disiectumqúe solo adæquauit, ut ne uestigia quidem ædium, hortorúmue reliquerit, & simul triginta duos merserit homines propé oppidum abreptos, cæteri in uicinos euaserunt colles. affirmant in toto illo tractu plures centenis obrutos, atq; extinctos esse. Octiduo circumacto, turbines sequuti sunt uentorum tanti, ut ualidissima ab imo mota conuulserint ac discusserint ędificia, & proceras arbores magno numero aut radicitus euulsas prostrauerint, aut cōtortas fregerint, aut uelut insciderint medias. Octiduo ante diē natalē Christi, cœlū descēdere & crebris fulgere ignibus, moxq; horrendo summū templū feri fulmine uisum est. Tota hyeme pestis sęuit uiolentissima. Tremores concussæ terræ (quos magna bella semper perniciosasq;

seditio-

ſeditiones denunciaſſe hiſtoriæ tradunt.) Eodem hoc anno Sudetes montes, atq; in illis extructa ſenſerunt oppida, nō unos binosúe, ſed plures ac cōtinuos, tremiſcentibus ceu ad uentorū uibratus uehementiores ædificijs. Hæc copioſè ſcribit Caſparus Peucerus de Meteorologia.

HOc anno in cruentiſsimo Caroli imp. cum Henrico ſecūdo Gallorum rege bello, Teruanū Picardiæ oppidum munitiſsimū in Maio à Carolo obſidione cinctum, & deinde in Iunio demum captū eſt. Metis Gallo dedita, à Carolo fruſtra obſeſſa eſt, militib. hyemis ardore pereūtibus. Albertus Marchio Brandenburgenſis marte cruēto cōtra Norēbergēſes, Herbipolenſem & Bombercēſem Epiſcopos ſæuijt. Senis in Italia ab imp. diu obſeſſa, ac propter Turcas regno Neapolitano inſidiātes liberata eſt.

1553 BAſileæ Rauracorū uigeſimotertio Ianuarij die circa horam noctis octauam, uidimus lunam magno circulo incluſam, qui inſtar iridis durabat ad horas tres integras. Sequebatur mox niuis ac frigus maximum.

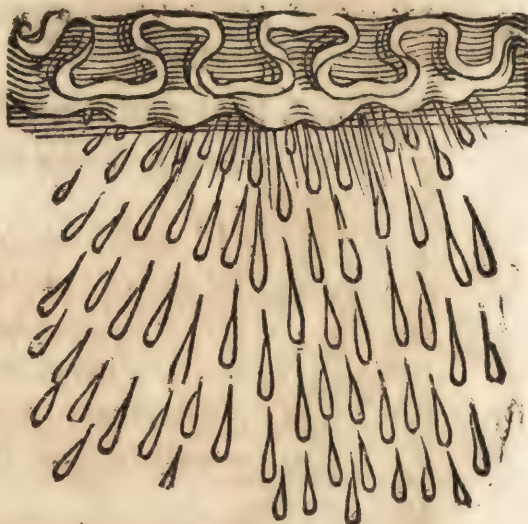
RHenus 19. Iunij, ex crebrioribus imbribus alueū ſuum adeò exceſsit, ut non tantum aruis agriſq;, ſed ciuitatibus infinitis ad fluuiū ædificatis multū damni intulerit. Periclitabatᷣ aliqua ratione Baſilea, quæ totum Rhenum excipit, dū ferè furientis fluuij impetus minoris urbis mœnia attingeret, ac forū pene piſcarium

maioris

maioris Basileę attingeret, maxime tamē Neoburgū in nostris regionibus. Eodē tēpore magna quoque inundatione periclitabatur Rubeacum Alsatię uetustissimū oppidū, patria mea dulcissima. Nā cum ibi torrens uersus meridionalē plagam, in urbē duplici fossa cinctam, impetū fecisset, prope Franciscanorū monasterium, mœniorum aliquā partem ad solum usque in fossam coniecit. At cum ciuium concurrentiū uiribus, tantus inundationis impetus inhiberi nequiret, demū occidentem uersus singulari Dei beneficio, ruptis muris exitum commodissimum, extra urbem tamen, inuenit. Postero die magna piscium copia in agris, pratis, paludibusque hinc inde, ac in sicco etiam inuenta est, Nec defuere etiā qui in cellis uinarijs pisces in urbe ceperint.

NOn procul à Norinberga in pago quodam qui à tono nomen habet (lingua enim patria uocant zuo dem Thon) in agro uillici Hofeleri inuentum est caput brassicæ, cui decem ac sex ex uno caule alia capita ab ipsa natura distincta suis folijs accreuerunt, quæ pro naturæ miraculo ad eius loci magistratum delata, ac aliquot millibus ostensa sunt. 1553

QVinto Iunij Erfordiæ sanguine pluit. Coburgi intra quintam ac sextam post meridiem diuersi generis species hominum in cœlo sereno, ac deinde dimicantium acies, cum expansis alis aquila, conspectæ sunt.

Lunebur-

1553 LVneburgi infans natus eſt diſtorto ore, unde lingua fiſſa, ſeu duplex exerta eſt. Simile monſtrum ibidem natum eſt, anno 1550.

HErbeslebij in Thuringiæ pago uigeſimo Martij gemellæ natæ ſunt uentre concreto ac faſcia carnea in unum quaſi colligatæ, medio corpore ſe mutuis amplexibus retinentes. Baptiſatæ ſunt, ac poſt horas duas Deo reddiderunt ſpiritum.

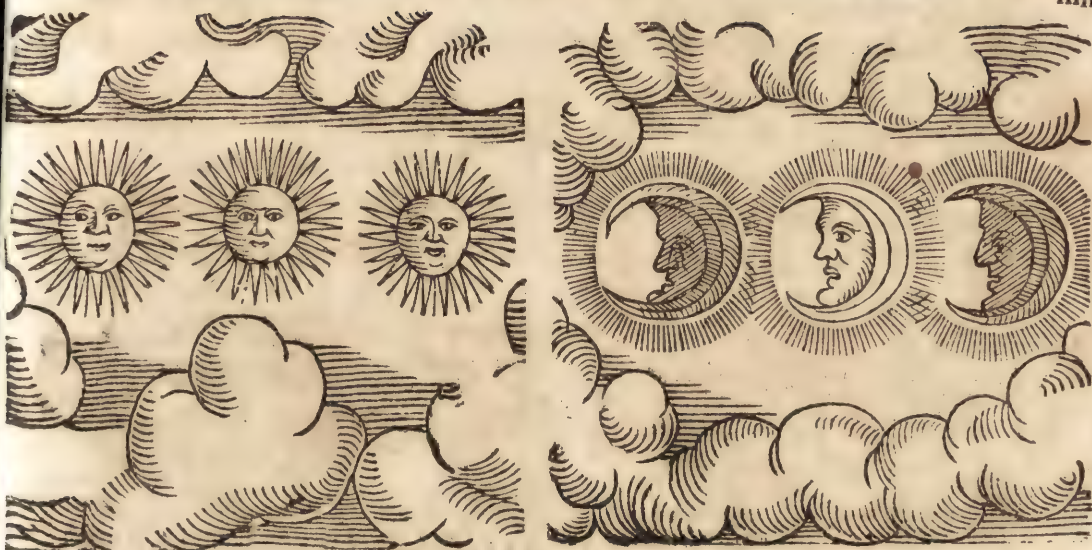

MEnſe Iulio gemini in cœlo ſerpentes conſpecti ſunt ſe mutuo rodentes, caudis implicatis, in quorum medio crux ignea refulſit.

CVm Madeburgũ graui obſidione premeretur, poſt feſtum Paſchæ ſol uiſus eſt paulo poſt exortum lucidus, & ingenti circulo lacteo circumdatus, hunc circulum penetrauere quatuor ſemirides exquiſitiſsimis coloribus (ut natura illarum fert) diſtinctæ. Hæ poſtquam apparuiſſent per ſemihoram euanuerũt. Sol autem naturali lumine recuperato, conſuetum ſuum curſum peregit.

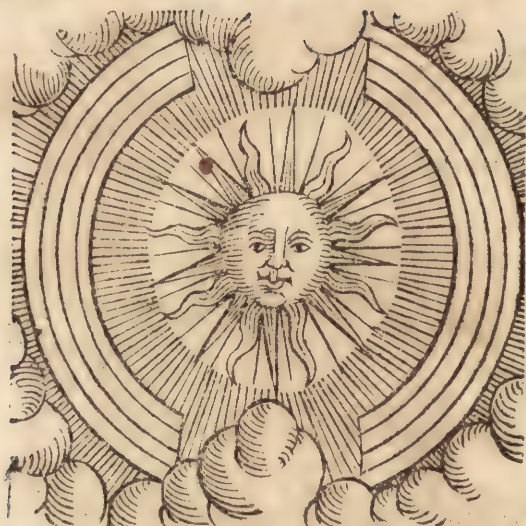
DIe ſabbathi præcedente Palmarum feſtum, mane inter ſeptimam & octauam ibidem tres ſoles nemine non aſpiciente comparuere. Quorum medius lucido planè colore extitit, uterq; autem collateralis rubeo ac ſanguinolento. His uerò occidentibus, cum iam nocteſceret, tres lunæ conſpectæ ſunt. Id longè maio-

gẽ maiorẽ hominibus horrorẽ incuſsit, quòd ea quæ noctu accidunt, natura horribiliora uideri ſoleant. Colores harum deſcribi non poſſunt, quod uarij atque incerti eſſent, eouſque quo per aliquot horas conſtitiſſent, exinde exteriores momento in ſanguinem commutatæ, priusq́ in oblongos radios diſſolutæ, diſparuere. Ea uerò quæ in medio illarum ſteterat, perdurauit, naturalem ſuum ſplendorem retinens. Hæc quia certis etiam ac phyſicis de cauſis eueniunt, Aſtronomi diſcutere nouerunt. Nos neque prodigium fuiſſe dicimus neque negamus etiam, ſed cuiqúe hac in re iudicium eſto.

EO tempore uerò quo dux Anhaldinus Georgius epiſcopus 1553
Merſburgenſis, magni nominis uir, in Domino obdormiuit, Vuittenbergæ in cœlo, noctu punicea crux conſpecta. Menſe autem Septembri Vuittenbergæ in ipſa arce uiri flammantis ſpecies inambulare uiſa.

1553 IN uilla quadam Thyringica, ad Vnstrum, à muliere bufo natus est caudatus.

OCtobris uigesimo septimo in arce Vuittenbergensi, noctu ad tres integras horas trium uirorum pallis indutorum in principem aulis inambulantium atque peribolis interdum incumbentium spectra uisa sunt.

MEnse decembri Sol mane nitidus ortus est utrinque astantibus arcubus bene coloratis.

CLamores bellici atque tumultuantiũ eiulationes in campis Saxonicis aliquot diebus ac noctibus, antequã cõgrederentur

armis

armis ibi principes, ac ederetur strages cruentissima, auditę sunt, ut Iobus Fincelius de miraculis sui temporis testatur.

DEcimotertio Calend. Sextilis in Misniæ pago quodā Ziehest, non procul à Pirnauu, natus est infans duobus capitibus, membris omnibus absolutis. 1553

MEnse Iulio ante pugnam Saxonicam, Vuittenbergæ lux in arcis triclinio multoties sine autore apparuit. Lypsiæ octauo Iulij sanguine pluit. Pridie ante pugnam, uentorum procellis Mauritij Saxoniæ ducis duo tentoria, alterū quo utebatur prandens, alterum in quo coquebatur, alijs omnibus illęsis, ad terram prostrata sunt, autore Fincelio.

MAuritius Saxoniæ princeps, & imperij Romani elector, cum iam uicinorū patrocinio, Albertū Marchionē Brandenburgiū, Germaniā diuersis in locis igne ferroq; sęuientē, persequitur, cum eodē in diocœsi Hildeshemensi fortiter cōgressus, fuso fugatoq; eius exercitu, captisq; hostiū signis 68. demum in ipsa clade, bellici tormenti ictu, quem in latere dextro acceperat, tertia post eam die, fortiter occubuit. In eadem pugna, Carolus & Philippus, duces Brunsuicēses Hērici filij, & Fridericus dux Lunebergensis, interierunt. Portenta tantæ calamitatis fuere multa. Canum rabies, qua ad mortem usque certarunt, fremitus in aëre, sanguineæ in herbis & arboribrs guttæ, hominum &

equorum in illo cāpo, in quo conflictus fuit, nocte intempesta audi ti clamores, eiulatus item nocturni in oppidis. In arce Perlini de statua Mauricij, nulla ui adhibita delapsum est caput. Ipse quoque uiro cuidam optimo in flagrante domo per quietem uisus fuit. Hæc scribit Georgius Fabricius Chemnicensis in Misniacis.

1553 ANte Mauricij necem in Thymigræ quodam uico, uiri proceri imago inter nubes apparuit, ab eo paulatim cepit manare sanguis, deinde scintillæ ab eius corpore emicuerunt. Ad extremum in minutas partes diffluxit. Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium.

TRactus ad Albim decimo sexto Calend. Septembris inter septimam & octauam uesperi terræmotum grauissimū sentit, quo cacumina ędificiorum ita strepebant, quasi desuper omnia corruerent.

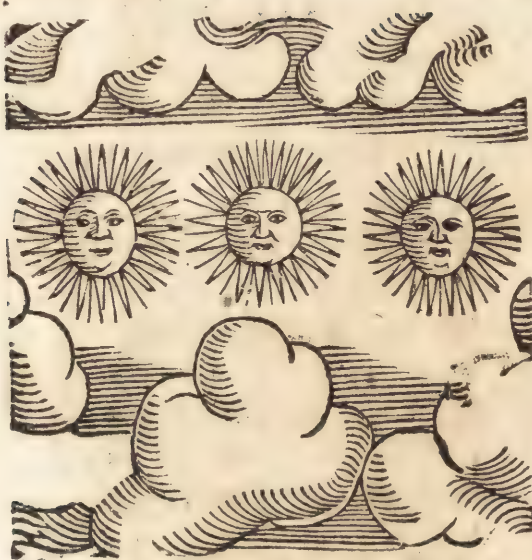
Casparus

CAsparus Peucerus se uidisse scribit anno 1553. uitulum felium aspectu tetro & horrido, amplo sub collo promissoq; aqualiculo ceu προλόβῳ, eoq; albo & molli, canino & nigro pilo, testibus inusitatæ magnitudinis, figura testium uerris, duplici ordine distinctis.

IN die trium Regū Stetini monstrum, in suburbio natum est tali forma. Capitis loco massa informis erat, mobilis, ut exta ouilla. Loco unius auriculæ brachium stabat, loco faciei cincinus similis pilis felinis, & lupi piscis oua, per quæ inferius lucebant ocelli uitrei & renidentes, os contractissimo erat foramine, sine labijs, nasus quoque minutissimus erat, absque collo. Alterum brachium è latere prominebat. Sed neque pectoris neque dorsi effigies aderat, præterquam quod lineola notabatur rachi, nullius erat sexus, nec androgynus. Cætera monstrum, brachia & longi pedes continuo osse rigebant, sine iuncturis, cubitis & poplitibus. Manus & imi pedes erant molles, & penduli tanquam bis fracti, similes unguibus curuis, & aduncis. Lutræ, mortuus editus est infans quanquam uiueret in aluo materna antequam ederetur in hanc lucem. Hoc monstrum describit Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium. 1554

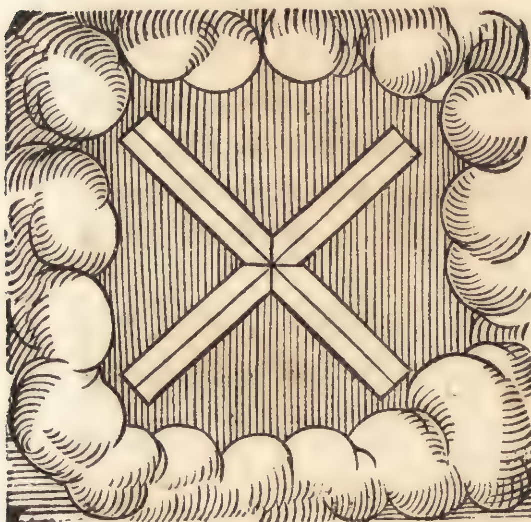
IN Ianuario in oppido Butzau duo parelia uisa sunt. Sic Misenæ parelia conspecta octauo idus Ianuarij quæ obscura nube statim contecta sunt. Georgius Fabritius in Misniacis.

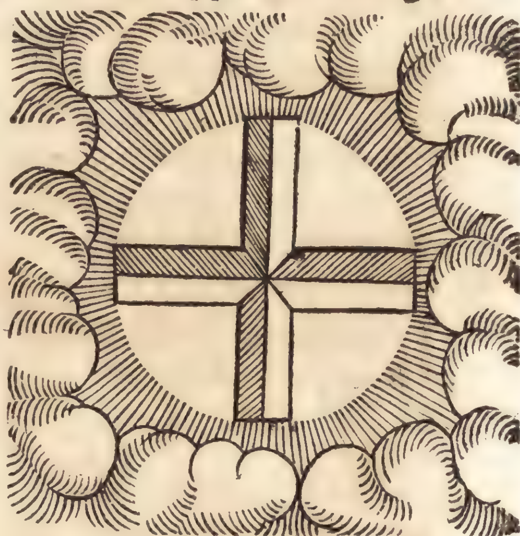

1554 PRima Febr. die Cathalani Galliæ urbis, post lustrationẽ exercitus, quã rex Galliarũ eò loci fieri mandauerat, mirum circa lunam ostentũ uisum est. Nam ignis incendiũ uehemens ab orientis parte subortum, ad occasumq́ue uergens, lunę se in modũ maximæ facis obiecit, sequ͂ijt incendium hoc ignis magno cum fragore, scintillas in aërem crebrò proijciens flãmiferas, nõ aliter ac faber dum candens ferrum mulcere intendit.

DEcimo nono Febr. Nebrę duę crucis imagines coloris punicei in cœlo uisę sunt. Eodẽ uero die in oppido Thuringię

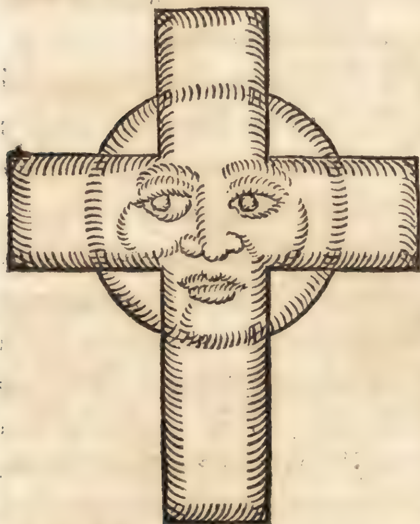

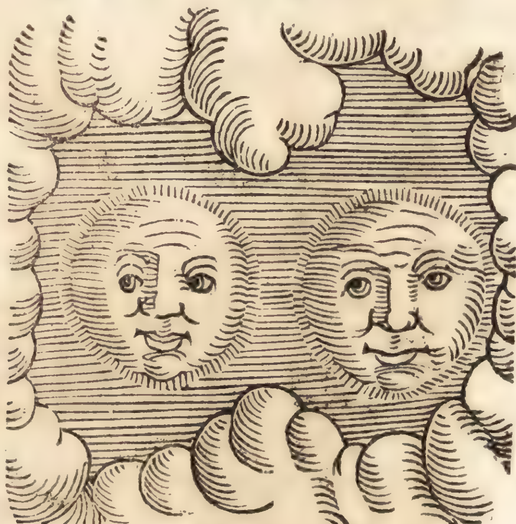

Griessense, in medio sole, qui tum clarissimè fulgebat, crux puni

cea quæ

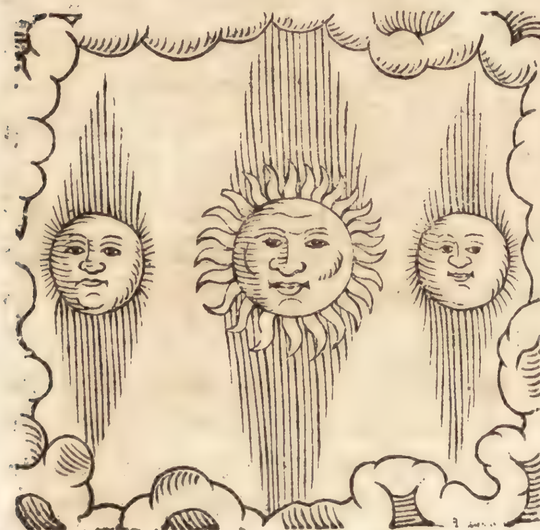
cea quæ sua magnitudine totum solis corpus obtexit: Ab utroque autem latere trabs ingens cũ uarijs circulis cœlestibus. Iobus Fincelius de miraculis.

NOno Aprilis Sultzfeldij quod distat 3. milliarib. à Schuuinfurto oppido imperiali, nocte duæ paraselinæ conspectæ sunt, & multò post uicus pernicioso incendio perijt.

IN Bauaria ac finitimis regionibus mense Martio, diuersi generis soles cũ quibusdã circulis cœlestibus uisi sunt. Primũ quidem Ingolstadij Martij sexto, intra octauam ac nonam antemeridianam duo soles cum iride conspecti. Quemadmodum & Norinbergæ uigesimo tertio Martij die (qua salutiferæ passionis Iesu Christi memoria celebrata est) circa primã post meridiẽ. Quo tamẽ tempore adhuc arcus alius occasũ uersus ac soles crystallinis circulis inclusi ad tres horas apparuere, cũ trabe in iustã lõgitudinem extensa. Alia deinde forma Ratisponę hęc omnia Octõbris 8. uisa sũt: Quorũ prin-

cipiũ fuit hora poſt meridiem prima, operatio inter ſecundam ac tertiam, finis hora quarta. Soles uerò emiſere radios prælongiores ab una parte, inſtar Cometæ, medius quidem uerſus Septentrionem, collaterales uerò ad orientem & occidentem.

1554 IN Martio hora pomeridiana quinta, in diuerſis Germaniæ ciuitatibus, crucis diuerſæ ſpecies ad ſimilitudinẽ crucis Burgundiacę, albi coloris ſed tamen inter ſe aliqua ratione connexæ in cœlo apparuerunt. Vigeſimotertio ſub crepuſculum ueſpertinum gemina parelia prope ſolem conſpecta circulo cœleſti undiq; cincta.

SChaluni nobilis ac militaribus rebus præclari Gallię oppidi, ſexto idus Martij intra ſeptimam & octauam horã pomeridianã, circa lunã ignis ardens, cui lanceæ cuſpis ineſſe uidebatur, ab oriente in occidẽtem uergens, flammasq; hinc inde eijciens, cum incenſo fragore uiſus eſt.

VIceſimo ſexto Maij mẽſis die ut Marcus Frytſchius in ſuis Meteoris ſcribit, pluit ſanguine, haud procul ab oppido Germaniæ Dunckelſpuhel.

VNdecimo Iunij mẽſis die, ut idẽ ſcribit, in pago Blech quinque milliarib. à Norinberga, uirga ſanguinea in ſole cõſpecta eſt, cũ ſtellis ſiue globulis lazureis, quos multa equitũ turma uexillis lazureis inter ſe utrinq; ad duas ferme horas in aëre hoſtiliter concurrens, ſubſequuta eſt, fuit ea rerum facies in cœlo tum tempo-

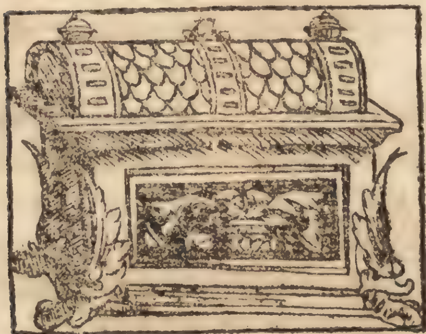
tẽporis, multi existimarunt suboriturũ summi examinis diem.

SIc Ienæ 13. Iunij hora quinta pomeridiana sol sanguineo plane colore uisus, ad quẽ cõcurrẽtes magno numero globi ignei ab Austro & Aquilone ad Boream, eius splendorem obnubilauerunt. Postea uero trabes duæ transuersæ in sole conspectæ rubei plane coloris. De quib. copiosius leges apud Iobum Fincelium. 1554

VIgesima tertia Iulij Mediolani accidit res mira, cui & Cardanus ipse interfuit. Iacobus Philiphus Cernuscus, cloacã sub terra effodi, & cõcamerari iubet, fornicib. extructã, ubi perfecta est, ut fornix cõsolidaret, cõcludi iubet, post uiginti dies aperit, iubet ut lignei arcus extrahãtur, descendit cõductor scala immissa, ubi ad mediũ scalæ peruenit, cõcidit mortuus. Dñs cum uideret illum nõ reuerti, & ipse descendit, & ubi eò peruenit, statim cõcidit. Astantes tertiũ immittunt, qui cum in medio scalæ esset, dixit: Bono animo estote, etiam reliquos educã, sed ubi sub fornice caput eduxit, statim mortuus concidit, concidit & quartus. Quintus, qui uocatur Matus, sonat illorũ lingua stolidũ, uir admodũ robustus descendit, sed caput nõ cõcidit, uncoq; extraxit unũ è mortuis, inde factus audacior redijt, descenditq; eodum, ut caput conderet, statim corruit. Hunc statim extractum adhuc spirare deprehendentes, paulatim auxilijs adhibitis, reuocauerũt ad uitã sensumq;, mutus tamẽ ad sequentẽ ortũ solis mãsit. Illud magis mirũ, q̃d cloaca ad aquã usq; scaturientẽ descendit. Est aũt

in corã

in corte Soli torrido exposita domus è regione cauponæ Ptocodochij. Detexerũt mãdato magistratuũ, tutò ex ore antri aqua inspicitur. Canẽ fune immiserũt, semimortuus extractus est. Quoniam causa nulla certa apparet, sunt qui Basiliscum inesse putent.

Iam duobus mensibus elapsis, cũ sepelientes anum Lachiarellę, uilla est propè urbem Mediolanum X. M. P. inuenerunt duas arcas pannis linteisq́ plenas, annis iam propè 30. bellorum metu absconditas. Quas cũ apertas curiosius, ut moris est, reqrerẽt, nihil incorruptũ inuenere. Cęterũ quotquot interfuere, aut quę recondita arcis essent, seu tunc, seu etiam post tractauere, intra triduum mortui. Hęc Cardanus ipse describit de rerum uarietate, lib. 1. cap. 9.

1554 VIgesimoquarto Iulij die, cõparuerũt in aëre circa horã noctis decimã in Palatinatu Rheni superiore, ad Bohemicã syluã, uiri duo cataphracti, q̃rũ alter altero erat quãtitate corporis ma-

ior, ad umbilicũ stella insignit9 fulgida, mucrone aũt igneo cõspicuus, inter quos statura minimus inito graui prælio cõcidit, ita ut ne à terra quidẽ minimũ se subleuare posset, ac uictori sede allata, recum-

recumbendi potestas facta est, qui sedens aliquandiu, non desijt uictrici manu sua atque gladio, uicto humi ad pedes suos decumbenti creberrimè uindictam grauiorem minitari, donec uterque tam is qui uicerat, quàm etiam ille qui succubuerat è medio aëre, sublati euanescerent. Marcus Frytschius in Meteologicis.

QVinto Augusti hora pomeridiana nona, propè Stolpen, in australi cœli plaga, militãtium atque ter infestis armis magno clamore cõcurrentiũ acies in cœlo cõspectæ, quæ semper dum pugnandi finẽ facerent, ingens flammarum copia erũpens, militãtium species uidentibus è cõspectu sustulit. De hoc prodigio si placet, latius leges apud Iobum Fincelium. 1554

VIcesimoseptimo Augusti Tiguri Heluetiorum Vualesius quidam rota fractus est, eò quòd latrocinio, prope Vuilam oppidum Turgauiæ, quendã interceperat. Hunc corui uel coturnices ita impetierunt, ut deposito onere ui repellere coactus sit. Hæc publicè pro more, cum trahendus esset iam ad supplicium, prælecta sunt.

TEmpore pomeridiano, dimidio à Misena milliario occasũ uersus, mẽse Octobri multi greges uespertilionũ per agros erant duobus diebus, cum id animal minimè gregarium sit, & non nisi crepusculo uolare soleat.

Catus

1554 CAtus Basileæ mihi domesticus, cum quatuor uno partu catulos edidisset, postquam post octiduũ in profluentẽ proijciendos mandassem, inuenit ancilla unũ ex his pedibus horrendis, ac quasi in spiram uarijs reflexibus conuersis. Post biennium aũt tres catulos uno partu edidit circa uentrem, non umbilici uinculo coniunctos, sed reuera in matris uentre unitos, quos tamen

partus dolore enecatos inuenimus. Fœcundissimum fuit animal, sæpenumero uno anno ter grauidum nunc quinq;, aliquando sex parturiens simul, sed postquam ætatis annũ octauum attigisset, plerunq; monstra protulit, ac interdum etiam contra naturã matrum, editos catulos, ad currendũ iam aptos, nobis uidentib. deuorauit. Ob quam potissimũ crudelitatem demũ in Rheno à familia submersa est. Horũ imagines ad uiuum expressas reliquis etiam monstris hoc loco adijcere placuit.

FVere hęc forte priuatorũ domesticorumq; malorũ dira portenta, eodẽ enim anno, cũ Apophthegmatũ meorũ editionẽ iam ad prælum pararem, egressus musæum, 21. die Decembris dira me paralysis corripuit. Quo sensim in terram dimissus, uno momento non tantum uocem, sed dextram corporis partem, totumq; eius sensum & motum à capite usq; ad calcem (solo uisu ac auditu exceptis) adeo amisi, ut, nec uerbum unum proferre ad 12. dies, nec pedibus insistere, nec digitum unũ ad tres integros menses lecto

ses lecto infixus, mouere potuerim. Videbantur membra non in ligna sed in lapides durissimos conuersa esse, dum sanguis læsę partis ex humorum frigiditate & neruorum meatuumq́ obstructione adeò gelidus, ac induratus, ut nec fricationibus, nec fomẽtis, nec alijs medijs quibuscunq;, calefieri uix tandem potuerint. Amisi tunc (dictu mirum) humoribus à capite per cerebrum defluentibus, adeò omnem memoriam, ut orationis Dominicæ uerba, literarumq́ omnium notæ penitus exciderint (id quod olim Messalæ Coruino ex morbi etiam improbitate contigit, quemadmodum etiã Francisco Barbaro ac Georgio Trapezuntio, qui inter Latinos Græcè loquentes, senio iam confecti in profundam Græcę linguę obliuionem incidere, ut grauissimi authores testãtur.) Meæ autem calamitatis testes sunt, amicissimi mei, qui me animo quidem ac ratione saluũ, sed tantũ nutu loquentẽ non intelligentes, literis alphabetico ordine in tabula creta depictis, admonebant, ut dicturus sinistræ manus indicio, literas suo ordine ostenderem, ut sic ex literis syllabas, ex syllabis uoces integras facientes, inde animi mei cogitata, utcunque tantum eliceret: sed Chyronium uulnus ac immedicabile malum uidebatur. Quo factum est ut non ipse modo, sed omnes morbi atrocissimi spectatores, de uita mea desperarent. Verum Deus misericors cuius uirtus in infirmitate nostra perficitur, assiduas meas ac suæ ecclesiæ pro me preces exaudiens, D. Vuilhelmi Gratoroli Bergomatis, insignis medici opera, maiori ex parte restituit. Si quid igitur ex ea uitæ parte quæ adhuc residua mihi est, musis aut obelo dignum à me acceperis, Deo potissimum optimo maximo ac inde Gratorolo medico asscribas uelim. Hæc humanissime lector ideò hoc loco, literarum monumẽtis edere placuit, copiosius fortasse quàm par erat: Quò diuina per me benignitas etiam apud posteros magnificat, Dei nomen sanctũ glorificetur, ac ego etiam (si quid in lucubrationib. meis, non usq; adeò elaboratũ, aut reprehensione etiam dignũ inuentũ fuerit) infirmitatis ac imbecillitatis meæ ratione habita, ab æquo lectore facilius ueniã errati impetrem.

FRibergi Misniæ in medio die uisa est imago Domini nostri Iesu Christi sedentis super iridem insigniter suis coloribus 1554

natiuis depictam, ut Fincelius in suis post renatum Euangelium miraculis memoriæ prodidit.

1554 IN uilla Pomeraniæ Rekouu uicina Rugio ad ostium Viadri, equi pullus natus est capite horrendo, in cuius loco oculorum maculæ erãt subruffæ, aures pendulæ, quales sunt canũ sagaciũ, infimis auriculis cuti acretis. Os quoq; erat mõstrosum, labris inflexis, quemadmodũ duæ tudiculæ compositæ, ut lactari nõ posset. Collũ erat tortũ, & sinuosum distinctis colloribus tanquã catenis uariarũ. Iuba erat impexa, plena plegmatibus. Quãdo hinniebat, putabatur hinnire ingens caballus, ac si qui forte ex nobilibus accederent, toto corpore mouebatur, terrãq; pulsabat, tanquam in rabiem uersus, & quasi impetum in ipsos facturus. Erectus stabat, hinnitu terribilis. Ciues & colonos ferre poterat, quibus accessum liberum permittebat. Cutis erat asperior, & uestis uillosa. Loco caudæ alta crista erigebatur, etiam mortuo pullo. Pes imus anterior, unus erat humanus, alter nullus erat, sed tantũ tibia manca. Pedes posteriores erant equini. Triduũ uiuebat deinde extinctus in triuio sepeliebatur. Hæc scribit Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium.

HIeronymus Cardanus uir magnæ eruditionis memoirę tradidit Genuę caput balenæ extractum à mari, in litore diu iacuisse, quod adeò prægrande fuit, ut à faucium imo ad os decẽ & nouem

nouem passus numerarentur. Hoc autem monstro, Cardani iudicio, nil significabatur, quàm Cyrna amissa, caput amisso corpore remansurũ. Nam Genua capitis & dominij ratione, & paruitatis uicem subit, Cyrna corporis. Id ostẽtum cum post annum contigerit, si interpretati tempestiuè fuissent, aduersus Turcicam classem arces munire poterant: unde neque insula ipsis, neq; tantum pecuniarum perijsset. Nunc hoc facto, tota Europa in metu cõstituta est, atq; etiam in periculo. Vt igitur omnia superstitionis partes sunt, ita ostenta cum naturali prudentia coniuncta, ad conseruandam Remp. utilissima cura obseruãtur. Neq; enim tantæ beluæ caput abscindi uel à maiori bellua potuit, nec tormento bellico, nec ullo alio casu. Sed si modò ea casu aliquo aut impulsu occisa simul, & contorto collo computrescente corpore relictum caput, quó nam pacto caput ipsum nõ prius computriuit? aut quomodo collũ abrũpi potuit, quod in cetaceo genere maius non parum est capite, adeò ut pisces collo carere dicantur. Demum in tam uastis litoribus quænã singularis uis caput Genuã adegit? nisi conscia quædam fati mens, opportunè pro casibus singula signa distribuens. Hæc scribit Cardanus de rerum uarietate lib. 14. cap. 74.

PRodigium propè oppidũ Zopeda uisum est, q̃d descripsit Fincelius. Sol aũt cruẽtus ortus est, super quẽ stabat splendidũ ædificium, quod incendio deflagrabat. Ad utrunq; latus solis celsa columna erigebat̃, quales pingi solent colũnæ Herculis (quæ à duob. mõtibus sitis in extremo litore Hispaniæ & Africæ nomẽ habẽt) quas Hercules in eo loco tanquam signũ uictoriæ aduersus latrones collocari iussit. Pictę aũt erant columnæ tanquã iris distinctis coloribus, nõ ta- 1554

men arcuabantur, sed erectæ stabant, quarum bases ad terræ superficiem uidebant̃ pertingere lateq; sese explicare. Altero die sol mane rursus ascendit mutato colore, aliquãtulum pallidus. Ædificiũ, ut antea stabat lucidũ & splendens. Columnæ quoq; sese iterum ostenderũt mediũ cõplectentes solem, sed nõ ita cõspicuè, ut priore die, & uisę sunt pẽdere in aëre, nec amplius terrã attingere.

1554 IN Orphanotrophio, ut Cardanus memoriæ tradidit, Romæ omnes puellę (erant aũt circiter 70) nocte una factę sunt demoniacæ, nec ulla usq; nũc, cum iam exacti sint duo anni, curari potuit. Causa igit̃ ex halitu loci prouenire potest, aut ex aqua, aqua enim pilos & humores mutat: potest & esse dolus. Sic idem Cardanus se nosse uirũ testatur, qui puer per sex & amplius annos, dęmonem se uidere simulauit, tũ ut liberius uiueret, tũ ut homines in sui admirationem traheret, atq; etiã sic effreni uoluptati operã daret. Multa contingũt in hominibus, sed si quis obfirmato animo secum reputet, talia omnia esse uana & dolis plena, facilè subolebit fucus. At dæmone corripi, aut insanire, quis uanũ non esse dubitat? utinam esset. Si ergo hoc absq; fuco contigit, futurorũ temporũ & Antistitũ improbitatem declarat. Nã sicut innoxia ætas in pessimũ exemplũ transijt, ita qui pręesse debẽt religioni, in improbũ sensũ tradent̃. Vnde nõ solũ execrãdi explodent̃, et irridebunt̃, sed etiã dãnabunt̃. Hæc Card. de rerũ uarietate li. 14. ca. 76.

In agro Bernẽsi apud Heluetios, Ioãnis Gislingeri concionatoris in Bernensium ditione, mihi à multis annis optimè noti, uxor, cũ anno nõdum elapso gemellos edidisset, iterum secũdo partu quinq; simul peperit, filios uidelicet tres ac duas fœmellas. Quod si cui impossibile uideat̃ esse, legat Frãcisci Pici Mirandulani in Hymnum suũ secũdum cõmentaria doctissima, ac inueniet ex

Germana quadam Dorothea nomine, in Italia gemino partu uiginti filios, ab alia uerò quatuor partubus triginta filios olim editos esse. Cuius rei supra suo loco mentionem fecimus.

STetini accidit ut infans in lucẽ editus noctu baptizaretur, qui 1554
diro modo, corporis gyratione, uociferationibus & gestibus uarijs aduersatus est pastori baptizaturo, ut terrorem omnibus astãtibus incuteret. Tãdem pastor factis ad Deũ ardentibus uotis infantem baptizauit. Habuit ille in uertice massã carnis, imaginẽ p̃bẽs testudinis ruffæ, in ceruice caudã carnosam habuit instar muris, sed albescẽtẽ qualis erat cutis sine pilis, capite erat Thersitico, oculis extantibus, de quo scribit etiã Iobus Fincelius in miraculis post renatum Euangelium.

IN Misnia infans natus est absque capite, oculorum effigie in pectore expressa, de quo idem Fincelius.

BAsileæ apud nos in Cinerũ suburbio, apud fabrũ ex gallina pullũ ternis pedib. ac miræ in currendo uelocitatis, uidimus.

1555 DEcimo Februarij Vinariæ duo parelia uisa sunt. Februarij 15. in pago Pfeffelbach ad Vinariã, ut Fincelius narrat, tale monstrum natum est. A cõiuge pastoris pecudum, puellus fuit

sine facie humana, loco eius carnem habuit glabrã, nisi quod duos oculos grossos & dissimiles extantes habuit, non collocatos in cauitatibus, tetro aspectu, in loco frontis cuspis carnea prominẽs, erecta stetit, mẽtum habuit pendulum, exiguum foramen loco oris, quo omnes uidentes cõterriti sunt, nec fuit baptizatus sed statim sepultus.

HAlberstadij 18. Februarij accidit, ut agnus natus esset, prorsus rotundo capite, tribus oculis, trigemino ore, gemino naso, auribus in tergo pendulis instar caninarum, sed quod maximi prodigij loco habendum est, in tertio ore magnũ oculum ha-

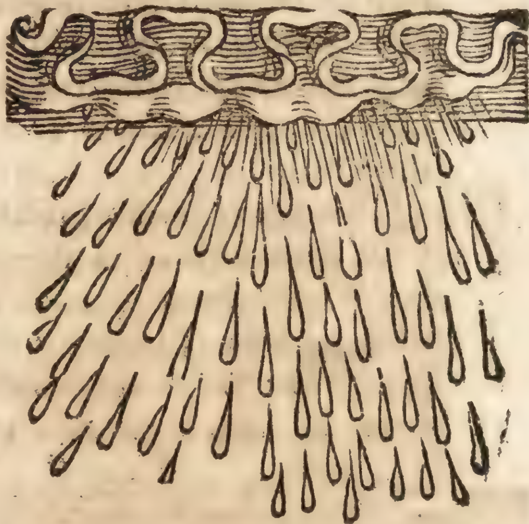

buit, maiorem alijs, ibiq; liuguam prolixam exeruit. uixit unum diem continuo clamore. Iobus Fincelius.

Deci-

DEcimotertio Martij in Turingia, in cœlo uisus est gadius. Papilionum frequens multitudo circa Fribergum Misniæ fuit mense Iunio, qui plantas, arborum folia, & uestes lineas san-

guineis maculis infecerunt. Quidam etiam sanguinẽ pluisse asseuerant. Vt scribit Georgius Fabritius de Fribergo oppido.

IN Germania à circulatore quodã lucri gratia, capra circumducta est tria habens cornua, quorum duo suo quidẽ loco erant, tertium uero ex latere aut uentre potius eminebat.

DVm comitia Imperialia Augustæ Vindelicorũ, à Serenissima Reg

ma Romanorũ Regia Maiestate Ferdinando celebrantur, septem milliaribus ab Augusta urbe nascitur uitulus Maij uigesimo primo die, in pago quodam Leder nomine, habens duas facies, oculos quatuor, duos quidem in fronte anteriori, in lateribus uero alteros, per omnia alioquin in membris quidem singulis uero uitulo persimilis, qui insuper quàm primum in lucem æditus est, animam actutum exhalauit. Hæc scribit Marcus Frytschius in Meteologicis.

1555 SExto Iunij Vinariæ in fossa arcẽ cingẽte, sanguinis scaturigo ad tres integros dies cõspecta est. Erfordię fons in cruorẽ uersus. Præterea fonticulus quidam inter Vinariam ac Erdfordiam situs, qui anno 1524 ante bellum Rusticorum in sanguinẽ quoq; diro portento cõuersus fuerat, duodecimo ac decimo tertio Iunij denuo cruentus apparuit, ut autor est Fincelius.

DVodecimo Iulij Nebræ in Thuringia hoc stupendum factum accidit, quod Fincelius nobis describit. Coniunx sutoris habitantis ibidem, triduum ingenti dolore sustinuit labores partus, ut obstetrices tres adhibere necesse fuerit, tandem fœtum mortuum enixa est. In ipso autem enisu atque contentione, cum fœtus dimidio corpore exijsset aluo materna, ingens fragor seu sonitus terribilis, qualis est bõbardę, auditus est in aluo parturientis,

turientis, & flammę ignis maximi cum infante eruperunt, eiq; inatibus pullas amplas inuſsit. Obſtetrici Catharinę Hegēuualdis genas aduſsit, flammęq; in toto uaporario diſsipatæ fuerunt, ſulphureo odore, implentes totam domum.

Vigeſima ſeptima die Decembr. qui diuo Stephano ſacratus 1555
eſt, in pago Freyuuerck, nō procul ab Adorffio Voitlādiæ oppido, biceps infans, quatuor manibus, ac pedibus totidē, abſque ſecreto ſexum prodente (cuius tamē loco umbilicū habebat) à fabri cuiuſdam ferrarij uxore, natus eſt.

MEnſe Decēbri in Pomeraniæ uilla Roſſouu, quę unum tantum miliare à Paſeuualck ſita eſt, ex fœmina monſtrū natū eſt horrendū. Corpus aūt erat uitulinū, caput glabrū ac rotundū inſtar globi, ad ſimiæ ſimilitudinē, mentū hirſutū, prominēs lingua. Pedes autem anteriores erant ſine ungulis, ſolis globulis rotundis, poſteriores uerò bouinæ, cauda uero erat abſque nodis, oſſea ac planè per omnia immobilis.

VIgeſimo nono Decēbris, intra horam decimā ac undecimā noctis, ex magna cœli irati inclemētia orta tempeſtas, tonitruis atque crebrioribus fulminibus adeò ſæuijt, ut in Voitlandia, ac permultis alijs ciuitatibus, eccleſias, ac domorum alibi diuerſa ædificia penitus abſumpſerit. Eodem præterea die aliquot pagi ac arces in Miſnia fulmine tacti atque incenſi ſunt.

sunt. In Bohemia ab oppido Braga per Silesiam ferè totam ad miliaria circiter octodecim grando maximam cladem intulit.

1555 IN Marchia non procul à Rhegio monte monstrosus equus natus est, undiq; lacerata cute caligis dependētibus, & thorace scissis indutus. Hunc describit Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium.

GEnuæ apud Allobroges monstrū, quale hic subiectū uides, ex Galla quadā muliere, Geneuæ tunc habitante, natum est: quod materię redundantis indiciū fuit. Id monstrū binas habuit facies,

facies, hoc est, bifrons erat, qualem Ianum pinxit antiquitas. Quod utrinque pendet inflatum, intestina sunt ex dorso prodeuntia. Quod autem ex uentris inferiore parte pendet id iecur est, ex fœminæ uulua prolapsum. Monstrum hoc utrumque habet sexum, ad dexteram mas est, ad læuam fœmina. Crura quæ iacere separatim uides, sic discerpta euulsaque ex ipsa matre dum eniteretur, fuerunt. Ad uiuum expressit Gaspar Maserius pictor, qui tum ibidem cum multis alijs aderat.

VNdecimo Ianuarij Augustæ Vindelicorum uersus montana, cœlum sese aperuit, ac quasi findi uisum est, unde multi extremũ iudicij diem iam præ foribus esse putantes, se diuinæ clementiæ cõmiserunt. Eodem uerò die circa horam noctis nonã, Mickhusiæ in Bauaria, tam dira cœli tempestas ex aëris inclementia orta est, ut luminum iam hinc inde in domibus accensorum, splendorem extinxerit, ac unicus cœli splendor igneus, laborantibus ad tres ferè horas lucẽ prębuerit. Augustæ paulò post crudelia latrocinia in urbe secuta sunt. Machæropęi enim uxor, spe amplissimę prædę in suis ędib9, mercatorem quendã bombarda prostrauit. Mox ancilla ferro sibi ipsi mortem consciuit. Præcedenti uerò die iterum Augustę nuncius publicus præfectum quendam ante urbis portas tormento bellico interfecit. Decimotertio mensis die alius gladio transfixit lanium, quo die etiam Holtzachium ac Vuisinga incensa sunt. Die decimo quinto, S. Catharinę Syluæ custos bombardę ictu tactus interijt. Decimo septimo, aurifabri seruus, in flumen se præcipitans, sibi ipsi manus intulit, ac ea ipsa nocte multi in urbe ad mortem usque uulnerati sunt. 1556

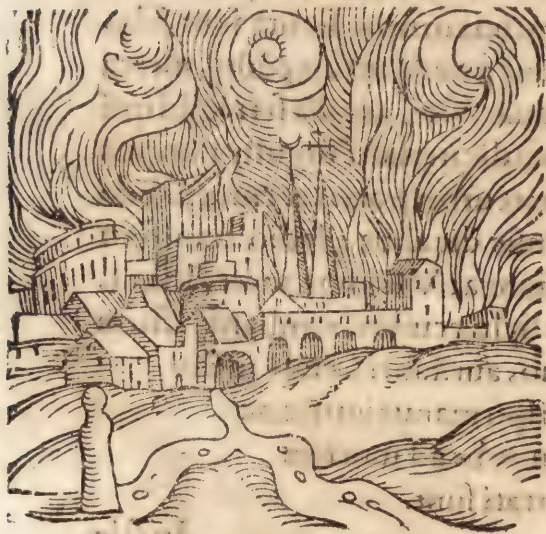
In Al-

1556 IN Algoia Sueuiæ regione non procul à Louuingen, sabbato post festum natiuitatis Christi, ex magna cœli inclementia crebra fulgura uisa, audita tonitrua, & in pago quodam domus ful-

mine tacta atq; penitus consumpta est. Cœlum scissum hora noctis nona, magnam ignis partem adeò euomuit, ut multi mortalium metu ac horrore ad aliquot horas, de uita periclitantes, linguæ ac uocis usum amiserint. Eodem etiam die in Bohemia, atq; Silesia, dira cœli tempestate, magna hominum pecorumq; pars extincta est, ædificia ædium atq; templorum multorũ ad terram

decussa

decussa atque prostrata sunt. Incensæ in alijs regionibus Germaniæ urbes, ac magna ex parte cœlesti incẽdio absumptę. Sanguinẽ pluit, ac camelorũ imagines hominẽ armatũ absumẽtes in cœlo conspectæ sunt. Nõ procul à Lypsia, biceps infans, quatuor manibus, totidemque pedibus, uno autem corpore tantum, natũ est.

PRidie nonas Ianuarij in Germaniæ pago quodam episcopatus Dilingensis, quem patria lingua Oberhauusen uocant, uitulus ex uacca, duobus tantum posterioribus pedibus natus est; tantæ tamen uelocitatis, ut corpore erecto currens, uitulos omnes facilè superaret. 1556

IN comitatu Bœtz propè eiusdẽ nominis castrũ, decimo nono Cal. Febr. ab hora quarta pòst meridiẽ ad septimam, dira fuit tempestas, crebra tonitrua ac fulmina, demũ de cœlo magno fragore in terram immensę magnitudinis ignis decidit, atque multa hinc inde combussit. Visi sunt etiam in nubibus cœli peditum equitumque utrinque dimicantium exercitus.

APparuit sub initio Martij anno 1556 Cometes stella, æqualis fermè lunæ dimidio, cum crinibus nõ usqueadeò longis, nec cõstantibus, sed uelut in incẽdijs rutilantibus, ut in tædis dum uẽtus flat. Fusca erat, rubens ac turbida. Quinta die Martij erat iuxta mediũ Libræ, cum illam primùm uidimus. Nona uerò in ipso mundi polo, antea sexaginta partibus ab æquinoctij circulo declinabat. Mota igit̃ est toto quatriduo septuaginta quinque

partibus ab Oriẽte in Occidentẽ, & triginta à Meridie in Septentrionem. Tum uerò assiduè pluit, & cum desijt pluuia, non apparebat. In Germania apparuit usq; ad medium Aprilis. A fine Martij subsequuta est perpetua serenitas, usque ad uigesimam septimã Aprilis, & tãtus calor, ut Iunio mensi similis esset tẽporis cõstitutio. Significat aũt Astrologorũ iudicio, dissidia circa leges, propter colorem, crines, & motũ: & etiã morbos pestiferos, præsertim in Germania & Pannonia, Asiaq; ac Grecia, apudq; Boreales nationes. Huius autem Comete motum, cum circulorum ac stellarum fixarum obseruatione, ut, Viennæ Austriæ à Paulo Fabritio Laubensi ad duodecim dies uisus atq; descriptus est, in Astrologiæ candidatorũ gratiam adijcere placuit.

1556 TErtio Martij in oppido Bergerdorff monstrum natum est, aliqua ratione uitulũ referens. Sextipes erat, gemino capite, uno podice. Disiuncta autem erant capita in longitudine, quorum unum Orientem, aliud uerò Occidentem spectare uidebatur. Tres pedes huic, tres alteri inhærebant.

Mense

MEnse Aprili Rossana Astopiæ ciuitas grauissimo terræmotu, magnaq; inhabitantium clade concussa est, cuius quoque impetu multa in proximis regionibus ad triginta usque miliaria corruerunt ædificia. Decima uerò huius mensis die horrendus terræmotus Constantinopoli, ubi tres dies continuos durasse fertur, multas turres deiecit, templum S. Sophiæ, portamque Hadrianopolitanã infestauit maximè. Tertia die uerò post, qui fuit decimus tertius eiusdem mensis, stella immensæ magnitudinis propè lunam, quam ferè attingere uidebatur, conspecta est. Hunc terræmotum cum reliquis descripsit Valentinus Neuberius Norinbergensis.

IN Heluetiæ diuersis locis, in agro autem ac urbe Basiliẽsi duodecimo Maij, ac sequẽti die in ditione Bernensiũ, non procul à Duno oppido, ros de cœlo cecidit, qui sua dulcedine mel superabat, quod & sæpe antea, potissimum tamen in Gallia anno Domini 1198 factum. Secuta animalium pestis quæ plerunque illa comitatur.

DEcimoquarto Maij, propè Schaphusiã in uico Herblingen sanguine pluit, negabant id quidam factum esse, sed ab inquisitoribus res uera inuẽta est.

SEcũdo Iunij ingens locustarum agmen Germaniæ inferioris aliquot partes uastauit. Fincelius.

BAsileę Rauracorũ puellus natus est crudeli aspectu, corpore quidem satis bene compacto, sed capite hirsuto, canem, aut catum magis, uel simiam, quàm hominem referente. uixit autem circiter horam dimidiam.

VIcesimo quarto Iulij deforme monstrum uacca enixa est in pago Cleisdorff, distante tria miliaria à Pabenberga, quod

Fincelius quoq; descripsit, pedes habuit quatuor uitulinos, caput humanum uirile, atra barba, geminis auribus humanis, & modicis capillis, pectus item humanum & mammosum. Natum est

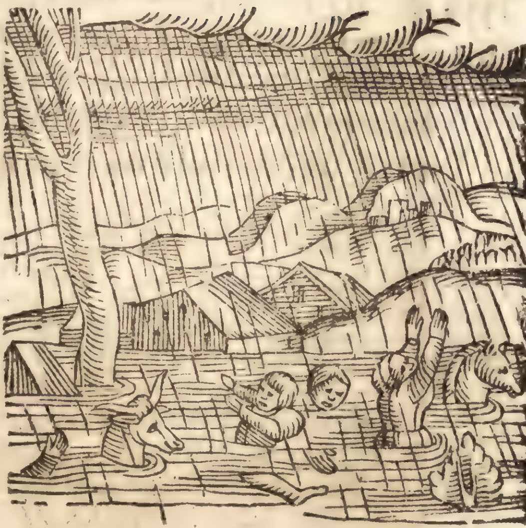
monstrum in prędio uiduę nobilis. Sic Volateranus scribit, olim ex cane & muliere natum infantē, forma humana superiore parte, inferiore uerò canina, atque expiationis causa ad pontificem delatum. Cuius rei Cardanus meminit libro decimoquarto, de rerum uarietate, cap. 64.

1556 ALdenburgi Misniæ oppidi nono Augusti, magna orta tempestas oppidanos in maximum uitę periculum coniecit. Quo die & infans natus ibidemqúe baptizatus, ut Fincelius annotauit, qui aliquoties antequā in lucem prodiret, in aluo materna claros omnium stupore eiulatus edidit.

DIe secunda Septembris hora ante meridiē quinta, apud Locarnēses uētus turbinis siue ꝓcella, ex australi parte ueniēs, parietem arcis quæ est ad alterā Locarni partē, ita deiecit, ut eius ruina uicinarū ædium pars sit deiecta. Eodē die sub horam à meridie secundā, nubibus atris ita obductum est cœlum, ut dies erepta prorsus uideretur. At paulò post tonitrua ac fulmina horrifica, tanti imbres consequuti sunt, ut nullus qui uixerit, se uidisse unquam meminerit, utpote, à quorum iniuria nihil in

ædibus

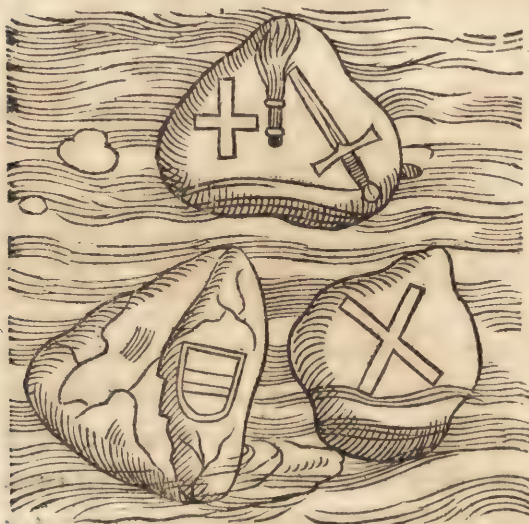

ædibus relictum fuerit intactum. Durauit autem ab hora secunda usque ad sextam. Interea torrentes ac riuuli ex uicino monte decurrentes, magnorum fluminorum speciem referebant, quorũ fragor adiectus imbrium ac procellarum horrifico strepitu omnium mentes adeò deiecerat, ut existimarent uniuersa mox interitura. Quantum aũt periculosa illa inundatio Locarnensibus simul ac uicinis damni intulerit, cum referre longũ sit, ad historiam ab ipsis Locarnensibus, non minus doctè quàm copiosè descriptam, lectorem remitto.

1556 QVinto Septembris in Marchiæ oppidulo Custerino, hora nona uespertina innumeræ flãmæ undiq; cœlo emicuerunt. In medio uerò cœlo trabes duæ ignitæ uisæ, ad extremum autem incerto authore uox desuper audita est, VEH, VEH, ECCLESIAE. Iobus Fincelius de miraculis sui temporis.

IN Heluetia die Lunæ post D. Galli festum, nõ procul ab oppido Vuinterthur in Theso fluuio, ferebãt tres silices inuẽtos, in quorũ primo, crux Heluetica, gladius atque uirga, in reliquis autem duobus crux atq; insignia Burgundiaca depicta ac quasi à natura insculpta uidebantur.

IN Hungariæ ciuitate Babatscha 6. Octobris die ante solis exortum, uisa est in aëre duorum puerorum nudorum quidem, sed clypeis militaribus ac gladijs armatorum monomachia, in qua is qui scutum duplici aquila ornatum habebat, armatura Turcica munitũ, adeò prostrare uisus, ut corpus multis ictibus uulneratum è nubibus in terram cadere uisum sit. Eodem etiã tempore ac loco, uisus est arcus cœlestis, naturalib. suis coloribus depictus, ac duo ex utraq; eius parte soles. Horum imaginem damus, ut à Vuolffgango Straucho Norinbergensi cum descriptione urbis data est. Verum his non multũ dissimilia sunt quæ Fincelius in Hispanijs uisa esse

sa esse scripsit, anno Christi 1536. de quibus supra, in eiusdem anni prodigijs, diximus.

BAsileæ uidimus uirum iustæ ætatis, qui in corpore suo adhuc aliud corpus hominis infixum ueluti pectori, omnibus membris absolutis gestaret, solo capite in uero corpore abscondito. Eius mentionem fecimus supra in anno 1525. quo, in Hirciniæ syluæ pago natus est. 1556

IN Decembri mense non procul ab Augusta Vindelicorum, Vrsæ cum Leone certamen, in cœlo uisum est.

SExto Decembris Vuittenbergæ Saxonum, parelia conspecta sunt. Nubes tortuosa distincta per interuallũ, colore partim cæruleo, partim puniceo, instar iridis in arcum tensa, quasi æquali interuallo terram cinxit. Sol autem utrinque cinctus parelijs palido atque subtristi uultu uisus est.

IN oppido diui Galli apud Heluetios, Petrus Beslerus patria Rotmũdensis, et ciuis nõ procul ab urbe S. Galli habitãtis seruus, adolescẽs impius, temerarius, ac ad uinolentiã in primis pronus, cũ die Solis q sanctę Trinitati à ueteri ecclesia dedicatus est, uigesima prima uidelicet Maij, oppidũ cũ suis cõsodalib. Sangallẽse intrasset, ut ibidem merendam sumerent, nimio uino dementatus (ut uulgó eius fecis homines in conuiuijs facere solent) turbas excitauit, multis coęquales suos aspersit conuitijs, ac demum post diuersi generis in Deum blasphemias, illud insuper adiecit etiã: Si post-

posthac domino meo seruiero, diabolo corpus ac animā meam deuoueo. Verum cum in urbe pernoctasset, mane decocta crapula, aliqua ex parte in memoriam reuocauit, quę hesterno uesperi ac dicta simul ac facta à se forent. At cum nullas alias rationes inueniret quib. seipsum aleret, quàm si ad domini sui labores (quos antea tamen execrarat) reuerteretur. Vrbem iam egressus, nō procul ab ædibus domini sui, à uiro quodam horrendo aspectu, ac atro uestitu induto, his uerbis affatus est. Age bone uir, præsto nūc sum, ut quod heri mihi deuotum est, pro meo iure arripiam, quib. dictis, manu, hominem metu ac horrore attonitum, planeq́ obstupefactum, deprehendens, proiecit in terram & aufugit. Verum paulò post miserrimus adolescens à uicinioribus inuentus, cum manibus ac pedibus esset iam contractus, in hospitium delatus, ibidem post usum omnium membrorum ademptum, lecto defixus, uitæ dies, dolore non minus animi, quàm corporis miserrimè transegit.

Anno Domini. 1556

BAsileæ Rauracorum agricolam in utraque manu sex digitos iustæ magnitudinis ac aptæ proportionis habentem, & gallinæ pullum quatuor pedibus, uidimus.

CAlendis Nouembris Tundorfij circiter quartam horã antemeridianam à figuli cuiusdã uxore natũ est monstrũ horrendum. Erat autem à uertice ad hypochondria hominis figura, ore tamen prominente canino, facie torua, ab umbilico uerò destitutũ reliquis partibus corporis humani. Descendit in formam pyramidalem, in cuspide referens similitudinem caudæ suis inflexæ. In dorsi autem spina umbilici imago alia protensa erat, erecta tamen instar caudæ. Sexus autem eius monstri nequaquã apparebat, cum neque uiri neque mulieris, neque androgyni signa deprehenderentur.

QVarto Decembris Basileæ infans natus est uirilis sexus, carens auribus, quarum loco habuit duo tantũ foramina, quę tamen ita clausa erant ut nihil inde audire potuerit. Vixit autem puellus ualetudinarius usque mensem Augustum, in cuius principio multis doloribus obijt.

AVgustæ Rauracorum inter Basileam ac Rinfeldam oppida, gallinæ anserum pedibus inuentæ sunt.

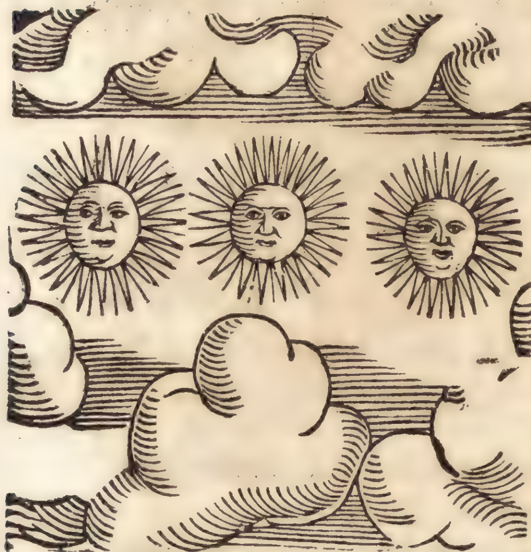
BAsileæ circa paschatis festũ infans adeò scissis ac apertis naribus natus est, ut inde eius cerebrũ facillimè sit cõspectum.

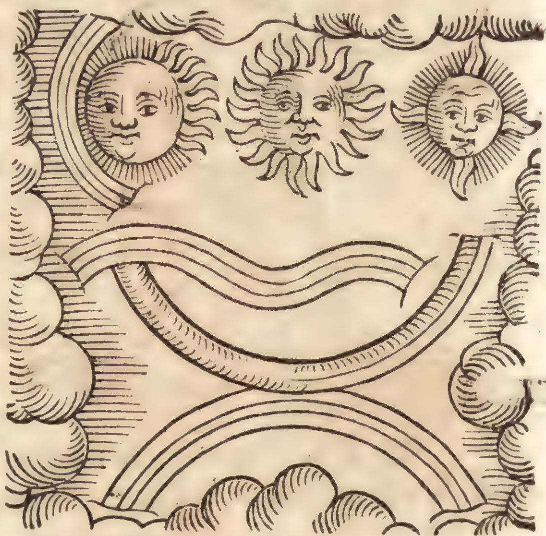
Quinto autem Calendas Maij circa horam noctis nonam cœlo ſereno, halo lunæ apparuit, atque ad horas duas durauit.

QVinto Calend. Auguſti in Suntgoiæ aliquot pagis, intra Enſheimum oppidum ac Baſileam: duodecimo tertio autem Calend. eiuſdem menſis tres ſimul ſoles cœlo ſudo conſpecti ſunt.

SEptimo Idus Auguſti apud nos Baſileæ maſculus natus eſt corpore ſatis quidem bene compacto, ſed ſine collo, monſtroſa

Anno Domini. 1557.

strosa plane facie, oculis insolitæ magnitudinis quasi in fronte sitis, ac superior capitis pars omnino deerat, in occipitio aūt habebat foramen iustæ magnitudinis ex quo sanguis aliquantulum fluebat, unde statim postquam in lucem editus esset, diem suū obijt.

HÆc sunt prodigia atq; ostēta studiose lector, quæ hoc tempore breuissimis annotare placuit, additis quātum historiarum lectio suppeditabat, ijs quæ mox secuta sunt, quò apertius uicissitudinum, mutationum, ac calamitatum, prognostica certa, iratiq; numinis uera indicia esse intelligeres, ac unusquisque inde aliorum periculo cautior atque prudentior factus, Deum iratum mundo, ac eius interitum minitantem, sibi pœnitentia atque innocentia uitæ placandi maiorem occasionem haberet. Orandus est autem, & exorandus nobis est ęternus Dominus noster Iesus Christus, ut sua intercessione Patris irā mitiget, cor in nobis innouet nouum, fidem augeat, atq; suam Ecclesiam quam proprio sanguine redemit, ab omnibus satanæ ac mundi immundissimi malis artibus, in æternum conseruet.

Amen.

SEQVENTIA,

cum tardius quàm conueniebat, ab

amicis ex Italia acceperimus, ex eadem tamen lingua ab amico transferri curauimus, ac appendicis loco adiecimus: licet ad monstra referenda sint, quæ post linguarum confusionem, in mundo uisa sunt.

I tales non ita pridem à Lusitanorum nauibus reperti sunt in quadã insula, in medio ad Colocutũ, itinere, ubi Cynosura uideri non potest. Sunt uidelicet homines cum duobus in latere dextro brachijs, duabusq́ manibus, auriculas asininas, faciẽ humanam, dextrum crus equinum, aliud humanũ: abundant pilis circa pudenda, reliqua glabri. Ceruorum instar currunt & saliunt: crudeles admodum sunt & amentes. Eorum mulieres illis assimilãtur, sed minores habent aures, pulchreq́ sunt fœminæ, ac magistræ in setæ atque auri artificio muliebri: bis in anno pariunt.

QVibusdã in Arabiæ locis hęc mõstra sunt. Tres habent oculos, nasum & os magna, aures binas amplissimas & rotundas: singula brachia, duas manus: mares etiã binas tam magnas habent mammas, ut eas commodè tegere nequeant: beluinas induũt pelles: sine caligis & calceis incedunt, neq́ digitos in pedib. habent: uocantur Sterlochi. Nõ frustra ore magno sunt præditi,

nam

nam comedones ac uoraces sunt, carnibus uescuntur semicoctis: uinum aut aquam non bibunt. Magni sunt bellatores, ac perpetuò cum uicinis ac conterminis locis bella gerunt. Eorum rex uectigal pendet Magno Cani.

IN Æthyopiæ partibus quæ Occasum spectant, sunt homines benè formati, præterquàm quòd unicam uno cum pede maximo habent tibiam; cuius pedis umbra, cum Sol ad meridiem uergit, in terram prostrati, ab æstu se tuentur, cum illis ambulandum est (neq; enim aliter possunt) saltant. Loquũtur ut nos in ipsorum lingua. Gemmarij sunt præcipui, quas Armenis mercatoribus, grano ad uictum accepto, uendunt. Sũt magni roboris uiri, & annos ducentos uiuunt. eorum fœminæ pulcherrimæ sunt & omnibus communes, quæ cum prægnantes sunt, nõ amplius ulla ratione coitum admittunt.

IN Ægypti Alpib. sunt hæ deformes creaturę, faciem, brachia, & pedes humanis similes posside nt, cum duabus longis mãmillis, reliqua similes camelis. Cũ natos pepererunt, in dorso aut lumbis eos portant, & syluas peragrantes uictitant. Viuunt ad summum annos triginta, nec plus quàm semel aut bis pariunt, uelociter currunt. Eorũ mares sunt piscatores strenui, & suis uxoribus crudelissimi, & ferocissimi. Regem proprium in humeris semper ferunt super lignea lectica, & eum summè uenerantur.

AEthyopiæ in partibus Septentriones uersus, tales inueniuntur, qui humanum corpus pulchrum habent, duo brachia, duo crura, & pedes humanos, sed in humeris habent prominens caninum caput cum duobus brachijs humanis. Vitam degunt humanam, & affabré laborant cum sericeis & aureis filis res uarias, quas ad Magnũ Canem mittunt: non rident neque plorant. Magnas exercent mercaturas margaritarum siue unionum, carbunculorum, & aliarum gemmarum pulchrarũ. Eorum rex tributarius est Magni Canis: tributum penditur ex sericeis rebus & auratis.

IN Oceano orientali tales reperiuntur fœminæ crassissimæ, collum longius quàm in figura uides habent, & prẹter naturam, brachia seu lacertos coniunctos cruribus: retro asininas habent tibias, sed pedes alterius formæ: caudam item asininã: altiores ante sunt quàm retro: quatuor uno uentre gerunt filios, è quibus duos necant, alios

alios educant: lac copiosum producunt, è quo caseum pro ipsorum uictu conficiunt. Mares fœminis sunt similes, minoribus tantum uentre ac mammis.

NOnnullis in Tartarorũ uallibus talia reperta sunt monstra. Collũ nẽpe habent longũ, supra thoracem, & caput in modũ gryphi: in pectore duos oculos, nasum, & os, duas alas in ilijs diuersorũ colorum: brachia & tibias humanas: in locis habitant aquis scatentibus, quoniã ex piscib. uictitant: grauiter, ut anseres, uolant: pennæ alarum ipsorum usui sunt magnis dominis in sagittis aptandis, maximè apud Magnum Canem & Pretianum: animalia sunt ferocissima, & hominibus inimicissima: ex ore uenenum proijciunt, cum propè sunt ut capiantur.

IN Noui orbis ea parte nouiter à Lusitano rege reperta sub Aquilone, ubi ad sanctã crucẽ est inditũ nomẽ, hoc hominũ genus repertum est. Caput habent caninũ, pilosum, cũ auriculis lõgis: media corporis pars & brachia sunt humanis similia, crura equina, ungues bubali: induunt pelles, non loquunt̃, sed fortiter latrant: magni sunt prædones, & ex raptu uiuũt, Baratriæ uocantur. Continuò cum uicinis insulis belligerantur, & homines uorant cum habere possunt: cum non habent, cæteris uescuntur animalibus.

IN regionib. magni quondã Tamberlani, reperire est huius formę Cẽtauros. A medio supra, humanũ corpus & faciẽ gerunt, nisi ꝙ brachiorũ loco duo habent breuia brachia bufonis instar, in capite sunt caninę aures, cum tribus in uultu barbis, in iliis sunt brachia humana cũ manibus ac digitis, reliqua sunt equi. Celeriter currũt, si quẽ amplectantur, tam arctè stringũt, ut rumpi cogatur, solis uescuntur elephantibus, amici sunt hominum & mulierum, quia illis nullam inferunt molestiam.

IN Taprobana insula tales repertæ sunt humanæ creaturę malè formatę. Crura habẽt breuia, humeros eleuatos, collum subtile, caput maximũ, cum unico in frõte oculo, rimantur gemmas & similia pulchra. Truces ac ferini sunt homines, nec fœmellas à maribus quis dignoscit, nisi cum grauidæ sunt. Nudi incedunt, & ex rebus syluestribus uitam degunt, ros illis potus est, auribus carent, & acutè audiunt. Quoddam fucorum genus, quos Itali tabanos uocant, illos ualde molestat, ob eam causam sabulo se cõdunt, quoad insulam fuci præteruolent.

IN ultimis Syricanæ partibus, sunt talis figuræ homines ex toto, præter gruinum collum, ac ferinum caput cum oculis ac naso humanis, rostrum & barbulas habent ut galli, uestiuntur pellibus.

pellibus. Agricultores sunt: magnum illis est bellum cum gryphis, ita ut utrinque ingens numerus pereat. Eorum mulieres sunt illis similes, sed barbulas non habent, & rostrum latius gerunt. Vinum non bibunt: qui in bello cadunt, habentur ut sancti, & eorum uxores non amplius sunt aliis uiris conspicabiles.

SVper insulis quibusdam Caspij maris tales reperiuntur leones. Humana sunt facie, sed syluestres & feroces: ex raptu uiuunt, & supra atque sub aquis æque natant ut pisces. Horum plerique historici meminere, ac Solinus præsertim de mundi mirabilibus.

IN Lybię desertis repertę sunt mulieres quę ad genua usque ꝓmissas habēt mammillas: usu carent loquēdi, sed tamen uehementer clamant uel stridēt: domesticē uersantur cum uiris: ueldociter currunt, ita ut cursu syluestria capiāt animalia qb. uescant: inter albū & nigrū calorē sunt, nēpe fusci coloris uel subnigri: carent pilis,

nisi

nisi quòd à genubus infra Satyris similes sunt, unguibus manuũ fortes ac rapaces sunt, caput crinibus abundat, deformi sunt corpore ac facie, rident libenter, præsertim in uirorum præsentia.

IN Asiæ syluis sunt tales, appellati Monopoli. Capite carent, sed faciẽ habẽt in pectore, incedunt nudi, solis pudẽdis uelo tectis, caput integunt maximo pileo, propter ingentem solis calorem. Colligunt hi piper, & illud Mechæ mercatoribus ex uariarum mercium permutatione diuendunt, quas deinde merces ipsi Antipodibus distribuunt. Sunt ualde continentes & modesti homines, neque unquam uerbum malum proferre audiuntur, syncerissimi sunt, & bona præditi conscientia iuxta eorum legem.

IN Lybiæ Alpibus hęc monstruosa animalia reperiũtur. Ex toto flaua seu gilua sunt, facies humana in pectore, crura sunt bouina, pedes humani, cauda uulpina, mãmę caprinæ, dorsum instar camelorũ, collũ longum, in cuius summitate nõ caput, sed tumorẽ in modũ nattæ cũ duab. porcinis aurib. habẽt. Hircina sunt barba, uiuunt ex herbis & radicibus, & admodum syluestres sunt. Dũ parui sunt, his commodè uescunt̃ homines, quibus Magnus Canis utitur, at cum grandæui, durissimæ sunt concoctionis, ideò iuuenculi sunt uescendi, illic hi meliores sunt, quàm apud nos hœdi.

FINIS.

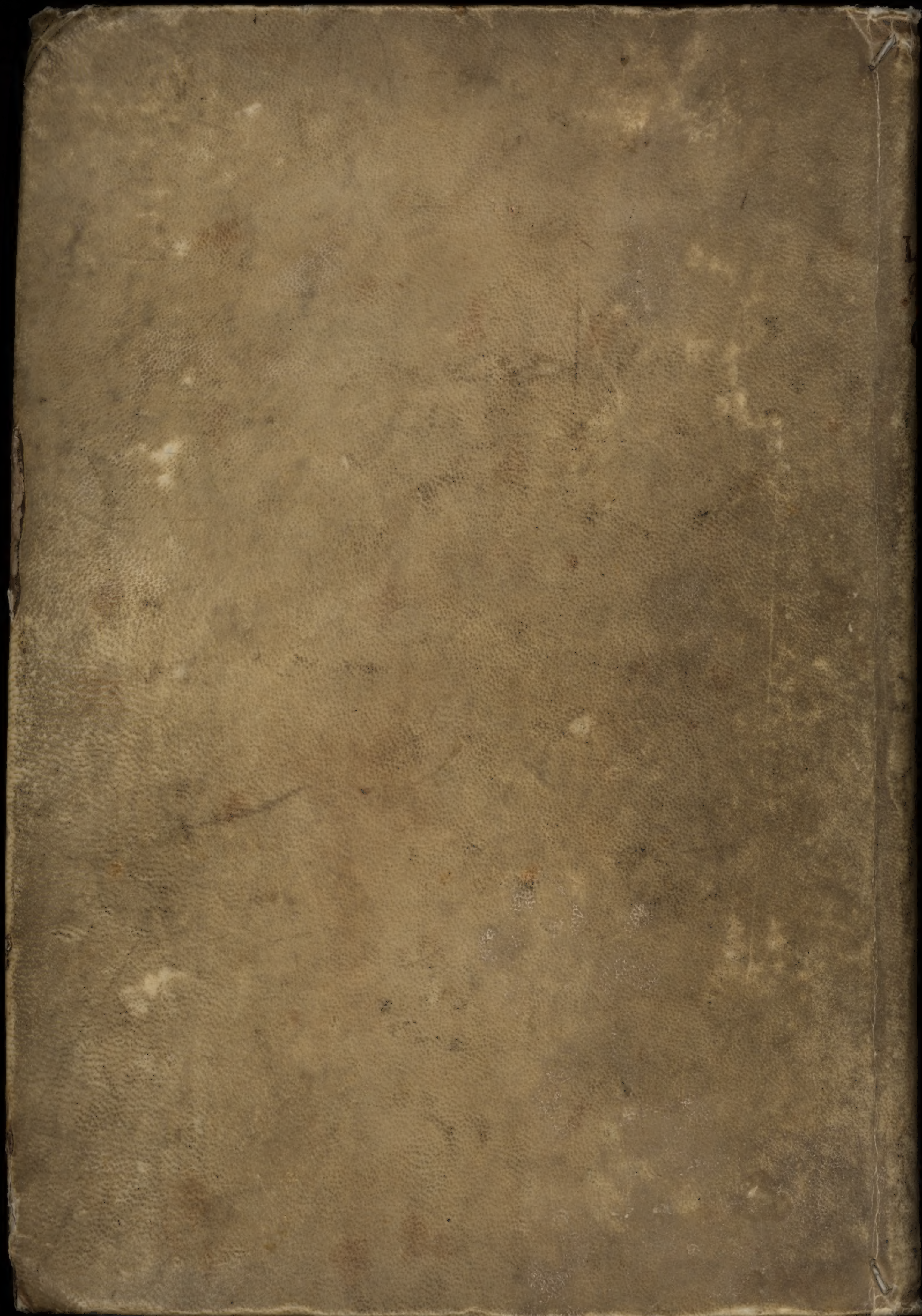
ERRATA QVÆ INTER RELEGENDVM DEPREHENSA SVNT, ITA emendabis. Significat autem primus numerus folium, secundus lineam siue uersum.

Folio 1.12. *eorum, lege rerum.* 2.32. *depictum quem.* 13.8. *quinquennies, quinquennes.* 17.1. *insididc, insidiæ.* 22.30. *incidēs, incedens.* 30.28. *que, qui.* 34.13. Hæc dc, etc. *transposita sunt,* Debebant autē *in fine eiusdem folij, ante* Zoroastrem *esse.* 35.8. *uero, in cinerem fatiscunt, &c.* 46.14. *sed, sol.* 47.15. *primo, primæ.* 57.4. *patrijtum, patritiū.* 63. *in margine ubi sunt numeri annorum ante* Christum, pro 480, *lege* 580, pro 482, 579. 64.1. *in margine pro* 477, 5477. 76.29. *lupam, lupus.* 85.23. *lutarum, multarum.* 87.15. *Crinisij, Chrysij.* *ibid.* 22. *tria millia Carthagi.* 90.1. *ædibus, ædilibus.* 91.5. *disrupit, destruxit.* 103.6. *in margine pro* 277.267. 105.15. Brundusitij Brundusini. 116.1. *pro* 212.213. 116.5. *ad* Templum, Campum. 132.11. *Circa, Cirtha.* 136.18. *Ceramnem, Theram & Cherasiam.* 183.4. *Macd. Macedonia.* 140.32. Melio, Aequimelio. 142.5. Porticus, Porcius. 150.21. *triceps, tripes.* 158.15. Aegitum Aegyptum. 163.4. Theatri, Theani. *ibid.* 5. *strata, lustrata.* 191.9. *pibanam, pugnantium.* *ibid.* 15. *Maritio, Martio,* Caio Mario 201.14. *mula.* 204.6. *Sylo, Sylla* 201.9. *perditum, proditum* 218.35. *inferre ait, quod &c.* 281.16. *columba, columna.* 303.7. Obscœnorū, Osthenorum. 305.19. *pratre, patre* 313.9. Coldroe, Cosdroe. 134.6. Chianus, Caianus 322.18. Ignitus lapis, &c. Nota *totum illum locum (qui ex contracti Chronico, in quo mendosus numerus erat,* 650, *dum debebat scribi* 960) *transpositum esse, quod libro iam edito demum, inter relegendum obseruauimus, illum igitur totum locum referes ad annum Christi* 960. 327.31. Alpiade, Alpaide. 339.3. *peridas, istas.* 354.21. *episcopater episcopi ater.* 354.22. *Veniciæ, Veneciæ.* 365.20. Friderici, Othonis. 366.1. *appendentes, adpertinentes.* 419.4. Cathama, Cathania. *ibid.* 31. Casiuna, Catina. 451.2. Milcchius, Milichius. 463.20. Falceianus, Valerianus. 474.31. Pontū, Pontem. 475.1. *luce damnabatur, Lucæ dominabatur.* 477.2. *interituo, interitum.* 480.5. Aeraunc, Arauu. 481.24. Poliam, Podoliam. 510.1. *uisum est in cælo.* 533.13. *Sueui, Sueuiæ.* 558. *in margine pro* 1553, 1535. 658.35. *urbis, nobis.*

FINIS.

BASILEÆ, PER HENRICVM PETRI, MENSE AVGVSTO ANNO M. D. L V I I.

Lycosthene
Prodigiorum
Chronicon